Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

L. Apuleii Opera.

https://hdl.handle.net/1874/461203



Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

FRANCISCVS PHILELPHVS LODOVICO MARIAE SPHORTIAE. Barrhi duci: ac ducali primario locutenenti Salu. pluri. dicit.

QVam parentalem quondã pro nobilissimo illo principe patre tuo Francisco sphortia orationem habuissem: iccirco ad te dedi: qa multa in ea legunt: q̃ ad illius laudẽ: & imortalitatem pertinent: cuius me studiosissimũ esse nõ ignoras. Huic ego cũ nõnullis oratiõibus & operibus meis duas subieci orationes: quaꝝ altera habueram in funeræ diuæ illius uirginis Blancæ mariæ & itẽ altera cõsolatoriam: quã iampridem scripseram ad uirum patricium Illum uenetũ Iacobum antonium marcellũ de obitu Valerii filii: Nam siquis hasce tris orationes diligẽtius lectitarit: cũ plæraq; inueniet nõ inutilia: ut mea fert opinio: tum uero quæ ad aiorum imortalitatem ptinent: aiaduerterit nõ inepte a me esse pro tpe: & discussa & disputata. Nec unũ mihi præterea dum fuit: propterea orationem illam cõsolatoriam ad Iacobum antoniũ Marcellum curasse hoc tpe cũ huic imprimendã: qm̃ quæ antea fuerat Mediolani ab aliis quibusdam impssa: eam pluribus in locis deprauatam corruptamq; offendi: siue inscitia factum fuerit: seu inuidentia: nesciam affirmare. Quod si quesieris quibus in presentia delecter studiis: quid aliud me putes cogitare: q nõ longe absim ab octogesimo quarto ætatis anno: quã ea oia: q̃ a philosophis: theologisq; acute sũt: & subtiliter disputata: Hæc qualia sint breui cognosces. Vale mi humanissime princeps: & me cõmẽdatũ habe. Mediolani ex ædib⁹ meis. vi. kal. Iunias. M. cccclxxxii.

Francisci Philelphi equitis aurati: laureatiq; poetæ & oratoris: ac philosophi clarissimi orationes: & nonnulla alia opera: in quibus omne bene dicendi genus: omnesq; artis rhetorice partes: ac diuinæ philosophorũ & theologorum sententiæ comperiuntur.

ORATIONES FVNEBRES

F. Phi. epistola ad Illu. pricipẽ Lodo. Mariã Sphor. barrhi ducẽ c.i
F. phi. oro parẽtalis de diui F. sportiæ Mediolanẽ. ducis felicitate c.ii
F. phi. oro hita i funere diuæ uiragis Blãcæ mariæ mediola. ducis c.x
Fr. phi. oro funebris p Magnifico ducali senatore: & clarissimo egte aurato Philippo: Borrhomæo comite haronæ car. xv
Fr. phi. oro funebris p magnifico egte aurato: ducaliq; senatore Stephano federico todeschio car. xv

ORATIONES NVPTIales

F. phi. oro de inita societate iter illustrissimos duces bonã eiusq; filiũ Ioanẽ Galeaciũ: & Her. æstẽsẽ ca. xvii
F. fi. epithalamõ i Ill. Beatricis æstẽsis & Tristãi Sphortiæ nuptiis habitum car. xvii
F. fi. salutẽ dicit Lo. cassellæ c. xix
F. fi. oro hita i spõsalitiis Theodori plati clarisi. iurecõsulti: & helisabete uicecomitis car xix
F. fi. oratio nuptialis habita in spõsalitiis Petri biragi: & helisabet priciuallis car. xxi
F. phi. epithalamiõ in nuptiis nobiliũcõiugũ ioãnis ãtonii simonetæ & margaritæ cottæ car. xxi
F. fi. oro hita in cõiugio magnificæ puellæ marutiæ: & magni. egtis aurati raymũdi attẽduli car. xxi
F. fi. oro habita in cõnubio magnifice puellæ margaritæ arcimboldæ: & magnifici equitis aurati Antonii cribelli car. xxii

TABVLA.

lem car. xliii
Aristoteles alaxandro regi. S. d. car. xlv.

ORATIONES DIVERSAE

Francisci philelphi oratio ad Piũ secundum pontifi. max. habita Mantuæ in publica: uniuersalique chr: stianorum concione pro duce francisco sphortia die martis quartodecimo Kal. octobres. M. cccc. lix. car. xxii
F. fi. ad uiros papiẽses oro cõgratulatoria de creatõe Iacobi borromei uitaliãi comtis. f. ad dignitatẽ & gratũ episcopalẽ car. xxiiii
F. fi. oro de laudibus Lazari scarãpi episcopi ad comẽses car. xxv
Fr. fi. oratio p theodoro plato clarissimo iurecõsulto car. xxvii
Fran. phi. oratio habita Mediolani in principio studii car. xxviii
Francisci philelphi. oratio ad Sixtum quartum pont. maximum car. xxviii
Franci. philel. oratio habita in principio quæstiouum tusculanarum: M. Tullii ciceronis in studio urbis Romæ car. xxviii
Franci. philel. oratio de suo in urbem reditu ad Sistum quartũ ponti. maxi. car. xxix
Franci. philel. ad Iacobum antonium marcellum patricium uenetum & equitem auratum de obitu ualerii filii consolatio car xxix
Francisci philelphi pfatio in Aristotelis rhetoricem ad illustrem: & summum uirum. D. Alphonsum sanctæ romanæ eccle siæ cardinalem car. xliii

APOPHTHEGMATA.

Francisci Philelphi præfatio in plutarchi cheronẽsis apophthegmata ad Traianum Cæsarem car: xlv
Franci. philelphi præfatio ad Nicolaum quintum ponti. max in plutarchi cheronẽsis apophthegmata laconica car. xlviii
Franci. philel. epistola utilissima ad fredericum cornelium de legibus car. lxxiii
Franci. philel. epistola consolatoria ad petrum iustinum philel. nepotem suũ de obitu Alphinæ matris dilectissimæ car. lxxvii
franci. philel. instructio bene uiuẽdi ad illu. principem ducem Philibertum car. lxxiii
Georgii uallæ placentini introductorium ex Galieno ad medicinam ad Reuerendum. D. Iacobũ antiquarium ducalem secretarium car. lxxvi
Galieni medici ad medicinam introductorium. car: lxxvii

FINIS.

SI FIERI POSSE. Censerem: ut lamẽtationibus: ac lachrymis sæuo: & peracerbo naturæ uulneri mederẽur: qd̃ ex incõmodo fortasse magis q̃ ex imaturo Frãcisci sphortiæ inuictissimi optimiq; ducis & clemẽtissimi patris patriæ obitu oẽs accepimus non modo uos nõ dehortarer pstantissimi principes: sed cohortarer potius etiã atq; etiã: ut oẽm ætatẽ: quoad is reuiuiscereꝫ: in assiduis flætibus degeremus & eiulatibus: Nõ. n. in unius tanti: tãq; diuini principis amissione cũ nobis cunctis: tum uniuersæ italiæ parua quædã facta est uel iactura uel naufragiũ: p quẽ solũ ex tãto & tam diuturno bellorum turbine: ac fluctibus sedata oia paccataq; conquieuerãt. in sola profecto illius uirtute atq; animi magnitudine: sũmaq; sapientia tantã spem sibi florentissima nostra respu. uiriq; oẽs boni collocarant: ut perpetuã se felicitatẽ adeptos opinarẽtur. Sed o fallaces mundi blanditias: quibus allecti per uarios agitamur errores. O lubricã atq; caducã humanæ uitæ conditionẽ. qua tum maxime destituimur. cum uiuere est dulcissimũ. O inanis nostros cogitatus: q eos secundis in rebus magis nos decipiunt: quo certiore spe q̃dam nobis alludunt. Sperabamus nos quidẽ Francisce sphortia te ob maximas tuas: inumerabilisq; uirtutes ppemodũ fore sempiternũ. itaq; oia nobis erant lætitiæ: gaudiiq; plena. Nulli hostes iminebãt: nullæ præmebant sollicitudines: nullæ curæ. Tenõ minus oẽs & q prope essent: & q procul abessent maximi potentatus uerebant: quã metuebãt. Sub firmissimo tuo. tutissimoq; præsidio uitã quieti oẽs: securiq; agebamus. Tenõ italia modo: sed uniuersa romana ecclesia: exteriq; reges: quibus ulla aut uis aut iniuria impẽderet: subsidio si bi esse: ac saluti arbitrabãtur. Nũc autẽ te extincto undiq; suspitiones incũbunt: terrores obstrepunt: hostilia arma bellico fragore circũsonãt. Heu Heu nos infelicis: atq; infortunatos: q tanto tã miti: tã benigno: tã pio: tam inuicto: tã omni genere probitatis illustri parente orbati sumus. Quis in tanta rei in dignitate nõ mœre at: nõ fortunam deploret suã non sese intollerabili dolore conficiat? Vtinã liceret Francisce sphortia priceps optime: ac fortissime sortẽ cõmutare nemo prorsus sui sibi conscius esset: & tui qui nõ emori: q̃primũ optaret: quo tu reuiuiscereꝫ. in hanc sniam indubitato pedibus iret nõ solum cõstantissima uirago: & sanctissima uxor tua Blanca Maria: quæ te dies: noctisq; collachrymat: & post matrẽ tibi omni probitate simillim⁹ dux Galeacius: qui ob cõtinuũ luctum animi cruciatur una cũ reliquis pientissimis tuis filiis: uerumentiã & ãplissimus hic senatus tuus: & aula uniuersa: atq; oẽs ciues subditiq; tui. quos unius tui desideriũ torquet ac macerat. Cæterum quo feror homo miserrimus: quo meus me uæhementissimus rapit dolor. ut qui alios debeam: meipsum nequeam consolari. Nam quid prodest excellentissimi principes quicq̃ optare: qd̃ sperare nõ liceat. Magnum est fateor: & graue. & per molestum: atq; acerbissimũ: quod nuper omnes uulnus accepimus. id si minus doleamus aut lapidei plane putandi sumus: aut nobisipsis inimici. Sed illud nos tamen præterire nõ debet animi esse & bene compositi & moderati & sapiẽtis nihil appetere supra hoiem: nunq̃ neq; a rõne discedere neq; diuinæ aduersari iusticiæ. Nũqui sibiipsi non pepercerit: quin morti nt homo cõcederet: parcat simplici homini cuiq̃ deus uel heroi: ut poetæ philosophiq; appellant. Moriendũ est enim omnibus in idẽq; resoluendum unde manauerint. Quod si mercatoribus magnæ turpitudini damus ubi aut decoquãt aut rem depositum nolint quæ dementia tanta sit nostra: ut quẽ deus optimus maximus animũ nostræ fidei uti cõmendarit hunc repetenti domino restituere indignemur. Quæ nostra queat superbia tanta esse qui fastus q̃ arrogantia: ut qui natura mortales sumus dignũ existimemus corpibus quoq; effici imortales prius: q̃ moriamur. Quis usq; adeo est nescius sui. quẽ lateat exteriori cuiq̃ homini ante resurrectionẽ immortalitatem uendicari non posse. Sed quo pacto resurrecturus sit quisquã anteq̃ diem obierit. Itaq; necessario fit. ut qui nati sunt omnes aliquando moriantur: Quin eo mors est æquiore ferenda animo & non modo nõ dolenda sed merito potius optimoq; iure sũma lætitia prosequẽda in animis ingentibus. & excelsis quod hac p uia atq; duce ad sempiternũ illud bonũ supremũq; peruenit quo solo felices beatiq; efficimur. Quæ. n. in humanæ uitæ procellis ac tẽpestatibus nõ modo facilitas. sed ulla oino tranquillitas offerat. Quod si quaꝫ mũdanæ uitæ procellis ac tẽpestatibus nõ modo facilitas. sed ulla oino tranquillitas offerat. Quod si quaꝫ iustissimo: tã omni genere probitatis illustri parente orbati sumus. Quis in tanta rei in dignitate nõ mœre at: nõ fortunam deploret suã non sese intollerabili dolore conficiat? Vtinã liceret Francisce sphortia priceps optime: ac fortissime sortẽ cõmutare nemo prorsus sui sibi conscius esset: & tui qui nõ emori: q̃primũ optaret: quo tu reuiuiscereꝫ. in hanc sniam indubitato pedibus iret nõ solum cõstantissima uirago: & sanctissima uxor tua Blanca Maria: quæ te dies: noctisq; collachrymat: & post matrẽ tibi omni probitate simillim⁹ dux Galeacius: qui ob cõtinuũ luctum animi cruciatur una cũ reliquis pientissimis tuis filiis: uerumentiã & ãplissimus hic senatus tuus: & aula uniuersa: atq; oẽs ciues subditiq; tui. quos unius tui desideriũ torquet ac macerat. Cæterum quo feror homo miserrimus: quo meus me uæhementissimus rapit dolor. ut qui alios debeam: meipsum nequeam consolari. Nam quid prodest excellentissimi principes quicq̃ optare: qd̃ sperare nõ liceat. Magnum est fateor: & graue. & per molestum: atq; acerbissimũ: quod nuper omnes uulnus accepimus. id si minus doleamus aut lapidei plane putandi sumus: aut nobisipsis inimici. Sed illud nos tamen præterire nõ debet animi esse & bene compositi & moderati & sapiẽtis nihil appetere supra hoiem: nunq̃ neq; a rõne discedere neq; diuinæ aduersari iusticiæ. Nũqui sibiipsi non pepercerit: quin morti nt homo cõcederet: parcat simplici homini cuiq̃ deus uel heroi: ut poetæ philosophiq; appellant. Moriendũ est enim omnibus in idẽq; resoluendum unde manauerint. Quod si mercatoribus magnæ turpitudini damus ubi aut decoquãt aut rem depositum nolint quæ dementia tanta sit nostra: ut quẽ deus optimus maximus animũ nostræ fidei uti cõmendarit hunc repetenti domino restituere indignemur. Quæ nostra queat superbia tanta esse qui fastus q̃ arrogantia: ut qui natura mortales sumus dignũ existimemus corpibus quoq; effici imortales prius: q̃ moriamur. Quis usq; adeo est nescius sui. quẽ lateat exteriori cuiq̃ homini ante resurrectionẽ immortalitatem uendicari non posse. Sed quo pacto resurrecturus sit quisquã anteq̃ diem obierit. Itaq; necessario fit. ut qui nati sunt omnes aliquando moriantur: Quin eo mors est æquiore ferenda animo & non modo nõ dolenda sed merito potius optimoq; iure sũma lætitia prosequẽda in animis ingentibus. & excelsis quod hac p uia atq; duce ad sempiternũ illud bonũ supremũq; peruenit quo solo felices beatiq; efficimur. Quæ. n. in humanæ uitæ procellis ac tẽpestatibus nõ modo facilitas. sed ulla oino tranquillitas offerat. Quod si quaꝫ iustissimo: tã omni genere probitatis illustri parente orbati sumus. Quis in tanta rei in dignitate nõ mœre at: nõ fortunam deploret suã non sese intollerabili dolore conficiat? Vtinã liceret Francisce sphortia priceps optime: ac fortissime sortẽ cõmutare nemo prorsus sui sibi conscius esset: & tui qui nõ emori: q̃primũ optaret: quo tu reuiuiscereꝫ. in hanc sniam indubitato pedibus iret nõ solum cõstantissima uirago: & sanctissima uxor tua Blanca Maria: quæ te dies: noctisq; collachrymat: & post matrẽ tibi omni probitate simillim⁹ dux Galeacius: qui ob cõtinuũ luctum animi cruciatur una cũ reliquis pientissimis tuis filiis: uerumentiã & ãplissimus hic senatus tuus: & aula uniuersa: atq; oẽs ciues subditiq; tui. quos unius tui desideriũ torquet ac macerat. Cæterum quo feror homo miserrimus: quo meus me uæhementissimus rapit dolor. ut qui alios debeam: meipsum nequeam consolari. Nam quid prodest excellentissimi principes quicq̃ optare: qd̃ sperare nõ liceat. Magnum est fateor: & graue. & per molestum: atq; acerbissimũ: quod nuper omnes uulnus accepimus. id si minus doleamus aut lapidei plane putandi sumus: aut nobisipsis inimici. Sed illud nos tamen præterire nõ debet animi esse & bene compositi & moderati & sapiẽtis nihil appetere supra hoiem: nunq̃ neq; a rõne discedere neq; diuinæ aduersari iusticiæ. Nũqui sibiipsi non pepercerit: quin morti nt homo cõcederet: parcat simplici homini cuiq̃ deus uel heroi: ut poetæ philosophiq; appellant. Moriendũ est enim omnibus in idẽq; resoluendum unde manauerint. Quod si mercatoribus magnæ turpitudini damus ubi aut decoquãt aut rem depositum nolint quæ dementia tanta sit nostra: ut quẽ deus optimus maximus animũ nostræ fidei uti cõmendarit hunc repetenti domino restituere indignemur. Quæ nostra queat superbia tanta esse qui fastus q̃ arrogantia: ut qui natura mortales sumus dignũ existimemus corpibus quoq; effici imortales prius: q̃ moriamur. Quis usq; adeo est nescius sui. quẽ lateat exteriori cuiq̃ homini ante resurrectionẽ immortalitatem uendicari non posse. Sed quo pacto resurrecturus sit quisquã anteq̃ diem obierit. Itaq; necessario fit. ut qui nati sunt omnes aliquando moriantur: Quin eo mors est æquiore ferenda animo & non modo nõ dolenda sed merito potius optimoq; iure sũma lætitia prosequẽda in animis ingentibus. & excelsis quod hac p uia atq; duce ad sempiternũ illud bonũ supremũq; peruenit quo solo felices beatiq; efficimur. Quæ. n. in humanæ uitæ procellis ac tẽpestatibus nõ modo facilitas. sed ulla oino tranquillitas offerat. Quod si quaꝫ

Exordium narrationis uim i se cõtinẽs Frãcisc⁹ Sphortia dux

Blanca Maria dux Galeacius Maria dux

Diuisio triparti ta Confirmatio.


X. fo.
77
RARIORA
Cm


Cm

Cm


Cm



Litterae Latinae

Folio n°. 77.

49. **Apuleius,** Lucius, Opera. [Acc.] Hermes Trismegistus, Dialogus. Alcinous, Epitome disciplinarum Platonis. Venetië, Ph. Pincius 30 April 1493. 2o. X. 2o. 771

Type 3. — H* 1317. — Peddie I p. 45. — Pell. 925. — Pr. 5297. — De initialen niet ingevuld.

Op bl. 1a: „Pertinet conventui sancte Katherine In leydis". Daaronder: „Ex dono Symonis Jacobi". — „Pertineo magistro Cornelio Cornelii". — „Pertineo magistro Ghijsberto Godefridii". — „Nunc Everardo Pollioni nepoti suo". — „Ex donatione E. Pollionis." Ghysbertus Godefridii = Gijsbert Goeyertss (van Ewijck), Med. Dr. te Utr. † tusschen 1535 en 1538. Hij was grootvader van Mr. Everaert van de Poll, geb. c. 1565, landsadvokaat van Utrecht, † 1602. Zie S. Muller Fz., Catalogus v. h. archief der fundatie van Mr. E. van de Poll. Utrecht [1919]. — Samengeb. met nr. 234.

234. **Franciscus** Philelphus, Orationes et alia opuscula. Venetië, Pt. Pincius 14 Oct. 1492. 2o. X. 2o. 772

Typen 3, 9. — HC* 12924. — Pr. 5295.

Samengeb. met nr. 49. — In den catalogus van 1718.

L. APVLEII
OPERA.

N 117
Ex Donationē C. Pollionis.
Mo 251 B.

IOANNIS ANDREAE EPISCOPI ALARIENSIS EPISTOLA.

BEssarion. S.R.E. Episcopus Cardinalis Sabinensis. & Cõstantinopolitanus patriarcha. Niceni uenerãda nũcupatione terraꝝ ubiq; celeberrimꝰ q̃q̃ simis reipublicę christianæ negociis impeditus merita tũ indignatiõe commotus: ac ueritatis studio incredibiliter inflãmatus: quod tua sanctitas maxime oĩum nouit pater beatissime. Paule secunde Venetę: defensionis platonicæ imo diuinæ phiæ: qũ nil aliud est plato: q̃ uere phiæ exẽplar. libros nuper scribere adgressus. tanta id magestate ac fœlicitate egit. ut cõuitiatorẽ calũnioſũ credi plato ipse diuinitatis secretarius possit: uel suggessisse: uel optasse: uel emisse: qui enĩ inter mortales quõdã nõ sola hoĩum beniuolentia ut multi: sed ingenii uiuẽtis amplitudine: & superne mentis diuinitate pro diuo sp fuerat habitus quiq; hodie: tanq̃ ingeniis ipsis quoq; & scriptis: calamitas: ac ueluti frequens a morte interitus certis tẽpestatibꝰ oriatur a latinoꝝ paucissimis in exiguis qbusdã opusculis legebatur a plurimis omnino ignorabatur uix unica platõis umbra ueriꝰ q̃ noĩe fuisse aliqũ inter phõs creditus. is inq̃ ita Bessariõis tui pater beatissime defensione perlecta sapientiæ ipsius antistes: & uirtutis minime fucate magister oceano qdẽ uberior facillime ĩ oĩ scientiaꝝ genere excelluisse pspicietur. Plato q; ipse id quasi uolẽs dũ a maximo Bessarione laudetur. reprehẽdi se a cæteris facile patietur. Quis enĩ tali ac tanto testimonio aliorũ siqua sint: aurita iudicia nõ se putabit debere cõtẽnere. ut qđ de hoc diuino platone nostro dixisse antimachũ claꝝ poetã ferũt q cũ conuocatis auditoribus legeret eis magnũ quoddã uolumẽ suũ. & eũ legentẽ oẽs præter platonem reliquissent. legã inquit nihilominus. Plato enĩm mihi unus instar est oĩum. Id ueriſſime ac sanctissime de Bessarione sapientissimo dici queat. Cuius cum ea sit: ut ipse semper prædicas pater sanctissime in rerum omnium maximarum usu peritia ea in consiliis uel grauitas uel perspicientia ut nihil de sũmis unq̃ rebus fiat si Niceni unius desit autoritas. In studiis autẽ maioribus & hũanis omnibus & diuinis ea facultas & copia ut plura legisse credi neminẽ possit acrius lecta. & rectius intellexisse: uberius paucissimos cultissimis quibusq; temporibus clariusq; scripsisse ipse iuste pro populo. seu malis. pro terraꝝ orbe Platonis defensor unus satis esse censeatur etsi in muscam aquila in culicẽ elephas putari posse reposuisse uideatur. Tametsi pater clementissime: nemo est q sese doctrinarũ audeat ꝓfiteri studioſũ aut uirtutũ haꝝ etiã mediocriũ cultorẽ q diuini platõis nõ miretur magestatẽ hoiſq; minime imitabilis nõ summopere ĩmortalitate rapiatur: quẽ cũ in libris suis oĩbus: tũ in oratore. M. Cicero maximis phis cõparat & oĩbus plane his uerbis anteponit. Quanq̃ enĩ & phĩ qdã ornate loquuti sunt. Siquidem & Theophrastus diuinitate loquẽdi nomẽ inuenit. & aristoteles Socratẽ ipsũ lacessiuit & Xenophõtis uoce multas q̃si loquutas ferunt: & lõge oĩm qcunq; scripserũt aut loquuti sũt. extitit & grauitate prĩceps plato. quẽ ẽt ĩ libri tertii de oratore præfatiõe ita laudat. & extollit ut magis fieri nequeat oĩno libros platonis mirabiliter scriptos legi q̃ scripti sũt diuinitus. Plato linguæ ai & uitutis magister. Itemq; in oratore nec uero aristotelẽ in phĩa deteruit a scribendo amplitudo platonis. In bruto uero ita qs enim uberior in dicẽdo platonẽ. louẽ sic ut aiunt phĩ. si græce loquatur: loqui quin & Demosthenẽ sciens. de sese in quadã epistola se studioſe legisse platonem. Quorsũ hæc inquies beatissime pater: de platone tam multa. Equidẽ scripta a clarissimo bessariõe

tum cętera

tum cæteratum pro platone maximæ superioribus mensibus perlegens putaui opti
mo consilio factū iri si platonicos nonnullos: eosq; grauitate & doctrinā in primis ex-
cellentes latinorū multis pp librorꝝ raritatē multis: item pp linguę uetustatē: imo ue
ro incredibilē elegātiā ignotos ueluti ex tineis potius q̄ scrinnis: erutos ea qua cōsueui
opera. ne dicā sollertia nostris hoibꝫ traderē plegendos. quāt ulacūq; ualerē in tollen
dis mēdis laborās diligentia. L. igitur Apuleiū platonicū in quo uno: sūme eruditio
ni precipua linguę copia: & gratia cōiuncta est: mediocri uigilātia. ut in exēplariorū
penuria licuit. redegi in unū corpus. uariis in locis mēbratim pquisitū eūq; impresso
ribus nostris tradidi exarādū. De quo pater beatissime q̄dam fortassis lecturis nō in-
grata. huic inserere ad te epistolæ statui. nō tam ut faciliore opera. Apuleius intellige
retur (id enim longioris lucubrationis indiget) q̄ ut in nouā materiā. ueluti iaccessā
prius uiam recens ingressos indiciis quibusdā & quasi certionibus signis: quo magis:
& cōfiderent: & pcederent. admonerē: ne rei ignoratione plus iusto trepidarēt: ut de
opusculis quoq; ipsis: quæ in corpus unū redegi. quā ipse opinionē habeā: explicarē:
potius: q̄ sententiam ferrē. Eoq; item pacto posset uideri. q̄lis plato ipse fuerit. a quo
tam magnæ dictionis orta est occasio. qui quidē a grauissimis atq; eruditissimis phis
habitus est uerius pro oraculone dicā deo. q̄ pro magistro. De alcinoo quoq; cām ad
derē. quare illū Apulei nostri opusculis annexuissē. Paucis ergo audiāt mecūq; intel
ligere studeāt. Apuleii platonici studiosi. Lucianus ille Syrus argutul9 i primis. atq;
elegans. uel sophista. uel phūs ut oēs græci suffragātur. Satyrus tū quidā in phōs. lu
su uerius. q̄ calūnia. multa scribens cū gratia nemini phōrꝝ pepercit oio. Hic Lucia-
nus asinū inter cætera aureū lusit. Seq; in eū finxit esse cōmutatū. cuius rei uarie tradi
tur argumentū. qd nō est huius dictionis & tpis explicare hūc asinum noster Lucius
emulaturus ingenii alioquin exuberātis. & ut Afer acerrimi. phūs oim illius eui sub-
tilissimus sese dicit sciēdi. atq; expiēdi. incēsū cupiditate. tū terrarꝝ alio. tū in thessaliā
esse, pfectū. Isticq; apud magarꝝ maximā. qū quidē ea tēpestate mulieres thessale ma
gice potissimū sciebāt diuersitatē. haud optabili occasiones. dum in auem affectaret
uerti. sese in asinū esse figuratū. qua de cōuersione diuus Augustinus noster in precla
rissimo de ciuitate dei opere. quid opinetur expressit. In corpore tū asinino mentem
hois sui ait se retenuisse. Atq; ita sub asino latitantē multa cōmoditate. difficilia alio-
quin cognitu. didicisse. Vexꝝ priusq̄ asino uestiatur fabellas mirificas. ad rē ptinentes
inducit. Asino ex inde cōtectus. in erūnosas. ac multifarias incidit calamitates. quas
festiua dictione cōmeminit. Quo in toto sermone. si quis recte intendat. mores hūa
nos effictos. liquido perspiciet explicari. & impremeditatas fallaciarꝝ argutias discet
qbꝫ ēt cauti sepissime capiantur. cū nō homo hoi. sed lupus sit potius homo. ut scite
plautus inquit. dum qualis sit homo. nō noscitur. Inspergit tū ubiq; res eiusmodi no
ster Lucius. ex quibus oim eruditissimus ut predixi illius tpis mortaliū. facile fuisse
uideatur. quod ex ea potissimū cernere est fabula quā obiter annū quādā cōsolatricē.
puellę captiue referētem inducit. quā quidem rem. qui certius cupiunt nosse fulgen-
tii de ea ipsa fictione interpretamenta perquirant. Is enim uir doctus in primis cōmē-
tatus est illam. Tandem exanclatis multis erūnosisq; laboribus. ut ipse ait. id est cū
sūma aī anxietate. & corporis molestia superatis. ac uictis. transcursisq; multiplicibꝫ
uitę huius fallacium hominum machinamentis. atq; exercitiis. Iunę. auxiliatricis ope

rosis de manù egyptii sacerdotis acceptis: ac deuoratis: homini est priori suo restitutus: & religionibus magnis initiatus. hic est asinus ille aureus: tanto dicendi lepore ac sale & linguæ gratia compositus: ut q̃s illũ studiosius lectitarit: in dictiõe latina ne ri tersior queat atq; cumulatior. Nam q̃ res sũt diuersissime oẽs secretiores linguæ thesauros: in eo lutius effũdit. ac quãtũ in dicendo ualuerit refert. uerbis adeo propriis & accõmodatis ut nõ scribere. sed pingere planæ historiã uideatur. ppauca sane uti ego arbitror in media uita hoi possunt accidere. quæ latine proferre. aut scribere cupiẽti. hinc depromi sufficienter nõ ualeant: ubiq; enĩ est lepidus castigatus uenustus aptus uarius copiosus cõcinnus presto: ut nasci ibidem nõ extra adsciscì uideatur oratio dixerit fortassis aliquis. minus tritã esse: atq; usurpatã Apulei nostri dictionem. Idipsum est: quod ego demiror: q̃d laudo: quod extollo. quia nõ detrita quadam: nõ succida: nõ rustica: nõ squalenti & lacinIosa: oratiõe: nõ ꝓculcata: nõ uulgatissima denique res cotidianas ex media uita sumptas edisserit. quippe qui nõ popinis: aut meretriis tabernis. aut nugalibus triuiis: aut misticoq; cõpitis scribit. sed elegantię ac cultioris doctrinæ urbanis hoibꝰ atq; studiosis. de multis tũ beatissime pater. si per uitam licebit & tuam clementissimam sanctitatem. ubi a recognitionum munere pauxillum quì uero respirare. animus est mihi rudibus. in expertisq; & litteraq; tyrocinia ingredi incipientibus. aliquid scribere. nunc hæc ipsa emẽdandi. ut ego puto necessitas: ut quibusdã fortasse uideatur simplicitas: ne dixerim temeritas. totum me sibi uindicat absorbet & abligurit. ut uix reficiendi corpusculi mihi tempus idoneũ superet. q̃d facili opera perspiciet quisquis uidebit. quæ nostri impressores prelegente me effinxerit effigiantq; assidue. quæ quidem. uel percurrere. ne dum attentius recognosce. in tãtis temporum angustiis. curisq; multiplicibus: rei etiam familiaris. & insuper exemplariorum peruersitate. arduum ad modum foret: quod deo & te pater beatissime eius uicario sanctissimo teste. ideo dico. ut æquo animo patiantur: nonnunq̃ legentes. si quæ inuenerint ad unguem minus. ac rubricam. & punctum castigata atq; descripta & me tamen non putent his uerbis culpam deprecari. Quis enim audeat possit. ue in tot tamque confragosis mendis tam prauis descriptionibus. tam raro lectis autoribus omnes mendas. sperare se dempturum. Et ut quod certum est dicam: impressorum quoque nostrorum operarii. non nullis in locis ab exemplaribus meis aliquantum aberrant. quod aliter certe fieri est perdifficile. Si tamen deus dederit mihi tuarũ castarum precum pater beatissime merito. ut aliquando. C. Plinium difficilimum illum omnium qui scripserunt. propter mendas autorem quem impresentia cum meo Theodoro Gaza eruditissimo in manibus teneo. uel mediocriter absoluam. propositum est in noticiam ferre tam Plinii ipsius non nulla q̃ Apulei & eiusmodi reliquorũ quorundam uerba desueta ex fragmentis ueterum scriptorum quæ licebit colligendo recentioribus etiam nostris adiunctis amicorumque undique imploratis auxiliis: ut hodie certe manca latinitas in uerborum desitorum prope explicatione plus aliquantulum habeat adiumenti. Sed his missis ad Lucium nostrum redeamus. Methamorphosin uti prediximus quam fabulam ipse græcanicam appellat non interpres Apuleius sed emulator scripsit. ab ea ego uti a maioris opere libello initium feci. ¶ Secundum locũ obtinent floridoq; quattuor libelli neq; enĩ tempore plures potui diligentia multa adhibita: indipisci: ea nuncupatione merito inscripti. Floscu-

lis enim & odoramentis doctrine omnis in illis oratio inspersa est. Sunt enim ueluti breuissimi: ac casti quidam panegyrici. sed rebus grauibus prægnātes & farti: ad africe pro consules ab Apuleio habiti: in prouncię ipsius capite: urbe carthagine. In iis historia sane breuis est: sed uarietate miranda. usque adeo legentem explens: & oblectās: ut pauci libelli plus contineant uoluptatis. Tertio uero ab asino & floridis loco magnificas in primis: & doctissimas: magicę calūnię defensiones posui in quibus mirifice dictioni lucianę. adiūcta est rerum abstrusarum pœnitus: magna uarietas & cognitio necessaria. Est enim sequentium omnium opusculorum: id ipsum pręcipuū ¶ Quartus erit de deo socratis liber: a diuo nostro Augustino sepius in præclaris uoluminibus de ciuitate dei: ad rerum primarum & cælestium opportune citatus testimonia. Ibi de geniis multa dicuntur. Quis item fuerit deus ille. ut ueteres dicebāt. Socratis philosophi consiliarius: arbiterque: ibidem facile perspicietur: & clarissime. præterea quis & quantus magister in ipsa diuinarum rerum prima philosophia noster fuerit Plato. ¶ Quintus ordine is liber sequitur qui quasi calumniatores futuros Platonis aliquando presagiens. ueluti dedita opera ad defensionem diuini hominis putari potest eē perscriptus. atque præparatus. Qui quidem: ut ipse qd sentiā expōsu dicā planiore dictiōe quadā. q̄ cęteri script9 ēab Apuleio: quēadmodū & reliq quoque omnes: de quibus subinde explicabo. Forsitanque nō eē apuleii: ex huiusmōi oratiōis filo arguerētur: nisi extarēt & uaria: & uetustissima nō nullibi exēplaria īdicibus Lucii nr̄i platōici pręsignata. q̄ hoc tpe a me romæ neq̄erūt. admodū id optāti. inueniri. Sed hęc satis sint de mea libellorū apuleii opiniōe. Ad rē redeo. licet pr̄ beatissime uera fateri. Fuere ēt aliis tēporib9 platonomastices qdā. pro suis meritis digne munerati meri ipsi uerberōes: i ātistitē naturę ausi iactare cōuitia. In nō ea copia. qua nouus qdā Thersites. sed a magnis tamen achillib9: pugnis iuste ultionis sūt macti. Quib9 si merita sacrificii quoque alicuius gratia rependi debet. digni profecto sūt oēs. eo sacro: quo Iunius Brutus tyrannorū tarquiniorum ab urbe tua roma exactor pro capitib9 humanis. Maniā larū matrē ꝓpiciandā esse instituit cum enim prius sacri immanis horrore. larue illi. & uere furiose. rapitibꝫ humanis detestabili uesania fieret res diuina. quod etiam Macrobius grauis autor meminit. libertatis romanæ dignus assertor. & patronus Iunius Brutus. Alii fetentis. & papaueris somniculosi. capitibus iussit cōgruens. Manie fieri sacrificiū hoc quęso honore calumniatores & platonis & reliquorum eiusmodi uirorū pater beatissime patere honorari. Quid eni festiuius possit excogitari non inuenio nam fetutinis & olenti cetis oib9 īmersari tales iure debēt atque obrui & cū alii oratiana quoque execratiōe in ultimas terras deportari ubi perpetuo somno & uecerno sopiti quasi nūquā fuerīt ignorentur quādo præcipiti rotati uertigine iis uiris detrahūt q humanitatē diuinis ornamētis īduerūt luminibusque splēdidissimis illustrarūt quos sani capitis oēs hoies uenerātur suspiciunt admirātur qppe q pene iacētē ī tenebris ignorantiæ mūdū sciētia sua et laborib9 per poliuerūt ostēderūtque quo nā adiumēto ab īfimis terris ad supna sydera hoies euolarēt et ueluti fortiores itellectiōis diuiæ alas qbꝫ facere id posset addiderūt qualem oium grauissimo testimonio et uero tā nostrorū q̄ gētiliū. platōem fuisse q nescit est rustic9 q dissimulat igrat9 q negat pdit9 q calūniatur amarulēt9 prorsus atque detestādus cui uiro si uel alterū parē gētilium ętas omnis ante domini nostri Iesu christi

Manie sacrifica

aduentum habuisset: potuit mundus squalens non dicam ab omni cecitatis errore: nā id per clementissimū deū ipsum dumdaxat: erat futurum. sed pfecto prope ab oi inscitia liberari. qualia enim Iesu bone docuisset: qui tanto sublimi Platōe fuisset maior: quanto diuinus ipse hō maioribus suis omnibus anteiuerat. Quod si præsentis negocii: & instituti operis munus primum foret: dicere speciatim. quæ res tanta possit de Platone: expanderem equidem aliis antemnis uela grandiora. ostenderemque me quoque castissimo & purgatissimo illi Antistiti sapiētiæ. non nihil aliquando uigilasse. Vertor ad Apuleium reuertor hic philosophus. & si breuiter: aliquo tamen pacto dogma. hoc ē decretū ac sanctionē Platonis exposuit. & eius ipsius partē. sub philosophiæ uocabulo tantū mō delibauit. Sextū locū obtinet de mundo liber. Ab aristotele sapientissimo: & physicoꝝ maximo ad Alexandrum regē scriptꝰ ab Apuleio nostro latinis exhibitus: ut unus uir ex platonicoꝝ familia: uterq; posset: & platonicus & aristotelicus eē censeri: maximo utriq;: & in suo genere philosophoꝝ primario. affectissimus. atque laudis utriusq; predicator indefectus. & merito. utrunq;. n. idem recta expensione sentire: minimeq;: qđ quidā arbitrantur dissentire: eo mō tacitus iudicabat. quo in libello. tanta est præter illius rei cognitionē: qua de agitur hoc tempore. uel utilitas: uel facultas: ut pauci fortassis latinoꝝ libelli: utriusq; linguæ: i eo sciētiaꝝ genere studiosis. uideri cōmodiores possint. Cū præsertim idem ipse sit Trimegistum interpretatus. & antiquissimū. & diuinū philosophū qui liber septimum locum in operibus tenebit Apulei. Eiusmodiq; interpretamēto iis gradum oibus faciet. qui pure ac latine. illa quoq; uoluerint. quæ a forensi magis sunt dictione remota: nequaq̄ horridule interpretari. Extremū in hoc opere posuimus. non ita pridē cōuersum Alcinoum phylosophū. & ipsum platonicum. latius paulo. diuini platonis sanctiones & decreta explicantem cuius interpreti patri reuerendo episcopo tropiensi honorem suum iuste seruauimus. præfationem eius libro alcinoi apponendo. quod eo etiam pleniore egimus uoluptate. quia hic libellus ad uirum maximū Nicolaum cusensem. Cardinalem dum uiueret sancti petri aduincula. cuius nosipsi i gratissimo nobis & utilissimo fuimus sex continuos annos obsequio. est inscriptus de cuius quidē uiri sūmis laudibꝰ & uirtute. quisq; uelit scribere. facillime qđ laudet obuiū promptumq; inueniet. ubi tamen desinat. aut cui. quid preferat. de summis eius meritis: uel ornamētis. nūq̄ si sapiat. poterit exacte iudicare. fuit. n. uir ille. qđ nō tibi pr̄ beatissime: sed posteris dico. tāta bōitate: ut uir eo melior nūq̄ sit natꝰ. uitioꝝ oīum hostis acerrimus: atque publicus inimicus. & fastus atque ambitiōis ita aduersarius: ut quiuis maxime: quibus. hominū quorundā peruersa opinio. quanto magis abundāt eo se putāt firmius & augustius dignitatis sue locū gradūq; seruare. seque ipsos magis honorari. Tanta uero integritas ut facilius apeninus. aut alpes relique. q̄ sancte ac iuste ab eo semel concepta sententia. loco potuerint dimoueri. Nec quisquā illi uiro absque iustitia: & pietate carus unquā fuit. Ea honestoꝝ laborū patientia. in decliui etiam senectute: iam posito. ut annos cum labore estimantes. aliquid in eo maius homine facile esse sentirent. Ea et benefaciēdi. et gratificandi promptitudo. ut natus omnibus maxime sibiipsi minime uideretur. Ea gratię referendę. si preuētꝰ: ut fit a quo piā merito foret. festinatio. et copia. ut uitam quoque pro benemerentibus effundendo: se tamen satisfacere non posse beneficiis iudicaret usq; adeo uero studiosus ut meipso præsente. et maxime admirante. in hyberno quoque lōgo itinere. totū diē.

ultra milia passum quadraginta: germanica trasigēs eq tatiōe: quæ solet eē laboriosior noctib9 tamē. & senex: & qđ credi poterat: defatigat9: strato se pripiēs suo: grauissimas theologiæ iterdiu secū obiter cōmentatas: manu sua scriberet quæstiōes. nobisque audiēdi ei9 pcupidis in uia post ridiāis sp māsiōib9 faciendis. diuini animi sui inuentiones explicaret. V. Sane quidem tanta doctrinarum omnium ubertate Nicolaus quod ē dictu mirabile: fuit: ut quicquid ex tempore dicendum incidisset. tali id sp ille copia edissereret: ut ei solum facultati censeretur studuisse. Vir ipse quod rarum ē in germanis supra opinionem eloquens. & latinus: historias idem omnis non priscas modo: sed medię tempestatis. tum ueteres tum recensiores usque ad nostra tempora memoria retinebat. Gesta pręcipue conciliorum omnium ecclesiasticam scilicet historiam non summati: sed per capita singula & ueluti diarias ipsas actiones ex amussim crebro referebat: rerum origines quasi christianus. Cato & facti cuiusque ordinem explicabat: ut uel unica ista reuideri facile quiret admirabilis. quæ tamen maioribus cęteris comparata inter illius laudes: locum sibi minimum uindicabit. poetas & oratores dissimulabat sane. uerum ut erat ingenio per ameno: nequaquam ignorabat. In disciplinis mathematicis suo tempore Nicolao doctior fuit nemo quod quidem uiri illius plurime testantur scriptiones. Ius ciuile. & pontificium recte: puræque didicerat. & ut immortali atque æterna memoria erat. tanquam tunc primum ex illorū studiorum officina prodiisset: memoriter sanctiōes: & patrum decreta omnia: & doctorum insuper sententias recitabat. philosophiæ aristotelicę acerrimus disputator fuit. Theologię uero Christianæ summus interpres: & magister. & cælestis arcāi antistes sapientissimus. at platonis nostri & pythagoreorum dogmatum. ita cupidus atque studios9 ut nemo magis illi sciētię putaretur itēdisse. qđ eqdē duob9 exēplis breuiter & uerissime ꝛfirmabo. Proclū hēbat platōicū mēdosissime scriptū acri tū igēio adeo ei rei itelligēdę assidu9 īstiterat ut ēt ex mediis librariorū mēdis solidā rei eliceret ueritatē quod ea ratiōe perspectum est quia deīde oblato illi forte fortuna. uero quodā exemplari ita inuentus est proclus ipse scripsisse. ueluti. Nicolaus ingenio suo fuerat coniectatus. parmenidem platonis magna ueluti ardens siti de græco in latinum fecit conuerti. Item platonis theologiam a proclo quem modo nominauimus. scriptā his ille libris: ueluti thesauris suis & propriis maxime recreabatur ut nulli alii rei tam topere uigilaret. quod quare in epistolę huius calce dedita opera posuerim tibi pater beatissime ut dicam est necesse. Nam de Nicolao tuo cętera me rectius & plenius ipse cognouisti. ostēdi initio meæ præfationis. uirum excelentissimum Bessarionem cardinalem nicenum. platoni magna ratione esse affectissimum. Idipsum & de Nicolao Cusensi cardinale dum uiueret sancti petri declaraui. Quis igitur nisi ineptus & uanus audebit nostra ætate a uiris his duobus facile doctorum principibus dissentire. quis grauis & sanus non maxime consentire uides pater beatissime plane uides quāto asilo agi quanta uertigine contorqueri debeat quisquis sese obtrectatorem & quasi polictorē diuini platōis audeat pfiteri quē prisci oēs quē ueteres quē medie tēpestatis hoīes quē nr̄ę ætatis maximi quē græci: quē barbari: quē christiāi oēs eruditissimi oraculi uice colāt obseruēt & predicēt pdeāt ex gurgustiis. si satis sibi nōdū uidēt preuaricatiōe preterita deliraſſe: clarete: noui aderūt Entelli. ad pugnādū nō precipites illi qdē sed iusta idignatiōe prouocati prodeant Thersite et achilles adderunt: uincendi

fiducia. & diuinis armis instructi ꝓdeant Marsie: & Apollines ꝓuocent. ut Musis arbitris. ac iudicibꝫ. diffluãt excoriati nõ i nostri orbis fontes: sed in cocytos infernos. Letheas uoragines. atq; estuosos phlegetõtes. da uenią pater beatissime. contra fabulosos: & lucifugas: hosce. fabulis utẽti. nã si resipiscẽt. qđ eqdem opto palinodias cõmodũ ꝓ plateas decãtabũt. neq; id solũ. sed ꝓ & cõpita scriptas affigẽt: ut facti ceci: pte sui meliore: luminis exiguũ: luciscq; recuperent. Quæ. n. malũ fuit stulticia immo quæ tanta insania. qs stupor. puluere ac calce solem niti. ac cõtendere obtenebrare: ut in altũ sublatus puluis in iaculatorꝫ ipsorꝫ oculos recidens: lucẽ oẽm eis eriperet. qđ ꝓfecto iis accidit: quicũq; platonicũ solem. sese temese obscuraturos credidere runt. Nos tñ. nõ de miseris triũphũ optãtes christiãisque & Platõis simul radiis. & humanitate illustrati: cecos istos miserati demus errãtibꝫ: & stupidis. & nihil cernentibꝫ. nihil intelligentibꝫ oĩo uenie manũ. ad fonteſque oẽs penitentię ꝫscientiæque deducamus: ut loci retractatiõis aqua. lippiẽteſque oculos iniuncti doloris medicamẽto. aliqñ discant meliora. ingemiscãtque errasse. tibi sit & tuo gregi fœlicitas ꝓpetua: pastor eterne: & põtifex sanctissime. ꝓ quem tpa nra assidua pace letiora floreſcunt. qđ ut ꝓpetuũ & tibi. & nobis sit. dñs ipse omnipotens misericorditer impartiat.

¶ L. Apuleii. madaurensis philosophi platonici metamorphoseos. siue de asino aureo liber primus Ategoſ.

Eiusdẽ secũd9.

Eiusdem tertius.

Eiusdem quartus.

Eiusdem quintus.

Eiusdem sextus.

Eiusdem septimus:

Eiusdem octauus.

Eiusdem nonus:

Eiusdem decimus.

Eiusdem undecimus & ultimus.

¶ Circa primam fermæ.

¶ L. Apuleii madaurẽsis philosophi platonici floridorꝫ liber primus incipit.

¶ Vt fermæ.

¶ Floridorꝫ secũdus.

Floridorꝫ tertius.

Floridorꝫ quartus.

L. Apuleii madaurẽsis philosophi platonici apologię siue defensionis magiæ: ad clarissimum uirũ Claudiũ Maximũ proconsulem pro se. Oratio prima.

Vt primũ.

Commodum

Diem fermæ.

Psyche.

Interea psyche.

Vt primum.

Noctis gallicinio.

Sic ille neqssimus.

Die sequenti.

Et Hippias.

Priusq;

Tanta multitudo

¶ Certus æquidem.

¶ Apologiæ. oratio secunda.

Nunc tempus est.

¶ L. Apuleii madaurensis philosophi platonici de deo Socratis liber incipit.

¶ Qui me uoluistis.

¶ L. Apuleii madaurensis philosophi platonici. de dogmate Platonis liber.

¶ Platoni habitudo.

¶ De philosophia liber.

¶ Moralis philosophia.

L. Apuleii madaurensis philosophi platonici Cosmographia. siue de mundo. ad Faustinum liber incipit.

¶ Consideranti mihi.

¶ Hermetis Trimegisti. dialogus. L. Apuleii madaurensis philosophi platonici in latinum conuersio. ¶ Asclepius iste. Alcinoi disciplinarꝫ Platonis epitoma. id est. breuiarium incipit.

Episcopi Tropien. ad Nicolaum Cusensem Cardinalem conuersio.

L. APVLEII MADAVRENSIS PHILOSOPHI PLATONICI METAMORPHOSEOS SIVE DE ASINO AVREO LIBER PRIMVS.

ET ego tibi sermone isto milesio uarias fabulas conseram: aures{que} tuas beniuolas: lepido susurro permulceã: mõ si papyr{æ} ægyptiã argutia nilotici calami inscriptã: nõ spreueris ispicere: figuras fortunas{que} hominũ ĩ alias imagines cõuersas: & ĩ se rursũ mutuo nexu refectas ut mireris: exordior. Quis ille: paucis accipe. Himettos Attica: & Isthmos Ephiræa: & Tænaros Spartiaca glebæ felices: æternum libris fœlicioribus: credite: mea uetus prosapia est. Ibi inq{ĩ} ĩ Atthide: primis pueritiæ stipendiis merui. Mox in urbe Latia aduena: studios{æ} Quiritiũ: idigenã sermonẽ: erũna li labore: nullo magistro præcũte aggressus: excolui. En ecce præfamur uẽiã: si quid exotici ac forensis sermonis rudis locutor offẽdero. Iã hæc quidẽ ipsa uocis ĩmutatio: desultorię sciẽtiæ stilo: quẽ accersim9 respõdet. Fabulã græcanicã ĩcipimus: lector ĩtende lætaberis. Thessaliã: nã & illic originis maternæ nostræ fũdamẽta a Plutarcho illo inclyto: ac mox Sexto philosopho nepote eius prodita: gloriã nobis faciũt: eã Thessaliã ex negocio petebã. Post{q} ardua montiũ: & lubrica ualliũ: & rosida cespitũ: & gleboſa camporũ emersi: me æquo indigena palbo uehens: iã eo quoq{ad} modũ fesso: ut etiã fatigationẽ sedẽtariã: ĩcessus uegetatione discuterẽ: ĩ pedes desilio: equi sudorẽ: & frõtem curiose extrico: auris remulceo: frenos detraho: ĩ gradũ lenẽ sensim proucho: quo ad lassitudinis incõmodũ: alui solitũ: ac naturale præsidiũ eliquaret. Ac dũ is ientaculum ambulatoriũ: prata{q} præterit: ore in latus detorto, pnus adlectat: duobus comitum: qui forte paululũ processerãt: tertiũ me facio: & dũ ausculto quid sermõis agitaretur: Alter exorto cachinno pce inquit in uerba ista: hæc tã absurda: tam{q} ĩmania mẽtiendo. Isto accepto sititor alioquin nouitatis: ĩmo uero inq{ĩ} ipartite sermonẽ: nõ quidem curiosum: sed qui uelim scire uel cuncta: uel certe plurima: simul iugi{q} insurgimus aspitudinẽ fabular{æ} lepida iucũditas leuigabit. At ille qui cœperat: ne ĩquit istud mendaciũ tã ue{r}e ẽ: q{ĩ} si qui uelit dicere: magico susuramine amnes agiles reuerti: mare pigrũ colligari: uentos inanimes expirare: solẽ inhiberi: lunã despumari: stellas euelli diem tolli: noctẽ teneri. Tũc ego in uerba fidentior: heus tu inq{ĩ}: qui sermonẽ ieceras priorem ne pigeat te: uel tædeat reliqua prætexere: Et ad aliũ. Tu uero crassis auribus & obstinato corde: respuis quæ forsitan uere phibeantur: minus hercule calles prauissimis opinionib9 ea putari mẽdacia: quæ uel auditu noua: uel uisu rudia: uel certe supra captum cogitationis ardua: uideantur. quæ si paulo accuratius exploraris: nõ mõ cõpertu euidentia: uerũ etiã factu facilia senties. Ego deniq{ue} spera dum polentæ casea tę mordico securius offulam grandiorẽ in cõuiuas ęmulos cõtruncaergestio: mollicie cibi glutinosi faucibus inhærentis: & ima gula spiritus detinentis: minimo minus interii: & tamẽ athenis proximo: & ante poetilen porticum: isto gemino obtutu circulatorem aspexi equestrem: spatã præacutã mucrone infesto deuorasse: ac mox eundẽ inuitamento exiguę stipis uenatoriã lanceã qua parte minatur exitiũ in ima uiscera condidisse: & ecce pone lanceæ ferrum: qua bacillum inuersi teli ad occipitium per inguimẽ subit puer in molliciem decorus insurgit. Inq{ue} flexibus tortuosis eneruã: & exossã saltationẽ explicat: cum oium: quia aderamus: admiratione: diceres dei medici baculo: q{ue} ramulis semiamputatis nodosum gerit: serpentem generosum: lubricis amplexibus ĩ

Milesius sermo

Exoticus sermo

sedentaria fatigatio

Inguimen

hærere: sed iam cædo tu sodes: qui cœperas fabulam: remetire. Ego tibi solus hic pro isto credam: & quod ingressui primum fuerit stabulum prandio participabo: hic tibi merces posita est. At ille istud quidē quod polliceris: equi boniq; facio. // Verū quod inchoaueram: porto exordiar. Sed tibi prius deierabo solem istum uidentem deum: me uera comperta memorare: ne & uos ulterius dubitetis: si Thessaliam proximā ciuitatem peruenieritis: quod ibidem passim per ora populi sermo iactetur: que palā gesta sunt: sed ut prius noritis qui sim: & cuiatis: quo questum nunc eam: audite: aeginensis quidem sum æthneo melle uel caseo & huiuscemodi cauponarū mercibus: per Thessaliam: Aetoliam. Boetiam ultro citro discurrens: cōperto itaq; quod hypate: quę ciuitas cuncte Thessalię antepollet: esset caseus recens: & sciti saporis: admodū cōmodus precio distrahi: festinus adcucurri: id omne præstinaturus: sed ut fieri assollet: siniſtro pede profectum: me spes cōpendii frustrata est: omne enī pridie lupus negociator magnarius coemerat. // Ego igitur inefficaci celeritate fatigatus: cōmodum uespera oriente ad balneas processeram. Ecce Socratem contubernalē meum conspicio: humi sedebat: scissili palliastro semiamictus. pene alius furore ac misera macie deformatus: qualia solent fortunę deterrima: stipes in triuiis erogare. hūc talem quamq; necessariū & sū me agnitum: tamen dubia mente propius accessi. Hem inquā mi Socrates quid istud? que facies? quod flagitium? At uero domi tuę iā deflectus & conclamatus es: liberis tuis tutores iuridici: prouincialis decreto dati: uxor præsolutis feralibus officiis: luctu & mœrore diuturno diformata: diffletis pene ad extremā captiuitatem oculis suis domus infortunium: nouarum nuptiarum gaudiis a suis sibi parentibus hylarare cōpellitur. At tu hic laruale simulachrum: cum summo de decore nostro uiseris. Aristomene inquit ne tu fortunarum lubricas ambages: & instabiles incursiones: & reciprocas uicissitudines ignoras & cū dicto sutili centuculo faciem suam: iam dudum punicantē præ pudore obtexit: ita ut ab umbilico pubetenus: cętera corporis renudaret. Nec deniq; perpessus ego tam miserum ęrumne spectaculū iniecta manu ut adsurgat: enitor. At ille ut erat capite uelato: sine sine īquit: fruatur diutius tropheo fortuna: quod fixit ipsa: effeci: sequatur. Et simul unam ex duab9 laciniis meis exuo: eumq; propere uestio dicam: an ne contego? & ilico lauacro trado: quod unctui: quod cursui: ipse prēministro: sordium enormē eluuiem operose effrico. Probe curato ad hospitium: lassus ipse fatigatum ęgerrime sustinens perduco: lectulo refeo: cibo satio: poculo mitigo: fabulis permulceo. Iam ad lubentia procliuis est sermonis & ioci: & scitū est cauillum: iam dicacitas tinnula: cum ille imo de pectore cruciabile: suspirium ducens: dextra sęquente: frontem replaudens: me miserum infit: qui dum uoluptatem gladiatorii spectaculi satis famigerabilis cōsector: in has erumnas incidi. nā ut scis optime secundum questū Macedonia profectus: dum mense decimo ibidem attentus numatior reuortor: modico priusq; Lariſſam accederem: per transitum spectaculum obiturus: in quadam auia & lacinioſa conualle a uastissimis latronib9 obsessus: atq; omnibus priuatus tandem euado: & utpote ultime adfectus: ad quandam cauponam Meroen anum: sed admodum scitulam deuorto: eiq; causas & peregrinationis diuturnę: & domuitionis anxiæ: & spoliationis diuinę aperio. & dum misere refero quę memini illa me quam humane tractare adorta: cœnę gratę atq; gratuitę: ac mox urigine parcita cubili suo applicat: & statim miser ut cum illa acquieui ab unico congressu annosam ac pestilentem cōtra ho: & ipsas etiam lacinias: quas boni latrones contemgendo mihi concesserant: in eam con

Magnarius

Conclamat9

Centuculus

Famigerabilis

Reuortor

Deuorto

Domuitio

Lacinię

tuli: operulas etiam quas adhuc uegetus: saccariam faciens merebam: quod me ad istã faciem quam paulo ante uidisti: bona uxor & mala fortuna perduxit. V. Pol quidem tu dignus inquam es extrema sustinere: si quid est tamen nouissimo extremius: qui uoluptatem ueneriam: & scortum scorteum lari & liberis prętulisti. C. At ille digitum a pollice proximum: ori suo admouens: & in stuporem attonitus: tace tace inquit: & circunspiciens tutamenta sermonis: parce inquit in fœminam diuinam: nequam tibi lingua intemperante noxam contra has. V. A in tandem inquam potens illa: & regina cauponas: quid mulieris est? Saga inquit & diuini potens: cęlum deponere: terram suspendere: fontes durare: montes diluere: manes subliare: deos infirmare: sidera extinguere: tartarum ipsum illuminare. Oro te inquã: & oro te inquã: auleum tragicum dimoueto: & siparium sęrnicũ complicato: & cedo uerbis cõmunibus: Vis inquit unũ uel alterum? imo plurima eius audire facta? nam ut se ament efflictim: non modo incolę: uerum ętiam Indi: uel ęthiopes utriq; uel ipsi Antichthones: folia sunt artis: & nugæ merę: sed quod in conspectu plurium perpetrauit audi. C. Amatorem suum quod in aliam temerasset: unico uerbo mutauit in feram castorem: quod ea bestia captiuitati metuens: se ab insequentibus repręcisione genitalium liberat ut illi quoq; simile: quod Venerem habuit in aliam proueniret. Cauponẽ quoq; uicinum: atq; ob id ęmulũ deformauit in ranam: & nunc senex ille dolium innatans uini sui: aduentores pristinos ifęce submissus officiosis roncis raucus appellat. V. Alium de foro quidem: quod aduersus eam locutus esset: in arietem deformauit: & nunc aries ille causas agit. Eadem amatoris sui uxorem: qđ in eam dicacule probrum dixerat: iam in sarcinã pręgnationis obsecto utero: & repugnato fœtu: perpetua pręgnatione damnauit. Et ut cuncti numerant octo annos; onere misella illa: uelut elephantum paritura distenditur. C. Quæ cum subide: ac multitudine rerentur: publicitus indignatio percrebuit: statutũq; est: ut in cã die altera seueriſſime saxorum iaculationibus uindicaretur. Quod consilium uirtutibus cantionum anteuertit: & ut illa Medea unius dieculę Creonte impetratis induciis: totã eius domum: filiamq; cum ipso sene flammis coronalibus deusserat: sic hæc deuotionibus sepulchralibus in scrobem procuratis: ut mihi temulenta narrauit: proxime cunctos: in suis sibi domibus tanta numinum uiolentia clausit: ut toto biduo: non claustra perfringi: non fores euelli: nõ deniq; parietes ipsi quiuerint perforari: quoad mutua hortatione consone clamitarent: quã sanctissime deierantes sese neq; ei manus admoliturosː & si qui aliud cogitarint: salutare laturos subsidium: & sic illa propiciata: totam ciuitatẽ absoluit At uero cœtus illius auctorem nocte ĩtempesta: cũ tota domo ideſt parietibus & ipso solo: & omni fundamento: ut erat clausa: ad centesimum lapidem in aliã ciuitatem sũmo uertice montis exasperati sitam: & ob id ad aquas sterilem transtulit. Et quoniã dẽsa inhabitantium ædificia locũ nouo hospiti non dabant: ante portam proiecta domo discẽdit. V. Mira inquã nec min9 sæua mi Socrates memoras. deniq; mihi quoq; nõ parua incussisti solicitudinẽ: ĩmo uero formidinẽ iniecto non scrupulo sed lancea nequo numinis ministerio similiter: usa sermones istos nostros anus illa cognoscat. Itaq; maturius quieti nos reponamus: & somno leuata lassitudine noctis: ante lucem aufugiamus istinc q̃ putas longissime. Hęc adhuc me suadẽte: insolita uinolentia: ac diuturna fatigatione ptẽtatus bonus Socrates iã sopitus stertebat altius. Ego uero aducta fossa: pessulisq; firmatis: grabattulo etiã pone cardine suppositoː & probe adgesto: super eũ me recipio. A cprimũ prę metu aliquantisper uigilo deinde circa tertiam ferme uigiliã pau

lulum conniueo: cõmodum quieueram: & repente in pulsu maiore: q̃ ut latrones crede
res: ianuæ reserantur: imo uero fractis & euulsis funditus cardinibus prosternuntur.
grabattus alioquin breuiculus: & uno pede mutilus ac putris: impetus tanti uiolentia
posternitur: me quoq; euolutum: & excussum humi recidens in inuersum coopit ac te-
git. Tũc ego sensi naturaliter quosdam affectus in contrarium prouenire. nam ut la-
chrymæ sæpicule de gaudio prodeunt: ita & in illo nimio pauore: risum nequiui conti
nere: de Aristomene testudo factus. Ac dũ infimũ deiectus obliquo aspectu: quid rei
fit grabattuli sollertia munitus opperior: uideo mulieres duas altioris ætatis: lucernã
lucidam gerebat una: spongiam & nudum gladium altera. Hoc habitu Socratẽ bene
quietum circunstetere: Infit illa cum gladio: hic est soror Panthia: carus Endosmion:
hic calamitus meus: qui diebus ac noctibus illusit ætatulam meam: hic qui meis amo-
ribus subterhabitis: non solum me diffamat probris: uerum fugam instruit. At ego. s.
Vlyxi astu deserta sum: & Calypsonis æternam solitudinem: & porrecta dextera:
meq; Panthiæ suæ demonstrato. At hic inquit bonus consiliator Aristomenes:
qui fugę huius autor fuit: & nunc morti proximus: iam humi prostratus grabattu-
lo succubans iacet: & hic omnia conspexit impune se relaturum meas contumelias pu
tat: faxo eum sero: immo uero iam nunc: ut & præcedentis dicacitatis: & instantis cu-
riositatis pœniteat. Hæc ego ut accepi sudore frigido miser pfluo: tremore uiscera qua
bac- tior: succussusq; sum adeo: ut grabattulus etiam inquietus super dorsum meum palpi
chati tando saltaret. At bona Panthia quin igitur inquit soror hunc primum bacchatim di
me scerpimus: uel membris eius destinatis: uirilia desecamus. Ad hæc Meroe: sic enĩ re
roe ab se nomen eius: quam fabulis Socratis conuenire sentiebam: imo ait superfit hic sal-
tem: quin misselli huius corpus: parua contumulet humo: & capite Socratis ĩ alterum
dimoto latus: per iugulum sinistrum: capulotenus gladium totum ei demergit: & san
guinis eruptionem uterculo admoto excipit diligenter: ut nulla stilla cõpareret usquã:
hæc ego meis oculis aspexi: nã etiã: ne quid demutaret credo a uictimę religione: ĩmissa
dextera per uulnus illud ad uiscera penitus: cor miseri contubernalis meĩ Meroe bona
serutata protulit: cũ ille ĩpetu teli præsecata gula uocem: imo stridorem incertum per
uulnus effunderet: & spiritum rebuliret. Quod uulnus: qua maxĩe patebat: spongia ef
uaricus fulciens Panthia: heus tu inquit spongia caue in mari nata: per flumen ne transeas: his
æditis ab una: remoto grabattulo: uaricus super faciem meam residentes: uesicã exone
rant: quoad me urinæ spurcissimæ madore perluerẽt. Cõmodum limen euaserãt: & fo
res ad pristinum statum integræ resurgunt: cardines ad foramina residunt: postes ad re
pagula redeunt. ad claustra pessuli recurrunt. At ego ut eram etiam nunc humi proie-
ctus inanimis: nud9: & frigid9: & lotio perlitus: quasi recens utero matris æditus imo
uero semimortuus: uerumetiã ipse mihi supuiuens: & Postumus: uel certe distinatę iã
cruci candidatus: quid inq̃ de me fiet: ubi iste iugulat9 mane paruerit? Cui uidebor ue
suppe risimilia dicere pferens uera: pro clamares saltem suppetiatũ: si resistere uir tantus mu
tiatũ lieri nequibas: sub oculis tuis homo iugulatus: & siles? cur autẽ te simile latrociniũ nõ
ante- pemit? Cur sæua crudelitas: uel pp ĩdiciũ sceleris arbitro pepcit? Ergo quoniã euasisti
lucu- mortẽ: Nũc illo redi. Hæc identidẽ mecũ replicabã: & noxibat ĩ diẽ: optimũ itaq; fa-
lo ctu uisũ ẽ: ante luculo furtim euadere: & uiam licet trepido uestigio capssere: sũmo
ante- sarcinulam meã subdita claui pessulos reduco. At ille probe & fideles ianuæ: quę sua
lucio sponte deseratæ nocte fuerant: uix tandẽ: & egerrime tunc clauis suæ crebra ĩmissione

patefiũt. Et heus tu inq̃ ubi es? ualuas ſtabuli abſoluq: antelucio uolo ire. Ianitor po ne ſtabuli hoſtium: humi cubitans & iam nunc ſemiſomnus: quid tu inquit: ignoras latronibus infeſtari uias? qui hoc noctis inter incipis? Hem: & ſi tu alicuius facinoris tibi cõſcius ſcilicet mori cupis: nos cucurbitę caput nõ habemus ut pro te moriamur non lõge inq̃ lux ab eſt. Sed & præterea quia uiatori de ſũma paupie latrões auferre poſ ſunt? An ignoras inepte: nudũ neca. x. paleſtritis te ſpoliari poſſe. Ad hæc ille marci dus & ſemiſopitus: in alterę latus euolutus: unde autẽ inquit ſcio: an cõuectere illo tuo cum quo ſero deuertera: iugulato: fuge mandes pręſidiũ. Illud horę memini me terra dehiſcẽte: ima tartara: inq; his canẽ cerberę: prorſus eſurientẽ mei proſpexiſſe: ac recor dabar profecto bonã Meroẽ nõ miſericordia: iugulo meo pepciſſe: ſed ſeuicia cruci me ſeruaſſe. In cuniculũ itaq; reuerſus: de genere tumultuario mortis mecum deliberabã. exan-
Sed cum nullũ aliud telũ mortifer̃ fortuna: q̃ ſolũ mihi grabattulũ ſubminiſtraret. Iã clare
iã grabattulę inq̃ aio meo cariſſime: qui mecũ tot erũnas exanclaſti: conſcius & arbiter quę nocte geſta ſũt: qrẽ ſolũ in meo reatu teſtẽ inocentię citare poſſũ: tu mihi ad iferos feſtinati: ſubmiuiſtra telũ ſalutare. Et cũ dicto reſtim qua erat in textus: aggredior ex pedire: ac tigillo quod feneſtrę ſubditum altrinſecus prominebat. Iniecta atq; obdita parte funiculi: & altera firmiter in nodum coacta: ãſcẽſo grabattulo: ad exitiũ ſublima tus: & miſſo capite laqueum induo. Sed dũ pede altero: fulcimentũ quo fuſtinebar re pello: ut ponderis deductu reſtis ad ingluuiẽ adſtricta: ſpirit9 officia diſcluderet repẽ te putris alioqnin: & uetus funis diſrumpitur. Atq; ego de alto recidẽs: Socratẽ: nam iuxta me iacebat ſuper ruo. cũq; eo in terrã deuoluor: & ecce in ipſo momẽto ianitor in trorupit: exerte clamitans. Vbi es tu qui alta nocte ĩmodice feſtinabas: & nunc ſtratis inuolutus? Ad hęc neſcio: an caſu noſtro: an illius abſono clamore: experrectus So crates exurgit prior. Et ue inquit ĩmerito ſtabularios hos oẽs hoſpites deteſtantur. Nã iſte curioſus dum iportune irrũpit: credo ſtudio rapiendi aliquid: clamore uaſto: mar cidus alioquin me altiſſimo ſomno excuſſit. Emergo lætus atque alacer: iſperato gau dio pfuſus: & ecce ianitor fideliſſime: comes & pater meus & frater meus: quẽ nocte e brius occiſum a me calũniabaris: & cũ dicto Socratẽ deoſculabar amplexus. At ille o dore alioquin ſpurciſſimi humoris pcuſſus: quo me lamię illæ infecerãt: uehemẽter aſ pernatur. Apagete inquit fœtorem extremę latrinę: & cauſas cœpit hui9 odoris comi ter inquirere. At ego mire adficto ex tempore: abſurdo loco: in aliũ ſermonẽ intetio- diruo
nem eius denuo diriuo. & iniecta dextra quin imus inq̃: & itineris matutini gratiam ca pim? ſummo ſarcinulã: & pretio mãſionis ſtabulario perſoluto capeſſimus uiã. Ali quantũ proceſſeramus: & iã iubaris exortu cuncta colluſtrãtur: & ego curioſe ſedulo arbitrabar iugulum comitis: qua parte gladiũ delapſum uideram: & mecũ ueſane ani mo quin poculis & uiuo ſepultus: extrema ſomniaſti: ecce Socrates integer: ſanus ico lumio: ubi uulnus? ſpongia ubi? poſtremo cicatrix: tã recens? & ad illũ. Ne ĩmerito in quã medici fidi cibo & crapula diſtentos: fæua p grauia ſomniare autumnãt: mihi de niq; q; poculis ueſperi minus tẽperaui: nox acerba diras & truces imagines obtulit: ut adhuc me credã cruore humano aſperſũ. atq; ĩpiatũ. Ad hęc ille ſubridens: At tu in quit nõ ſanguine: ſed locio pfuſus es: uerumtamẽ & ipſe p ſomnũ iugulari uiſus ſũ ni hil nam & iugulum iſtum dolui & cor ipſum mihi auelli putaui & nunc etiam ſpiritu deficior & genua quatior & gradu titubo & aliquid cibatus refouendo ſpiritu deſidero Et inquã paratũ tibi adeſt ientaculũ & cum dicto mantica mea humero exuo Caſeum

cū pāe ꝑpere ei porrigo: & iuxta platanū istā resīdam⁹ aio: quo facto: & ipse aliqd īdi dem sūmo: Eūq; auide esitantē aspitiēs: aliquāto īteriore macie: atq; pallore buxeo de ficientē uideo. Sic deniq; eū uitalis color turbauerat: ut mihi prę metu: nocturnas ēt fu rias illas imaginanti: frustulū panis: q; primū sumpserā: q̄uis admodū modicū: medi is faucibus inhęreret: ac neq; deorsū demeare: neq; sursū remeaꝝ posset. Nā & breuitas ipsa cōmeantiū: metum mihi cumulabat. Quis enī de duobus comitū: alterę; sine al terius noxa peremptū crederet? Verę; ille ut satis detruncauerat cibū sitire īpatienter cœ perat. Nā & optimi casei bonā ptē uide deuorauerat: & haudita longe radices plata ni leuis fluuius in spēm placidę paludis ignauius ibat. Argēto uel uitro æmolus inco lorem. En inq̄ explere latice fōtis lacteo. Adsurgit: & oppertus paululū: planiorē ripę marginē cōplicitus in genua adpronat se auid⁹ adfectās poculū: necdū satis extremis labiis sūmum aquę roreē attigerat: & iugulo eius uulnus dehiscit in profundū patorem & illa spōgia repēte de eo deuoluitur: eāq; paru⁹ admodū comitatur cruor. deniq; cor pus exanimatū īflumē pene corruerat: nisi altero ego eius pede retento: uix & egrę ad ripā supiorem attraxi. Vbi defletum pro tpe comitē misellum arenose humo: i amnis uicinia sempiterna cōtexi. Ipse trepidus & eximie metuens mihi: per diuersas & auias solitudines aufugi. Et quasi cōscius mihi cædis humanę: relicta patria & lare: ultroneū exilium amplexus: nunc Aetoliā: nouo cōtracto matrimonio: colo. Hæc Aristome nes: at ille comes eius: qui statī initio: obstinata incredulitate sermonē eius respuebat. Nihil īquit hac fabula fabulosius: nihil isto mēdacio absurdius: & ad me cōuersus. Tu autem īquit uir: ut habitus & habitudo demōstrat ornatus accedis huic fabnlę? Ego uero inq̄ nihil īpossibile arbitror. sed utrunq; fata decreuerint: ita cūcta mortalib⁹ pro uenire. Nā & mihi & tibi & cunctis hoibus multa usu euenire mira & pene īfecta: quæ tamē ignaro relata fidē pdant. Sed ego huic & credo hercules & gratas gratias memi ni: q; lepidę fabulę festiuitate nos auocauit: asperā deniq; ac prolixā uiam sine labore & tædio euasi: Quod beneficiū ēt illū uectorē meū credo lætari: sine fatigatione sui: me usq; ad istā ciuitatis portā: nō dorso illius: sed meis auribus prouecto. Is finis nobis & sermōis & itineris cōmunis fuit. Nā comites utriq; ad uillulas ꝓximas leuorsū abiere: Ego uero q; primū īgressu stabulū cōspicatus sum: accessi. & de quadā anu cauponarili co pcontor. est ne inq̄ Hypata hęc ciuitas? Annuit. Nosti ne Milonē quendā epriori bus? Arrisit. Et uere inquit primus istic perhibetur Milio: qui extra pomeriū & urbem totā colit. Remoto inq̄ ioco parens optima. dic oro & cuiatis sit: & quib⁹ diuersetur æ dibus? Vides ne īquit extremas fenestras: quę foris urbē prospiciunt: & altrinsecus fo res proximū respicientes angi portū: inibi iste Milo diuersatur: amplitet nūmatus: & longe opulentus: ueꝝ extremę auaritie: & sordis īfimę: īfamis homo: fœnus deniquæ copiosum sub arrabone auri & argenti crebriter exercens: exiguo lare iclusus: & erugi ni semper intentus: cū uxore etiā calamitatis suę comite habitat. Neq; prēter unicā pa scit ancillulā: & habitu mendicantis semper īcedit. Ad hæc ego risu subiicio: benigne inq̄ & prospicue Demeas meus i me cōsuluit: qui peregrinaturꝝ tali uiro cōciliauit: i cu ius hospitio nec fumi nec nidoris nebulā uererer. & cū dicto modico secus progressus hostiū accedo: & ianuā firmitet opessulatā pulsare uocaliter īcipio. Tandem adolescē tula quædā procedens. Heus tu īquit: qui tam firmiter fores uerberasti: sub qua specie mutuari cupis? An tu solus ignoras prēter auꝝ argentūq; nullū nos pign⁹ admittere? Meliora inq̄ omiare: & potius respōde: an itra ędes heꝝ tuū offēderi? Plāe īquit: sed q

ad prōat patorem

Milo

opessulatā ianua

cauſa quęſtiõis huius. Litteras ei a corynthio Demea ſcriptas ad eũ reddo. Dũ annuntio inqt: hec ibidẽ opiminor. Et cum dicto rurſum foribus opeſſulatis intro: capeſſit: modico deide regreſſa: patefactis ædibus. Rogat te inquit intuli me: eumq; accubãtẽ: exiguo admodũ grabattulo: & cõmodũ cœnare ictpientẽ iuenio: aſſidebat pedes uxor: & menſa uacua poſita: cuius mõſtratu. En iquit hoſpitiũ. Bene ego: & illico eis litteras Demeę trado: Quibus preſpiter lectis: amo inqt meum Demæã: qui mihi tãtũ cõciliauit hoſpitem. Et tum dicto: iubet uxorẽ decedere. Vtq; in eius locum aſſideã: iubet meq; eã nunc uerecundia cõtantẽ: abrepta lacinia detrahens: adſide inquit iſtic. Nã præ metu latronum: nulla eſt fibula an ne ſufficiẽtem ſupelectilẽ parare nobis licet: ecci Et ſic: Ego te iqit etiã ne iſta torporis ſpecioſa: hitndie deq; hac uirginali prorſus uerecũdia: generoſa ſtirpe proditũ: & recte cõuiicerẽ Sed & meę Demeas eadẽ litteris pronuntiat: ergo breuitatem grurguſtioli noſtri ne ſpernas peto: erit tibi adiacens: & ecce illud cubiculum: hõeſtum receptaculum: fac libenter diuerſeris i noſtro Nã & maiorem domum dignatõe tua feceris: & tibi ſpecimẽ glorioſum arrogaris: ſis cõtentus lare paruulo: Teſei illius cognominis patris tui uirtutes æmulaueris: qui nõ eſt aſpernatus Hecales anus hoſpitium tenue. At uocata ancillula. Fortis iuquit larcinulas hoſpitis ſuſceptas cum fide conde in illud cubiculũ. Ac ſimul ex promptuario oleũ unctui: & lintea terſui: & cætera hæc eidẽ uſui profer ociter. Et hoſpitẽ meũ produc ad proxias balneas: ſatis arduo itinere: atq; prolixo fatigatus eſt. His ego auditis: mores: atq; pſimoniã ratiocinans Milonis uolenſq; me artius ei conciliare. Nihil inq; rerum iſtarũ: quæ itineris ubiq; nos comitantur. indigemus. Sed & balneas facile pcontabimur: Plane quod eſt mihi ſũme principiũ equo qui me ſtrennue peruexit: fenũ atq; ordeũ: acceptis iſtis numulis tu Fortis emito. His actis: & rebus meis in illo cubiculo conditis: pergens ipſe ad balneas: ut prius aliquid nobis cibatui proficerẽ: forũ cupedinis peto. Inq; eo piſcatum opiparẽ expoſitum uideo: & percõtato precio: quod centum nummis idicaret aſpernatus: xx. denarios perſtinaui. Inde me cõmodum egredientẽ: continuatur Pythias cõdiſcipulus apud athenas athicas meus: qui me poſt aliquantulum multam tpis amanter agnitum iuadit amplexuſq; ac comiter deoſculatus. Mi Luci ait ſat pol diu eſt: quod iteruiſimus te. At Hercules exinde e Vaſtio magiſtro digreſſi ſumus. Quæ autem tibi cauſa peregrinationis huius. Craſtino die ſeies inquam ſed quid iſtud uoti. gaudeo. nã & lixas & uirgas: & habitum prorſus magiſtratui cõgruentem i te uideo. Annouã curamus ait: & ædilem herimus: & ſiquit abſonare cupis: utiq; cõmodabimus. Abnuebã: quippe qui iã cœnę affatim piſcatum proſpexeramus. Sed. n. Pithias uiſa ſportula: ſuccuſſiſq; i aſpectum planiorẽ piſcibus. At has quiſquilias q̃tũ paraſti. Vix inq̃ piſcatori extorſimus accipe. xx. denarios. Quo audito: ſtati adrepta dextra poſtliminio me in foꝝ cupedinis reducens. Et a quo inquit iſtoꝝ migamẽta hęc cõparaſti. Demonſtro ſeniculum: i angulo ſedebat. Quem cõfeſtum pro ędilitatis ipe rio uoce aſperima increpãs. Iam iam inquit nec amicis quidẽ noſtris: uel oino ullis hoſpitibus parcitis. Quid tã magnis preciis piſces friuolos idicatis. & florẽ Theſſaliæ regionis inſtar ſolitudinis: & ſcopuli ædilium caritate deducitis. ſed non mpune. iam enim faxo ſcias: quemadmodum ſub meo magiſterio mali debeant coerceri: & profuſã in mediũ ſportula: iubet officialẽ ſuũ iſuper piſces inſcẽdere: ac pedib9 ſuis totos obterere: q̃ cõtẽtus moꝝ ſeueritndie: mens Pythias: ac mihi ut abirẽ ſuadens: Sufficit mihi o luci iqt ſẽiculi tãta hęc cõtũelia. His actis cõſternat9 ac prſus obſtupid9 ad balne

oppe
timi
nor

hecale anꝰ
prom
ptua
rio

forũ
cupe
dinis
piſca
tum
opipa
rem
perſti
naui
inter
uiſo
miga
men
ta

as me refero: prudẽtis cõdiſcipuli ualido conſilio. & nũmis ſimul priuatis & cœna: lau tuſq; ad hoſpitium Milonis: ac dehinc cubiculum me reporto. Et ecce Fotis ancilla: rogaret inquit hoſpes. At ego iam inde Milonis abſtinentiæ cognitor: excuſaui comi ter. quod uiæ uexationem non cibo: ſed ſomno cenſerem diluendam. Iſto accepto per git ipſe: et iniecta dextra clementer me trahere adoritur. Ac dum contor: dum modeſte renitor. Non prius inquit diſcedam q̃ me ſequaris. Et dictum iurciurando ſecutus iam obſtinationis ſuæ: me ingratis obedientem perducit ad illum ſuum grabattulatum: & reſidẽti: q̃ ſalue agit inquit Demas noſter: quid uxor: quid liberi: quid uenaculi? Narro ſingula: percunctatur accuratius cauſas etiam pegrinationis meę: quas ubi probe p tuli: iam & de patria noſtra & eius primoribus: ac deniq; de ipſo præſide ſcrupuloſiſſi me explorans: ubi me poſt itineris tam ſæui uexationem ſentit: fabularum quoq; ſerie fatigatum in uerba media ſomno lentũ deſinere: ac me quicq̃ defectum iam incerta uer borum ſalebra balbutire: tandem patitur cubitum concederem. Euaſi aliquando ran cidi ſenis loquax & famelicum conuiuium ſomno non cibo grauatus: cœnatus ſolis fa bulis: & in cubiculum reuerſus: optatæ me quieti reddidi.

EIVSDEM LIBER SECVNDVS DE ASINO AVREO

Cãta mina

T primum nocte diſcuſſa: ſol nouus diem fecit: & ſomno ſimul emerſus: & lectulo: anxius alioquin & nimis cupidus cognoſcen di. quæ rara miraq; ſunt. reputanſq; me media Theſſaliæ loca te nere quo artis magicæ natiua cantamina totius orbis cõſono ore cælebrantur. fabulamq; illã optimi comitis Ariſtomenis: de ſitu Ciuitatis hui⁹ exortam: ſuſpenſus alioquin: & uoto ſimul: & ſtu dio: curioſe ſingula conſiderabam. Nec fuit in illa ciuitate: quod aſpiciens: id eſſe crederem. qđ eſſet: ſed oĩa prorſus ferali murmure in aliam effigiẽ tranſ lata: ut & lapides: quos offenderẽ: de hoie duratos: & aues: quas audirẽ: indidem plu matas: & arbores quæ pomerium abirent: foliatas ſimiliter. & fontanos latices de cor poribus hũanis fluxos crederem: Iam ſtatuas & imagines inceſſuras: pietes locuturos boues & id genus pecua dictura præſagium: de ipſo uero cælo: & iubaris orbe. ſubito uenturũ oraculũ. Sic attonitus. imouero cruciabili deſiderio ſtupidus: nullo quidem initio. uel omnino ueſtigio: cupidinis meæ repto: cuncta circuibam: tamen dũ in luxu nepotali ſimul hoſtiatim ſingula perro: repente me neſcius forum cupedinis intuli. Et ecce mulierem quãpiam frequenti ſtipatam famulatione: ibidem gradientem. ad cele rato ueſtigio. cõprehendo. Aurũ in gẽmis: & in tunicis ibi inflexum: hic intextum ma tronam profecto confitebatur: huius adhærebat lateri ſenex: iã grauis in annis: qui ut primũ me cõſpexit. Eſt inqt Hercules hic Lucius: & offert oſculũ: & ſtatĩ incertũ quid ĩ aurẽ mulieris obgãnit. Quin inqt ẽt uel ipſã parẽtẽ tuã accedis: & ſalutas? Vereor ĩ q̃ ignotę mihi fœmiæ: & ſtatĩ rubore ſuffuſus: reiecto capite reſiſti: at illa obtutũ in me cõuerſa. Et inqt ſãctiſſimę Saluię matris generoſa probitas: ſed & cætera corporis ex ęq̃biliter ad regulã: q̃ diligẽter alqd adfigũt: ſũt cõgruẽtia. Inenormis ſucculẽta proce ritas: gracilitas: rubor tpatus: flauũ & inaffectatũ capillicium: oculi ceſii qdem: ſed ui giles & in aſpectus micantes prorſus aquilonis: quoquouerſum floridus: ſpecioſus & immediatus inceſſus: & adiecit. Ego te o lucis meis iſtis manibus educaui: quidni parentis tuę: non modo ſangũinis: uerum alimoniarum etiam ſotia. Nam & familia Plutarchi ambæ prognatæ ſumus: & eandem nutricem ſimul bibimus: & innexu ger

Folia te ar bores

Fonta ni lati ces

nepo talis luxus

trimu latio

obgã nit

Exeq̃ biliter

ſuccu lenta proce ritas

Capil liciũ

manitatis una colauimus: nec aliud nos q̃ dignitas discernit q̃d clarissimas illa: ego pri uatas nuptias fecerimus. Ego sum byrrhena illa cuius forte sæpicule nomen iter tuos frequẽtatũ educatores retines. Accede itaq; hospitũ fiducia ĩmo uero iã tuum ꝓprium larem. At hæc ego iã sermõis ipsius mora rubore digesto: Absit inquã parens ut Milonẽ hospitem sine una querela deserã. Sed plane q̃d officiis integris potest effici curabo sedulo: quotiẽs itineris huius ratio nascetur nunquã erit: ut nõ te deuortar. Dum hunc & huismõi sermonẽ altercamur: paucis admodum confectis passibus: ad domum byrrhenæ puenimus. Atria longe pulcherrima columis quadrifariã: ꝑ singulos angulos stãtibus attolebant statuas palmaris deæ: Facies quæq; primis explicitis sine gressu pi læ uolubilis: instabile uestigium plantis roscidis decitantes nec ut maneãt ĩhærent: & iã uolare creduntur: econtra lapis parius in Dianam factus: tenet libratam totius loci medietatem: signum perfecte luculentum: uestereflatum ꝓcursu uegetum: ĩtro euntibus obuium: & maiestate numinis uenerabile: canes utrinq; secus deæ latera muniunt qui canes & ipsi lapis erant. His oculis minantur: aures rigent: nares hiant: ora sæuiunt: & sicunde de proximo latratus ingruerit: eum putabis de faucibus lapidis exire: & in quo summum specimen operefabrilis egregius ille signifer prodidit: sublatis canibus ĩpetus arduus. pedes imi resistunt: currunt priores. Pone tergum deæ: saxum in surgit ĩ speluncæ modum muscis & herbis & foliis et uirgulis: & sic ubi pãpinis & arbusculis: alibi de lapide florentibus: splendor intus umbra signi: de nitore lapidis: sub extrema saxi margine: poma & uuæ faberrime politæ depẽdent: q̃s ars æmula naturæ: ueritati similes explicuit. Putes ad cibum inde quædã cum mustulentus auctunnus maturum colorem afflauerit posse decerpi: & si fontes qui Deæ uestigio discurrentes in lenem uibrantur undam: pronus aspexeris: credes illos ut rure pendentes racemos inter cætera ueritatis: nec agitationis officio carere: Inter medias frondes lapidis Acteõ simulachrum: curioso obtutũ in dorsum proiectus: iam in ceruum ferimus: & in saxo simul: & in fonte loturam: Dianam opperiens uisitur. Dum hæc identidem rimabundus eximiæ delector: tua sunt inquit Pyrrhena cuncta: quæ uides. Et cum dicto cæteros omnes: sermone secreto decedere præcepit: Quibus dispulsis omnibus: Per hãc inquit deam o Luci carissime ut anxiæ tibi metuo: & utpote pignori meo longe prouisum cupio. Caue tibi: sed caue fortiter a malis artibus: & facinorosis illecebris Pãphiles ilius: quę cum milone isto: quem dicis hospitem: nupta est Maga primi hominis: & omnis carminis sepulchralis magistra creditur: quæ furculis: & lapillis: & id genus friuolis inhalatis omnem istam lucem mundi sideralis: imis tartari: & in uetustum chaos submergere nouit. Nam simul quenq̃ conspexit speciosę formę iuuenem: uenusta te eius sumitur: & illico in eum & oculum & animum detorquet. Serit blanditias: inuadit spiritum: amores profundi pedicis æternis alligat. Tunc minus morigeros: & uiles fastidiens: in saxa & in pecua: & quoduis animal puncto reformat. Alios uero prorsus extinguit: hęc tibi trepido & cauenda censeo: Nam & illa urit ꝑpetuum: & tu puer ętatem & pulchritudinem. capax eius es: Hæc mecũ byrrhena satis anxia. At ego curiosus allioquin: ut primũ artis magicę semp optatũ nomẽ audiui: tãtũ a cautela Pãphiles abfui: ut etiã ultro gestirem: tali magistro me uolens ampla cum mercede tradere: & prorsus ipsum barathrum saltu concito præciptare. Festinus denicq; & uecors aĩ: mãu eius uel ut cathẽa quadã memet expedio: & salue ꝑ addito ad Milõis hospitium perniciter euolo. Ac dum amenti similis celeri o uestigium. Age inq̃ o luci: cui-

deuortar

palmas dea

taberine Mustulus

gila: & tecum esto habes exoptatam occasionem: & uoto diutino poteris fabulis misere ris explere pectus auferformidines pueriles: cominus cum re ipsa gnauiter congredere & a nexu quidem uenerio hospitis tuæ tempera: & probi Milonis genialem torem religiosus suspice. Verum enimuero Fotis famula petatur annixe. Nam & forma scitula & moribus ludiera: & prorsus argutula est. Vesperi quoq; cum somno cōcederes: & in cubiculum te deduxit: comiter & blande lectulo collocauit. & satis amanter cooperuit & osculato tuo capite q̄ inuita discederet: uultu ꝓdidit. Deniq; sæpe retro: sa respiciēs substitit: quod bonum felix & faustum sit. Itaq; licet insalutare non erit: Fotis illa temptetur. ¶ Hæc mecum ipse disputans: fores Milonis accedo: & quod aiunt: pedibus in sententiam meam uado. Nec tamen Milonem domi uel uxorem eius offendo: sed tantum caram meam Fotidem: quæ suis dominis parabat Iuscum fartim circunciſum: & pulpam frustatim consectam: abacum pascue hirulentam: & quidem naribus iam mihi ariolabar: tucetum per q̄ sapidissimum. Ipsa linea tunica mūdule amicta: & rursus se a fasciola prænitente altiuscule: sub ipsas papillas succintula: illud cibarium uasculū floridis palmulis rotabat in circulum: & in orbis flexibilibus crebra succutiēs. & simul membra sua leniter illubricans: lumbis sensim uibrantibus: spinam mobilem quatiēs placide: decenter inundabat. Isto aspecto defixus obstipui: & mirabundus steti. Steterunt & membra quæ iacebant ante: & tandem ad illam q̄ pulchræ: quanq; festiue inquam. Fotis mea ollulam istam cum natibus intorques: q̄ melitum pulmentum apparas: fœlis & certius beatus: cui permiseris illuc digitum intingere: Tunc illa lepida alioquin & dicacula puella: discede īquit: misselle q̄ procul a me: a fœculo discede: nā sitemodice meus igniculus afflauerit: urereris intime. Nullus extinguet ardorem tuū: nisi ego quæ dulce condiens & ollam & lectulum: suaue quatere noui. ¶ Hæc dicens in me respexit & risit: nec tamen ego prius inde discessi: q̄ diligenter oēm eius explorassem habitudinem: uel quid ego de cæteris aio? Cum semper mihi unica cura fuerit: caput capillū que sedulo: & publice prius intueri: & domi: postea perstrui. Sicque iudicii huius apd me certa & statuta ratione: uel quod præcipua pars ista corporis in aperto & perspicuo posita: prima nostris luminibus occurrit: & quidem in cæteris membris floride uestis hylaris color: hoc in capite nitor natiuus operatur. ¶ Denique pleræque indolem gratiasq; suas probaturæ: lacinias omnes exuunt: amicula dimouent: nudam pulchritudinē suam præbere se gestiunt: magis decutis roseo rubore: q̄ de uestis aureo colore placituræ. ¶ At uero quod nefas dicere: ne quod si sullum huius rei tam durum exemplum si cuiuslibet eximiæq; pulcherrimæq; fœminæ caput capillo spoliaueris: & faciem nati ua specie nudaueris: licet illo cœlo deiecta: mari edita: fluctibus educata: Licet inquā Venus ipsa fuerit: licet omni gratiarum choro stipata & tota cupidinum populo comitata: & baltheo suo cincta cinnama fragans: & balsama rorans: calua processerit placere non poterit: nec Vulcano suo. Quid cum capillis color gratus & nitor splendidus illucet. Ecce Solis aciē uegetus fulgurat: uel placidus renitet. At ī contrariā grauē uariat aspectū: & nūc aurū choruschās ī mellis lenē deprimitur umbrā Nūc coruia nigredie cerulus colūbaq; collis flosculos æmulatur uel cū guttis arabicis obūctus: & pectinis arguti dēte tēui discrimiatur. Et pōe uersū coactus: amatoris oculis ocurrēs: īstat speculi redit imaginē gratiorē: qd cū frequenti sobole spiritus cumulat uerticē: uel plixa scire porrectus dorsa pmanat. ¶ Tāta deniq; ē capillamēti dignitas: ut q̄ uis auro: uestegemis omniq; cætero mūdo exornata mulier incedat tamē nisi capillū distrinxerit

retor: sa Pellibus in sentē tiā uado Iuscū Tucetum succintula succutiens

ornata non posſit uideri: ſed in mea Fotide: non operoſus: ſed inordinatus ornatus ad debat gratiam. Vberes. n. crines: leniter emiſſos: & ceruice dependulos: ac deinde p colla diſpoſitos ſenſimq; ſinuato patagio reſidentes: pauliſper ad finem conglobatos: in ſummū uerticem nodus adſtrinxerat. Nec diutius quiui tantū cruciatum uolupta tis eximiæ ſuſtinere. Sed pronus in eam qua fine ſummum cacumen capillus aſcendit mellitiſſimū illud ſauium impreſſi. Tum illa ceruicem intorſit & ad me conuerſa li mis & morſicantibus oculis. // Heu tu Scholatice ait: dulce & amarum guſtulum carpis. // Caue ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem trahas.

patagio

Mel liſſimum

Morſicātibus oculis

Quid iſtic inquā eſt: mea feſtiuitas: cum ſim paratus: uel uno baſiolo interim recrea tus: ſuper iſtum ignem porrectus aſſari? Et cum dicto artius eam complexus cœpi ſa uiari. Iamq; æmula libidine in amoris parilitatem congermaneſcenti mecum. // Iam patentis oris in halatu cinnameo: & occurſantis linguæ illiſu nectareo: prona cupidie adliueſcente: pereo inq̄: immo iamdudum perii: niſi tu ꝓpitiaris. Ad hæc illa rurſum me deoſculato: bono animo eſto inquit. Nam ego tibi mutua uoluntate mancipata ſū nec uoluptas noſtra differetur ulterius: ſed prima face in cubiculū tuum adero. Abi ergo: ac te compara: tota enim nocte tecum fortiter: & ex animo præliabor. His & ta libus obgannitis ſermonibus inter nos diſceſſum eſt. Cōmodum meridies acceſſerat: & mittit mihi Byrrhena xeniola porcum optimum: & quiq; gallinulas: & uini cadumī ætate præcioſi. Tunc ego uocata Fotide. Ecce inq̄ Veneris hortator & armiger liber aduenit ultro: uinum iſtud ſorbeamus hodie omne: qui nobis reſtinguat pudoris igna uiam: & alacrem uigorem libidinis inculiat: hæc enim ſitarchia nauigo Veneriſ indiget ſola: ut in nocte peruigili: & oleo lucerna & uino calix abundet: diem cæterum lauacro ec dehinc cœnæ dedimus. Nam milonis boni concinnaticiam menſulam rogatus accu bueram: q̄pote tutus ab uxoris eius aſpectu. Byrrhenæ monitorum memor: & pinde in eius faciem oculos meos: ac ſi auernum lacum formidans deieceram: ſed aſſidue re ſpiciens præminiſtrantem Fotidem: inihi recreabar animi. Cum ecce iam ueſpera: lu cernā intuens: Pamphile: q̄ largus inquit hymber aderit craſtino: & percontanti mari to: qui cōperiſſet iſtud? Reſpondit ſibi lucernā prædicere. Quod dictum ipſius Mi lo riſu ſecut9: grandē inquit iſtā lucernæ ſibyllā parcimus: q̄ cūcta cœli negocia: & ſolē ipſū de ſpecula cādelabri cōtuetur. Ad hæc ego ſubiiciens. Sūt aīo prima huiuſcemodi diuinationis exprimenta: nec mirum: licet modicū iſtud igniculū: & manibus hūanis laboratū: memorē tamē illius maioris: & cæleſtis ignis: uelut ſui parentis: quid eēt edi turus in æthereis uertice: diuino præſagio: & ipſum ſcire: & nobis enūtiare. // Nam & corinthi: nunc apud nos paſſim: chaldæus quidā hoſpes: miris totam ciuitatem reſpō ſis turbulenta & arcana fatorū ſtipibus emerendis: e dicit in uulgum: qui dies copulā nuptialem affirmet: qui fundamenta mœnium perpetuet: qui negociatori commodus qui uiatori celebris: qui nauigiis opportunus: mihi denique prouentum huius peregri nationis inquirenti: multa reſpondit: & oppido mira: & ſatis uaria. Nunc enim glor ā ſatis floridam: nunc hiſtoriam magnam: & incredendam fabulam: & libros me factu rum. // Ad hæc renidens Milo: qua inquit corporis habitudine præditus: quoue nomi ne nūcupatus: hic iſte Chaldæus ē? Procerus inquā: & ſuffuſcul9 Diophāes noīe: Ipſe eſt ait: nec ullus alius. Nā & hic apud nos multa multis ſimiliter effatus: nō paruas ſti pes imo uero mercedes optimas iā cōſecutus fortnnā ſeuerā: an ſæuam uerius dixerim miſer incidit. Nam die quadam: cum frequentis populi circulo conſeptus: coratio

Cōgermaneſcenti obgāitis ſermonibus Inculiat ſitarchia Concīnatica mēſula Lucerna imbrem prædicit

ne circunstantium fata donaret: Cerdo quidam nomine negociator: accessit cum diem commodum peregrinationi cupiens: quem cum electum destinasset illi: Iam deposita crumena: Iam profusis numulis: iam dinumeratis centum denariis: quos mihi eædem diuiatio nis: auferret ecce quidam de nobilibus adolescentulus a tergo adrepés cum la cinia prehendit: & conuersus: amplexusq; exosculatur arctissime. At ille ubi primum consauiatus: eum: iuxta se ut assideret effecit: attonitus & repentinæ uisionis stupore: & præsentis negocii: quod gerebat: oblitus: infit ad eum. Quam olim equidem exoptatus nobis aduenis? Respondit ad hæc ille alius commodum uespera oriente: sed uicissim tu quoq; frater mihi memora: quemadmodum exinde ut de Euboea insula festinus enauigasti: & maris & uiæ confeceris iter. Ad hæc Diophanes ille chaldæus egregius: mente uiduus: necdum suus. Hostes inqt: & omnes inimici nostri: tam diram: immo uero Vlyxeam peregrinationem incidant. Nam & nauis ipsa qua uehebamur uariis turbinibus procellarum quassata: utroq; regimine amisso: ægre ad ulterioris ripæ marginem detrusa: præcipitio demersa est: & nos omnibus amissis: uix enatauimus: quod cunq; uel ignotorum miseratione: uel amicorum beniuolentia extraximus: id omne latrocinalis inuasit manus: quorum audaciæ repugnãs etiam nomine Arisuatus unicus frater meus: sub istis oculis miser iugulatus est: Hæc eo adhuc narrante mœsto cerdo ille negociator corrreptis nũmulis suis: quos diuinationis mercedi destinauerat: protinus aufugit: ac dehinc: tunc demum Diophanes expergitus sensit impudentiæ suæ labem. Cum etiam nos omnes circunsecus adstantes: in clarum cachimum uideret effusos: Sed tibi plane Luci domine: soli omnium Chaldæus ille uera dixerit: sisq; fœlix: & iter dexteꝛ porrigas: Hæc Milone diutine sermocinante tacitus ingemiscebã: mihiq; non mediocriter succensebam: q; ultro inducta serie inopportunarum fabularum: partem bonam ueneræ: eiusq; gratissimum fructum amitterem: & tandem deinque deuorato pudere: ad Milonem aio: ferat suam Diophanes illa fortunam & spolia populorum rursum conferat mari pariter ac terræ: mihi uero fatigationis hesternæ etiam nunc sautio: da ueniam maturius concedam cubitum. Et cum dicto facesso: & cubiculum meũ contendo. Atq; illic deprehendo epularum dispositiones satis concinnas. Nam & pueris extra limen: credo ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur: humiq; procul distractum fuerat grabattulum meum: assistit mensulæ cœnæ totius honestas reliquias tolerans: & calices boni: iam infuso latice semipleni solam temperiem sustinentes: & laguena iuxta officio cessi in deascento patescens: facilis hauritu: prsus gladiatorię ueneris antecenia. Commodum cubueram: & ecce Fotis mea iam domina cubitum reddita: iacta proximat rosæ serta: & rosa soluta in sinu tuberante: ac me pressim deosculato: & corollis reuinctos: ac flore prosperso: arripit poculum: ac desuper aqua calida iniecta: porrigit bibam: idq; modicum priusquã totũ exorberem: clementer inuadit: Ac relictum pullulatim labellis minuens: meq; respiciens sorbillat dulciter: sequensq; & tertium inter nos uicissim: & frequens alternat poculum. Cum ego iam uino madens: nec animo tantum: uerum in corpore ipso ad libidinem inquiẽs alioquin: & petulans: etiam saucius paulisper inguinum sine lacinia remota impatientiam ueneris Fotidi meæ monstrans: miserere inquam: & subueni maturius. Nam ut uides: prælio quod nobis sine fenali officio indixeras: iam proximante uehementer intentus: ubi primam sagittam sæui cupidinis ĩima præcordia mea delapsam excæpi: arcum meum & ipse uigore tetendi: & oppido formido ne neruus rigoris nimietate rum

Expergitus

patur: sed ut mihi morem plenius gesserit: ineffusum laxa crinem: & capillo fluente undantur æde complexus amabiles. Nec mora: cum omnibus illis cibariis uasculis raptim remotis: laciniis cunctis suis renudata: crinibusq; dissolutis ad hylarem lasciuiam: in speciē Veneris: quę marinos fluctus subitat pulchre reformata: paulisper etiam glabella foemina: uel rosea: palmula potius obumbrans de industria: q̄ tegens uerecundia præliare inquit. & fortiter præliare. Nec enim tibi cedam: nec terga uortam: cominus in aspectū: si uir es: dirige: & grassare guauiter. & occide moriturus: hodierna pugna non habet missionem. Hæc simul dicens: inscenso grabattulo. super me sensim residens. ac crebra subsiliens. lubricisq; gestibus mobilem spinam quatiēs pendulæ Veneris fructu me saciauit. usq; dum lassis animis. & marcidis artibus defagitati. simul ambo corruimus. inter mutuos amplexus: animas anhelantes. his & huiusmodi colluctationibus ad confinia lucis usq; peruigiles egimus: poculis interdū lassitudinem refouentes: & libidinem incitantes. & uoluptatem integrantes: At cuius noctis exemplar similes adstruximus alias plusculas. Forte quadā die mecum magnopere Byrrhena contendit. apud eam coenulæ interessē. & cū impēdio excusarem: negauit ueniam. Ergo igitur Fotis erat ad eunda. deq; nutu eius consiliū. ut lut auspiciū petendum. quæ quanq̄ inuita q; a se ungue latius digrederer. tamen comiter amatotiæ militie breuem commeatum indulsit. // Sed heus tu inquit caue. regrediare cenā maturius. nam uesana factio nobilissimoq; iuuenum pace publica infecta. passim trucidatos per medias plateas uidebis iacere. Nec presidis auxilia longinqua leuare ciuitatem tanta clade possunt. Tibi uero fortune splendor insidias. cōtemptus etiam peregrinationis poterit afferre. Fac sine cura inquā sis Fotis mea. Nā præter quod epulis alienis uoluptates meas anteferrem. mœtū etiam istū tibi domā maturata regressione. Nec tamē incomitatus ibo: Nam gladiolo solito cinctus altrinsecis. ipse salutis mee presidia gastabo. Sic paratus coene me committo. frequēs ibi numerus epulonū: & utpote apud primatem foeminam flos ipse ciuitatis opipares citro & ebore nitentes lecti aureis uestibus intecti. Ampli calices uarie quidē gratie sed preciositatis unius. Hic uitrum fabre sigillatum ibi cristallum impictum argentum alibi clarum & aurum fulgurans & succinū mire cauatū & lapidē ut bibas. & quicquid fieri non potest ibi est diriuitores plusculi spendide amicti fercula copiosa scitule subministrata pueri calamistrati pulchre inclusiati gemmas formatas i pocula uini uetusti frequenter offerre. // Iam inlatis luminibus epularis sermo percrebuit. // Iam risus adfluens & ioci liberales & cauillus hincinde. ¶ Tu infit ad me Byrrhena q̄ cōmode uersaris in nostra patria quod scia templis & lauacris & ceteris operibus longe cunctas ciuitates antecellimus utensiliū preterea pollemus affatim certa libertas ociosa & negotiosa quidē adueniente romana frequentia modesto uero hospiti quies uillatica omniq; deniq; prouincie uoluptarii secessus sumus. // Ad hec ego subiiciens uera memoras nec usq̄ gentiū magna me liberū q̄ hic fuisse credidi sed oppido formido cecas & ineuitabiles latebras magice discipline. Nam ne mortuorum quidē sepulchra tua dicuntur sed & bustis & rogis reliquiæ quedam & cadauerū pre segmina ad exitiabiles uiuentiū fortunas petuntur. Et cantatrices anus in ipso momento choragii funeris perpeti celeritate alienā sepulturā anteuortunt. // His meis addidit aulis immo uero istic nec uiuentibus quidē ullis parcitur & nescio qui simile passus ore undiq; omnifariam deformato truncatus est. // Inter hæc conuiuiū totū

Diriuitores scitule Inclusiati

præsegmina

in lincentiosis cachinnis effūditur oiumq; ora & obtutus in unū quēpiam angulo se cubantē cōferuntur qui cunctoꝝ obstinatione cōfusus indigna murmurabundus: cū uellet exurgere. Immo mi Telephron Byrrhena inqt & subsiste paulisper & more tue urbanitatis fabulā illā tuā remetire ut & filius meus iste Lucius lepidi sermonis tui perfruat comitate. At ille tu quidē domina ait. in officio mōes sanctæ tuæ bonitatis sed ferenda nō est quorūdā insolētia: Sic ille cōmotus. Sed instanti Byrrhenæ que cū adiuratione suæ salutis ingratis cogebat effari perfecit ut uellet: Ac sic aggeratis in cūulū stragulis & effultis in cubitū suberectisq; in totū porrigit dexterā & instar oratoꝝ cōformat articulū duobusq; infimis conclusis digitis cæteros eminus porrigens & infesto pollice clementer subrigens infit Telephron. Pupill9 ego mileto ꝓfectus ad spectaculū olympicū cū hæc etiā loca prouinciæ famigerabilis adire cuperē peragrata cūcta Thessalia fuscis auibus lariſſā accessi. ac dū singula pererrans tenuato admodū uiatico paupertati meæ fomenta conquiro: cōspicor medio foro procerū quendā senē insistebat lapidē claraq; uoce prædicabat. Si qui mortuū seruare uellet de præcio licererur & ad quēpiā prętereuntiū. Quid hoc inquā cōperior: hiccine mortui solent aufugere. Tace respondit ille. Nā oppido puer: & sanis pereginus es meritoq; ignoras Thessaliæ te consistere: ubi Sagæ mulieres ora mortuoꝝ passim demorsicant eaq; sūt illis artis magicæ suppleměta: Cōtra ego: & q̄ tu inquā dic sodes custodela ista feralis. Iam primū respōdit ille perpetē nocte exi mie uigilandū ē. Exertis & incōuersis oculis semp in cadauer intētis nec acies usquā deuertenda īmo ne obliquāda quidē. Quippe cū deterrimę uersipelles in quoduis animal ore cōuerso latenter obrepant ut ipsos etiā oculos solis & iusticię facilæ frustrāter: Nā & aues & rursū canes & mures: īmo uero ēt muscas induūt. Tūc dirisq; cataminibus somno custodes obruūt: nec q̄squā definire poterit: quantas latebras nequissime mulieres pro libidine sua cōminiscūtur. Nec tamē hui9tā exitiabilis operę merces āplior q̄ quaterni uel seni ferme offerūtur aurei. Ehem & quod pene prætereierā si q nō integrū corp9 mane restituerit qcqd inde decerptū diminutūq; fuerit: id oē de facie sua desectū sartire cōpellitur. His cognitis animū meū cū masculo & ilico accedēs preconē. Clamare inquā iā desine: adest custos paratus: cædo præmiū mille inquid nūmi deponētur tibi. Sed heus iuuenis caue diligenter principiū ciuitatis filii cadauera malis harpyis ꝓbe custodias. Ineptias inquā mihi narras & nugas meras uides hoiēm ferreū & isonē certe. Perspicacio reipso linceo: uel argo & oculeū totū. Vix finierā & ilico me produxit ad domū quāpiā cui9 ipsis foris9 obseptis: per quādā breuē posticulā ītrouocat me: & cōclaue quoddā obseratis liminib9 umbrosū demōstrat cubiculū matronā flebilē: fusca ueste cōtextā quā pp asistēs: hic inqt autorat9 ad custodiā mariti tui fidēter accessit. At illa crinibus antepēdulis hincinde dimotis: etiā in merore. luculētā ꝓferens faciē: meq; respectās. Vide oro inquit q̄ exp̄gite mun9 obeas. Sine cura sis inquā modo corollariū idoneū cōparas: hic placito oti9 surrexit: & ad illud me cubiculū inducit: ibi corpus splendētib9 linteis cooptū introductis q̄busdā septē testib9 manu reuelat: & diutine usu pfleto: obtestata fidē præsentiū singula demōstrat anxie: uerba cōcepta de industria quodā tabulis prænotāte. Ecce inquit nasus integer: incolumes oculi: saluę aures: inlibatę labiæ: mentū solidū: uos in hāc rē boni Quirites testimoniū phibetote: & cū dicto: cōsignatis illis tabulis facessit: At ego. Iube inquā domina cūcta quæ sūt usui necessaria: nobis

famigerabilis

demorsicant

Custodela

Quā expergite

exhiberi. Atq; inquit ista sūt? C. Lucerna aīo prægrādis: & oleū ad lucē: luci sufficiēs & aqua cū cenophoris: & calice cœnarū q; reliquus discus ornatus: V. Tūc illa capite quassanti ābi inquit fatue: qui in domo funesta cœnas & partes requiris in qua tot iugis iā diebo ne fumus quidē uisus est ullus. An istic comessatū te uenisse credis: qui fumus potius loco congruētes luctus. & lachrymas. V. Hæc simul dicēs respexit ancillā. Et myrrhenæ inquit lucernā & oleū trade cōfestim: & incluso custode cubiculo ptinus facesse. Desolatus ad cadaueris solatiū pfrictis oculis. & obarmatis ad uigilias aīum meū p mulcebā cantationibo. Cū ecce crepusculū & nox puecta: & nox altior: & deinde cōcubia altiora & iā nox intempesta: mihiq; oppido formido cumulatior q dē: cū repēte introrepens mustela circa me constitit: obtutūq; acerrimum in me destituit. ut tantillū aīalis præ nimia sui fiducia mihi turbarit aīum deniq; sic ad illā. C. Quin abis inquā īpurata bestia teq; ad tui similis musculos recōdis: anteq; nostri uim præsentariā experiaris quin abis. V. Terga uortit & cubiculo ptinus exterminatur. Nec mora cū me somnus pfundus in imū barathrū repēte demergit ut ne deus quidē delphicus ipse facile discerneret duobus nobis iacentibus quis esset magis mortuus sic inaīs & indigens alio custode pene ibi non erā. cōmodū noctis inducias cantus pstrepebar cristaræ cohortis. C. Tandē expgitus & nimio pauore pterritus cadauer accurro & admoto lumine reuelataq; eius facie rimabar singula quæ cuncta cōuenerāt. V. Ecce uxor misella flens cū hesternis testibus introrupit anxia: & statim corpori superruēs multūq; ac diu deosculata sub arbitrio lumīnis recognoscit oīa. & couersa Phylodespotū requirit autorē ei præcipit bono custodi redderet sine mora præmiū & oblato statim. C. Sūmas inq tibi iuuenis gratias agimus: Ethercules ob sedulū istud ministeriū inter ceteros familiares dehīc numerabim9. Ad hęcego ī sperato lucro diffusus in gaudiū & in aureos refulgētes quos identidē manu mea uē tilabā attonitus īmo inq domīa de famulis tuis unū putato & quotiēs operā nostrā desiderabis fidenter īpera. V. Vix effatū me statim familiares omnifariā exertis raptī cuiusq; modi telīs insequuntur. C. Pugnis ille malas offendere scapulas alius cubitis īpingere palmis infestis hic latera suffodere calcibus insultare capillos distrahere uestē discindere sic in modū supbi iuuenis adoni uel musteluatis pipletis lacceratus atq; discerptus domo pturbor. Ac dū in pxima platea refouens aīum infausti atq; improuidi sermones mei sero reminiscor dignūq; me pluribus etiā uerberibus fuisse merito cōsentie. Ecce iam ultimū defletus atq; conclamatus pcesserat mortuus rituque patrio utpote unus de optimatibus pōpa funeris publici ductabatur p foꝝ occurrit adanxius quidā mœstus in lachrymis genialē caniciē inuelleras senex & manibus ambabus inua dens toꝝ uoce contenta quidē sed assiduis singultibus impedita. V. Per fidē uestrā inquit Quirites per pietatem publicam perempto ciui subsistite & extremum facinus in nefariam sceleſtamq; istam mulierem seueriter uindicate. V. Hęc enī nec ullus alius miserum adolescentē sororis meę filium in adulteri gratiā & ob prædam hæreditariā extinxit ueneno. Sic ille senior lamentabiles quæstus singulis istrepabat. Sæuire uulgus īterdū & facti ueri similitudine ad criminis crudelitatem impelli conclamant ignem requirūnt saxa paruulos ad exitium mulieris hortantur. E meditatis ad hæc illa fletibus quanquæ sanctissime poterat adiurans cuncta numina tantum scelus abnuebat. V. Ergo igitur senex ille ueritatis arbitrium in diuinā prouidentiam reponamus. zachlas adest Aegyptius: propheta primarius. qui mecum

Phylodespotus

mustelpuatis pipletis

Adanxius

iam dudum grādi premio pepigit reducere ab inferis ſpiritum corpuſque iſtud poſt liminio mortis aiare. Et cum dicto iuuenē quēpiā linteis amiculis illectum pedeſque palmeis baxeis indutum & aduſque deraſo capite ꝓducit in medium. huius diu manus deoſculatus & ipſa genua contingens. Miſerere ait ſacerdos. ¶. Miſerere per Concē ptitica cœleſtia ſidera per inferna numina per naturalia clementia per nocturna ſilentia & adepta cōceptitica & per incrementa nilotica & arcana mēphitica & ſiſtra phariaca da breuem ſolis uſuram & in eternum cōditis oculis modicā lucē īfunde nō obnitimur nec terre rem ſuā denegamus. ¶. Sed adultionis ſolatium exiguum uite ſpacium deprecamur. Propheta ſic ꝓpiciatus herbulam quāpiā. iii. ob os corporis & aliā pectori eius imponit. Tunc orientem obuerſus uel incrementa ſolis auguſti tacitus imprecatus uenerabili ſcena facies ſtudia preſentium ad miraculum tantum certatim adrexit. Immitto me turbæ ſotiū & pone ipſum lectulum editiorē quendā lapidē in ſiſtens cuncta curioſi oculis arbitrabar. Iam tumore pectus extolli iam ſalubris uena pulſari. Iam ſpiritu corpus impleri & adſurgit cadauer & profatur adoleſcens momētarię uitę ¶. Quod oro me poſt lethæa pocula iam ſtigiis paludibus innatantem ad momentariæ uitæ reducitis officia: deſine iam præcor deſine ac me in meam quietem permitte. ¶. Hæc audita uox de corpore: ſed aliquanto propheta commorior. ¶. Quin refers ait populo ſingula tuæq; mortis illuminas arcana: an nō putas deuotionibus meis poſſe diras inuocari: poſſe tibi mēbra laſſa torqueri. ¶ Suſcipit ille de lectulo & uno congeſtu populū ſic adorat: Malis noue nupte peremptus artibus & adductus noxio poculo toꝛ repent. adultero mancipaui. Tunc uox egregia capit preſentē audaciā. & mēte ſacrilega coarguēti marito reſiſtens altercat. Populus æſtuat diuerſa tendentes hi peſſimā fœminā uiuentē ſtatim cū corpore mariti ſepeliendam. Alii mendatio cadaueris fidem nō habēdā ſed hāc contationē ſequēs adoleſcentis ſermo diſtinxit nā rurſu altius ingemiſcēs. Dabo inqt dabo uobis intemeratæ ueritatis documenta p'ucida & quod prorſus alius nemo cognouerit iudicabo. ¶. Tunc digito me demonſtrās nā cū corporis mei cuſtos hic ſagaciſſimus exertā mihi teneret uigiliā cantatrices anus exuuiis meis īminentes atq; ob id reformate fruſtra ſepius cū induſtriā ſedulā eius fallere nequiuiſſent poſtremū iniecta ſomni nebula eoq; in profūdā quietē ſepulto me nomine ciere nō prius deſiere q̄ dū hebetes artus & mēbra frigi- Vltroneus da pigris conatibus ad artis magicæ nitantur obſequia hic utpote uiuus quidē ſed tā tū ſopore mortuus: q; eo dē mecū uocabulo nūcupatur ad ſuū nomen ignarus reſurgit. Et inexanimis umbræ modū ultroneus gradiens: q̄q̄ foribus cubiculi diligenter obcluſis per quoddā foramē profectis naſo prius: ac mox auribus: uicariam promelanienā ſuſcitauit utq; fallaciæ reliqua conuenirēt cærā in modū ꝓfectaꝛ forma tā auriū ei applicant examuſſim naſoq; ipſius ſimilē cōparant. ¶. Et nunc adſiſtit miſer hic præmiū nō induſtriæ: ſed debilitationis conſecutus. His dictis perterritus tēptare aggredior iniecta manu naſū prehēdo: ſequitur: aures pertracto. deruūt: ac dū directis digitis & detortis nutibus præſentium denotor: dū riſus ebullit: inter pedes circunſtantiū frigido ſudore defluens: euado: nec poſtea debilis ac ſic ridiculus: lari me patrio reddere potui: ſed capillis hic inde laterū deiectis. auriū uulnera celaui: na ſi uero dedecus: linteolo iſto preſſim adglutinato: decenter obtexi. ¶ Cum primum Cōpotoris Telephon hanc fabulam poſuit compotores uinio madide rurſum cachinnum integrant: dumque bibere ſolitariam poſtulant: ſic ad me Byrrhena. Solennis inquit di-

es a primis cunabulis huius uerbis condite craſtinus aduenit quo die ſoli mortalium ſanctiſſimum deum riſum: hylaro atque gaudiali ritu propiciamus: hunc tua preſẽ tia nobis efficies gratiorem. Atq; utinã aliquid de proprio lepore lætificum honoran do deo comminiſcaris: quo magna pleniuſque tanto numini litemus. Bene inquã: & fiet: ut iubes. Et uellem hercules materiã reperire aliquã quã deus tantus effluenter ĩ dueret: Poſt hæc monitu famuli mei qui noctis admonebat: iam & ipſe crapula diſtẽ tus ptinus exurgo & appellata pſpere Byrrhena: titubante ueſtigio domuitionem capeſſo. Sed cũ primam plateã uadimus uento repentino lumen quo nitebamur: extinguitur: ut uix improuide noctis caligine liberati: digitis pedũ detunſis ob lapi des: hoſpiciũ defeſſi rediremus. Dumque iam iunctim proximamus: ecce tres quidã uegetis: & uaſtulis corporibus: fores noſtras: & ſummis uiribus irruentes: ac ne præ ſentia quidẽ noſtra: tantillũ conterriti ſed magis magiſq; cũ emulatione uirium cre brius inſultantes ut nobis ac mihi potiſſimũ non immerito latrones eſſe: & quidem ſæuiſſimi uiderentur. Statim denique gladium: quẽ ueſte mea contectum ad hoc uſque extulerã ſinu liberatum arripui. nec contatus medios latrones inuado. ac ſin gulis. ut quenq; colluctantẽ offenderã altiſſime demergo. quoad tandẽ ante ipſa ue ſtigia mea uaſtis. & crebris perforati uulneribus ſpiritũ efflauerint. Sic præliatus iam tumultu eo. Foti de ſuſcitata patefactis ædibus anhelans & ſudore perlutus: ir repo: meq; ſtatim utpote pugnãtiũ latronũ inuicẽ gerioneæ cędis fatigatum. lecto ſi mul & ſomno tradidi.

Tantillum

L. Apuleri Madaurẽnſis de Aſino Aureo liber tertius

Ommodum punicantibus phaleris aurora roſeũ quatiens lacertum cœlum inequitabat & me ſecuræ quieti reuulſum nox diei reddidit. eſtus inuadit animum uel ueſpertini re cordationefacinoris. Complicitis deniq; pedibus ac palmu lis in alternas digitoq; uiciſſitudines ſuper genua connexis: ſic grabattum coſſin inſidẽs ubertim flebam: iam forum & iudicia. iam ſententiam ipſum deniq; carnificem imagina bundus. An mihi quiſquã tã mitis tamq; beniuolus iudex obtinget: qui me ternæ cædis perlitũ cruore & tot ciuiũ ſanguine delibutũ innocentẽ pnuntiare poterit. Hanc illam mihi glorioſã pegrinationẽ fere chaldæus diophanes obſtinate prędicabat. Hic identidẽ mœtũ replicãs fortunas meas eiulabam. quanti fores interdũ & frequenti clamore ianuę noſtræ perſtrepi nec mora cum magna irru ptione patefactis ædibus magiſtratibus eorumq; miniſtris turbe miſellaneæ cuncta completa. ſtatimq; lictores duo de iuſſu magiſtratuum imiſſa manu trahere me. ſa ne non renitentẽ ac dum primum angiportum inſiſtimus ſtatim ciuitas omnis in po pulum effuſa mira denſitate nos inſequitur. Et q̃q̃ capite in terram immo ad ipſos in feros iam deiecto. mœſtus incederem obliquato tamen aſpectu rem ãmirationis ma xime conſpicio. Nã inter tot milia populi circunſedentis: nemo prorſus qui non ri ſu dirumperetur aderat tandem pererratis plateis omnibus & in modum eorum qui luſtralibus piamentis minas portentorum hoſtiis circunforaneis expiant circundu ctus angulatim forum eiuſq; tribunal adſtituor. Iamq; ſublimo ſuggeſtu magiſtra

Imaginabundus

miſellaneæ turbæ

Adſtituor

tibus residentibus iam præcone publico silentium clamante repente cuncti consona uoce flagitant propter certus multitudinē que præfuræ nimia densitate periclitaret iudiciū tantū theatro redderetur. Nec mora cū passim populus procurrens caueæ cō septum mira celeritate cōpleuit. Aditus etiā & tectū omne fartim stipauerāt. Pleriq; columnis implexi. Alii statuis dependuli nonnulli per fenestras & lacunaria semi cō spicui miro tamē oēs studio uisendi pericula salutis negligebāt: Tunc me per proscenium mediū uelut quandam uictimā publica ministeria perducunt: & orchestrę medię sistunt sic rursum preconis amplo boatu citatus accusator qnidā senior exurgit: & ad dicendi spaciū uasculo quodā inuicem coli graciliter fistulato ac per hoc guttatim defluo infusa aqua populū sic adorat. Neq; parua res ac precipue pacem ciuitatis cuncte respiciens & exemplo serio profutura tractatur. Quirites sanctissimi: quare magis congruit sedulo singulos atq; uniuersos uos pro dignitate publica prouidere: ne nefarius homicida totā ædium laniena quā cruenter exercuit impune cōmiserit. Nec me putetis priuatis simultatibus instinctum odio proprio seuire. sum nanq; nocturne custodie præfectus nec in hodiernum credo quenq; percigilem diligentiā meā cupare posse rem deniq; ipsā: & que nocte gesta sunt cum fide perferam. Nam cū fere iam tertia uigilia scrupulosa diligentia cuncte ciuitatis hostiatim singula considerās circunirem conspicio istum crudelissimū iuuenē mucrone districto passim cædibus operantē. Iamq; tris nomero seuitia eius interemptos: ante pedes ipsius spirantes ad huc corporibus in multo sanguine palpitantes: & ipse quidem conscientia tanti facinoris merito permotus statim profugit: & in domū quandā præsidio tenebraq; clapsus perpetem noctem delituit. Sed prouidentia deum: que nihil impunitū nocenti bus permittit prius q̄ iste clandestinis itineribns elaberetur mane prestolatus ad gra uissimū iudicii uestri sacramentum cū curaui producere habetis itaq; reū tot cędib9 ipiatū reū corā deprehensū reū pegrinū. Constāter itaq; in hoēm alienū ferte senten tias de eo crimine: qui etiā in uestrū ciuē seueriter uindicaretis. Sic profat9 accusator acerrimus imanē uocem repressit. Ac me statim præco si quid ad ea respondere uellē iubebat incipere. At ego nihil tunc temporis amplius q̄ flere poteram. Non tā hercules truculentā accusationē intuens q̄ meā miserā conscientiā. Sed tamen oborta diuinitus audacia: sic ad illa: Nec ipse ignoro q̄ sit arduū trinis ciuium corporibus expositis. eum qui cedis arguatur quāuis uera dicat. & de facto confiteatur ultro tamē multitudini tante q̄ sit innocens persuadere: sed si pauli sper audientiam puplicā mihi tribuerit humanitas facile uos edocebo. me discrimen capitis non meo merito. sed rationabilis indignationis euento fortuitu tantam criminis inuidiam frustra sustinere. Nā cū a cœna me seri9 aliquāto recipem potulēt9 alioqn: q̄ plāe uer& crimē nō dissitebor āte ipsas fores hospitii adbonū āt Milonē ciuē uestrū deuorto. Video quosdam sæuissimos latrones aditum temptantes & domus ianuas cardinibus obortis euellere gestientes claustrisq; omnibus quæ accuratissime adfixa fuerant. uiolenter euulsis secum iam de inhabitantium exitio deliberantes unus denique & manu promptior & corpore uastior his affatibus cæteros incitabat: heus pueri quam maribo animis & uiribus a lacribus dormientes aggrediamur. Omnis contatio ignauia omnis facessat e pectore: stricto mucrone per totam domum cædes ambulet qui sopitus iacebit trucidetur: qui repugnare temptauerit feriatur: sic salui recedemus si saluū ī domo neminē reliq̄rim9. Fateor q̄rites extremos latrōes bōi ciuis officiū arbitra

fartim Dependuli

Fistulato uasculi

tꝰ simul eximie metuens: & hospitibus meis & mihi: gladiolo q̃ me ꝑpter huiusmodi pericula comitabatur: armatus: fugare atq; proterrere aggressus sũ. ℣. At illi barbari prorsus & immanes homines neq; fugã capessunt: & cũ me uiderent in ferro: tamen audaciter resistunt: dirigitur præliaris acies. Ipse deniq; dux & signifer cæterorũ ualidissime aggressus: ilico mãibus ambabus capillo abreptum: ac retro reflexum effligere lapide gestis: quem dum sibi porrigi flagitat: cærea manu percussum fœliciter posterno. Ac mox alium pedibus meis mordicus ihærentẽ: ꝑ scapulas ictu tẽperato: tertiumq; improuide occurrentẽ pectore offenso perimo: sic pace uindicata: domoq; hospitu: ac salute communi ꝑtecta: nõ tam impunẽ me: uerũ etiã laudabilẽ publice credebã fore: qui ne tantillo q̃dẽ unquã crimine postulatus: sed probe spectatꝰ: apud meos semper innocentiam cõmodis cunctis antetuleram. ¶ Nec possum reperire cur iuste ultionis: qua cõtra latrones derrimos cõmotus sum: nunc istũ reatũ sustineã: cũ nemo possit mõstrare: uel ꝑprias iter nos inimicias præcessisse: ac ne oĩno mihi notos illos latrones usquã fuisse: uel certe ulla præda monstretur: cuius cupidine tantũ flagitium credatur admissum. Hic ꝑfatus rursũ lachrymis obortis: porrectisq; in præces manibus per publicã misericordiam: ꝑ pignoꝝ caritatẽ mœstus: tũc hos. tũc illos deprecabar. ℣. Cumq; iã humanitate cõmotos: misericordia fletuũ adfectos omnes satis crederẽ: solis & iustitiæ testatus oculũ: casumq; præsentẽ meũ cõmendans deum prouidentiæ: paulo altius aspectu relato conspicio prorsus totũ populum: risu cachinabili diffluebant. Nec secus illum bonũ hospitem. parentẽq; meum Milonẽ: risu maximo dissolutũ. At tunc sic tacitus mecũ. ℣. En fides inquã: en conscientia. Ego quidẽ pro hospitis salute: & homicida sum: & reus capitis inducor: At ille nõ contentus: q̃ mihi nec adsistendi solatium peribuit: insuper exitium meũ cachinnat. Inter hæc quædam mulier per mediũ theatrũ: lachrymosa & flebilis atra ueste contecta: paruulum quendam sinu tolerans decurrit: ac pone eã anus alia pannis horridis obsita: paribusq; mœsta fletibus ramos oleaginos utreq; quatiens: quæ circunfusæ lectulũ: quo peremptorum cadauera contecta fuerant plangore sublato seluguբriter heiulantes. Per publicam misericordiam: per commune ius humanitatis aiunt: Miseremini indigne cæsarũ iuuenũ: nostræq; uiduitati: ac solitudini: de uindicta solatium date certe paruuli huius in primis annis destituti fortunis succurrite: & de latronis huius sanguine: legibꝰ uestris. & disciplinæ publicæ litate. ¶ Post hæc magistratus: qui natu maior adsurgit: & ad populũ talia: De scelere q̃dẽ: quod serio uindicandum: nec ipse qui commisit potest diffiteri: Sed una tantũ subsciciua sollicitudo nobis relicta est: ut cæteros socios tanti facinoris requiramus. Neceni uerisimile est hominem solitarium: tres tã ualidos euitasse iuuenes: prohinc tormentis ueritas eruenda. ℣. Nã & q̃ comitabatur eũ clãculo ꝑfugit. & res ab hoc deducta ẽ: ut per quæstionẽ sceleris sui participes iudicet: ut tam diræ factionis formido funditus perimatur: ℣. Nec mora cum ritu græcensi ignis & rota tum oẽ flagitiorũ genꝰ inferuntur. Augetur oppido: immo duplicatur mihi mœsticia: quod integro saltẽ mori non licueri. ℣. Sed anus illa: quæ fletibus cuncta turbauerat. prius inquit optimi ciues. q̃ latronem istum miserorum pignorum meorum peremptorem cruciandum adfigatis. permittite corpora necatoꝝ reuelari. ut & formæ simul & ætatis contemplatione. magis magisque ad iustam indignationem arrepti. pro modo facinoris sæuiatis. His dictis applauditur: & ilico me magistratus ipsum. iubet corpo: a q̃

Posterno

Cachinabili risu

lecto fuerant posita mea manu detegere: luctantē me ac diu renitentē præcederis faci nus istaurare noua ostensione: lictores iussu magistratuū q̄ instantissime cōpellunt: manum deniq; ipsam e regione lateris tundentes. in exitiū suum super ipsa cadauera porrigūt Euictus tandē necessitate succumbo: & ingratus licet arrepto pallio: retexi corpora dii boni: quæ faciens rei: quod monstrū. quæ fortunarū meaꝝ repentina mu tatio? quāquā. n. iā in peculio Perserpinæ & orci familia numeratur. subito in cōtra riā faciem obstupefactus hæsi. Nec possū nouæ illius imaginis rationē idoneis uer bis expedire. Nā cadauera illa iugulatorū hominū erant tres utres inflati. uariisq; sec ti foraminibus & ut uespertinū prœlium meū recordabar. his locis hiantes. quibus latrones illos uulnerauerā. ¶ Tunc illis quorundā astu paulisper cohibitus risus. li bere iam exarsit in plœbem. hi gaudii nimietate gratulari. illi dolorem uentris manu um compressione sedare. Et certe lætitia delibuti. meq; respectantes cūcti theatro fa cessunt At ego ut primū illā laciniā prehenderā. fixus in lapide steti gelidus. Nihil secus q̄ una de cæteris theatri statuis. uel columnis. nec prius ab inferis emersi. q̄ Mi lo meus hospes accessit. & iniecta manu me renitentē lachrymisq; rursum ꝓmicanti bus. crebra singultientē. clementi uiolentia secum attraxit. & obseruatis uię solitudi nibus. per quosdā anfractus domū suā ꝓduxit. mœstūq; meatq; etiā tunc trepidū: uariis solatur affatibus. Nec tamē ĩdignationē iniuriæ. q̄ inhæserat altius meo pecto ri. ullo mō ꝓmulcere quiuit. ¶ Ecce ilico etiā magistratus ipsi cū suis insignibus do mū nostrā ĩgressi. talibus me monitis delinire gestiūt: ¶ Neq; tuæ dignitatis uel ēt prosapiæ tuoꝝ ignari sumus. Luci domine. nā & ꝓuinciā totā inclytę uestæ familiæ nobilitas cōplectitur. ¶ Ac ne istud qđ uehemēter ĩgemiscis. cōtumeliæ cā ꝓpessus es. oēm igit̄ de tuo pectore præsentē tristitudinē mitte. & angorē aī depelle. ¶ Nā lusus iste quē publice gratissimo deo risui. per annua reuerticula solēniter cęlebram⁹ semp cōmenti nauitate floresc̄it. ¶ Iste deus. autorē suū ꝓpitius ubiq; comitabitur amanter. ¶ Nec unquā patiet̄. ut ex animo doleas. sed frontē tuā serena uenustate
Lætabit lætabit assidue. ¶ Ac tibi ciuitas ois. ꝓ ista gratia honores egredios obtulic. ¶ Nā & patronum scripsit. & ut in ea rectes. & imago tua decreuit. ¶ Ad hæc dicta sermo nis uicem refero. ¶ Tibi qdem inq̄ splendidissima & unica Thessaliæ ciuitas bono rum talium parem gratiam memini. ¶ Verum statuas & imagines dignioribus me isque maioribus reseruare suadeo. ¶ Sic pudenter allocutus. & paulisper hylaro uul tu renidens. quantumcunque poteram lętiorem me refingens. comiter abentes ma gistratus apello. ¶ Et ecce quidam intro currens famulus. rogat te inquit tua parens Byrrhena. & conuiuii cui te sero desponderas. iam appropinquantis admonet. ¶ Ad hæc ego formidans. & procul perhorrescent etiam ipsam domum eius. Quā uellem inq̄ parēs iussis tuis obsequium commodare. si per fidem liceret id facere. hos pes enim meus Milon per hodierni diei præsentissimum numen adiurans effecit. ut eius hodiernæ cœnę pignerarer. nec ipse discedit. nec me digredi patitur. prohic epu lare uadimonium differamus. Hæc adhuc me loquente. manu firmiter iniecta Mi lon iussis balnearibus adsequi: producit ad lauacrum proximum. ¶ Ad ego uitans oculos omnium & quem ipse fabricaueram risum obuiorum declinans. lareri eius adambulabam obtectus. ¶ Nec qui lauerim. qui terserim. qui domum rursum re uerterim. prærubore memini. Sic omniū oculis. nutibus. ac deniq; manibus deuo tatus. ipos aī stupebā. rapti deniq; paupertia Milonis coenula ꝓfunctus. curatusq;

capitis acrem dolorē: quē mihi lachrymaꝝ adsiduitas incusserat: cubitum: uenia facile tributa: concedo. & abiectus in lectulo meo quæ gesta fuerant singulæ: mœstus recordabar: quo ad tandem Fotis mea dominæ suæ cubitu procurato: sui longe dissimilis aduenit. Non ex læta facie: nec sermone docaculo: sed uultuosā frontē rugis insurgentibus: adseuerabat contanter ac timide. Deniq; sermone prolato. Ego inquit ipsa confiteor ultro: ego tibi cā huius molestiæ fui. Et cum dicto lorū quēpiā: sinu suo depromit: mihiq; porrigens: cape inquit oro te: de perfida muliere uindictā: imo uero licet: maius quod uis supplicium sume: nec tamē me putes oro sponte angorem istum tibi cōcinnasse. dii mihi melius q̄ ut mei cā: uel tantillum scrupulum patiare: ac siquid aduersi tuum caput respicit: id omne protinus meo luatur sanguine. Sed quod alterius rei causa facere missa sum. mala quadā mea sorte in tuā recidit iniuriā. Tunc ego familiaris curiositatis admonitus: factiq; causam delitiscentē nudari gestiens: suspitio: Omniū q̄dē nequissimus audacissimusq; lorus iste: quem tibi uerberandæ destinasti prius a me concisus atq; laceratus: interibit ipse: q̄ tuā plumeā lacteāq; contingat cutem. Sed mihi cū fide memora: quod tuū factū sæuitas consecuta in meū conuertit exitiū: Adiuro enī tuū mihi carissimū caput: nulli me prius ac ne tibi quidē ipsi adseueranti posse credere: quod tu quicq̄ in meā cogitaueris penitiē: Porro meditatus innoxios casus incertus: uel eriā aduersus: culpæ non potest adiicere. Cū isto fine sermonis: oculos Fotidis meæ udos ac tremulos: & prona libidine marcidos: iam iamq; semiadopertulos admissis: & sorbillantibus sauiis: sitienter hauriebam: Sic illa lætitia recreata. Patere inquit oro: prius fores cubiculi diligenter obcludam: ne sermonis elapsi: profana petulantia cōmittā grande flagitium Et cū dicto pessulis iniectis: & uncino firmiter imisso sic ad me reuersa: colloq; meo manibus ambabus implexa uoce tenui: & admodum minuta. Paueo inquit & formido solidæ domus huius operta detegere: & arcana dominæ meæ reuelare secreta. Sed melius de te doctrinaq; tua præsumo: qui præter generosam nataliū dignitatē: præter sublime ingenium sacris pluribus initiatus profecto nostri santā silentii fidē: quæcunq; igitur cōmisero huius religiosi pectoris tui penetralibus: semper hæc intra conseptum clausa custodias oro: & simplicitatem relationis meæ tenacitate taciturnitatis tuæ remunerare. Nā me quæ sola mortalium noui: tuis amoris: quo tibi teneor: idicare cōpellit. Iā scies omnē domus nostræ statum. Iā scies dominæ meæ miranda secreta. qbus obaudiunt manes: turbantur sydera: coguntur numina. seruiūt elemēte: nec unq̄ magis artis huius uiolentia nititur: q̄ cū scitulet formulæ iuuenē quempiā libenter aspexit: quod q̄dē ei solet crebriter euenire. Nūc etiā adolescentē quēdam. Boetium summe decorū. efflictim deperit: totasq; artis manus: machinas oīs ardenter exercet. Audiui uesperi meis his inquā auribus: audiui: q; nielerius sol cælo ruisset: noctiq; ad exercendas illecebras magiæ maturius cessisset: ipsi soli nubilā caliginē: & ꝑpetuas tenebras cōminantē: hūc iuuenē: cū e balneis rediret: ipsa tōstri ne residētē: hesterna die forte cōspexit: Ac me capillos eius: q iā cæde cultroꝝ delecti humi iacebant. clanculo præcipitauit ferre. quos me dedulo ac furti colligentem tōsor iuenit: & q̄d alioquī publicitus maleficæ disciplinæ infames sumus: adreptā i clemēter increpat. Tu ne u tima nō cessas subinde lectoꝝ iuuenū capillamenta surripere: q̄d scelus nisi tandē desines. magistratib9 te cōtāter obiiciā. & uerbū facto secutus immissa manu scrutatus. e mediis capillis meis: iam capillos abscōditos irat9

Semiadopertus

Efflictim

arripuit. V Quo gesto grauiter affecta: mecūq; reputans dominæ meæ mores: q; huiusmodi repulsatis acriter cōmoueri: meq; uerberare sæuissime consueuit. iā de fuga consilium tenebam. sed istud quidē tui contemplatione abieci statim: uerū cū tristis inde discederē. ne prorsus uacuis manibus redirem. conspitio quendā forficulis tondentem caprinos utres: quos cū probe cōstrictos inflatosq; & iam pendentis cernere capillos eorū humi iacentes. flauos. ac per hoc illi Boetio iuueni cōsimiles. plusculos aufero. eosq; dominæ meæ. dissimulata ueritate. trado. V Sic noctis initio. priusq; cœno te reciperes. Pamphile mea. iam uecors animi. tactū scandulare cōscendit. qd altrinsecus ædium patore perflabili nudatum ad omnis oriētales. cæterosq; aspectū peruium. maxime his artibus suis cōmodatū secreto colit. priusq; apparatu solito instruxit feralem officinam. omne genus aromatis. & ignorabiliter iam nimis litteratis. & infeliciū nauium durantibus damnis defletorū. sepultorum etiā cadauerū expositis multis admodū membris. hic nares. & digiti. illic carnali claui pendentiū.

Scandulare

V Alibi crucidatorum seruatus cruor. & extorta dentibus ferarum trunca clauaria. C Tunc decantatis spirantibus fibris. litat uario latice. nunc rore fontano. nunc lacte uaccino. nunc melle montano. libat & mulsa. sic illos capillos in mutuos nexus obditos atq; nodatos. cū multis odoribus dat uiuis carbonibus adolendos. Tūc protinus inexpugnabili magicæ disciplinæ potestate. & cæca numinum coactorū uiolentia. illa corpora quorū fumabant stridentes capilli. spiritum mutuantur humanum: & sentiunt & audiunt & ambulant. Et qua nidor suarū ducebat exuuiarum ueniunt: & pro illo iuuene Boetio auditū gestientes. fores īsiliunt. Cum ecce crapula madēs & improuidæ noctis deceptus caligine. audacter mucrone districto in īsania modū Aiacis armatus. non ut ille uiuis pecoribus īfestus. tota laniauit armenta. sed longe fortius qui tres inflatos caprinos utres exanimasti. ut ego te prostratis hostibus sine macula sanguinis. non homicidā nunc. sed Vutricidam amplecterer. V At ego sic lepido sermone Fotidis inuicem cauillatus. ergo igitur iam & ipse possum inquam mihi primam istam uirtutis adoriam. ad exemplū duodeni laboris herculei numerare. uel trigemino corpori Gerionis. uel triplici formæ Cerberi. totidem peremptos utres coæquando. sed ut ex aio tibi uolens oē delictū. quo me tantis angoribus īplicasti remittam. præsta quod summis uotis expostulo. & dominā tuam cum aliquid huius diuinæ disciplinæ moliter ostende. cū deos īuocat. Certe cum reformatu uideam. sū nanq; corā magiæ nascendæ ardentissimus cupitor quāquā mihi nec ipsa tu uideare talium rerū rudis. uel expers. V Scio istud. & plane sētio cum semp alioquī spretorē matronalium āplexeuum. sic tuis istis micātib9 oculis. & rupentibus buccis & renidentibus criminibus. & hiantibus osculis. & flagrantib9 papillis. īseruilē modum addictum. atq; mācipatum teneas uolētē. V Iā deniq; nec larē reqro. nec domuitionē paro. & nocte ista nihil antepono. Quā uellē inqt respondit illa præstare tibi o Luci. qd cupis. sed pp īuidos mores. īsolitudinē semp abstrusa. & oium præsentia uiduata. solet huiusmodi secreta perficere. C Sed tuum postulatum præponā piculo meo. idque obseruatis opportunis tpibus sedulo pficiā. mō ut īmo pfata sū. rei tātæ fidē. silentiūque tribue. Sic nobis garriētib9. libido mutua & aios simul & mēbra suscitat. oīb9 abiectis amiculis: Hactenus denique itecti bacchamur īVenerē. Cū qdē mihi iā fatigato de ppria libalitate Fotis puerile obtulit corolariū. Iāque luminib9 meis uigilia marcidis ifusus sopor. & iā i aliū diē nos attinuit.

Cruciati Clauaria

Vtricida Adoriam

Domuitio

Corolariū

Ad hunc modū transactis uoluptarie paucis noctibus: quadam die percita Fotis: ac satis trepida me occurrit. Indicatq; dominā suam: q; nihil etiam tunc in suos amores cæteris artibus ꝓmoueret: nocte proxima in auem sese plumaturā: atq; ad suum cupitum se deuolaturam: pro in memet: ad tantæ rei speculam caute præparare. Iamq; circa primā noctis uigiliam: ad illud superius cubiculum: suspenso: & insono uestigio me perducit. Ipsaq; per rimā hostiorum quāpiam iubet arbitrari: quę sic gesta sunt. Iam primū omnibus laciniis se deuestit Pamphile: & arcula quadam recluſa pyxides pluſculas inde depromit: de quis unius operculo remoto: atq; indidem egesta unguedine: diuq; palmulis suis adfricta: ab imis unguib9 sese totam: ad usq; summos capillos perlinit: multumq; cum lucerna secreto colloquta: membra tremulo successu quatit: quis leniter fluctuantibus promicant molles plumulæ: crescunt: & fortes pinnulæ: duratur nasus incuruus: coguntur ungues aduncī: fit bubo Pamphile. sic edito stridore querulo: iā sui periclitabunda: paulatim terra resultat: mox in altum sublimata: forinsecus totis alis euolat. Et illa quidem magnis suis artibus uolens reformatur. At ego nullo decantatus carmine: præsentis tantū facti stupore defixus: qd uis aliud magis uidebar esse: q̄ Lucius. Sic exterminatus animi: at tonitus in amentiam: uigilans somniabā. defrictis adeo diu pupilis: an uigilarem: scire quærebā: tandē denicq; reuersus ad sensum præsentiū: arrepta manu Fotidis: & admota meis luminibus. Patere oro te inq̄ dū dictat occasio: magno & singularis me affectionis tuæ fructu perfrui: & ipartire nobis unctulum indidem: pistas tuas papillas: mea mellitula: tuumq; mancipiū irremunerabile beneficio: sic tibi ppetuo pignera: ac iam perfice: ut meæ Veneris cupido pigneratus assistā tibi. Ain ī quit uulpinaris amasio: meq; sponte Asiā cruribus meis illidere cōpellis: Siginer meū ipsa Iupulis conseruo Thessalis: hunc alitē factū ubi quæram? Videbo quādo. Aut mihi scelus istud depellāt cælites inq̄: ut ego q̄is ipsius aqlæ sublimis uolatib9 toto cælo peruius: & supremi Iouis certus nunctius uel lætus armiger: tamē nō ad meū nidulū post illā pugnarū dignitatē subinde deuolē? Adiuro p dulcē istū capilli tui nodulum: quo meū uinxisti spiritū: me nullum aliam meæ Fotidi malle. Tūc etiam istud meis cogitationibus occurrit: cum semel autē talem perunctus īduero: domus omnis procul me uitare debere. Quampulchro enī q̄q̄ festino matrōæ pfruent amatore bubone: qd qđ istas nocturnas aues: cū penetrauerit larē quēpiam sollicite prehensas foribus uidem9 adfigi: ut quod infaustis uolatibus familie minantur exitiū suis luant cruciatib9. Sed qđ scisitari pene præteriui: quo dicto facto ue rursū exutis pinnulis illis: ad meū redibo Luciū. Bono aio es: qđ ad huius rei curā pertinet: ait. nā mihi domina singula mōstrauit. quæ possūt rursus in facies hoium tales figuras reformare. Nec istud factum putes ulla benuolentia: sed ut ei redeunti medelā salubrē posse subsistere specta deniq; q̄ paruis: q̄ quę futilibus tanta res ꝓcuret Herculis Anethi modicū cum lauri foliis imissū: rore fontano datur lauacrū: & poculū. Hæc idētidē adseuerans: summa cū trepidatione īrepit cubiculū. & pyxidē depromit arcula: quā ego āplexus ac deosculatus prius: utq; mihi ꝓsperis faueret uotis deprecatus. abiectis ꝓpere laciniis totis: auide manus imersi. & haurito plusculo uncto. corpis mei mēbris pfricui: iāq; alternis conatib9: libratis brachiis. ī auē similē gestiebā. nec ullæ plumulæ. nec usq̄ pinnulæ. sed plane pili mei crassāt ī setas & cutis tenella duratur ī coriū: & ī extimis palmulis pdito nūero: toti digiti cogūtur

Indidem Vnguedo

Periclitabūd9

Vnctulū. Mellitula Vulpinaris Siginer

Apuleius asinus fit

in singulas ungulas: & de spinæ meæ termino grandis causa procedit: iã facias enormis: & os prolixum: & nares hiantes: & labiæ pẽdulæ: hic & aures immodicis horripilant auctibus. Necullum miseræ formationis uideo solatium: nisi quod mihi iam nequeunti tenere Fotidem natura crescebat. ac dum salutis inopia cuncta corporis mei considerans. non auem me. sed asinum uideo. Quærens de facto Fotidis. sed iam humano gestu simul & uoce priuatus. quod solũ poteram postrema dejecta labia. humidis cum oculis. obliquum respitiẽs. ad illam tacitus expostulabã. Quæ ubi me primũ talem aspexit. percussit faciem suam manibus infestis. & occisa sum misera clamabat. Me trepidatio simul & festinatio fefellit. & pyxidum similitudo decepit. Sed bene quod facilior reformationis huius. medela suppeditat. Nam rosis tantum demorsicatis exibus asinum statimq; in meum Lucium postliminio redibis. Atq; utinam de more uesperi parassem nobis corollas aliquas nec morãm talem patereris uel noctis unius sed primo diluculo remedium festinabitur tibi. Sic illa mœrebat. Ego uero quãquam perfectus asinus & pro Lucio iumentum sensum tamen retinebã humanum. Diu denique ac multum mecum ipse deliberaui. Ac nequissimam facinorosissimamque fœminã illam spissis calcibus feriens & mordicus adpetens necare deberem. Sed ab incœpto temerario melior me sententia reuocauit ne morte mulctata Fotide salutares mihi suppetias rursus extingue rem: Deiecto itaq; & quassanti capite ac demussata temporali contumelia durissimo casui meo seruiens ad equum illum uictorẽ meum probissimum ĩ stabulum concedo ubi alium etiam Milonis quõdam hospitis mei asinum stabulantẽ inueni. Atq; ego rebar si quod inesset mutis animalibus tacitum ac naturale sacramentũ agnitione ac miseratione quadam inductum equum illum meũ hospitium ac loca lauta mihi præbiturum. Sed proh Iuppiter hospitalis & fidei secreta numina: præclarus ille uictor meus: cum asino capita conferunt: in meãq; perniciem ilico consentiunt: & uerẽtes scilicet cibariis suis. uix me præsepio uidere proximãtem: deiectis auribus tam furentes. infestis calcibus insequuntur. & abigor q̃ procul ab ordeo. quod appositum fuerat uesperi. meis manibus illigatissimo famulo. Sic affectus atq; in solitudinem relegatus. angulo cõcesseram stabuli. Dumq; de insolentia collegarum meorũ mecum cogito. atq; in alterũ diem auxilio rosario. Lucius denuo futurus. eq; perfidia uidictã meditor. respitio pilæ mediæ. quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso uere meditullio Hepponæ deæ simulachrũ residens ædiculę. quod accurate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum. Deniq; agnito salutari præsidio: pronus spei: quantũ extensis prioribus pedibus adniti poteram: insurgo ualide. & cervice prolixa: nimiũq; porrectis labiis. quanto maxime nisu poteram corolas appetebam. Quod me pessima scilicet sorte conantẽ seruulus meus. cui semper equi cura fuerat mandata repente conspitiens indignatus exurgit & quousq; tandem inquit cautherium patiemur istum pauloante cibariis iumentorũ. nunc etiã simulacris deorum infestum: quin iã ego istã sacrilegũ. debilem. claudumq; reddã. & stati telum aliquod quæritans emere: fascẽ ligneũ positũ offendit. rematusq; frondosũ fustẽ. cui ictis uastiorẽ. nõ prius miserũ me tundere desiit. q̃ sonitu uehemẽti. & largo strepitu percussis ianuis. trepido etiã rumore uiciniæ conclamãtis latrones. pfugit territus. Nec mora cũ ipatefactis ædibus globus latronũ iuadit oia. & singula dom⁹ membra cingit armata factio. Et auxiliis hinc inde cõuolantibus: obsistit discursus ho

De mussata

Meditulliũ Hepponadea

stilis: cuncti gladiis ac facib9 istructi noctē illumināt: corruscatī modū ortus solis i gnis & mucro. Tūc horreū quoddā satis ualidis clausstris obseptū obseratūq: quod mediis ædibus cōstitutū: gazis Milonis fuerat refertū: securibus ualidis aggressi dif fundūt: quo passim recluso totas opes uehūt raptimq; constrictis sarcinis singuli par tiūtur: Sed gestaminū modus numerū gerulorꝫ excedit. Tūc opulentię nimiæ: ni mio ad extremas incitas deducti nos duos asinos & equū meū productos e stabulo quātū possunt grauioribus sarcinis onerant: & domo iā uacua minantes baculis exi gunt: unoque de sociis ad speculādū qui de facineris inquisione nunciaret relicto nos crebro tondentes per auia montiū ducūt cōcitos. Iamq; rex tantaꝫ pondere: & mon tis ardui uertice: & plixo satis itinere nihil a mortuo differebā. sed mihi sero quidem serio tamen subuenit ad auxiliū ciuile decurrere: & interposito uenerabilis principis nomine: tot erūnis me liberare. Cūq; denique iā luce clarissima uicū quēpiam fre quentē & nūdinis celebrē preterirem9 inter ipsas turbulas græcorꝫ: gemino sermone nomen Augustum Cæsaris inuocare temptaui. Et o quidem tantum disertum ac ualidum clamitaui. Reliquum autem Cæsaris nomen enunciare non potui. asper nati latrones clamorem absonū meum: cedentes hincinde miserum corium nec cri bris iam idoneum relinquūt. Sed tandem mihi inopinatam salutem Iuppiter ille tribuit. Nam cum multas Villulas & casas amplas præterimus: hortu lum quendam prospexi satis amœnum: in quo præter cæteras gratas herbulas: rosæ uirgines maturino rore florebant: his inhians: & spe salutis alacer: ac lætus ꝓpius ac cessi. dumq; iā labiis undantibus affecto: consilū me iubet longe salubrius: ne si rur sum asino remoto prodirē i Luciū. cuidens exitium inter manus latronū offenderē uel artis magicæ suspicione: uel iudicii futuri criminatiōe. Tūc igit̄ a rosis: & q̄dē neceſſario temperaui. & casum presentem tolerans in asini faciem fœna rodebamus

Eiusdem liber quartus de asino aureo:

Iem ferme circa medium cū iam flagrantia. Solis caleret. in pago quodam apud notos ac familiares latronibus senes diuertimus.

d Sic. n. primos aditus. & sermo ꝓlixus. & oscula mutua q̄uis Asino sentire præstabant. Nā & rebus eos qbusdā dorso meo deprōptis munerabantur. Et secretis gannitibus. q; essēt latrocinio ꝓte. uidebantur indicare. Iāq; nos oī sarcina leuatos. in pratū ꝓxi mum passim libero pastui tradire. nec me cū asino uel equo meo cōpascuus cœtus at tinere potuit. adhuc insolitū alioquin prādere fœnū. Sed plane pone stabulū pro spectū hortulū. iā fame perditus. fidenter inuado. & quāuis crudis olerib9. affati ta mē uērē sagino. Deosq; cōprecat9 oīs. cūcta ꝓspectabā loca. sicubi forte cōtermi nis in hortulis cadēs reperirē rosariū: nā & ipsa solitudo iā mihi bonā fiduciā tribue bat. si deuius & ꝓtectus abscōditus. sūpto remedio de iumenti quadrupedis īcuruo gradu rursum erectus in hoīem: inspecta ute nullo resurgerē. Ergo igitur cum ī isto cogitationis salo fluctuarē. aliquāto lōgius uideo frondosi nemoris cōuallē umbro sam cuius inter uarias herbulas & lætissima uireta: fulgentiū rosarꝫ mineus color re nide bat. Iamq; apud mea nō usq; quaq; ferina præcordia Veneris & gratiarū lucū il lū arbitrabar: cuius inter opaca secreta floris genialis regius nitor relucebat. Tūc in uocato hylaro atq; prospero euentu. cursu me cōcito ꝓprio. ut Hercule ipse sentirē. non asinū me uerum etiā equū currulē nimia uelocitate refectū. sed agilis atq; pręcla

Cōpascuus

mine9 color

c

rus ille conatus: fortunę meæ sæuitatem anteire; nō potuit. V. Iam enī loco ꝓximus nō illas rosas teneras & amœnas: madidas diuinis guttis roris & nectaris: quas rubi fœlices beatæ spię generant. At ne cōuallē quidē usq; iā: nisi tantū ripæ fluuialis marginē densis arboribus septam uideo. hęc arbores in lauri faciē ꝓlixe foliate pariūt: in modū floris inodori: porrectos caliculos modicæ punicantis. quos æquidē fragrātis minime rurestri uocabulo. uulgus indoctū rosas laureas appellāt. quarūq; cuncto pecori cibus letalis est. C. Talibus fatis implicitus. etiā ipsā salutē recusās sponte illā uenenū rosariū sumere gestiebā. V. Sed dū contanter accedo decerpere. iuuenis quidā ut mihi uidebatur: hortulanus. cuius oīa prorsus olera uastauerā. tanto damno cognito con grandi baculo furens decurritrabreptumq; me totū plagis obtundit adusq; uitæ ipsius periculū. nisi tandē sapienter alioquin ipse mihi tulissem auxilium. Nam lumbis eleuatis in altū. pedū posterioribus calcibus iactatis in eū crebriter: iā mulctato grauiter. atq; iacente contra procliue montis attigui fuga me liberaui. Sed ilico mulier quæpiā uxor eius scilicet simul eum ꝓstratū: & semianimē ex edito despexit tululabili cū plāgore ad eū statim ꝓsilit: ut sui uidelicet miseratione mihi præsens crearet exitiū. Cuncti enī pagani fletibo eius exciti statim conclamāt canes: atq; ad me laniandū rabie peciti ferrent impetū passim cohortantur. Tunc igitur ꝓcul dubio iam morti ꝓximus cū uiderē canes modo magnos: & numero multos & ursis ac leonibus ad pugnandū idoneos in me cōuocatos exasperari ex re nata capto consilio fugam desino ac me retrorsus celeri gradu rursum in stabulū quo deuertera recipio. At illis canibus iam ægre cohibitis. arreptū me loro quā ualido ad ansulā quādā destinatū: rursū cedendo confecissent profecto nisi dolore plagarū aluus artata: crudisque illis oleribus abundans & lubrico fluxu saucia fimo fistulatim excusso: quosdā extremi liquoris aspergine alios putore nidoris fœtidi a meis iam quassis scapulis abegissem. Nec mora cū iam in meridiem prono iubare: rursū nos: & præcipue me longe grauius onustū producūt illi latrones stabulo: Iamq; confecta bona parte itineris & uiæ spacio defectus: & sarcinæ pondere depressus ictibusque fustiū fatigatus. atq; etiam ungulis extritis iam claudus & titubans riuulū quendā serpentis leniter aquæ ꝓpe insistēs subtilē occasionē fœliciter nactus cogitabā totū me met flexis scite cruribus pronū abiicere. certus atque obstinatus nullis uerberibus ad ingrediandū exurgere īmo ēt paratus non fusti tantū: sed machera percussus occumbere rebar enī iam me prorsus exanimatū: ac debilē mereri cause remissionem. Certe latrones partim impatientia morę. partim studio festinatæ fugæ dorsi mei sarcinā duobus cæteris iumētis distributuros. meq; in altioris uindictæ uicem. lupis & uulturibus prædam relicturos. Sed tam bellū consilium meum peruertit sors deterima. Namq; ille alius asinus diuinato & antecapto meo cogitatu statim se mentita lassitudine cū rebus totis offunditur. Iacensq; in modum mortui: non fustibus non stimulis ac ne cauda quidem & auribus. cruribusq; undiq; uersum eleuatis temptauit exurgere quo ad tandē posthume spei fatigati: secūq; collocuti ne tam diu mortuo. īmo uero lapideo asino seruientes fugā morarentur sarcinis eius mihi equoq; distributis districto gladio poplites eius totas amputant. Ac paululum a uia retractū ꝑ altissimū præceps in uallē ꝓximā etiā nunc spirantem precipitant. Tunc ego miseri cōmilitōis fortunā cogitās statui iam dolis abiectis & fraudibus asinū me bone frugi dominis exhibere. V. Nā & secum eos aīaduertera colloquentes: q; in ꝓximo nobis esset habenda mansio: & to-

tius uiæ finis quieta eorũq; esset sedes illa: & habitatio: clemẽti deniq; transmisso cliuulo perueniemus ad locũ destinatũ. ubi rebus totis exolutis atq; intus conditis iam pondere liberatus lassitudinẽ uice lauacri: pulueris uoluptatibus digerebã: Res ac tempus ipsũ locoꝝ & spelũcę illius quã latrones inhabitant die scriptionẽ exponere flagitãt. Nã & meũ simul periclitabor ingeniũ & faxo uos quoq; an mente etiam etiã. sensuq; fuerim asinus sedulo sententias. Mõs horridus: syluestribusq; frondibus umbrosus & in primis altus fuit: huius per obliqua deuexa: qua saxis asperrimis & ob id inacessis cingitur: conualles lacunosæ cauæq; nimium: spinetis aggeratæ. & quaquauersus repositæ naturalẽ tutelã præbentes ambiebant de sũmo uertice: fons affluens bullis ingentibus scaturibat: quiq; ꝑna delapsus euomebat undas argenteas. Iamq; riuulis pluribus dispersus ac ualles illas amnibus stagnantibus irrigans ī modũ stipati maris uel ignaui fluminis cũcta cohibebat: insurgit spelũcæ: qua margines montanæ desint: turris arduo. caule firma solitis cratibus. ouili stabulatione cõmoda: porrectis undiq; lateribus ante fores exigui tramites uice structi parietis attendũtur ea tu bono certe meo periculo latronũ dixeris atria nec iusta quicq̃ q̃ parua casula: cannulis temere contecta quo speculatores e numero latronũ ut postea cõperi sorte ducti noctibus excubabant. Ibi cũ singuli direpsissent stipatis artubus. nobis ante ipsas fores loro ualido destinatis. anũ quandã curuatã graui senio. cui soli salus atque tutela. tot numero iuuenũ cõmissa uidebatur. sic infesti cõpellant. etiã ne tu busti cadauer extremũ. & uitæ dedecus primum. & orci fastidiũ solũ sic nobis ociosa domi residens lusitabis. nec nostris tã magis tamque periculosis laboribus. solatiũ de tã sera refectione tribuas. quæ diebus ac nectibus. nil quicq̃ rei q̃ merũ sæuiẽti uentri tuo soles auiditer ingurgitare. Tremẽs ad hęc & stridenti uocula pauida sic anus. at uobis fortissimi fidelissimique mei hospitatores iuuenes affatim cuncta sua ui sapore percocta pulmenta prẽsto sunt. panis numerosus. uinum probe calicibus effricatis affluenter īmissũ & ex more calida tumultuario lauacro uestro præparata. In fine sermonis huius statī sese deuestiũt. nudatique & flãmæ largissime uapore recreati. calideque perfusi. & oleo peruncti. mensas dapibus largiter instructas accumbũt. Cõmodũ cõbuerant: & ecce quidẽ longe pluręs numero iuuenes aduenĩũt: aliiquos incunctanter adęque latrones arbitrarere. Nã & ipsi predas aureoꝝ argenteoꝝque nũmoꝝ, ac uasculoꝝ. uestisque serice & intexte filis aureis. inuehebãt hi simili lauacro refoti inter foros socioꝝ sese reponũt. Tũc sorte ducti ministeriũ faciũt. Estur hac potatur incondite pulmentis aceruatim panibus aggeratim poculis agminatim īgestis clamore ludũt strepitu cãtillãt cõuitiis iocãtur ac iã cętera semiferis lapithis thelamibus centauriſque similia. Tũc inter eos unus q robore ceteros antistabat. Nos quidẽ inq̃t Milonis Hypatinidomũ fortiter expugnauimus prẽter tantã fortune copiã quã nostra uirtute nacti sumus & incolumi nũero castra nostra petiimus & siqd ad rẽ facit octo pedibus auctiores remeauim⁹ At uos q boetias urbes appetistis ipso duce uestro fortissimo Lamatho dīminuti debilẽ nũerũ reduxistis cui⁹ salutẽ merito sarcinis istis quas aduexistis oĩbꝰ certe antetuleri. Sed illũ qdẽ utcũque nimia uirt⁹ sua pemit ĩter inclytos reges ac duces prælioꝝ tanti uiri memoria celebrabit. Enimuero uos bone frugi latrões ĩter furta pua atque seruilia timidicule p balneas & aniles cellulas reptãtes scrutariã facitis. Suscipit un⁹ ex illo posteriorę nu mero. Tu ne solus ignoras longe faciliores ad expugnadũ dom⁹ eẽ maiores qppeqd

Aggeratim Cantillant

Timidicule Scrutariam facitis

licet nũerosa familia latis diuersetur ædibꝫ: tamẽ q ſcꝙ magis ſue ſaluti q̃ domini cõſulat opibꝫ frugi autẽ & ſolitarii hoies fortunã puã uel certe ſatis amplã diſſimulanter obtæctã ptegũt acrius & ſanguinis ſui piculo muniũt. Res ipſa denicꝙ fidẽ ſermoni meo dabit: Vix enim Thebas Heptapylos acceſſimus quod eſt huic diſciplinę primariũ ſtudiũ. Sed dũ ſedulo fortunã inqrebam⁹ popularẽ nec nos denicꝙ latui chriſeros quidã numularius copioſæ pecuniæ dominus qui metu officioꝝ ac munerꝝ publicoꝝ magnis artibꝫ magnã diſſimulabat opulentiã. Denicꝙ ſolus ac ſolitarius pua ſed ſatis munita domũcula cõtentus pãnoſus alioquin ac ſordid⁹ aureos folles incubabat. Ergo placui adhũc primũ ferremus aditũ ut cõcepta pugna manus unicæ: nullo negotio cũctis opibus ocioſe potiremur. V. Nec mora cũ noctis initio foribꝫ eius præſtolamur quas neq ſubleuare neq dimouere: ac nec pfringere quidẽ nobis uidebatur ne ualuaꝝ ſonus cũctã uiciniã noſtro ſuſcitaret exitio. Tũc itaq ſublimis illæ uexillarius noſter Lamathus ſpectata uirtutis ſuę fiducia: qua clauis imitende foramẽ patebat ſenſim imiſſa manu clauſtrũ euallere geſtiebat. Sed dudũ ſcilicet oĩm bibendũ neqſſimus Chryſeros uigilãs: & ſingula reꝝ ſentiẽs lenẽ gradũ & obnixum ſilentiũ tolerãs paulatĩ adrepit grandiq clauo manũ ducis noſtri repẽte niſu fortiſſimo ad hoſtii tabulã offigit & extiabili nexu patibulũ relinquẽs: gurgiſtioli ſui tectũ aſcendit atq inde cõtẽtiſſima uoce clamitãs rogãſq uicinos & unũquẽq pprio noiciens & ſalutis cõis admonẽs diffamat ĩcẽdio repẽtino domũ ſuã poſſideri. Sic unuſ q ſcꝙ pximi piculi ofinio territꝫ ſuppetiatũ decurrere ãxii. Tũc nos ĩ ãcipiti piculo cõſtituti uel opprimẽdi noſtri uel deſerẽdi ſotii mediũ e renata ualidũ: eo uolẽte. cõmiſimꝫ. Ante ſignani noſtri ptẽ qua manus humeꝝ ſubit ictu p articulũ mediũ temerato prſus abſcindimꝫ atq ibi brachio relicto multis laciniis offulto uulnere: ne ſtillæ ſanguinis ueſtigiũ pderent ceterũ lamathum raptĩ reportamus ac dũ trepidi religionis urguemur graui tumulto. & iſtantis piculi metu terremur ad fugã nec uel ſeq ppe uel remãere tuto põt: uir ſublimis aĩ uirtutiſq præcipuꝫ multis nos affatibꝫ: multiſq precibꝫ q̃rẽs adhortatur p dexterã martis p fidẽ ſacramẽti: bonũ cõmilitonẽ cruciatu ſimul & captiuitate liberaremꝫ. Cur. n. manu: quæ rapę & iugulare ſola poſſet fortẽ latronẽ ſupuiuere: ſat ſe beatũ: qui manu ſotia uolẽs occũbere. Cũq nulli noſtrũ ſpõtale pticidium ſuadẽs pſuadẽre poſſet manu reliq ſũptũ gladiũ ſuũ diuq de oſculatus p mediũ pectꝫ: ictu fortiſſimo trãſadigit. Tũc nos magnanimi ducis uigore uenerato corpꝫ reliquũ ueſte linea diligẽter cõuolutũ mari cælãdũ cõmiſimus. & nũc iacet noſter Lamathus elemẽto toto ſepultus. Et ille qdẽ diguũ uirtutibꝫ ſuis uitæ terminũ poſuit. Eniuero Alcimus ſolertibꝫ cæptis: tamẽ ſæuũ fortunæ nutũ non potuit adducere q cũ dormiẽtis anus pfracto tuguriolo cõcẽdiſſet cubiculũ ſupius: iãque ptinꝫ obliſis faucibꝫ iterſtinguere eã debuiſſet prius maluit reꝝ ſingula per latiorẽ feneſtrã forinſecus nobis ſtilis rapiẽda diſpergere. V. Cũq iã cũcta reꝝ gnauiter emolitus: nec toro qdẽ aniculæ qeſcẽtis pcere uellet eaque lectulo ſuo deuoluta ueſtẽ ſtragulã ſubductã ſcilicet iactare ſimiliter deſtinaret, genibꝫ eiꝫ pfuſa ſic neqſſima illa deprecatur: Quid oro fili pauptinas pannoſaſque reſculas miſerrime anꝫ dõas uicinis diuitibꝫ quoꝝ hæc feneſtra domũ pſpicit quo ſermone callido deceptus aſtu & uera quæ dicta ſũt credens Alcimus uerens ſcilicet ne & ea quæ priꝫ miſerat quæque poſtea miſſurus foret nõ ſotiis ſuis. ſed in alienos lares iã certus erroris abiiceret: ſuſpendit ſe feneſtra ſagaciter pſpecturus oĩa præſertim domus attinguę quã dexerat

Hepta pylos

Vexillarius

offigo

Suppetiatum

Reſculas

illa fortūas arbitraturꝰ qđ eū ſtrēnue qđē & ſatis ī puide conātē ſenile illud facinꝰ: q̄
q̄ ualido repētino tamē & inopinato pulſu nutātē ac pēdulū. & in ꝓſpectu alioqn
attonitū præceps iegit quę præter altitunē nimiā ſup quēdā ēt uaſtiſſimū lapidē pro
pe iacētē decidens ꝓfracta diffulaq; crate coſtaꝝ riuos ſanguinis uomēs: primitꝰ nar
ratis nobis quæ geſta ſūt nō diu cruciatus uitā euaſit: quē prioris exemplo ſepulturę
traditū bonū ſecutorē Lamatho dedimꝰ. Tūc orbitatis duplici plaga petiti. Iāq; the
banis conatibꝰ abnuentes plateas ꝓximā cōſcēdimꝰ ciuitatē ubi fama celebrē quen
dā noīe Democharē munꝰ ædituꝝ gladiatoriū deprehēdimꝰ: Nā & genere primari
us uir & opibꝰ pluribꝰ & liberalitate precipuꝰ digno formæ ſuæ ſplendore: publicas
uoluptates iſtruebat. Quis tātis ingenii quis facūdię q ſingulas ſpēs apparatꝰ mul
tiiugi uerbis idoneis poſſit explicare: gladiatores iſti famoſæ manꝰ uenatores illi pro
batæ ꝓnicitatis: alibi noxia. ꝓdita ſecuritare ſuis epulis beſtiaꝝ ſaginas inſtruētes cō
fixilis machine ſublicæ turres tabulaꝝ nexibꝰ iſtar circūforaneę domus floridæ pi
cturæ: decora futurę uenationis receptacula. q̄ preterea nūerus: quæ facies ferarum.
Nā pręcipuo ſtudio forēſis ēt aduexerat generoſa illa dānatoꝝ capitū funera ſed pre
cætera ſpecioſi mūeris ſuppellectilē. totis utcūq; patrimonii uiribꝰ īmanis urſæ com
parabat nūeꝝ copioſū. Nā preter domeſticis uenationibꝰ captas. preter largis em
ptiōibꝰ ptas amicoꝝ ēt donationibꝰ uariis certatī oblatas. tutela ſūptuoſa ſollicite
nutriebāt. Nec ille tā clarus tāq; ſplendidꝰ publicæ uoluptatis apparatus īuidiæ no
xies effugit oculos. nā diutina captiuitate fatigatæ ſimul & ęſtiua flagrātia macerate
pigra ēt ſeſſione lāguidæ repētina correpte peſtilētia pene ad nullū rediuē nūeꝝ paſ
ſim ꝓ plateas plurimas cerneres iacere ſemiuiuoꝝ corpoꝝ ferina naufragia. Tūc uul
gus ignobile. quos iaculta paupies ſine delectu ciboꝝ tenuato uentri cogit ſordentia
ſuppleměta & dapes gratuitas cōqrere paſſim iacētes epulas accurrere. Tūc nacti
ſubtile cōſiliū: ego & iſte babulꝰ tale cōmiſcimur. urſā quæ cæteris ſarcina corpis pre
ualebat: q̄ſi cibo parādā portamꝰ ad noſtrū receptaculū: eiuſq; ꝓbe nudatū carnibꝰ
coriū. ſeruatis ſollerter unguibꝰ. ipſo ēt beſtiæ capitę. aduſq; cōfiniū ceruicis. ſolido
relicto tergū oē raſura ſtudioſa tenuamꝰ. & minuto cinere pſpſū. ſoli ſiccādū tradi
dimus. Ac dū cęleſtis uaporis flāmis examurgatur. nos iterdū pulpis eius ualenter
ſaginantes. ſic inſtāti militiæ diſponimꝰ ſacramētum ut unus enūero noſtro. nō qui
corpis adeo. ſed aī robore cęteris antiſtaret. atq; is in primis uolūtariꝰ: pelle illa cōte
ctus. urſe ſubiret effigiē. domūq; Democharis illatꝰ. ꝓ opportuna noctis ſilentia no
bis ianua faciles preſtaret aditus. Nec paucos fortiſſimi collegii ſolers ſpēs ad munꝰ
obeūdū arrexerat: quoꝝ pre ceteris Thraſileon factionis optione dilectus. ancipitis
machinæ ſubit aleā. Iāq; habili corio. & molliciæ tractabili: uultu ſerēo ſeſe recōdit.
Tūc tenui acūine ſūmas oras eiꝰ adęq̄uimꝰ. & iūturę rimā licet gracilē ſetæ circūfluē
tis dēſitate ſepimꝰ ad ipſū cōfiniū gulæ q̄ ceruix fuerat exacta thraſileonis caput ſub
ire cogimꝰ puiſque reſpiratui circa nares & oculos datis foraminibꝰ fortiſſimū ſotiū
noſtrū ꝓrſus beſtiā factū immittimus cauęq modico predeſtinatæ præcio quā cōſtā
ti uigore feſtinus inrepſit ipſe. ad hūc modū prioribꝰ inchoatis ſic reliq̄ fallaciæ pęgi
mꝰ. Sciſcitati ncmē cuiuſdā. Ni canoris. q genere thracio ꝓditus. ius amicitiæ ſūmū
cū illo demochare colebat litteras affigimꝰ ut uenatiōis ſue primicias bonus amicus
uideretur ornādo mūeri dedicaſſe. Iāque ꝓuecta ueſpa. abuſi preſidio tenebraꝝ thra
ſileonis caueā demochari cū litteris illis adulterinis offerrimus. Qui demiratus be
ſtie magnitudinē ſuique cōtubernalis opportuna liberalitate letatꝰ iubet nobis ꝓti

nus gaudii sui gerulis decẽ aureos ut ipse hẽbat e suis loculis adnũerari. Tũc ut noui
Callen ter tas cõsueuit ad repẽtias uisiões aios hoim pellere multi nũero mirabũdi bestiã cõfluẽ
bãt quoꝝ satis callẽter curiosos aspectꝫ Tra. nr̃ ipetu miaci frequẽter ihiebebat ꝺsõa
qꝫ ciuiũ uoce satis fœlix ac btũs Demo. ille quoquõ fortũæ resistere iubet noualibꝫ su
is cõfesti bestiã ire iubet sũma cũ diligẽtia reportaris. sed suscipiẽs ego caueas inq̃ do
mie flagrãtia solis. & itieris spatio fatigatã cœtui multaꝝ & ut audio nõ recte ualẽtiũ
cõmittere feraꝝ qn poti9 dom9 tuæ patulũ ac pflatilẽ locũ ímo & lacu aliquo ꝺtermi
nũ refrigerãtẽqꝫ ꝓspicis. An ignoras hoc gen9 bestiæ: lucos ꝺsitos & spec9 roridos. &
colles frigidos & fõtes amẽos sp incubare. Talibꝫ mõitis demo. pterrit9 nũeꝝ qꝫ pdi
toꝝ secũ recẽsẽs nõ difficulter ad sẽs9 ut ex arbitrio nr̃o caueã locaremꝫ facile pmissit.
Sed & nos inq̃ pati sumꝫ hic ibidẽ ꝓ caueã ista excubare noctes ut æstꝫ & uexatiõis in
cõmõ bestię fatigatæ & cibũ tẽpestiuũ & potũ solitũ accuratiꝫ offeramꝫ. Nihil idige
mꝫ labore isto urõ respõdit ille. Iã pene tota fãilia ꝓ diutinã cõsuetudinẽ nutriẽdis ur
sis exercitata ẽ. Posthic uale facto discessimꝫ & portã ciuitatis egressi mõumẽtũ qdã
cõspicamur ꝓcul a uia rẽoto & abdito loco positũ ibi capulos carie & uetustate sẽite
ctos qs ihitabãt puluerei & iã cieros mortui passi ad futurę prędæ receptacula resera
mꝫ & ex disciplia secte seruato noctis illumiõ tpe q̃ sõnꝫ obuiꝫ ipetu prio corda mor
taliũ ualidiꝫ iuadit ac præmit cohortẽ nr̃ã gladiis armatã ãte ipsa fores Demo. uelut
expilatiõis uadoniũ sistimꝫ. Nec seciꝫ thra. exãussim capto noctis latrocinali mõẽto
prepit cauea statiq̃ custodes q̃ ꝓpe sopiti qescebãt mox ad unũ os ẽt iãitorẽ ipsũ gla
dio cõficit clauiq̃ subtracta fores iãuę repãdit nobisq̃ ꝓmpte cõuolãtibꝫ & domꝫ al
ueo receptis demõstrat horreũ ubi uespa sagaciter argẽtũ copiosũ recõdi uiderat quo
ptinꝫ pfracto cõferte manꝫ uiolẽtia iubeo singulos cõmilitonũ asportare q̃tũ qsq̃ po
terat auri uel argẽti & i illis ædibꝫ fideliss imoꝝ mortuoꝝ occultare ꝓpere rursũ cõci
to gradu recurrẽtes sarcias iterare qd̃. n. ex usu foret oim me solũ tesistẽtẽ ꝓ domꝫ li
mine cũcta reꝝ exploratuꝝ sollicite dũ redirẽt. Nã & facies urse mediis edibꝫ discur
rẽtis ad ꝓterrẽdos siq de fãilia forte uigilasset uidebat opportũa. qs enĩ q̃is fortis:
& itrepidꝫ i mani forma tãte bestiæ noctu preserti uisitata nõ se ad fugã stati cõcitaret
nõ obdito celle pessulo pauẽs & trepidꝫ sese cohiberet. His oibꝫ salubri cõsilio rectæ
dispositis occurrit sęuꝫ euẽtꝫ. Nãq̃ dũ reduces sotios nr̃os suspẽsꝫ oppior. qdã seruu
lꝫ strepitu. s. diuinitꝫ iqetꝫ ꝓserpit lẽiter uisaq̃ bestia. q̃ libere discurrẽs totis ædibꝫ cõ
meabat premẽs obnixũ silẽtiũ uestigiũ suũ replicat & utcũq̃ cũctis in dõ uisa ꝓnun
tiat Nec mora cũ nũeroseę familiæ frequẽtia domꝫ tota cõpletur tædis lucernis cereis:
sepaceis nocturni lumis istrumẽtis. Clarescũt tenebræ nec inermis q̃sq̃ de tanta co
pia ꝓcessit. sed singuli fustibꝫ lãceis districtis dẽiq̃ gladiis: armati mũiũt aditꝫ nec se
cus canes ẽt uẽaticos auritos illos & horricomes ad cõprimẽdã bestiã cohortantur.
noctur ni lumi nis Tũc ego sẽsim gliscẽte adhuc illo tũultu retro gradi fuga dõ facesso sed plane trasi. mi
re cãibꝫ repugnãtẽ latẽs põe ianuã ipse ꝓspicio q̃q̃ enĩ uitæ metas ultias obiret nõ ta
mẽ sui nr̃iq̃ uel pristinæ uirtutis oblitꝫ iã faucibꝫ ipsis ihãtis cerberi reluctabat. scenã
deniq̃ quã spõte sũpserat cũ aĩa retinẽs nũc fugiẽs nũc resistẽs uariis corpis sui scenis
ac motibꝫ tãdẽ dõ ꝓlapsus ẽ. Nec tamẽ quãuis publica potitꝫ libertate salutẽ fuga q̃
rere potuit. Quippe cũcti cães de ꝓximo ãgi portu satis feri: satisq̃ copiosi: uẽaticis
illis q̃ cõmodũ dõ similiter insequẽtes ꝓcesserãt sese cõmisset agminatim miserũ fu
nestũq̃ spectatũ aspexi. Thra: nĩm cateruis canũ seuiẽtiũ cinctũ atq̃ obsessũ multis
que nũeroꝫ morsibꝫ laniatũ: Denique tãti dolo ris im pacẽs populi circũfluẽtis turbu
lis immisꝺeor & in quo solo poterã celatũ auxiliũ bono ferre cõmilitoni: sic indaginis
principes ꝺhortabar. O grãde inq̃: & extremũ flagitiũ, magnã & uere preciosã ꝓdimꝫ

bestiã: Nec tñ nr̃i sermõis artes. ifeliciſſio ꝓfuere iuuenẽ. Quippe q̃dã ꝓcurrẽs e domo. ꝓcerꝺ. & ualidꝰ. icõtãter lãceã mediis iniecit ursæ præcordiis. nec secus alius. & ecce plurimi iã tñore diſcusſo. certatĩ gladios. & iã de ꝓxio ꝺgerũt: Enĩuero thrasileõ egregiũ decus nr̃æ factiõis. tãdẽ ĩmortalitate dignꝝ illo spũ expugnato. magis q̃ patiẽtia neq̃ clãore? Ac nec ululatu q̃dẽ. fidẽ sacramẽti ꝓdidit. sed iã morsibꝰ laceratꝰ ferroq̃ laniatꝰ obnixo mugitu. & ferino fremitu. præſẽtẽ casũ generoso uigore tolerans: gloriã sibi reſerauit uitã fato reddidit. tãto tñ terrore. tãtaq̃ formidine cẽtũ iliũ turbauerat. ut usq̃ diluculũ. ĩmo & ĩmultũ diẽ. nemo qs q̃ fuerit ausꝰ. q̃uis iacẽtẽ bestiã uel digito ꝺtigere nisi tãdẽ pigre ac timide q̃dã laniꝰ paulo fidẽtior. utero bestiæ reſecto ursæ magnificũ deſpoliauit latronẽ. Sic ẽt thrasileon nobis ꝓmitur sed a gloria nõ periuit. Cõfesti itaq̃ cõstrictis sarcinis illis. q̃s nobis seruauerãt fideles illi mortui: plateæ termios eito gradu deſerẽtes. iſtud apd̃ noſtros aios idẽtidẽ reputabamꝰ merito nullã fide ĩuita reppiri. q̃ ad manis iã: & mortuos odio pfidiæ nr̃æq̃ ꝺmigrarit: Sic onere uecturæ: ſimul & aſpæ uiæ toti fatigati: tribꝰ cõitũ deſideratis: iſtas q̃s uidetis: prẽdas adueximꝰ. Pꝰ iſtũ sermõis terminũ poculis aureis mẽorię defunctorũ cõmilitonũ: uino mero libãt. de hĩc cãticis q̃busdã marti deo: blãditi. paululũ cõqeſcũt. Eteni noƀ anus illa recẽs ordeũ affatĩ: & ſine ulla mẽsura largita ẽ. ut equꝰ q̃dẽ meus: tãta copia. & q̃dẽ solus potitꝰ: saliares ſe cenaſſe cẽnas crederet. Ego uero q̃q̃ alias ordeũ tũſũ minutatĩ: & diutina cogitatiõe uirulẽtũ: ſpeſerĩ: rimatꝰ ãgulũ: quo panis reliq̃æ totiꝰ multitudinis cõgeſtę fuerãt: fauces diutia fame ſautias: & aranean tes uehemẽter exerceo. Et ecce nocte ꝓmota latrões expgiti caſtra ꝺmouẽt. Inſtructi q̃uarie: ptĩ gladiis armati ĩ lemures reformãt. cõcito ſe gradu ꝓripiũt. Nec metũ in ſtãter ac fortiter mãducãtẽ: uel sõnus ĩminẽs ĩpedire potuit. Et q̃q̃ priꝰ cũ eſſẽ luciꝰ: unico uel ſcꝺo pane cõtẽtꝰ: mẽſa decederẽ: tũc uẽtri tã pfũdo ſeruiẽs: iã ferme tertiũ q̃lũ rũigabã. huic me opi attonitũ clara lux oppreſſit. Tãdẽ deniq̃ aſinali uerecũdia ductꝰ: egerrime tñ digrediẽs riuulo ꝓxio ſitĩ lenio. Nec mora cũ latrões ultro anxii atq̃ ſolliciti remeãt. nullã q̃dẽ ꝓrſus sarcinã: uel oio licet uilẽ laciniã ferẽtes: ſed tãtũ gladiis: totis mãibꝰ. ĩmo factiõis ſuę cũctis uiribꝰ: unicã uirginẽ filo liberalem. & ut mõnatꝰ eiꝰ ĩdicabat: ſũmatẽ regõis: puellã: mehercules & aſino tali cõcupiſcẽdã. meretẽ: & crines cũ ueſte ſua lacerãtẽ. aduehebãt: eã ſimul ĩtra ſpelũcã. uerberaq̃ q̃ dolebat minora faciẽtes. ſic alloquũt. Tu q̃dẽ ſalutis & pudicitiæ ſecura. breuẽ patiẽtiã nr̃o cõpẽdio tribue. Quos ad iſtã ſectã pauptatis neceſſitas adegit. Parẽtes ãt tui de tãto ſuaq̃ diuitiaq̃ cumulũ: q̃q̃ ſatis cupidi tñ ſine mora pabũt. ſ. idoneã ſui sãguinis redẽptionẽ. his & his ſimilibꝰ blatteratis. nec qcq̃ dolor ſedat puellæ. q̃dni q̃ iter genua ſua depoſito capite ſine mõ flebat. At illi ĩtro uocatę anui pręcipiũt. aſſidẽs eam blãdo. quãtũ poſſet. ſolaret alloqo. Seq̃ ad ſectę ſueta cõfere. Nec tñ puella quit ullis aniculæ ſermonibꝰ. ab ĩceptis fletibꝰ auocari. Sed altiꝰ eiulãs ſeſe. & aſſiduis singultibꝰ ilia q̃tiẽs mihi ẽt lachrymas excuſſit. At ſic. An ego inq̃t miſera tali domo. tã ta familia: tã caris uernulis. tã ſcis parẽtibꝰ deſolata. & ifelicis rapinę pręda: & mãcipiũ efflecta. inq̃ iſto ſaxeo carcere ſeruiliter clauſa. & oibꝰ delitꝰ. qs innata atq̃ inutrita ſim. priuata: ſub ĩcerta ſalutis & carnificinæ laniena. ĩter tot ac tales latrones & horrẽdũ gladiatoꝝ populũ. uel fletũ deſinere. uel oio uiuere potero. Lamẽtata sic & aĩ dolore & fauciũ tẽdore & corpis laſſitudie iã fatigata: marcẽtes oculos dimiſit ad ſoporẽ. iã commodum conquierat. nec diu. cum repente lymphatico ritu sõno recuſſa. longeque uehementius afflictare ſeſe. & pectus etiã palmis infeſtis tundere. & faciem illam luculentam uerberare incepit. & aniculæ quã q̃ inſtantiſſime cauſas noui & inſtaurati mæroris requirentis. Sic ad ſuſpirans altius inſit. Hem nunc

certe nũc maxie funditus perii: nũc spei salutiferæ renũciaui laqueus: aut gladius: aut certe præcipitiũ, pcul dubio capessendũ ẽ. ¶ Ad at hic anus iratior: dicere eã sæuiore iã uultu iubebat: qd malũ fleret. uel qd repẽte postliminio presse qetis lamẽtatiões licentiosas refricaret. Nimiꝝ inqt: tanto cõpedio tuæ redẽptiõis defraudare iuuenes meos destinas. q̃ si pgis ulterius: iã faxo lachrymis istis: q̃s paru ipẽdere latrones cõsuere: isup habitis: uiua exurere. ¶ Tali puella sermone deterrita: manuq; eius exosculata: pce inqt mi parẽs: & durissimo casui meo: pietatis humanæ memor: sub siste paululũ. Nec. n. ut reor æuo longiore. maturæ tibi i ista scã canicie miseratio, pr sus exaruit. Specta deniq; scenã meæ calamitatis. Speciosus adolescens iter suos principales quẽ filiũ publicũ ois sibi ciuitas cooptauit: meus alioquĩ cõsobrinus tantulo triennio maior in etate. q mecũ primis ab ãnis nutritus & adultus. idiuiduo cõtubernio domusculæ imo uero cubiculi toriq;. scẽ caritatis affectione mutuo mihi pignoratus. utisq; nuptialib9 pacto iugali pridẽ destinatus cõsensu parentũ. tabulis etiã maritus nũcupatus ad nuptias. offitio frequẽti cognatoꝝ & affiniũ stipatus. templis & edibus publicis uictimas imolabat. domus tota lauris obsita. tædis lucida cõstrepebat hymeneũ. tũc me gremio suo matre infelix tolerans. mũdo nuptiali decenter ornabat. mellitisq; suauiis crebriter ingestis iã spe futura liberoꝝ uotis anxiis ppagabat. cũ inruptiõis subitæ gladiatoꝝ impetus ad belli faciũ sæuiens. nudis & incertis mucrõib9 coruscãt. nõ cædi. nõ rapinæ man9 afferũt. Sed denso. cõglobatoq; cuneo cubiculũ nostrũ. inuadũt, ptinus. nec ullo de familiarib9 nostris repugnãte. ac ne tãtillũ qdẽ resistente. miserã exanimẽ. sæuo pauore. trepido de medio matris gremio rapuere. sic instar artidis. uel, ptesilai. despectæ disturbatęq; nuptiæ. Sed ecce seuissimũ oium. nũc ẽt redintegratur. imo uero cumulatur ifortuniũ meũ. Nã uisa sũ mihi de domo. de thalamo. de cubiculo. de toro deniq; ipso uioleter extracta. p solitudines auias infortunatissimi mariti nomẽ inuocare. eũque ut primũ meis ãplexib9 uiduat9 ẽ. adhuc unguẽtis madidũ. coronis floridũ. cõseq uestigio me pedibo fugiẽtẽ alienis. utque clamore pcito formosæ raptũ uxoris cõqrẽs populi testatur auxiliũ. q dã de latronib9 importune psecutiõis indignatiõe pmot9. saxo grãdi ppedibo abrepto. misellũ iuuenẽ maritũ meũ pcussũ interemit. talis aspect9 atrocitate pterrita. sõno funestro pauẽs. excussa sũ. ¶ Tũc fletib9 eius ad suspirãs anus. sic incipit. Bono aĩo esto mihercules. nec uanis sõnioꝝ figmẽtis terreare: Nã prẽter q̃ diurnæ quietis imagines falsæ pibentur. tũ ẽt nocturnæ uisiões. cõtrarios euẽtus nonnũ q̃ pnuntiãt: Denique flere. & uapulare. & nõ nũq̃ iugulari. lucrosũ. psperũque puẽtũ nũciãt cõtra circa ridere. & mellit9 dulcioli. uẽtrẽ saginare: uel in uoluptatẽ ueneriã cõuenire: tristitiæ animi. lãguori corpis: dãnique cæteris ue Laxatũ iri predicãt. sed ego te narrationibus lepidis: anilibusque fabulis. protinus euocabo. & incipit. ¶ Erat in quadam ciuitate rex & regina. hi tres numero filias: forma conspicuas habuere sed maiores quidem natu quamuis gratissima specie idoneæ: tamen celebrari posse laudibus humanis credebantur. At uero puellæ iunioris. tam præcipua tã præclara pulchritudo: nec exprimi ac ne sufficiẽter quidem laudari sermonis humani penuria: poterat: Multi deniq; ciuiũ & aduenę copiosi: quos eximii spectaculi rũmor studiosa celebritate cõgregabat: inaccessæ formositatis admiratiõe stupidi: & admouẽtes oribus suis dexterã: priore digito ĩerectũ pollicẽ residente: ut ipsã, prsus deã uenerẽ religiosis adorationib9 uenerabant. Iãq; pximas ciuitates: & attiguas regiões. fama puaserat deã: quã cerulũ, pfũdũ pelagi peperit. & ros spumãtiũ fluctuũ educauit: iã numinis

Nuptiæ

De sonnis

Fabulatur anus

Forma cõspicua

sui passim tributa uenia: ī mediis cōuersari populi cætibus. uel certe rursū nouo cęle
stiū stellarū germie nō maria: sed terras uenerē aliā: uirginali flore preditā pullulasse
sic īmēsū ꝓcedit ī dies opinio: sic īsulas iā ꝓximas & terræ plusculū. ꝓuinciasq; plu-
rimas fama porrecta puagatur. Iā multi mortaliū lōgis itinerib9: atq; altissimis ma-
ris meatib9: ad seculi specimē glorioſū ꝯfluebāt: paphō nemo: Gnydō nemo. At ne
ipsa sacra qdē cithera: ad cōspectū deę ueneris nauigabāt. Sacra deę ꝓferūtur. tēpla
ꝺformātur. puluinaria ꝓferūtur cerimōiæ negligūtur. īcoronata simulacra: & aræ ui
duæ frigido cinere fædatę. puellæ supplicatur & ihumanis uultib9 deæ tantę numia
placātur. & in matutino ꝓgressu uirginis. uictimis & epulis ueneris absentis nomen
ꝓpitiatur. Iāq; p plateas cōmeantē populi frequēter florib9 sertis: & solutis adpre-
cātur. Hic honor cælestiū ad puellæ mortalis cultū īmodica trāslatio. ueræ ueneris
uehemētes īcēdit aīos. & īpatiēs īdignatōis: capite q̄ssanti fremē altius: sic secum dis
serit. En rer natura prisca parēs: En elemētor origo initialis: en orbis toti9 alma ue
nus: q̄ cū mortalis puella ptiario maiestatis honor tractor. & nomē meū cælo cōditū
terrenis sordibꝰ ꝓphanatur. Nimir cōmuni numinis piamēto. uicariæ ueneratiōis ptia-
īcertum sustinebo. & imaginē meā circūferet puella moritura. frustra me pastor ille: rio
cuius iusticiā fidēq; magnus cōprobauit iupiter: ob eximiā speciē tātis prætulit dea
bus. Sed nō adeo gaudēs ista: q̄cunq; ē meos honores usurbauit. Iā faxo hui9 ēt ipsi
us illicitæ formositatis pæniteat. & uocat cōfestī puerum suum pinnatum illum & sa
tis temerarium: q malis suis moribꝰ. cōtēpta disciplina publica. flāmis & sagittis ar
matus p alienas domos nocte discurrēs: & oim mrimonia corrumpēs īpune cōmit-
tit tāta flagitia. & nihil ꝓrsus boni facit. Hunc q̄q̄ genuina licētia ꝓcacē: uerbis quo
q; insup stimulat. p ducit ad illā ciuitatē. & psychē. hoc. n. nomie puella nuncupaba Psy-
tur corā ostēdit. & tota illa plata: de formositatis æmulatiōe fabula: gemens: ac fre- ches
mens īdignatione: pego te inqt maternæ caritatis fædera deprecor: p tuæ sagittæ dul
cia uulnera: p flāmę istius mellitas uredines. uindictā tuæ parenti. sed plenā tribue.
& īpulchrytudinē cōtumacē reuerenter uīdica. idque unum: & præ oibꝰ unicum: uo
lens effice. uirgo ista amore flagrātissimo teneatur hōis extremi. quem & dignitatis.
& patrimonii. simul & īcolumitatis ipsius fortuna dānauit. tāque ifirmi. ut p totum
orbem nō inueniat miseriæ suæ comparem. Sic effata & oculis hiātibꝰ filium diu ac
pressule sauiata ꝓximas horas reflui littoris petet. plātisque roseis uibrātium fluctu
um summum rorem calcauit. Ecce iā ꝓfundi maris udo resedit uertice. & ipsum qd
īcipit uelle: statī q̄si pridem preceperit. nō moratur marinum obsequm. adsunt ne- Mari-
reī filiæ. chor canentes: & portunus cerulis barbis hispidus. & grauis. piscoso sinu sa na nu
latia. auriga puulus delphini palemon iā passim maria psultātes. tritonum caterue mina
hic cōcha sonaci leniter buccinat. ille serico tegmine flagrātię solis obsistit inimici. ali Sala-
us sub oculis domie speculum pregerit. curus biges alii subnatant talis adoceanum tia
pergentem uenerem comitatur exercitus. Interea psyche cum sua sibi perspicua pul Pul-
chritudine. nullum decoris sui fructum pcipit. spectatur ab oibꝰ. laudatur ab oib9 chritu
nec quisq̄. nō rex. non regius. nec de plebe saltē. cupiens eius nuptias petitor accidit do
Mirātur qdē diuinā speciē. sed ut simulacr fabre politū mirātur omnes. olim duæ
maiores sorores. quar tempatā formositatē nulli diffamarāt populi. ꝓcis regibus
desponsæ. iam beatas nuptias adeptæ. Sed psyche uirgo uidua domi residens. de-
flet desertam suam solitudinem. ægra corporis. animi saucia. & q̄uis gentibus totis

cõplacitã: odit ĩ se suã formositatẽ. Sed infortunatissime filiæ miserrimꝰ pater suspectatis cælestibus odiis. & iræ supum metuẽs: dei milesii uetustissimũ p cõtatur oraculũ. & tãto numĩe precibꝰ; & uictimis ĩgratę uirgini petit nuptias & maritũ. Sed apollo q̃q̃ græcus & ionicus pp milesie cõditorẽ: sic latina sorte respõdit. Montis ĩexcelsi scopulo: desiste puellã. ornatã mũdo funerei thalami. Nec speres genę mortali stirpe creat ũ sed sæuũ atq; ferũ uipereũq; malũ q pinnis uolitãs sup æthera cuncta fatigat: flamaq; & ferro singula debilitat. quẽ tremit ipse iouis. quo numina terrificãtur: fluminaq; horrescũt. & stygiæ tenebræ. Rex olĩ btũs affatu scẽ uaticinatõis accepto. piger tristisq; retro domũ pgit. suæq; cõiugi pręcepta sortis enodat ĩfaustę: merctur. fletur. lamẽtatur. diebus plusculis. sed dire sortis iã urget tetri effectus. Iã feraliũ nuptiarꝫ miserrimę uirgini choragiũ struitur. Iã tędę lumẽ ątræ fuliginis cinerẽ arcessit & sonus tibię gygię mutatur inq̃rulũ. Lydii modũ. cãtusq; letus hymenei. lugubri finitur ululatu. & puella nuptura: deterget lachrymas ipso suo flãmeo. sic affectę dolor tristẽ fatũ: cũcta ẽt ciuitas cõgemebat. luctuq; publico: cõfestĩ cõgruens edicitur iusticiũ. Sed monitis cælestibꝰ parẽdi necessitas. milesiã psychen ad destinatã pę nã efflagitabat. Perfectis igr̃ feralis thalami cũ sũmo merore solẽnibꝰ. toto ꝓsequẽte populo: uiuũ ꝓducitur funus & lachrymosa psyche comitatur: nõ nuptias: sed exequas suas. Ac dũ męsti parentes. & tãto malo pciti. nephariũ facinus pficere contãtur: ipsa illa filla talibus eos adhortatur uocibus. Quid ifelicẽ senectã fletu diutino cruciatis. Quid spiritũ uestrꝫ. q magis meus ẽ: crebris eiulatibꝰ fatigatis. Quid lachrymis inefficacibꝰ: ora mihi uenerãda fędatis. qd laceratis ĩ uestris oculis mea lumina: qd canicię scinditis. qd pectora. qd ubera scã tunditis. Hic erunt uobis egregię męę formositatis præclara præmia. Inuidiæ nefariæ lætali plaga pcussi. sero sentitis. cũ gens & populi celebrarẽt nos diuinis honoribꝰ. cũ nouã me uenerẽ ore cõsono nuncuparẽt. tunc dolere tũc flere. tũc me iã q̃si pemptã lugere. debuistis. Iã sentio. iã uideo. solo me noĩe ueneris pisse. Ducite me & cui sors addixit scopulo sistite. Festino felices istas nuptias obire. Festino generosũ illũ maritũ meũ uidere. qd differro. qd recto uenięte. q totius orbis exitio natus ẽ. sic ꝓfata uirgo cõticuit. Ingressuq; iã ualido põpę populi ꝓsequentis sese miscuit. Itur ad cũstitutũ scopulũ mõtis ardui cuiꝰ in summo cacumĩe statutã puellã cũcti deserentes tedasq; nuptiales qbꝰ preluxerãt ibidẽ lachrymis suis extictas reliquẽtes. deiectis capitibus domuitionẽ parãt. Et miseri qdẽ parẽtes eius tanta clade defessi clausę domus abstrusi tenebris ppetuæ noctis sese dedidere. psychen aũt pauẽtẽ ac trepidã: & ĩ ipso scopuli uertice deflẽtẽ mitis aura molliter spirãtis zephiri uibratis hĩc ide lacinĩis & reflato sinu lensim leuatam suo tranquillo spiritu uehens paulatim per deuexa excelsę uallis subditæ florentis cespitis gremio leniter delapsam reclinat.

Mile-sie cõditor appollo

Ver-sus appollinis

Cõsolatio

V Eiusdem liber quintus de asino aureo:

Syche teneris & herbosis locis ĩ ipso toro roscidi graminis suaue recubãs tãta mẽtis pturbatõe sedata dulce cõqeuit. Iãq; sufficiẽti recreata sõno placido resurgit aĩo uidet lucũ ꝓceris & uastis arboribꝰ sitũ uidet fontẽ uitreo latice plucidũ medio luci meditullio ꝓpe fõtis adlapsũ domꝰ regia ẽ edificata nõ hũanis mãibꝰ sed diuinis artibꝰ iã scies ab itroitu prĩo dei cuius piã luculẽtũ: & amenũ uideꝝ te diuersoriũ: Nã sũma laqaria citro & ebore curiose cauata subeunt auree colũne parietes oẽs. argẽteo celamie cõtegũ

Regia diuina

tur. bestiis & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntiū. mirūs prorsum magnæ artis homo: īmo semedeus. uel certe deus. qui magnæ artis subtilitate tamē efferauit argentū. Eniuero pauimēta ipsa lapide precioso cæsim diminuto: ī uaria pi ctuaræ genera discriminātur uehemēter. Iteꝝ ac sæpius beatos illos: q sup gemmas & monilia calcant. Iā cæteraæ partes lōge lateq; dispositæ domus. sine precio preciosæ: totiq; parietes solidati missis aureis. splēdore ꝓprio coruscāt. ut diē suū subi dom⁹ faciat licet sole nolente. sic cubicula. sic porticus: sic ipsæ ualuæ fulgurant. Nec seci⁹ opes cæteraæ maiestati domus respōdēt. ut eq dē illud recte uideaē: ad conuersationē humanā: magno ioui fabricatū cæleste palatiū: Inuitata psyche taliū locoꝝ oblecta tione ꝓ pius accessit. & paulo fidentior: ītra limē sesefacit. mox plectāte studio pul cherrimæ uisiōis. Miraē singula. & altrinsecus ædiū horrea sublimi fabrica pfecta: magnisq; cōgesta gazis cōspicit. nec q cq̄: qd ibi nō ē. Sed præter cæterā tātaꝝ diuitia rū admirationē. hoc erat precipue mirificū. qd nullo uiculo. nullo clausto: nullo cu stode totius orbis thesaurus ille muniebatur. Hic ei sūma cū uoluptate uisēti. offert sese uox q dā corporis sui nuda. Et quid inqt domīa tantis obstupescis opib⁹. tua sūt hic oīa. ꝓ hinc cubiculo te refer. & lectulo lassitudinē refoue. & ex arbitrio lauacꝝ pe te. nos quaꝝ uoces accipis. tuæ famulæ: sedulo tibi preministrabimus: nec corpis cu rate tibi: regales epulæ morabūtur. Sē sit psyche diuinæ ꝓuidētiæ beatitudinē: mōi tusq; uoces īformes audiēs: & pri⁹ sāno: & mox lauacro fatigationē sui diluit. uisoq; stati ꝓximo semirotūdo: suggestū ꝓp: īstrumētū cænatoꝝ: rata refectui suo: cómo dú libens accūbit. & ilico uini nectarei: eduliūq; uarioꝝ fercula copiosa. nullo seruiē te: sed tātū spiritu quodā īpulsa subministrātur. Nec quēq̄ tamen illa uidere poterat sed uerba tantū audiebat excidētia. & solas uoces famulas habebat. post opimas da pes: q dā introcessit. & cātauit inuisus. & alius cithara pulsauit. q̄ uidebatur. nec ipsa tunc medulatæ multitudinis cōferta uox: aures eius affertur: ut q̄is hoiem nemo pa reret. chorus tamen esse pateret. finitis uoluptatibus. uespa suadēte concedit psyche cubitū. Iāq; ꝓuecta nocte. & clemēs q dā sonus aures eius accedit. Tunc uirginitati suæ: ꝓ tanta solitudine metuens. & pauet: & horrescit. & quouis malo: plus timet: qd ignorat. tāq; aderat ignobilis maritus: & thoꝝ inscenderat. & uxorē sibi psychen fecerat. & ante lucis exortū ꝓpere discesserat stati uices cubiculo prestolatæ nouā nu ptā. iterfectæ uirginitatis curāt. hic diutino tpe sic agebātur. Atq; ut est natura reddi tum nouitas p assiduā cōsuetudinē: delectationē eius cōmendarat. & sonus uoces in certæ solitudinis erat solatium. Interea parētes eius īdefesso luctu: atque merore cō senescebāt. Latiusque porrecta fama. sorores ille maiores. cūcta cognorāt. ꝓpeque mæstæ atque lugubres deserto lare: certati ad parētum suoꝝ cōspectum. affatum que prexerāt. ea nocte ad suā psychē sic ifit marit⁹. Nāque præter oculos. & manib⁹ & auric⁹ sentiebatur. Psyche dulcissima. & cara uxor: exitiabile tibi piculum mina tur fortuna seuior. qd obseruādum pressiore cautela cēseo. sorores iā tuæ mortis opi niōe turbatæ. tuumque uestigium req̄rētes scopulum istum ꝓtinus adiere: q̄rum si quas forte lamētatōes accepis: neque respōdeas. īmo nec ꝓspicias oīo. Cæteꝝ mihi qdē grauissimum dolorē: tibi uero summum creabis exitium. Annuit. & ex arbitrio mariti: se facturā spopondit. sed eo simul cum nocte dilapso: diē totum lachrymis ac plangoribus misella consumit. se nunc maxime prorsus perisse iterans. que beati carceris custodia septa. & humanæ conuersationis colloquio uiduata. nec sororibus

quidem suis de se merentibus opem salutarem ferre. at ne uidere eas quidem omnino posset nec lauacro nec cibo nec ulla denique refectione recreata. flens ubertim decessit ad somnum nec mora cū paulo maturius lectū maritus accubans: eamq; etiā nūc lachrymantē complexus sic expostulat hiccine mihi pollicebare psyche mea: quid iam de te tuus maritus expecto: quid spero: & perfida: & per nox: nec inter amplexus cōiungalis desines cruciatus. Age iam nūc ut uoles. & animo tuo damnosa poscenti pareto. tamē memineris meæ seriæ monitionis cū ceperis sero pœnitere. Tūc illa precibus: & dū se moriturā cōminatur extorqueta marito cupitis annuat: ut sorores uideat. luctus mulceat. ora conferat. Sic ille nouæ nuptæ precibus ueniam tribuit & insuper quibuscunq; uellet: eas auri: uel moniliū donare concessit. Sed identidē monuit: ac sępe terruit: nequando sororū pernicioso consilio suasa de forma mariti quærat ne ue se sacrilega curiositate: de tanto fortunarū suggestu pessū deiiciat. nec suū postea contingat amplexū. gratias egit marito. Iamq; lætior animo sed prius inquit senties moriar: q̄ tuo isto dulcissimo cōnubio caream. Amo enim: & efflictū te quicūq; es diligo. atq; ut meum spiritum. nec ipsi cupidini comparo. sed istud etiam precibus meis oro largire: & illi tuo famulo precipe zephyro simili uecturo sorores hic mihi sistat & iprimēs oscula suasoria: & igerēs uerba mulcētia. & iūgēs mēbra cohibētia hicēt blādit9 astruit. Mi mellite: mi marite. tuæ psyches dulcis aīa i hac potestate ueneris usurus iuit9 succūbit marit9. & cūcta se facturū spopōdit. Atq; ēt luce pximāte: de manib9 uxoris euāuit. At ille sorores pcōtatæ scopulū. locūq; illū quo fuerat psyche deserta. festinantur adueniūt. ibiq; deflebāt oculos. & plangebant ubera quo ad crebris eoꝝ eiulatibus. saxa cautesq; parilē sonū resultarent. Iamq; nomine proprio sororē miserā ciebāt. quo ad sono penetrabili uocis ululabilis per pna delapsæ. amēs & trepida psyche pcurrit e domo. Et quid inqt uos miseris lamentationibus ne quic q̄ effligeris: quē lugetis. ad sum. legubres uoces desinite & diutinis lachrymis mandentes genas siccate. Tandem quippe cū iam possitis. quam plangebatis amplecti: Tunc uocatū Zephirū præcepti maritalis amonet. Nec mora. cū ille parens iperio? statim clementissimis flaribus. in noxia uectura deportat illas. Iā mutuis amplexibus. & festinantibus sauiis sese perfruuntur. & ille sedatæ lachryme postliminio redeunt. plectāte gaudio. sed & rectum inqt & larem nostrum lætæ succedite. & afflictas animas cū psyche uestra recreate: Sic allocuta. summas opes domus aureæ locumq; seruiētiū populosam familiam auribus earū. lauacroq; pulcherrimo & ihūane mense lautitus eas opipare reficit. ut illarū prorsus cęlestium diuitiarum copiis affluentibus satiatæ. iā præcordiis penitus nutrirent inuidiam. Deniq; altera eaꝝ satis scrupulose. curioseq; percōtari nō desinit. quis illaꝝ rerum cælestiū dominus. quisue uel qualis ipsius sit maritus. Nec tamē psyche coniungale illud preceptum ullo pacto temerat. uel pectoris arcanis exigit. sed e re nata confingit esse iuuenē quandam. & speciosum commodum lanostiū barbitio genas inumbrante. plerumq; rurestribus & montanis uenatibus occupatum. & neq̄ sermonis precedentis labe consilium tacitum proderetur auro facto gemmosisq; monilibus onustas eas. statim uocato zephyro tradit reportādas. quo ptinus ppetrato. sorores egregie domum redeuntes. Iamq; gliscentis inuidie felle flagrantes. multa secum sermonibus mutuis perstrepebant. Sic deniq; infit altera. En orba & sæua & iniqua fortuna. hiccine tibi cōplacuit. ut utroque parente pgnate diuersam sortē sustineremus: & nos qdē q̄ natu maiores

sumus: maritis aduenis ancillę deditæ: extorres & lare: & ipsa patria degamus longe parentū uelut exulantes. Hic aūt nouissima quā fętu satiāte postremus ptus effudit tantis opibꝰ & deo marito potita quæ nec uti recte tanta bonoꝝ copia nouit. Vidisti soror quāta in domo iacēt & qualia monilia: quæ prænitēt uestes: quæ splenditāt gēmæ quātū præterea passim calcatur aurū quod si maritū ēt tam formosū tenet: ut affirmat. nulla nūc in orbe toto fælicior uiuit fortassis tamen ꝓcedente consuetudine: & ad fectionē roborata: deāq; quoq; illā deꝰ maritus efficiet. Sic ē hercules sic se gerebat. ferebatq;. Iam iā sursū respicit. & deam spirat mulier quæ uoces ancillas habet: & uentis ipsis impat. At ego misera primū patre meo seniorē matitum sortita sū. dei cucurbita caluiorē & quouis puero pusiliorē cunctā domū serris & catenis obditam custodientem suscipit alia. Ego uero maritū articulari etiā morbo cōplicatū curuatūq; ac per hoc rarissime uenerem meam recolentē sustineo plerūq; detortos & duratos in lapidē digitos eius perfricans fomentis olidis & pannis sordidis & fetidis cata plasmatibus manus tam delicatas istas adurens nec uxoris officiosā faciē. sed medicē laboriosam personam sustinens. Et tu quidē soror uideris q̄ patienti uel potius seruili dicam enim libere quod sentio. hic perferas animo eniuero ego nequeo sustinere ulterius tā beatam fortunā collapsā indigne recordare enim q̄ superbe. q̄ arroganter nobiscum egerit & ipsa iactatione ī modicæ ostentationis tumētē suū prodiderit animū deq; tantis diuitiis exigua nobis inuita proiecerit confestimq; presētia nostra grauata propelli & efflari exhilariq; nos iusserit. Nec sum mulier: nec omnino spiro: ni si eam pessum de tantis opibus deiecero. Ac si tibi etiam ut par est inacuit. nostra contumelia: consiliū ualidū ambæ requiramus. Iamq; ista que ferimus non parentibus nostris. ac nec ulli demonstremus alii imo nec omnino quicq̄ de eius salute norimus sat est: q; ipse uidimus quæ uidisse penituit nedū ut genitoribus & omnibus populis tā beatū eius differamus preconiū. Nec sunt enī beati quoꝝ diuitias nemo nouit: sci et senno ancillas sed sorores habere maiores. Et nunc quidē concedamus ad maritos & lares pauperes nostros. sed plane sobrios reuisamus deniq; cogitationibus pressio ribus instructæ ad superbiam puniendā firmiores redeamus placet pro bono duabꝰ malis: malū cōsiliū totisq; illis tam preciosis muneribꝰ absconditis comā trahentes: & pinde ut merebātur ora lacerātes. simulatos redintegrāt fletꝰ. Ac sic parētes quoq; redulcerato prorsus dolore raptim deterentes. uesania turgide domus suas contendunt dolum scelestū imo uero parricidiū struentes contra sororem insontem. V. Interea Psychen maritus ille quē nescit rursum suis illis nocturnis sermouibus sic cōmonet uides ne quātū tibi periculū uelitatur fortuna eminus. Ac nisi longe firmiter prę caues mox cominus congredietur perfide lupulæ magnis conatibus nefarias insidias tibi comparant quaꝝ sūma est: ut te suadeant meos explorare uultus quos ut tibi sæpe prædixi non uidebis si uideris. Ergo igitur si posthac pessimæ illæ lamiæ noxus animis armatæ uenerint uenient aūt scio neq; omnino sermonem conferas & si id tolerare pro genuina simplicitate proq; animi tui teneritudine non potueris certe de marito nil quicq̄ uel audias uel respondeas. Nam & familiā nostrā iā propagabimus & hic adhuc infantulus uterus gestat nobis infantem alium sed texeris nostra secreta silentio diuinū si prophanaueris mortalem nuntio. Psyche leta florebat & diuine sobolis solatio plaudebat & futuri pignoris gloria gestiebat & materni nominis dignitate gaudebat crescentes dies & mēses exeuntes anxia numerat: & sarcinæ nescia rudi-

menta miratur de breui punctulo tantū incremētulū locupletis uteri: Sed iā pestes ille teterrineq furiæ anhelantes uipereū uirus & festinantes impia celeritate nauigabant. Tunc sic iteq momentarius maritus suā Psychen admonet. Dies ultimus & casus extremus & sexus infestus & sanguis inimicus iam sūpsit arma & castra cōmouit & aciē direxit & classicū psonauit iā mucrone destricto iugulū tuū nefariæ tuæ sorores petunt. Heu quātis urgemur cladibus. Psyche dulcissima tui nostriq miserere religiosaq cōtinentia domū maritū teq & istū paruulum nostrū iminentis ruine infortunio libera nec illas sceleratas fœminas quas tibi prius inter nociuū odiū & calcata sanguinis fœdera sorores appellare nō licet uel uideas uel audias cū in more sirenū scopulo ꝓminentes funestris uocibus saxa personabunt. Suscipit psyche singultu lachrimoso sermonē incertās: iam dudū quod sciam fidei atq parciloquio meo perpendisti documēta nec eo secius adprobabitur tibi nūc ēt firmitas aī mei tu modo zephyro nostro rursū præcipe fungatur obsequio. & inuicē denegate sacrosanctę imaginis tuæ. redde saltē conspectū sororū p istos cinameos & undiq pendulos crines tuos p teneras: & teretis & mei similes genat per pectus nescio quo calore feruidū sic in hoc saltem paruolo cognoscā faciē tuā supplicis anxiæ piis precibus erogatus germāi cōplexus indulge fructū & tibi deuote dicatæ que psyches aīam gaudio recrea nec quic q amplius in tuo uultu reqro iā nil officiūt mihi. nec ipse nocturnę tenebræ teneo te meū lumē his uerbis & amplexibus mollibus decantatus maritus. lachrimasq eius suis crinibus detergens facturū spopōdit & præuertit statim lumē nascentis diei. Iugū sororiū cōspossæ factionis ne parētibus qdē uisis recta de nauibo scupulū petūt illū præcipiti cū uelocitate nec uenti ferētis opte presentiā. licentiosa cō temeritate ꝓsiliunt in altū nec īmemor Zephyrus regalis edicti. q̄uis iuitus suscepras eas gremio spirantis aurę solo reddidit. At ille icōtatæ statim conferto uestigio domū penetrant cūplexeq suā prędā. sorores noīe mentientes thesaurūq penitus abditæ fraudis uultu lęto tegētes: sic adulant. Psyche. nō ita ut pridē paruula & ipsa iā mater es quantū putas boni nobis geris in ista perula: quantis gaudiis totā domū nostrā hylarabis o nos beatas q̄s in tantis aureis nutrimēta lętabūt. qui si parentū ut oportet pulchritudini responderit: prorsus cupido nascetur: Sic affectione simulata paulatim sororis iuadūt animū statimq eas lassitudine uię sedibus refotas & balnearæ uaporosis fontibus curatas pulcherrime triclinio mirisque illis & beatis edulibus atque tuccetis oblectat. iubet citharam loq psallite tibias agere. sonatur chorus canere. cantatur quæ nullo presente cūcta dulcissimis modulis aīos audientiū remulcebant. Nec tamē scelestaq feminaq nequitia uel ipsa mellita cantus dulcedine mollita cōquieuit. Sed ad destinatā fraudiū pedicā sermones cōferētes dissimulāter occipiūt sciscitari q̄lis ei maritus & unde noctaliū spectacula ꝓueniret. Tūc illa simplicitate nimia pristini sermonis oblita nouū cōmētū instruit. Aitque maritū suū de prouincia ꝓxima magnis pecuniis negociantē iā mediū cursū etatis agere. interspersū rara canicie. ne in sermone isto tētillū morata rursum opiparis muneribus eas honustas uentoso uehiculo reddidit. Sed dū zephyri trāqllo spū sublimatæ domū redeunt: sic secum altricātes quid soror dicimus de tam monstroso fatuę illius mendatio tunc adolescens modo florenti lanugine barbā instruēs nūc etate media candēti canicie lucidus quis ille quē tēporis modici spaciū repētina senecta reformauit: nil aliud reperies mi soror: quā uel mēdaciū istā pessimā feminā cōfringere. uel formā mariti sui nescire quorū utrū uerum

est: opibꝰ istis q̄ primū exterminãda ẽ quod si uiri sui faciẽ ignorat. deo pfecto denu
psit. deū nobis prẹgnatione ista gerit certe si diuini puelli quod absit: hæc mater erit.
statim me laqueo nexili suspendã. Ergo interim ad parentes nostros redeamus: & exor
dio sermõis huiꝰ cõcolores fallacias adtexamus: Sic inflãmatæ parentibꝰ fastidiẽter
appellatis & nocte turbatis uigiliis pdite matutino scupulũ puolant & inde soliti uẽ
ti præsidio uehemẽter deuolãt lachrymisq; præsura palpebraꝝ coactis hoc astu puel
lã appellãt. Tu quidẽ felix & ipsa tãti mali ignorãtia beata sedes incuriosa piculi tui:
Nos aũt quæ puigili cura rebꝰ tuis excubamꝰ. cladibꝰ tuis miserere cruciamur. Pro
uero nãq; cõpimus nec te sortiæ scilicet doloris casusq; tui celare possumus. Immanẽ
colubrã multinodis uoluminibꝰ serpentẽ ueneno noxio colla sanguinantẽ hiantẽ in
gluuie: pfũda tecũ noctibꝰ latenter acqescere nũc recordare sortis pythicę quæ te tru
cis bestiæ nuptiis destinatã esse clamauit & multi coloni quiq; circũsecus uenãtur: &
accolæ plurimi uidere eũ uespera rediũtẽ e pastu. pximiq; fluminis uadis inatãtẽ nec
diu blãdis alimoniaꝝ obseqis te saginari oẽs affirmãt: sed cũ primũ pregnationẽ tuã
plenus maturauerit uterus opimiore fructu prædirã deuoraturũ. At hic iã tua ẽ exi
stimatio utꝝ sororibꝰ p tua cara salute sollicitis adsentiri uelis. & declinata morte no
biscũ secura piculi uiuere. An seuissime bestiæ sepeliri uisceribꝰ: quod si te ruris huius
uocalis solitudo uel clandestine ueneris fetidi periculosiq; cõcubitus & uenenati ser
pentis amplexus delectant: certe pie sorores nostrũ fecerimus. Tũc psyche misella ut
pote simplex & aĩ tenella rapitur uerboꝝ tã tristiũ formidie extra terminũ mẽtis sue
posita prsus oĩm mariti mõitionũ suaꝝ quæ pmissionũ memoriã effudit & in pfun
dũ calamitatis sese precipitauit. tremensq; & exãgui colore lurida tertiata uerba: se
miaĩ uoce substrepens sic ad illas ait. V Vos quidẽ carissime sorores ut par erat in of
fitio uestræ pietatis pmanetis uerũ & illi q talia uobis affirmant: nõ uidẽtur mihi mẽ
daciũ fingere nec enim unq̄ uiri mei uidi faciem uel omnino cuiatis sit noui sed tantũ
nocturnis subaudiens uocibꝰ maritũ incerti status & prsus Lucifugã tolero. bestiã
q̄ aliquã recte dicentibꝰ uobis marito consentio. neq; magnopere semp a suis terret
aspectibus malũq; grãde de uultus curiositate preminatur. Nũc si quã salutarẽ opẽ
periclitanti sorori uestræ potestis afferre iã nũc substistite ceteraꝝ incuria sequens prio
ris prouidentiæ beneficia corrumpit. Hũc nacte iã portis patẽtibus nudatũ sororis
aĩm facinorose mulieres omissis tecte machinæ latibulis destrictis gladiis fraudãtiũ
simplicis puellæ pauẽtes cogitationes iuadũt. sic deniq; altera. C Quoniã nos ori
ginis nexus p tua incolumitate piculũ quidẽ ullũ ante oculos habere cõpellit uiã que
sola deducit iter ad salutẽ diu diuq; cogitatã monstrabimus tibi. Nouaculã preacutã
ad pulsũ etiã palmule lenientis exasperatã tori qua parte cubare consuesisti latenter Paulatim
absconde lucernãq; cõcinnem completã oleo claro lumine premicantẽ subde aliquo
cladentis aulule tegmine omniq; isto apparatu tenacissime dissimulato. postq̄ sulca
tos intrahẽs gressus cubile solitũ concederit. iamque porrectus & exordio somni præ
mentis iplicitus altum saporẽ flare ceperit: toto delapsa nudoque uestigio pensilem
grandũ pullulatim minuens cæce tenebræ custodia liberata lucerna: præclari tui faci
noris opportunitatẽ de luminis consilio mutuare. & ancipiti telo illo. audaciter pri
us dextera sursum elata: nisu q̄ ualido noxii serpentis nodũ ceruicis & capitis abscide
nec nostrũ tibi deerit subsidiũ. sed cũ primũ illius morte salutẽ tibi feceris: anxiæ prę
stolbimur. cunctisque istis sortiis tecum relatis uotiuis nuptiis hominem te iũgemꝰ

hoi. Tali uerboꝝ incendio flāmata uiſcera ſororis iā ꝓrſus ardentis deſerētes. ipſe ꝓtinus tāti mali cōfiniū ſibi etiā eximie metuentes flatis alitis īpulſu ſolito porrectę ſuper ſcopulū ilico ꝓnici ſe fuga ꝓripiūt. Statiq; cōſcenſis nauibus abeūt. At pſyche relicta ſola niſi quod ifeſtis furiis agitara ſola nō eſt: æſtu pelagi ſimile merendo fluctuat & q̄is ſtatuto cōſilio & obſtinato aīo iā tū facinoroſas manus admouens: adhuc certa cōſilii titubat multiſq; calamitatis ſuæ diſtrahitur affectibꝰ feſtinat: differt. audet. trepidat: diffidit. iraſcitur. & qđ ē ultimū in eo dē corpe odit beſtiā: diligit maritū ueſpa tamē iā nocte trahēte pręcipiti feſtinatione nefarii ſceleris inſtruit apparatū Nox aderat & maritus aderat. primiſq; ueneris preliis uelitatus altū ſoporē deſcenderat. Tūc pſyche & corporis & aī alioqn infirma fati tamē ſeuitia ſubminiſtrante uiri bꝰ roboratur. & ꝓlata lucerna: & arepta nouacula ſexū audacia mutauit: ſed cū primū luminis oblatione tori ſecreta claruerūt: uidet oīum ferarꝝ mitiſſimā dulciſſimāq; beſtiā ipſum illū cupidinē formoſū deū formoſe cubantē. cuius aſpectu lucernæ quoq; lumē hylaratū increbruit & acuminis ſacrilegi nouacula pręnitebat. At uero Pſyche tanto aſpectu deterrita. & impos aī marcido pallore defecta tremenſq; decedit ī imos poplites. & ferrū querit abſcōdere. ſed in ſuo pectore quod ꝓfecto feciſſet: niſi ferrū timore tāti flagitii manibus temerarię delapſū euolaſſet. Iamq; laſſa ſalute defecta: dū ſæpius diuini uultus intuetur pulchritudinē recreatur aī uidet capitis aurei genialē ceſariē ambroſia temulentā. ceruices lacteas genaſq; purpureas ꝓrrantes criniū globos decoriter īpeditos alios ante pendulos alios retro pendulos quoꝝ ſplēdore nimio fulgurante & ipſū lumē lucerne uacillabat. ꝑ humeros uolatilis dei pinnæ roſcidæ micāti flore candicāt. & quāuis aliis qeſcentibus extimæ plumulę tenellę ac delicate tremule reſultantes quiete laſciuiunt cæteꝝ corpus glabellū atq; luculētū & quale peperiſſe uenerē nō penitet. Ante lectuli pedes iacebat arcus & pharetra: & ſagittæ magni dei propitia tela quæ dū inſatiabili aio pſyche ſatis curioſa rimatur atq; pertractat & mariti ſui miratur arma: depromit unā de faretra ſagittā & pūcto policis extremā aciem periclitabunda trementis etiā nūc articuli niſſu fortiore pupugit altius. ut per ſūmam cutē rorauerint paruulæ ſanguinis roſei guttę ſic ignara pſyche ſponte inamoris incidit amorē. Tūc magis magiſq; cupidine flagrans cupidinis prona in eū efflicti inhians patulis ac petulantibus ſauiis feſtināter ingeſtis de sōni mentis ſura metuebat. ſed dū bono tāto ꝑcita. ſaucia mente fluctuat lucerna illa ſiue pfidia peſſima ſiue inuidia noxia ſiue quod tale corpus contingere & quaſi baſiare & ipſa geſtiebat euomuit de ſumma luminis ſui ſtillā feruētis olei. ſuper humerū dei dextrū: Hem audax & temeraria lucerna & amoris uile miniſteriū ipſū ignis totius deū aduris: cū te. ſ. amator aliquis ut diutius cupitis etiā nocte potiretur. primus inuenerit. ſic iniuſtus exiluit deus uiſaque detectę fidei colluuie prorſus ex oculis & manibus infœliciſſimæ coniugis tacitus auolauit. At pſyche ſtatim reſurgentis eius crure dextro manibus ambabus arrepto ſublimis euectionis appendix miſeranda & ꝓnubilas plagas penduli comitatus extrema conſequia tandem feſſa delabitur ſolo. nec deus amator humi iacentē deſerens inuolauit ꝓximā cupreſſū. deque eius alto cacumine ſic eam grauiter cōmotus affatur. V. Ego quidē ſimpliciſſima pſyche parentis meæ ueneris preceptoꝝ imemorque te miſeri extremique hoīs deuinctam cupidine. infimo matrimonio addici iuſſerat ipſe potius amator aduolaui tibi. Sed hic feci leuiter ſcio. & pręclarus ille ſagittarius ipſe me telo meo percuſſi teque coniugem meā

Pulchrytudo

feci: ut bestia scilicet tibi uiderer: & ferro caput excideres meū: quod istos amatores tuos oculos gerit. Hic tibi idētidē semp cauenda censebā. Hic beniuole remonebā: sed illę quidē cōsiliatrices egregieæ tuæ tā pnicioſi magisterii dabū tactutū mihi pœnas te uero tātū fuga mea puniuero & cū termino sermonis pinnis in altū se ꝓripuit. Psyche uero humi ꝓstrata: & quātū uisu poterat. uolatus mariti ꝓspiciēs. extremis affligebat lamentationibꝫ aium. Sed ubi remigio plumæ captū maritū ꝓceritās spatii fecerat alienū: ꝓ proximi fluminis marginē præcipitē sese dedit. : Sed mitis fluuius in honorē dei. s. qui & ipsas aquas urere cōsueuit metuēs sibi. cōfestim eā innoxio uolumine super ripā florentē herbis exposuit. Tunc forte pan deus rusticus iuxta super superciliū amnis sedebat. cōplexus hic humo canā deā eāq; uoculas oimodas edocēs retinere ꝓxime ripā uago pastu lasciuiūt comā fluuii tondentes capelle hirtuosus deus saucią psychen atq; defectā. utcūq; casus eius nō inscius dementer ad se uocatā: sic ꝓmulcet uerbis lenientibꝫ. Puella scitula sū quidē rusticanus & opilio. sed senectutis ꝓlyxe beneficio multis expimentis instructus. Verū si recte cōiecto quod ꝓfecto prudentes uiri diuinationē autumāt: ab isto titubante. & sępius uacillante uestigio: deq; nimio pallore corpis & assiduo suspiratu imo & ipsis mentibus oculis tuis amore nimio laboras. Ergo mihi auscultata nec te rursus prȩcipitio uel ullo mortis accersito te genere perimas luctū desine & pone mærorē precibusq; potius cupidinē deorū maximū percole & utpote adolescentē delicatū luxuriosūq; blandis obsequiis ꝓmerere sic locuto deo pastore nullo sermone reddito. sed adorato tātū nomine salutari: psyche ꝓgit ire. Sed anteq̄ multū uiæ laboranti uestigio perrasset inscio quodam tramite iā delabente accedit quandā ciuitatē in qua regnū maritus unius sororis eius obtinebat. Qua re cognita psyche nūtiari præsentiam suam sorori desiderat mox inducta alternis amplexibus mutuæ salutationis expletis per contanti causas aduentus sui sic incipit. Meministi consilium uestrum scilicet quo mihi suastis ut bestiā quę mariti mentito nomine mecū quiescebat prius q̄ ingluuie uoraci me misellam hauriret ancipi nouacula ꝓmerē. sed cū primū ut æque placuerat. cōscio lumine uultus eius aspexi: uideo mirū diuinūq; prorsus spectaculum ipsum illū deæ Veneris filiū. ipsū inq̄ cupidinē leni quiete sopitū. Ac dū tanti boni spectaculo ꝓcita & nimia uoluptatis copia turbata fruendi laborarem inopia: casu scilicet pessimo. Lucerna feruens oleum rebulliuit in eius humerū quo dolore statī somno recussus ubi me ferro & igni conspexit armatam tu quidem inquit ubi istud tam dirum facinus confestī toro meo diuorte tibique res tuas habeto ego uero sororem tuam & nomen quo tu censeris aiebat. Iam mihi confestim arra atq; his nuptiis coniugabo & statim zephyro præcipit ultra terminos me domus eius efflaret. Nec dum sermonem psyche finierat illa uesanæ libidinis & inuidiæ noxiæ stimulis agitata præconcinato mendatio fallens maritum quasi de morte parentum aliquid comperisset statim nauem ascendit & ad illū scopulum protinus pergit & q̄ is alio uento flante cæca spe tamen inhiās accipe me dicens cupido dignam te coniugem & tu zephyre suscipe dominam. Saltu se maximo precipitem dedit nec tamen ad illum locum uel saltem mortua peruenire potuit Nam per saxa cautium membris iactatis: atq; dissipatis & perinde ut merebatur laceratis uisceribus suis alitibus bestiisq; obuium ferens pabulum interiit. Nec uindicte sequentis pœna tardauit nam psyche errabundo rursus gradu peruenit ad ciuitatem aliā in q̄ pari modo soror morabatur alia nec secius & ipsa fallaciæ germanitatis

inducta: & in ſororis ſceleratas nuptias æmula feſtiauit ad ſcopulũ. Inq; ſimile mortis exitiũ cecidit: Interim dũ pſyche quæſitioni cupidinis intẽta populos circuibat. At ille uulnere lucerne dolẽs in ipſo thalamo matris iacẽs ingemebat. Tũc auis palba illa grauia que ſuper fluctus marinos pinnis natat demergit ſeſe ꝓpere ad oceani profundũ gremiũ ibi cõmodũ Venerẽ lauantẽ natantẽq; ꝓpter aſſiſtens indicat aduſtũ filiũ eius graui uulnere dolore mœrentẽ dubiũ ſalutis iacere: lãq; ꝑcũctoꝝ ora populoꝝ rumoribus cõuitiſq; uariis oẽm Veneris familiã male audire q̃d ille ꝑdẽ montão ſcortatu tu uero mario natatu ſeceſſeritis. Ac ꝑ hoc nõ uoluptas illa nõ gratia nõ lepos. ſed incõpta & agreſtia & horrida cũcta ſint nõ nuptiæ cõiugales nõ amicitiæ ſociales. nõ liberũ caritates. ſed enormis gluuies & ſqualentiũ fœdeꝝ inſuaue faſtidiũ. hic illa uerboſa & ſatis curioſa auis in auribus Veneris filium lacerans exiſtimationẽ gãniebat. At uenus irata ſolidũ exclamat repẽte. ergo iã ille bonus filius meus hẽt amicã aliquã: ꝑ me age tu quæ ſola mihi ſeruis amãter nomẽ eius quæ pueꝝ ingenuũ & inueſtẽ ſollicitauit ſiue illa de nympha ꝝ populo: ſeu de deaꝝ nũero. ſeu de muſaꝝ choro: uel de meaꝝ gratiaꝝ miniſterio. Nec loquar illa cõticuit auis. Sed neſcio inq̃t domina puto puellã. ſi ꝑbe memini. Pſyches nõine dicitur efflicte cupere. Tũc indignata Venus exclamauit uel maxime pſychẽ illã meę formæ ſuccubã: mei noĩs æmulã: uere diligit nimirũ illud incremẽtũ lena me putauit. cuius mõſtratu puellã illã cognoſceret. Hic queritãs ꝓperiter emergit amari. ſuũq; ꝓtinus aureũ thalamũ petiit: & reperto: ſicut audierat ægroto puero iã inde a foribus q̃ maxime boans.

Inueſtis Succuba Pręperiter

O neſta inq̃t hic & natalibus noſtris boneq; tuæ frugi congruẽtia? Vt primum quidẽ tuæ parẽtis. immo dominæ præcepta calcares nec ſordidis amoribꝫ inimicã meã cruciares. Verũ ẽt hoc ętatis puer tuis licentioſis & immaturis iũgeres ãplexibus ut ego nurũ. ſ. tolerarẽ inimicã. ſed utiq; pręſumis nugo & corruptor: & inamabilis te ſolũ generoſũ. nec me iã ꝑ ætatẽ poſſe cõcipere uelim ergo ſcias multo te meliorẽ filiũ aliũ genituram: immo ut cõtumeliã magis ſentias aliquẽ de meis adoptaturam uernulis eiq; donaturã iſtas pinnas & flammas. & arcum & ipſas ſagittas & omnẽ meam ſupellectilẽ quam tibi non ad os uſus dederam nec enim de patris tui bonis ad inſtructionẽ iſtam quicq̃ conceſſum eſt: ſed male prima pueritia inductus es: & acutas manus habes & maiores tuos irreuerenter pulſaſti totiens & ipſam matrem tuam me inquam ipſam parricida denudas quotidie & percuſſiſti ſæpius & quaſi uiduam utique contemnis nec uictricum tuum fortiſſimum illum maximumque bellatorem metuis quidni: cui ſæpius in ãgorem mei pelicatus puellas propinare cõſueſti ſed faxo te luſus huius pœniteat & ſententias acidas & amaras nuptias iſtas. ſed nunc in riſu habita quid agam: quo me conferam. quibus modis Stellionem iſtum cohibeam petam ne auxilium ab inimica mea ſobrietate. quam propter huius ipſius luxuriam offendi ſępius aut ruſticę ſqualentiſque fœminæ colloquium prorſus adhibendum eſt horreſco nec tamen uindictæ ſolatium tantum ſpernendum eſt. illa mihi prorſus adhibenda eſt nec ulla alia quæ caſtiget aſperrime nugonem iſtum: faretram explicet & ſagittas dearmet arcum denodet tedam deflammet immo & ipſũ corpꝰ ei acrioribꝰ remediis coherceat. Tũc iniuriæ meæ litatũ credideri cũ eiꝰ comas quas iſtis manibus meis ſubinde aureo nitore perſtrinxi deraſerim pinas. quas meo gremio nectare infectis infeci prætorõderim. Sic effata foras ſeſe ꝓripit ifeſta. &

Fugonem

stomachata biles uenerias. sed eam ꝓtinus Ceres & Iuno comitantur. uisamq; uultu tumido quæsiuere. cur truci supcilio tantã uenustatẽ micantiũ oculoꝝ coerceret. At illa opportuna inqt: ardẽti ꝓrsus isto meo pectori. uiolentiã. s. perpetraturæ uenitis Sed totis oro uestris uiribus Psychẽ illam fugitiuã uolaticã mihi reqrite. nec. n. uos utiq; domꝰ meę famosa fabula: & nõ dicẽdi filii mei facta latuerũt. tunc ille ignaræ q̃ gesta sunt. palpare Veneris irã sæuiẽtẽ sic adortæ. Quid tale domina deliqt tuus filius: ut aĩo puicaci uoluptates illius ipingues. & quã ille diligit: tu quoq; ꝓdere gestias. qđ autẽ oramus: isti crimẽ si puellæ lepidæ libenter arrisit. An ignoras eũ masculũ & iuuenẽ eẽ. uel certe iã quot sit annoꝝ oblita es. An qd ætatem portat bellule: puer tibi semp uidetur. mater autẽ tu & præterea cordata mulier: filii tui lusus semp explorabis curiose: & in eo luxuriẽ culpabis: & amores reuices: & tuas artes tuasq; delicias in formoso filio reprehẽdes. quis aũt te deũ: qs hoĩum patietur passim cupidines populis dissemināte. cũ tuæ domus amores amare coerceas: & uitioꝝ muliebriũ publicã præcludas officinã. sic ille metu sagittaꝝ patrocinio glorioso cupidini quãuis absenti blandiebãtur. Sed Venus indignata ridicule tractari suas iniurias: præuersis illis: alte rursus cõcito gradu pelago uiam capessit. Bellule

Eiusdem liber sextus de asino aureo.

INterea Psyche uariis iactabatur discursibus. dies noctesq; mariti uestigationibus inqeta: animo tãto cupidior: & iratũ licet: si nõ uxoris blanditiis lenire: certe seruilibꝰ præcibꝰ ꝓpiciare. & ꝓspecto tẽplo quodã in ardui mõtis uertice: unde aũt inqt scio. an istic meus degat dominꝰ. & illico dirigit citatũ gradũ. quẽ defectũ ꝓr sus assiduis laboribꝰ spes incitabat & uotũ. Iãq; grauiter emẽsis cælioribus iugis: puluinaribus sese ꝓximã intulit. uidet spicas frumentarias in acer uo: & alias flexibiles in corona: & spicas ordei uidet. erant & falces: & opæ messoriæ: modus omnis. sed cũcta passim iacẽtia: & incuria cõfusa: & ut solet æstu: laborantiũ manibꝰ ꝓiecta. hic singula Psyche curiose diuidit. & discretim remota: rite cõponit tata scilicet nullius dei fana cerimonis negligere se debere. sed omniũ beniuolã miseri cordiã corrogare. hic eã sollicite seduloq; curantẽ Cæres alma deprehendit: & lõgum exclamat ꝓtinus A psyche miserãda: totum ꝓ orbẽ Venus: anxia disquisitiõe: tuum uestigiũ: furẽs animi reqrit. teq; ad extremũ supplitiũ expetit. & totis numinis sui uiribus ultionẽ flagitat. Tu uero rerũ meaꝝ tutelã nunc geris. & aliud qcquã cogitas. nisi de tua salute. Tũc Psyche pedes eius aduoluta. & uberi fletu rigãs deæ uestigia. humũque uerrẽs crinibꝰ suis. multis iugis precibꝰ æditis ueniã postulabat. Per ego tefrugiferã tuã dexterã istã deprecor: plætificas messiũ cerimõias. ꝓ tacita secreta cista rũ & ꝓ famuloꝝ tuoꝝ draconũ pinnata curricula & glebæ siculæ sulcamina: & currũ rapacẽ. & terrã tenacẽ. & illuminarũ ꝓserpinæ nuptiaꝝ demeacula. & luminosaꝝ filiæ inuentionum remeacula. & cætera quæ silentio tetigit eleusis attice sacrarium. a miserandę Psyches animę supplicis tuæ subsistere. Inter istam spicarum congeriem patere. uel pauculos dies delitescam. quoad deæ tantæ seuiens ira spatio temporis mitigetur. uel certe meæ uires diutino labore fessæ. quietis interuallo leniãtur. Suscipit Cæres tuis quidem lachrymosis precibus & commoueor. & opitulari cupio. sed cognatæ meæ. cũ q̃ etiam antiquũ fœdus aicitiæ colo. bonæ præterea feminę. malũ gratiã subire neq̃o. decede itaque istis ędibꝰ ꝓtinꝰ. & ꝓ a me retẽta. custoditaq; nõ Demeacula Remeacula

fueris: optimi cõsule. Cõtra spem suã repulsa Psyche: & afflicta duplici mæsticia: iter retrorsum porrigens inter subsitæ cõuallis sublucidũ lucũ prospicit fanũ: sollerti fabrica structũ. nec ullã: uel dubiã: spei melioris uiã uolens omittere: sed adire cuiusq; dei ueniã: sacratis foribus ꝓximat. uidet dona speciosa & lacinias auro litteratas ramis arborũ: postibusq; suffixas. quæ cũ gratia facti nomẽ deæ cui fuerãt dicata testabãtur. Tũc genu nixa: & manib9 arã rapẽtẽ ãplexa: deterſis ante lachrymis. sic ad precatur. V. Magni Iouis germana: & coniuga, siue tu sami qui querula partu: uagituque: & alimonia tua gloriatur: tenes uetusta delubra: siue celse carthaginis: quæ te uirginem: uectura leonis: cælo cõmeantẽ pcolit: beatas sedes frequẽtas: siue properipas Inachi q te iam nuptã tonantis & reginã deaꝝ mẽorat: inclytis Argiuoꝝ præsides mœnibus. q̃ cunctus orbis Zygiã ueneratur. & ois occidẽs lucinã appellat. sis meis extremis casibus Iuno sospita. meq; in tantis exanclatis laboribus defessam. iminentis periculi metu libera. quod sciã soles prægnantibus piclitantibus ultro sub uenire. At istum modũ supplicãti statim sese Iuno cũ totius sui numinis augusta dignitate præsentat. & ꝓtinus: quã uellẽ inqt perfidẽ nutũ meũ precibus suis accommodare. sed contra uoluntẽ Veneris: nurus meæ: quã filiæ semp dilexi loco. præstare me pudor nõ sinit. tũc etiã legibus. quæ seruos alienos ꝓfugos inuitis dominis uetãt suscipi: phibeor. Isto quoq; fortunæ naufragio Psyche perterrita: nec indipisciã maritum uolatilẽ qens. tota spe salutis deposita: sicipsa suas cogitationes cõsuluit. Iã q̃ possunt alia meis ærumnis tẽptari uel adhiberi subsidia: cui nec deaꝝ qdẽ. q̃q̃ uolẽtiũ potuerũt ꝓdesse suffragia. quo rursum itaq; tantis laqueis inclusa uestigiũ porrigã. qbusq; rectis: uel etiã tenebris abscõdita magnæ Venaris inexorabiles oculos effugiã: qn igit masculũ tandẽ sumis animũ. & castæ speculæ renuntias fortiter. & ultro neã te dominæ tuę reddis. & uel sera modestia sęuientes ipetus eius mitigas. q̃ scias. ad etiã: quẽ diu quæritas: illic ĩ domo matris repias. Sic ad dubiũ obsequm. imo ad certũ exitiũ: prepata. pricipiũ futurę secũ meditabatur obsecratiõis. V. At Venus terrenis remediis inq sitionib9 abnuẽs, cęlũ petit. iubet cõstrui currũ. quẽ ei Vulcanus subtili fabrica studiose poliuerat. & ãte thalami rudimẽtũ. nuptiale munus obtulerat. lunæ tenuantis detrimẽto cõspicuũ. & ipsius auri dãno preciosũ. de multis q̃ circa cubiculũ dominę stabulãt. ꝓcedũt quattuor cãdidę colũbę. & hylaris incessibus picta colla torquẽtes. iugũ gẽmeũ subeũt. Susceptaq; domina lętę subuolãt. currũ deę ꝓsequẽtes. gannitu cõstrepẽti lasciuiũt passeres. & cęterę quę dulce cãticãt auel. melleis modulis suaue resonãtes. aduẽtũ deę ꝓnũtiãt. cedũt nubes. & cælũ filiæ panditur. & summus ęther cũ gaudio suscipit deã. nec obuias aqlas. uel accipitres rapaces. ptimescit magnę Veneris canora familia. Tũc se ꝓtinus ad regias Iouis arces dirigit. & petitu superbo Mercurii dei uocalis ope necessariã usurã postulat. nec rẽuit. Iouis cerulum supercilĩũ. Tũc ouans ilico. comitante etiam Mercurio. Venus cęlo demeat. eiq; sollicite serit uerba. C. Frater Arcadi. scis nẽpe sororem tuam Venerem sine Mercurii præsentia. nil unquã fecisse. nec te præterit utique. q̃to iam tempore delitescentem ancillam nequiuerim reperire. Nil ergo superẽ. q̃ tuo prẽconio premio iuest gationis publicitus edicere. Fac ergo mãdatũ matures meũ. & indicia qbꝰ possit cognosci mãifeste designes. ne si qs occultatõis illicitę crimẽ subierit: ignorãtiæ se possit excusatione defendere & simul dicẽs libellum ei porrigit. ubi Psyches nomen continebatur & cætera quo facto protinus domum secessit. Nec Mercurius omisit

Iuno

obsequium. Nã p oium ora populorũ passim discurrẽs: sic mãdatæ prædicationis munus exequebatur. Si qs a fuga retrahere. uel occultã demõstrare poterit fugitiuã regis filiã: Veneris ancillã: nomie Psychen: cõueniat retro metas murtias. Mercuriũ prædicatorẽ. accepturus indicii nomine. ab ipsa Venere. vii. sauia suauia: & unũ blã dientis adpulsum linguę longæ mellitũ. Ad hunc modũ ꝓnunciante Mercurio tãti prẽmii cupido: certatim oium mortaliũ studiũ arrexerat. Quæres nũc uel maxime sustulit Psychen omnẽ cõtationẽ: Iamq; fores eius dominæ ꝓximãti: occurrit una de famulatiõe Veneris: noie cõsuetudo statimq; quãtũ maxie potuit exclamat. V. Tan dẽ ancilla nequissima dominã habere te scire cæpisti. An pro cætera morũ tuoꝝ teme ritate: istud quoq; nescire te fingis: quãtos labores circa tuas inq sitiões sustinerimus. Sed bene: q; meas potissimũ manus incidisti. & inter orci cancros iã ipsos adhesisti: datura scilicet actutũ cõtumaciæ tantæ pænas & audaciter ĩ capillos eius imissa ma nu. trahebat eã: nequaquã remitẽtẽ: qua ubi primũ inductã. oblatãq; sibi conspexit Venus: lætissimũ cachinnũ extollit. & qualẽ solet furẽter irati. caputq; quatiẽs: & ad scalpẽs aurẽ dexterã. C. Tãdẽ inqt dignata es socrũ tuã salutare. An potius maritũ q uulnere tuo piclitatur: interuisere ueneris. Sed esto secuta secura. iã enim excipiã te. ut bonã nurũ concedet. & ubi inquit sollicitudo. atq; tristities ancillæ meę. quibus intro uocatis: torquẽdam tradidit eam. At ille sequẽtes herile preceptũ. Psychen mi sellam flagellis afflictã: & cæteris tormentis excruciatã: iterũ dominæ conspectui red dunt. Tunc rursus sublato risu Venus. V. Et ecce inqt nobis turgidi uentris sui leno cinio cõmouet miserationẽ: unde me præclara sobole. auiã beatã scilicet faciat: Fœlix uero ego. quæ in ipso ætatis meæ flore: uocabor auia. & uilis ancillæ filius: nepos Ve neris audiet. q̃q̃ ĩcepta ego: frustra filiũ dicã: ĩpares enĩ nuptiæ: & præterea in uilla: si ne testibus: & patre nõ cõsentiente: factæ: legitimæ nõ possũt uideri. Ac per hoc spu rius iste nascetur. si tamẽ partũ omnino ꝓferre te patiemur. His editis inuolat eam. uestemq; plurifariã diloricat. capilloq; discisso. & capite cõquassato: grauiter affligit. & accepto frumẽto. & ordeo. & milio. & papauere. & cicere. & lẽte. & faba. commix tisq; acceruatim: confusisq; ĩ unum glomulũ. sic ad illã: V. Videris enĩ mihi tã defor mis ancilla nullo alio. sed tantũ sedulo ministerio. amatores tuos ꝓmereri. Iã ergo & ipsa frugem tuã periclitabor. discerne seminũ istorũ passiuã congeriẽ. singulisque granis rite dispositis. atque seiugatis. ante istam uesperam opus expeditũ approba to. mihi sic assignato tantorũ seminũ cumulo. ipsa cænæ nuptiali cõcessit. Nec Psy che manus admolitur inconditæ illi. & inextricabili moli. sed ĩmanitate præcepti cõ sternata. silens obstupescit. Tũc formicula illa puula. atque ruricula: certati difficul tatis tãtæ: laborisque miserta. cõtubernalis magni dei. socrusque sæuitiam execrata. discurrens gnauiter. cõuocat corrogatque cunctam formicarũ accolarũ classem. V. Miseremini terræ omnipotẽtis agiles luminę. miseremini. & amoris uxori puellę lepide periclitanti. prompta uelocitate succurrite. Ruũt aliæ. supque alię. sepedũ po pulo; unde. sũmoque studio. singulę granatĩ totũ digerũt aceruũ. sepatique distri butis diffitisque generib9. e cõspectu pniciter abeunt: Sed initio noctis. e conuiuio nuptiali. uno madẽs. & flagrãs balsama Venus remeat. totũque reuincta corpus. ro sis micãtib9. uisaque diligentia miri laboris. nõ tuum inquit nequissima. nec tuarum manuũ istd op9. sed illius. cui tuo. ĩmo & ipsi9 malo. placuisti. & frustro cibarii pãis ei proiecto. cubitum facessit. V. Interĩ cupido solus. interioris domus unici cubiculi

Nup tiæ

custodia clausus: coercebat acriter: parti: ne petulanti luxurię uulnus grauaret. partim ne cū sua cupita cōueniret. Sic ergo distinctis. & sub uno recto separatis amatoribus. tetra nox exanclata. Sed aurora cōmodū ineqtanti: uocaræ Psyche Venus infit talia. ¶ Vides ne illud nemus: q d' fluuio præterluēti: ripisq; longis attenditur. cuius imi gurgites uicinū fontem despiciūt: oues ibi nitētes: auriq; colore florentes: incustodito pastu uagantur. Inde de coma precioſi uelleris: flocum mihi cōfestim quoquo mō quæsitū afferas censeo. Perrexit Psyche uolenter: nō obsequiū quidē illa functatur: sed reqem malox precipitio fluuialis rupis habitatur. Sed inde de fluuio musice suauis nutricula leni crepitu dulcis auræ: diuinitus inspirata: sic uaticinatur arūdo uiridis. V. Psyche tantis ærūnis exercita: neq; tua miserrima morte meas sanctas aquas polluas: nec uero cōtra formidabiles oues istius oræ feras aditū: quoad de solis flagrātia mutuato calore: truci rabie solēt efferri. cornuq; acuto: & fronte saxea: & nonnunq; uenenatis morsibus in exitium seuire mortaliū. Sed dum meridies solis sedauerit uaporē. & pecua spiritus fluuialis serenitate conqeuerint. poteris sub illa proceriſſima platano: quæ mecū simul unū fluentum bibit: latenter te abscondere. & cū primū mitigata furia laxauerit oues animū: percussis frondibus attigui nemoris lanosū aurū reperies: q; passim stipibus cōnexus obherescit. Sic arundo simplex & humana. Psychen ægerrimā salutē suā docebat. Nec auscultatu pænitēdo diligenter instructa: illa cessauit. Sed obseruatis oībus furatrina facili: flauentis auri mollicie: cōgressum gremiū Veneri reportat. nec tamē apud dominā saltē secundi laboris periculum secundū testimoniū meruit. sed cōtortis supercilijs subridēs amarx: sic inquit. ¶ Nec me præterit huius quoq; facti auctor adulterinus. sed iā nūc ego sedulo picli tabor. an oppido forti aio. singulariq; prudentia sis prædita uidesne insistētem celsissimæ illi rupi montis ardui uerticē: de quo fontis atri fulcæ defluūt unde: Proximetq; cōceptaculo uallis inclusæ stygias irrigāt paludes. & pauca cocyti fluenta nutriunt. Indidē mihi de summi fontis penita scaturigine. rorē rigentē hauritū: ista cōfestim p ferto urnula. Sic aiens: cryſtallo: dedolatū uasculū. insup ei grauiora cōminata tradidit. At illa studioſe gradū celerās: mōtis extremum petit cumulū certe uel illic inuitę pessimæ finē. Sed cū primū prædicti iugi cōterminos locos appulit. uidet rei uastæ lætalē difficultatē. Nāq; saxū immani magnitudine ꝓcerū. & inaccessa salebritate lubricū. mediis e faucibus lapidis. fontes horridos euomebat. q statī ꝓniforaminis lapidis editi. perq; ꝓcliue delapsi. & angusti canalis exerto cōtecti tramite. ꝓximā cōuallē latēter incidebāt. dextera leuaq; cotibus cauatis ꝓserpunt. & lōga colla ꝓrecti seui dracones incōuiuæ uigiliæ luminibus addictis. & ī perpetuā lucē pupillis excubantibus. Iamq; & ipse semet muniebāt uocales aquæ. Nā & discede. & quid facis. uide. & quid agis. caue. & fuge. & peribis. subinde clamāt. Sic īpossibilitate ipsa mutata in lapidem Psyche. q̄uis præsenti corpore. sensibus tamē aberat. & ī extricabilis periculi mole prorsus obruta. lachrymarū etiā extremo solatio carebat. Nec prouidētiæ bonæ graues oculos innocentis aiæ latuit ærūna: Nā primi Iouis regalis anis illa repēte propansis utriq; pinnis. affuit rapax aquila. memorque ueteris obsequii: quo ductu cupidinis Ioui pocillatorē Phrygiū subtulerat. oportunā ferens opē. deique numen ī uxoris laboribus p colēs. alti culminis diales uias deserit. & ob os' pullæ prēuolās: īcipit. V. At tu simplex alioqn & expers reꝛ taliū. speraſque te sanctissimi. nec minus truculēti fontis. uel unā stillā posse furari. uel omnino cōtingere. dūs

Pocillator

etiã: ipſiq; Ioui formidabiles aquas iſtas ſtygias: uel fando cõpiſti: quodq; uos deiera
tis p numina deoꝝ. deos p ſtygis maieſtatẽ ſolere. ſed cedo iſtã urnulã. & ptinus ar
reptam cõpletãq; feſtinãter. libratiſq; pinnarũ nutantiũ molibus: inter genas ſæuiẽ
tium dentiũ. & triſulca uibramina draconũ: remigiũ dextera leuaq; porrigens: molẽ
tes aquas: & ut abiret inoxi9: preminãtes: excipit. cõmẽtus: ob iuſſũ Veneris petere
eiq; ſe præminiſtrare. q̃re paulo facilior adeũdi fuit copia. Sic acceptã cũ gaudio ple
nã urnã. Pſyche Veneri citata retulit. nec tamẽ nutũ deæ ſeuiẽtis. uel tunc expiare po
tuit. Nã ſic eã maiora: atq; peiora flagitia comminãs: appellat: renidens exitiabile.
Iã tu qdẽ uideris magna q̃dã mihi: & alta prorſus maleficia: quæ talib9 preceptis me
is obtẽperaſti gnauiter. ſed adhuc iſtud mea pupula miniſtrare debebis. Sume iſtam
pyxidẽ. & dedit ptinus. uſq; ad iferos: & ipſius orci ferales penates te dirige. Tũc cõ
feres pyxidẽ pſerpinæ: petit de te Venus dicito: modicũ de tua mittas ei formoſitate
uel ad unã ſaltẽ dictulã rufficiẽs. nã q̃ habuit: dũ filiũ curat ægrotũ: conſumpſit: at
q; cõtriuit omne. ſed haud ĩ maturius redito: qa me neceſſe eſt indidẽ delinitã theatrũ
deorũ frequẽtare. Tunc pſyche: uel maxime ſenſit ultimas fortunas ſuas: & uelamẽ
to reiecto: ad promptũ extium ſeſe compelli: manifeſte comperit. quid ni. quæ ſuis
pedibꝰ ultro ad tartarũ maneſq; demeare cogeretur. nec conctata diutius: pgit q̃piã
turrim prealtã. indidẽ ſe datura precipitem. ſic enĩ rebat: ad inferos recte: atque pul
cherrime ſe poſſe deſcendere. ſed turris prũpit in uocẽ ſubitam: V. De qd te inqt præ
cipitio miſella quæris extinguere. quidque iã nouiſſimo piculo laborique iſto temere
ſuccũbis. Nã ſi ſpũs corpe tuo ſemel fuerit ſe iugatus. ibis quidẽ profecto ad imũ tar
raꝝ. ſed inde nullo pacto redire poteris. mihi abſculta. Lacedemon Achaiæ nobiliſ
ciuitas: nõ lõge ſita ẽ. huius cõterminã: deuiis additã locis: quære tenarũ. Inibi ſpira
culũ ditis. & p portas hiãtes mõſtratur iter inuiũ. cuius te limie tranſmeatã ſimul cõ
miſeris iam canale directo pgis ad ipſã orci regiã. ſed nõ hactenus uacua debebis per
illas tenebras ĩcedere. ſed offãs polẽte mulſa cõcretas ãbabus geſtare manibus. ac in
ipſo ore duas ferre ſtipes. Iãque cõfecta bona pte mortiferæ uiæ. cõtinuaueris claudũ
aſinum lignorum gerulũ. cum agaſone ſimili qui te rogabit decidẽti ſarcinæ fuſti
culos aliquos porrigas ei. ſed tu nulla uoce deprompta tacita præterito. Nec mora
cum ad flumẽ mortuũ uenies: cui pręfectus Charõ. ptinus expetẽs portoriũ. ſic ad
ripã ulteriorẽ futili cymba deducit cõmeantes: Ergo & inter mortuos auaritia uiuit.
nec Charon ille ditis. & pater tãtus deus. qcq̃ gratuito facit. & paup moriens uiaticũ
debet quærere. & æs ſi forte præmanu nõ fuerit. nemo eum expirare patietur. huic ſq̃
lido ſeni dabis nauli noĩe ſtipib9 quas feres. alterã. ſic tamẽ. ut ipſe ſua manu de tuo
ſumat ore. nec ſetius tibi pygrũ fluẽtũ trãſmeãti: qdã ſupnatãs ſenex mortuus. pu
tris attolẽs manus. orabit: ut eũ ĩtra nauigiũ trahas. nec tu tamẽ illicita affectaẽ pie
tate: trãſito fluuio. modicũ te pgreſſã textrices orabũt anꝰ telã ſtruẽtes. manꝰ pau
liſp accõmodes. nec id tamẽ tibi cõtigere fas ẽ. Nã hic oĩa tibi. & multa alia de Vene
ris iſidiis oriẽtur. ut uel unã de manib9 cõmittas offulã. nec putes futile iſtus pollẽ
tatiũ dãnũ leue. altera. n. pdita. lux hæc tibi prorſus denegabitur. Canis nãque pre
grãdis triiugo & ſatis ãplo capite preditus ĩmãis. & formidabilis: conãtibꝰ oblatrãs
faucib9: mortuos qb9 iã nil mali põt faceẽ fruſtra territãdo. ãte ipſũ limẽ & atra atria
pſerpina ſemp excubãs. ſeruat uacuã ditis domũ. hũc offrenatũ unius offule preda:
facile præteribis: ad ipſãque ptinus pſerpieã introibis. quæ te comiter excipiet. ac

benigne. ut & moliter assidere. & prādiū opipare suadeat sumere. Sed tu & humi re
side: & panē sordidū petitu: esto. deinde nuntiato qd aduēneris. Susceptoq; q̄d' effe
retur: rursus remeās: canis seuitiē: offula reliqua redime. ac deinde auaro naute data
quā reseruaueras stipē. trāsitoq; eius fluuio: recalcās priora uestigia. ad istum cælesti
um siderū redies choꝛ. Sed inter oia: hic obseruādum præcipue tibi censeo. ne uelis
aperire uel inspicere illā: quā feres pyxidē. uel oīno formositatis diuīæ abditum cures
thesauꝛ. Sic turris illa uel propitia uaticinatiōis munus explicuit. Nec morata Psy-
che pergit tenarū. sumptisq; rite stipibus illis: & offulis: ifernum decurrit meatum:
transitoq; per silentiū asinario debili. & amnica stipe uectori data. neglecto superna
tantis mortui desiderio: & spretis textricū sub dolis precibus. & offulæ cibo sopita
canis horrēdi rabie. domū ꝓserpinæ penetrat. nec offerētis hospitæ sedile dedicatū:
uel cibū beatū amplexa: sed ante pedes eius residens humilis. & cibario pane cōtēta:
ueneriā ptulit legationē. Statimq; secreto repletā conclusāq; pyxidē suscipit. & offu
læ sequētis fraude caninis latratibus obseratis: residuaque nauitæ reddita stipe. lon-
ge uegetior: ab inferis recurrit. & repetita atque adorata cādida ista luce: q̄q̄ festinās
obsequiū terminare: mente capitur temeraria curiositate. V. Et ecce inquit iepta ego
diuine formositatis gerula: quæ nec tantillū qdē indidē mihi delibo. uel sic illi amato
ri meo formoso placitura. Et cū dicto reserat pyxidem: nec q̄cq̄ ibi rerū: nec formosi
tas ulla: sed infernus somnus: ac uere stygius: q̄ statī coperculo reuelatus. iuadit eam
crassi soporis nebula: cūctis eius membris pfunditur. & in ipso uestigio: ipsaque se-
mita cōlapsam: possidet: & iacebat īmobilis. & nihil aliud q̄ dormiēs cadauer. Sed
cupido iā cicatrice solida reualescens: nec diutinā sue psyches absentiā tolerans: per
arctissimā cubiculi: quo cohibebatur: elapsus fenestrā. refectisque pinnis aliquāta qe
te longe uelocius prouolans. Psychē accurrit suā. Deterſoque sōno curiose. & rursum
in pristinā pyxidis sedē recōdito. Psychen innoxio punctulo suæ sagittæ suscitat. Ec
ce inquit rursū perieras misella simili curiositate. sed ītērim qdem tu ꝓuinciā quæ
tibi matris meæ præcepto mādata est. exequere grauiter. cætera egomet uidero. His
dictis amator leuis in pinnas se dedit. Psyche uero cōfesti veneri munus reportat. ꝓ
serpinæ. C. Interea cupido amore nimio peresus. & ægra facie matris suæ repētinā lo
brietatē ptimescēs. ad armile redit. aliſque pnicib9 cæli penetrato uertice. magno lo
ui supplicat. suāq; causam ꝓbat. Tūc Iuppiter ppressa cupidinis buccula. manuque
ad os suū relata cōsauias atq; sic ad illū. V. Licet tu inqt dominę fili. nunq̄ mihi con-
cessu deū decretum seruaris honorē sed istud pectus meū: quo leges elemētoꝛ. & ui
ces siderū dispōnuntur cōuulneraris assiduis ictibus crebrisq; terrenæ libidinis fæda
ueris casibus cōtraq; leges & ipsā iuliā. disciplināq; publicā. turpibus adulteriis. exi
stimatiouē famāquem eā læseris, ī serpēses. ī ignes. in feras. in aues. & gregalia pecua
serenos uultus meos sordide reformādo attamē modestię meæ memor. quodque in
ter istas meas manus creueris. cuncta pficiā. dū tamē scias æmulos tuos cauere. Ac
si qua nunc ī terris puella prepollet pulchrytudine præsētis beneficii uicē ꝓ eā mihi re
pēsare te debere. C. Sic fatus iubet mercuriū deos oēs ad cōditionē cōuocare ꝓtin9,
Ac si qui cætu cælestiū defuisset. in pænā decē miliū nūmorū conuētū iri ꝓnunciare.
Quo metu statī cōpleto cælesti theatro. ꝓ sede sublimi sedens ꝓcerus Iuppiter sic
Alū- enūciat. V. Dei conscripti musaꝛ aluo. adolescentem istum. quē manibus meis alū
nari natus sum ꝓfecto scitis omnes cuius primæ iuuētutis caloratos impetus freno quo

dam coercendos existimaui sat est quottidianis eũ fabulis. ob adulteria cũctasq; cor
ruptelas infamatum tollenda est omnis occasio. & luxuria puerilis nuptialibus pedi
cis colliganda. Puellam eligit & uirginitate priuauit. teneat: possideat amplexus psy
chen: semp suis amoribus perfruatur & ad uenerẽ collocata facie. Nec tu inquit fi
lia quicq̃ contristare. nec prosapiæ tãtæ tuæ statuiq; de matrimonio mortali metuas:
Iam faxo nuptias nõ impares. sed legitimas & iure ciuili congruas. & ilico per Mercu
riũ arripi psychen & in cælum perduci iubet porrecto ambrosiæ poculo. Sũme inqt
psyche: & īmortalis esto nec unq̃ digredietur a tuo nexu cupido sed iste uobis erũt p
petuæ nuptiæ. Nec mora cũ cœna nuptialis affluens exhibetur. Accũbebat summũ
torum maritus. Psychen gremio suo complexus sic & cũ sua iunone iuppiter. Ac de
inde per ordinẽ toti dei. Tunc poculum nectaris quod uinũ deoꝝ est. ioui quidẽ su
us pocillator ille rusticus puer cęteris uero liber ministrabat. Vulcanus cœnã coque
bat: horæ rosis & cęteris floribus purpurabant omnia gratiæ spargebãt balsama. mu
sæ quoq; canora personabant. Appollo cantauit ad citharã. Venus suaui musicæ su
peringressa formosa saltauit scęna sibi sic concinnata ut musę quidem chorum canerẽt
tibias inflaret. Satyrus & panisscus ad fistulã diceret sic ecce psyche conuenit ī manũ
cupidinis & nascitur illis maturo partu filiam quam uoluptatem nominamus. Sic
captiuæ puellæ delira & temulenta illa narrabat anicula. Sed astans ego non pro
cul dolebam me hercules quod pugillares & stilum non habebam qui tam bellam fa
bellãm prænotarem. Ecce confecto nescio quo graui prælio latrones eueniunt onusti
nõnulli tamẽ immo ꝓmptiores uulneratis domi relictis & plagas recurantibus ipsi
ad reliquas occultatas in quãdam spelunca sarcinas ut aiebant proficisci gestiunt prã
dioq; raptim tuburcinato me & equum uectores rerum illarum futuros fustibus ex
inde tundentes producunt in uiam: multisq; cliuis & anfractibus fatigatos prope ip
sam uespã ꝓducũt ad quãpiã spelunca unde multis onustos rebus rursum ne breui
culo qdẽ tẽpore resectos obiter reducũt tantãq; trepidatione festinabant: ut me pla
gis multis obtundẽtes ꝓpellentesq; super lapidẽ prope uiam positum deicerent. un
de crebris æque ingestis ictibus dextero crure & ungula sinistra me debilitatum ægre
ad exurgendũ compellunt & īmus quousq; inquit ruptũ istum asellum: nunc etiam
claudũ. frustra pascemus & alius quid quod & pessimo pede domum nostram acces
sit: nec quicq̃ idonei lucri exinde cœpimus sed uulnera & fortissimorum occisiones.
Alius iterum certe ego cũ primum sarcinas istas: q̃q̃ inuitus pertulerit: protinus eũ
uulturiis gratissimum pabulum futurum præcipitabo. Dum secum mitissimi hemi
nes altercant de mea nece iam & domum peruenieramus. nam timor ungulas mihi a
las fecerat tum que ferebamus amoliti properiter nulla salutis nostrę cura ac ne meę
quidem necis habita. comitibus adscitis qui uulnerati remanserant dudum recurrũt
relaturi tædia ut aiebant nostræ tarditatis nec me tamen mediocris carpebat scrupu
lus contemplatione cõminate mihi mortis & ipse mecum: Quid estas luci. uel quid
iam nouissimum expectas: Mors & hic acerbissima decreto latronũ tibi compata ẽ
nec magno conatu res indiget. uides istas ruinas proximas & præacutas in his præ
minentes silices que te penetrantes qua decideris membratim dissipabunt. nam & il
la ipsa præclara magia tua non uultum laboresq; tibi tantum asini uerum corium nõ
asini crassum sed hirundinis tenue membranulũ circundedit. Quin igitur masculũ
tãdẽ sumis aim tuæq; saluti dũ licet consulis habes summã opportunitatã fuge dum

latrones abſunt. An cuſtodiam anus ſemimortuæ formidabis. quã licet claudi pedis tui calce unica finire poteris: Sed quo gentiũ capeſſetur fuga. uel hoſpitiũ quis dabit Hic quidẽ inepta: & prorſus aſinina cogitatio. quis enim uiantiũ uectorẽ ſuũ nõ libẽ
Aſtutula ter auferat ſecũ & alacri ſtatim niſi lorũ quo fuerã deſtinatus abrumpo. meq; quadru pedi curſu proripio nec tamẽ aſtutulæ anus miluinos oculos effugere potui: Nã ubi me conſpexit abſolutũ capta ſuper ſexũ & ætatem audacia. lor; prehendit ac me deducere ac reuocare contendit nec tamẽ ego memor exitiabilis propoſiti latronũ pieta te ulla cõmoueor. ſed incuſſis in eam poſterior; pedũ calcibus ꝓtinus ad plaudo terræ. At illa quãuis humi proſtrata tamẽ tenaciter loro inhærebat. ut me procurrente aliquãtiſp tractu ſui ſequeretur & occipit ſtatim clamoſis ululatibus auxiliũ ualidio ris manus iplorare. ſed fruſtra fletib9 caſſum tumultũ cõmouebat quippe cum nul lus ad foret. qui ſuppetias ei ferre poſſet. niſi ſola illa uirgo captícia quæ uocis exitu ꝓ currens. uidet hercules memorandi ſpectaculi ſcẽnam non tauro. ſed aſino dependẽ tẽ directe aniculam ſũptaq; conſtãtia uirili facinus audet pulcherrimũ extorto eteni loro manibus eius me placitis gannitibꝰ ab impetu reuocatũ gnauiter inſcẽdit. & ſic ad curſũ rurſũ incitat. ego ſimul uoluntariæ fugę uoto. & liberandæ uirginis ſtudio: ſed & plagar; ſuaſu: quæ me ſæpicule cõmonebãt equeſtri celeritate: quadrupedicur
Sepicule ſu ſolũ replaudẽs uirginis delicatas uoculas. adhinire tẽptabã. ſed & ſcalpendi dorſi mei ſimulatione nõnũq; obliquata ceruice pedes decoros puelle baſiabã. Tũc illa ſpirãs altius cælũq; ſollicito nutu petẽs. Vos inqt ſupi tãdẽ mei ſupremis ꝓiculis opem facite & tu fortuna durior. iã ſæuire deſine ſat ti miſeris iſtis cruciatibus meis litatũ eſt tuq; præſidiũ meæ libertatis meęq; ſalutis. ſi me domũ puerteris icolumẽ. parẽtibuſ q; & formoſo ꝓco reddideris quas tibi gratias phibeo: quos honores habebo: quos cibos exhibebo. Iam primũ iubã iſtã tuã ꝓbe pectinabã meis uirginalibꝰ monilib9 adornabo frontẽ uero criſpatã prius decoriter diſcriminabo. Caudeq; ſetas incuria cõgeſtas & horridas cõpta diligentia ꝓpolibo. bulliſq; te multis aureis ioculatũ uelu ti ſtellis ſidereis relucẽtẽ: & gaudiis populariũ põparũ ouantẽ ſinu ſerico ꝓgeſtãs nu cleos edulia mitiora te meũ ſoſpitatorẽ quotidie ſaginabo. Sed nec inter cibos delica tos. & otiũ ꝓfũdũ uitæq; totius beatitudinẽ deerit tibi dignitas glorioſa: nã memoriã preſentis fortunæ meæ diuinæq; ꝓuidẽtiæ ꝓpetua teſtatione ſignabo & depictam in tabula fuge præſentis imaginẽ meæ domus atrio dedicabo: Viſetur. & in fabulis audietur doctor; q; ſtilis rudis ꝓpetuabitur hiſtoria. Aſino uectore uirgo regia fugiens captiuitatẽ. Accedes antiqs & ipſe miraculis credemus etiã exẽplo tuæ ueritatis: & phryxũ arieti ſupnataſſe: & arionẽ delphino gubernaſſe. & Europã tauro ſupercubaſſe. Quod ſi uere Iuppiter mugiuit in bouum: põt in aſino meo latere aliquid: uel uultus hominis: uel facies deor;. Dũ hic identidẽ puella replicat: uotiſq; crebros ĩter miſcet ſuſpiratus ad quoddã puenimus triuiũ: ũde me arrepto capiſtro dirigere dextrorſũ magnope geſtiebat quod ad parentes eius ea. ſ. iret uia. Sed ego gnarus latrones illa ad reliquas cõmeaſſe prædas renitebat fortiter atq; ſic in aĩo meo tacitus expoſtulabã. Quid facis infœlix puella quid agis cur feſtinas ad orcum: quid meis pedibꝰ facere cõtẽdis. Nõ enĩ te tãtũ uer; ẽt me perditũ ibis. Sic nos diuerſa tẽdẽtes & in cauſa finali: de ꝓprietate ſoli. imo uię herciſcũdæ cõtẽdẽtes. rapinis ſuis onuſti corã deprehendũt ipſi latrones. & ad lunę ſplendorẽ. iã inde longius cognitos. riſu magno ſalutãt & unus e nũero ſic appellat quorſũ iſtã feſtinãti ueſtigio lucubratis uiã nec no

ctis itēpestæ manes. laruasq; formidatis. An tu ꝑbissima puella pentes tuos iterui-
scere ꝑperas. Sed nos & solitudini tuæ præsidiū præb bimus. & cōpēdiosū ad tuos
iter mōstrabimus & uerbū manu secutus prehēso loro retrorsū me circūtorquet. nec
baculi nodosi quē gerebat suetis ictibus tēpat. Tūc īgratis ad ꝑmptū recurrens exi-
tiū. reminiscor doloris ungulæ. & occipio nutanti capitę claudicare. Sed ecce inqt il-
leq me retraxerat rursū titubas & uacillas & putres isti tui pedes fugere possūt ambu
lare nesciūt. At paulo ante pinnatā pegasi uincebas celeritatē. Dū sic mecū. fustē qua
tiēs benignus uocatur comes. iam domus eoꝝ extremā loricā pueneram9. & ecce de
quodā ramo ꝑceræ cupressus īdura laqueū anus illa pēdebat. Quam qdē detractā
ꝑtinus cū suo sibi funiculo deuictā dedere præcipitē. puellaq; statī distēta uinculis:
cœnā quā postrema diligentia præparauerat īfœlix anicula ferinis īuadūt aīs: Ac dū
auida ferocitate cūcta contrūcant iam incipiūt de nra pœna suaq; uindicta secū cōsi-
derare & utpote in cœtu turbulēto uariæ fuere snīæ. Vt primus uiuā cremari censeret
puellam. Secundus bestiis obiici suaderet. Tertius patibulo suffigi iuberet. Quar-
tus tormentis ex carnificari preciperet. Cærte calculo cunctorum utcunque mors
ei fuerat destinata. Tunc unus oīum sedato tumultu placido sermone sic orsus est.
Nec secte collegii nec mansuetudini singuloꝝ ac ne meæ qdē modestię congruit pa-
tiuos ultra modū delictiq; sæuire terminū: nec feras nec cruces nec ignes nec tormen
ta ac ne mortis qdē maturatę festinas tenebras accessere meis itaq; cōsiliis auscultan-
tes uitam puellæ sed quam meretur largimini nec uos memoria deseruit utique quid
iam dudum decreueritis de isto asino sp pigro qdē. sed manducone sūmo. nunc etiā Mādu
mēdacī fictę debilitatis & uirginalis fugæ sequestro miniſtroq;. Hūc igitur iugulare co
crastīo placeat totisque uacue facto præcordiis ꝑ mediā aluū nudā uirginē quā præ
tulit nobis. īsuere ut sola facie ꝑminēte cętez corpus puellę nexu ferio coerceat. Tūc
super aliqd saxū scrupulosū insititiū & fartilē asinū expōere & solis ardētis uaporibo Insiti-
tradere. Sic enī cūcta q̄ recte statuisti. ābo sustinebūt & mortē asin9q; pridē meru tium
it & illa mors9 ferazꝝ cū uermibo mēbra lāiabūt & ignis flagrātiā cū sol nimiis calori Farti-
bo inflamarit uterez & patibuli cruciatū. cū canes & uultures intima ꝑtrahēt uisera. lis
Sed & cæteras eius erūnas & tormēta nūerare. mortuæ bestiæ ipsa uiuēs uētrē habi-
tabit. Tūc fœtore nimio nares æstuabūt medię diutinæ lætali fama tabesceret. nec suis
saltē liberis manibo mortē sibi fabricare poterit. Talibo dictis nō pedibo sed totis ani
mis latrones in eius uadūt snīā quā meis tā magnis auribo accipiēs quid aluid q̄ meū
crastinum deflebam cadauer.

V. Eiusdem liber Septimus de asino aureo.

T primū tenebris abiectis dies ialbebat & cādidū solis curriculū cū-
cta cōlustrabat qdā de nuero latronū puenit sic enī mutuæ salutatio
nis offitiū indicabat is in prīo spelūcę aditu residēs & ex anhelitu rece
pto spū nitalē collegio suo nūtiū fecit. Q đ ad domū milōis hyppati
quā ꝑxime diripuim9 ptinet discussa solicitudine iā possum9 eē secu-
ri. Postq̄ uos enī fortissimis uiribus cunctis ablatis castra nra re mea-
stis īmixtus ego turbulis popularīū dolēt que atque īdignati simīlis arbitrabar. sup
inuestrigatiōe facti cuiusmodi cōsilium capetur & an & quatenus latrōes placeret inq
rī renuntiaturus uobis ut mādaueratis oīa nec argumētis dubiis. sed ratiōibo ꝑbabi
libo cōgruo cuncte multitudinis cōsensu nescio q lucius auctor manifestus facinoris
postulabatur q ꝑximis diebo fictis cōmēdaciis īris miloni sese uiꝝ cōmētitus bonū.

arctiꝰ cõciliauerat ut ẽt hoſpitio ſuſceptꝰ iter familiares intios hẽretur. Pluſculiſq; i-
Cõmẽ titus bidẽ diebꝰ dẽoratus falſis amoribꝰ ãcillæ miſõis aĩum irrepẽs ianuæ clauſtra ſedulo
exploraverat & ipſa mẽbra inqs oẽ patrioniũ cõdi ſolebat curioſe ꝓſpexerat. Nec ex
iguũ ſceleratꝰ mõſtrabatur indiciũ qppe cũ eadẽ nocte. ſub ipſo flagiti momẽto: idẽ
ꝓfugiſſet nec exide uſq; cõpareret. nã & præſidiũ fuge quo uelocius fruſtratis ſecuto
ribꝰ ꝓcul ac ꝓcul abderet ſeſe. eidẽ facile ſuppeditaſſe equũ nãq; illũ ſuũ cãdidum ue
ctorẽ futuꝝ duxiſſe ſecũ plãne ſeruũ eiꝰ ibidẽ in hoſpitio repertũ: ſceleꝝ cõſilioꝝ q; he
riliũ futuꝝ indicere ꝓ magiſtratus impublicã cuſtodiã receptũ. & altero die tormẽtis
uexatũ pluribꝰ ac pene ad ultimã mortẽ excarnificatũ nil q; cq; reꝝ taliũ eẽ cõfeſſũ miſ
medul ſos tamẽ in patriã Lucii illius multos nũero. Qui reũ pẽas datuꝝ ſceleris inqrerent.
litus Hic eo narante ueteris fortunæ & illius beati Lucii. preſentiſq; ęrũne & infœlicis aſini
facta cõpatione medullitus ingemebã. Subibatq; me nõ de nihilo ueteris priſcæq; do
ctrinæ uiros finxiſſe. ac ꝓnũciaſſe cęnã & ꝓrſus exoculatã eẽ fortũã quę ſp ſuas opes
ad malos & indignos cõferat nec unq; iudicio quẽq; mortaliũ eligat. ĩmo uero cum his
potiſſimũ diuerſetur quos ꝓcul ſi uideret fugere dẽret. q̃dq; cũctis ẽ extremius uari-
as opiniones. ĩmo cõtrarias nobis attribuat. ut & malus bõi uiri fama glorietur & in-
nocẽtiſſimus cõtra noxioꝝ ore plectatur. Ego deniq; quẽ ſæuiſſimus eius ipetꝰ in be
ſtiam extreme ſortis quadrupedẽ deduxerat. cuiuſq; caſus etiam cuiuis iniqſſimo do
lẽdus atq; miſerãdus merito uideretur criminæ latrocinii in hoſpitẽ mihi cariſſimum
poſtulabar. Q̃d crimẽ ꝓ nõ modo latrociniũ. ueꝝ ẽt priccidiũ q ſq; rectius noĩaret. nec
mihi tamẽ licebat cauſã meã defendere uel unico uerbo ſaltẽ denegare. Deniq; ne ma
la cõſciẽtia tã ſceleſto crimini præſens uiderer ſilẽtio cõſẽtire. Hac tantũ in patiẽtia ꝓ
ductus: uolui dicere nõ feci. & uerbũ q dẽ præcedens ſemel ac ſæpius ĩmodice clami-
taui ſequẽs uero nullo pacto deſerere potui. ſed in prima remãſi uoce. & idẽtidẽ boa-
ui. nõ. nõq; uãq; nimia rotũditate pẽdula uibraſſẽ labia. ſed & ego pluribus de fortũæ
ſæuitate cõqueror. q̃q; nec iſtud puduit me cũ meo fãulo. meoq; uectore illo equo fa
ctũ cõſeruũ atque cõiugẽ. Talibꝰ cogitationibꝰ fluctuãtẽ ſubiit me illa cura potior.
q̃ ſtatuto cõſilio latronũ mãibꝰ uirginis decretã me uictimã recordabar uẽtrẽ crebrõ
ſuſpiciẽs meũ. iã miſellã puellã pturiebã. Sed ille q cõmodũ falſã de me notoriã ꝓtu
lerat. ex ꝓmptis mille aureis. quos inſinu laciniæ cõtexerat. quoſq; uariis uiatoribus
detractos. ut aiebat ꝓ ſua fragalitate cõi conferebat arce. infit ẽt de ſalute cõmilitonũ
ſollicite ſeiſcitari. cognitoque quoſdã immo uero fortiſſimũ quenque uariis q dẽ. ſed
impigris caſibꝰ adoppetiſſe ſuadet tãtiſp pacatis itineribꝰ omniũ prælioꝝ ſeruatis in
duciis inq ſitionibꝰ cõmilitonũ potius inſiſteretur & tyrocinio nouæ iuuẽtutis ad pri
ſtinæ manus nũeꝝ. Martiæ cohortis facies integraretur. nã & inuitos terrore cõpelli
& uolẽtes præmio ꝓuocari poſſe. nec paucos humili ſeruilique uitę renũciãtes inſtar
tyrannicæ poteſtatis ſectã ſuã cõferre malle. Se quoque iã dudũ pro ſua pte quendã
cõueniſſe hominẽ. & ſtatu ꝓceꝝ & ætate iuuenẽ. & corpe uaſtũ. & manu ſtrẽnuum.
eique ſuaſiſſe ac denique ꝓſuaſiſſe ut manũs hebetatas diutina pigritia tandẽ referret
ad frugẽ meliorẽ: bonoque ſecundæ dum poſſet frueretur ualitudinis. nec manum
ualidã erogãdę ſtipi porrigeret. Sed hauriendo potius exerceret auro. Talibꝰ dictis
uniuerſi omnes aſſenſere. & illum qui iã cõprobatus uideretur aſciſci & alios ad ſup-
plendũ numerũ ueſtigare ſtatuunt. tunc profectus & paululum cõmoratus ille: per
ducit ĩmanem quẽdã iuuenem uti fuerat pollicitus neſcio an ulli preſentium cõparã

dū: nā præter cæterā corpis molem toto uertice. cūctos ante pollebat. & ei cōmodū lanugo malis inſerpębat. ſed plane cētūculis diſparibꝰ. & male cōſarcinatis ſemi amictū. inter quos pectus & uenter cruſtata craſſitie reluctabāt ſic introgreſſus auete in quit fortiſſimo deo Marti clientes mihīq; iā fidi cōmilitones. & uirū magnanimæ uirtutis uolentem uolētes accipite. libentius uulnera corpore excipientem. q̄ aurū manu ſuſcipientē ipſaq; morte quā formidant alii meliorem. nec me putetis egenum uel abiectum neue de pannulis iſtis uirtutes meas æſtimetis: nam prefui ualidiſſimæ manui totāq; prſus deuaſtaui macedoniā. Ego ſū prædo famoſus. Hemus ille thracius cuius totæ prouintiæ nomen horeſcunt patre therone atque latrone inclito prognatus humano ſanguine nutritus. Interq; ipſos manipulos factionis educatus: hæres & æmulis uirtus paternę. ſed oēm priſtinā ſotiorū fortiū multitudinem. magnaſq; illas opes. exiguo tēporis amiſſi ſpatio. nam procuratorē principis. ducenaria pfūctū. dehinc fortuna triſtiore decuſſum pretereunte me orato fueram aggreſſus. Sed rei noſcendæ carpo ordinē. ¶ Fuit quidam multis officiis in aula. Cæſaris clarus. atq; conſpicuus: ipſi etiam probe ſpectatus. Hunc inſimulatū quorundam aſtu proiecit extorrem. ſæuiēs inuidia. ſed uxor eius Plotina quædam. raræ fidei atq; ſingularis pudicitiæ fœmina: quæ decimo partus ſtipendio. uiri familiam fundauerat. ſūptis atque contēptis urbicæ luxuriæ deliciis. fugientis comes & in fortunii ſotia: tonſo capillo. in maſculinam faciem reformato habitu: pręcioſiſſimis monilium. & auro monetali zonis refertis incincta. inter ipſas cuſtodientium militum manꝰ & gladios nudos intrepida: cunctorum periculorum participes: & pro mariti ſalute per uigilē curam ſuſtinens ęrumnas aſſiduas ingenuo maſculo ſuſtinebat. Iamque plurimis itineris difficultatibus mariſque terroribus exanelatis. Zacynthum petebat: quam ſors ei fatalis decreuerat temporariam ſedem. ¶ Sed cum primum littus actiacum: quo tunc Macedonia delapſi graſſabamus. appuliſſet nocte promota tabernulam quandam littori: nauique proximam: uitatis maris fluctibus incubabat. inuadimus & diripimus omnia. nec tamen periculo leui temptati diſceſſimus. ¶ Simul namque primum ſonum ianuæ matrona percepit: procurrens in cubiculum clamoribus inquietis cuncta miſcuit milites ſuoſque famulos nominatim: ſed omnem uiciniam ſuppetiatum conuocans: niſi quod pauore cunctorum quē ſibi quiſque metuentes deteſcebant ffectum eſt. ut impune diſcederemus. Sed ꝓtinus ſanctiſſima uera enim dicenda ſūt & unicę fidei fœmina bonis artibꝰ gratioſa. præcibꝰ ad cęſaris numē porrectis & marito reditū celerē & aggreſſurę plenā uindictā ipetrauit. Denique noluit eſſe cęſar Hemi latronis collegiū & cōfeſtim interibit tantum poteſt nutus ēt magni principis tota denique factione militarium uexillationū indgatu cōfecta atque conciſa ipſe me furatus ęgræ ſolꝰ mediis orci faucibꝰ ad hunc euaſi modū. Sumpta ueſte muliebri floridam ſinus floccidos abundante mitellaque textili contecto capite calceis fœmininis albis illis & tenuibꝰ indutus & inſequiorem ſexū incertus atque abſcōditus aſello ſpicas ordeaceas gerēti reſidēs p medias acies infeſti militis tranſabii. unā mulierē putātes aſinariā cōcedebāt liberos aditus. quippe cū mihi ēt tūc depiles genæ. leui pueritia ſplendicarēt. nec ab illa tamē paterna gloria uel mea uirtute deſciui quāq; ſemitrepidꝰ iuxta mucrōes martios cōſtitutꝰ ſed habitus aliēi fallacia tectꝰ uillas ſeu caſtella ſolꝰ aggrediens uiaticulū mihi corraſi. Et deloricatis ſtatim pānulis i mediū ꝓfudit duo milia aureoꝝ & en inquit iſtā ſportulā imo uero dotē ueſtro colle

Centū culis

Tēporaria

Indagatus

gio libens meque uobis ducē fidelissimū. Si tamē non recusatis offero breuis tēporis spacio lapideā istā domū uestrā factur9 aureā. Nec mora nec cūctatio. Sed calculis oibus ducatum latrōes unanimes ei deferre. uestēque lautiusculā pferūt sumeret ab iecto centūculo diuite sic reformatus singulos exosculatus & in sūmo puluinari locatus cœna & poculis magnis inauguratur. Tūc sermonibus mutuis de uirginis fuga deque mea uectura & utrique destinata monstrosa morte cognoscit & ubi locoꝝ eēt illa pcontatus deductusq; uisa ea ut erat uinculis onusta cōtorta & uituperanti nare discessit. & nō sū quidē tā brutus uel certe temerarius inqt ut scitū uestrū inhibeam. sed male cōscientię reatū intra me sustinebo. si quod bonū mihi uidetur dissimulauero: sed pri9 fiduciā uestri causa solicito mihi tribuite cū preserti uobis si snia hæc mea displicuerit liceat rursus ad asinū redire. Nā ego arbitror latrones quiq; eoꝝ recte sapiuūt nihil anteferre lucro debere suo. Ac ne ipsā qdē sępe & aliis damnosā ultionē. Ergo igitur si pdideritis in asino uirginē nihil amplius q̄ sine ullo compēdio indignationē uestrā exercueritis quin ego censeo deducēdā eā ad quāpiam ciuitatē ibiq; uenūdandā nec enī leui precio distrahi poterit talis ætatula. nam & ipse quosdā lenōes pridē cognitos hēo quoꝝ poterit unus. magnis equidē talēti sūt arbitror puellā istā præstinare cōdigne natalibus suis fornicē pcessurā nec in similē fugā discurrā nō nihil etiā cū lupanari seruierit uindicte uobis depēsurā: hāc exaio qdē meo snīam cōducibilē protuli. Sed uos nostroꝝ estis consiliorum rerumq; domini. V. Sic ille latronū fisci aduocatus nostrā causam ptulerat uirginis & asini sospitator egregius. sed in diutina deliberatione cæteri cruciantes mora consilii mea precordia. immo miserū spiritū: libētes tandem nouitii latronis accedūt snīæ & ptinus a uinculis exoluunt uirginē. quæ qdē simul uiderat illū iuuenē fornicisq; & leonis audierat mentionē cœpit risu letissimo gestire. ut mihi merito subiret uituperatio totius sexus. cū uiderē puellā pci iuuenis amore. nuptiaꝝq; castaꝝ desiderio simulato lupanaris spurci sordidiq; subito delectari noīe & tūc qdē totaꝝ mulieꝝ secta moresq; de asini pēdebāt iudicio. Sed ille iuuenis sermōe repetito. Quin igī inqt supplicatū Marti comiti pgimus. & puellā simul uēdituri & sotio īdagaturi: sed ut uideo nullū uspiā pecus sacrificatui. Ac ne uinū qdē potaui affatim uel sufficiens hēmus decē itaq; mihi legatæ comites: qs cōtētus. pximū castellum petam inde uobis epulas & alias res cōparaturus sic eo pfecto cæteri copiosum instruūt ignē aram cespite uirēti marti deo faciūt nec multo post aduenīūt illi. unarios utres ferentes. & gregatim pecua cōmitantes unū præelectū grandem hircū. annosū. & horricomē marti secutori comitiq; uictimant. & ilico prandiū fabricatur opipare. Tūc hospes ille. nō modo inquit expeditionū præclarūq; uerū etiā uoluptatū uestraꝝ ducē me strennuum sentire debetis & aggressus insigni facunditate gnauiter cuncta præministrat. uerrit. sternit. coquit. tucceta concinnat. apponit satule. sed præcipue poculis crebris. grandibusq; singulos ingurgitat. Interdum tamen insimulatione promendi quæ poscebat. usus. ad puellam commeabat assiduæ. partesq; subreptas clanculo. & prægustatas a se potiones. offerebat hylaris. V. At illa sumebat appetenter & nonnunquā basiare uolent. promptis sauiolis adlubescebat. q̄resoppido mihi displicebat. C. Hem oblita es nuptiarum tuique mutui cupitoris puella uirgo. & illi nescio cui recenti marito quem tibi parentes iunxerat. hūc aduenam cruentumque percussorē præponis. Nec te consciētia stimulat. sed affectiōe calcata inter lāceas & gladios istos scertari tibi libet. qd si quo mō cęteri

Aetatula

Præstinare

Cōducibilis

Sospitator

Sacrificatui

Horriconus

Facunditas

Sauiolum

latrones psenserint. nō rursū recurres ad asinum. & rursum exitiū mihi parabis? re uera ludis de alieno corio. ¶ Dū ista syncophanta ego mecū maxima cū indignatiōe dis puto. de uerbis eoꝝ quibusdā dubiis. sed non obscuris prudēti asino. cognosco non Hemū illū prædonē famosum. sed Lepolemū sponsū puellæ ipsius. Nā pcedente sermone: paulo iā cariusː cōtēpta mea præsentia queuere mortuiː bono aīo eis inquitː Charite dulcissima: nā totos istos tuos hostes statim captiuos habebis: & instāti uali diore uiuū iā immixtū: sed modico tepefactum uapore: sauciis illis & crapula uinolē tiaq; madidis: ipse abstemius non cessat ipingere: & Hercoles suspicionē mihi fecitː q̄si soporiferū quoddā uenenū cātaris immisceret illis. cūsti deniq; sed prsus oēs ui no sepulti. iacebāt oēs ptim parati morti. Tūc nullo negocio arctissimis uinculis īpe ditis: ac p arbitrio suo cōstrictis illis: īposita dorso meo puella dirigit gressū ad suam patriā. ¶ Quā simul accessimus: tota ciuitas ad uotiuū cōspectū effunditurː procur runt parentes: affines. clientes: alumni: famuli lætificē: gaudio delibuti. pompam cerneres oīs sexus & omnis ætatis: nouūq; & Hercules memorādū spectamē: uirgi nē asino triūphantē. Deniq; ipse ēt hilarior p uirili parte: ne præsenti negocio ut alie nus discreparē auribus: pflatisq; naribꝰ. rudiui fortiter: imo tonanti clamore perso nui. & illā thalamo receptā: cōmode parētes sui fouebāt. ¶ Me uero cū ingēti iumēto rū: ciuiūq; multitudine: confesti retro Lepolemꝰ agebat. nō inuitū nā & alias curio sus & tūc latronū captiuitatis spectator optabā fieri. quos qdē colligatos adhuc ui no magis q̄ uinculis depræhendimus. Totis ergo platis erutisq; rebus & nobis auro & argento. cæterisq; onustis ipsos parti cōstrictos utifuerāt. puolutosq; in pximas ripas præcipites dedere. Alios uero suis sibi gladiis obtruncatos reliquere. Tali uindi cta læti & gaudētes ciuitatē reuenimus. & illas qdē diuitias publica custodela cōmi sere. Lepolemo puellā repetitā lege tradidere. Exin meū sospitatorē nūcupatū matro na prolixe quæritabat. ipsoq; nuptiarum die. præsepium meum ordeo passim reple ri iubet. fenumque camelo bactrino sufficiens apponi. Sed quas ego condignas Foti di diras deuotiones imprecor. quæ me formauit non canem. sed asinum. quippe cum uiderem. largissime cœnæ reliquiis. rapinesque canes omnes inescatos atque disten tos. post uincam noctē & rudimēta Veneris. recens nupta gratias summas apud su os parētes: ac maritū mihi meminisse. nō destitit. quoad sūmos illi pmitterēt hono res habituri mihi: cōuocatis denique grauioribus amicis cōsiliū datur. quo potissimū facto digne remuneraret. ¶ Placuerat uni. domi me cōclusū. & otiosū. ordeo. lecto. fabaque. & uitia saginari. Sed obtinuit alius. qui meæ liberati pspexerat. suadens ut rurestribus potius campis in greges equinos lasciuiens discurrerem. daturus domi nis. equaq; incensu generoso multas mulas alumnas. Ego igitur euocato stati armen tario equisone magna cū præfatione deducēdus assignor. & sane gaudens lætusque præcurrebam. sarcinis & cæteris iā nunc renūciaturus. Nactaque libertate ueris ini tio. pratis herbantibus. rosas utiq; repturus aliquas. subibat me tamē illa etiā seqūs cogitatio. q; tantis actis gratiis. honoribusq; plurimis asino meo tributis. hūana fa cie recepta. multo tanta. p luribns beneficiis honestarer. Sed ubi me procul a ciuita te gregarius ille perduxerat. mille delitiæ. ac ne ulla quidē libertas excipit. Nam pro tinus uxor eius auara quidem: nequissimaque illa mulier. molæ machinariæ subiu gum me dedit. frondosoque baculo subinde castigans. panē sibi. suisq; de meo para

Spectamē

Custodela

Rurestris

Eqso Herbantibꝰ pratis

machinaria mola

bat corio: nec tãtũ ſui cibi gratia me fatigare cõtenta: uicinoꝝ etiã frumẽta mercenariis diſcurſib9 meis cõterebat: nec mihi miſero: ſtatuta ſaltẽ cibaria: ꝓ tantis præſtabant laborib9. Nãq; ordeũ meũ frictũ. & ſub eadẽ mola meis quaſſatũ ãbagibus: colonis ꝓximis uenditabat: mihi uero p diẽ laborioſæ machinæ attẽto: ſub ipſa uespera furfures appõebat ĩcretos ac ſordidos: multoq; lapide ſalebroſos. V. Talib9 ærũnis edomitũ: nouis fortuna ſæua cruciatib9 tradidit. ſ. ut q d aiunt: domi foriſq; fortib9 factis adoriæ plenæ gloriarer: equis armẽtis: nãq; me cõgregẽ paſtor egregius mãdati dominici ſerius auſculator: aliquãdo pmiſit. At ego tãdẽ liber aſinus: lætꝰ & tripudiãs: graduq; molli geſtiẽs eꝫs opportuniſſimas iã mihi cõcubinas mihi futuras dligebã: ſed hic ẽt ſpes hylarior ĩ capitale ꝓceſſit extiũ. mares. n: ob admiſſurã ueterẽ paſci ſaciantur ac diu ſaginati terribiles alioqn: & utiq; quouis aſino fortiores de me metuentes ſibi: & adulterio degemẽ præcauẽteſ. nec hoſpitalis Iouis ſeruato fœdere riualẽ ſũmo furentes ꝓſequũtur odio. hic elatis ĩ altũ uaſtis pectoribꝰ: arduus capite & ſublimis uertice: primoribus in me pugillatur ungulis. Ille terga pulpoſis toruis obeſa cõuertens: poſtremis uelitatur calcibꝰ. alius hinnitu maligno cõminatꝰ: remulſis auribꝰ dẽtiũq; cadẽtiũ renudatis hoſtis: totũ me cõmorſicat. Sic apud hiſtoriã de rege Thracio legerã: q miſeros hoſpites ferrinis eqs ſuis lacerãdos deuorãdoſq; porrigebat. Adeo præpotẽs ille tyrrãnus: ſic ꝓcus ordei fuit: ut edatiũ iumẽtoꝝ famẽ corpoꝝ hũanoꝝ largitiõe ſedaret. Ad eundẽ modũ diſtractꝰ & ipſe uariis equoꝝ ĩcurſibꝰ: rurſus molares illos circuitꝰ reqrebã. Veꝝ fortuna meis cruciatib9 ĩſatiabilis: aliam denuo mihi peſtẽ iſtruxit delegor. n. ligno mõte duehũdo. puerq; mihi præfectꝰ ĩponitur: oĩum ille q dẽ puer deterrimus. nec me mõtis excælſi tãtũ arduũ fatigabat iugũ: nec ſaxas tãtũ ſudes ĩcurſando cõturbabã ungulas: uerũ fuſtiũ quoq; crebris ictib9 ꝓcliue ddolabar: ut uſq; plagaꝝ mihi medullaris ĩſideret dolor: coxæque dextræ ſp ictꝰ incutiẽs: & unũ feriẽdo locũ: diſſipato corio & ulceris latiſſimi fcõ forãine ĩmo fouea uel ẽt feneſtra: nullus tamẽ deſinebat identidẽ uulnus ſanguine delibutũ obtũdere lignoꝝ uero tãto me præmebat põdere. ut ſarcinæ molẽ elephãto nõ aſino paratã putares. ille uero quotiẽs in alteꝝ latꝰ prepõderãs declinarat ſarcina cũ deberet potiꝰ grauãtis ruinæ fuſtes demere. & leuata pauliſp præſſura ſanare me. uel certe in alterũ latus trãſlatis pæqre. circa. lappidibꝰ additis inſuper. ſic iniqtati põdere me debatur. V. Nec tamẽ poſt tantas meas clades immodico ſarcinæ põdere cõtẽtus. cũ fluuiũ tranſcenderemus. qui forte præter uiã defluebat. pedibus ſuis ab aquæ madore conſulens. ipſe quoque inſuper lũbos meos inſiliens reſidebat. exiguũ ſcilicet & illud tantæ molis ſuper pondiũ. at ſi quo caſu limo cœnoſo ripæ ſupercilio lubricante. oneris impatiẽtia ꝓlapſus deruiſſẽ. cum deberet egregius Agaſo manũ porrigere. capiſtro ſuſpẽdere: cauda ſubleuare. certã ptẽ tãti põderis. quoad reſurgerẽ ſaltẽ. detrahere. nullũ quidẽ defeſſo mihi ferebat auxiliũ. ſed occipiens a capite. immo uero & ipſis auribus totũ me compilabat. cædit fuſte grauiſſimo donec fomẽto uice meq; plagæ ſuſcitarent. Idẽ mihi talẽ excogitauit pniciẽ. ſpinas acerrimas & pũctu uenenato uiroſas. tortili nodo in falcẽ cõſtrictas. caudæ meæ pẽſilẽ delegauit cruciatũ. ut inceſſu modo commotæ incitatæque funeſtis aculeis infeſtæ me cõuulnerarẽt: Ego igitur ancipiti malo laborabã. nã cũ me curſu ꝓripuerã fugiẽs acerbiſſimos incurſus uehementiore niſu ſpinaꝝ feriebar. ſi dolori ꝓcens paululũ reſtitiſſẽ. plagis compellebar ad curſum. nec quiq̃ uidebatur aliud excogitare puer ille nequiſſimus: quam ut me

Adorię plenæ

Satiãter Degemen

Velitatur

Remulſis auribꝰ

Commorſico

Dedolabar

Medullaris

Pondium

Deruiſſẽ

Occipiens

quoquomodo ꝓditū iret: idq; iurans. & nō nūq̄ cōminabatur: & plane fuit: qd' eius
deteſtabilē malitiā ad peiores conatus ſtimularet. Nā q̄dā die: nimia eius inſolentia
expugnata patientia mea: calces ualidos extulerā. Deniq; tale facinus in me commi-
niſcitur: ſtuppe ſarcina me ſatis onuſtū: ꝓpereq; funiculis cōſtrictū: ꝓducit ī uiā: de
q; ꝓxima uillula ſpirātem carbunculū furatus: oneris in ipſo meditullio reponit. Iā
q; fomēto tenus caleſcēs: & enutritus ignis ſurgebat ī flammas. & totū me funeſtus
ardor īuaſerat: nec ullū peſtis extremæ ſuffugiū: nec ſalutis aliq̄d' apparet ſolatiū. &
uſtria talis: morā nō ſuſtinet: ſed meliora cōſilia præuertit. Sed in rebus ſęuis adful-
ſit fortunæ nutus hylarior. Neſcio an futuris periculis me reſeruans: certe præſente
ſtatutaq; morte liberans: Nā forte pluuiæ pridianæ recēs cōceptaculū aquæ lutulen-
te ꝓximū cōſpicatus: ibi memet ī prouido ſaltu totū abiitio: flāmaq; ꝓrſus extincta:
tādē. & pōdere leuatus: & exitio liberatus euado: ſed ille deterrimo ac temerarius pu
er: hic quoq; ſuū neqſſimū factū ī me retorſit. gregariiſq; oīb9 affirmauit. me ſponte
uicinoꝝ foculos trāſeuntē titubanti gradu ꝓlapſum. ignē ultroneū acceſſiſſe mihi ēt
arridens addidit. quouſq; ergo fruſtra paſcemus ignigenū iſtū. nec multis ī teriectis
diebus. longe peioribus me dolis petiuit. ligno. n. qd' gerebā. ī ꝓximā caſulā uēdi-
to. uacuū me ducēs. iā ſe neqtiæ meæ ꝓclamās iparē. miſerrimūq; iſtud magiſteriū
renuēs q̄relas hmōi cōcinnat. Videtis iſtū pigrū tardiſſimūq; & nimis aſinū. me præ
cæteris flagitiis nūc nouis piculis etiā angit. ut quēq;. n. uiatorē ꝓſpexerit. ſiue illa ſit
uetula mulier. ſiue uiro nubilis. ſeu tener puellus. ſeſe illico diſturbato geſtamīe. nō-
nunq̄ etiā ipſis ſtramētis abiectis furēs incurrit. & homines amator talis appetit. &
humi ꝓſtratis illis inhians illicitas atque ī cognitas tēptat libidines. & ferinas uolup-
tates auerſam Venerē. iuitat ad nuptias. nā imaginē ēt ſauii mētiēdo. ore ī probo cō-
pulſat ac morſicat. q̄ res nobis nō mediocris lites atque iurgia. imo forſitan & crimia
pariet. Nunc ēt uiſa q̄dam honeſta iuuene. ligno. qd' deuehebat. abiecto. diſpſoque
in eam furioſos dixerit impetus. & feſtiuus hic amaſio humo ſordida proſtratā mulie
rē. ibidem in corona omniū geſtiebat inſcēdere quod niſi ploratu geſtuque fœmineo
conclamatum uiatorū præſidiū accurriſſet. ac de mediis ungulis ipſius eſſet erepta.
liberataque miſera illa cōpauita atque dirupta ipſa quidem cruciabilem cladem ſuſti
nuiſſet. nobis uero penale reliquiſſet exitiū. Talibus mendatiis admiſcendo ſermo
nes alios. q̄ meū uerecūdū ſilētiū. uehemētius premerēt aios paſtoꝝ in meā pniciē a
trociter ſuſcitauit: Denique un9 ex illis. qn igr publicū iſtū maritū inqt īmo cōm oī
um adulteꝝ. illis ſuis mōſtroſis nuptiis cōdignā uictimam hoſtiā & Hem9 tu puer
ait obtrūcato protinus eo ītaſtina q̄dē cāib9 nr̄is iacta. cęterā uero carnē oēm opario
rū cœnę reſerua. Nā coriū affirmatū cineris inſpſū dominis referemus: eiuſque mor
tē de lupo facile mētiemur. Sublata cūctatiōe accuſator ille meus noxius. ipſe ēt pa-
ſtoralis executor ſniꝛ lætus & meis inſultās malis calciſque illius ad mōitus quā ineſ-
ficacē me fuiſſe Hercules doleo: ꝓtinus gladiū cotis attritu pabat: Sed q̄dā de cœtu
illo ruſticoꝝ nefas ait tā bellū aſinū ſic enecare & pp luxuriā laſciuiāque amatoriā cri
minatum opa ſeruitioque tā neceſſario carere cum alioqn exectis genitalibus poſſit
neque in Venerē nullo mō ſurgere noſque omni metu piculi liberare. inſuper ēt longe
craſſior atque corpulentior effici. Multos ego ſcio non modo aſino inertes: uerum
etiam ferociſſimos equos nimio libidinis calore laborantes: atque ob id truces ueſa-
noſque adhibita tali deteſtatiōe: manſuetos ac mālues exīde factoſ. & oneri ferēdo nō

inhabiles. & cæteri ministerii patientes. Denique nisi uobis suadeo nolentibus. possū spacio modico interiecto, quo mercatū ꝓximū obisse statui. petitis e domo ferramentis huic curæ præparatis ad uos actutū redire. trucēque amatorē istum atque isuauem diffitis fœmoribus emesculare: & quouis ueruece mitiorē efficere. V. Tali sententia medius orci manibus retractus. sed ex tunc pœnæ reseruatus mœrebā. & in nouissima pte corpis: totū me ꝓritur; deflebā. inedia deniq; cōtinua: uel præcipiti ruina: memet ipse quærebā extinguere: moriturus qdē nihilominus: sed moriturus iteger. Dūque in ista necis meæ decunctor electione: matutino me rursum puer ille perēptor meus circa montis suetū ducit uestigiū. Iāq; me de cuiusdā uastissimæ ilicis ramo pendulo destinato: paululū, uiā supergressus. ipse securi lignū qd' deueheret: recidebat: & ecce de proximo specu uastū attollēs caput: funesta ꝓspexit. ursa: quā simul cōspexi. pauidus & repentina facie conterritus: totū corporis pondus i postremos poplites recidi fugæ cōmitto: perq; ꝓna nō tantū pedibus. ueꝝ etiā toto ꝓiecto corpore ꝓpere devolutus immitto me cāpis subpatētib9: & summo studio fugiēs imanē ursam: ursaq; peiorē illū puerꝝ. C. Tūc qdē uiator solitariū uagūq; me respiciēs iuadit: & propiatur inscensum baculo quē gerebat, obumbrans p obliquā: ignarāq; me ducebat uiā: nec iuitus ego cursui me accōmodabā relinquēs atrocissimā uirilitatis lamenā: cæterum plagis nō magnopere cōmouebar: quippe cōsuetus ex forma cōcidi fustibus: sed illa fortuna meis casibus peruicax. tā opportunū latibulū: misera celeritate peruersa nouas iustruxit insidias. Pastores. n. mei: pditā sibi reqrentes uaculā: uariasq; regiones pagrantes: occurrūt nobis fortuito: statiq; me cognitū; capistro præhēsū: attrahere gestiūt. Sed audacia ualida resistēs ille. fidē hominū dominiq; testabat': qd me raptatis. quid iuaditis. An te nos tractamus inciuiliter. q nostrū asinū furatus abducis. qui poti9 effaris ubi puerū eiusdē Agasonē necatū scilicet ocultaris. & iliço deterrectus ad terrā. pugnisque pulsat9. & calcib9 cōtusus ifit deierans. nullū semet uidisse ductorē. sed plane cōcinnatū solutum & solitariū. ob īdicinæ præmiū occupasse. domino tamē suo restituturꝝ. Atque utinā ipse asinus inqt. quē nūq; ꝓfecto uidisse. uocē qret hūanā dare. meæque testimoniū innocētiæ phibere posset. profecto uos huius iniuriæ pigeret. V. Sic ad seuerās nihil q̄cq̄ promouebat. nā collo cōstrictū. reducūeum pastores molesti. circa montis illius syluosa nemora unde lignum puer solebat egerere. nec uspiā ruris repitur ille. sed plane corp9 eius membratī laceratum. multisque dispsum locis cōspicitur. Quā rē ꝓculdubio sentiebā ego illius ursæ dentibus esse perfectam. & Hercules dicerē. quod sciebam: si loquendi copia suppeditaret. Sed quod solum poteram: tacitus licet. seræ uindictæ gratulabar. & cadauer quidem dissectis partibus tādem totum repertum. ægreque concinnatum ibidem terræ dedere. meum uero Bellerophontem. abactorem indubitatum. cruentumque percussorem criminantes. ad casas interim suas uinctum perducunt. quoad renascenti die sequenti deductus ad magistratus. ut aiebant. pœnæ redderetur. C. Interim dum puerum illum parentes sui plangoribus fletibusque quærebantur. & adueniens ecce rusticus. nequaq̄ promissum suum frustratus. destinatam sectionem meam flagitat. Nō ē inquit in his un9. indidē præsens iactura nostra. sed plane crastino libet. nō tā tū naturā. ueꝝ & caput quoque ipsum pessimo isto asino demere. Nec tibi ministerium deerit istoꝝ sic effectū ē. ut in alterum diē clades differretur mea. At ego gratias

agebam bono puero. q; saltem mortuus unã carnificæ meæ dieculã donasset. nec tamen tantilũ saltẽ gratulationi meæ qetiq; spaciũ datũ: nã mater pueri mortẽ deplorãs acerbã filii fleta & lachrymosa: fuscaq; uestẽ cõtecta ãbabus manib9 trahẽs cinerosam caniciẽ heiulans & exinde ꝓclamans stabulũ irrũpit meũ tũsisq; ac diuerberatis uehemẽter uteribꝰ: incipit. & tũc iste securꝰ icũ bẽs præsepio uoracitati sue deseruit: & insatiabilẽ ꝓfundũq; uentrẽ sp esitando distẽdit. nec ærũnæ meę misere uel detestabilẽ casũ defũcti mgri recordat. Sed. s. senectã infirmitatẽq; meã cõtẽnit ac despicit & ipunesi laturũ tantũ scelus credit. At utcũq; se præsuit inocẽtẽ. Est. n. cõgruẽs pessimis conatibꝰ circa noxiã conscietiã: spare securitatẽ. Nã ꝓhdeũ fidẽ quadrupes nequissime. licet præclariã uocis usurã sumens. cui tãdẽ uel ieptissimo psuadere possis: atrocitatẽ istã culpa uocare cũ ꝓpugnare pedibꝰ & arsere morsibꝰ misello puero potueris? An ipsũ qdẽ sæpius icursare caicibus potuisti: morituꝝ uero defendere alacritate simili neqsti. certe dorso receptũ auferes ꝓtinꝰ & ifesti latronis cruãtis manibus eripes. Postremũ deserto derelictoq; illo cõseruo magistro: comite: pastore: nõ solus ausugeres. An ignores eos ẽt q morituris auxiliũ salutare denegauerit: qd' circa bonos mores id ipsũ fecerint soleri puniri. sed nõ diutius meis cladibꝰ lætaberis homicida senties efficiã misero dolori: naturales uires adesse. & cũ dicto assertis manibꝰ exoluit suã sibi fasciã. pedesq; meos sigillatim iligans: indidẽ cõstringit artissime. s. neqd uindictæ meæ sup esset præsidiũ: & ptica qua stabuli fores affirmari solebãt arrepta. nõ prius me desiit obtũdere q̃ uictis fessisq; uiribus suopte põdere degrauatus manibus eius fustis eẽt elapsus. Tũc de brachioꝝ suoꝝ cita fatigatione cõquesta: ꝓcurrit ad focũ ardẽtẽq; ticionẽ gerẽs mediis inguinibus obtrudit: donec solo qd' restabat innixus præsidio: liqda fimo strictim egesta: faciẽ atq; oculos eius confedassem. quacę citate atque fetore: tandem fugata est a me ꝓnicies certũ titione delirantis althee meleager asinus interisset.

V. Eiusdem liber octauus de asino aureo.

n

Octis gallicinio: uenit qdam iuueuis ꝓxima ciuitata ut quidẽ mihi uidebatur: unus de famulis Charites puellæ illius: q̃ mecũ apd latrões pares ærũnas exanclauerat. is de eius exitio & domus totius ifortunio: mira ac nefanda ignẽ ꝓp assidens inter conseruorũ frequentiam. sic anuntiabat: equisones opilonesque etiã bonis eq: fuit Charite nobis q̃ misella. & qdem casu grauissimo: nec uero incomitata manes adiuit. Sed ut cuncta noritis: refarã uobis a capite quæ gesta sunt: q̃ que possint merito doctiores: quibus stilum fortuna subministrat: ĩ historiæ speciem Charitas inuoluere. Erat in ꝓxima ciuitate iuuenis: natalibus prænobilis: quo clarus: eo pecũiæ fuit satis locuples. sed luxuriæ popinalis. & scortisque & diurnis potatiõibꝰ exercitatꝰ. atque ob id fastionibꝰ latronũ male sociatꝰ. nec nõ ẽt manus ifectꝰ hũano cruore. Thrasillus noie. idque sic erat. & fama dicebat. hic cũ primũ Charite nubẽdo maturuisset. iter præcipuos ꝓcos. sũmo studio petitiõis eiꝰ munꝰ obierat: & q̃q̃ cæteris oibꝰ. id genꝰ uiris ãtistaret. eximiisq; mũeribꝰ parẽtũ ĩuitaret iudiciũ. moꝝ tĩi ĩprobatꝰ: repulsę tumelia fuerat aspsus. At dũ Herilis puella i boni Lepolemi manũ uenerat firmiter deorsus delapsũ nutriẽs amorẽ. & denegati thalami ꝓmiscẽs idignationẽ. cruẽto facinori q̃rebat accessũ. Nactꝰ deniq; preſẽtię sue tẽpestiuã occasõe. sceleri qd' diu cogitarat. accigit'. Ac die quo predonũ ifestis mucrõibꝰ puella

fuerat aſtu: uirtutibuſq; ſponſi ſui liberata: turbe gratulantiũ exultãs: inſigniter per miſcuit ſeſe. ſalutiq; præſentia futuræ ſoboli nouoq; maritoq; gaudibundus: ad hono rẽ ſplendidæ proſapiæ: inter præcipuos hoſpites domũ noſtrã receptus: occulato cõ ſilio ſceleris amici fideliſſimi pſonam mẽtiebatur. Iamq; ſermonib9 aſſiduis: & con uerſatiõe frequẽti: nonnũq; etiã cœna: poculoq; cõmuni carior: cariorq; factus: in p fundam romã cupidinis ſeſe paulatim neſcius præcitauerat quidni: cũ flamma ſæua moris. pua qdẽ primo uapore delectet: ſed fomẽto conſuetudinis exæſtuans immo dici ardoris: totos cõburat hoies: diu deniq; deliberauerat ſecũ Thraſillus: quo nec clandeſtinis colloquiis opportunũ reperiret locũ. & adulterinæ ueneris magis magiſ q; precluſos aditus: copia cuſtodiẽtiũ eerneret: noueq; atq; gliſcẽtis affectionis firmiſ ſimũ uinculum: nõ poſſe diſſotiari pſpiceret: & puellæ ſi uellet: q̃q̃ uelle nõ poſſet: fu ratrinæ cõiugalis incõmodaret rudimentũ. & tamẽ ad hoc ipſum quod nõ poteſt con tẽtioſa pniciæ: quaſi poſſet. ĩpellitur. qd' nunc arduum factu putat': amore per dies roborato: facile uidetur effectu: ſpe: ætate dniq;. ſed oro ſolicitis animis ĩtẽdite: quor ſum furioſæ libidinis proruperint ĩpetus. Die quadã uenatũ Lepolemus aſſumpto Thraſillo petebat: indagaturus feras. quod tamen in campis ueritatis eſt. nec enim Charite maritũ ſuum quęrere petiebatur: beſtias armatas dente uel cornu. V. Iamq; apud frondoſum tumulũ ramoſũque denſis tegminibus umbroſo ꝓſpectu ueſtiga torũ. obſeptis campis: canes uenatiõis indagini generoſæ: mandato. cubili reſidẽtes inuaderẽt beſtias: ĩmittũtur. ſtatimque ſollertis diſciplinę memores. ptiti totos præ cingunt aditus: tacitaque prius ſeruata muſſitatione. ſigno ſibi repentino reddito. la trantib9 feruidis. diſſonis miſcent oĩa. nec ulla capra. nec pauens dammula. nec præ cęteris feris mitior cerua. ſed aper ĩmanis atque inuſitatus exurgit toris calloſe cutis obeſus. pilis inhorrentibus. corio equalidus. ſetis inſurgentibus ſpinæ hꝛſpidus. den tibus attritu ſonaci ſpumeus. oculis flammeus. aſpectu minaci. ĩpetu ſeuo fremẽtis oris totus fulmineus. & primũ qdem canũ ꝓcaciores. q cominus contulerãt ueſtigi um. genis hac illac iactatis. cõſectas ĩterficit. deinde calcata retiola qua primos impe tus reduxerat. tranſabiit. & nos quidem cuncti pauore deterriti. & alioquin innoxiis uenationibus conſueti. tũc etiam inermes atque immuniti. tegumentis frondis uel ar boribus latenter abſcondimus. Thraſillus uero nactus fraudium opportunũ deci pulum. ſic Lepolemũ captioſe cõpellat. Quid ſtupore confuſi uel etiam caſſa formi dine ſimiles humilitati ſeruoq; iſtorũ. uel in modum pauoris fœminei deiecti: tã opi nam prædam mediis manibus amittimus? Quin equos in ſcendimus? quin totius i dipiſcimur. & cape uenabulũ & ego ſumo lanceã. nec tantillũ moratia ꝓtinus inſili unt equos. ex ſummo ſtudio beſtiam inſequẽtes. nec tamen illa genuini uigoris obli ta. retorquet ĩpetũ & incendio feritatis ardeſcens. dentiũ compulſu. quem primũ inſiliat contabunda rimatur. Sed prior Lepolemus iaculum. quod gerebat. inſuper dorſum beſtiæ contorſit. At Thraſillus ferę quidem pepercit. ſed equi quo uehebat Lepolemus. poſtremos poplites lancea feriens amputat. Quadrupes recidens qua ſanguis effluxerat. toto tergo ſuppinatus. inuitus dominũ ſuum deuoluit ad terram nec diu. ſed cum aper furẽs inuadit iacentem. Ac primo lacinias eius mox ipſum re ſurgentẽ multo dente laniauit. nec cæpti nefariis bonum piguit amicũ. uel ſuæ ſeui tię litatum ſaltem tanto periculo cernens potuit expleri. Sed ꝓparcito atque plagoſa crura uulnera contegenti. ſuũque auxiliũ miſeriter roganti. per fœmur dextrum di

miſit lāceā tāto illo quidem fidentius quāto crederet ferri uulnera ſimilia futura ꝑfecta dētiū nec nō tamē ipſā quoq; beſtiā facili manu trāſadii. Ad hūc modū defuncto iuuene. exciti latibulo ſuo q ſq; familia mœſta cōcurrimus. At ille q̄q̄ ꝑfecto uoto. ꝑſtrato inimico letus ageret uultu tamē gaudiū tegit. & frōtē adſeuerat & dolorē ſimulat. & cadauer q̄d ipſe fecerat auide circūplexus oīa q̄dē lugentiū officia ſollerter affingit ſed ſole lachryme ꝓcedere noluerunt ſic ad noſtri ſimilitudinē. q uere lamētabamur. cōformatus manus ſuæ culpā beſtię dabat ne dū ſatis ſcelere trāſacto. fama dilabitur & curſus prios ad domū lepolemi detorquet. & aures ifœlicis nuptæ ꝓcutit q̄ q̄dē ſimul ꝓcepit talē nūciū qualē nō audiet aliū: amēs: & uecordia ꝓcita curſuq; bacchata furibūdo ꝑ plateas populoſas: & arua ruri ſtria fertur inſana uoce: caſū mariti q̄ ſitās: Cōfluūt ciuiū mœſtę cateruæ ſequūtur obuii dolore ſotiato ciuitas cūcta uacuatur. ſtudio uiſionis & ecce mariti cadauer accurrit. labētiq; ſpū totā ſe ſup corpus effudit ac pleniſſime ibidē quā deuouerat ei: reddidiſſet aiam. ſed egre manibus erepta ſuoꝝ remanſit in uita. funus uero toto feralē pōpā ꝓſequēte populo deducitur ad ſepulturā. Sed thraſillus nimiū clamare plangere & quaſi ī prīo mœrore lachrymas nō hēbat iā. ſ. creſcente gaudio. reddere. & multis caritatis noibꝫ ueritatē ipſā fallere illū amicū. coetaneū: cōtubernalē: fratrē denīq; addito noīe lugubri ciere necnō inter dū manus Charites a pulſandis uerberibꝫ amouere. luctū ſedare. eiulatū coherceret uerbis palpātibꝫ ſtimulū doloris obtūdere. uariis exēplis multiuagi caſus ſolatia nectere. cūctis tamē mētite pietatis officiis ſtudiū cō rectandæ mulieris adhibere. odioſū q; amorē ſuū perperā delectādo nutrire. ſed officiis inferalibꝫ ſtatim creptis puella ꝓtinus feſtinat ad maritū ſuū demeare. cūctaſq; ꝓrſus ꝓtemtat uias. Certe illā lenē. ocioſāq; nec telis ullis īdigentē. ſed placide q̄ti cōſimilē inedia denīq; miſera & in curia ſqualida tenebris īmis abſcondita cū luce iā tranſegerat. ſed Thraſillus inſtātia puicaci partim ꝑ ſemetipſū: partim ꝑ cæreros familiares ac neceſſarios. ipſos denīq; puellę parentes: extorquet tādē iam furore & illuuiæ pœne collapſa mēbra lauacro. cibo denique cōfoueret. At illa. parentū ſuoꝝ alioquin reuerrēs. inuita quidē. ueꝝ religioſe neceſſitati ſuccūbens uultu nō quidē hylari. uērū paulo ſereniore. obiens ut iubebatur uiuētiū munia. prorſus in pectore: immo uero penitus in medullis. luctu ac mœrore carpebat aīum dieſque totos totaſque noctes: inſumebat luctuoſo deſiderio: & imagines defūcti quas ad habitū dei liberi formauerat affixo ſeruitio diuinis ꝓcolens honoribus ipſo ſe ſolatio cruciabat. Sed Thraſillus præceps alioquin & deipſo noīe temerarius priuſq; dolorē lachrymæ ſatiarent. & ꝓcite mētis reſideret furor. & in ſeſe nimietatis ſenio laceſſeret luctꝰ adhuc flentē maritū. adhuc ueſtes lacerātē. adhuc capillos diſtrahentē nō dubitauit de nuptiis cōuenire & impudentiæ labe tacita pectoris ſui ſecreta fraudeſque ineffabiles detegere. ſed Charite uocem nephandā & horruit & deteſtata eſt. & uelut graui tonitru ꝓcellaque ſideris. uel etiā ipſo diali fulmine percuſſa corruit corpus & obnubilauit animā. ſed interuallo reualeſcente paulatim ſpiritu ferinos rugitus iterans ēt cœna peſſimi Thraſilli ꝑſpiciens ad limam cōſilii deſideriū petitoris diſtulit. Tūc inter moras umbra illa miſeræ trucidati Lepolemi ſane cruentā & pallore deformē attollens faciē quietā pudicā interpellat uxoris. Miconiunx q̄d tibi ꝓrſus ab alio dici nō licebit & ſi pectori tuū iā ꝓmanet noſtri memoria uel acerbe mortis meæ caſus fœdus caritatis interdicit quouis alio fœlicius maritare. modo ne in Theſſali manū ſacrilegā cōuenias neue ſermonē conferas. ne mem-

ſam accũbas nec thoro aq̃eſcas. Fuge mei percuſſoris cruentã dexterã noli picidio nuptias auſpicari uulnera illa quoꝝ ſanguinẽ tuæ lachrymę ꝓluere. nõ ſunt tota dentiũ uulnera lãcea mali Thraſilli me tibi fetit alienũ & addidit cętera. oẽmq; ſcenã ſceleris illuminat at illa ut primũ mœſta qeuerat thoro facĩe ĩpreſſa ẽt nũc dormiẽs lachrymis emanantibꝫ genas cohumidat & uelut quodã torméto inqeta qeti excuſſa luctu reditegrato ꝓlixũ eiulat diſciſſaq; ĩterula decora brachia ſæuiẽtibꝫ palmulis cõuerberat. nec tamẽ cũ quoq̃ ꝓticipãs nocturnis imaginibus. ſed indicio facinoris ꝓrſus diſſimulato & nequiſſimũ ꝓcuſſorẽ punire & ærũnabili uitæ ſeſe ſubtrahere tacita decernit. Ecce rurſus ĩprouide uoluptatis deteſtabilis petitor aures obſeratas de nuptiis obtũdẽs aderat. ſed illa clemẽter aſpernata ſermonẽ Thraſilli aſtuq; miro pſonata inſtãter garriẽti ſũmiſſeq; ꝺprecãti adhuc ĩqt tui fratris meiq; ca. mariti facies pulchra illa in meis diuerſatur oculis. Adhuc odor cinnãeus Ambroſii corporis ꝓ nares meas pcurrit. Adhuc formoſus Lepolemus in meo uiuit pectore. boni ergo & optimi conſules. ſi luctu legitimo miſerrimæ fœminæ neceſſariũ cõceſſeris tẽpus quo ad reſiduis mẽſibꝫ ſpaciũ reliquũ cõpleatur ãni. quæres cũ meũ pudorẽ tũ ẽt tuũ ſalutare cõmodũ reſpicit: ne forte ĩmaturitate nuptiaꝝ indignatione iuſta manes acerbos mariti ad exitũ ſalutis tuæ ſuſcitemus. Nec iſto ſermone Thraſillus ſobrie factus uel ſaltẽ tẽpeſtiua pollicitatione recreatus idẽtidẽ ꝓgit linguæ ſautiãris ſuſurros ĩprobos iurguere. quoad ſimulãter reuicta Charite ſuſcipit. Iſtud equidẽ certe magnope deprecãti cõcedas neceſſe eſt mihi Thraſille ut interdũ taciti clãdeſtinos coitus ebeamꝰ nec q̃ſq̃ pſentiſcat familiariũ. quoad dies reliquos metiatur ãnus. ꝓmiſſiõi fallatioſe mulieris oppreſſus ſuccubuit Thraſillus. & ꝓlixe cõſentit de furtiuo cõcubitu noctéq; & optas exoptat ultro tenebras uno potiũdi ſtudio poſtpones oĩa: Sed heus tu inqt Charite q̃ ꝓbe ueſte cõtectus oiq; comite uiduatꝰ prĩa uigilia fores meas tacitus accedas. unoq; ſibilo cõtentus nutricẽ iſtã meã opiare quæ claſtris adhærens excubabit aduentui tuo. nec ſecius patefactis ædibꝫ acceptũ te. nullo lumine cõſcio. ad meũ perducet cubiculũ placuit Thraſillo ſcœna feralĩ nuptiaꝝ nec ſequius aliqd ſuſpicatꝰ ſed expectatione turbidus de diei tãtũ ſpatio. & ueſpe mora q̃rebatur. Sed ubi ſol nocti tãdẽ deceſſit & ĩpio Charites adornatus. & nutricis captioſa uigilia deceptꝫ irrepit cubiculũ ꝓnus ſpei tũc anus de iuſſu domíe plãdiẽs ei furti de ꝓmptis calicibus: & oeno foro q̃dimixtũ uino ſoporiferaꝝ gerebat uenenũ. crebri potionibꝫ. auide. acſe cure hauriẽtẽ. mẽtita domine tarditatẽ. q̃ſi parẽtẽ adſideret ægrotũ facile ſepeliuit ad ſomnũ. Iãq; eo ad oẽs iniurias expoſito ac ſupinato ĩtro uocata Charite. maſculis aĩs ĩpetuq; diro fremẽs ĩuadit. ac ſupſtitit ſicariũ & inqt. Fidus cõiugis mei comes en uenator egregius. en carus maritus. hæc eſt illa quę meũ ſãguinẽ fudit. hoc pectus. qđ fraudulẽtas ãbages ĩ meũ cõcinnauit exitiũ oculi iſti. q bus male placui. q quodãmõ tamẽ iã futuras tenebras auſpicãtes ueniẽtes pẽas ãtecedũt · quieſe ſecurus. bte ſõniare. nõ ego gladio. nõ ferro petã. abſit. ut ſimili mortis genere cũ marito meo coeq̃ris: uiuo tibi morientur oculi. nec qcq̃ uidebis niſi dormiens. faxo fœliciorẽ necẽ inimici tui: q̃ uitã tuã ſentias. luinẽ certe nõ uidebis. manu comitis ĩdigebis. Charitẽ non tenebis nuptiis nõ fueris. nec mortis qete recreaberis. nec uitæ uoluptate letaberis. ſed incertũ ſimulacrũ errabis inter ortũ & ſolẽ & diu q̃res dexterã quæ tuas expugnauit pupulas qđ qẽ in erũna miſerimũ. neſcies de quo queraris. Atego ſepulchrũ mei lepolẽi tuo luminũ cruore libabo & ſcis manibꝫ eius iſtis oculis parẽtabo. ſed qđ mo-

ra tẽporis dignũ cruciatũ lucraris & meos forsitan tibi pestiferos imaginaris ãplexus
relictis sõnolẽtis tenebris ad aliã penalẽ euigila caliginẽ attolle uacuã faciẽ uindictã
recognosce infortuniũ intellige erũnãs cõputa sic pudice mulieri tui placuere oculi sic
faces nuptiales tuos illuminarũt thalãos. ultrices hẽbis ꝑnubas & orbitatẽ comitẽ
& ꝑpetue cõsciẽtiæ stimulũ. Ad hũc modũ uaticiata mulier. acu crinali capite deprõ
pta. Thrasilli cõuulnerat tota lumiã. eũq; ꝑrsus exoculatũ relinquẽs. dũ dolore ne-
scio crapulã cũ sõno: discutit: arrepto nudo gladio quo se Lepolemus solebat icinge-
re ꝑ mediã ciuitatẽ cursu furioso ꝑripit se: ꝑculdubio nescio quod scelus gestiẽs circa
monumẽtũ mariti cõtendit. At nos & oĩs populus nudatis totis edibꝫ studiose nõ se
qmur hortati mutuo ferrũ uesanis extorquere manibꝫ. sed Charite capulũ capit Le-
polemi: ꝑpter assistẽs. gladioq; fulgẽti singulos abigens. ubi fletus uberes & lamen
tationes uarias cũctoꝝ intuetur. Abiicite inqt iportunas lachrymas abiicite luctum
meis uirtutibꝫ alienũ uindicaui in mei mariti cruẽtũ ꝑemptorẽ punita sũ funestũ me
aꝝ nuptiaꝝ prędonẽ. iã tẽpus ẽ: ut isto gladio deorsus ad meũ Lepolemũ uiã querã:
& enarratis ordine singulis quæ sibi ꝑ sõniũ nũtiauerat matitus. quoq; astu Thrasillũ
inductũ petisset ferro sub papillã dexterã trãsacto cõcorruit. & in suo sibi ꝑuoluta sã
guine postremo balbutiẽs incerto sermõe pefflauere aiam uirilẽ. Tũc ꝑpere familia-
res misere Charites. accuratissime corpus ablutũ. munita sepultura ibidem marito ꝑ
petuã cõiugẽ reddidere. Thrasillus uero cognitis oibꝫ neqens idoneũ exitiũ præsen-
tis clade reddere. certusq; tanto facinori nec gladiũ sufficere. spõte delatus ibidẽ ad se
pulchrũ. Vltronea uobis infesti manes en adest uictima. sæpe clamitãs: ualuis sup se
diligẽter obseratis. inedia statuit elidere sua snĩa dãnatũ spiritũ. Hic ille longo tra
hẽs spiritu: & nõnũq; illachrimans. grauiter affectis rusticis annũtiabat. Tũc illi mu
tati domini nouitatẽ metuẽtes & infortuniũ. domus herilis altius miserantes. fugere
cõpant. sed equoꝝ magister qui me curãdũ magna ille qdẽ cõmẽdatione susceperat qc-
qd i casula prẽcioſũ cõditũ seruabat meo atq; alioꝝ iumẽtoꝝ dorso repositũ absporta-
tãs sedes pristinas deserit gerebamus ifãtulos & mulieres gerebamus: pullos. passe-
res edos catellos & qcqd ifirmo gradu fugã morabatur. nostris quoq; pedibꝫ ãbula-
bat. nec me põdus sarcine q̃q̃ enormis urguebat qppe gaudiali. fuga detestabilẽ illũ
exectorẽ uirilitatis meæ relinquẽtẽ. Siluosi mõtis aspeꝝ ꝑmensi iugũ. rursusq; repo-
sita cãpoꝝ ad spatia puecti: iã uespa semitam tenebrante. ꝑueniem⁹ ad quoddam ca
stellũ frequẽs & opulẽs unde nos incole nocturna. imouero matutina etiam ꝑhibeã
egressione. lupos enim numerosos. grandes. & uastis corporibꝫ sarcinosos. ac nimia
ferocitate seuientes passim rapinis ad suetos infestare cũctam illam regionem. Iamq;
ipsas uias obsidere & in modũ latronum prætereuntes aggredi. immo etiam uesana
famæ rabidos. finitimas expugnare uillas exitiumq; inertissimoꝝ pecudũ ipsis tam
humanis capitibus imminere. Deniq; ob iter illud qua nobis erat cõmeandum iacere
semesa hominum corpora. suisq; uiseribus nudatis ossibus cuncta cãdere. ac per hoc
nos quoque cautione summa uiæ reddi debere idque uel in primis ob serenitatẽ: ut lu
ce clara: & die iam ꝑuecto. & sole florido uitãtes undique latentes insidias: cũ & ipso
lumine diraꝝ bestiaꝝ repigratur impetus non laciniatim dispsos sed cuneatim stipa
to cõmeatu difficultates illas trãsabiremus. Sed nequissimi fugitiui ductores illi no-
stri ecce festinationis temeritate: ac metu incerte insequutionis spreta salubri monitio
ne. nec expectata luce ꝓxima circa ferme tertiã uigiliã noctis onustos nos ad uiã pro

pellunt. Tũc ego metu prędicti piculi q̃tũ poterã turbe medius & inter cõserta iumẽ
ta latẽter abscõditu clũibꝫ meis abaggressiõibꝫ ferinis cõsulebã. iãq; me cursu celeri cę
teros equos antecellentẽ mirabãtur oẽs. sed illa ꝓnicitas non erat alacritatis meæ. sed
formidinis indiciũ. Deniq; mecũ ipse reputabã pegasũ inclytũ illũ metu magis uolu
ticũ fuisse. ac ꝓ hoc merito pinnatũ ꝓditũ dũ in altũ & adusq; cælũ subsilit ac resultat
formidãs. s. ignifere morsũ chimere. Nã & illi pastores qui nos agebãt in speciẽ prę
lii manus obarmauerãt hic lanceã ille uenabulũ alius gerebat spicula fustẽ alius. sed
& saxa. quæ salebrosa semita largiter subministrabat. Erant qui sudes præacutas at
tollerẽt pleriq; tamẽ ardentibꝫ facibꝫ ꝓterrebãt feras. nec quicq̃ pręter unicã tubam
deerat quin acies esset pręliaris. sed nequisq̃ frustra timorẽ illũ satis inanẽ pfũcti lon
ge peiores inhesimus laqueos. Nam lupi forsitã cõferte iuuẽtutis strepitu. uel certe ni
mia luce flãmaq; deterriti: uel ẽt aliorsũ grassantes nulli circa nos aditũ tulere: ac ne ꝓ
cul saltẽ ulli cõparauerãt uille uero quã forte tũc præteribamus coloni multitudinem
nostrã latrones rati. satis agentes req; suaq; eximieq; trepidi: canes rabidos. & ĩmanes
& q̃busq; uis lupis & ursis seuiore. quos ad tutelæ præsidia curiose fuerãt alumnati iubi
lationibꝫ solitis & huiusce modi uocibꝫ nobis ĩhortantur. qui præter genuinã ferocita
tẽ tumultu suoq; exasperati circa nos ruũt & undiq; laterũ circũfusi passim insiliunt.
& sine ullo delectu iumẽta simul & homines lacerant diuq; grassati plerosq; ꝓsternũt
cerneres non tã Hercules memorãdũ q̃ miserandum etiam spectaculum canes copi
osos ardentibꝫ animis alios fugientes arripere alios stantibus inherere. quosdã iacen
tes inscindere. & per oẽm nostrũ cõmeatũ morsibus ambulare. Ecce tanto periculo
malũ maius insequitur: de sũmis enim tectis ac de ꝓximo colle rusticã illi. saxa super
nes raptim deuoluunt ut discernere prorsus nequiremus. q̃ potissimũ cauere mus cla
dẽ. cominus canũ an eminus lapidũ quoq; quidẽ unus mulierẽ quę meum dorsum re
sidebat repẽte percussi. quo dolore cõmota statim fletu cũ clamore sublatu. maritũ
suũ pastorẽ illũ suppetiatũ ciet. At ille domini fidẽ clamitãs & cruorem uxoris abter
gẽs altius quiritabat. Quod miseros hoies & laboriosos uiatores tam crudelibus ani
mis inuaditis ac ꝓteritis atque obruitis quas prædas munitis. quæ dãna uindicatis.
at nõ spelũcas feraq; uel cautes incolitis barbaroq; ut hũano sanguine pfuso gaudea
tis. Vix hæc dicta. & statim lapidũ cõgestus cessauit hymber: & infestoq; canũ reuo
cata cõquieuit ꝓcella. unus illinc denique de sũmo cupressus cacumine. At nos iquit
nõ nostroq; spolioq; cupidine latrocinamur. Sed hãc ipsã cladẽ de uestris protelam⁹
manibꝫ. iã denique pace tanquilla securi potestis incedere. Dicit ille sed nos plurifariã
uulnerati reliq̃ uiã capescimus. alius lapidis. alius morsus uulnera referẽtes uniuersi
tamẽ saucii. Aliquãto denique uiæ pmẽso spatio puenim⁹ ad nemus quoddã ꝓceris
arboris cõsitũ & patẽtibꝫ uirectis amenũ ubi placuit illis ductoribꝫ nostris paululũ
cõquescere corporaq; sua diuersa laniata sedulo recurare. Ergo passim ꝓstrati solo pri
mũ fatigatos aĩos recuparе ac dehinc uulneribꝫ medelas uarias adhibere festinãt. hic
cruorẽ prętermanẽtis aq̃ rore deluere. ille spõgiis macidatis tũores cõprimere. Alius sa
pientioli. hiãtes uicire plagas ad istũ modũ saluti suæ q̃sq̃ consulebat. Interea qdã senex
de sũmo colle pspectat quẽ circũ capelle pascentes opilionẽ eẽ ꝓfecto clamabant. eũ
rogauit unus e nostris hẽret ne uetuli lacte uel adhuc liquidẽ uel in caseum recentẽ in
choatum. At ille diu capite quassanti. uos autẽ inqt de cibo uel poculo. uel oĩno ulla
refectione nunc cogitatis an nulli scitis quo loco cõsederitis & cum dicto conductus

ouiculis: cōuersus lōge recessit: quæ uox ei9 & fuga pastoribꝫ nostris nō mediocrē pauorē incussit. Ac dū pterriti de loci qualitate sciscitari gestiūt nec ē qui doceat: senex alius magnus ille quidē grauatus annis, totus in baculū ꝓnus & lassū trahēs uestigiū uberti lachrymās. ꝓuiā ꝓximat. uisisq; nobis cū fletu maximo singulorꝫ iuuenū genua cōtingēs sic adorabat. Per fortunas uestros q; genios sic ad meæ senectutis spatia ualidi lætiq; ueniatis decepto seni subsistite meūq; paruulū ab inferis ereptū cāis meis reddite. Nepos nāq; meus: & itineris huius suauis comes dū forte passerē incantatē sepicule cōsectatur arripere delapsus in ꝓximā foueā quæ fruticibꝫ imis sulpatet i extremo iā uitæ cōsistit periculo. quippe cū de fletu ac uoce ipsius auxiliū sibi sæpicule clamitantis uiuere illū quidē sniam. sed per corporis ut uidetis mei defectā ualitudinē opitulari nequeā: At uobis ætatis & roboris beneficio facile est suppetiari miserrimo seni. puerūq; illū nouissimū successionis meæ: atq; unicam stirpē. sospitē mihi facere. Sic deprecātis suamq; canicie distrahentis oēs quidē miserenter. sed unus præ cæteris & aio fortior & ætate iuuenior: & corpore ualidior. quiq; solus præter alios in columis præliū supius euaserat. exurgit alte alacer. & præcōtatus quo nā loci puer ille cecidisset. mōstrātē digito non longe frutices horridos. senem illū impigre comitatur. ac dū pabulo nostro suaq; cura defecti. sarcinulis quisq; sūptis suis uiā capessūt: clamore primo nominatim ciētes illū iuuenē frequenter inclamant. mox hora diutina cōmoti mittūt e suis accessitorem unū qui requisitū comitē tēpestiuæ uiæ cōmonefactū reduceret. At ille modicū cōmoratus refert sese buxantiq; pallore trepidus. mira super cōseruo suo renūciat. conspicatū se quippe suppinato illi & iam & maxima ꝓte consūpto. īmanē draconem mandentē insistere. nec ullū usq; miserrimū senem cōparare illū. Qua re cognita: & cū pastoris sermone collata. qui eū ꝓrsus hūc illū. nec alium cęcorꝫ inquilinū præminabatur pestilenti deserta regione uelociori se fuga ꝓripiūt. nosq; pellunt crebris tūdentes fustibꝫ cælerrime. Denique lōgo itinere cōfecto: pagū quedam accedimus. ibique totam perquiescimus noctē mihi cæptum facinus. oppido memorabile: narrare cupio. Seru9 qdā cui cūctā familiæ tutelā dominus permiserat suus. qque ꝓssessionē illā maximā i quā diuerteramus uillicabat. habēs ex eodē famulitio cōtiguā cōiugam libere cuiusdā. extrarieque mulieris flagrabat cupidine. quo dolore pelicat9. uxor eius instructa cūctas maritiationes. & q̄cq̄d horreo recōditū cōtinebatur admoto cōbussit igne nec tali dāno tori sui cōtumeliā uindicasse cōtēta. iā circa sua seuiens uiscera. laqueū sibi nectit infantulūque quē de eodē marito iam suscepat eodē funiculo nectit. seque in prealtissimū puteū adpendicē puulū trahēs præcipitat. quā mortē dominus eorꝫ egerrime subsistēs. arreptum seruulum eius. q causā tanti sceleris luxurię suę prēstiterat nudum ac totum melle plitum firmiter alligauit: arbori ficulneæ cui9 in ipso carioso stipite inhabitātium formicarꝫ nidificia burriebant. & ultro citroque cōmeabant. multi iuga scaturrigine. quę simul dulcem ac mellitum corporis nidorē ꝓsentiscunt. ꝓuis qdē. sed numerosis & continuis morsiunculis pœnitus inherentes per longi tēporis cruciatum ita carnibꝫ atque ipsis uisceribꝫ adesis hoīe consumpto mēbra nudarunt ut ossa tantum uiduata pulpis nitore nimio candētia funeste cohererent arbori. Hac quoque detestabili deserta mansione paganos in summo luctu relinquentes. rursum pergimus dieque toto campestres emersi uias ciuitatē quādā populosā & nobilē iā fessi peruenimus. Ibi larē sedes que ꝓpetuas pastores illi statuere decernunt. qđ & longe quesituris firme latebre uide

rẽtur: & annone copioſe beata celebritas inuitabat triduo denique iumẽtoꝝ refectis corporibus quo uẽdibiliores uideremur ad mercatum producimur magnaque uoce præconis precia ſingulis nnuciantis equi atque alii aſini opulentis emptoribus pręſtinantur. Ac me relictum ſolum ac ſubſiciuum cum faſtidio plerique præteribãt: Iamque tedio cõtrectationis eoꝝ qui de dentibus meis ætates cõputabãt manum cuiuſdã fetore ſordentẽ qui gingiuas identidẽ meas putidis ſcalpebat digitis mordicus arreptã pleniſſime contriui. quę res circunſtantiũ ab emptione mea utpote ferociſſimi deterruit aios. Tũc preco diſruptis faucibꝰ & rauca uoce ſautius: in meas fortunas ridiculos inſtruebat iocos quẽ ad finẽ cãtheriũ iſtũ ueni fruſtra ſubiiciemus. & uetulũ extritis ungulis debilẽ & dolor deformẽ & inherti pigritia ferocẽ. nec quicq̃ amplius q̃ ruderariũ cribrũ atq; adeoque uel donemus eũ cuipiã. ſiqui tamẽ fenũ ſuũ pderenõ grauatur. Ad iſtũ modũ preco ille cachinnos circunſtãtibus cõmouebat. ſed illa fortuna mea ſęuiſſima quã p totregiones iam fugiens effugere: uel præcedentibus malis placare nõ potuit. rurſũ in me cecos detorſit oculos. & emptorẽ aptiſſimũ duris meis caſibus mire reptũ obiecit. ſcitote qualẽ Cynedũ & ſenẽ Cynedũ caluũ quidẽ. ſed cincinis ſemicãis & pendulis capillatũ unũ detriuiali populariũ fece qui p plateas & oppida cymbalis & crotalis pſonantes. deaq; ſyriã circunferẽtes mẽdicare cõpellunt is nimio pręſtinandi ſtudio præconẽ rogat cuiatis eſſẽ. At ille cappadotiũ me & ſatis forticulũ denũtiat rurſum reqrit annos ætatis meæ. ſed preco laſciuiens mathematicus qdẽ. q ſtellas eius diſpoſuit qntũ ei numerauit ãnũ. ſed ipſe. ſ. melius iſtud de ſuis nouit pfæſſionibꝰ: q̃q̃ enĩ prudens crinẽ Corneliæ legis incurrã ſi ciuẽ romanũ pro ſeruo tibi uẽdidero qn emis bonũ & frugi mãcipiũ. qd te & foris & domi poterit iuuare. Sed exinde odioſus emptor aliud de alio nõ deſinit quærere. deniq; de mãſuetudine ẽt mea percontatur anxiæ. At pręco ueruecẽ inquit. nõ aſinũ uides. ad uſum omnẽ qetũ. nõ mordacẽ. nec calcitronẽ qdẽ: ſed ꝓr9ut aſini corio modeſtũ hoiem inhabitare credas. q̃ res cognitu nõ ardua. Nã ſi faciẽ tuã mediis ei9 fœibꝰ emiſeris facile pcõctaberis q̃ grãdẽ tibi dmõſtret patiẽtiã ſic preco lucrõẽ tractabat dicacule. ſed ille cognito cauillatu ſimilis idignãti. At te iqt cadauer ſurdũ & mutũ delirũq; pręcõẽ oi potẽtes & oiparẽs ſeda ſyria & ſcũs Sabadio & Bellõa & mater Idea. cũ ſuo Adone. Venus dũa. cæcũ reddãt. q ſcurrilibus iã dudũ cõtra me uelitaris iocis. An me putas ĩcepte iumẽto fero poſſedeã cõmittere ut turbarũ repente diuinũ deiiciat ſimulachrũ egoq; miſer cogar criniboꝰ ſolutis diſcurrere & deæ meæ humi iacenti aliquẽ medicum quęrere. Accepto tali ſermone. cogitabã ſubito uelut lymphaticus exilire ut me ferocitate cernẽs exaſperatũ. ẽptionẽ deſineret. Sed prævenit cogitatũ meũ ẽptor anxi9 precio depẽſo ſtatim qd qdẽ gaudẽs dominus. ſ. tedio mei facile ſuſcepit ſeptẽdecim denariũ & ilico me tũida pte deligatũ tradidit Phylebo. hoc enim noie cenſebatur iã meus dominus. At ille ſuſceptũ nouitiũ famulũ trahebat ad domũ ſtatimq; illic de primo limine ꝓclamat puelle ſeruũ uobis pulchellum en ecce mercato pduxi ſed ille puellæ chorus erat cynedoꝝ q̃ ſtati exultantes in gaudium: fracta. rauca. & effœmita uoce clamores abſonos intollunt rati. ſ. uere quempiã hominem ſeruulum miniſterio ſuo paratum. Sed poſtq̃ nõ ceruã pro uirgine. ſed aſinum pro homine ſuccida uidere nare detorta mgrm ſuũ uarie cauillãt nõ enĩ ſeruũ. ſed maritũ illũ. ſ. ſibi pduxiſſe. Et he9 aiũt. caue ne ſol9 exedas tã bellũ. ſ. pullulũ: ſed nobis quoq; tuis palumbulis nõnũq̃ ĩptias. hæc & huiuſmõi mutuo blatterãtes pręſepio me ꝓximũ deligãt.

V. Erat q̄dē iuuenis satis corpulentus: choraula doctissimus: collaticia stipe de men
sa paratus: q foris q̄dē circū gestātibus deā: cornu canes adambulabat. domi uero p̄
miscuis opis ptiari os agebat cōcubitus. hic me simul domi cōspexit: libenter appositis largiter cibariis: gaudēs alloqtur. uenusti tādē miserrimi laboris uicarius: sed diu
uiuas & dominis placeas: & meis defectis iā laterib9 cōsulas. Hic audiēs iā meas fu
turas nouas cogitabā ærūnas. diæ sequēti uariis coloribꝰ īdusiati & deformiter q̄sq̄ formati: faciē cenoso pigmēto deliti: & oculis obūctis graphice prodeūt. mitellis & crocrotis & carbasinis & bōbicinis iniectis: q̄dā tunicas albas. in modū lāciolaꝝ quo quo uersū fluente purpura depictas: cingulo subligati: pedes luteis induti calceis: deāq̄ serico cōtectā amiculo mihi gerēdā īponūt: brachiisq̄ suis humerotinus renudatis attolētes īmanes gladios ac secures euhantes exiliūt: īcitantes tibiæ cantu lymphaticū tripudiū. nec paucis perratis casulis: ad quādā uillā possessoris britī pueniūt & ab īgressu prīo statī absonis ululatibꝰ cōstrepētes fanatice p̄uolant. deniq̄ capite d̄
misso: ceruices lubricis īorquētes moribꝰ: crinesq̄ pēdulos ī circulū rorātes: & non
nūq̄ morsibꝰ suos īcursantes mulculos: ad postremū ancipiti ferro. q̄d gerebant sua
q̄sq̄ brachia dissecant. iter hæc unꝰ ex illis bacchatur effusiꝰ: ac de imis præcordiis anhelitus crebros referēs. uelut nūmis diuino spū repletꝰ: simulabat sauciā uecordiam
p̄rsus q̄ domini præsentia: soleāt hoīes nō sui: fieri meliores sed debiles effici uel ægroti. spectaq̄ deniq̄ q̄le cælesti p̄uidētia meritū reportauerit. īfit uaticinatione clamosa:
cōficto mēdacio semetipsū īcessere. atq̄ criminari: q̄si cōtra fas sanctæ religionis designasset aliq̄d. & insup iustas pœnas noxii facinoris: ipse de suis māibus exposcere. arrepto deniq̄ flagro: q̄d semiuiris illis p̄priū gestamē ē: cōtortis tenis lanosi uelleris p̄
lixe fimbriatū. & multi iugis talis ouiū tesseratū. īdidē sese multinodis cōmulcat ictibus. mire cōtra plagaꝝ dolores præsumptiōe munitus. cerneres p̄ sectu gladiorum:
ictuq̄ flagrorū. solū spurcitie sanguinis effœminati madescere. quæ res īcutiebat mihi nō paruā solicitudinē. uidēti tot uulneribus largiter p̄fusum cruorem ne quo casu
deæ pegrinę stomachus. ut quorūdā hoīum lectē. sic illa sanguinē cōspiceret asininū.
Sed ubi tandē fatigati. uel certe suo laniatu satiati. pulsam carnificinā dedere. stipes
æreas. imo uero & argenteas. multis certatim offerentibus. sinu recepere patulo. nec
nō & uiui cadū & lactē & caseos. & farris & siliginis aliq̄d. & nonnullis ordeū deæ gerulo donantibus. auidis animis conradētes oīa. & i sacculo huic quæstui de industria
præparatos farcientes: dorso meo congerūt. ut duplici scilicet sarcinæ pondere grauatus. & horeū simul & tēplū incederē: At iste modū palātes. omnē illam deprædabā-
tur regionē. sed in quodā castello copia lętāti largioris q̄sticuli. gaudiales instruunt
dapes. a quodā colono. fictæ uaticinatiōis mēdacio. pinguissimū deposcunt arietē. q̄
deā syriā esuriētē suo satiaret sacrificio. p̄beq̄ dispositā cœnula balneas obeunt. ac d̄
hic lauti. quadā fortissimū rusticanū. industria laterū. atq̄ imis uētris bene præpatū
comitē cœnæ secū adducūt: pauciq̄ ad modū prægustatis oluscūlis. ante ipsam mē
sā. spurcissima illa p̄pudia ad illicitæ libidinis extrema flagitia. īfandis uirginibꝰ effe
rant. passim que circūfusi. nudatū supinatūque iuuenē. execrādis uredinibꝰ flagitabāt. Nec diu tale facinus meis oculis tolerātibꝰ. porro q̄rites p̄clamare gestiui. sed uiduatū cæteris syllabis ac litteris præcessit. o tātū sane claꝝ: ac ualidū: & asino p̄priū
sed īportuno plane tpe. nāque de pago p̄xio cōplures iuuenes abactū sibi noctu pqui
rētes asellum. nimioque studio cuncta deuorsaria scrutātes. intus ediū. audito rudi-

Choraula
Indusiati
Mitellæ
Crocotæ
Humerotius
Gaudiales
Dea syria

tu meo prædã abscõditã latibulis editũ rati: corã rẽ inuasuri suã: iprouisi cõferto gradu se penetrant: palãq illos: execrandas fœditates obeuntes depræhendũt. Iam iãq uicinos undiq ptientes: turpissimã scenã patefaciũt: in sup redicule sacerdotũ purissimã laudãtes castimoniã. Hac infamia cõsternati: q̃ p ora populi facile dilapsa: merito iuisos ac detestabiles eos cũctis effecerat: noctẽ ferme circa mediã: collectis oĩb9: furtim castello facesseunt. bonaq itineris pte ante iubaris exortũ trãsacta. iã die claro solitudines auias nacti: multa prius secũ collocuti accingunt se meo funeri: deaq uehiculo meo sublata. & humi reposita: cũctis stramẽtis me renudatũ. ac de quadã q̃r cu destinatũ: flagro illo pecuinis ossib9 cathenato uerberãtes: pene ad extremas cõsecerãt mortes. Fuit unus q poplites meos eneruare: securi sua cõminaret. q de pudore candido scilicet suos. tã deformiter triũphasse: sed cæteri nõ meæ salutis: sed simulachri tacẽtes cõtẽplatione: in uita me retinẽdũ censuere: rursũ itaq me refertũ sarcinis: planis gladiis minantes pueniũt ad quãdã nobilẽ ciuitatẽ: ubi uir principalis. & alias religiosus: & eximie domini referrẽs: tinnitu cymbalorũ & sonu tympanoq: cantusq phrygii mulcẽtib9 modulis exercit9 ꝓcurrit obuiã: deãq uotiuo suscipiẽs hospitio: nos ois intra cõseptẽ dom9 ãplissimæ cõstituit: numẽq suma ueneratiõe atque hostiis opimis placar ꝺtẽdit. Hic ego me potissimũ capitis piclitatũ memini. nã qdã colonus ptẽ uenatiõis. imanis cerui pinguissimũ fœmur: domino illi suo muneri miserat: qd̃ icuriose pone culinæ fores: nõ altiuscule suspẽsũ. canis adeque uenaticus latẽter iuaserat. lætusq præda. ꝓpeꝛ custodiẽtes oculos euaserat. quo dãno cognito: sua q reprehẽsa negligẽtia cocus diu lamẽtat9: lachrymis inefficacib9. iã iãque dño cœnã flagitãte mœrẽs. & utcũque metuẽs altius. filio suo puulo cõsalutato. arreptoque funiculo: mortẽ sibi nexu laquet cõpabat. nec tamẽ latuit fidã uxorẽ ei9 casus extrem9 mariti. sed funestũ nodũ uiolẽter iuadẽs mãibꝰ ãbabꝰ. A deo ne inqt præsẽti malo pterrit9 mẽte excidisti tua. nec fortuitũ istud remediũ. qd̃ dñi ꝓuidẽtia submin-
istrat itueris. nã si qd i ultio fortunę turbie resipiscis. expgite mi ausculta & ad uenam
istũ asinũ. remoto quodã loco deductũ. iugula fœmurque ei9 ad similitudinẽ pditi d
Protri mẽta Sapidissime tractũ. & accurati9 i ꝓtrimẽtis sapidissime decoctũ: appõe domino ceruini uicequissimo uerberoni sua placuit salus de mea morte & multũ cõserue sagacitate laudata destiata ẽt laniene. cultros acuebat.

V. Eiusdẽ Liber nonus de asino aureo.

Ic ille neqssimus carnifex contra me manus ĩpias abarmabat. A tego præcipitãt cõsiliũ piculi tãti pñtia. nec expectata diutina cogitatiõe lanienã iminẽtẽ fuga uitare statui: ꝓtinusque uiculo quo fuerã deligat9 arrupto cursu me ꝓripio totis pedibꝰ ad tutelã salubrẽ crebris calcibus uelitat9 ilicoque me rapti trãscursa ꝓxia porticu. triclinio. i quo dominus ædiũ sacrificales epulas cũ sacerdotibꝰ deæ cœnitabat. ĩcõtater ĩmitto. neq pauca reꝛ apparat9 cibarii. mẽsas & id genꝰ ĩpetu meo collido. atq disturbo. q̃ reꝛ d formi strage paterfamilias cõmot9 ut ĩportunũ atq lasciuiũ me cuidã famulo curiose traditũ. loco certo aliquo clausũ iussit cohiberi. ne rursũ ꝺuiuiũ placidũ simili petu
Custode la lãtia dissiparẽ. hic astulo ꝺmẽto scitule mũit9. & mediis lanii mãibꝰ erept9 custode la salutaris mihi gaudebã carceris. Sed nimiꝛ nihil fortuna tenuẽte. licet hõi nato dexteꝛ ꝓuẽire. nec cõsilio prudẽti. uel remedio sagaci diuinæ ꝓuidẽtię fatalis dispositio subuerti. uel reformari põt. mihi denique ad ipsũ cõmẽtũ qd̃ momẽtariam salutem repperisse uidebat̃ periculũ grãde ĩmo præsens: exitiũ: cõflauit aliud: nã qdã subito

puer: mobili ac trepida facie pcitus: ut familiares iter se susurrabant: irrupit triclinii
suoq; annuciat domino: de pximo angiportu: canē rabidā pauloante p posticā ipctu
miro sese direxisse: ardētiq; prorsus furore uenaticos canes inuasisse: ac dehīc pximū
petisse stabulū: atq; ibi pleraq; iumēta incurrisse parisæuitia: nec postremū saltē ipsis
hoībus pepercisset: nam Mytiliū mulionē. & Ephestionē cocū. & Hypathauiū cu-
biculariū. & Apolloniū medicū: imouero & plures alios ex familia abigere tēptātes:
uariis morsibus quēq; laceraſſe: certe uenenatis morsibus cōtacta nōnulla iumenta:
efferata simili rabie: quæ res omniū statī pcussit aīmos: ratiq; me etiā eadē peste pfe-
ctū uero cire: arreptis huiuscemodi talis: mutuoq; ut exitiū cōmune ptelarent cohor
tati ipsi potius uelaniæ morbo laborātes psequunt. nec dubio me lanceis illis & uena
culis. imo uero & bipēnibus: q̄ facile famuli subministrabant: mēbratim cōpilassent
ni respecto subiti piculi turbine: cubiculū i quo mei domini diuertebāt: ptinꝰ irru-
pissem: tūc clausis obseratisq; sup me foribꝰ: obsidebāt locū: quoad sine ullo cōcessio
nis suæ piculo pestilētiæ lætalis pticaci rabia possessus: ac pesus absumerer. quo fa-
cto tādē libertatē nactus solitariæ fortunæ munꝰ āplexus sup cōstratū lectū abiecto
post multū eq dē tpis sōnū hūanū qeui. V. Iāq; clara die. mollicie cubituli refota lassi
tudine. uegetꝰ exurgo. Atq; illos q meæ tutelæ puigiles excubias agitauerāt auscul:
to de meis sic altercari fortunis. C. Ath ūccine miseꝝ istū asinū iugi furore iactari cre-
dimus: imouero iā uirus īcrescente sęuitia prsus extinctū. sic opinionis uariæ termi
nū ad explorationē cōferūt. ac de rima q̄dā pspiciūt sanū me. atq; sobriū ociose cōsi-
stere. Iāq; ultro soribus patefacti. plenius an sim iā mansuetus piclitanter. Sed unus
ex his de cælo missus mihi sospitator. argumētū explorandæ sanitatis meæ tale cō-
mōstrat cæteris. ut aq̄ recentis cōpletā peluē offerēt potui meo. Ac si ītrepidus & mo
re solito sumēs. aqs adlibescerē. sanū me atque omni morbo scirent expeditū. contra adlibescere
uero si uisū cōtactūque laticis uitamē. ac phorrescerē. p cōpto noxiā rabiē ptinaciter
durare. hęc enī libris pristinis etiā pditū obseruari solere: Isto placido uas īmane cōfe
sti aquæ. plucide de pxio petite fōte cōtātes ad hæc. offerūt mihi. at ego sine ulla mo
ra pgressus. etiā obuio gradu satis sitiēter: pnus & totū caput iuergēs. salutares ue-
reequidē illas aquas hauriebā. iāque & plausus manus. & auriū flexus. & ductū ca-
pistri. & quid uis aliud piclitātiū placide patiebar. quo ad cōtra uesanā eoꝝ præsum
ptionē modestiā meā liqdo cūctis approbarē. ad istū modū uitato duplici piculo.
die sequēti rursum diuinis exuuiis onustꝰ cum crotalis & cymbalis. circumforaneum
mēdicabulum pducor ad uiā nec paucis casulis atque castellis oberratis diuertimus Mendicabulus
ad quēpiā pagum urbis opulētę quondā. ut memorabāt īcolæ iter semiruta uestigia
cōditum & hospitio pximi stabuli recepti. cognoscimꝰ lepidā de adulterio cuiusdā
paupis fabulā. quā uos ēt cognoscatis uolo. Is gracili paupie laborans. fabriles opas
præbēdo. puis illis mercedibꝰ. uitā tenebat. Erat ei tīi uxorcula. ēt satis qdem tenuis Vxorcula Famigerabilis
& ipsa. ueꝝtīi postrema lasciuia famigerabilis. sed die q̄dā. dum matutio ille ad opꝰ
susceptum pficiscitur. statī latēter irrepit eius hospitium temerarius adulter. ac dū Veneris collectiōibus securius operātur. maritus ignarus rerum: ac nihil ēt tum tale Perastutula
suspicās. improuisus hospitium repetit. Iāque clausis & obseratis foribꝰ. uxoris lau-
data cōtinētia. ianuā pulsat. sibilo ēt presētiā suā denunciāte. tunc mulier callida. &
ad hmōi flagitia perastutula tenacissima amplexibus expeditum hoiem. dolio quod
erat in angulo semiobrutum. sed alias uacuū. dissimulāter abscōdit. & patefactis ędi

bus adhuc introeunte maritū aspera sermone accipit. Siccine uacuus & ociosus: insi
nuatis manibus ambulabis mihi. nec obito consueto labore uitæ nostræ, pspicies: &
aliquid cibatui parabis. V. At ego misera p noctem. & p diem lanificio: neruos meos
cōtorqueo: ut itra cellulam nostrā saltē lucerna luceat: quāto me fœlicior Daphne ui
cina: quæ mero & prandio matutina sacia: cum suis adulteris uoluptatur. C. Sic cō
Volu ptat Offici nator futatus maritus: & quid istic est ait? nam licet forensi negocio officinator noster attē
tus ferias nobis fecerit, tamen hodiernæ cœnulæ nostræ prospexi. uides istud doliū
qd semp uacuū frustra locū detinet tātū: & reuera præter ipedimētum cōuersatiōis
nostræ nihil præstat amplius. istud ego qnq; denariis cuidā uēditaui: & adest ut dato
precio secū rē suā ferat. qn itaq; pcingeris: mihique manū tātisp accōmodas: ut ex ob
rutū, ptin9 tradat emptori. E renata fallacia: mulier temerariū tollēs cachinnū. ma
gnū inqt istū uirū: ac strēnuū negociatorē nacta sū: q rē quā ego mulier & intra hos
pitiū contecta: iā dudū septē denariis uendidi: minoris distraxit abditamēto preci:
Abdi tamen tum Presti nauit Lætus maritus. & qs ē ille ait. qui tanto præstinauit. at illa: oli inepte inqt: descēditi
doliū sedulo soliditatē ei9, pbatur9: nec ille sermoni mulieris defurt. sed exurgēs a la
criter. Vis inqt uex scire materfamilias: hoc tibi doliū nimis uetustū ē. & multifariā
rimis hiātibus quassū: ad maritū q; eius dissimulāter cōuersus: Quin tu qcūq; es ho
mūtio: lucernā ait: ac tutū mihi expedis: ut erasis itrinsecus sordibo diligenter: aptū
usui possim dignoscere: nisi nos putas æs de malo habere. Nec qcq; moratus ac suspi
catus: acer & ægregius ille maritus: accēsa lucerna. Discede inqt frater & ociosus adsi
ste: donec pbe, pcuratū istud tibi repræsentē. Et cū dicto: nudatus ipse delato lūine
scabiē uetustā carios æ testæ occipit excalpere. At uero adulter bellissim9 ille pusio in
Excal pere clinatā dolio, pnā uxorē fabri sup icuruat9 secure dedolabat. At illa capite in doliū
demisso: maritū suū astu mererricio tractabat ludicre: hæc: & illud. & aliud. & rur
sus aliud: purgādū demōstrat digito suo: donec utroq; ope pfecto. acceptis septē de
nariis: calamitosus faber collo suo gerēs doliū. coactus ē ad hospitiū adulteri, pferre.
V. Pauculis ibi dieb9 cōmorati. & munificētia publica saginati. uaticinatiōisq; crebris
mercedib9 suffarciati. purissimi illi sacerdotes. nouū q̄stus genus sibi. cōminiscūtur
forte unica de casulis pluribo euocata cōsulētes de rebus uariis plurimos ad hūc mo
dū cauillantur. C. Sors hic erat. Iō cōiuncti terrā, pscindūt boues. ut i futur læta ger
minēt fata. tū seq mrimoniū sorte cooptātes interrogarēt. rē ipsā respōderi aiebāt. iū
gēdos cōnubio. & satis libex, pcreādis. Si possessiōes præstinatur9 q̄reret. merito bo
ues ut & iugū: & arua semētis florētia prænūciari. V. Si quis de profectione sollicitus
diuinū caperet auspitiū. iūctos iā. patosq; quadrupedū cunctox māsuetissimos. &
lucx, pmitti de glebæ germine. si præliū capessiturus. uel latronū factionē psecutu
rus. utiles nec ne proessus siscitaretur. additā uictoriā forti præsagio cōtēdebāt. qp
pe ceruices hostiū iugo subacturi. & prædā de rapinis uberrimā fructuosāq; capturi.
ad istū modū diuinatiōis ei9. astu captioso corraserāt. nō puas pecunias. Sed assidu
is interrogatiōibus. argēti satietate iā defecti. rursum ad uiā prodeūt: uia tota quā no
cte cōfeceramo lōge peiorē q̄dni lacunosis icilib9 uoraginosā. partim stagnanti palu
de fluidam. & alibi subluuie cenosa lubricā: crebris deniq; offēsaculis & assiduis lapi
sibus. iā contusis cruribus meis. uix tandem ad campestres semitas fessus euadere po
tui. & ecce nobis repente de tergo manipulus armati supercurrit equitis. ægreq; co
hibētes equox curruli rabie Philebum cæteroq; comites eius iuolant auidi colloqu

cõstricto. & sacrilegos ipuroſq; cõpellantes: iterdũ pugnis obuerberãt: necnõ manibus etiã cũctos coartãt. ac i dentidẽ urgenti sermone cõprimũt. ꝓmerẽt potius aurtũ cantharũ: ꝓmerẽt auctoramẽtũ illud sui sceleris: qd' simulatione solennũ q̃ in apto factitauerant: ab ipsis puluinaribꝰ matris domini clanculo furati: ꝓrsus q̃ si possent tanti facinoris euadere suppliciũ: tacita ꝓfectiõe adhuc luce dubia pomeriũ ꝓuaserit nec defuit qui manu sup dorsum meũ iniecta i ipso deæ quã gerebã gremio scrutatus reperiret. atq; ĩ corã omniũ aureũ depromeret cãtarũ. Nec isto saltẽ tã nefario scelere. ipuratissima illa capita cõfutati: terreriue potuere: sed mẽdoso risu caullãtes. En inquṫ indignæ rei sæuitatẽ: q̃pleriq; insontes piclicantur hoĩes pp unicũ calculum: quẽ domini mater sorori suæ Syriæ. hospitale munus obtulit: noxios religiõis antistites ad discrimẽ uocaritis capitis. Hæc & alia similes affanas frustra ablatrantis eos retrorsum abducũt pagani. statiq; uinctos ĩ tullianũ cõpingunt cantharoq; & ipso simulacro qd' gerebã apud fani donariũ redditis: ac cõsecratis. altera die ꝓductũ me: rursum uoce præconis Venui subiiciũt: septemq; nũmis carius q̃ prius me cõparauerat. Philebus qdã pistor de ꝓximo castello præstinauit: ꝓtinusq; etiã frumẽto coempto affatim onustũ: p iter arduũ. scrupis & huiusce modi sturpibus ifestũ: ad pristinũ qd' exercebat: ducit ibi cõpluriũ iumẽtorũ multiuii circuitus ĩtorquebãt molas am bage uaria. nec die tantũ: uesq; ppeti etiã nocte ꝓrsus ĩstabili machinaq; uertigine lucubrabant peruigilẽ farinã. sed mihi ne rudimẽtũ seruitu phorrescerẽ. sed nouus dominꝰ loca lauticia ꝓlixe præbuit. Nã & diẽ primũ illũ feriatũ dedit. & cibariis abundãtur istruxit præsepiũ. nec tamen illa otii sagineq; beatitudo durauit ulterius. Sed die sequẽti molæ q̃ maxia uidebaṫ: matutinus adstituor. & ilico uelata facie: ꝓpellor ad icurua spacia flexuosi canalis: ut in orbe termini circũ fluentis reciproco gressu mea recalcãs uestigia: uagarer errore certo. nec tamẽ sagacitatis ac prudẽtiæ meæ ꝓrsus oblitus: facilem me tirocinio disciplinæ præbui. Sed quãquam frequenter cum inter hoĩes agerẽ: machinas similiter circũrotari uidissem. tamen ut exps & ignarus operis stupore mentito difixus herebam. quod. n. rebar: ut minus aptũ & huiusmodi ministerio satis in utilem me ad quampiã aliũ utiq; leuiorem laborem legatum iri. uel ociosum certe cibatũ iri. sed frustra solertiã damnosam exercui. complutes enim ꝓtinus: baculis armati me circũsteterunt: atq; ut erã luminibus obtectis securus: etiam nunc repẽte signo dato. & clamore conferto. plagas ĩgerẽtes aceruatim. adeo me strepitu turbulẽtãt. ut cõctis cõsiliis abiectis. ilico scitissime teniæ ꝓteæ totꝰ ĩnixus. discursus alacres obirẽ. hac subita sectæ cõmutatiõe. risũ toto cœtu cõmouerã. iamq; maxia diei pte trãsacta. defectũ alioqn me helcio spatheo dimoto. nexu machine liberatũ applicant præsepio. At ego quãq; eximie fatigatus. & refectione uiriũ uæhemẽter indignus. & ꝓrsus fame perditus. tamẽ familiari curiositate attonitus. & satis anxius. postposito cibo. qui copiosus aderat: ĩoptabilis officinæ disciplinam cum delectione quadam arbitrabar. dii boni quales illic homunculi uibicibus liuedinis. totam cutem depicti. dorsumq; plagosum. scissilli centunculo magis inumbrati. q̃ obtecti. nõnulli exiguo tegili tãtũmõ pubẽ ĩtecti. cũcti tamẽ sic tunicati. ut essent ꝓpanulos mãifesti. frõtes litterati. & capillũ semiraſci: & pedes annulati. cũ lutore deformes. & fumosis tenebris uaporosæ caliginis palpebras adesi. atq; adeo male lũinati. & i modũ pugillũ: q puluisculo pspersi dimicãt. farinulẽto cinere sordide candidati. Iam de meo iumentorio cõtubernio. quid uel ad quẽ modum memorem? quales

Impuratissima

Venui Philebus

Turbulentant

Teniæ ſptes

Helcius ſpteus

Farinulentus

illi muli ſenes: uel cantherii debiles: circa præſepiũ capita demerſi cõtruncabant mo-
Folli- les paleaq; ceruice cariosa uulnereq; putredine: follicantes nares lãguidas: aſſiduo pul-
cantes ſu teſſedinis hiulci pectora: copulæ ſparteæ tritura cõtinua exulcerati: coſtas perpe-
tua caſtigatione oſſiũ tenus renudati: ungulas multiuia circunciſione in enorme ue-
ſtigiũ porrecti: totũq; coriũ ueterno atq; ſcabioſa macie exaſperati: talis familiæ fu-
neſtrũ mihi etiã metuẽs exẽplũ: ueteriſq; Lucii fortunã recordatus: & ad ultima ſalu-
tis me tãdẽ truſum: ſũmiſſo capite merebã: nec ullũ uſpiam cruciabilis uitæ ſolatiũ
aderat: niſi quod ingenia mihi curioſitate recreabar: dũ præſentiã meã paruifacientes
Libere quæ uolũt omnes: & agũt: loquũtur: nec imerito priſcæ poeticæ diuinus autor
apud graios: ſũmæ prudentiæ uirũ mõſtrare cupiẽs: multarũ ciuitatũ obitu. & uario
rũ populorũ cognitu: ſũmas adeptum uirtutes cæcinit. Nã & ipſe gratas gratias aſi
no meo memini: q̃d me ſuo celatum regmine: uariiſq; fortunis exercitatũ. & ſi min9
prudẽtẽ: multiſcium certe reddidit. Fabulã deniq; bonã præceteris ſuaue cõptam ad
aures ueſtras afferre decreui. & en occipio. V. Piſtor ille qui me precio ſuũ fecerat: bo-
nus alioquin uir. & ad prime modeſtus: peſſimã. & ante cunctas mulieres longe de-
terrimã ſortius coniugẽ: pœnas extremas torlariſq; ſuſtinebat ut hercules eius uicẽ.
ego quoq; tacitus frequẽter ingemiſcerẽ. nec. n. uel unum uitiũ nequiſſimæ illi femiæ
deerat. Sed oĩa prorſus ut in quandã cenoſã latrinã: in eius animæ cõfluxerant flagi-
tia: ſceua, ſceua uirioſa: ebrioſa: peruicax ptinax in rapinis turpibus auara: inſumpti
bus fœdis ,pfuſa: inimica fidei: hoſtis pudicitiæ. tũc ſpretis atq; calcatis diuinis nu-
minibus. in uicẽ certæ religiõis mẽtita lacrilegia præſumptione dei: quem prædicaret
unicũ. cõuictis obſeruationibus uacuis: fallẽs omnes homines & miſerũ maritũ dece-
piens. matutino mero & continuo ſtupro corpus mãciparat. Talis illa mulier. miro
me perſequebat odio nã & antelucio recubans adhunc. ſubiungi machine nouitium
clamabat aſinũ. & ſtatim ut cubiculo primũ ,pceſſerat inſiſtẽs iubebat. In coram ſui
plagas mihi q̃plurimas irrogari. & cũ tẽpeſtiuo prãdio laxarẽtur iumẽta cætera lon
ge tardius applicari præſepio iubebat. q̃ ſeuitia multo mihi magis genui nã curioſita
tem. i ſuos mores ãpliauerat. Nam & aſſiduo plane cõmeantẽ i eius cubiculũ quen-
dã ſentiebã iuuenẽ. cuius & faciẽ uidere cupiebã ex ſũmo ſtudio. ſi tamẽ uela mẽtum
capitis: libertatẽ tribuiſſet meis aliquãdo lũinibus. nec. n. mihi ſolertia defuiſſet. ad
detegẽda quoquo mõ peſſimæ fœminæ flagitia. ſed anus q̃dã ſtupri ſequeſtra. & ad-
ulteroq; iternũcia. de die quottidie iſeparabilis aderat. cũ qua ,ptinus ientaculo. ac de
hinc uino mero mutuis uicibus uelitatas cœnas fraudulentas. in exitiũ miſerrimi ma
riti ſubdolis ambagib9 cõſtruebat. At ego q̃q̃ grauiter ſuccẽſens. errori Fotidis. quę
me dũ auem fabricat perficit aſinum iſto tamen uel unico ſolatio eruminabilis defor
mitatis meæ recreabar q; auribus grandiſſimis prædituſ. cũcta longule etiã diſſita ſa
cilli me ſentiebam denique die quadam timide illius auicule ſermo talis meas affertur
aures. De iſto quidẽ mi herilis tecũ ipſa uideris. quẽ ſiue meo conſilio pigrũ & formi
doloſum familiarem iſtum ſortita es qui inſuauis & odioſi mariti tui caperatum ſup
ciliũ ignauiter perhorreſcit. Acp hoc amoris languidi deſidia tuos uolentes ample-
xus diſcrũtiat quãto melior Phileſiterus adoleſcens & formoſus & liberalis & ſtre-
nuus & contra maritorum inefficaces diligentias conſtantiſſimus dignus hercules ſo
lus omnium matronarum perfrui deliciis dignus ſolus coronam auream capite ge-
ſtare. uel ob unicũ iſtud q̃d nũc nup in quẽdã zelotipũ maritũ eximio ſtudio cõmẽ-

est: Audi deniq; & amatoꝝ diuersum ingeniū cōpara. Nosti quēdam barbaꝝ nostræ ciuitatis decurionē. quē Scorpionē præmoꝝ acritudine uulgus appellat hic uxorem generosam. & eximia famositate præditam mira custodela munitā domi suæ q̄ cautissime cohibebat. Adhæc ultima pistoris illa uxor subiiciens quidni inquit. noui diligenter aretē meā cōdiscipulā memoras. Ergo inquit anus nosti totā Philesiteri etiā ipsius fabulā minime gentiū inquit: sed nosce ualde cupio. & oro mater ordine mihi singula retexe nec cōmorata illa sermocinatrix imodica. sic anꝰ incipit. Barbarus iste cum necessariam profectionē pararet pudicitiāq; caræ coniugis conseruare sūma diligentia cuperet: seruū sūū Myrmecem fidelitate præcipua cognitū secretū cōmonet suæq; dominæ custodelā oēm pmittit carcerē & ppetua uincula: mortem deniq; uiolentā & famē cōminatus si quisq̄ hoium uel intransitu digito tenus eā cōtigisset. idq; deterans: ēt confirmat p oia diuina numina. Ergo igitur sūmo pauore pculsū Myrmecem. acerrimū relinqnēs uxori secuto rē securā dirigit ꝓfectionē. Tunc obstinato aīo uæhemēter anxius myrmex. nec usq̄ dominā suam ꝓgredi sinebat & lanificio domestico destrictā inseparabilis adsidebat. ac tantū necessario uersptini lauacri ꝓgressu: adfixus atq; conglutinatus extremas manu prehendēs lacinias. mira sagacitate cōmissæ ꝓuintiæ fidem tuebatur. Sed ardentē phylesiteri. uigilātiā matrōæ nobilis pulchritudo latere nō potuit. atq; hac ipsa potissimū famosa castitate. & insignis tutelæ nimietate instinctus. atq; inflāmatus. quid uis facere. quid uis pati. paratus. ad expugnādā tenacē domus disciplinā totis accīgitur uiribꝰ certusq; fragilitatis hūanę fidei & q̄ pecuniæ cūctæ sint difficultates puiæ auroq; soleāt adamātinæ ēt ꝓfrigi fores oportūe natus myrmecis solitatē ei amorē suū aperit & supplex eū medelā cruciatui deprecatur. nam sibi statutam decretāq; mortē proximare ni maturius cupito potiatur. nec eū tamē quicq̄ in re facili formidare debere. quippe cū uespera solus fide tenebraꝝ cōtectus. atq; absconditus intro repere & intra momētū tēporis remeare posset. his & huiuscemodi suadelis ualidū addens aculeum qui rigentē ꝓrsus serui tenaci tatem uiolēter diffunderet. porrecta enim manu sua demonstrat ei nouitate nimia canētes solidos aureos. quorum. xx. quidem puellæ destinasset ipsi uero decem libēter offerret. Exhorruit myrmex in auditum facinus & occlusis auribus effugit protinus nec auri tamē splendor flammeꝰ oculos ipsius exire potuit. sed q̄q̄ procul semotus & domum celeri gradu ꝓuectus uidebat tamen decora illa monetæ lumina & opulentam ꝓdā iam tenebat aīo miroq; mentis salo & cogitationis dissensione misellus. in diuersis sententias carpebatur ac distrahebatur illic fides hic lucrum. illic cruciatꝰ hic uoluptas. Ad postremū tamē formidinē mortis uicit aurū nec saltem spacio cupido formosę pecunię leniebatur. sed nocturnas ēt curas inuaserat pestilēs auaritia: ut quā uis herilis eū cōminatio domi cohiberet aurū tamē foras euocaret. Tūc deuorato pudore & dimota cōtatiōe sic ad aures dominę inauditū ꝓfert. nec a genuina leuitate desciuit mulier. sed execrādo metallo pudicitiā suā ꝓtinus autorata est: Ita gaudio ꝓfusus ad sue fidei preciū myrmex nō modo cape. uerū cōtingere saltē. quā exitio suo uiderat pecuniā cupiēs & magnis suis laboribꝰ ꝓfectū desideriū Philesitero lęticia ꝓcitō nūciat statīque destinatū præmiū reposcit. & tenet nūmos aureos manus myrmecis quænec æreos norat: iamque nocte ꝓmota. solū pducit ad domū ꝓbeque capite contectū. amatorē strēnuū infert adusque dominæ cubiculū cōmodū nouis amplexibꝰ amori rudi litabāt cōmodū prīa stipēdia. Veneri militabāt noui & nudi milites: & cō

Mirmecē lacinia

tra oim opinionẽ captata noctis obportunitate iprouisus maritus assistit. sue domꝰ ianuã iã pulsat. iã clamitat. iã saxo fores uerberat & ipsa tardita magis. magisque suspectus dira minatur Myrmeci supplicia. At ille repentino malo pturbatur & misera trepidatione ad inopiã cõsilii deductus qđ solũ poterat nocturnas tenebras causabatur sibi obsistere qn clauẽ curiose abscõditã repiret interdũ Philesiterꝰ cognito stre pitu raptim tunicã iniectus sed plane pturbatione pedibꝰ intectis ꝓcurrit cubiculo: tũc myrmex tãdẽ claue pessulis subiecta repãdit fores & recipit tũc ẽt fidẽ dñi boan tẽ dominũ. eoq; ꝓpe cubiculũ petente clãdestino trãscursu dimittit Philesiterũ. quo iã pro limine liberato securus sui. clausa domo rursũ se reddidit qeti. Sed dũ prima luce barbarus ꝓcedit cubiculo. uidet sub lectulo soleas incognitas. quibus indutus philesiterus irrepserat. suspectuq; re nata quæ gesta sunt. nõ uxori nõ ulli familiariũ cordolio patefacto sublatis his & in sinũ furtim abscõditus. iusso tantũ Myrmece ꝓ cõseruos uincto forũ uersus detrahi. tacitos secũ mugitus iterãs rapidũ dirigit gressũ certus soleaꝝ indicio uestigiũ adulteri posse se ꝓfacile indipisci. Sed ecce ꝓ plateam dũ barbarus uultu turgidus. subductisq; supciliis incedit: ac pone eũ myrmex uinculis obrutus: nõ qdẽ corã noxę prehensus cõscientia tamẽ pessima ꝓmixtus lachrymis uberibꝰ: iã postremis lamẽtationibꝰ inefficacẽ cõmonet miserationẽ. opportũæ philesiterus occurrẽs q̃q̃ diuerso quodã negotio destinatus repentina tamẽ facie permotus. nõ enĩ deterritus recolẽs festinationis suæ delictũ ut cætera cõsequẽter suspicatus. sagaciter ex templo sũpto familiari cõstãtia dimotus seruulis inuadit cũ sũmo clamore myrmecẽ. pugnisq; malas eius cleméter obtũdẽs. At te inquit neqssimũ. & piurũ caput dominus iste tuus: & cuncta cęli numina quæ deierando temere deuotasti pessimũ pessime pdãt. q de balneis soleas hesterna die mihi furatus es. dignus Hercules. dignus qui & ista uincula cõteras & isup ẽt carceris tenebras ꝓferas: hac oportuna fallacia. uigorati iuuenis inductus imo sublatus & ad credulitatẽ delapsus barbarus postliminio domũ regressus. uocato myrmece: soleas illas offerẽs: & ignouit ex aio. & uti domino redderet. cui subripuerat. suasit. Hactenus adhuc anicula garriente susçipit mulier. Beatã illã. q̃ tã cõstãtis sodalis libertatẽ fruitur. At ego misella: mole ẽt sonũ. & cænã illius scabiosi asini faciẽ timẽtẽ. familiarẽ incidi. Ad hęc anus iã ego tibi suasũ & cõfirmatũ ai amatorem illũ alacrẽ uaditmonio sistã. & insup cõdicta uespertina regressione. cubiculo faꝑsit. At pudica uxor statĩ cænas saliares cõparat uina preciosa defecat. pulmẽta recẽtia tucetis tẽpat. mẽsa largiter instructa. deniq; ut dei cuiusdã. sic aduẽtus expectatur adulteri. nã & opportũe maritus foris apud nactam ꝓximũ cænitabat. Ergo igitur meridie ꝓpinquãte. helcio tandẽ absolutus. refectuiq; secure redditus. nõ tã Hercules laboris libertatẽ gratulabar. q̃ qd reuelatis luminibus liber ẽt cũctas facinorosę mulieris artes ꝓspectare poteram. sol quidẽ ipsũ delapsus ꝙ occeanũ: subterrenas orbis plagas illumĩabat. & ecce nequissimæ anus adhærens lateri temerariꝰ adulter aduentat. puer admodũ & adhuc lubrico genaꝝ splẽdore cõspicuus. adhuc adulteros ipse delectãs. Hũc admodũ multis sauiis exceptũ mulier cęna iubẽt patã accũbere. sed ut primũ accursoriam potionẽ. & inchoatũ gustũ extremis labiis cõtingebat adolescens: multo celerius opinione rediẽs maritus aduẽtat. tũc uxor egregia diras deuotiões ĩ eũ depræcata & cruꝝ eius fragiũ abhoĩata exã gui formidine trepidantẽ adulteꝝ. alueo ligneo. quo frumẽta cõfusa purgari cõsueuerant. temere ꝓ iacenti suppositũ. abscõdit. igenitaq; astutia dissimulato tanto flagi

tio intrepidū mētita uultū pcōtatur de marito cur utiq; cōtubernalis artissimi relicta cœnula præmaturus afforet. At ille dolenti ꝓrsus aio suspirans assidue. nefariū inqt & extremū facinus pditæ fœmine tolerare nequiens. fuga me ꝓripui. Hem qualis dii bōi matrōa: q̄ fida q̄q; sobria turpissima sededecora fœdauit. Iuro p istā ego scām cererē me nunc ēt meis oculis de tali muliere minus credere. His instincta uerbis mariti. audacissima uxor. noscendæ rei cupiens nō cessat obtūdere. totā ꝓrsus a principio fabulā ꝓmeret nec destitit. donec eius uolūtati succubuit maritus. & sic ignarus suorū domus alienæ pcenset infortuniū. Cōtubernalis mei Fullōis uxor. alioquin seruati pudoris ut uidebatur fœmina. quæ sp secūdo rumore glorioſa. larē mari pudice gubernabat. occulta libidine ꝓrapit in adulteꝝ quēpiā. cūq; furtiuos amplexus obiret assidue. ipso illo deniq; momēto. quo nos lauti cœnā petebamus cū eodē illo iuuene miscebatur in Venerē. Ergo nostra repente turbata prēsentia subitario ducta cōsiliō eūdē illū subiectū contegit uiminea cauea. quæ fustiū flexuerat in rectū aggregata cumulū laciniasq; circūdatas suffusa cādido fumo sulfuris inalbabat eoq; iā ut sibi uidebaf tutissime ceiato. mēsā nobiscū secura ptícipat ītērdū acerrimo grauiq; odore sulfuris iuuenis iescatus atq; obnubilatus intercluso spiritu diffluebat. ut q̄ ēingeniū uiuacis metalli crebras ei sternutationes cōmouebat atq; ut primū e regiōe mulieris: pone tergū eius maritus accepat sonū sternutationis. qd eni putaret ab ea ꝓfectū solito sermone salutē ei fuerat īprecatus. & iterato rursū: & frequētato sæpius donec rei nimietate cōmotus q̄ res erat tādē suspicātur & īpulsa mēsa ꝓtinus rēotaq; cauea ꝓducit hoiem crebros anhelitus ęgre reflātē. inflāmatusq; indignatione cōtumelię. gladium flagitās iugulare morituꝝ gestiebat ni respectato cōi ꝓiculo. uix eū ab īpetu furioso cohibuissē: asseuerās breui absq; noxa nostri. sua ꝓte inimicū eius uiolētia sulfuris ꝓiturū: nec suadela mea. sed ipsius rei necessitate lenitus quippe iam semiuiuū illum in ꝓximum deportat angi portū cū uxorē eius tacite suasi. ac deniq; psuasi secederet paululū. atque ultra limē tabernæ ad quāpiā tantisp familialē sibi mulierem quo ad spacio feruens mariti sedaretur aius. q tanto calore tantaque rabie pculsus nō erā dubius aliq̄d ēt de se suaque cōiuge tristius ꝓfecto cogitaret aliud cōtubernalis epulaꝝ tedio fugatus larē reueni meū: Hæc recensēte pistore iā dudū ꝓcax & temeraria mulier uerbis execrātibꝫ. fullonis illius detestabatur uxorē illā pfidā illā īpudicā denique uniuersi sexus grande dedecus. que suo pudore postposito: toriq; gēialis calcato fœdere. larē mariti lupanari maculasset īfamia iāque pdita nuptę dignitate ꝓstitute sibi nomē adsciuerit. Addebat & tales oportere uiuas exuri fœias & tamē taciti uulneris. & suæ sordidę cōscientiæ cōmonita quo maturius stupratorē suū tegminis crucia tu liberaret. ídentidē suadebat maritū tēperius qeti recedere. At ille. utpote ītercepta cœna ne ꝓfugeret ꝓrsus ieiunus mēsā potiꝰ comiter postulabat. Apponebat ei ꝓpere. q̄is iuita mulier qppini destinatā alii. sed mihi penitus carpebātur precordia. & præcedēs facinus ac præsētē deterrimæ fœie cōstātiā cogitāti. mecūque sedulo delibe rabā siquo mō possē detectis ac reuelatis fraudibꝫ auxiliū meo phibere domīo illūq; q instar testudinis alueū succubabat depulso tegmine cūctis palā facere. Sic herili cō tumelias me cruciatū tādē cælestis respexit ꝓuidentia. Nā senex claudus. cui nostra tutela pmissa fuerat uniuersa nos iumenta id hora iā postulāte ad lacū ꝓximū biben dicā gregati ꝓminabat q̄ res optatissimā mihi uindictę submīstrauit occasionem. Nāque prætergrediēs obseruatos extremos digitos adulteri q̄ p āgustias caui tegmi

nis ꝓminebant obliquata atq; ifesta ungula cōpręssos usq; ad sūmā minuciē cōtero: donec intolerabili dolore cōmotus sublato flebili clamore repulsoq; & abiecto alueo cōspectui ꝓphano redditos cœnam ꝓpudiose mulieris patefecit. nec tamē pistor dā no pudicicię mognope cōmotus exāgui pallore trepidātē puerꝝ serena fronte & ꝓpi ciata facie cōmulcēs incipit nihil triste de me tibi fili metuas nō sū barbarus. nec agre sti morꝝ squalore præditus nec ad exēplū machine truculēte sulphuris te lætali fumo necabo. ac ne iuris q dē seueritate lege de adulteriis ad discrimē uocabo capitis. tā ue nustū atq; pulchellū puellū. sed plane cū uxore mea ptiario tractabo. nec hercisscūdę familię. sed cōi diuidēdo formola dimicabo. ut sine ulla cōtrouersia. uel dissensiōe tri bus nobis in uno cōueniat lectulo. nā & ipse semper cū mea cōiuge tā concorditer ui xi ut ex secta prudētiū. eadē nobis ambobus placerēt: Sed nec eqtas ipsa patitur. ha bere plus autoritatis uxorē q̄ maritū. Talis sermonis blandiciæ cauillatū deducebat ad torū nolentē puerꝝ. sequētē tamē. & pudicissima illa uxore alterorsus discluſa: so lus ipse cū puero cubās. gratissima corruptarꝝ nuptiarꝝ uindicta ꝓfruebatur. Sed cū primū rota solis lucida die peperit uocatis duobꝰ familia ualidissimis quā altissime sublato puero. ferula nates eius obuerberans. Tu autē inqt tam mollis ac tener & ad modū puer. defraudatis amatoribꝰ ętatis tuę flore. mulieres appetis. atq; eas liberas & cōnubia lege sociata corrūpis & intēpestiuū tibi nomē adulteri uīdicas. His & plu ribus uerbis cōpellatū & insup affatim plagis castigatū forinsecus abiicit. at ille adul terorꝝ olim fortissimus. inspata potitus salute. tamē nates candidas illas noctu diuq; diruptus mœrens ꝓfugit nec secius pistor ille nūciū remisit uxori eāq; ꝓtinus de sua pturbauit domo. At illa præter genuinā nequitiā: cōtumelia ēt q̄is iusta tamē altꝰ cōmota atque exaspata ad armillū reuertit & ad familiares fœiarꝝ artes accēditur ma gnaque cura requisitā ueratricē quēdā fœiam quæ deuotionibus ac maleficiis. q̄duis efficere posse credebatur multis exorat præcibꝰ multisque suffarcinat mūeribꝰ alterꝝ de duobꝰ postulās uel rursū mitigato cōciliari marito. uel si id nequiuerit. certe larua uel aliquo diro numine īmisso uiolēter eius expugnari spiritum. Tunc saga illa & di uini potens. primis adhuc armis facinorosæ disciplinæ suæ uelitatur & uehemēter of fensū mariti flectere atqne in amorē ipellere conatur aīum. Quæ res cū ei secius ac ra tā fuerat ꝓueniręt indignata numinibꝰ. & præter premii destinatū cōpendiū cōtēpti one etiā stimulata ipsi iā miserrimi mariti incipit īminere capiti. umbrāque uiolenter pemptæ mulieris ad exitiū eius instigare. Sed forsitā lectos scrupulosus reprehēdēs narratū meū sic argumētaueris. Vnde autē tu astutule asine intra terminos pristini cōtectus. quid secreto. ut affirmas mulieres gesserint scire potuisti. Accipe igitur quē admodū homo curiosus iumēti faciē sustinēs cūcta quæ in pniciē pistoris mei gesta sūt cognoui. Diē ferme circa mediā repente intra pistrinū mulier reatu miraque tristi cię deformis apparuit. flebili cētūculo semiamicta. nudis & intectis pedibus lutore buxeo macieque fœdata. & discerpte come semicane sordentes insperſu cineris. plerā que eius anteuentule contegebant faciem. hæc talis. manu pistoris clementer iniecta quasi q̄piā secreto collocutura: in suū cubiculū deducit eū. & adducta foreq̄ diutis sime demoratur. sed cū esset iā confectū omne frumentū quod inter manus opifices tractauerāt: necessarioque peti deberet aliud seruuli cubiculū ꝓ astantes dominum uocabant operique supplementū postulabant atque ut illis sepicule. & inter uocali ter postulantibus nullus respondit domini iam forem pulsare ualidius & q̄ diligen

tissime fuerat oppesulata malū peiusq; aliquid opinātes nisu ualido reducto uel difra
cto cardine tandē patefaciūt aditū nec uspiā reperta illa muliere. uidēt e quodā tigilo
cōstrictū atq; exanimē pendere dominū. eūq; nodo ceruicis absolutum detractumq;
sūmis plāgoribꝫ. sūmisq; lamētationibꝫ atq; ultimo lauacro ꝓcurrāt. peractisq; fera
libꝫ officiis. frequentiq; ꝓsequente comitatu tradūt sepulture: Die sequēti filia ei9 oc
curite ꝓximo castello. in quod pridie denupserat. mœstaq; crines pēdulos quatiens
& interdū pugnis obtūdēs ubera. qua nullo qdē domus infortuniū nūciāte cūcta co
gnouerat. sed ei ꝑ qetē obtulit sese flebilis patris sui facies adhuc nodo reuincta cęrui
ce: eiq; totū nouerce scelus apuit: de adulterio. de malaficio. & quēadmodū laruatus
ad inferos demeasset. Ea cū se diutino plāgore cruciasset. cōcursu familiaq; cohibita.
tandem pausam luctui facere. Iamq; nono die rite cōpletis apud tumulum solēnibus
familiā supellectilēq; & oīa iumēta ad hereditariā deducit actionem. Tunc unū larē
uarie dispgit. uēditionis incertæ licēcioſa fortuna me deniq; ipsū paupculus qdē hor
tolanus cōpat. I. nūmis. sed magno ut aiebat. sed ut cōi labore uictū sibi quereret:
Res ipsa mihi poscere uidetur ut huius quoque seruiti mei discip'inā exponā. V. Ma
tutino me multis oleribꝫ onustū ꝓximā ciuitatē deducere cōsueuerat dominus atque
ibi uenditoribꝫ tradita mercede dorsū insidens meū sic hortū redire. Ac dū fodiens.
dū irrigans. cæteroque incuruus labore deseruit. ego tantisp otiosus tacita quiete re
creabar. Sed ecce siderū ordinatis ambagibus. p nūeros dieq; ac mensiū remeans an
nus post mustulētas autūni delicias. ad hybernas capricorni pruinas deflexerat. & as
siduis pluuiis. nocturnisque rorationibꝫ. sub diuo & intecto cōclusus stabulo. cōti
nuo discruciabar frigore quippe cū meus dominus prænimia paupertate. ne sibi qui
dē. nedū mihi posset stramē aliquod. uel exiguū tegimen parare. sed frondoso casule
cōtentus umbraculo degeret. Ad hoc matutino lutū nimis frigidū geluque præacu
ta frusta nudis inuadens pedibꝫ enitebar. ac ne suetis saltē cibariis uentrē meum reple
re poteram. nāque & mihi & ipsi domino emna par: ac similis oppido sed tenuis ade
rat. lactuce ueteres & insuaues. ille quæ seminis enormi senecta. ad instar scoparum:
in amaram cænosi sucus cariē exolescunt Nocte quadā paterfamilias q̄ pago ꝓximo
tenebris illune caliginis ipeditus. & hymbre nimio madefactus. atque ob id abitine
re directo cohibitus. ad hortū nostrum iam fesso equo deuerterat. receptusque comi
ter ꝓ tempore licet non delicato. necessario tamen quietis subsidio remunerari beni
gnū hospitē cupiēs. ꝓmittit ei de præsidiis suis sese datuꝝ & frumēti & oliui aliqd. &
amplius duos uini cados. Nec moratus meus dominus. sacculo & utribus uacuis se
cū apportatis. nudę spinæ mœę residens. ad sexagesimū stadiū ꝓfectionē cōparat. eo
iā cōfecto uiæ spatio puenimus ad prædictos agros. ibique statī meū dominū comis
hospes opipari prādio pticipat: iā his poculis mutuis altercātibꝫ mirabile ꝓrsus eue
nit ostentū. Vna de cætera cohorte galliua p mediā cursitās areā. clamore genuino ue
lut ouū parere gestiēs psonabat: eā suus dominus intuēs. o bona inquit ancilla &
satis fœcūda. quę multo iā tēporenos quotidianis ptubus saginasti. nunc ēt cogitas
ut uideo gustulū nobis pręparare & heus iqt puer: calathū fœtui gallinacco destia tū
angulo solito collocato. ita uti fuerat iussū. ꝓcurāte puero. gallina cōsuetę lecticule
spreto cubuculi āte ipsos pedes domini. præmatuꝝ. sed magno ꝓrsus futuꝝ scrupu
lo. ꝓdidit ptū. nō enim ouū qđ scimus illud: sed pinnis & unguibꝫ & oculis & uoce ēt
pfectū edidit pullum q̄ matrē suā cōtinuo cæpit comitari. Nec eo secius longe maius

oſtentū: & quod merito phorreſcerēt. exoritur. ſub ipſa enī menſa quæ reliquias prā
dii gerebat. terra: dehiſcens imitus. largiſſimus emicuit fons ſanguinis. hinc reſultan
tes uberrimæ guttæ menſā cruore ꝑſpergūt. ipſoq; illo momēto. quo ſtupore defixi
mirātur ac trepidāt diuina præſigia. cōcurrit unus e cella uinaria. nunciās oē uinū qđ
olim diffuſum fuerat in oibꝰ doliis. feruēti calore. & ꝑrſus ut igne copioſo ſubdito re
bulire. Viſa eſt interea muſtela. mortuū ſerpentē forinſecus. mordicus attrahens. &
de ore paſtoricii canis. uirens exiluit ranula ipſūq; canē q; ꝓximus cōſiſtebat aries. ap
petitum unico morſu ſtrangulauit. Hæc tot & talia ingenti pauore domini illius & fa
miliæ totius: ad extremū ſtuporem deiecerant animos quid prius: quid ue poſterius:
quid magis. quid minus. numinū cæleſtiū leniēdis mimis. quot & qualibus procu
raretur hoſtiis. Adhuc oībus expectatione teterrimæ formidinis torpidis: accurrit q
dā ſeruulus magnas & poſtremas domino illi fundoꝝ clades annuncians. Namq; is
adultis iā tribus liberis doctrina inſtructis & uerecūdia prædītis uiuebat glorioſus.
His adoleſcentibꝰ erat cū quodā paupere modice caſule domino uetus familiaritas.
At enim caſulæ paruulæ cōterminos magnos. & beatos agros poſſidebat uicinus po
tens & diues & iuuenis & proſapie maioꝝ gloria. male utens pollenſq; factionibus &
cuncta facile faciens in ciuitate hoſtili modo uicini tenuis incurſabat pauperiem: pe
cua trucidando boues abigendo. fruges adhuc immaturas obterendo. Iamq; tota fru
galitate ſpoliatum. ipſis etiam glebulis exterminare geſtiebat. finiumq; inani cōmota
quæſtione terram totam ſibi uenditabat. Tunc agreſtis uerecūdus alioquin auaritia
diuitis iā ſpoliatus ut ſuo ſaltē ſepulchro paternū retineret ſolū amicos plurimos ad
demonſtrationē finiū trepidans eximie corrogarat: aderant inter alios tres illi fratres
cladibus amici q̄tulū ferentes auxilium. nec tamen ille ueſanis. tantillū præſētia mul
torum ciuium territus uel etiam confuſus licet non rapinis ſaltē uerbis temperare uo
luit: Sed illis clementer expoſtulantibus. feruidoſq; eius mores blandiciis ꝑmulcen
tibus repente ſuā ſuorumq; carorum ſalutem q̄ ſanctiſſime adiurans ad ſeuerat par
ui ſe pendere totam mediatorum præſentiam deniq; uicinum illum auriculis ꝑ ſuos
ſeruulos ſublatum de caſula longiſſime ſtatimque proiectum iri: Quo dicto īſignis
indignatio totos audientium ptemptauit animos. Tunc unus e tribus fratribus incō
tanter. & paulo liberius reſpondit. fruſtra eum ſuis opibus confiſum. tyrannicam ſu
perbiam comminari cum alioquin paupere etiam liberali legum præſidio de inſolen
tia locupletium conſueuerint uindicari. Quod oleum flamme quod ſulfur incendio
quod flagellum. furie hoc & iſte ſermo truculentiæ hominis nutrimento fuit. V. Iam
que ad extremam inſaniam uecors: ſuſpendium ſeſe & totis illis & ipſis legibus man
dare proclamans canes paſtoricios uillaticos feros atque immanes adſuetos abiecta
per agros exiccare cadauera. & præterea etiam tranſeuntium uiatorum paſſibus mor
ſibus alumnatos laxari atque in eorum exitium inhortatos. immiti præcepit qui ſi
mul ſigno ſolito paſtorum incēſi atque inflammati ſunt furioſa rabie conciti & latra
tibus etiam abſonis horribiles eunt in homines eoſque uariis aggreſſi uulneribus di
ſtrahunt. ac lacerant nec fugientibus ſaltem compeſcunt. ſed eo magis irritatores ſe
quūtur. Tūc inter cōfertā trepide multitudinis ſtragē e tribꝰ iunior offenſo lapide at
q; obtūſis digitis terre ꝑſternitur ſeuiſq; illis. ac ferociſſimis cāibꝰ inſtruit nefariā da
pē protinus enim nacti prædam iacentem. miſerū illū adoleſcētē fruſtati diſcerpūt.
atque ut eius lætalē ululatum cognouere cæteri fratres: accurrunt mœſti ſuppetias.

obuolutiſq; lacinia leui manibus lapidum crebris iactibus: ꝓpugnare fratri atq; abigere canes aggrediunt. Nec tamē eoꝝ ferociā uel cōterere uel expugnare potuere. qp pecū miſerrimus adoleſcens: ultima uoce ꝓlata uindicarent de pollutiſſimo diuite: mortem fratris iunioris ilico laniatus interiſſet. Tūc reliqui fratres: non tam hercules deſperata: q̄ ultro neglecta ſua ſalute cōtendūt ad diuitē: atq; ardentibus animis. ipe tuq; ueſano lapidibus crebris in eū uelitantur. At ille cruentus & multis ante flagitiis ſimilibus exercitatus percuſſor: iniecta lancea duoꝝ alterū per pectus mediū tranſadegit: nec tamē ereptus ac ꝓrſus exanimatus: adoleſcens illæ terrę cōcidit. nā telū tranſuectū atq; ex maxima parte pone tergū elapſum: ſoloq; niſus uiolētia: defixum rigore librato ſuſpenderat corpus. Sed & quidā de ſeruulis procerus & ualidus: ſiccario illi ferens auxilium: lapide cōtorto: tertii illius iuuenis dexterū brachium: lōgo iactu petierat ſed impetu caſſo per extremos digitos tranſcurrens lapis: cōtra omnium opinionē deciderat innoxius. nonnullā tamen ſagaciſſimo iuueni ꝓuētus humanior uindictæ ſpeculam ſubminiſtrauit: ficta nāq; manus ſuæ debilitate. ſic crudelisſimū iuuenē cōpellat fruere exitio totius noſtræ familiæ. & ſanguine triū fratrum inſatiabilis tuā crudelitatē paſce & de proſtratis tuis ciuibus glorioſe triūphatum ſcias licet priuato ſuis poſſeſſiōibus paupe: fines uſq; & uſq; ꝓterminaueris: habiturū te tamen uicinum aliquē. nā hæc etiā dextera. quæ tuū ꝓrſus āputaſſet caput: iniqtate fati contuſa decidit Quo ſermone alioquī exaſperatus furioſus latro: rapto gladio: ſua miſerrimū iuuenē manu perempturus: inuadit auidus. nec tamen ſui molliorē prouocauerat. qppe īſperato & longe cōtra eius opinionē reſiſtens iuuenis. āplexu fortiſſimo arripit eius dexteram. magnoq; niſu: ferro librante: multis & crebris ictibus impurā elidit diuitis animā: & ut accurrentiū etiā familiariū manu ſe liberaret. confeſtim adhuc inimici ſanguine delibuto: mucrone gulā ſibi prorſus execuit. Hæc erant. q̄ prodigioſa præſagiuerāt oſtenta: Hæc quæ miſerrimo domino fuerant nunciata. nec ullum uerbum: ac nec tacitum quidem fletum: tot malis circunuentus ſenex qui uit emittere. Sed arrepto ferro. quo commodum inter ſuos epulones. caſeum atque alias prandii ptes diuiſerat. ipſe quoque ad inſtar infœliciſſimi ſui filii iugulū ſibi multis ictibus contrucidat. quo ad ſuper mēſam tremulus corruēs portentuoſi cruoris maculas noui ſanguinis fluuio proluit. Ad iſtum modum puncto breuiſſimo. dilapſæ domus fortunam hortulanus ille miſeratus. ſuoſque caſus grauiter īgemiſcēs depenſis pro prandio lachrymis. uacuaſque manus complodens ſæpicule. protinus infeſſo me retro quam ueneramus uiam capeſſit. Nec innoxius ei ſaltem regreſſus euenit. Nam quidam procerus. & ut indicabat habitus. atque habitudo. miles e legione factus nobis obuius. ſuperbo atque arroganti ſermōe percontatus eſt. quorſum uacuum duceret aſinum? At meus dominus adhuc mœrore permixtus. & alias latini ſermonis ignarus. tacitus præteribat. nec miles ille familiarem cohibere quiuit inſolentiam. ſed indignatus ſilentio eius. ut confitio: uitæ quam tenebat. obtundens eum dorſo meo perturbat. Tunc hortulanus ſupplicue reſpōdit: ſermonis ignorantia ſe. quid ille diceret. ſcire non poſſe. Ergo igitur egre ſubiiciens miles ubi inquit ducis aſinū iſtū? Reſpondit hortulanus petere ſe proximā ciuitatem. Sed mihi inqt opere eius op9 eſt. Nā de proxīo caſtello ſarcinas præſidis noſtri cū cæteris iumētis debet aduehere. & iniecta ſtati manu. loro me quo ducebar arreptū icipit tra

here. Sed hortulanus prioris plage uulnere prolapsū capite sanguinē detergens: rursus deprecatur: ciuilius atq; mansuetius uersari cōmilitionē: idq; per spes prospera eius orabat adiurans. Nā & hæc ipse aiebat iners asellus: & nihilo minus morbo detestabili caducus: uix etiā paucos olerū manipulos de proxio solet: anhelitu languido fatigatus. subuehere: nedū ut rebus āplioribus idoneus uideatur gerulus. Sed ubi nullis precibus mitigari militē: magisq; in suā perniciem aduertit efferari: iamq; i uersa uice de uastiore nodulo cerebrū suū dissindere: currit ad extrema subsidia: simulans querere: ad cōmouendā miserationē: genua eius uelle cōtingere: sū missus atque i curuatus: arreptis eius pedib9 utrisq; sublimē elatū terre grauiter applodit: & stati: qua pugnis qua cubitis: qua morsibo: etiā de uia lapide correpto: totā faciem: manusq; eius & latera cōuerberat. Nec ille ut primū humi suppinatus est: uel repugnare: uel oīno munire se potuit: sed plane identidē cōminabatur. si surrexisset: sese concisurū eum machera frustratim. Quo sermone eius commonefactus hortulanus: eripit ei spatam: eaque lōgissime abiecta: rursus seuioribus eum plagis aggreditur: nec ille prostratus: ac præuentus uulneribus: ullū reperire quiens saluti subsidiū. quod solum restabat simulat sese mortuū. Tūc spatā illā secū adportās hortulanus: inscenso me cōcito gradu recte festinat ad ciuitatē. nec hortulū suū saltem curans inuiscere: ad quēpiam sibi duertit familiarē: cunctisq; narratis: deprecatur periclitāti sibi ferret auxiliū. seq; cū suo sibi asino tantisp occultaret: quo ad celatus spacio bidui tridui ue capitalē causā euaderet. Nec oblitus ille ueteris amicitiæ p; ōpte suscipit. meq; p scalas cōplicitis pedibus: in superius cœnaculū attracto. Hortulanus deorsus in ipsa tabernula direpit. in quādā cistulā. & supergesto delitescit orificio. At miles ille ut postea didici: tādē uelut emersus graui crabula. nutabundus tamē. & tot plagarum dolore saucius. baculo se uix sustinens. ciuitatē aduentat. confususq; de ipotētia deque inertia sua. quicq̄ de quēq̄ referre populariū. sed tacitus iuriam deuotās. quosdā cōmilitones nactus. istā tunc cladem enarrat suā. Placuit ut ipse qdē contubernio se tantisper absconderet. Nā præter propriā cōtumeliā militaris etiā sacraméti genium ob amissam spatā uerebatur. ipsi aūt signis nostris enotatis. inuestigatiōi uindictæque sedulam darent operā. Nec defuit uicinus perfidus. q nos ilico occultari nūciaret. Tūc cōmilitones accersitis magistratibus mētiūtur. sese multi precii uasculū argenteum præsidis. i uia perdidisse. idque hortulanū quendam repperisse. nec uelle restituere. Sed apud familiarē quendam sibi delitescere. Tūc magistratus & damno præsidis nomine cognito. ueniūt ad diuersorii nostri feres. caraque uoce denunciant hospiti nostro. nos quos occultaret apud se. certo certius dedere. potius q̄ discrimen proprii subiret capitis. Nec ille tantillum conterritus. salutique studēs eius quē in su am recepat fidē quicq̄ de nobis fatetur. ac diebus plusculis. nec uidisse quidem illum hortulanum contendit. Contra milites ibi nec uspiam. illum delitescere adiurantes: genium principis contendebant: Postremū magistrātibus placuit. obstinate denegantem. scrutinio detegere. immissis itaque lictoribus. cæterisque publicis ministris. angulatim cuncta sedulo plustrari iubent. nec quisquā mortaliū. ac ne ipse qdē asinus intrā limen cōparere nūciatur. Tūc gliscit uiolētior. utriusque secus contentio militū pro cōperto de nobis asseuerantiū fidēque Cæsaris idētidē iplorantium at illius negantis assidueque domini numen obtestantis qua contentione & clamoso strepitu cognito curiosus alioquin. & inquieti procacitate præditus asinus dū obliquata

ceruice ꝑ quandam feneſtrulã: quid nam ſibi uellet tumultus ille: proſpicere geſtio: unus e cõmilitiõibus caſu fortuito cõlimatis oculis ad umbrã meã: cũctos teſtat̃ incorã magnus deniq; cõtinuo clamor extortus ẽ. & emenſis ꝑtinus ſcalis iniecta mamanu: quidã me uelut accaptiuũ detrahũt. Iamq; oĩ ſublata cõtatiõe ſcrupuloſius cõtẽplãtes ſingula. ciſta & illa reuelata reptũ: ꝑductũq; & oblatũ magiſtratibus miſerũ hortulanũ: pœnas ſcilicet pẽſuꝝ ĩ publicũ deducũt carcerẽ: ſũmoq; riſu de meo ꝑ ſpectu cauillari nõ dſinũt. Vnde & de ꝑſpectu & ũbra aſini natũ ẽ frequẽs ꝑuerbiũ:

Eiuſdem liber decimus de aſino aureo

Ie ſequẽti meus quidẽ dominus hortulanus quid egerit: neſcio: me tamen miles ille: q ꝑpter eximiam impotẽtiã pulcherrime uapularat. ab illo præſepio nullo equidem contradicente: diductum: abducit: atq; a ſuo contubernio hoc enim mihi uidebatur.: ſarcinis ꝑpriis onuſtum & prorſus exornatum: armatũq; militaliriter: ꝑducit aduiam: namet galeã nitore præmicantem. & ſcutũ cæteris his longius lucens: ſed etiam lanceam longiſſimo haſtili conſpicuam. quæ ſcilicet non diſciplinæ tunc quidem cauſa: ſed ꝑpter terrendos miſeros uiatores: in ſummo atq; edito ſarcinarũ cumulo adiſtar exercitus ſedulo cõpoſuerat: confecta cãpeſtri: nec adeo difficili uia ad quãdam ciuitatulam peruenimus: nec in ſtabulo: ſed in domo cuiuſdam decurionis deuertimus ſtatimq; me cõmendato cuidã ſeruulo: ipſe ad præpoſitum ſuum: qui mille armatorum ducatum ſuſtinebat: ſollicite proficiſcitur. Poſt dies pluſculos: ibidẽ deſignatũ ſceleſtum & nefariũ facinus memini: ſed ut nos etiã legatis ad librũ profero. Dominus edium habebat iuuenem filium: ꝑbe litteratum: atq; ob id conſequẽter: pietate. & modeſtiaque præcipuum. quem tibi quoq; prouenìſſe cuperes. uel talem. huiuſ matri multo ante defuncta. rurſum matrimonium ſibi reperauerat. ductaq; alia filium ꝑcreauerat alium. qui iam duodecimum ætatis annum ſupgeſſerat. Sed nouerca. forma magis: q̃ moribus in domo mariti præpollens. ſeu naturaliter impudica: ſeu fato ad extremum impulſi flagitium. oculos ad priuignum adiecit. Iam ergo lector optime: ſcito tetragœdiã nõ fabulã legere. & a ſocco ad coturnũ aſcẽdere. Sed mulier illa. quãdiu primis elementis cupido paruulus nutriebatur. imbecillis adhuc eius uiribus facile ruborem tenuem deprimens. ſilentio reſiſtebat. At ubi completis igne ueſano totis præcordiis immodice bacchatus amor exeſtuabat. ſeuienti deo iam ſuccubuit. ac languore ſimulato uulnus animi mentitur in corporis ualitudine. Iam cætera ſalutis uultiſq; detrimenta & ægris & amãtib9 examuſſim cõuenire. nemo q neſciat pallore deformis. marcentes oculi: laſſa genua. quies turbida. & ſuſpiritus cruciatus. tarditate uehementior. crederes. & illam fluctuare tantũ uapore febrium. niſi quod & flebat. Hæc medicorum ignare mentes. quid ne ue pulſus. quid caloris intemperantia quid fatigatus anhelitus. & utrinque ſecus iactate crebriter laterum mutuæ uiciſſitudines. Dii boni q̃ facilis licet non artifici medico cui uis tamẽ docto ueneriæ cupidinis compræhenſio. cum uideas aliquem ſine corporis calore flagrantem. Ergo igitur impatientia furoris alterius agitata. diutinum rupit ſilentium & aduocari præcipit filium quod nomen in eoipſo. ſed ne ruboris admoneretur libẽter eraderet Nec adoleſcens ægre parentis moratus ĩperiũ. ſenili triſticiæ ſtriatã gerẽs frontẽ. cubiculũ petit uxoris patris. matriſq; fratris. utrũq; debitũ ſiſtens obſequm ſed illa cruciabili ſilentio diutiſſime fatigata. & ut ĩ quodã uado dubitatõis herẽs. om

ne uerbum quod præsenti sermoni putabat aptissimum rursum ꝛprobans: nutantē etiā nunc pudore: unū potissimū caperet exordiū: deconctatur. At iuuenis nihil etiā tunc secius suspicatus: summisso uultu rogat ultro præsentis causam ægritudinis. Tunc illa nacta solitudinis damnosam occasionē prorumpit in audaciam: & uberti ad lachrymans laciniaq; contegens faciem: uoce trepida sic eum breuiter affatur.

Causa omnis & origo præsentis doloris & etiā medela ipsa: & salus unica mihi tute ipse es. Isti enī tui oculi per meos oculos ad intima delapsi præcordia: meis medullis acerrimū cōmouēt ꝛicendiū. Ergo miserere tua cā pereuntis. nec te religio patris omnino deterrear: cui moriturā prorsus seruabis uxorē. illius enī. recognoscēs imaginē mutua facie merito te diligo. habere solitudinis plenā fidutiā. habes capax necessarii facinoris otium. Nā quod nemo nouit: pene non fit. Repentino malo perturbatus adolescens: quanq; tale facinus protinus exhorruisset: nō tamen negationis intempestiua seueritate putauit exasperandam. Sed caute promissionis dilatione leniendam. Ergo prolyxe pollicetur: ut & bonum caperet animū: refectioniq; se: ac saluti redderet: impendio suadet: donec patris aliqua ꝓfectione: liberū uoluptati cōcederetur spatiū: statimq; se refert a noxio cōspectu nouercæ. & magnam domus clādem ratus indigere magno & ampliore cōsilio: ad quēdam cōpertæ gratuitatis educatorē senem protinus refert nec qcq̄: diutina deliberatione: tā salubre uisum: quā fugā celeri procellā fortunæ sæuientis euadere. Sed ꝛipatiens uel exiguæ dilationis mulier. ficta qualibet causa: cōfesti marito miris persuadet artibꝰ ad longissime dissitas festinare uillulas, quo facto: maturate spei uesania præceps: ꝓmissæ libidinis flagitat uadimoniū. Sed iuuenis modo istud: mō illud cause faciens: execrabilē fruſtatur eius spectum. quoad illa nuntiorū uarietate: pollicitationē sibi denegatam mānifesto perspiciens. mobilitate lubrica: nefariū amorē ad longe deterius trāstulisset odiū. & assumpto statim nequissimo & ad oē facinus emācipato: quodā dotali seruulo: ꝓfidiæ suæ cōsilia cōmunicat: nec quicq̄ melius uidetur. quam uita miserum priuare iuuenē. Ergo missus continuo furtifer: uenenum præsentarium comperat: idque uino diligenter dilutum: insontis priuigni præparat exitio: ac dum de oblationis opportunitate secū deliberant noxii homies: forte fortuna. puer ille iunior prius pessimæ fœminæ filiꝰ post matutinum laborē studiorū: domum se recipiens: pendio iam cepto: sitiens. repertum uini poculum. in quo uenenū latebat inclusum: nescius fraudis occulte cōtinuo perduxit haustū atq; ubi fratri suo peratā mortē ebibit. exanimis terre procumbit illius quoq; repentina pueri pernicie. pedagogus cōmotus. ululabili clamore: matrē totāq; ciet familiam. Iamq; cognito casu noxiæ potionis. uarie quisque presentium. auctores insimulabant extremi facinoris. Sed dira illa fœmina & malicie nouercalis exemplar unicum non acerba filii morte. non parricidii conscientia. non infortunio domus. nō luctu mariti. uel erumna funeris cōmota cladem familiæ uindictæ compendium traxit. missoq; protinus cursore. q ui anti marito domus expugnationem nuntiaret. ac mox eodē otius ab itinere regresso. personata nimia temeritate. insimulat priuigni ueneno filium suum interemptum. & hic quidem nō adeo mentiebatur. qd iam destinatam iuueni mortem præueniſſet puer. sed fratrem iuuenem fingebat ideo priuigni scelere peremptum: quod eius ꝓbrose libidini. qua se cōprimere temptauerat. noluisset succumbere. nec tamen in manibus contenta mendatiis. addebat sibi quoque ob detectum flagitium. eundem illum gladio comminari.

Tũc infelix duplici filiorũ morte percussus: magnis erũnarũ procellis estuat. Nã & iuniorẽ in coram sui funerari uidebat: & alterũ ob incestũ: paricidiũq; capitis scilicet damnatum iri certo sciebat. Adhuc uxoris dilectæ nimiũ mentitis lamẽtationibꝰ ad extremũ sobolis iplebatur odium. Vix dum pompæ funebres ex sepultura filii fuerant explicatæ. & statĩ ab ipso eius rogo: senex infœlix ora sua recentibus adhuc rigans lachrymis: trãhẽsq; cinere sordendẽ caniciẽ: foro se festinus ĩmittit. atq; ibi tum fletu: tũ precibus. genua etiã decurionũ contingens. nescius fraudium pessimæ muli eris: in exitium reliq filii plenis operabatur affectibꝰ illũ incœstũ paterno thalamo: illũ parricidã fraterno exitio & in cõminata nouercæ cæde sicariũ. Tanta deniq; miseratione: tãtaq; indignatiõe curiã: sed & plebẽ mœrens inflãmauerat: ut remoto iudicandi tœdio: & accusatiõis manifestis ꝓbationibꝰ & respõsionibus meditatis ãbagibus cuncti cõclamarĩt lapidibus obrutũ publicũ malũ. publice uindicari. Magistratus interim mœtu periculi proprii. ne de paruis ĩdignationis elemẽtis ad exitium disciplinæ ciuitatisq; seditio ꝓcederet: ꝓtim decuriões deprecari. ꝓtim populariter cõpescere. ut rite & more maiorũ iudicio reddito: & utrinq; secus allegationibꝰ examinatis ciuiliter sñia promeretur. nec ad ĩstar barbaricæ feritatis: uel tyrannicæ ĩpotẽtię damnaretur aliqs ĩauditus: & ĩ pace placida tã dirum sæculo ꝓderetur exemplum. Placuit salubre cõsiliũ: & ilico iussus preco ꝓnunciat patres ĩ curiã conuenirent: qbus protinus dignitatis iure cõsueta loca tesidẽtibus: rursũ preconis uocatu primus accusator incedit. Tunc demũ clamatus introducit etiã reus: & exẽplo legis atticæ: martiiq; iudicii: causæ patronis denunciat preco: neq; principia dicere: neq; miseratio nẽ cõmouere. Hæc ad istũ modũ gesta: cõpluribus mutuo sermocinantibus cognoui. Quibus autẽ uerbis accusator uexerit. qbus rebus diluerit reus. ac ꝓrsus orationes: altricationesq; neque absens ipse apud præsepium scire: neque ad uos quæ ignoraui possum enunciare. sed quæ plane comperi. ad istas litteras proferam. Simul enim finita est dicentiũ contentio. ueritatem criminum fidemq; probationibus certis instrui. nec suspicationibus tantã cõiecturã permitti placuit. atq; illum promptissimum seruum qui solus hæc ita gesta esse. scire diceretur. sisti modis omnibus oportere. Nec tantillum cruciatus ille. uel fortuna tam magni iudicii. uel conferte conspectu curie. uel certe noxia conscientia sua. deterritus quæ ipse finxerat. quasi uera adseuerare. atq; adserere incipit. quod se uocasset ĩdignatus fastidio nouercæ iuuenis: qđ ulciscens iniuriã. filii eiꝰ mãdauerat necem. q ꝓmisisset grãde silentii præmiũ. q recusanti. mortẽ sit cominatus. quod uenenũ sua manu tẽperatũ: dandum fratri reddiderit: quod ad criminis ꝓbationẽ reseruatum poculũ neglexisse suspicatus. sua postremum manu porrexerit puero. Hæc eximia enim ad ueritatis imaginẽ Verbero ne illo simulata trepidatione perferente. finitum est iudicium. nec quisquam decurionum tam equius remanserat iuueni. quin eum euidenter noxæ compertum. insui culleo pronuntiaret. Cum iam sententiæ pares cunctorum stilis ad unum sermonem congruentibus. ex more perpetuo: in urnam æream deberent coiici. quo semel conditis calculis iam cum rei fortuna transacto. nihil posta commutari licebat. sed manci pabatur potestas capitis in manum carnificis. unus & curia senior præ cæteris compertæ fidei. atque autoritatis præcipue medicus. orifitium urnæ manci contegens. ne quis mitteret calculum temere. hoc ad ordinem pertulit. Quod ætatis sum uobis approbatus. me dixisse gaudio. nec patiar falsis criminibus. petito reo. mãifestũ

homicidiū ꝓpetrari: nec uos q iureiurando adstricti iudicatis: inductos seruuli mendacio peierare ipse nō possum: calcata numinū religione: cōscientiā meā fallens: perperam ꝓnunciare. Ergo ut res est: de me cognoscite: furtifer iste uenenū præsentariū cōperrare sollicitus: centū q aureos solidos offerēs precium: me nō olim conuenerat: quod egroto cuidam dicebat necessariū: qui morbi inextricabilis ueterno uehementer iplicatus: uitæ se cruciatui subtrahere gestiret. V. At ego perspitiens malū iustum Verberonē blatterantē: atq inconcinne causificantē: certusq aliquid moliri flagitiū: potionē quidem dedi: sed futuræ quæstioni præcauēs: non statī precium quod offerebatur accepi: sed ne forte aliquis inq istorū quos offers aureoꝝ: nequā uel adulter reperiatur. in hoc ipso sacculo conditos eos: anulo tuo prenota: donec altera die numulario præsente cōprobentur. sic inductus signauit pecuniā: quam exinde ut iste representatus est iudicio: iussi de meis aliquē corriculo taberna prōptā afferre. & en ecce platam corā exibeo uideat: & suum sigillū recognoscat. C. Nā quē admodum eius uenenī frater insimulari potest: quod iste cōperauerit. V. Ingens exinde Verberonē corripere trepidatio. & inuicem humani coloris succedit pallor infernus: per quæ uniuersa mēbra frigidus sudor emanabat. Tūc pedes icertis alternatiōibus cōmouere: modo hanc: mō illā partē scalpere capitis. & ore semiclauso balbutiēs nescio: quas afamias effutire: ut eū nemo ꝓrsus a culpa uacuū merito crederet. Sed reualescente ꝓrsus astutia constantissime negare: & accersire mēdatii medicū nō desinit: qui ꝓpter iudicii religionē: cum fidē suā coram lacerari uideret: multiplicato studio Verberonē illū contūdit redarguere: donec iussu magistratuū: ministeria publica cōtrectatis nequissimi serui manib9 anulū fereum deprehensum cū signo sacculi cōferrūt: quæ comparatio præcedentē roborauit suspicionē. nec rota uel Equuleus more græcorū, tormētis eius apparata iā deerāt. sed obfirmatis mira præsumptione nullis uerberibus. ac ne ipso quidē succubuit igni. V. Tū medicus nō patiar inqt Hercules. nō patiar. uel circa fas de innocente isto iuuene suppliciū uos sumere. uel hunc ludificato nostro iudicio pœnam noxii facinoris euadere. C. Dabo enī rei præsentis euidēs argumētū. nā cum uenenū peremptoriū cōparare pessimus iste gestiret. nec meæ sectæ credere conuenire. causas ulli præbere mortis. nec exitio. sed saluti hominū medicinā quæsitam esse didicisse. uereres ne si daturum me negassem. id tēpestiua repulsa. uiā sceleri subministrarē. & ab alio quopiam exitiabilē mercatus hic potionē uel postremū gladio: uel quouis telo nefas inchoatum perficeret. dedi: nō uenenum. sed somniferū mādragoræ illum. grauedinis cōperte famosum. & morte si millimi soporis efficacē. nec mirum disperatissimū istum latronē. certū extremæ pœnæ. quæ more maiorum in eum competit. cruciatus istos ut leuiores facile tolerare. Sed si uere puer meus tēperatam mānibus sumpsit potionē. uiuit. & quiescit & dormit. & protinus marcido sopore discusso remeabit ad diem lucidā. quod si uere perēptus est. si uere morte præuentus ē. quæratis licet causas mortis eius alias. ad istum modū seniore adorāte. placuit & itur confestim magna cū festinatione ad illud sepulchrum. quo corpus pueri depositum iacebat nemo de curia. de optimatibus nemo. ac ne de ipso quidem populo quisquā. qui nō illuc curiose confluxerit. Ecce pater suis ipse mānibus: coperculo capuli remoto. commodum discusso mortiferro sopore. surgentē postliminio mortis deprehendit filium. eumq complexus artissime: uerbis impar: præsente gaudio ꝓducit ad populum: atque ut erat adhuc feralibus amiculis instrictus. atq obditus. deportatur

ad iudicium puer. Iāq; liquido ſerui nequiſſimi. atq; mulieris nequioris patefactis ſce leribꝫ ꝓcedit in mediū nuda ueritas & nouercæ quidē ꝓpetuū indicitur exiliū. ſeruus uero patibulo ſuffigitur. & oīum conſenſu bono medico ſinūtur aurei opportuni ſō mi preciū. & illius quidē ſenis famoſa atq; fabuloſa fortuna ꝓuidentiæ diuine cogni tū aecepit exitū qui momēto modico. īmo puncto exiguo poſt orbitatis piculū ado leſcentiū duoꝝ pater repente factus eſt. VAt ego tunc tēporis talibꝫ fatoꝝ fluctibus uolutabar. Miles ille. qui me nullo uendēte cōparauerat & ſine precio ſuū fecerat tri buni ſui præcepto debitū ſuſtinens obſequiū litteras ad magnū ſcriptas principē. ro mā uerſus ꝓlaturus uicinis me q̄buſdā duobꝫ ſeruis fratribꝫ undecim denariis uendi dit. His erat diues admodū domīnus At illoꝝ alter piſtor dulciarius q̄ panes & me lita cōcinabat edulia. Alter cocus. q̄ ſapidiſſimis nutrimētis ſuccuū pulmēta cōdital uapore mollibat unico illi cōtubernio cōem uitā ſuſtinebant meq; ad uaſa illa cōplu ria geſtāda præſtinarāt quæ domini regiones pluſculas ꝑ errātis uariis uſibꝫ erāt ne ceſſaria adſciſcor itaq; inter duos illos fratres tertius cōtubernalis. Haud ullo tpe tā beniuolā fortunā exptus. Nā ueſpera poſt opiperas cænas earūq; ſplēdidiſſimos ap paratus multas numero ptes in cellulā ſuā mei ſolebant reportare domini ille porco rū pullorꝝ piſciū & eiuſcemodi pulmētorꝝ largiſſimas reliquias. hic panes cruſtula iu cūculos. hamos. lacertulos plura ſcitamēta mellita qui cū ſe refecturi clauſula cellula balneas petiſſent oblatis ego diuinitus dapibꝫ. affatim ſaginabar. nec enim tā ſtulꝰ erā. tāq; uere aſiuus. ut dulciſſimis illis relictis cibis cænarē aſperrimū fenū. & diu q̄ dē pulcherrime mihi furatrine ꝓcedebat artificiū q̄ppe adhuc timide & ſatis pce ſub ripiēti. de tā multis pauciora nec illis fraudes ullas in aſino ſuſpicātibus. At ubi fidu cia latēdi pleniore capta ptes opimas quaſq; deuorabā. & iucūdiora eligens abligurie bā dulcia. ſuſpicio nō exilis fratrē popugit aios & q̄q̄ de me nihil ēt tū tale crederent: tamē quotidiani damni ſtudioſe ueſtigabāt reū illi uero poſtremo etiam mutuo ſeſe rapinæ turpiſſimæ criminabantur. Iamq; curam diligentiorem & acriorem cuſtode bāt & dinumerationem adhibebant partiū tandē deniq; rupta uerecūdia. ſic alter al terꝝ cōpellat. VAd iſtud iam neq; equū: ac ne humanū fidē minuere quidē quotidie ac partes electiores ſurripere: aq; his diuenditis peculiū latēter augere. de reliquis æquā uidicare diuiſionē ſi tibi deniq; ſocietas iſta diſplicet poſſumus oīa q̄dē cætera fratres manere. Ab iſto tamen nexu cōmunionis diſcedere. nā uideo in īmenſū damni ꝓce dentem querelā. nutrire nobis īmanē diſcordiā. Subiicit aliꝰ laudo iſtā tuā mehercu les. & ipſe cōſtantiā quod furatis clanculo ptibꝫ præueniſti queremoniā. q̄ diutiſſime ſuſtinēs tacitus ingemiſcebā ne uiderer rapinæ ſordidæ meū fratrē arguere. ſed bene quod utrinque ſecus ſermone ꝓlato. iactare mediū queritur nec ſilētio ꝓcedēs ſimul tas: Eteocleas nobis contentiones pariat. His & ſimilibus altricati conuiciis deierant utrique nullā ſe ꝓꝰ fraudē nullā denique ſurreptionē factitaſſe. Sed plāe debere cū ctis artibꝫ cōis diſpendi latronē inqri nā neque aſinū q̄ ſolus inter eſſet talibꝫ cibis af fici poſſe. & tamen quottidie paſtus electiles cōparere nuſq; nec utique cellā ſuā tā im manes uolare mures uel muſcas. ut olim Harpyiæ fuere. quæ diripiebant phineas dapes. Interea liberalibꝫ cænis ineſcatus & humanis affatim cibis ſaginatus corpꝰ ob eſa pinguitie cōpleueram coriū aruina ſuculenta molliuerā pilū liberali nitore nutri uerā. ſed iſte corporis mei decor pudori peperit grande dedecus inſolita namque ter goris uaſtitate cōmoti fœnum ꝓrſus intactū quottidie remanere cernētes iam totos

dirigunt ad me omnes aĩos. & hora cõsueta uelut balnea petituri. clausis exmore fo-
ribꝰ per quandã modicã cauernã rimãtur me passim expositis epulis inhærentẽ. nec
ulla cura iam dãni sui habita mirati monstruosas asini delitias: risu maximo dirũpũ-
tur uocatoq; & altero ac dein pluribꝰ cõseruis demõstrãt infandã memoratu bebetis
iumẽti gulã. Tantus deniq; ac tam liberalis cachinnus cũctos inuaserat. ut ad aures
quoq; prætereũtis pueniret domini. Scisscitatus deniq; qd bonũ tideret familia cogni
to qd res erat. ipse quoque p idẽ ꝓspiciens foramẽ delactatur eximie. ac dein risu ipse
quoq; latissimo adusq; intestinoꝝ dolorẽ redactus. iã patefacto cubiculo ꝓxime cõ-
sistens corã arbitratur. Nam & ego tandẽ ex aliqua parte mollius mihi renidentis for
tunæ cõtemplatus faciẽ gaudio præsentiũ fiduciam mihi subministrãte. nec tantillũ
cõmotus securus hæsitabã quod nouitate spectaculi lætus dominus ẽdiũ duci me iuſ
sit. ĩmo uero suis & ipse manibus ad triclinĩũ perduxit. mensaq; posita omne genus e
duliũ solidorum & illibata ferculu iussit apponi. At ego q̃q̃ iam bellule suffarcinat9
gratiorẽ cõmẽdatiorẽq; me tum ei facere cupiens exurienter exibitas escas appetebã.
Nam & quid potissimũ abhorreret asinus excogitantes scrupulose ad explorandum
mãsuetudinẽ id offerebãt mihi carnes lasere infectas. altilia p̃ pere insperſa pisces ex-
otico iure perfusos. Interim cõuiuiũ sũmo risu personabat. Quidam deniq; p̃ræsens
scurrula. date inqt sodali huic quippiã meri. quod dictũ dominus secutus. Nõ adeo
respondit absurde locutus es furtiter ualde eni fieri põt. ut contubernalis noster po-
culũ quoque mulsi libẽter appetat. & hemus ait puer lautũ diligenter ecce illũ aureũ
canthaꝝ mulso contepera & offer parasito meo simul q; ei pra biberim cõmoneto. in
gens exin oborta est epulonũ expectatio. nec ulla tamen ego ratione cõterritus ocioſe
ac satis genialiter contorta in modũ linguæ extrema labia. grãdiſſ mũ illũ calicẽ uno
haustu perhausi & clamor exurgit consona uoce cnnctorum salute me prosequentiũ
magno denique delibutus gaudio dominus uocatis seruis suis. emptoribus meis. iu
bet quadruplũ restitui precium meq; cuidam acceptissimo liberto suo & satis peculia
to. magna præfatus diligentia tradidit. qui me satis humane satisque comitet nutrie-
bat. & quo se paterno commendatiorẽ facere. studioſiſſime uoluptates ei9 per meas
argutias instruebat. & primum me quidem mensam accumbere suffixo cubito. dein
adluctari & etiam saltare sublatis prioribus pedibus per docuit quodque esset ad pri
me mirabile uerbis nutum commodarem ut quod nollem. relato quod uellem. reie-
cto capite monstrarem siciensque pocillatore respecto ciliis alterna conniuens bibere
flagitarem atque hęc omnia perfacile obediebam quæ nullo etiam monstrante scilicet
facerem. sed uerebar ne si forte sine magistro. humano ritu hoc ederem. pleriq; rati
sæuum præsagium portendere uelut monstrum ostentumque me obtruncatu m. uul
turiis opimum pabulum redderent. Iamque rumor publice crebruerat. quo conspe-
ctum atque famigerabilem meis miris artibus effeceram dominum. hic est qui soda-
lem couiuamque possidet luctantem asinum. saltantem asinum. uoces humanas in-
telligentem. sensum nutibus exprimentem. Sed prius est. ut uobis quod initio fa-
cere debueram. uel nunc saltem referam quis iste uel unum fuerit Thyasus. hic enim
nomine meus nuncupabatur dominus oriundus patria corintho. quod caput est to-
tius Achaiæ prouintiæ: ut eius prosapia atque dignitas postulabat gradatim per mẽ
sis honoribus quinquẽnali magistratui fuerat destinatus & ut splendori capessi ndo-
rum responderet fascium. munus gladiatorum: triduanis spectaculis pollicitus. la-

tius munificentiam suã porrigebat. deniq; gloriæ publicæ studio. Tũc Thessaliam etiam accesserat nobilissimas feras & famosos inde gladiatores cõparaturus. Iãq; ex arbitrio dispositis coemptisq; oib9 domuitionẽ parabat. spretis luculẽtis illis suis ue hiculis. ac post habitis decoris prædarẽ carpentis. quæ partim cõtecta partim reuela ta frustra nouissimis trahebantur cõsequiis. equis etiã thessalicis & aliis iumẽtis gal licanis quibus generosa soboles perhibet preciosã dignitatẽ me phaleris aureis. & fu catis ephippiis & purpureis tapetis. & frenis argenteis & pictilibus baltheis & tintin nabulis pargutis exornatũ ipse residens amantissime. nõnũq; comissimis affatur ser monib9. atq; inter alia p'eraq; sũme se delectari ꝓfitebatur qd haberet in me simul & cõuiuã & uectorẽ. At ubi partim terrestri. partim maritimo itinere cõfecto Corinthũ accessimus. magnæ ciuiũ turbæ cõfluebãt: ut mihi uidebatur. nõ tãtũ Thyasi dante honori. q̃ mei cõspectus cupientes. nam tanta ẽt ibidẽ de me fama ꝓuaserat ut nõ me diocri quæstui ꝓposito illi modo fueri q cũ multos uideret nimio fauore. lusus meos spectare gestientes obsecrata fore atq; singulis eorẽ seorsus admissis stipes acceptans: nõ paruas sũmulas diurnas corradere consuerat. Fuit in illo cõuenticulo matrõa quę dã pollens & opulẽs quæ more cæterorẽ uisũ meũ mercata ac dehinc multiformib9 ludicris delectata per ãmirationẽ assiduã paulatim in ammirabilem mei cupidinem incidit nec ulla uesanæ libidini medelam capiens ad instar asinariæ pasiphaes cõplex9 meos ardenter expectabat grandi deniq; præmio cũ altore meo depacta ẽ noctis uni us cubitũ. at ille nequaq̃ ut posset de me suaue ꝓuenire: lucro suo tantũ cõtentus an nuit. Iam deniq; cœnati e triclinio domini decesseramus & iam dudum præstulantẽ cubiculo meo matronam offendimus. Dii boni qualis ille quanq; præclarus appara tus quattuor eunuchi confestim puluillis cõpluribus uetose tumentibus pluma de dicata terrestrem nobis cubitũ præstruunt: sed & stragula uestę auro ac murice tyrio depicta probe consternunt: ac desuper breuibus admodum. sed satis copiosis puluil lis aliis nimis modicis quis maxillas & ceruices delicatæ mulieres suffulcire consue runt superstruunt. nec dominæ uoluptates diutina sua præsentia morati clausis cubi culi foribus facessit. At intus cerei præclara micantes luce nocturnas nobis tenebras inalbabant. Tunc ipsa cuncto ꝓrsus spoliata tegmine tenia quoq; qua decoras deiũ xerat papillas lumen ꝓpter adsistens destagneo uasculo multo sese perũgit oleo bal samo: meq; indidẽ largissime pfricat. sed multo tanta impensius cura etiã nares pfun dit meas ¶ Tunc exosculata pressule non qualia in lupanari solẽt basiola iactari uci metretricum poscinũmia. uel ad uectorũ negocinũmia. sed pura atq; sincera. instrui & blandissimos affatus. amo & cupio. & te solum diligo & sine te iam uiuere nequeo. & cætera quis mulieres & alios inducunt & suas testantur affectiones capistroque me deprehensum more quo didiceram redinat facile quippe cũ nil noui nihilq; difficile fa cturus mihi uiderer præsertim post tantũ tẽporis tam formosæ mulieris cupientis amplexus obiturus. nam & uino pulcherrimo. atque copioso memet madefaceram: & unguento flagrantissimo ꝓluuiũ libidinis suscitatã. Sed angebar plane: non exili metu reputans quẽadmodũ tantis. tanq̃ magnis cruribus possem delicatã matronã inscendere. uel tam lucida: tanq; tenera & lacte ac melle confecta membra duris un gulis cõplecti. labiasq; modicas ambrosio rore purpurantes tam amplo ore. tanque enormi. & saxeis dentibus deformis sauiari. nouissime. quo pacto q̃q̃ exunguiculis perpuriscens mulier tam uastũ genitale susciperet. heu me qui dirupta nobili fœmina

Dõuitio Conse quia

Cõmissimus

Poscinẽmia Negocinum mia Proluuium

Perpu
riſcens
Palū
bulus
Recel
lo

beſtiis obiecto minus iſtructurus ſim mei domini molles iterdū uoculas: & aſſidua ſauia: & dulces gānitus. cū morſicātibo oculis iterauerat illa & in ſūma. teneo te inq̄t teneo meū palūbulū. meū paſſerē. & cū dicto uanas fuiſſe cogitatiões meas. ieptūq̄ monſtrat metū artiſſime nāq̄ cōplexa. tū me ꝓrſus. ſed totū recipit: illa uero quotiens ei ꝓcens nates recellebā. accedēs totiēs niſu rabido: & ſpinā prehendēs meā adpliciore nexu ihærebat. ut Hercules ēt deeſſe mihi aliqd. ad ſupplēdā eiꝰ libidinē crederē. nec minotauri matrē fruſtra delectatā putarē adultero mugiēte. Iāq̄ opoſa & peruigili nocte trāſacta uitata lucis cōſciētia. faceſſit mulier. cōdicto pari noctis futuræ precio: nec grauate magiſter meus uoluptates ex eius arbitrio largiebatur. ꝑti mercedes ampliſſimas acceptādo. ꝓtim nouū ſpectaculū domino præpando: incōctanter ei dentq̄ libidinis meæ totā detegit ſcænā. At ille liberto magnifice mūerato deſtinat me ſpectaculo publico. & quoniā neq̄ egregia illa uxor mea ꝓp dignitatē. neq̄ ꝓrſus ulla alia inueniri poterat. grandi præmio uilis acqritur aliqua. ſnīa præſidis beſtiis addicta. quæ mecū in corā publicā populi caueā frequētaret. eius pene talē cognoueră fabulā. Maritū habuit. cuius pater ꝑegre ꝑficiſcens mādauit uxori ſuæ. matri eiuſdē iuuenis. q̄ enī ſarcina prægnationis oneratā eā relinquebāt. ut ſi ſexus ſeqoris edidiſſet fœtꝰ. ꝓtinꝰ qđ eēt editū necaretur. At illa præabſtinētia mariti. natā puellā inſita matribo pietate præuenta deſiuit ab obſeq̄o mariti. eāq̄ ꝓdidit uicinis alūnā
alum
nanda
dā. regreſſoq̄ iā marito. natā necātāq̄ nūciauit. Sed ubi flos ætatis nuptialē uirgini diē flagitabat. nec ignaro marito dotare filiā ꝑ natalibo q̄bat. quod ſolū potuit tacitū ſecretū filio ſuo apuit. nā & oppido uerebatur. ne quo caſu caloris iuuenilis īpetu lapſus neſcius neſciam ſororē incurreret. ſed pietatis ſpectatæ iuuenis & matris obſequm & ſororis officiū religioſe diſpēſat. & arcanis domus uenerabilis ſilētii cuſtodiæ tradidit. plebeiā facietenus prætendēs humanitatē. ſic neceſſariū ſanguinis ſui munꝰ aggreditur ut deſolatā uicinā puellā. parentūq̄ præſidio uiduatā. domūs ſuę tutela receptaret. At mox artiſſimo. multūque ſibi dilecto cōtubernali. largitus de ꝓprio dotē. liberaliſſime traderet. Sed hic bene atque optime plenaque cū ſanctimonia diſpoſita feralē fortunę nutū latere nō potuere. cuius iſtinctu domū iuuenis ꝓtinus ſe direxit. ſęua riualitas. & ilico hic eadē uxor eius. quę nūc beſtiis ꝓpter hęc ipſa fuerat addicta cepit puellā uelut ęmulā tori. ſuccubāque primo ſuſpicari. dehinc deteſtari. dehinc crudeliſſimis laqueis mortis inſidiari tale denique cōminiſcitur facinꝰ. Annu
Succu
ba
lo mariti ſurrepto rus ꝓfecto mittit quēdā ſeruulū ſibi qdē fidelē. ſed de ipſa fide peſſime mœrentē. qui puellę nūciaret qđ eā iuuenis ꝓfectus ad uillulā uocaret ad ſeſe addito ut ſola & ſine ullo comite q̄maturiſſime pueniret. & ne qua forte naſceretur ueniē di cōtatio tradit annulū marito ſubtractū. q monſtratus fidē uerbis adſtipularetur. At illa mandato fratris obſequens. hęc enī nomē ſola ſciebat: reſpecto ēt ſigno eiꝰ qđ offerebatur. gnauiter ut pręceptū fuerat incomitata feſtinat. Sed ubi fraudis extremę lapſa decipulo laqueos inſidiarq̄ acceſſit. Tūc illa uxor egregia ſororē mariti libi
Deci
pulo
Titio
dinoſę furię ſtimulis efferata primū quidē nudā flagris ultime uerberat dehinc quod res erat clamantē quoque quod fruſtra pelicatus indignatione bulliret fratriſque nomen ſępius iterantē uelut mentitā atque cūcta fingentē titione candēti iter media fœmina detruſo crudeliſſime necauit. Tunc acerbę mortis exciti nunciis frater & maritꝰ accurrūt uariiſque lamentationibo defletā puellā tradūt ſepulturæ nec iuuenis ſororis ſuę mortē tā miſerā & quæ minime ut par erat illata eſt equo tolerare quiuit animo

sed medullitus dolore cõmotus. acerrimæq; bilis noxio furore pfusus. exin flagrãtiſsimis febribus ardebat. ut ipſi quoq; iã medela uideretur eſſe neceſſaria. Sed uxor: q̃ iam pridẽs nomẽ uxoris cũ fide pdiderat. medicũ cõuenit quẽdã noctæ pfidiæ. q iã multaq; palmaq; ſpectatus præliis magna dexteræ ſuæ trophæa numerabat. eiq; pti nus. l. pmittit ſeſtertia: ut ille quidẽ momẽtariũ uenenũ uenderet. illa aũt emeret ma riti ſui mortẽ. quo cõſpectu ſimulatur neceſſaria præcordiis leniendis. bilíq; ſubtrahendæ. illa præ nobilis potio. quã ſacrã doctiores nominãt. Sed in eius uice ſubditur alia pſerpinæ ſacra ſaluti. Iamq; præſente familia & inde nõnullis amicis. & affinib9 ægroto medicus poculũ pbe temperatum manu ſua porrigebat. Sed audax illa mulier. ut ſimul & cõſciũ ſceleris amoliretur. & quã deſpõderat pecuniã. lucraretur corã detento calice. nõ prius inqt medicoq; optime: nõ prius cariſſimo mihi marito trades iſtã potionẽ. q̃ de ea bonã partẽ hauſeris ipſe. Vnde enim ſcio. an noxiũ in ea lateat uenenũ. quæ res utiq; te tã prudẽtẽ: tãq; doctũ uirum nequaq̃ offendit. ſi religioſa uxor circa ſalutẽ mariti ſollicita. neceſſariã affero pietatẽ. qua mira deſperatione truculẽtę fœminæ. repente pturbatur medicus. excuſſuſq; toto cõſilio. & ob anguſtiã tẽporis. ſpatio cogitandi priuatus. anteq̃ trepidatione aliqua. uel cõtatione ipſa daret malæ cõſcientiæ ſuſpicionẽ. indidẽ de potione guſtãt ampliter. quã fidẽ ſecutus adoleſcens & ſumpto calice qđ offerebatur hauſit. Ad iſtũ modũ præſenti tranſacto negocio. medicus q̃ celerrime domũ remeabat. ſalutifera potione peſtẽ præcedentis ueneni feſtinãs extinguere. nec eum obſtinatione ſacrilega. qua ſemel cæperat truculenta mulier unque latius a ſe diſcedere paſſa eſt. prius q̃ inquit digeſta potione medicinæ euentus pbatus appareat. ſed ægra precibus & obſtinationibus eius multum ac diu fatigata tãdem abire conceſſit. Interdum perniciem cæcam totis uiſceribus furentem. medullæ penitus attraxerant multum deniq; ſaucius & grauedine ſomnolenta iam demerſus domum peruadit ægerrime. uixq; enarratis cunctis ad uxorem mandat ſaltem pmiſſam mercedem mortis geminatę depoſceret. Sicq; Eliſus uiolẽter ſpectatiſſimus medicus effudit ſpiritũ nec ille tamen iuuenis diutius uitam tenuerat. ſed interfictas mẽtitaſq; lachrymas uxoris pari caſu mortis fuerat extinctus. Iamq; eo ſepulto paucis interiectis duobus quis feralia mortuis litantur obſequia uxor medici precium geminę mortis petens aderat. ſed mulier uſquequaq; ſui ſimilis fidei ſupprimens faciem prætendens imaginem blandicule reſpondit & omnia prolixe accumulateq; pollicetur & ſtatutum premium ſine mora ſe redituram conſtituit modo pauxillum de ea potione largiri ſibi uelleret ad incepti negocii pſecutionẽ quid pluribus laqueis fraudium peſſimarum uxor inducta medici facile conſenſit & quo ſe gratiorem locupleti fœminæ faceret properiter domo petita totam prorſus ueneni pyxidem mulieri tradidit q̃ grandẽ ſcelerum nacta materiãm longe lateque cruentas ſuas manus porrigit. Habebat filiam paruulam de merito quẽ nuper necauerat huic infantulæ quod leges neceſſariam patris ſucceſſionem deferrent ſuſtinebat ægerrime inhianſque toto filiæ patrimonio imminebat & captu ergo certa defunctorum liberorum matres ſceleratas hæreditates excipere talem parentem præbuit qualem exhibuerat uxorẽ prãdioque commento pro tempore etiam uxorem medici ſimul & ſuam filiam ueneno eodẽ per cutit. Sed paruulæ quidem tenuem ſpiritum & delicata ac tenera præcordia cõficit protinus uirus infeſtum at uxor medici dum noxiis ambagibus pulmones eius pererrat tempeſtas deteſtabilis potionis primũ ſuſpicata quod res erat mox urgente ſpũ

Momentarium Venenum

Indidẽ Ampliter

Propediter

iam certo certior contendit ad ipsam præsidis domũ: magnoq; fidẽ eius ꝓtestatã clamore & populi concitato tumultu. utpote tam ĩmania detectura flagitia. efficit stati sibi simul & domus & aures præsidis patefierent. Iamq; ab ipso exordio crudelissimę mulieris. ꝯunctis atrocitatibꝰ diligenter expositis. repẽte mentis nubilo turbine correpta semi hiantes adhuc cõpressit labias. & attritu dentiũ longo stridore reddito antę ipsos præsidis pedes exanimis corruit nec ille uir alioqn exercitus tã multiformi mesacinus execratæ ueneficæ dilatione languida passus marcescere. cõfestim cubicularius mulieris attractis. in tormentoꝝ ueritatem eruit. atq; illã minus q̃de q̃ mœrebatur.

¶ Sed quod dignus cruciatus alius excogitari non poterat: certe bestiis obiiciendam pronunciauit. ¶ Talis mulieris pulicitus matrimonium confarraturus ingentiq; angore oppido suspensus. expectabã diem muneris sæpius quidẽ metu mortem mihi uolẽs conscisscere. priusq; scelerosæ mulieris contagio maculare. uel infamia publici spectaculi depudescerẽ. sed priuatꝰ humana manu. priuatur digitis. ungula rotunda. atq; mutila gladiũ stringere nequaq̃ poterã plane tenui specula solabar clades ultimas: quod uer in ipso ortu iam gemmulis floridis cũcta depingeret. & iã purpureo nitore prata uestiret. & cõmodũ dirupto spineo tegmine spirantes cinameos odores ꝓmicarent rosæ. quæ me priori meo lucio redderent. Dies ecce muneri destinatus aderat ad conseptũ caueæ ꝓsequẽte populo põpatico fauore deducor. ac dũ ludicris sænicoꝝ choreis. primitiæ spectaculi dedicãtur. tãtisp ante portã tõstitutus. pabulũ lætissimi grãinis quod in ipso germinabat aditu. libens affectabã. subide curioso oculos patẽte porta spectaculi. ꝓspecto gratissimo reficiẽs. nã puelli puellæq; uirentis floretes ætatula. forma cõspicui. uestę. nitidi. incessu gestuosi. grȩcanicã saltãtes pyrrhicã. dispositis ordinationibꝰ. decoros ambitus inerrabãt. nũc in orbe rotatũ fluxuosi nũc in obliquã seriẽ cõnexi. & in quadratũ patorẽ cuneati. & in cateruæ dissidiũ sepa rati. At ubi discursus reciproci multinodes ambages tubæ terminalis cãtꝰ explicuit. alueo subducto. & cõplicitis siparis scæna disponitur. Erat mons ligneus adinstar incliti montis illius quẽ uates Homerus idæũ cecinit. sublimi structus fabrica cõsitus directis. & uiuis arboribꝰ. sũmo cacumine de manibꝰ fabri fonte manante fluuialis aquas eliquans. capellæ pauculæ tondebant herbulas: & in modũ paridis pristygii pastoris in barbaricis amiculis humeris defluentibus pulchre inclusi atus adolescẽs aurea tiara cõtecto capite. pecuariũ simulabat magisteriũ. Adest luculentus. puer nudus. nisi q; ephoebica chlamida sinistrum tegebat humerum flauis cribꝰ usq; quaq; conspicuus. inter comas eius aureę pinnulæ cognatione simili societate prominebãt. quem caduceum. & uirgula Mercurium indicabant. Is saltatorie ꝓcurrens. malũq; bracteis inauratum dextera gerens. ei qui Paris uidebatur porrigit quę mãdaret Iuppiter. nutu significans. & protinus gradus citule referens. e conspectu facessit. ¶ Insequitur puella uultu honesta. in deę iunonis specie similis. nam & caput stringebat diadema candida ferebat & sceptrum. ¶ Irrupit alia. quam putares Mineruam. caput contecta fulgentis galea: & oleaginea corona tegebatur ipsa galea. clipeum attollens. & astam quatiens & qualis illa cum pugnat. Super has intocessit alia uisẽdo decore prȩpollens gratia coloris ambrosei designans Venerem. qualis fuit Venus. cum fuit uirgo. nudo & intecto corpore perfectam formositatem professa nisi q; tenui pallio bombicino inumbrabat spectabilem pubem quam quidem lasciuiam curiosulus uentus satis amanter nunc lasciuiens reflabat ut dimota pateret flos ętatulæ.

Cõplicitis siparis

nūc luxuriā aspirabāt: ut adhærens pressule: mēbroꝝ uoluptatē graphice laciniaret: Ipse aūt color deæ diuisus i speciē: corpus cādidum: qđ cælo demeat: amictus cerulus qđ mari remeat. Iā singulas uirgines: q̄ deę putabant: sui obibāt comites. Iunonē quidē Castor & Pollux: quoꝝ capita cassides orbate stellarū apicibus īsignes cōtegebātur. Sed & isti castores erāt scenici pueri. hæc puella uarios modulos lasciua cōcinente tibia procedēs: qeta: & iaffectata gesticulatiōe: nutib9 honestis pastori pollicetur si sibi præmiū decoris addixisset: sese regnū totius Asiæ tributurā. At illā quā cultus armoꝝ Mineruā fecerat: duo pueri mūiebāt. præliaris deæ comites armigeri: terror & metus nudis īsultantes gladiis. At pone tergū tibicen hormū canebat bellicosū: & pmiscens bōbis grauibus tinnitus acutos. imodū tubæ saltatiōes agilis uigorē suscitabat. Hæc inqeto capite & oculis i aspectū minacibus: citato & in torto genere gesticulatione alacri demōstrabat Paridi si sibi formę uictoriā tradidisset: fortē trophęisq; bellorū inclitū suis amminiculis futuꝝ. ¶ Venus ecce cū magno fauore' caueę i ipso meditullio scænę circūfuso populo: lętissimoꝝ puulorum dulce' subridens: cōstitit amœne. illos teretes & lacteos puellos diceres tu cupidines ueros de cælo uel mari cōmodū inuolasse. Nā & pinnulis & sagittulis & habitu cętero formæ pręclaræ cōgruebant & uelut nuptialis epulas obiturę dominæ: chorusciis prælucebāt facibus & īsluunt innuptaꝝ puellaꝝ decore soboles. Hinc gratiæ gratissimę. inde horę pulcherrimę. quæ iaculis floris serti & soluti deā suā ꝓpiciantes scitissimū construxerunt chorū: dominę uoluptatū ueris coma blādientes. Iā tibyæ multi forabiles cantus: lydios dulcicer cōsonant: qbus spectatorū pectora suaue mulcētib9: longe suauior Venus placide cōmoueri: cōctantiq; lēte uestigio: & leuiter fluctuantes pinulas: & sensim annutāte capite cœpit īcedere: molliq; tibyarū sono delicatis respōdere gestibus. & nūc mite cōniuētibꝰ: nūc acre cōminātibus: gestire pupulis: & nōnūq̄ saltare solis oculis. Hæc ut primū ānte iudicis cōspectū facta est: uisu brachiorū polliceri uidebatur. si fuisset deabus cęteris antelata daturā se nuptā Paridi forma pręcipuā suiq; consimilē tūc aio uolēti Phrygius iuuenis: malū qđ tenebat aureū uelut uictorię calcūlū: puelle tradidit. qđ ergo miramini uilissima capita: īmo forēsia pecora īmo uero togati uulturii: si toti nūc iudices snīas suas precio nūdinātur: cū reꝝ exordio īter deum & hoies agitatū iudiciū: corruperit gratia. & originalē snīa magni Iouis cōsiliis. electus iudex. rusticanus & opili lucro libidinis uendiderit. cum totius etiam suę stirpis exitio? ¶ Sic Hercules & aliud sequens iudiciū inter inclitos achiuoꝝ duces celebrātū. uel cū falsis īsimulationibus: eruditiōe doctrinaq; prępollens. palamedes. proditionis damnatur. uirtute martia prępotenti pręfertur Vlyxes modicus Aiaci maximo. ¶ Quale autem & illud iudicium apud legiferos athenienses & catos illos & omnis scientię magistros? Nonne diuinę prudētię senex. quem sapientia prętulit cunctis mortalibus: deus delphicus. fraude & inuidia nequissimę factionis circūuentus uelut corruptor adolescentię. quā frenis coercebat. herbę pestilentis suco noxio perēptus ē? relinquens ciuibus ignominię perpetuę maculam? Cū nunc etiā egregii philosophi sectā eius sanctissimā pręoptēt. & sūmo beatitudinis studio. iurēs īpsius nomē. sed ne qs īdignatiōis meę reprehendat īpetū. secū sic reputas. ecce nūc patiemur philosophantē nobis asinū. rursus unū discessi reuertar ad fabulam. postq̄ finitū illud pidis iudiciū. Iuno qđē cū Mierua tristes & iratis similes scęna redeūt īdignatione repulsę gestib9 ꝓfessę. Venus uero gaudēs & hylaris letitiam saltādo toto cum

presſule Laciniare

Meditullio

Vulturius

choro professa est. Tūc de summo mōtis cacumine p quādā latentē fistulam in excel-
Per-pluit sum prorūpit imo croco diluta: sparsimq; defluens pascentis circa capellas odoro p-
pluit hymbre: donec ī meliorē maculate speciē canicie ppriā luteo colore mutarent.
Iāq; tota suaue flagrante cauea: mōtē illū ligneū terræ uorago decepit. Ecce qdā mi-
les p mediā plateā dirigit cursum petitur9: populo iā postulāte: illā de publico carce
re mulierē: quā dixi: pp multiforme scelus bestiis eē damnatā: meisq; præclaris nupti
is destinatam: & tor9 genialis scilicet noster futurus accuratissime discernebat: lect9
īdica testudine plucidus: plumea cōgerie tumidus:ueste serica floribus. At ego præ-
ter pudorē obeundi publice cōcubitus: præter contagiū sceleste pollutæq; fœminæ:
metu etiā mortis cruciabar maxie. Sic ipse mecū reputans: q; ī amplexu uenereo scili
cet nobis cohærentibus quæcūq; ad exititū mulieris bestia fuisset īmissa: nō adeo uel
prudentia sollers: uel artificio docta: uel abstinentia frugi: posset puenire. ut adiacen
tem lateri meo laceraret mulierē: mihi uero q̄si īdemnato & innoxio pceret. Ergo igit̄
non de pudore iam: sed de salute ipsa sollicitus: dū magister meus lectulo probe co-
aptando destrictus inseruit. & tota familia ptim ministerio uenatiōis occupata: pti
uoluptario spectaculo attōita meis cogitatiōib9 libere; tribuebatur arbitriū. nec ma-
gnopere q̄q̄ custodiēdū tā mansuetū putabat asinū: paulati furtiuū pedē pferens:
porta quæ pxia ē potitus: iam cursu me celerrimo pripio. Sexq; totis passuū milib9
pniciter cōfectis: cēchreas puado: qd' oppidū audit quidē nobilissimæ coloniæ corin-
thiensiū. adluitur aūt ægæo & sardonico mari: ubi portus ēt tutissimū nauiū recepta
culū magno frequētatur populo. Vitatis ergo turbulis: & electo secreto littore ppe
ipsas fluctuū aspergines in quodam mollissimo arenæ gremio lassum corpus porre-
ctus refoueo. Nā & ultimā diei metā: curriculū solis deflexerat: & uespertinæ me q̄e-
ti traditum dulcis somnus oppressit.

Eiusdem liber undecimus de asino aureo.

Silen-tiosus

Prima ferme noctis uigiliā exprectus pauore subito: uideo præ-
micantis lunæ candore nimio cōpletū orbē: cōmodū marinis emergē
tē fluctibus. nactusq; opacæ noctis silētiosa secreta certus ēt summa-
tē deā præcipua maiestate pollere: resq; prsus hūanas ipsius regi pro
uidentia. nec tantū pecunia & ferina: ueꝝ iamiā ēt dīno eius luminis
numinisq; nutu uegetari. Ipsa etiā corpora terra: cælo: mariq; nūc īcremētis cōsequē
ter augeri. nūc decrementis obsequēter īminui. fato. s. iam meis tot tantisq; cladibus
satiato: & specie salutis licet tardā submistrante augustū specimē deæ pręsētis statui
deprecari: cōfestimque discussa pigra qete alacer exurgo: meque ptinus purificandi
studio. marino lauacro trado. septiesque sūmerso fluctibus capite. qd' eum nūerum
præcipue religionibus aptissimū diuinus ille Pythagoras pdidit: lætus & alacer deā
Ap-precabar præpotentē lachrymoso uultu sic apprecabar. Regina cæli. siue tu ceres alma fru-
Ceres gū parens originalis. quæ repertu lætata filiæ. uetustæ grādis ferino remoto pabulo
Ven9 miti cōmōstrato cibo. nunc eleusiniā glebā pcolis. sed tu cælestis Venus. quæ primis
Luna rez; exordiis sexuū diuersitatē. generato amore sociasti. & æterna sobole hūano gene
Proser-pina re ppagato nūc circūfluo Paphi sacrario coleris. seu Phœbi soror, quæ partu ferarū
medelis leniētibus recreato populos tātos educasti. præclarisque nūc uenēraris de-
lubris epheſi: seu nocturnis ululatibo horrēda Proserpina. triformi facie laruales īpe
tus cōprimēs terræque claustra cohibēs lucos diuersos īerrās. uario cultu ppiciaris:

ista luce fœminea cõlustrãs cũcta mœia: & nudis ignib9 nutriẽs læta semina: & solis ambagibus dispẽsas incerta lumina: quoquo noïe: quoquo ritu: quaq; facie: te fas ẽ in uocare. tu meis iã nũc extremis erumnis subsiste: tu fortunã collapsam affirma: tu seq; uis exanclatis casibus: pausam pacemq; tribue. sit satis laborum: sit satis periculorũ: depelle quadrupedis diram faciem: redde me cõspectui meorum: redde me meo Lucio. Ac si qđ offensũ numẽ iexorabili me sequitia premit: mori saltẽ liceat: si nõ licet uiuere. ¶ Ad istũ modũ fusis precib9: & adstructis lamẽtationib9: rursus mihi marcẽ tẽ animũ: i eodẽ illo cubili: sopor circũfusus oppressit: necdũ satis cõsperã: & ecce pe lago medio uenerãdos diis ẽt uult9: attollẽs emergit diuina facies. At dehĩc paulati toto corpe p lucidũ simulacrũ excusso pelago ante me cõstitisse uisũ ẽ: eiꝰ mirãdã spe ciẽ: ad uos ẽt referre connitar: si tamẽ mihi dissertẽdi tribuerit facultatẽ: pauptas oris humani: uel ipsũ numẽ ei9: dapsilẽ copiã elocutilis facundiæ subministrauerit. ¶ Iam primũ crines uberrimi ꝓlixiq; & sensim itorti p diuia colla passiue dispsi. molliter defluebãt: corona multiformis: uariis floribꝰ sublimẽ distrixerat uerticẽ: cuius media qdẽ sup frontẽ planã rotũditas i modũ speculi. uel imo argumẽtũ lunæ candidũ lumẽ emicabat: dextra leuaq; sulcis insurgẽtiũ uiparet cohibita: spicis ẽt cerealibꝰ desu ꝓ porrectis: multicolor byssо tenui ptexta. nũc albo cãdore lucida: nũc croceo flore lutea. nũc roseo rubore flãmida. & q̃ lõge longeq; ẽt meũ cõfutabat obtutũ. palla nigerrima. splẽdescens atro nitore. q̃ circũcirca remeãs. & sub dextrũ latus ad humerũ leuũ recurrẽs. umbonis uicẽ deiecta pte laciniæ multiplici cõtabulatiõe dependula. Ad ultimas horas. nodulis fimbriarũ decoriter cõfluctuabat p intectã extremitatẽ. & i ipsa eiꝰ planitie stellæ dispsæ corruscabãt: earũq; media semestris luna flammeos spirabat ignes. quaq̃ tũ isignis illius palle pfluebat ãbit9 idiuiduo nexu corona. totis floribus: totisq; cõstructa pomis. adherebat iam gestamina: longe diuersa. nã dextra qdẽ ferebat æreũ crepitaculũ: cuius p angustã laminã i modũ balthei recuruatã. tra iectę mediæ paucæ ungulæ erispãte brachio. trigẽinos iact9 reddebãt argutũ sonũ: leue uero cymbiũ depẽdebat aureũ. cuius ansulæ. q̃ pte cõspicua ẽ. isurgebat aspis. ca put extollẽs arduũ ceruicibus late tumescẽtibꝰ. pedes ãbrosios tegebãt soleæ. palmę uictricis foliis intextæ. Talis ac tanta spirãs arabiæ fœlicia germia diuina me uoce di gna ẽ. ¶ En adsũ tuis cõmota luci precibus rex natura parẽs. elemẽtoꝝ oĩum domia. sæculoꝝ ꝓgenies initialis. sũma numinũ. regina manium. prima celitũ deoꝝ: dearũq; facies uniformis: q̃ celi lũmosa culmina. maris salubria flãmina. iferũ deplorata silentia. nutibus meis dispenso. cuius numẽ unicũ multi forme specie. ritu uario. nomine multiiugo totius uenerãtur orbis. Inde primigenii ꝓ phryges pessimũticã noïant domini matrem hinc autochthones attici cecropeiã Mineruã. illinc fluctuantes. cyprii paphiam Venerẽ cretes sagittiferi dictinam dianã siculi trilingues stygiam Proserpinã. Eleusini uetustam deam. Cererem Iunonem alii Alii Bellonam alii Hecatẽ. Rhãnusiam alii & qui nascentis dei solis inchoantibus illustrantur radiis Aethiopes arique Priscaque doctrina pollentes ægyptii cerimoniis me propriis ꝓcolentes appellãt uero noïe reginam Isidẽ adsũ tuos miserata casus adsum fauens & ꝓpitia mitte iam fletꝰ & lamẽtatiões omitte depelle mœrorẽ Iã tibi ꝓuidẽtia mea illuxerit dies saluta tis. Ergo igr̃ iperiis istis meis aĩum intende sollicitũ diem qui dies ex ista nocte nascetur æterna mihi nũcupauit religio quo sedatis hybernis tẽpestatibus & lenitis maris procellosis fluctibus: nauigabili iã pelago rudẽ dedicantes carinam primitias cõmea

Elocutilis

Vipare

Flãmida

Contabulatio

Cymbium

Regę naturapares

Autochthones

Siculi trilingues

tus libant mei sacerdotes. V. Id sacrũ: nec sollicita nec ꝓphana mente debebis opperiri. nam meo monitu sacerdos in ipso procinctu põpæ roseam manu dextra. sistro cohærẽtem gestabit coronã, incontanter ergo dimotis turbulis: alacer continuare pompã meã: uolentia fretus: & de ꝓximo cleméter uelut manũ sacerdotis osculabundus rosis decerptis pessime: mihiq; de testabilis iã dudũ beluæ istius corio te ꝓtinꝰ exuo. nec quicq̃ regꝫ mearũ reformides: ut arduũ. nã hoc eodẽ momento quo tibi uenio: simul & tibi præsens q̃ sunt cõsequẽtia sacerdoti meo ꝓ quietẽ facienda præcipio: meo iussu tibi cõstricti comitat⁹ decedẽt populi. nec iter hylares cerimonias & festiua spectacula quisq̃ deformem istã quã geris faciẽ phorrescet: uel figurã tuã repente mutatã sequius interprætatus aliqs maligne criminabitur. Plane memineris & penita mente cõditũ semp tenebis: mihi reliq̃ uitæ tuæ curricula: aduscq; terminos ultimi spũs uadata. nec iniuriũ cuius beneficio redieris ad homines: ei totũ debere q̃ uiues. Viuere aũt beatus: uiues ĩ mea tutela gloriosus: & cũ spaciũ sæculi tui ꝓmensus ad iferos dearis ibi quoq; ĩ ipso subterraneo semirotũdo: me quã uides Achrontis tenebris ĩterlucentẽ: stygiisq; penetralibus regnantẽ: cãpos elysios incolẽs ipse: tibi ꝓpici frequẽs adorabis. q̃d si sedulis obsequiis & religiosis ministeriis: & tenacibꝰ castimoniis: numẽ nostꝝ ꝓmerueris: scies ultra statuta fato tuo spacio: uitã quoq; tibi ꝓrogare mihi tãtũ licere. Sic oraculi uenerabilis fine ꝓlato: numẽ iuictũ ĩ se recessit: nec mora cũ somno ꝓtinus absolut⁹ pauore & gaudio: ac dein sudore nimio ꝓmixt⁹ exurgo: sũmæq; mirat⁹ deæ potẽtis tã clarã præsentiã marino rore respsus: magnisq; ipiis eius itentus. monitiõis eius ordinẽ recolebã. Nec mora: cũ noctis atræ fugato nubilo: sol exurgit aureus: & ecce discursu religioso: ac ꝓrsus triũphali: turbule cõplẽto tas plateas: tãtaq; hylaritudine ꝓter peculiarẽ meã gestire mihi cũcta uidebãtur: ut pecua etiã huiuscemodi & totas domos: & ipsũ diẽ serena facie gaudere sentirẽ. Nam & priuinã pridianã: dies apricus ac placidus repẽte fuerat isecut⁹: ut canore etiã auicule: ꝓlectãte uerno uapore concẽtus suaues adsonarẽt. matrẽ siderũ. parẽtẽ tẽporũ. orbisq; totius dominã. blãdo mulcẽtes affamie. q̃d q̃d arbores etiã q̃ pomifera solebole fœcũdæ. quæque eaꝝ tãtũ ũbra cõtẽtæ. steriles austernis laxate flatibꝰ. germine folioꝝ renidẽtes. demẽti motu brachioꝝ dulces strepit⁹ obsibilabãt: magnoque ꝓcellaꝝ sedato fragor. ac turbido fluctuũ tumore posito. mare q̃etas alluuies tẽpabat Cælũ aũt nubilosa caligine disiecta. nudo sudoque lũinis ꝓpriis splẽdore cãdebat. ecce põpę magnę paulatim præcedũt anteludia. uocibꝰ cuiusque studiis exornata pulcherrime. hic incictus baltheo milite gerebat. illũ succinctũ chlamyde crepides & uenabula uẽatorẽ fecerãt. Ali⁹ soccis obauratis. ĩdutus serica ueste. mũdoque præciosо. & adtextis capite criniꝰ. iceſſu pfluo fœminã mẽtiebatur. Porro aliũ ocreis scutо galea ferroque isignẽ. e ludo putares gladiatorio ꝓcedere. nec ille deerat: qui magistratũ fascibꝰ purpuraque luderet: Nec q̃ pallio baculoque & daxeis & hircino barbicio philosophũ fingeret. Nec q̃ diuersis arũdinibꝰ: alter aucupẽ cũ fisco. alter piscatorẽ cũ hamo ĩduceret. Vidi & ursã mãsuẽ. cultu matrõali sella uehebat. & simiã pileo textili. crocociisq; phrygiis catãiti pastoris spẽ. aureũ gestãtẽ poculũ. & asinũ pignis adglutiatis. a dãbulãtẽ cuidã seni dbili. ucillũ q̃dẽ bellerophõtẽ. hũc ãt diceres pergasũ. tũ rideres utrũq;. Int̃ has oblectatões ludicras populariũ q̃ passi uagabãt iã so ſpitatrictis deę peculiaris põpa moliebat. mulieres cãdido splẽdẽtes amicimie uario lętãtes gestamie. uerno florẽtes coronãine. q̃ de grẽio puiã. q̃ sacer ĩcedebat cõitat⁹.

Crocociis phrygius Vcillũ

solum sternebant floscul̃is. Aliæq; nitẽtib9 speculis pone tergũ reuersus ueniẽti deæ obuiũ cõmonstrarent obsequiũ. Et quæ pectines eburneos ferẽtes: gestu brachiorũ: flexuq; digitorꝝ: ornatũ atq; obpexũ criniũ regaliũ fingerent. illæ ẽt quæ ceteris unguentis & geniali balsamo guttatim excusso cõspgebant plateas. manus preterea sexus utriusq; numerus: lucernis: tædis cereis. & alio genere fecti luminis sidꝝ cælestiũ stirpẽ ppiciantes symphõiæ: dehinc suaues fistulæ: tibyæq; modulis dulcissimis psonabãt. eas amœnus lectissimæ iuuẽtutis uestis niuea & cataclista prænitẽs sequebat chorus. carmẽ uenustũ iterantes: qd̃ camœnaꝝ fauore sollers pœta modulatus edixerat qd̃ argumẽtũ referrebat. Interí maiorꝝ antecãtamẽta uotorꝝ. Ibãt & dicati magno serapi tibicines: q p obliquũ calamũ ad aurẽ porrectũ dxtrã: familiarẽ tẽpli deiq; modulũ frequẽtabãt: & plerisq; q facilẽ sacris uiã dari prędicarẽt. Tũc ifluũt turbæ sacris diuinis initiatæ: uiri fœminæq; oĩs dignitatis & oĩs ætatis liteq; uestis cãdore puro lũi nosi. Illę limpido tegmine crines madidos obuolutę: hi capillũ derasi funditus: uertice prẽnitentes: magnæ religiõis terrena sidera. ęreis & argenteis. ĩmo uero aureis etiã sistris argutũ tinnicũ cõstrepentes: & antistites sacrorũ ꝓceres illi qui candido lintea mine cinctũ pectoralẽ aduscq; uestigia strictim iniecti: potẽtissimorũ domini profere bant insignis exuuias. Quoꝝ primus lucernã claro precãtẽ porrigebat lumine. non adeo nr̃is illis cõsimilẽ: q̃ uesptinas illuminant epulas. sed aureũ cymbiũ ĩ medio sui pectore flammulã suscitans largionẽ. Secũdus uestitus qdẽ similis. sed manib9 ãbabus gerebat altaria: idẽ auxilia q̃bus nomen dedit ꝓpriũ: deæ sũmatis auxiliaris ꝓuidentia. Ibat tertius attollẽs palmã: auro subtiliter foliatã: necnõ mercurialẽ ẽt caduceũ. Quartus ęqtatis ostẽdebat indiciũ. deformatã manũ siniſtrã. porrecta palmula: quæ genuina pigritia. nulla calliditate. nulla solertia prædita. uidebatur ęqtati magis aptior q̃ dextra. Idem gerebat & aureũ uasculũ in modũ papillæ rotundatum: d̃ quo lacte libabat. Quintus auream uannum aureis congestã ramulis. & alius ferebat amphorã. Nec mora cũ dei dignati pedibus humanis ĩcedere prodeunt hic horrẽdum: ille superꝝ cõmeator & inferũ: nunc aurea facie sublimis. attollens canis cerui ces arduas anubis: leua caduceum gerens dextra palmam uirẽtem quatiens. cui9 uestigium cõtinuum sequebatur. bos ĩerectum leuata statũ bos oĩa pentis deę fœcũdũ simulacrũ: qd̃ residẽs humeris suis proferebat unus e ministerio beato gressu gestuoso: ferebatur ab alio cista secretorꝝ capax: pœnitus celans opta magnificę religionis: gerebat alius fœlici suo gremio summi sui numinis uenerãdam effigiem: non pecoris nõ auis: nõ ferę: ac ne hõis qdem ipsius consimilem. sed solerti repertũ & ipsa nouitate: reuerẽdã altioris utcũq; & magno silentio tegẽte religiõis argumẽtũ ineffabile: sed ad istum plane modũ fulgẽte auro figuratũ. Vrnula faberrime cauata fundo q̃ rotundo miris extrinsecus simulacris ęgyptiorꝝ effigiata: eius orificiũ nõ altiuscule leuatũ: ĩ canalem porrectũ: lõgo riuulo ꝓminebat. Ex alia pte uero multũ recedens: spatiosa dilatiõe adhęrebat ansa. quã cõtorto nodulo supsedebat aspis sq̃meæ ceruicis stricto tu more sublimis. & ecce præsentissimi numinis ꝓmissa nobis accedũt beneficia. & fata. salutẽq; ipsã meã gerẽs sacerdos appropinq̃t ad ipsũ prescriptũ diuię ꝓmissõis ornatũ. dextra ꝓferẽs sistrꝝ deę coronã. mihi & Hercules coronã osequẽter. qd̃ tot actãtis exanclatis laboribꝰ. tot emersis piculis deę maxię ꝓuidẽtia adluctãtẽ mihi sęuissimã fortunã superẽ. nec tĩ gaudio subitario cõmot9 ĩ clemẽti me cursu ꝓripui uerẽ. ne repẽtio q̃ drupedis ĩpetu religõis qet9 turbaret ordo. sed placido ac prsus hũano

Cataclista

Antecantamẽta

Faberrime

gradu cõtabundus paulatī obliquato corpe ſane diuinitus decedente populo: ſenſim inrepo. At ſacerdos ut re abſe cognoſcere potui: nocturni cõmonefcũs oraculi: miratuſq; cõgruentiã mandati muneris cõfeſti reſiſtit: & ultro porrecta dextra ob os ipſũ meum coronã exhibuit. V. Tũc ego trepidans aſſiduo pulſu micanti corde coronam quæ roſis amœnis ītexta fulgurabat auido ore ſuſceptam: cupidus cupidiſſime deuorauī: nec me fefellit cæleſte promiſſum. Protinus mihi delabitur deformis & ferina facies: ac primo quidem ſqualens pilus defluit. ac dehinc cutis craſſa tenuatur: uenter obeſus reſidet: pedum plantæ per ungulas in digitos exeũt: manus nõ iam pedes ſũt: ſed in erecta porriguntᵉ officia: ceruix ꝓcera cohibetur. os & caput rotũdatur. aures enormes repetunt puitatẽ priſtinã: dẽtes ſaxei redeũt ad humanã minutiem: & q̄ me potiſſimũ cruciabat ante cauda: nuſq; cõparuit: populi mirantur. religioſi uenerãtur tam euidentem maximi numinis potẽtiam: & conſimilẽ nocturnis imaginibus magnificentiam & facilitatẽ reformatiõis: claraq; & cõſona uoce cælo manus attẽdentes teſtantur tã illuſtre deæ beneficiũ. At ego ſtupore nimio defixus: tacitus hærebã: animo meo tam repẽtinũ: tanq; magnũ nõ capiente gaudiũ: qd potiſſimũ præfarer primariũ? unde nouæ uacis exordiũ caperẽ. quo ſermonẽ nunc renatalingua fœlicius auſpicarer: quib⁹ quantiſq; uerbis tantæ deæ grãs agerẽ. V. Sed ſacerdos utcunq; diuino monitu cognitis ab origine cũctis cladibus meis: quanq̄ & ipſe iſigni ꝓmotus miraculo: nutu ſignificato: prius præcipit tegẽdo mihi linteã dari laciniã. nã me cum primũ nefando tegmíe deſpoliauerat aſinus: cõpenſus in altũ fœminibus & ſupſtrictus accurate manibus quãtũ nudo licebat uelamẽto me naturali ꝓbe muniuerã. VI. Tunc e cohorte religiõis unus ĩpigre ſupiorẽ exutus tunicã: ſuptexit me celerrime. quo facto ſacerdos uultu geniali: & hercules pHũano: ĩ aſpectũ meũ attonitus ſic affatur. Multis & uariis exanclatis laboribus. magniſq; fortunæ tẽpeſtatibus. & maximis actus ꝓcellis ad portũ quietis & arã miſericordiæ: luci tandem ueniſti. nec tibi natales ac ne dignitas quidẽ: uel ipſa q̄ flores uſq̄ doctrina ꝓfuit. ſed lubrico uirẽtis ętatulæ ad ſeruiles delapſus uoluptates. curioſitatis ĩproſperæ ſiniſtræ; præmiũ reportaſti: Sed utcũq; fortunæ cæcitas: dũ te peſſimis piculis diſcrutiat: ad religioſam iſtã beatitudinẽ. ĩprouida ꝓduxit malitia. Eat nũc: & mũm o furore ſæuiat: & crudelitati ſuæ materiam quærat aliã. nam in eos quoꝝ ſibi uitas ſeruitiũ deæ noſtræ maieſtas uindicauit: nõ habet locũ caſus infeſtus: qd latrones: quid feræ. qd ſeruitiũ: quid aſprimorũ itinerũ ambages reciprocæ. qd metus mortis quottidianæ nefariæ fortunæ ꝓfuit In tutelã iam receptus es fortunæ. ſed uidentis q̄ ſuæ lucis ſplendore. cæteros etiã deos illuminat. ſume iã uultũ lætiorẽ. candido iſto habitu tuo congruentẽ comitare põpam deæ ſoſpitatricis ĩnouanti gradu. uideant irreligioſi. uideant. & errorẽ ſuũ recognoſcant. En ecce priſtinis erũnis abſolutus. Iſidis magnæ prudẽtia gaudẽs Lucius de ſua fortuna triũphat. quo tamẽ tutior ſis atq; munitior. da nomen huic ſanctæ militiæ. cuius nõ olim ſacramẽto ẽt rogabaris. teq; iã nũc obſeqo religionis noſtræ dedica. & miniſterii iugũ ſubi uolũtariũ. Nã cũ cæperis deæ ſeruire. tunc magis ſentics fructũ tuæ libertatis. ad iſtũ modũ uaticinatus ſacerdos egregius fatigatos anheli-rus trahens cõticuit: Exin ꝓmixtus agmini religioſo ꝓcedens comitabar ſacrariũ to-tæ ciuitati notus ac cõſpicuus. digitis hominũ nutibuſque notabilis. omnes ĩ me po-puli fabulabantur. hũc oi potẽtis hodie deæ numen auguſtũ reformauit ad hoíes: fe-lix hercules. & tibi beatus. qui uitæ ſcilicet præcedentis ĩnocentia. fideque meruerit.

Minu ties

tã præclaꝛ de cælo patrociniũ: ut renatus quodãmõ ſtatim ſacroꝛ obſequo deſpõderetur. Inter hęc & feſtoꝛ uotoꝛ tumultũ paulati ꝓgreſſi. iã ripã maris ꝓximamus: atq; ad ipſũ illũ locũ quo pridie meus ſtabulauerat aſinus puenimus. Ibidem ſimulacris rite diſpoſitis. nauẽ faberrĩe factã. picturis miris egyptioꝛ circũſeptus uarie græcã. ſũm9 ſacerdos teda lucida. & ouo. & ſulfure ſolẽniſſimas preces de caſto præfat9 ore. q̃ puriſſime purificatã. deæ nũcupauit. dedicauitq; huius aluei fœlicis nitẽs carbaſus litteræ uotũ ingeſtãs ꝓgerebat. ecce lĩe uotũ inſtaurabãt de noui cõmeatꝰ ꝓſpera nauigatiõe. Iã malus inſurgit. Pinus rotũda ſplendore ſublimis inſignis carcheſio cõſpicua. & puppis ĩtorta chẽiſco. bratteis aureis ueſtita fulgurabat. oiſq; ꝓrſus carina citro lympido ꝓpolita florebat. Tũc cũcti populi tã religioſi. q̃ ꝓphãi uãnos onuſtas aromatis & huiuſcemõi ſupplicĩis certati cõgerũt. & iſup fluct9 libãt ĩtritũ lacte cõfectũ. donec muneribꝰ largis. & deuotionibꝰ fauſtis cõpleta nauis. abſoluta ſtrophiis ãchoralibꝰ. peculiari ſerenoq; flatu pelago redderetur. q̃ poſtq̃ curſus ſpatio. ꝓſpectũ ſui nobis ĩcertat. ſacroꝛ geruli. ſũptis rurſũ q̃ q̃ſq; detulerãt alacres ad phanũ reditũ capeſſũt. ſimili ritu põpe decori. At cũ ad ipſũ iã tẽplũ puenim9. ſacerdos maximus. qq; diuinas effigies ꝓgerebãt. & q uenerãdis penetralibꝰ pridẽ fuerãt initiati. ĩtra cubiculũ deę recepti. diſponũt rite ſimulacra ſpirãtia. Tũc ex his unus quẽ cũcti gramateã dicebãt. ꝓforibꝰ aſſiſtẽs. cætu paſtophoꝛ. qđ ſacroſãcti collegii nomẽ eſt uelut ĩ cõtionẽ uocato. ĩdidẽ de ſublimi ſuggeſtu. de libro. de lĩis fauſta uota præphatꝰ ꝓncipi magno. ſenatuiq; & eq̃ti: totoq; Romano populo nauticis nauibꝰ. quæq; ſub ĩperio mũdi nr̃atis regũtur renũtiat ſermone rituq; gratiẽſi ita populis miſſis. Quã uocẽ fœliciter cũctis euenire ſignauit populi clamor ĩſecut9. exĩgaudio delibuti populares talos uerbenas corollas ferẽtes. exoſculatis ueſtigiis deæ. q̃ gradi bꝰherbat argẽto formata. Ad ſuos diſcedũt lares. nec tũ ſinebat me aĩus ũgue latius ĩdidẽ digredi. ſed intẽt9 deæ ſpecimẽ priſtinos caſ9 meos recordabar. nec tũ fama uoluctris pĩgra pinnaꝛ tarditate ceſſauerat. ſed ꝓtin9 in patria deæ ꝓuidẽtis adorabile bũficiũ. meãq; ipſius fortunã mẽorabilẽ narrauerat. paſſim cõfeſtim deniq; familiares ac Vernule q̃q; mihi ꝓximo nexu ſãguinis coherebãt. luctu depoſito quẽ de meæ mortis falſo nũtio ſuſcepãt. repẽtino lætati gaudio. uarie q̃ſq; munerabũdi. ad meũ feſtinãt ilico diurnũ reducẽq; ab inferis cõſpectũ quoꝛ deſpata ipſe & facie recreatus oblatiões hõe ſtas: eq̃ bõiq; facio. q̃ppe cũ mihi fãiliares. quoad cultũ ſumptũq; largiter ſuccederet. deferre ſpicue curaſſent. affatis itaq; ex offõ ſingulis. narratiſq; meis priſtinis erũnis & pũtibꝰ gaudiis me rurſũ ad deę gratiſſimũ mihi refero ꝺſpectũ ædibꝰ q̃ ꝺductis intra ꝺſeptũ tẽpli larẽ tẽporariũ mihi cõſtituo deę miniſteriis adhuc pri Tẽporuatis appoſit9. cũtuberniiſq; ſacerdotũ indiuiduꝰ & numinis magni cultor inſepabilis. Nec fuit nox una. uel qes aliq̃ uiſu deę mõituq; ieiuna. ſed crebris ĩpiis ſacris ſuis meiã dudũ deſtinatũ. nũc ſaltẽ cẽſebat ĩnitiari. At ego q̃q̃ cupiẽti uolũtate præditus tũ rligioſa formidine rẽitebar. qd. n. ſedudo pcũtauerã difficile religiõis obſeqũ & caſtimõioq; abſtinẽtiã ſatis arduã cautoq; circũſpcũ uitã q̃ multis caſibꝰ ſubiacet eẽ minuẽdã hæc itẽ didẽ mecũ reputãs neſcio quõ quãq̃ feſtinãs differebã. Nocte q̃dã pleno gremiũ ſuũ uiſ9 ẽ mihi ſũm9 ſacerdos offerre at reqrẽti qd utiq; iſtđ rñdiſſe ptes illas đ theſſalia mihi miſſas ſeruũ & meũ ĩdidẽ ſupuẽiſſẽ noĩe cãdidũ hãc exprect9 imaginẽ diu diuq; ap đ cogitatões meas reuoluebã qd rei portẽderĩt preſertĩ cũ nullũ unq̃ hũiſſe me ſeruũ iſto noĩe nũcupatũ certoꝰ eẽm ut tũ ſeſe preſagiũ ſõni porigerĩt lucꝛ: certũ mõis oibꝰ ſignificari patriũ oblatiõe credebã ſic ãxi9 & ĩ ꝓuẽtũ ꝓſpioꝛẽ attõitꝰ tẽpli Indidẽ

matutinas aptiões opiebar: ac dũ ualuis cadẽtibꝰ reductis in diuersũ deæ uenerabilẽ cõspectũ apprecamur. & ꝑ disposítas aras circũ iens sacerdos rẽ dĩnã ꝓcurat. suppli camẽtis solẽnibꝰ de penetrali fõte petitũ spõdeo libat rebꝰ iã rite cõsumatis. ĩchoatæ lucis salutatiõibꝰ religiosi primã nũciãtes horã pstrepũt. & ecce supueniunt de patria quos ibi reliquerã famuli cũ me fotis malis ĩcapistrasset erroribus cognitis. s. famulis meis necnõ & equũ quoq; illũ meũ reducẽtibꝰ. quẽ diuerse distractũ notæ dorsualis cognitione recupauerãt. Quare solertiã sõni tũ mirabar. uel maxĩe q; præter cõgruẽtiã lucrosæ pollicitationis argumẽto serui cãdidi. equũ mihi reddidisset colore cãdidũ. quo fcõ idẽ solicitus sedulũ colẽdi frequentabã ministerium spe futura beneficiis præsentibꝰ pignerata. nec minus í dies mihi magis magisq; accipiendoꝝ sacroꝝ cupido gliscebat. sũmisq; præcibꝰ prĩariũ sacerdotẽ sæpissime cõuenerã. petens ut me noctis sacræ tãdẽ arcãis initiaret: at ille uir alioqn grauis & sobriæ religionis obseruationefamosꝰ. clemẽter ac cõiter. & ut solẽt pentes in maturis liberoꝝ desideriis modificari. meã differens ĩstãtiã spei melioris solatiis alioquín anxiũ mihi pmulcebat aĩum nã & diẽ quo q sq; possit initiari. deæ nutu demõstrari & sacerdotẽ q sacra debeat ministrare eiusdẽ ꝓuidẽtia deligi. sumptꝰ ẽt cerimoníis necessarios símili præcepto destinari quæ cũcta nos quoq; obseruabili paciẽtia sustinere cẽsebat. qppe cũ auidítari cõtumaciæq; sũme cauere. & utraq; culpã uitare. Ac neq; uocatus morari. necnõ iussꝰ festiare debere. nec tũ eẽ q̃q̃ de suo numero tã pditæ mẽtis. uel ímo destinatæ mortis: q nõ sibi quoq; seorsũ iubẽte dũa. temerariũ atq; sacrilegũ audeat ministeriũ subire. noxãq; lætalẽ contrahere. Nã & ifeꝝ elaustra & salutis tutelam in deæ manu posíta: ipsãq; traditionẽ adístar uolũtariæ mortis. & præcariæ salutis celebrari. qppe cũ trãfactis uitæ tpibꝰ iã in ipso finitæ lucis lũine cõstitutos. qs tũ tuto post sint magna religionis cõmitti silẽtia: numẽ deæ seleat elicere. & sua ꝓuidẽtia quodãmõ renatos. ad nouæ reponere rursus salutis curricula. Ergo igr̃ me quoq; oportere cæleste sustinere præceptũ. q̃q̃ pspicua euidẽtiq; magni numinis dignatiõe. iã dudũ fœlicis ministerio nũcupatũ destinatũq;. nec secus q̃ cultores cæteri. cibis ꝓphanis ac nefariis iã nũcterare. quo rectiꝰ ad arcana puríssime religionis secreta ꝓuaderem. Dixerat sacerdos nec in patiẽtia corrũpebatur obseqũ meũ. sed intẽtis miti qete. & ꝓbabili taciturnitate. sedulũ. quot dies obibã culturæ sacroꝝ ministeriũ. nec me fefellit. nec lõgi tpis prolatione cruciauit. deq; potẽtis benignitas salutaris. Sed noctis obscuræ nõ obscuris ípiis euidenter monuit aduenisse diẽ mihi sẽp optabilẽ. quo me maximi uoti ꝓpoteret: q̃toq; sũptu deberẽ ꝓcurare supplicamẽtis ipsũq; mitrã illũ suũ sacerdotẽ præcipuũ diuino quodã stellaꝝ cõsortio ut aiebat mihi cõiũctũ sacroꝝ ministrũ decernit. qs & cæteris bẽiuolis præceptis sũmatis deq; recreatus aĩ nec dũ satis luce lucida discussa gente, ꝓtinus ad receptaculũ sacerdotis cõtẽdo. atq; eũ cubiculo suo cõmodũ ꝓdeũtẽ cõtinuatꝰ saluto. solito cõstãtius destinauerã iã uclut debitũ sacris obseqũ flagitare. At ille statiut me cõspexit prior. O Luci inqt te fœlicẽ te beatũ quẽ ꝓpicia uolũtate numẽ augustũ tantope dignatur. Et qd inqt iã nũc stas ociosꝰ atq; ipsũ demoraris: Ad est tibi dies uotis assiduis exoptatus quo deæ multinõis diuinis ĩpiis p ístas meas manus piíssimis sacroꝝ arcanis insinueris & iniecta dextera senex cõmissimꝰ ducit me ꝓtinꝰ ad ipsas fores ædis amplissimæ rituq; solẽni aptiõis celebrato ministerio ac matutino pacto sacrificio de optis adyti ꝓfert quosdã libros lr̃is ignorabilibus prenotatos ꝓtim figuris huiuscemõi animaliũ cõcepti sermonis cõpẽdiosa uerba suggerentes

partim nodosis & in modū rotæ tortuosis. capręolatiq; cōdēsis apicibꝰ. ac curiosita-
te ꝓphanoꝝ lectione mūita. ídidē mihi prædicat. quæ forent ad usū telete necessario
præpāda. Ea ꝓtinus gnauiter. & aliquāto liberaliꝰ: ꝓtī ipse. ꝓtī p meos socios coemē Capręolatim
da ꝓcuro. Iāq; tpe. ut aiebat sacerdos id postulāte. stipatū me religiosa cohorte dedu
cit ad ꝓximas balneas & prius sueto lauacro traditū. præfatꝰ dīi ueniā puríssime cir
cū rotās abluit. rursū q; ad tēplū reductū iā duabꝰ diei ꝓtibꝰ trāsactis añ ipsa deæ ue-
stigia cōstituit. secretoq; mādatis q busdā quæ uoce meliora sūt. illē plane cūctis arbi
tris precipit. decē cōtinuis illis diebꝰ cibariā uoluptatē coercerē. neq; ullū aial cēm. &
iuiniꝰ essē qs uenerabili cōtinētia rite seruatis. Iā dies aderat diuino destinatꝰ uadimo Inuinic
nio. & sol curuatꝰ intrahebat ueſpā. tū ecce cōfluūt undiq; turbæ sacroꝝ ritu uetusto
uariis qsq; mūeribꝰ onerātes. tūc sēotis ꝓcul ꝓfāis oibꝰ. líteo rudiq; me cōtectū ami
cimine. arepta manu sacerdos deducit ad ipsius sacralii penetralia. Quæras forsitā sa Sacra-
tis anxie studiose lector. qd deinde dictū. qd factū. Dicerē si dicere liceret. cognoscēs lium
si liceret audire. sed parē noxā cōtraherēt aures & linguæ illæ temerariæ curiositatis.
nec te tūi desiderio forsitā religioso sospēsū āgor diutina cruciabo. Igitur audi. sed cre
de quæ uera sūt. Accessi cōfiniū mortis. & calcato ꝓserpinæ limine p oīa uect9 elemen
ta remeaui. nocte media uidi solē cādido coruscātē lūine. deos iferos. & deos supos.
Accessit corā. & adoraui de proxio. Ecce tibi rettuli. q̄ q̄uis audita. ignores tū necesse
ē. ergo qd solū pōt sine piaculo ad ꝓfanoꝝ intelligētias enūtiari referā. Māe factū est
& pfectis solēnibꝰ. ꝓcessi duodecim sacratꝰ stolis. hītu qdē religioso satis. sed effari d
eo nullo uinculo ꝓhibeor. q ppe q d tūc tēporis uidere pūtes plurimi. nāq; ī ipso ædis
sacræ meditullio. ante deæ simulacꝝ cōstitutū tribunal ligneū iussus supstiti. bissina
qdē. sed floride depicta ueste cōspicuꝰ & hūeris depēdebat pone tergū taloꝝ tenus:
præciosa chlamyda: q̄ q̄ tamē uiseres. colore uario. circūnotatis insignibar aialibus:
hinc dracōes indicæ. inde grypes hiperborei quos in spēm pinnatæ alitis generat mūdꝰ
alter. hāc olímpiacā stolā sacrati nūcupāt. ad manū dextrā gerebā flāmis adultā facem
& caput dedecore corōa cíxerat. palmæ cādidæ folliis ī modū radioꝝ ꝓsistētibꝰ sic ad
ístar solís exornatū & iuicē simulacri ꝓstituto repēte uelis reductis ī aspectū populus
errabat. Exhinc festíssimū celebraui natalē sacroꝝ & suaues epulæ & faceta conuiuia:
dies ēt tertiꝰ pari cerimōiaꝝ ritu celebratꝰ & iētaculū religiosū & telete legittima cōsu
matio paucis dehíc ibidē cōmoratus diebꝰ inexplicabili uoluptate simulacri diuini p
fruebar. irremūerabiliq ppe beneficio pignerato sed tūi deæ mōitu: licet nō plene tūi ꝓ
meo modulo suplpicue gratis psolutis. tardā satis do muitiōē cōpo uix eq dem abru Dōuiti-
ptis ardētissimi desiderii retinaculis ꝓuolutꝰ dēiq; ante cōspectū deæ & facie mea diu onē
detrusis uestigiis eiꝰ lachrymis obortis singultu crebro sermonē iterficiēs & uerba de
uorās aio. Tu q dē scā & hūani generis sospitattix ppetua sp fouēdis mortalibꝰ muni
fica dulcē matris affectiōē miseroꝝ casibꝰ tribuis nec dies nec ęs ulla ac ne momētū
qdē tenue tuis trāscurrit beneficiis ocioſū quim mari terraq; ꝓtegas hoíes & depulsis
uitæ ꝓcellis salutaré porrigas dextrā q̄ fatoꝝ & inextricabiliter ꝰtorta retractas licia
& fortūæ tēpestates mitigas & stellāꝝ uarios meatꝰ cohibes te supi colūt obseruāt in
feri tu rotas orbē luminas solē regis mūdū calcas tartaꝝ tibi respōdēt sidera redeūt tē
pora gaudēt numina seruiūt elemēta tuo nutu spirāt flumina nutriūtur nubilæ ger-
mināt semia crescūt germia. Tuā maiestatē phorrescūt aues cælo meātes feræ mōti-
bꝰ errātes serpentes solo latētes beluæ pōto natātes Atego referēdis laudibꝰ tuis exi-
lis igēio & adhibēdis sacrificiis tenuis patrimōio nec mihi uocis ubertas ad dicēda q̄ d
tua maiestate sētio sufficit nec ora mille linguæq; totidē uel idefessi sermōis æterna se-

ries: Ergo quod solū pōt religiosus qdē. sed paup alioqn efficere curabo diuios tuos
ultō numēq; scissimū itra pectoris mei secreta cōditū. ppetuo custodiēs imagiabor
ad istū modū deprecato sūmo numine cōplexus mitrā sacerdotē. & meū iā parentē:
colloq; eiō multis osculis inhęrēs ueniā postulabā q; deū cōdigne tātis beneficiis mu-
nerari neqrē. diu deniq; grā; gerēda; sermōe plyxo cōmoratō tādē degredior. & re
Aliq; multū cta uia patriū larē reuisur9 meū. post aliq; multū tpis cōtēdo. paucisq; post diebō deę
potētis instictu. rapti cōstrictis sarcinulis. naue cōscensa. romā uersus pfectiōē diri-
go. tutusq; pspitate uētor; ferētiū hausi portū celerrime. Ac dehinc carpēto puolaui
uespaq; quā dies insequebatur iduū decēbriū. sacrosanctā istā ciuitatē accedo nec ul
lū tā præcipuū mihi exide studiū fuit. q; quotidie supplicare sūmo nūini reginę isidis:
q; de tēpli situ sūpto noie cōpēsis sūma cū ueneratōe ppiciatur. Erā deniq; cultor assi
du9. fāi qdē aduena religionis aūt indigena. Ecce transcurso signifero circulo sol ma-
gn9 ānū cōpleuerat. & qtē meā rursus interpellat. numinis beneficia cura puigilis.
& rursus telete. rurs9 sacro; cōmōet. mirabar. qd rei tēptaret. qd pnūtiaret futurum
qd ni plenissime iā dudū uidebar initia9. ac dū religiosū scrupulū pti ap d sensū meū
disputo. pti sacrato; cōsilis ex aīo nouū mirūq; plāe operior. deę qdē me tātū sacris i
butū. ad magni dei dūiq; sūmi pētis inuicti osiris. nec dū sacris illustratū. q̄q̄. n. cōne
xa imo uero unica artio numinis religiōisq; eēt. tū telete discrimē intereē maximū p-
hinc me quoq; peti magno ēt deo famulū sētire deberē. nec diu res i ābiguo stetit. Nā
pxima nocte uidi quēdā gerēs ad ipsos meos lares collocaret. & occupato sedili meo
religionis āplæ denūciaret epulas. is ut agnitiōē mihi. s. certo aliquo sui signo submi-
nistraret. sinistri pedis talo paululū reflexo cōtabūdo cleméter icedebat uestigio. sub
lata ē ergo post tā manifestā dīi uolūtatē ābiguitatis tota caligo. & ilico deæ matuti
nis pfectis salutatiōibō sūmo studio pcōtabar singulos. & q uestigiū similis ut sōniū
nec fide abfuit. Nā de pastophoris unū cōspexi. statim præter idiciū pedis cæteros ēt
statu atq; habitu examusim nocturnæ imagini cōgruētē quē asinū marcellū uocitari
cognoui postea reformatiōis meæ alienū nomē. nec morato cōueni ptinō eū sane. nec
ipsū futuri sermōis ignara; qppeiā dudū cōsimili præcepto sacro; ministrādo; cō-
monefactū. nā sibi uis9 ē qete pxima dū magno deo corōas exaptat. & de ei9 ore quo
singulo; facta dictat. audisset mitti sibi Mādaurēsē. sed ad modū pauperē cui stati
sua sacra dēret ministrar. Nā & illi studio; gloriā & ipsi grāde pēdiū sua cōpari pui
dētia. Ad istū modū despōs9 sacris sūptuū tenuitate. circa uotū meū retardabar. Nā
iuriculas patrimonii pegrinationis attriuerāt impensæ & erogationes urbicæ prīsti-
nis illis puincialib9 antistabant. Plurimū ergo duritia paupertatis intercedente. qd
ait uetus puerbiū. Inter sacrū & saxum positus cruciabar nec secius tamen identidē
numinis præmebar instantia. Iāq; sepide non sine magna turbatione stimulatus po-
stremo iussus. ueste ipsa mea q̄uis puula distracta. sufficientē cōrasi sūnulā & id ipsū
Spāli- præceptū fuerat spāliter. An tu inqt si quā rem uoluptati struendæ molireris lacinīis
ter tuis neq̄q̄ pceres. Nunc tātas cerimonias adituris ipœnitendæ te paupiei contaris co
Impœ mitē. Ergo igiturū cctis affatim præparatis rursus decē diebō inanis: cōtentus cibis
nitēd9 insuper etiā deserapis principalis dei nocturnis orgiis illustratus. plena iā fiducia ger
manæ religionis obsequiū diuinū frequentabā. quæ res sūmū peregrinationi meę tri
buebat solatiū nec minus etiā uictū uberiorem subministrabat. quid ni spiritu fauen
tis euentus quæsticulo forensi nutirto. per patrocinia sermonis romani. Et ecce post
pauculū tempus inopinatis & usquequaq; mirificis imperiis domini rursus interpel
lor. & cogor tertiā quoq; teletā susc itare nec leui cura sollicitus. sed oppido suspensus

aī. mecū ipse cogitationes exercitius cogitabā. quorsus noua hæc & inaudita se cæle-
stiū porrigeret intētio. quid subsiciuū q̄uis iteratæ iā traditioni remāsisset. nimirū p-
perā. uel minus plene cōsuluerūt ī me sacerdos utriq; & Hercules iā de fide quoq; co-
rū opinari cœptabā sequs quo me cogitātionis æstu fluctuātē ad instar insaniē pcitū
sic instruxit nocturna diuinatione clemēs imago. Nihil ē inqt qđ numerosa serie reli-
gionis quasi qcq̄ sit prius omissū terreare quin assidua ista numinū dignatiōe lætū ca
pesse gaudiū & potius exulta ter futurus quod alii uel semel uix cōceditur. teq; de isto
nūero merito præsume sp beatū cæteq; futura tibi sacroq; traditio pnecessaria ē si tecū
nūc saltē reputaueris exuuias deæ quas in puincia sūpsisti in eodē fano depositas pse
uerare nec te romæ diebꝫ solēnibꝫ uel supplicare his uel cū præceptū fuerit. fœlici illo
amictu illustrari posse. qđ fœlix itaq; ac faustū salutareq; tibi sit aīo gaudialiq; rursū sa
cris initiare diis magnis auctoribꝫ. Hactenus diuini sōnii suada maiestas quod usus
foret. pnūciauit. nec deinceps postposito uel in supinā pcrastinationē reiecto nego
cio. statim sacerdoti meo relatis quæ uiderā in aiæ ptinus castimoniæ iugū subeo. &
lege ppetua præscriptis illis decē diebꝫ spōtali sobrietate multiplicatis structū telete
cōparo largitus ex studio pietatis magis q̄ mēsura rebꝫ collatis. nec Hercules laboq;
me. sūptuūq; qcquā pœnituit qd nil liberali dūi puidētia iā stipendiis forensibus bel
lula sotū. Deniq; pⁿ dies admodū pauculos deus deū magnoq; potior: & maioq; sū
mⁿ & sū moq; max⁹us. & maxioq; regnator osiris nō in alienā qpiā psonā refotmatus
sed corā suo uenerādo me dignatus affamine per quietē recipere uisus ē. quā nūc inco
tanter glorioſa in foro reddere patrocinia. nec extimescerē maliuolorum dissemina-
tiones quas studiorom meorum laborioſa doctrina ibi deseruiebat. Ac ne sacris suis
gregi cæsero permixtus deseruirem in collegium me pastophorum suorum immo in
ter ipsos decurionum quinquennales elegit. Rursus deniq; q̄ raro capillo collegii ue-
tustissimi. & sub illis Syllæ temporibus conditi munia nō obūbrato. uel obtecto cla
uicio. sed quoquo uersus obuio. gaudens obibam.

Finis Libri undecimi de Asino aureo.

L. Apuleii Floridorum liber primus.

u Therme religiosis uiantiū moris est cū aliqs lucus aut aliqs locus
scūs in uia oblatus ē: uotū postulare pomū appōere pauliſp assida
re ita mihi ingresso scissimā istā ciuitatē q̄ q̄ oppido festine præfan-
da uenia & hīda oro. & ihibēda ppatio ē. Neq; n. iustius religio-
sā morā uiatori obiecerit aut ara floribꝫ redimita aut spelūca frōdi-
bꝫ iūbrata: aut q̄rcⁿ cornibꝫ onerata. aut fagⁿ pellibꝫ coroata. uel.
n. collicul⁹ sepimie ꝫsecrat⁹. uel trūcⁿ dolamie effigiat⁹. uel cespes
libamie hūigatꝫ uel lapis unguie delibutꝫ. pua hæc qppe & q̄q̄ paucis pcōtātibꝫ ado
rata tū ignorātibꝫ trāscursa. At nō itidē maior meⁿ Socra. q cū decoq; adolescentē &
diutile tacētē ꝫspicatꝫ foret. ut te uideā iqt aliqd eloq̄re. s. Socra. tacētē hoiem nō ui-
debat. Eteni arbitrabatur hoies nō oculoq;: sed mētis acie. & aī ob tutu considerādos
nec ista recū plautio milite ꝫgruebat. q ita ait. pluris ē oculatⁿ testis unⁿ. q̄ auriti đcē
imo. n. uero hūc uersū ille ad exaiādos hoies cōuerterat. pluris ē aurit⁹ testis unus q̄
oculati decē. Cæteq; si magis pollerēt oculoq; q̄ aī iudicia. pfecto de sapiētia foret a
qlæ cōcedēdū. hoies. n. neq; lōgule dissita neq; pxime adsita possumⁿ cernē ueq; oēs
quodāmō cæci sumꝫac si ad oculos & obtutū istū terrenū redigas & hētē. pfecto ue-

rissie poeta ægregius dixit uultr nebulã nobis ob oculos effusã nõ cernẽ nos nisi ictꝰ lapidis iactũ ualere. Aqla enĩuero cũ se nubiũ tenꝰ altissie subliauit enecta alis totũ ist d spaciũ q̃ pluitur & nigr ultra qđ cacumẽ nec fulmini nec fulguri locꝰ ẽ. in ipso ut ita dixeri solo ætheris & fastigio hyẽis. Cũ igr eo sese aqla extulit. nutu elemẽti leuor sũ uel dextrorsũ. tãta mole corpis labitur. uelificatas alas quo libuit aduertẽs modico caudæ gubernaculo ide cũcta despiciẽs ibidẽ pinaꝝ eminꝰ idefessa remigia ac pau lisp cõtabũdo uolatu pene eodẽ loco pẽdula circũtuetur. & q̃rit quorsus potissimũ in prædã supne sese ruat fulminis uice. de cælo ĩ puisa simul cãpis pecua. simul mõtibꝰ feras. simul hoies urbibꝰ uno obtutu snb eodẽ ĩpetu cernẽs unde rostro transfodiat. unde unguibꝰ inũcet. uel agnũ incuriosũ uel leporẽ meticulosũ. uel qđcũq; esui aiatũ uel lãiatũ fors optulit. Hiagnis fuit ut fãdo accepim9. Marsiæ tibicinis pater & mgr. rudibꝰ adhuc musicæ sæculis. solus ante alios cãtꝰ canere. nõdũ qdẽ tã infessa aĩa sono nec tã pluriformi modo. nec tã multisoratili tibia qppe adhuc ars ista reptu nouo cõmodũ oriebatur nec q̃cq̃ oium ẽ qđ possit in primordio sui pfici. sed in oibꝰ fermæ ãte ẽ spei rudimẽtũ q̃ rei expimẽtũ ꝓrsus igitur ãte hiagni nihil aliđ pleriq; callebant q̃ Virgilia. opilio seu bubseq̃: Stridẽti miseꝝ stipula disp dẽ carmẽ qđ siqs uidebatur paulo largiꝰ ĩ arte ꝓmouisse ei quoq; tũ mos fuit una tibia. uelut una tuba psonare. Prim9 hiagnis in canẽdo manꝰ discapedinauit. Primꝰ duas tibias uno spũ aiauit. Prim9 leuis & dextris forãinibꝰ acuto tinnitu. & graui bõb9 cõcẽtũ musicũ miscuit. Eo genitus marsias cũ in artificio patris foret tibicinus prhyx cætera & barbar9 uultu ferino trux. hispid9 multibarbꝰ spinis & pilis obsitꝰ fertur ꝓ nefas. cũ Appolie certauisse. Thersites cũ decoro agrestis cũ eruditõ: belua cũ deo. Musæ cũ minerua dissimulameti gra iudices astitere. ad deridẽdã. s. mõstri illius barbariã. nec min9 ad stolidita tẽ puniẽdã. Sed marsias qđ stulticiæ maximũ specimẽ ẽ nõ intelligẽs se deridiculo hẽri priusq̃ tibias occipet inflare priꝰ de se & Apolline q̃dã deliramẽta barbare effutiuit laudãs sese qđ erat & coma relicinꝰ & barba squalidus & pectore hirsutus. & arte tibicen. & fotũ æegen9. circa Apollinẽ ridiculũ dictu aduersis uirtutibꝰ culpabat. quod Apollo eẽt & coma itõs9. & genis grat9 & corpe glabell9 & arte multisciꝰ. & fortũa opulẽtꝰ: lã primũ inqt crines ei9 præmulsis antiis ꝓmulsis caproneis ante uẽtuli & ꝓ pẽduli corpꝰ totũ gratissimũ mẽbra nitida. lingua fatidica. seu tute oõne. seu uersibus mali utrobiq; facundia equiparari quid quod & uestis textu tenuis. tactu mollis. purpura radians: qđ qđ & lyra eius auro fulgurat ebore candidat gẽmis uariegat quid quod & doctissime. & gratissime cãtilat. Hæc oia inquit blandimenta nequaq̃ uirtuti decora. sed luxuriæ acõmodata. Circa corporis sui qualitatem præ se maximã speciem ostentare. Risere musæ cũ audirent hoc genus crimina sapienti exoptanda. Apollini obiectata: & tibicinem illũ certamine superatum. uelut ursum bipedẽ corio execto nudis & laceris uisceribus reliquerunt. Ita marsias in pœnam cecinit & cecidit enimuero Apollinem tam humilis uictoriæ puditum est. Tibicem quidam fuit antigenidas omnis uoculæ melleus modulator. & idem omnimodis peritus modificator. seu tu uelles æolium simplex seu Asium uarium. seu Lydium querulum. seu Phrygium religiosum seu Dorium bellicosum. Is igitur cum esset in tibicinio adprime nobilis nihil æque se laborare & animo angi & mente dicebat. q̃ quod monumentarii ceraulæ tibicines dicerentur. sed ferret æquo aĩo hanc nominũ communionem si mimos spectauisset. aĩaduerteret illic pene simili purpura: alios præsidere: alios uapulare. Itidẽ si munera nostra spectaret. Nã illic quoq; uideret hoiem præsidere: ho-

Meticulosꝰ

Discapedino

marsias

Monumentarius

mīnē ꝺpugnare: togā quoq; parī: & uoto & funeri. itē pallio cadauera oppiri: & phōs amiciri. bono. n. ſtudio ī theatꝛ cōueniſtis: ut q ſciatis nō locū auctoritatē derogare oſoni. ſed cū primis hoc ſpectādū eē qd in theatro deprehendas: nā ſi mimus eſt: riſeris. funere plus timueris. ſi comœdia eſt: faueris. ſi phūs: didiceris. Indi gens populo ſa cultoribus & finibus maxima: ꝓcul a nobis ad orientem ſiti: ꝓpe oceani reflexus: & ſolis exortus primis ſideribus: ultimis terris ſup ægyptios eruditos. & iudęos ſuperſticioſos: & nabatheos mercatores: & fluxos ueſtium arſacidas: & frugum pauperes ſcythicos: & odorum diuites arabas. Eorum igitur indorum non ęque mīror eboris ſtrues: & piperis meſſes. & cinnami merces: & ferri temperacula: & argenti metalla: & auri fluenta. nec qꝺ ganges apud eos unus oīum amnium maximus: æois regnator aqs ī flumina centū diſcurrit. cētū ualles illi oraq; cētū: oceaniq; fretis centēo iūgitur amni. nec qꝺ hiſdē Indis ibidē ſitis: ad naſcentē diē: tamē ī corpe color noctis eſt. nec qꝺ apud illos īmenſi dracones cū in manibus elephātis pariꝫ periculo in mutuā pniciē cōcertāt. qppe lubrico uolumine indepti reuinciunt. & illis expedire greſſū neqntibus: uel oīno abrūpe tenaciſſimoꝝ ſerpentiū ſquameas pedicas: neceſſe ſit ultionē a ruina molis ſuæ petere: ac retentores ſuos toto corpe oblidere. Sunt apud illos uaria colētiū genera. libētius ego de miraculis hoīum q̄ naturæ diſſeruerim. eſt apud illos gēs q̄ nihil āpliꝰ q̄ bubulcitare nouere. idq; ad cognomē illis bubulcis inditū. ſunt & mutādis mercibꝫ callidi: & obeūdis prælīs ſtrēnui. uel ſagittis eminus: uel enſibꝫ cominus. Eſt pręterea genus apud illos præſtabile. gymnoſophiſtæ uocātur. hos ego maxie admiror q; hoīes ſūt piti. nō ꝓpagādę uitis: nec in oculādas arbores. nec ꝓſcindēdi ſoli: nō illi norūt aruū colēꝛ. uel auꝝ colare: uel equū domare: uel taurū ſubigēꝛ uel ouē uel caprā tondere uel paſcere. qd igr̄ ēꝛ unū ꝓ his oībus norūt: ſapiētiā percolunt: tā magiſtri ſenes q̄ diſcipuli iuniores. Nec quicquā æque penes illos laudo. q̄ ꝓ torporē animi & ocium oderunt. Igitur ubi menſa poſita priuſquā edulia apponantur. omnes adoleſcētes ex diuerſis locis & officiis ad dapē cōueniunt: magiſtri perrogant: quod factum a lucis ortu ad illud diei bonum fecerit hic alius ſe cōmēorat. inter duos arbitrum delectum. ſanata ſimultate reconciliata gratia purgata ſuſpitiōe amicos ex infenſis reddidiſſe. itidem alius ſeſe parentibus quippiam imperantibus obediſſe & alius aliq̄d meditatiōe ſua reppiſſe uel alterius demōſtratiōe didiciſſe. Deniq; cætera cōmemorāt q nihil habet adofferre cur prandeat impenſus ad opꝰ foras extruditur.

Alexandro illi longe omniū excellentiſſimo regi cui ex rebꝫ actis & auctis cognomē tū magnū inditū ē ne uir unicā gloriā adeptus ſine laude unquā nominaretur. Nā ſolus cōdito æuo quātū hominū mēoria extat inexupabili impio orbis auctꝰ fortuna ſua maior fuit ſucceſſuſq; eius āpliſſimos & ꝓuocauit ut ſtrēnuꝫ & æq̄parauit ut meritus & ſupauit ut melior ſoluſq; ſine æmulo clarus adeo ut nemo audeat uirtute eiꝫ uel ſperare fortunā uel optare. Eius igitur Alexandri multa ſublimia facinora & præclara edita fatigaueris admirādo uel belli auſa uel domi ꝓuiſa q̄ oīa aggreſſus ē meꝰ clemēs eruditiſſimꝫ & ſuauiſſimꝫ poetaꝝ pulcherrīo carmīe illuſtrare. Sed cū primiſ illud pręclaꝝ Alexādri qꝺ imaginē ſuā quo certior poſteris ꝓderetur noluit a multis artificibꝫ uulgo cōtaminari ſed edixit uniuerſo orbi ſuo ne qs effigiē regis temere aſſimilaret ære colere cælamīe qn ſæpe ſolus eā Polycletꝫ ære duceret ſolꝰ Appelles coloribꝫ ꝺlīmaret ſolus pyrgoteles cælamīe excluderet pręt hos tres multo nobiliſſimos ī ſuis artificiis ſi qs uſpiā repiretur aliꝰ ſāctiſſimi imagini regis manꝫ āmolitꝫ haud ſe

Iudei ſupſtitioſi

Bubulcitare

Gymnoſophiſte

Alexāder Magnus

Deli-maret

cus i eū: q̄ i sacrilegū uindicatur. Eo igit' oīum metu factū: solus Alexāder utubiq̄ imaginū summus cēt: utiq̄ oībus statuis: & tabulis & toreumati: idē uigor acerrimi bellatoris: idē ingeniū maximi honoris: eadē forma uiridis iuuētæ: eadē gratia relicinæ frontis cerneret'. qđ utinā pari exēplo phine dictū ualeret: neq̄ imaginē eius temere assimularet: uti pauci boni artifices: iidē ꝓbe eruditi: oīfariam sapientiæ studiū cōtēplarētur: neu rudes: sordidi: īperiti: Palliotenus phōs imitarētur. & disciplinā regalē tā ad benedicēdū q̄ ad bene uiuēdū reptā: maledicēdo: & similiter uiuēdo cōtaminarēt: qđ utrūq̄ scilicet pfacile ē. Quæ en, facilior res: q̄ lingue rabies: & & uilitas morū: alter ex alioꝝ cōtēptu: alter ex sui: nā uiliter semetipsū colere: sui cōtēptus ē: barbare alios insectari audiētium cōtumelia est. an nō summā cōtumeliā uobis īponit: quos arbitrat' maledictis optimi cuiusq̄ gaudere: qui uos existimat mala & uitiosa uerba nō itelligere: aut si itelligatis boni cōsulere: quis ex rupiconibus: baiulis: tabernariis tā ifans est: ut si palliū accipere uelit: disertis maledicat'. Hic enī plus tibi debet q̄ dignitati. q̄q̄ nec hæc illi sit cū aliis ꝓmiscua. Nā ex īnumeris hominibus pauci senatores: ex senatoribus pauci nobiles genere: & ex his cōsularibus pauci boni: & adhuc ex bonis: paucis eruditi. sed ut loquar de solo honore. nō licet insignia eius uestitu uel calciatu temere usurpare. Si quis forte ī hoc pulcherrimo cœtu ex illis inuisoribus meis. malignus sedet. quoniā ī magna ciuitate hoc quoq̄ genus īuenitur. q meliores obtrectare malint q̄ imitari. & quoꝝ similitudinē desperent. eorūdē affectēt simultatē. scilicet uti q suo nomine obscuri sunt meo innotescāt. Si q igitur ex illis libitinis splendidissimo huic auditorio. uelut q̄dā macula se immiscuit: Velī uelī paulisper suos oculos ꝓ hunc incredibilē cōsessum circūferat. cōtēplatusq̄ frequentiam tā. quāta ante me in auditorio philosophi nūquā uisitata ē. reputet cū animo suo quā tū ꝓiculū cōseruandæ existimationis hic adeat. q cōtēni nō consueuit. cū sit arduū & oppido difficile. uel modicę paucoꝝ expectatiōi satisfacere. ꝑsertī mihi cui & ante parta existimatio & uestra de me benigna præsumptio. nihil nō q̄q̄ simit diligenter. ac de sūmo pectore hiscer. Quis. n. uestꝝ unū mihi solœcismū ignouerit. q̄s uel unā syllabā barbare ꝓnunciatā donauerit: q̄s incōdita & uitiosa uerba temere q̄si deliranti b9 oborientia ꝓmiserit blatterare. qua tamē aliis facile & sane meritissimo ignoscatis. Meū uero unūquodq̄ dictum acriter examinatis. sedulo pensiculatis. ad līmam & lineam certam redigitis. cū terno & cothurno iterū comparatis. tantum habet uilitas excusationis. quantum digitas difficultatis. Agnosco igitur difficultatem meam. nec deprecor quin sic existimetis. nec tamen uos parua quædam & praua similitudo falsos animi habeat quoniam quædam. ut sæpe dixi. palliata mendicabula obambulant. prēco cū proconsule & ipse tribunal ascendit & ipse togatus illic uidetur. & quidem ꝑdiu stat. aut ambulat. aut plerūq̄ contentissime clamitat. Enimuero ipse ꝓconsul moderata uoce. rarenter & sedens loquitur. & plerūq̄ de tabella legit. quippe præconis uox garrula ministeriū est. ꝓconsulis autem tabella. sentētia est quæ semel lecta. neque augeri litrera una. neque autem minui potest. sed utcunque recitata est. ita ꝓuinciæ instrumento refertur. Patior & ipse in meis studiis aliquā pro meo captu similitudinē. Nā quodcūque ad uos protuli exceptum ilico lectū ē. nec reuocare illud nec ante mutare nec emēdare mihi quicq̄ licet quo maior religio dicendi habenda ē. & q̄dē non in uno genere studioꝝ plura enim mea extant in camœnis q̄ Hyppię in opificis opibus. Quid istud sit aio attēdatis diligentius & accuratius idisputabo.

Floridorum liber secundus.

THippias enũero sophistaꝝ ẽ: tẽ artiũ multitudine prior omnibus eloquẽtia nulli secũdus ætas illi cũ socrate patria uel genus ignoratur gloria uero magna: fortuna modica: sed ingeniũ nobile memoria excellẽs: studia uaria: æmuli multi: uenit Hippias iste quõdã certamine olympio pisam: nõ minus cultu uisendus. q̃ elaboratu mirandus omnia secum q̃ habebat: nihil eoꝝ emerat: sed suis sibi manib9 cõfecerat: & indumẽta q̃ b9 indutus. & calciamẽta qbus erat insutus. & gestamina qbꝰ erat cõspicatus: habebat indutui ad corpꝰ tunicã interulã tenuissimo textu: triplici licio: purpura duplici ipse eã sibi solus domi texuerat: habebat cinctui balteũ: qđ genus pictura labylõica miris coloribus uariegatũ: nec in hac eũ opa q̃ s q̃ adiuuerat. habebat amictui pallium cãdidũ: quod supne circuniecerat: id quoq̃ palliũ coopatoris ipsius laborẽ fuisse: & pedũ tegumẽta: crepidas sibimet cõperat: & annulũ in leua aureũ faberrino signaculo quẽ ostẽdebat: ipse eius annuli & orbiculũ circulauerat: & pallã clauserat. & gẽmã insculpserat. Nõdũ oĩa eius cõmẽoraui. Et enim nõ pigebit me cõmẽorare. qđ illũ nõ puditũ ẽ ostẽtare: q magno inceptu prædicauit fabricatum semet sibi: apullã quoque oleariã quã gestabat: lẽticulari forma: tereti ãbitu. præsula rotũ ditate: iuxtaq̃ honestã strigileculã: recta fastigatiõe clausulæ flexa tubulatione ligulæ: ut & ipsa in manu capulo moraretur: & sudor ex ea riuulo laberetur. Quis tũ nõ laudauit hominẽ tam numerosa arte multisciũ? toti iugi sciẽtia magnificũ: tot utẽsiliũ ꝓitia dędalum? q̃n & ipse Hippiã laudo: sed ingenii eius fœcunditatẽ malo doctrinæ. q̃ supellectilis multi formi instrumẽto ęmulari: fateorq̃ me selluarias q̃dẽ artes minus callere. uestẽ de texterna emere baxeas istas de suterna præstinare. Enimuero annulum nec gestare. gemmã & aurꝝ iuxta plumbum & lapillos nulli æstimare. strigilẽ. & ãpulã. cæteraq̃ balnei utẽsilia nundinis mercari? ꝓsum enim nõ eo inficias. nec radio. nec subula. nec lima. nec torno. nec id genus ferramenta uti nosse: sed pro his præoptare me fateor uno chartario calamo me reficere poemata: omnigenus apta. uirgæ lyræ socco cothurno: Itẽ satyras ac geryppos. Item historias uarias reꝝ nec non rões laudatas disertis. nec nõ dialogos laudatos phis atq̃ hæc alia & eiusdẽmõi tã græcæ q̃ latinæ gemino uoto. pari studio simili stilo. quæ utinã post se me q̃dẽ nõ singulatim ac discretim sed cunctim & cõcertatim tibi ꝓcõsul uir optime offerre ac prædicabili testimonio ad oẽm nostrã camœnã frui nõ hercule penuria laudis q̃ mihi dudum integra & florẽs ꝓ omnes antecessores tuos ad te reseruata est. Sed quoniam nulli me probationẽ uolo. q̃q̃ ipse anteoĩs merito probo. Eni sic natura cõprobatũ est. ut eũ quẽ laudes & ames. porro quẽ ames. laudari te ab illo uelis. Atq̃ ego me dilectorẽ tuũ ꝓfiteor. nulla tibi priuatim sed oĩ publicitus gr̃a obstrictrictus. nihil q̃ppe a te ĩpetraui: qa nec postulaui. sed philosophia me docuit nõ tãtũ bñficiũ amare sed & maleficiũ magnoq̃ iuditio ĩptire q̃ cõmodo ĩseruire & qđ i cõmune expediat malle q̃ qđ mihi. Igr̃ bonitatis tuæ diligũt plerique fructũ ego studiũ idq̃ facere adorsus sum dũ moderationem tuã ĩ ꝓuincialiũ negotiis cõtẽplor quã effectim amare te debeant expti ꝓ beneficiũ exptes ꝓ exemplum nã & beneficio multis cõmodasti & exẽplo oĩbus ꝓfuisti qs eni a te nõ amet discere q̃ nã moderatione obtineri queat tua ista gratia uita iocunda mitis austeritas placida constantia blandusq̃ uigor animi. Neminem proconsulum quod sciam prouincia africa magna reuerita est minus uerita nullo nisi tuo anno ad coercenda peccata plus pudor q̃ timor ualuit Nemo te alius pari potestate sæpius ꝓfuit rarius terruit

Variegatũ
Faberrimus
Lenticularis
Strigilecula
Tubulatio
Sellularia
ars Texterna
Suterna
Geryppus
Discretim
Cunctim
Cõcertatim
Effectim

nemo ſimiliorē uirtute filium adduxit Igitur nemo Carthagini ꝓconſulum diutius fuit. nā etiā eo tpe quo ꝓuincias circūibas: manēte nobis Honorino minus ſenſimus abſentiā tuā q̄ ut te magis deſideraremus. paterna ī filio ęqtas. ſenilis ī iuuene prudē tia: cōſularis i legato autoritas. prorſus oīs uirtutes tuas ita effingit ac repreſētat: ut mediuſfidius āmirabilior eēt ī iuuene q̄ ī te pta laus: niſi eā tu talē dediſſes: q̄ utinā p petuo liceret frui. Quid nobiſcū iſtis ꝓcōſulū uicib9? qd cū annis breuibꝫ & feſtinan tibꝫ mēſibus? O celeres bonoꝝ hoium dies. o prędū optīoꝝ citata curricula. Iā te Seueriane tota ꝓuicia deſideramus. Eniuero honorimī & honos ſuus ad prætura uo cat: & fauor cæſaꝝ ad cōſulatū format: & amor nr̄ in preſentiaꝝ tenet: & ſpes Cartha ginis in futuꝝ ſpōdet uno ſolatio freta exēpli tui: q̄ q legat9 mittit̄: ꝓcōſul ad nos ci to reuerſurus eſt. V. Sol q̄ cādētē feruido curſu atq; eqs flāmā citatis feruido ardore explicas. Itēq; luminis ei9 luna diſcipula. necnō qnque cętere uagātiū poteſtates. lo uis beneficia. Veneris uoluptica. ꝓnix Mercurii: ꝓnitioſa Saturni. Martis ignita. ſūr & aliæ mediæ deū poteſtates: q̄s licet ſentire nō dat̄ cernere: ut amoris: cæterorūque id gen9 quoꝝ forma inuſitata: uis cognita: q̄ itē in terris: utcūque ꝓuidētiæ rō poſce bat: alibi mōtiū uertices arduos extulit. alibi cāpoꝝ ſupinā planitiē coęq̄uit. Itē quę ubique diſtinxit amniū fluores. pratoꝝ uirores. Itē dedit uolat9 auibꝫ: uoluꝫ ſerpē tibꝫ. curſus feris: greſſus hōinibꝫ. Parit̄. n. ut q hęrediolū ſterilē: & agrū ſcrupoſum: meras rupinas. & ſenticeta miſeri colūt: quoniā nullus in teſqs ſuis fructus ē: nec. ul lā illic aliā frugē uidēt: ſed infœlix loliū & ſteriles dominātur auenę: ſuis frugibꝫ indi gēt: aliena furatū eunt: & uicinoꝝ flores decerpunt: ſcilicet ut eos flores carduis ſuis miſceāt. Ad eūdē modū q̄ ſuæ uirtutis ſterilis ē. Pſittac9 auis: īdiæ auis ē. iſtar illi mi nimo minꝫ q̄ colūbaꝝ. ſed coloꝝ colūbaꝝ: nō. n. iacteus ille: uel liuid9: uel utrūq; ſꝫ luteus: aut ſpſus ē. Sed color pſittaco uiridis: & intimis plumulis. & extimis palmu lis niſi q; ſola ceruice diſtinguitur: Eniuero ceruicula ei9 circulo mineo uelut aurea tor q̄ pi fulgoris circūactu cīgitur: & coronatur: roſtri pria duritia. cū ī petrā q̄piā cōcitꝫ altiſſimo uolatu præcipitat. roſtro ſe uelut anchora excepit: ſed & capitis eadē duri cia. quę ruſticū ſermonē noſtꝝ cogitur æmulari. ferrea clauicula caput tunditur impi um magiſtri ut pſentiſcat hæc ferula diſcenti ē. diſcit aūt ſtatim pullus uſque ad duoſ ętatis ſuę annos dū facile os. uti cōformetur. cū tenera lingua uti cōuibretur. ſenex āt captꝫ & indocilis ē: & obliuioſus. ueꝝ ad diſciplinā hūani ſermōis facilior eſt pſitta cus. glande q̄ ueſcitur. & cuius in pedibꝫ ut hominis. qui digituli numerātur. nō eni oībus pſittacis id iſigne. ſed illud oībus ꝓpriū. q; eis lingua latior q̄ cæteris auib9. eo facilius uerba hōinis articulātur patētiore plectro & palato. id uero qđ dicit. ita ſimi liter nobis canit. uel poti9 eloqtur. ut uocē ſi audias hominē putes. Nā qdē ſi uideas idē conari nō eloq̄. V. Veꝝ eniuero & coruus & pſittacus nihil aliud q̄ qđ didicerūt pro nūciāt ſi cōuitia docueris cōuitiabit̄ diebꝫ ac noctibꝫ pſtrepēs maledictis. hoc illi car mē ē hāc putat cātionē. ubi oīa q̄ didicit maledicta pcēſuit. denuo repetit eādē cātile nā ſi carere cōuitio uelis lingua excidēda ē aut q̄ primū īſiluas ſuas remittēdus eſt. Nō eni mihi philoſophia ad genus oſonis largita ē ut natura qbuſdā auibꝫ breuē & tēpo raliū cātū cōmndauit. Hirundinibꝫ matutinū cicadis meridianū noctuis ſerū ululis ueſpertinū bubonibus nocturnū gallis ātelucanū qppe hæc aīalia inter ſe uario tpe & uario mō occinūt & occipiūt carmine ſcilicet galli expgifico bubones gemulo ululæ q̄rulo noctue intorto cicadæ obſtreporo hirundines parguto. C. Sed eni philoſophi rō & oratio tempore iugis ē & auditu uenerabilis & intellectu utilis & mō omnicana.

Fluores Virores Voluꝫ Senticeta Pſittacus Ceruicula

Omnicana

Hæc atq; hoc genꝰ alia ptī cū audiret a Diogene Crates: alias sibimet ipse sugge-
ret: Deniq; ī foꝝ exilit: rē familiarē abiicit: uelut onꝰ stercoris: magis labori q̄ usui. đ
in cœtu facto maximū exclamat. Crates inqt. Crates te manu mittes. exinde nō mo-
do solus: uerū nudus & liber omniū quoad uixit: beate uixit. A deoq; eiꝰ cupiebatur
ut uirgo nobilis spretis iuniorib9 ac ditioribus ꝓcis: ultroneū sibi optauerit. Cunq; Vltro
īter scabulū Cratis retexisset: qđ erat aucto gibbere: perāq; cū baculo & palliū humi neus
posuisset: eāq; supellectilē sibi eē puellæ ꝓfiteret: eāq; formā quā uiderat: proinde se
dulo consuleret: ne post querela eā caperet. Eniuero Hipparche cōditionē accipit. Iā
dudū sibi ꝓuisum satis & satis cōsultū respondit. neq; ditiorē maritū: neq; formosio
rē q̄spiā gentiū posse inuenire: ꝓinde duceret: quo liberet. Dux Cynicus ī porticū ibi
dē in loco celebri corā lucc clarissima accubuit: corāq; uirginē īminuisset paratā pari
cōstātia: niceno ꝓcinctu palliastri: circunstātis coronæ obtutu: magistrū in secreto Pallia
defendisset. Samos icario ī mari modica īsula est: exaduersum miletos ad occiden stris
tē eius sita. nec ab ea multo pelagi dispicit. utrū uis clementer nauigantem. alter dies
ī portu sistit. Ager frumēto piger: aratro irritus. fœcundior oliueto. nec uinitori nec
oleri sculpitur. Ruratio omnis in sarculo & surculo: quorum prouentu magis fru- Rura
ctuosa īsula ē: q̄ frugifera. Cæterū & incolis frequēs: & hospitibus celebrata: oppi- tio
dū habet nequa q̄ ꝓ gloria. sed qđ fuisset āplū semiruta mœniū multifariam īdicant.
Eniuero fanū Iunonis antiqtus famigeratū: id fanū secundo littore. si recte recordor Fami-
uiā uiginti haud āplius stad ia oppido abest. ibi donariū deæ ꝓ q̄ opulētū plurima gera-
auri & argenti ratio in lācibus: speculis: poculis & huiuscemodi utensilibus. Magna tū
etiā uis æris uario effigiatu: ueterrimo & spectabili ope. uel tamē āte arā Bathylli sta Effigi
tua a Polycrate tyrāno dicata. q̄ nihil uideor effectius cognouisse. qđā Pythagoræ eā atus
falso existimāt. Adolescens ē. uisenda pulchritudine: crinibus frōte parili separata p
malas reuulsus. pone autē coma ꝓlixior ītur lucentē ceruicē scapularū finibus obum
brat. ceruix suci plena. malæ uberes: genę teretes. ac modico mēto laculatur: eiq; ꝓr
fus citharœdicus status deā cōspiciēs canenti similis tunicā picturis uariegatā: deor-
fus ad pedes deiectus: ipsos græcanico cīgulo chlamyde uelat. utrūq; brachiū adus-
q; articulos palmaq;. Cætera decoris īstrumētis depēdent cithera baltheo celata: ap-
ta structim sustinetur: manus eius tenera ꝓcerule leua distantibus digitis neruos mo
litur. Dextra psallētis gestu: suo sabulū citharæ admouet. ceuparata ꝓcutere. Cum
uox in cātico iterqueuit. Interim cāticū uidetur ore tereti semihātibus in conatu label
lis eliq̄re. Verꝝ hæc qđē statua esto cuiusꝓiā puberū. q Polycrati tyrādo dilectus: Cāti-
Anacreonteū amicitiæ gratia cātilat: cæteꝝ multū abest. Pythagoræ philosophi sta- lat
tuā esse. & natu samius & pulchritudine apprime īsignis. & psallēdi musicæque oīs
multo doctissimꝰ ac ferme id æui. quo Polycrates samū potiebatur. Sed haud quaq̄
philosophus tyrāno dilectus ē qppe eo cōmodū dominari orso. ꝓfugit ex īsula clā
culo pythagoras patre Mesarco nup amisso. quē cōperior inter sellularios artifices gē Pytha
mis faberrime sculpendis. laudē magis. q̄ opē q̄ sisse. Sūt q Pytagorā aiant eo tpis goras
inter captiuos Cābysæ regis ægyptum cū adueheretur. doctores habuisse psarū ma-
gos. ac præcipue zoroastrem. omnis diuini arcanū antistitē. posteaque eū a quodā
Gillo crotoniēsiū principe recuperatū Verū enimuero celebrior fama optinet spōte
eū petisse spōte ægyptias disciplinas atque ibi a sacerdotibus cerimoniarū increden-
das potentias numeroꝝ admirādas uices geometriæ solertissimas formulas didicis-

Chaldæi

se: nec his artibus animi expletũ: mox chaldæos: atq; inde brachmanas. hi sapiẽtes uiri sunt. Indiæ gens ẽ eoꝝ ergo brachmanũ gymnosophistas adisse: Chaldęi sideralẽ

Brachmanæ

sciẽtiã numinũ uagãtiũ status: ãbitus: utrorũq; uarios effectus in genituris hominũ ostẽdere: necnõ medẽdi remedia mortalib9: latis pecuniis: terra: cæloq;: & mari cõq; si-

Pherecydes

ta: brachmanæ aũt pleraq; philosophiæ eius cõtulerũt: quæ mẽtiũ documẽta: q̃ corporũ exercitamenta: quot ptes aĩ: quot uices uitę: q̃ diis manibus ꝑ merito suo cuiq; tormẽta uel præmia. ¶ Quin etiã pherecydes Syro ex ĩsula oriundus: qui primus uersuum nexu repudiato: conscribere ausus est: passim uerbis soluto loquutu libera-

Naturalia Creophilus

oratiõe: eũ quoque Pythagoras magistrũ coluit. & ĩfandi morbi putredine ĩserpentium scabiẽ solutũ religiose humauit. ¶ Fertur & penes Anaximandrũ Milesiũ naturalia cõmentatus: necnõ & cretensem Epimenidẽ ĩclytũ fatiloquũ: & Platonẽ disci-

Loquitara

plinę gratia sectatus. Itẽque Leodamantẽ Creophili discipulũ: q Creophilus memoratur poetæ Homeri hospes: & emulator canendi fuisse: tot ille doctoribꝰ eruditus: tot tanquẽ multiiugis comitibꝰ disciplinarũ toto orbe haustis: uir præsertim ĩgenio ĩgenti: ac ꝑfecto sup captum hominis animi angustior: primus philosophiæ nuncupator & creditor: nihil prius discipulos suos docuit q̃ tacere. primaque apud eũ meditatio: sapiẽti futuro lĩguã omnẽ coercere: uerbaque q̃ uolentia poetæ appellant. ea uerba detractis pinnis ĩtra murꝝ candentiũ dentiũ premere: prorsus inq̃ hoc erat primũ sapiẽtiæ rudimentũ: meditari cõdiscere: loqtari. dediscere. nõ ĩ totũ æuũ tamen uocem desuescebant. nec oẽs parit pe elingues magistrũ sectabant. Sed grauioribus uiris breui spacio satis uidebatur taciturnitas modificata: loquatiores eñ uero ferme in qnquenniũ uelut exilio uocis puniebantur. ¶ Porro noster Plato nihil ab hac sec-

Pythagoriſſo

ta: uel paululũ deuius pythagorissat. in plurimis æque & ipse in nomẽ eius a magistris meis adoptatus. utrũque meditationibꝰ academicis didici: & cum dicto ẽ opus: impigre dicere. & cum tacito opus est libenter tacere. qua moderatiõe uideor ab oibꝰ tuis antecessoribus. haud minus opportuni silentii laudem. q̃ tempestiuæ uocis testimonium consecutus.

¶ Floridorum liber tertius:

Riusquã uobis occipiã principes Augusti gratias agere ob statuam quã mihi præsenti honeste postulastis: & absenti benigne decreuistis: priusuolo causã uobis allegare. cur aliqua multos dies a cõspectu auditorii abfuerim. cõtulerimque me ad pſianas aquas gratissima prorsus & sanis natabula. & ægris medicabula. quippe ita institui oẽ uitæ meæ tẽpus uobis probare: qbus me in ꝑpetuum firmiter dedicaui. nihil tantulum faciam. quin eius uos & gnaros. & iudices habeã. qd igitur de repẽtino ab hoc splendidissimo cõspectu uestro distulerim. exẽplũ eius rei paulo secus similimum memorabo. q̃ improuisa ꝑicula hominibus subito oboriãtur. ¶ De philemõe comico. de ingenio eius q satis nostris. de interitu. paucis cognoscite. An etiã de ingenio pauca uultus. poeta fuit hic philemon mediæ comœdiæ scriptor fabulas cum Menandro in scena dictauit. certauitque cũ eo fortasse impar certe æmulus nãque eum & uicit sæpenumero pudet dicere reperias tamẽ apud ipsum multos sales argumenta lepide infle-

Natabila Medicabula philemon

xa agnatos lucide explicatos personas rebus cõpetẽtes sententias uitæ cõgruentes. loca nõ infra soccum seria non usque ad cothurnum raræ apud illum corruptelæ & uti errores cõcessi amores nec eo minus & leno periurus & amator feruidus & seruulus

callidus & amica illudens. & uxor inhibēs. & mater indulgēs & patruus obiurgator & sodalis opitulator. & miles præliator. sed & parasiti edaces. & parentes tenaces. & meretrices ꝑcaces. hisce laudibꝰ diu in arte comœdica nobilis. forte recitabat partem fabulæ quā recens fecerat. cūq; iā tertio actu. quod genus in comœdia fieri amat. iucūdiores affectus moueret. hymber repentino cohortus ita ut mihi ad uos uenit usꝰ nu perrime. differri auditorii cœtū & auditionis cœptū coegit. reliquū tī uanis postulā tibꝰ sine intermissiōe de incipiti die p lectuꝝ. Postridie igr maxio studio ingēs hoium frequētia cōuenere sese qsq; exaduersū q; ꝓxime collocat. serus adueniēs amicus. annuit locū sensui. iptiūt. extimus qsq; excuneati q̄runtur farto toro theatro ingens stipatio occipiūt inter se quæri q nō affuerāt pcōtari antedicta: q affuerant recordari audita: cūctisq; iam prioribꝰ gnaris sequētia expectare iterim dies ire neq; Philemō ad conditū uenire quidā tarditatē poetæ murmurari. plures defendere. sed ubi. diutius equo sedetur. nec philemon uspiā cōparet. missi ex prōptioribus q acciperent. atq; eū i suo sibi lectulo mortuū offēdūt. cōmodū ille aīa edita obriguerat. iacebatq; icubās toro similis cogitāti. adhuc manus uolumini implexa. adhuc os recto libro ipressū. sed enī iā aīæ uacuus libri oblitus. & auditorii securus. sterere paulisp q introierāt p-culsi tā inopinatæ rei. tā formosæ mortis miraculo: deinde regressi ad populū renūcia uere philemonē poetā q expectaretur: q in theatro fictū argumētū finiret. iam domi uerā fabulā consumasse. Eniuero iam dixisse rebus humanis ualere. & plaudere. suis uero familiaribus dolore. & plangere. hesternū illi hymbrē lachrymas auspicasse. comœdiā eius prius ad funebrē facere. q̄ ad nuptialē uenisse. proin quoniā poeta optimus psonā uitæ deposuerit. recta de auditorio eius exequias eundū. legenda eius eēt nunc ossa. mox carmina. Hæc ego ita facta: ut cōmemoraui. olim didicerā. Sed audies me. meo periculo recordatus. nam ut meministis profecto cū ipedita esset hymbri recitatio. in propinquū diem uobis uolentibus protuli & quidē philemonis exemplo. plenissime quippe eodem die in palæstra adeo uehæmenter talum inuerti ut minimum affuerim quin articulum etiam a crure destringerem tamen articulis loco cōcessit exq; eo luxu adhuc fluxus est. etiam dum eum ingenti plaga reconcilio. iā iā sudore affatim corpore diutile obrigui: inde acerbus dolor intestinorum cohortus. modico ante sedatus est. q̄ me deniq; uiolentus exanimaret, & philemonis ritu compellere ante letum abiret. q̄ lectū potius implere fata q̄ fanda consūmare potius animam q̄ historiā. Cū primū igitur apud psianas aquas leni tēperie nec minus utili q̄ blando fomēto gressū recuperaui nondū qdē ad ineundū idoneæ. sed quātū ad uos festinanti satis uidebatur. ueniebā redditū quod pepigerā cū interim uos mihi beneficio uestro nō tantū clauditatem depressistis. ueꝝ etiā pnicitatē addidistis. An nō properandū mihi erāt ut pro eo honore uobis multas gratias dicerem pro quo nullas preces dixerā nō quin magnitudo Carthaginis mereatur. ēt a phō precē pro honore. sed ut integrū & intemeratū uestrū eēt beneficiū si nihil ex gratia eius petitio mea defregisset. ideſt ut usq; quaq; eēt gratuitū neq;. n. aut leui mercede emit q precat aut paꝝ preciū accipis qui rogatur adeo ut oīa utensilia emere potius uelis q̄ rogare. id ego arbitror pręcipue in honore obseruādū quē q laborios se exorauerit sibi debet unā gratiā quod ipetrarit q uero sine molestia ābitus adeptus est duplā gratiā præbentibus debet & quod nō petierit & quod acceperit duplā igitur gratiā uobis debeo. imo eniuero multiiugā quā ubiq; equidē & sēper prædicabo. Sed nunc in præsentiaꝝ libro isto adhūc

honorē mihi cōscripto. ita ut soleo publice ꝓtestabor. Certa est enim ratio quæ debe
at phō. ob dercretā sibi publice statuā. gratias agere. a qua paululū demutauit liber.
quē Strabonis Emiliani excellentissimus honor flagitat quē librū sperabo me cōmo
de posse cōscribere. scitis eū hodie nobiscū ꝓbare. est enī in studiis tātus prænobilior
sic ꝓprio ingenio q̄ patritio cōsulatu. Quibꝰ nā uerbis tibi Emiliane strabo. uir oim
q unq̄ numātiæ fuere aut sūt. aut etiā erūt iter optimos clarissime. & iter clarissimos
optime inter utroscꝫ doctissime. quibus tandē uerbis. ꝓ hoc tuo erga me aio gratias
habiturus es cōmemoratu meo q̄ digna ratione tā honorificā benignitatē tuā celebrē
qua remuneratione dicendi gloriā tui facti æqparē nondū hercle reperio. sed sedulo
& cōmentabor & cōnitar dū memor ipse mei dū spiritus hos reget artus. nā nūcí prę
sentiaꝫ. neqꝫ enī diffitebor. lætitia facūdiæ obstrepit. & cogitatio uoluptate ipeditur
ac mens occupata delectatione. mauult í præsentiaꝫ gaudere q̄ prædicare. quid faci/
am. cupío gratus uideri. sed præ gaudio nōdū mihi uacat gratias agere. nemo me ne/
mo ex illis tristioribus uelit in isto uituperare. quod honorē meū nō minus uereor. q̄
intelligo. qđ clarissimi & erudissimi uiri tāto testimonio exulto. qppe testimoniū mi
hi phibuit in curia Carthaginensiū nō minus splēdidissim. a q̄ benignissima. uir consu
laris cui etiā notū esse tantūmodo. sūmus honor est. is etiā laudator mihi. apud prin
cipes Africæ uiros quodāmodo extitit. Nā ut cōperior nudiustertius libello misso: p
Cómi/ quē postolabat locū celebrem statuæ meæ cū primis cōmemorauit inter nos iura ami
litia citiæ ac cōmilitiæ studioꝫ eisdē magistris inchoata honeste tūc postea uota mea oia.
secūdū dignitatis suæ gradus recognouit. Iam illd primū beneficiū qđ cōdiscipulum
se meminit ecce & hoc alteꝫ beneficiū qđ tātus se diligi ex pari prædicat. quin & cōme
morauit & alibi gentiū & ciuitatū honores mihi statuaꝫ & alios decretos qđ addi po
test. & hoc præconiū uiri cōsularis. imo ēt docuit argumēto suscepti sacerdotii sūmū
mihi honorē Carthaginis adesse. Iam hoc præcipuū beneficiūac lōge ante cæteros ex
celiēs. q̄ me uobis locupletissimus testis. suo ēt suffragio cōmēdat ad sūmā pollicitꝰ
est. se mihi Carthagini de suo statuā posituꝫ uir cui oēs ꝓuinciæ quadriuges. & seiu/
ges currus. ubiq̄ gentiū ponere gratulātur. quid igitur supest. ad honoris mei tribu
nal. & culmē ad laudis meæ cumulū. imo eniuero quid supereſt. Emilianus Strabo
uir cōsularis breui uocis nomnium futurus proconsul. sententiā de honoribus meis
in cura Carthaginēsiū dixit. oēs eiꝰ auctoritatē secuti sūt. nōne uidetur hoc uobis se
natus consultū esse. quodq̄ carthaginēses oēs. q̄ in illa sanctissima curia aderant. tā
libenter decreuerunt omnes locum statuere. ut illo scires iccirco alteram statuam q̄/
tum spero ísequentem curiam ꝓtulisse ut salua ueneratione salua reuerentia. consula
ris sui. uiderentur factum eius non æmolati. sed secuti: idest ut integro die beneficiū
ad me publicum peruenirēt. Cęterum meminerant optimi magistratus & beniuolen
tissimi principes mandatum si a uobis quod uolebant. íd ego nescirem ac pædicarem
ingratus essem quin etiam uniuerso ordini nostro. amplissimis erga me meritis quan
tas maximas possum gratias ago. atq̄ habeo. qui me in illa curia honestissimis accla
mationibus decorauere in qua curia uel nominari tantummodo summus honor est:
Igitur quod difficile factu erat. quodq̄ reuera arduum nobis existimabatur: gratum
esse populo placere ordini probari magistratibus: & principibus: id præfusiue dixerí
iam quodammodo mihi optigis. V. Quid igitur supereſt ad statuæ meæ honorem

nisi ætis preciũ & artificis mĩsteriũ. q̃ mihi nei mediocribꝫ qdẽ ciuitatibꝫ iniq̃ defuere. ne ut Cartha. desint ubi splẽdidissimꝫ ordo ẽt de rebꝫ maioribꝫ iudicare potius solet q̃ ꝓputare. Sed de hoc tũ ego pfectiꝫ cũ uos effectiꝰ qn ẽt tibi nobilitas senatoꝝ. claritudo ciuiũ dignitas amicoꝝ mox ad dedicatiõẽ statuæ meæ. libro ẽt cõscripto pleniꝰ gratias. canatiꝰq; libro mãdabo uti ꝑ oĩs ꝓuincias eat totoq; adhĩc orbe totoq; abhĩc tpe laudes bũfacti tui ubiq; gẽtiũ sp ãnoꝝ repræsẽtet. Viderint qbꝫ mos ẽ ꝙ oggerere se & ociosis prẽsidibꝫ. ut ĩpa tiẽtia linguæ cõmẽdationẽ ĩgenii q̃rãt & affectata amicitiæ uĩæ spẽ gloriẽtur utrũq; eius a me Scipio orfite lõge abest. nã & quãtulũcũq; ĩgeniũ meũ iãpridẽ ꝑ captu suo hoibꝫ noti ꝰ ẽ q̃ ut indigeat nouæ cõmẽdatiõis & gratiã tuã tuoꝝq; similiũ malo: q̃ iacto magisq; sũ tãte amicitię cupitor q̃ gloriator quoniã cupe nẽo nisi uer putet põt. Põt ãt quis falso gloriari ad hoc ita sp ab ieũte æuo bõas artes sedulo colui eãq; existiationẽ moꝝ ac studioꝝ cũ ĩ ꝓuincia nĩa. tũ ẽt Romæ penes amicos tuos q̃sisse me. tute ipse locupletissimꝫ testis es ut nõ minus uobis ꝙ amicitia mea capessẽda sit q̃ mihi uĩa incõcupiscẽda. qppe nõ prõpte ueniã ĩptirerarẽter adeũdi assiduitatẽ eius reqrẽtis ẽ. sũmũq; argumẽtũ amoris frequẽtibus delectari. cessãtibꝫ obiraſci. pseuerãtẽ celebrare desinẽtẽ desiderare quoniã neceẽ ẽ eiusdẽ eẽ cuiꝰ angat absẽtia. Cæteꝝ uox cohibita silẽtio ppeti nõ magis usu iuerit q̃ nares grauedine oppletæ aures spũ obseratæ oculi albugine obducti qd si manꝫ manicis restrigãtur qd si pedes pedicis coartẽtur. Iã rector nr̃i aĩus aut sõno soluatur. aut uino mergatur. aut morbo sepiliatur ꝑfecto ut gladius usu splẽdescit. situ rubiginat. ita uox in uagina silẽtii cõdita diutino torpe hẽtatur desuetudo oibꝫ pigritiã. pigritia ueternũ pit. tragœdi adeo ni quottidie ꝓclamẽt claritudo arteriis obsolescit. igitur identidẽ boãdo purgãt rauĩ. Cæteꝝ ipsius uocis hoĩs exercẽdi casus. labor supuacaneo studio pluriariã supatur. ſ quidẽ uocẽ hoĩs & tuba rudore toruior & lyra cõcentu uariatior. & tibia q̃stu delectabilior & fistula susurru iocũdior & buccina significatu lõginquior mitto decẽ mutoꝝ animaliũ immediatos sonores distinctis ꝓprietatibꝫ admirãdos ut ẽ tauroꝝ grauis mugitus luporũ acutus ululatus elephantoꝝ tristis barritus equorũ hylaris hinnitus. necnon auium instigati angores necnon leonum indignati frenores cæteræq; id genus uoces animaliũ truces aclyq dæ q̃s infesta rabies uel ꝓpicia uoluptas ciãt ꝑ qbꝫ homini uox diuinitꝰ data angustior qdẽ. sed maiorẽ hẽt utilitatẽ mẽtibꝫ q̃ auribꝫ delectationem quo magis celebrari dẽt frequẽtius usurpata & qdẽ nõ nisi auditorio tãto uiro præsidente. in hac excellẽti celebritate multoꝝ eruditoꝝ multoꝝ benignoꝝ eqdẽ & fidibꝫ adprime callerẽ non nisi cõfertos homines cõsectarer in solitudine cãtilauit Orph. in siluis inter delph. Ar. Quippe si fides fabulis Orph. exilio desolatus. Ar. nauigio præcipitatus ille immaniũ bestiaꝝ delenitor. hic misericordiũ beluaꝝ oblectator ambo miserrimi cãtores. qa nõ spõte ad laudẽ. sed necessario ad salutem nitebantur eos ego impensius admiretur ſi hominibus potius. q̃ bestiis placuissent. Auibus hæc secretaria ut inquit magis cõgruerint merulia & luciniis & oloribus & merulæ in remotis tesquis fringultiunt luscinię in solitudine africana canticũ adulescentiæ garriunt olores apud auios fluuios carmen senectæ meditantur. enimuero qui pueris & adolescentibus & senibus utile carmen prompturus est is in mediis milibus hominum cantat ita ut hoc meum de uirtutibus orfici carmẽ est seruum quidem fortasse sed serium nec minus gratum q̃ utile carthaginensium pueris iuuenibus & senibꝰ quos indulgentia sua precipuus hominum pro consul subleuauit temperato desiderio & moderato remedio dedit pueris saturitatem iuuenibus hylaritatem senibus securitatem metuo qui dẽ. Scipio: quoniam laudes tuas attigi ne me in præsentiaꝝ refrenes uel tua generosa modestia uel mea genua uerecundia. sed nequeo quin ex plurimis quæ inte mitissimo admira

tãur. ex his plurimis. q̃n uel pauciſſia attigã uos ea mecũ ciues ab eo ſeruati. recognoſcite.

V. Floridorꝫ liber quartus.

Anta multudo ad audiẽdũ cõueniſtis ut potiꝰ gratulari carthagini debeã. q̃ tã multos eruditionis amicos hẽt q̃ excuſare qd̃ phũs nõ recuſaueri diſſertare. Nã & ꝓ ãplitudine ciuitatis freq̃ntiã collecta. & ꝓ magnitudie freq̃ntiæ locꝰ delectus ẽ. Præterea in auditoria hoc genꝰ ſpectari dẽt. nõ pauimẽti marmoratio. nec ꝓſcenii cõtabulatio nec ſcænæ colũnatio. ſed nec culminũ eminẽtia. nec lacunariũ refulgẽtia. nec ſediliũ circũferẽtiã. nec qd̃ hic alias minꝰ halucinatur. comœdꝰ ſermocinator tragœdꝰ uociferatur. funepeꝰ piclitatur. præſtigiator furatur hiſtrio geſticulatur. cæteriq̃ oẽs ludiões oſtẽtãt populo qd̃ cuiꝰq̃ artis ẽ. Sed iſtis oĩbꝫ ſupſeſſis nihil ãpliꝰ ſpectari dẽt q̃ cõueniẽtiũ ratio & dicẽtis oro q̃ ꝓp ut poete ſolẽt. hic ibidẽ uarias ciuitates ſtituere. ut ille tragicꝰ q in theatro dici ſolet liber q auguſta hæc loca citheronis colis. Itẽ ille comicꝰ q puã ptẽ poſtulat plautꝰ loci. de nr̃is magnis atq̃ amœnis mœnibus. athenas quos in architectis cõferã. Nõ ſecꝰ & mihi licet nullã lõginquã & trãſmarinã ciuitatẽ hic ſed enĩ ipſiꝰ Carthaginis uel curiã uel bibliothecã ſubſtituere. Igitur ꝓinde hẽtote ſi cuiria digna ꝓtulero ut ſi in ipſa curia me audiatis. ſi erudita fuerit. ut ſi i bibliotheca legãtur quo utinã mihi ãplitudinẽ auditorii ꝓlixa oro ſuppetẽt ac nõ hic maxime clauderetur ubi me facũdiſſimũ cuperẽ. ſed ueꝫ uerbũ ẽ ꝓfecto qd̃ aiũt. Nihil quicq̃ hoĩ tã ꝓſpeꝫ diuinitꝰ data tũ qn & tũ admixtũ ſit aliqd difficultatis ut ẽt in ãpliſſima quaq̃ lætitia ſubſit q̃ piã uel pua q̃rimonia cõiugatione q̃dã mellis & fellis ubi uber ibi tuber id ego cũ in alias tũ ẽt nunc in præſẽtiaꝫ uſu expior. nã q̃to uideor plura apd̃ uos hĩe ad cõmẽdationẽ ſuffragia tanto ſũ ad dicẽdũ nimia reuerẽtia uĩ cõtatior. & q penes extraneos ſæpenũero ꝓmptiſſime diſceptaui. idẽ nũc penes meos hæſito. ac miꝫ dictu. ipſis illecebris deterreor. & ſimultis refrenor. & ĩcitamẽtis cohibeor. At nõ multa mihi apd̃ uos adhortamina ſuppetũt qd̃ ſũ uobis nec lare alienus. nec pueritia inuſitatus nec magiſtris pegrinus nec ſecta ĩcognitus. nec uoce inauditꝰ nec libris inlectꝰ ĩ ꝓbatuſue. ita mihi & patria ĩ concilio Africæ. ideſt uĩro & pueritia apd̃ uos & magiſtri uos & ſecta licet Athẽis atticis cõfirmãta tũ hic ĩchoata eſt & uox mea utraq̃ lingua iã uĩris auribꝫ ãte ꝓximũ ſexẽniũ ꝓbe cognita. qn & libri mei non alia deniq̃ laude cariꝰ cẽſẽtur q̃ qd̃ iuditio uĩro cõ ꝓbãtur. hæc tãta ac tot iuga inuitamenta cõia nõ minꝰ uos ad audiẽdũ ꝓlectãt. q̃ me ad dicẽdũ retardãt faciliuſq̃ laudes uĩras alibi gẽtiũ q̃ apud extraneos aũt ueritas libera ſp adeo & ubiq̃ uos qppe ut parẽtes ac prios magiſtros meos celebro mercedẽq̃ uobis ĩpẽdo nõ illã q̃ ptagoras ſophiſta pepigit nec accepit ſed q̃ thales ſapiẽs nec pepigit & accepit uideo qd̃ poſtuletis. utrãq̃ narrabo. Protagoras q ſophiſta fuit lõge multiſciꝰ & cũ primis rheoricæ reptoribꝫ pfacũdꝰ. Democriti phyſici ciuis æq̃ubiũ ei ſuppeditata doctrina ẽ cũ ptag. aiũt cũ ſuo ſibi diſcipulo Euathlo mercedẽ nimis uberẽ ꝺditione temeraria pepigiſſe. uti ſibi tũ demũ id argẽti daret ſi prio tyrocinio agendi penes iudices uiciſſet igitur Euathlus poſtq̃ cũcta illa exorabula iudicãtium & decipula aduerſãtiũ & artificia dicẽtiũ uerſutus alioqn ĩgeniatꝰ ad aſtuciã facile pdidit cõrẽtus ſcire qd̃ cõcupierat cœpit nolle qd̃ pepigerat ſed callide nectendia moris fruſtrari magiſtrũ diutuleq̃ nec aſſerere uelle nec reddere uſq̃ dũ ptagoras eũ ad iudices ꝓuocatũ. expoſitaq̃ cõdioneq̃ docẽdũ receperat anceps argumẽtũ ãbifariã ꝓpoſuit nã ſiue ergo uicero inqt ſoluere mercedẽ dẽbis ut cõdẽnatus ſeu tu uiceris nihiloĩus reddere dẽbis ut pactus qppe q hãc cãm priã penes iudices uiceris ita ſi uincis in cõditionẽ incidiſti ſi uinceris in dãnationẽ qd̃ q̃ris ratio cõcluſa iudicibꝫ acriter & inuincibiliter uidebatur eniuero Euathlus utpote tanti ueteratores pfectiſſimus diſcipulus biceps illud argumẽtũ retorſit: nã

si ita est inqt neutro modo qđ petis debeo aut enī uinco & iudicio dimittor. Aut uincor & pacto absoluor ex quo nō debeo mercedē si hāc primā cām fuero penes iudices uict9. ita me oīmō liberat si uinco cōditio si uicor sīa. Nōne uobis uidētur hæc sophismatū argumēta. obuersa inuicē. uice spinarū quas uētus cū uoluerit inter se coherce-re pibō utrinq; aculeis simili penetratione mutuo uulnere. Atq; iō merces ꝓtagoræ tā aspera tā sētico sa uersutis & auaris relinquēda ē. cui sed multo tāto præstat illa altera merces q̄ Thalē mēorāt suasisse. Thales Milesius ex septē illis sapiētia mēoratis uiris facile præcipuō. enī geometricæ penes graios primō reptor & naturæ rex certissim9 explorator & astrox pitissimus cōtēplator maximas res puis lineis repperit tēpox ambitus uētox flatus stellax meatus tonitruū sonora miracula sidex obliqua curicula. solis ānua reuerticula idē lunæ uel nāscētis incremēta uel senescētis dispēdia uel deliquētis obstacula idē sane iā ꝓcliui senectute diuinā rationē de sole cōmētus ē q̄ eqdē nō didici modo. uex ēt expiūdo cōprobaui quotiēs sol magnitudine sua circulū quē ꝓmeat metiatur id a se recēs inuentū Thales memoratur edocuisse. Mādraytū prienēsē q noua & inopinata cognitione ipendio delectatus optare iussit. quātam uellet mercedē sibi ꝓtāto documēto repēdi satis iqt mihi fuerit mercedis Thales sapiēs si id qđ ame didicisti cū ꝓferre ad quos piā cæperis. tibi non ad sciueris sed eius inuenti me potius q̄ aliū reptorē prædicatis pulchra merces ꝓsū ac tali uiro digna & ꝓpetua. Nā & i hodiernū ac dehinc sp thalica merces psoluetur ab oībō nobis q eiō cælestia studia ueī cognouimō. hāc ego uobis mercedē Carthaginēses ubiq; gētiū depēdo ꝓ discipli nis q̄s in pueritia sū apd uos ādeptō ubiq; enī me urīæ ciuitatis alūnū fero ubiq; uos oī modis laudibō celebrō uras disciplias studiosiō piculo. ueæras opes glorioſius prædico uestros ēt deos religios9 ueneror & nūc quoq; igitur principiū mihi apd uestras aures auspicatissimū ab esculapio deo capiā q arcē nīræ Carthaginis in dubitabili numie ꝓpitiō strepit eiō dei hymnū græco & latio carmine uobis occinā iā illi a me dedicatū sū enī nō ignotus illi9 agricola nec recēs cultor. nec gratō antistes ac tā & prsa & uorsa facūdia uneratō sū ita ut ēt nūc hymnū eiō utraq; ligua canā cui dialogū similiter græcū & latinū prætexui in quo sermocinabātur. Sauidiō seueō & luliō psius uiri & inter se mutuo. & nobis & utilitatibō publicis merito amicissimi doctrina & eloquentia & beniuolētia pibō incertum modestia qetiores an iduſtria prōptiores an honoribō clariores qbō cū sit sūma cōcordia tī hæc sola æmulatio. & in hæc unū certamen est uter eox magis Cartha. diligat atq; sūmis medullitus uiribō cōtēdūt ābo uincitur neuter eox ego sermonē rat9 & uobis auditu gratissimū mihi cōpositē gruētē & dedicat religiosūmo in principio libri rō quēdā exhis q mihi athenis cōdidicere pcōtari a parsio græce q̄ ego pridie in tēplo Aesculapii disserueri paulatiq; illis seuex adiūgo cui interi romanæ linguæ ptes dedi. Nā & psiō q̄uis & ipse optime latine possit tī hodie uobis atticissabit. Asclepiades ille inter præcipuos medicox. si unū Hyppocratē excipias cæteris princeps primō ēt uino reppit ægris opitulari. sed dādo. s. in tpe cuiō rei obseruationē ꝓbe callebat. & q diligentissime aīaduerteret uenax pulsō inconditos uel præclaros. Is igitur cū forte in ciuitati sese recipet & rure suo suburbano rediret: aspexit in pōeriis ciuitatis funus ingens locatū plurimos hoīes ingenti multitudine q exequias uenerēt circūstare oīs tristissimos & obsoletissimos uestitu ꝓpius accessit. ut incognosceret more ingenii quisnam esset quoniā percōtanti nemo respōderat. At nō ut ipse aliquid in illo ex arte reprehenderet certe quidem iacenti hoī ac propedepos.to fatū attulit. iam miseri illius membra omnia aromatis perspersa iā os ipsius

sanguine odoro delibutũ. iã eũ pollinctũ. iã pœnæ paratũ. cõtẽplatus enĩ diligẽtissi
me q̃busdã signis aĩaduertit. ẽt atq; ẽt ptractauit corpꝰ hois & inuenit in illo uitã latẽ
tẽ cõfestĩ exclamauit uiuere hoĩem ꝑculigitur faces abigerẽt ꝑculignes amolirentur
rogũ demolirentur. cœnã feralẽ a tumulo ad mẽsã referrẽt murmur ĩterea exortũ ꝑ
tim medico credẽdũ dicere partĩ ẽt irridere medicinã. Postremo ꝑpinquis ẽt hoibus
inuitis q̃ ne iã ipsi hereditatẽ hẽbant. An q̃d adhuc illi fidẽ nõ habebãt. ægre tũ ac dif
ficulter Asclepiades ĩpetrauit breuẽ mortuo dilationẽ. Atq; ita uispillonũ manibꝰ ex
tortũ uelut ab inferis postliminio domũ rettulit cõfestĩq; spũm recreauit cõfestĩ aĩam
in corpis latibulis delitescẽtẽ q̃busdã medicamẽtis ꝑuocauit. Sapiẽtis uiri sup mẽ
sã celebre dictũ est pria inq̃t cratera ad sitim ꝑtinet secũda ad hylaritatẽ tertia ad uolu
ptatẽ q̃rta ad insaniã. Vex enĩuero musaq; cratera uersa uice q̃to crebrior q̃toq; mera
Ruda to cior. tãto ꝑprior ad aĩ sanitatẽ Pria cratera litteratoris rudato eximit. Secũda grãma
tici doctrina instruit. Tertia rethoris eloquẽtia armat. Hactenus a pleriſq; potatur.
Ego & alias crateras athenis bibi poeticæ cõmẽtã geometriæ lipidã musicæ dulcẽ dia
lecticæ austerulã. iã uero uniuersitas phĩæ inexplebilẽ. s. nectariã. Canit enĩ empedo
cles carmina plato dialogos. Socrates hymnos. Epicharmꝰ modos. Xenophõ histo
rias Xenocrates satyras. Apuleius noster hæc oĩa nouẽq; musas pari studio colit: ma
iore. s. uolũtate q̃ facultate eoq; ꝑpensius fortasse laudãdus est q; oibꝰ bonis in rebus
conatus in laude effectus in casu est. Ita ut circa in malaficiis ẽt cogitata scelera nõ per
fecta adhuc iudicãtur cruenta mente pura manu ergo sicut ad pœnã sufficit meditari
puniẽda sic & ad laudẽ satis est conari prædicãda quæ ãt maior laus aut certior q̃ Car
thagini benedicere ubi tota ciuitas eruditissimi estis penes quos omnẽ disciplinã pue
ri discunt iuuenes ostentãt senes docent. Carthago prouinciæ nostræ magistra uene
rabilis. Carthago Africæ musa cælestis. Carthago camœna togatoq; habet interdum
& necessaria festinatio honestas mores sepe uti malis interpellatã uolũtatẽ. Quippe
& illis qbꝰ curriculo confecta uiã opus est adeo uti præoptent pendere æquo q̃ carpẽ
to sedere ꝓp molestias sarcinaq; & pondera uehiculoq; & moras orbiũ & salebras or
bitaq; adde & lapidũ globos & caudicũ toros & cãpoq; riuos & collium cliuos. Hi
Mora menta sce igitur moramentis oibꝰ qui nolunt deuitari aduectorẽ sibimet equũ diligũt diuti
næ fortitudinis uiuacis pernicitatis idẽ & ferre ualidũ & iræ rapidũ qui cãpos collesq;
gradu plabitur. immo ut ait Lucilius. tũ cũ eo equo ꝑ uiã concito peruolãt. Si quem
interea cõspicãtur ex principalibus uiris nobilem hoĩem bene consultũ bene cognitũ
q̃q̃ oppido festinent tũ honoris eius gratia cohibent cursum reuelant gradum retar
dãt equũ & ilico in pedes desiliũt fructicẽ quẽ uerberãdo equo gestãt. eã uirgã in leuã
manũ transferũt. Itaq; expedita dextra adeũt auscultãt & si diutile ille qppiã ꝓcere
tur ãbulãt diutile & fabulãtur deniq; q̃tũuis more in offõ libẽter insumũt. Crates ille
Diogenis sectator. q; ut lar familiaris apd hoies ætatis suæ athenis cultus est nulla do
mus ei unq̃ clausa erat. nec erat patrisfamilias tam absconditum secretum quin eo rẽ
pestine Crates interueniret. litium omnium & iurgioq; inter propinquos disceptа
tor atq; arbiter quod Herculem olim poetæ memorant. monstra illa immania homi
num ac feraq; uirtute subegisse. orbẽq; terræ purgasse similiter aduersũ iracundiam &
inuidiam atq; auaritiam atq; libidinem. cæteraq; animi humani monstra & flagitia
philosophꝰ iste Hercules fuit eas oẽs pestes mẽtibꝰ exegit familias purgauit maliti á
perdomuit seminudus & ipse & claua insignis etiam Thebis oriundus. unde Hercu
lem fuisse memoria extat. V. Igitur priusquam plane Crates factus inter proceres the

bānos nūerat⁹ ē lectū gen⁹ frequēs famulitiū dom⁹ āplo ornato uestibulo ipse bene uestit⁹ bene prædiat⁹ post ubi intellexit nullū sibi uitæ famulare præsidiū legatū quo fretus ætatē agat. oīa fluxa īfima q; esse. qcqd sub cælo diuitiar⁹ est: eas oēs ad bene ui uēdū qcq̄ esse: sicuti nauē bonā fabrefactā: bene intrinsecus cōpactā: & extrinsecus eleganter depictā: mobili clauo: firmis rudētibus: ꝓcero malo: īsigni carchesio: splē dentibus uelis. postremo oibo armamētis idoneis ad usū & honestis ad cōtēplationē eā nauē si aut gubernator nō agat: aut tēpestas agat: ut facile cū illis egregiis īstrumentis. aut pfūda hauserīt: aut scopuli cōminuerīt: sed & medici cū ītrauerīt ad ęg⁹ uti uisant: nemo eo⁹ qđ tabulia ppulchra ī ædib⁹ cernāt: & lacunaria auro oblita: & gregatim pueros ac iuuenes eximia forma ī cubiculo circa lectū stantes ægrū: iubet uti sit aio bono. sed ubi iuxtim cōsedit manū hominis prehēdit: eā ptractat: uena⁹ pulsū: & momēta captat: si qđ illic turbatū atq; īcōditū offēdit: illi renūciat: male morbo habere: diues ille cibo ītercidit: ea die: i sua sibi copiosa domo panē nō accipit: cū ītereа totū ei⁹ seruitiū hylares sunt: atq; epulātur. Necin ea re quicq̄ efficit conditione.

Famulitium Prædiatus

Tabulina Iuxtim

V. Lucii apuleii madaurensis philosophi platonici apologiæ siue Defensionis magiæ ad clarissimū uirum claudiū maximū proconsulem. Pro se omnia prima.

Ertus equidē erā: ꝓq uero obtinebā maxie: claudi qq; in cōsilio estis: Sicinniū Emilianū senē notissimæ temeritatis. actionē mei prius apud te cæptē q̄ apud se cogitatā. penuria criminū solis cōuitiis impleturi. Quippe insimulari. quis inocēs pōt. reuici. nisi nocēs. nō pōt. Quo ego uno præcipue cōfisus. gratulor mediusfidius. qđ mihi copia & facultas te iudice obtigis. purgādę apud impitos philosophiæ. & ꝓbādi mei. q̄ q̄ istę calūniæ ut prīa specie graues. ita ad difficultatē defensiōis repētiæ fuere. Nā ut meministi. dies ab hic q̄ntus. an sextus ē. cū me cām pro uxore mea pudentilla. aduersus granios agere aggressū de compositō. nec opinantem. patroni eius incessere maledictis. & insimulare magico⁹ maleficio⁹. ac dēiq; necis Pontiani priuigni mei cepe q̄ ego cū intelligerē nō tā crimina iudicio. q̄ obiecta mēta iurgio ꝓlata ultro eos ad accusandum crebris flagitationibus ꝓuocaui. Ibi uero Emilian⁹. cū te quoq; acrius motū. & ex uerbis. rē factā uideret. q̄ rere occepit. ex diffidentia latibulū aliqđ temeritati. Igr̄ Pōtiani fratris sui filiū quem paulo prius occisum a me clamitarat. post q̄ ad subscribendū compellitur. ilico oblitus de morte cognati adolescentis. subito tacens tanti criminis descriptionem. tamē ne omnino desistere uideretur. calumniā magiæ. quæ facilius infamatur q̄ probatur. eam solum sibi deligit ad accusandū. ac ne id quidem de professo audet. uerūm poste ra die dat libellum. nomine priuigni mei Sicinii. pudentis admodum pueri. & asscribit se ei assistere. nouo more p alium lacessandi. scilicet ut optentu eius ætatis ipse insimulationis falsæ nō plecteretur. Quod cōsolertissime animaduertisses. & iccirco eū denuo iussisses proprio nomine accusationem delatam sustinere. pollicitus ita factum ne sic quidem quitus est ubi ut cominus ageret propellis etiam aduersum te cōtumaciter eminus calumniis uelitatur Ita totiens ab accusandi periculo ꝓfugus. in assistendi uenia perseuerauit. Igitur & priusquā causa ageretur facile intellectu cuiuis fuit. qualis nā accusatio futura esset cuius q fuerat professor & machiator idē fieri autor timeret: ac pręsertī Sicinius Emilian⁹ q si qppiā ueri ī me explorasset nūquā ꝓfecto tā cōtāter hoiem extraneū tot tātorūq; criminū postulasset. q auūculi sui testamētū qđ uer⁹ sciebat ꝓ falso infamaret. Tāta qdē ꝓuicatia. ut cū Lolius Vrbicus. V. C: uerū uideri & ratū esse debere de cōsilio cōsulariū uiro⁹ ꝓnūciasset cōtra clarissimā uocem iurauerit uecordissimus iste tamen illud testamentū fictū esse: adeo ut ægre Lo-

lius Vrbicus ab eo ꝓnitie tẽparit. Quã qdẽ uocẽ & tua ætate: & mea īnocẽtia fret⁹. spero ī hoc quoq; iudicio erupturã. Quippe q sciẽs īnocẽtẽ crimīatur. eo sane facilio qđ iã ut dixi: mẽtiẽs apud præfectũ urbis ī ãplissima cã cõuict⁹ est. Nãq; peccatũ se mel: ut bono qsq; postea sollicitio cauet. ita q ingenio malo ẽ. cõfidẽtius ītegrat. ac iã de cætero quo sæpio: eo aptius delīqt. Pudor. n. ueluti uestis: quãto obsoletior ẽ tãto icurioso habet. Et iõ necessariũ arbitror ꝓ itegritate pudoris mei. priusq; ad rẽ aggrediar maledicta oĩa refutare. Sustineo. n. nõ mõ minimã ueꝝ etiã phiæ defẽsionẽ cuius magnitudo: uel minimã repræhẽsionẽ ꝓximã crimini aspnat. Propter qđ paulo pri⁹ pro ni Emiliani multa ī me ꝓprie ficta: & alia cõiter ī phos ficta ab ipitis. mercenaria loq̃citate effuderũt. q̃ & si possis ab his utiliter blatterata ob mercedẽ & autoramẽta ipudẽtiæ deprẽsa haberi. iã cõcesso quodã mori: fabulis id genio quo ferme solẽt līguæ suæ uirio alieno dolori locare. tũ uel mea cã paucis refellẽda sũt: ne is q seduloso laboro: ut ne qđ maculæ aut ī hõestamẽti ī me admittã: uidear cuipiã: si qđ exuolis præteriero: id ignouisse potiusq; cõtẽpsisse. ẽ. n. pudẽtis ai & uerecũdi: ut meam opio fert: uel falsa uitupatiõe grauari: cũ ẽt hi q sibi delicti alicuio cõscii sũt. tũ cũ male audiũt: ipẽdio cõmoueãt: & obirascãtur: q̃q̃ exide: ubi male facere cœpunt osuerit male audire. Qđ si a cæteris silẽtiũ ẽ: tũ ipsi sibimet osciis sũt posse se merito īcrepi. Eniuero bono & inoxio rudis & ipitas auris ad male audiẽdũ hẽns: & laudis assuetudie cõtumeliæ isolẽs: multo tũ exaio laborat: ea sibi īmerito dici: q̃ ipse possit aliis uere obiectare. Qđ si forte iepta uidebor: & oppido friuola uelle defẽdere: illis dẽt ea res uitio uerti: qbo turpe ẽ ẽt hæc obiectasse: nõ mihi culpæ dari: cui hõest ũ erit ẽt hæc diluisse. Audisti ergo paulo prius: ī pricipio accusatõis ita dici. Accusamo apd te phũm formosũ: & tã græce: q̃ latie: phnephas. disertissimũ. Nisi fallor. n. his ipsis uerbis accusatõnẽ mei īgressus ẽ. Tãonius pudẽs: hõ uere ille qdẽ nõ disertissimo q si utinã tãta grauia formæ. & facũdiæ crimĩa uere mihi opprobrasset: nõ difficile ei respõdisse: qđ Homericus Alexãder Hectori. V. οὔτι ἀπόβλητ᾽ ἐστὶ θεῶν γέρα ἰκῦ ἀείδῃ ὅσσ᾽ κέν σ᾽ αὐτοῖ δῶσ᾽ ἔκων ἀέκοντος ἑλοίτο. Mũera deũ gloriossima neq̃q̃ aspnãda q̃ tĩ ab ipsis tribui sueta. multis uolẽtibo. nõ obtigũt. Hæc ego de forma respõdisse præterea licet ẽt phos eẽ uultu liberali. Pythagorã. q primũ eẽ se phũm nũcupit. cũ sui seculi excellẽtissima forma fuisse. Itẽ zenonẽ illũ ãtiquũ. Velia oriũdũ q primo oĩm dictionẽ sollertissimo artificio ãbifariã dissolueret. eũ quoq; zenonẽ lõge decorissimũ fuisse. ut Plato autũat. Itẽq; multos phos ab ore hõestissimos memoriæ ꝓdi. q gratiã corpis moꝝ honestamẽtis ornauerũt. Sed hæc defensio ut dixi tũ q multũ a me remoto ẽ cui præter formæ mediocritatẽ: cõtinuatio ẽt litterati laboris oẽm grãm corpe detergeat. habitudinẽ tenuat. sucũ exorbet colorẽ oblitterat. uigorẽ debilitat. Capillus ipse. quẽ isti apto mẽdacio ad Lenociniũ decoris ꝓmissũ dixere: uides q̃ nõ sit amenio ac delicato: horrore īplexus. atq; īpedito. stuppe torpẽto assimilis & ieq̃liter hirtus. & globosus. & cõgestus. prsus ienodabilis diutina ī curia. nõ mõ comẽdi. sed saltem expediẽdi. & diseriminãdi. Satis ut puto criniũ crimẽ: qđ illi q̃si capitale ĩtẽderũt: refutatum est. De eloquẽtia uero. si qua mihi fuisset. neque mirum neque inuidiosum deberet uideri. si ab ineunte euo unis studiis litterarum ex summis uiribus deditus. omnibus aliis spretis uoluptatibus. ad hæc eui haud sciam. V. An ne super omnis homines: impenso labore diuque noctuq; cum despectu & dispendio bonæ ualitudinis: eam quæsissem: sed nihil ab eloquentia metuant: quam ego: si quid omnino ꝓmoui: poti⁹ spo q̃ prẽsto. Sanũ qdẽ si ueꝝ ẽ: qđ Statium Cecilium ī suis poematibo scripsisse dicãt: īnocẽtiã eloquẽtiam eẽ. ego profiteor ista rõe. ac præ me fero

nemini oīum de eloquētia cōcessurū. Quis. n. me hæc qdē pacto eloquētior uiuat? quippe q nihil unq̄ cogitaui: qd eloq nō auderē: eundē me aio facundissimū esse. Nā oē peccatū sp nefas habui. eundē disertissimū q̄ nullū meū factū uel dictū extet: de quo diserere publice nō possim: ita ut iā de uersibus desirtabo: quos a me factos: q̄si pudēdos ptulerunt. cū qdē me aīaduertisti cū risu illis succēsentē: qd eos absone & īdocte pnūciarēt. Primo igit legerūt e ludicris meis epistoliū: de dentifricio uersibo scriptū ad quēdā Calphurnianū: q cū aduersū me eas litteras pmoret: nō uidit pfecto cupiditate ledendi. Si qd mihi ex illis fieret crimino sū: id mihi secū eē cōe. nā petisse eū a me aliq̄d tersui dentiū uersus testantur: Calphurniane salue pperis uersibus. Nisi forte i eo reprehēdēdus sū q̄ Calphurniano puluisculū ex arabicis frugib⁹ miseri: quē multo equs erat: spurcissimo ritu hiberox: ut ait Catallus. sua sibi urina dentē atq̄ denrusam pumicare ginguiā: Misi ut petisti: mūdicias dentiū: Nitelas oris: ex arabicis frugibus. Tenuē cādificū: nobilē puluisculū. Cōplanatorē tumide gingiuule. Cōuerritorē pridiane reliqæ: ne q̄ uisatur tetra labes sordiū. Restrictis forte si libellis riseris. Quæso qd habēt isti uersus: re aut uerbo pudendū? qd oīno qd philosophus suū nolit uideri. Vidi ergo dudō uix risum quosdā tenentes: cū mundi tias oris uidelicet: orator ille aspe accausaret. & dentifriciū tāta īdignatione pnūciaret: q̄n ta nemo q̄s q̄ uenenū. Quid i crimē haud cōtēnendū philosopho: nihil in se sordidū sinet: nihil uspiā corpis aptū imundū pati ac fœculētū Presertim os: cuius in ppatulo & cōspicuo usus: hōi creberrimus. siue illud cuipiā osculū ferat. seu cū q̄cq̄ sermocinet. siue in auditorio disertet. siue in tēplo preces alleget. omnē quippe hominis actū sermo præit: Qui ut ait poeta præcipuus e dentiū muro pficiscitur. dares nūc aliquē similiter grandiloquū diceret suo more cū primis. cui nulla fandi cura sit. impensius cætero corporis os colēdum. qd esset animi uestibulū. & orationis ianua & cogitationū comitiū. Ego certe pro meo captu. dixerim nihil minusq̄ oris illuuiū. libero & liberali uiro cōpetere ē. n. ea ps hominis loco celsa. uisu prōpta. usu fœcunda. Nā qdē feris & pecudibo os humile. & deorsum ad pedes deiectū. uestigio & pabulo pximū nunq̄ ferme nisi mortuis. aut ad morsū exaspatis. cōspicitur. Hoīs uero nihil prius tacētis nihil sepius loquētis cōtēplet. Velī igī cēlor me⁹ Emilianus respōdeat unq̄ ne ipse soleat pedes lauare uel si id nō negat. cōtēdat maiorē curā inundiaq̄ pedibo q̄ dētibo impciēdā. Plane qdē si qs ita ut tu Emiliane nūq̄ ferme os suū nisi maledictis & calūniis apiat cēseo ne ulla cura os pcolat neq̄ ille exotico puluere dentis emaculet quos carbone de rogo obtriuerit neq̄ saltē cōi aq̄ pluat qn ei nocēs lingua mēdacioq̄ & amaritudinū præministra sp in fetutinis & olēticetis suis iaceat. Nā q̄ malū rōē lingua mūd ā & lotā uocē cōtra spurcā & tetrā possidere uipe ritu niueo dēticulo atq̄ uenenū pispirare Cęteroq̄ q sese sciat rōem prōptuq̄ neq̄ iutilē neq̄ iniucūdā eius merito os ut bono potui oculū prælabiē & qd ego de hōie nato diuti⁹ belua īmanis. crocodillus ille q i Nilo gignitur ea quoq̄ uti cōpior purgādos sibi dētis īnoxio hiatu præbet. Nā qdē ore āplo sed eligui & plerūq̄ i aq̄ recluso multe arūdies dētibo āplectūtur eas illi cū egressus i præripia flūinis hiauit una ex auibo fluuialibo amica auis iniecto rostro sine noxe piculo exculpit. Mitto hæc uenio ad cæteros uersus ut illi uocāt amatorios quos tū tā dure & rustice legere ut odiū mouerēt. Sed qd ad magica maleficia qd ego pueros Scribōii leti amici mei carmīe laudaui An tō magus qa poeta Quis unq̄ fando audiuit tā similē suspicionē Tā aptā cōiecturā tā pximū argumētū fecit uersus Apulei⁹ si malos crimē ē. Nec tū id phi: sed poetę si bonos qd accusas: At. n. ludicros & amatorios fecit. Nū ergo hæc sūt crimīa mea & noīe erratis q me magice detulisti. Fecere tū & alii talia & si uos ignoratis apud grēcos Teio qdā & Lacedemonius ciuis. cum aliis innumeris & mulier Lesbia lasciue illa quidē tantaque

gratia ut nobis insolētiā linguæ suę dulcedine carminū cōmēdet. Apud uos uero Edituus & portius & Catullus Isti quoq; cū aliis innumeris At philosophi nō fuere Nū igitur etiā Solonē fuisse seriū uirum atq; philosophum negabis Cuius ille lasciuissimus uersus est. Et qd tā petulās habēt oēs uersus mei: si cū isto uno cōtētant: ut taceā scripta Dio. Cy. & zen. stoicæ sec. cōditoris: id genus plurima recitē denuo: ut sciāt me coęx nō pigre. Et tertias mea delitiæ stet salua chariæ. Pa ī amore meo uita tibi remanet. Ne metuas nā me ignis rignis torreat ut uult: nasce duas flāmas dū potior: patiar. V. Hoc mō sim uobis: unus sibi qsq; qd' ipse ē: Hoc mihi uos eritis: qd duo sūt oculi. Recitē nūc & alios: quos illi q̄si intē patissimos postremū legere. Florea serta: munerū mel: & hæc tibi carmina dono. Carmia dono tibi. serta tuo genio. Carmina: uti cricias lux hæc optata canatur. Quæ bis septeno uere tibi remeat: Serta aūt ut leto tibi tēpore tēpora uernēt. Aetatis florē florib9 ut decores. Tu mihi da cōtra p uerno flore: tuū uer. Vt nostra exupes mūera muneribus. Pro implexis sertis. complexū corpore redde. Proq; rosis: oris sauia purpurei. Quod si animum inspires dona & iam carmina nostra. Cedēt uicta tuo dulciloquo calamo.

Habes crimē meū maxieq̄ si probi cōmilsatoris: de sertis & canticis cōpositū. hic illud repræhēdi aīaduerti sti. qd' cū aliis noīnib9 pueri uocētur: ego eos charinū & criciā appellitarim eadē igr opa accusent. C. Cat. qd Lesb. p Clodia noiarit & Ticidā similiter. p q̄ metella erat: pil. scripserit: & prop. q Cynt. dicat: hostiā dissimulet. Et Tib. quod ei sit Plania īaio: Del. ī uersu. Et qdē. C. Luc. q̄q̄ sit lābicus tamē iprobauerim q; gētiū & macedonē pueros: directis nominib9 carmie suo pstituerit: Quāto modestius. tādē mātua poeta q itidē ut ego puerę amici sui Pol. Bucolico Ludicro laudans: & abstinens nominū: sese qdē Cori. puerę uero Alexin uocat. Sed Emilianus uir ultra uirgil. upilones: & buseq̄ quas rusticanus: agrestis qdem semp: & barbarus: ueę lōge austerior ut putat sarranis & Curiis & Fabr. negat id genus uersus platonico philosopho cōpetere. Etiā ne Emiliane si Pla. ipsius exēplo doceo factos: cui9 nulla carmina extāt: nisi amoris elegia: nā cætera omnia credo: qd tā lepida nō erāt: igni deussit. Disce igitur uersus Pla. philosophi in puerum astra. si tū tāt9 natu potes litteras discere. ἄστερ ἆστερ εἰ σὰ ῥεῖσο. ἀὐτὶ ῥ ἔμὸς εἰθὲ γεγοίμὶγ. οὖρᾶνός. ὡσπὸλλοῖσ ομμᾶσὶγ ēῖσ ὄē βλέπω. V. Astra uides. utinā fiā misy dus olympo Vt multis sic te luminibus uideā. V. αὐτὶρ μὲγ πρῖγ ἕλαμπεσ ἐγ ἠῶοισὶγ ἑῶός C. μῦγ Δὲ ὅᾶγωγ λαμπεῖσ ἕσπερὸς ēγφὸιμᾶγοισ. C. Lucifer ante meus rutilās mortalibus Aster. Hesperus a fato manibus ecce nites. V. Itē eiusdē platōis in alexin. phœdrūq; pueros in cōiuncto carmine. V. μῦγ ὸτε μὲγ Δεγ ἀλεξὶσ οὸγ μοργ ēιφοτί κᾶλοσ V. πὼταί. καὶ πᾶγ τὶ πᾶσὶτισ επισὶτρεφεταῖ C. Dixerit hic tātū cū nihil: nisi pulcher Alexis: Extitit. & uertūt qlibet in te oculos. V. ὸῦ μὲτι μηγῦεῖσ κῦσὶγ οσ τεογ. ēιτᾶγὶ ησεῖσ C. ῦσ τερογ ου χοῦτῶ φᾶι Δρογ ἄπῶ λεσᾶμεγ C. Cur animæ os canibus mōstrās: afficisq; dolore. V. Postmodo nō phœdrū sc prius amisimus. V. Et ne pleris cōmemorē: nouissimū uersū eis de Dione Syracusano si dixero: finem faciam. C. κειόαὶ Δεῦρῦ χῶρῶ ēγ πᾶτρὶΔὶ τὶμιοσ αὐτοῖσ C. ὦ ἐμογ ēκ μηρᾶσ ὸῦ μογ ε ῥῶτι Διογ. C. Ciuibus ingenti in patria laudate iaces nūc. V. Qui insanum me animi reddis amore Dion. V. Sed sum ne ego ineptus: qui hæc etiam in iudicio. An uos potius calūnios: qui etiā hæc in accusatiōe: q̄si ullū specimē morum sit. uersibus ludere. Cat. ita respondentē maliuolis: nō legistis: Nam castum esse decet pueri poetā ipsū: uersiculos nihil necesse est. V. Diuus Hadrianus cū Voconii amici sui poetæ tumulū uersibꝰ uenerar etur ita scripsit. Lasciu9 uersu mēte pudicus eras. Qd nūq̄ ita dixisset si forēt lepidiora carmīa argumētū īpudicitiæ habēda. Ipsius ēt diui Had. multa id genꝰ legerē me memini audes is Emiliāe dicer male id fieri qd impator & diuus cēsor Had. fecit &

factū memoriæ reliquit. Cæterū Maximū quicq̄ putas culpaturū: quod sciat Platonis exemplo a me factū? cuius uersus: quos nūc pcensui: tanto sanctiores sunt quā to apertiores: tanto pudicitius cōpositi: q̄to simplicius professi. Nāq; & id genus omnia dissimulare: & occultare: peccātis: pfiteri: & pmulgare: ludētis est. Quippe natura: uox: innocētiæ: silentiū: maleficio distributa. Mitto enim dicere alta illa: & diuina platonica rarissimo cuiq; piorū gnara: cæterum omnibus profanis incognita: geminam esse Venerem deam proprio q̄q̄ amore: & diuersis amatoribus pollentis: earum alteram uulgariam: quæ sit percita populari amore non modo humanis animis uerum etiam pecuinis: & ferinis ad libidinem imperitare ut in modico trucique pulsorum animaliū serua corpora complexu uincientem. Alteram uero celitem Venerē prædita quæ sit optimati amore: solis hominibus: & eorum paucis curare. nullis ad turpitudinē stimulis: uel illecebris sectatores suos percellentē. qppe eius amore non amenum & salciuū. sed cōtra incomitū & serium pulchritudine honestatis: uirtutes amatoribus suis conciliare. & si quādo decora corpora cōmendet: a contumelia eorū pcul absterrere: Neque enim quicquā aliud in corporum forma diligendum: q̄ quod admoneat diuinos animos eius pulchritudinis: quam prius ueram & sinceram iter deos uidere. Qua ꝓpter ut semp eleganter Afranius hoc scriptum reliqt. Amabit sapiens: cupiēt cæteri. tamē si audire uex uelis Emiliane: uel si hæc intelligere unquam potes: nō tam amat sapiens: q̄ recordatur. Da igitur ueniam Platoni philosopho uer suū eius de amore. ne ego necesse habeam: cōtra sniam Neoptolemi Enniani pluribꝰ philosophari. uel si tu id nō facis: ego me facile patiar in huiuscemodi uersibus culpari cū Platone. Tibi aūt maxie habeo gr̄am ꝓpensam. cū has quoq; appendices defensionis meæ. iccirco necessarias qa accusationi rependentur tam attente audis. & ideo hoc etiā peto quod mihi ante ipsa crimina superest audias ut adhuc feciſti libenter & diligenter. V. Sequitur. n. de speculo longa illa & censoria oratio de quo ꝓ rei atrocitate pene diruptus est pudens: clamitans. habet speculum philosophus possidet speculum philosophus. Vt igitur habere concedam ne aliquid obiecisse te credas. si negauero non tamen ex eo accipi me necesse est. exornari quoque ad speculū solere Quid enim si Choragium Timelicum possiderem num ex eo argumentarere etiam uti me consuesse Gragidii Sirmate histrionis: Crotalum ue ad trieterica orgiamimi centuculo? Non opinor. Nam & cōtra plurimis rebus possessu careo usu fruor. Quod si neque habere utendi argumentum est. neque non utēdi. non hēre. & speculi non tam possessio culpat q̄ ispectio. Illud & doceas necesse ē quādo & qbꝰ præsentibus ī speculū ispexeri. quoniā ubi res est maiꝰ piaculū decernis. speculū philosopho q̄ ceteris mūdū ꝓphāo uidere. Cedo nūc. & si ispexisse me fateor. qđ tū crimē ē imaginē suam nosce. eāq; nō uno loco cōditā. sed quoquo uelis puo speculo ꝓmptā gestare. An tu ignoras nihil eē aspectabilius hōi nato. q̄ formā suā Eqdē scio & filioꝝ cariores eē q si miles uidēt: Et publicitꝰ simulacꝝ suū cuiq; qđ uideat ꝓ meritis præmio tribui. aut qđ sibi statuæ & imagines uariis artibꝰ effigiate uolūt nisi forte qđ artificio elaboratū laudabile habet. hoc natura oblatū culpabile iudicādū ē cū sit ī ea uel magis mirāda & facilitas & similitudo. Quippe ī oibꝰ manu faciūdis imaginibꝰ opa diutino sumitur neq; tū similitudo ęq̄ uti ī speculis cōpet. Deest. n. & luto uigor & saxo color & pictuæ rigor: & motus oibꝰ q præcipua fide similitudinē repræsentat Cū in eo uisitur imago mire relata ut similis ita mobilis & ad omnē nutū hois sui morigera eādē sem-

per cõtẽplantibus æqueua ẽ: ab ineunte pueritia: ad obeuntẽ senectã: tot ętatis uices induit: tã uarias habitudines corporis participat. Tot uultus eiusdẽ letantis uel dolentis imitatur. Eniuero qđ luto fictũ uel ære infusum: uel lapide incusũ: uel cera inustũ: uel pigmẽto illitũ: uel alio quopiã humano artificio adsimulatum ẽ: nõ multa intercapedine tpis dissimile redditur: & ritu cadaueris unũ uultũ: & ĩmobilẽ possidet. tantũ præstat imaginis artibus ad similitudinẽ referendũ: leuitas illa speculi fabra. & splendor opifex. Aut igit unius Agesilai lacedemonii sentẽtia nobis sequẽda est. qui se neq; pingi: neque fingi: unquam: diffidens formæ suæ passus est. aut si mos omnium cæterorum hominum retinendus uidetur ĩ statutis: & imaginibus non repudiandis: cur existimes imaginem suã cuiq; uisendã: potius i lapide: q; in argento? magis in tabula: q; in speculo? An turpe arbitraris formã suã spectaculo assiduo explorare: an non Socrates philosophus ultro etiã suasisse fertur discipulis suis: crebro ut semet in speculo cõtẽplarentur. ubi qui eorũ foret pulchritudine sibi cõplacitus: impẽdio ꝓcuraret: ne dignitatẽ corporis malis moribus dedecoraret. Qui uero minus se cõmendabilẽ forma putaret: sedulo operã daret: ut uirtutis laude turpitudinẽ tegeret. adeo uir omnium sapiẽtissimus: speculo etiã ad disciplinã mor; utebatur. V. Demosthenen uero primariũ dicendi artificem: qs ẽ: qui nõ sciat: semp ante speculũ quasi ante magistrũ: causas meditatũ. ita ille sũmus orator cũ a Platone philosopho facũdiã hausisset: ab Eubulide dialectico argumẽtationes edidicisset nouissimam ꝓnunciandi congruentiã ab speculo petiũ. Vtr; igitur putas maiorẽ curam decoris in adseueranda oratione suscipiẽdã: rhetori iurganti: an philosopho obiurganti. apud iudices sorte ductos paulisper disceptanti: an apud omnis homines semp diserẽti: de finibus agrorũ litiganti: an de finibus bonorum & malorũ docenti. Quid: quod nec ob hæc debet tantũmodo philosophus speculum inuisere. Nã sepe oportet nõ modo similitudinẽ suã: uerũ etiam similitudinẽ ipsius rationis cõsiderare. Dum ut ait Epicurus: profectæ a nobis imagines: uelut quædam exuuiæ iugi fluore a corporibus manantes: cum leue aliquid & solidũ offenderũt: illi se reflectantur. & retro expresse controuersim respõdeãt. an uti alii philosophi disputant. radii nosti. seu mediis oculis ꝓliquati. & lumini extrario mixti. atq; ita muniti. uti Plato arbitratur. seu tantũ oculis ꝓfecti sine ullo foris amminiculo. ut architas putat. seu intentu uiris facti uti stoici rẽtur cum alicui corpori incidere spisso & splẽdido & leui paribus angulis quibus inciderant resultent ad facies suas reduces. atq; ita qđ extra tangunt ac uisant. id intra speculũ imaginentur. Vidẽtur ne uobis debere philosophi hæc omnia uestigare. & inqre re & cũcta specula: uel uda. uel suda soli uidere. quibus præter ista quæ dixi & illa ratiocinatio necessaria est cur in planis quidẽ speculis. ferme pares obtutus & imagines uideãtur in tumidis uero & globosis omnia defectiora. at cõtra in cauis auctiora. ubi & cur leua cũ dexteris ꝓmutantur. quãdo se imago eodẽ speculo tũ recondat penitus tum foras exeat. Cur caua specula si ex aduersum soli retineantur oppositũ fomitem accendunt q; fiat uti arquus in nubibus. uarie duo soles emula similitudine uisantur. alia præterea etiusdẽ modi plurima. quæ tractat uolumine ingenti archimedes syracusanus uir in omni qdẽ geometria multũ ante alios admirabili subtilitate. sed haud sciam an ꝓpter hæc uel maxime memorandus q; inspexerat speculum sæpe. ac diligẽter. Quẽ tu librũ Emiliane si nosses. an nõ modo cãpo & glebis. uerũ etiam abaco & puluisculo te dedisses. Mihi istud crede. q; q; teterrimum os tuũ minimũ a thiesta tra

gico demutet: tã ꝓfecto diſcendi cupidine ſpeculũ inuiſeres & aliquando relicto aratro mirarere tot in facie tua ſulcos rugaꝝ. At ego nõ mirer: ſi boni cõſulis me de iſto diſtortiſſimo uultu tuo dicere: de moribꝫ tuis multo truculẽtioribꝫ reticere. Ea res eſt præterq̃ qđ nõ ſũ iurgioſus ẽt libẽter te. nup uiq: albus an ater eſſes ignorauí: adhuc hercle nõ ſatis nouí. Id adeo factũ qđ & tu ruſticãdo obſcurus es: & ego diſcẽdo occupatus ita & tibi umbra ignobilitatis a ꝓbatore obſtitit & ego nũq̃ ſtuduí malefacta cuiuſq̃ cognoſcere. ſed ſꝑ potiꝰ duxi mea peccata tegere q̃ aliena ĩdagare. Igitur hoc mihi aduerſũ te uſu uenit: qđ q forte cõſtitit in loco lumine cõluſtrato: atq; eũ alter e tenebris ꝓſpectat. Nã ad eundẽ modũ tu qdẽ quid ego in ꝓpatulo & celebri agã: facile e tenebris tuis arbitraris cũ ipſe hũilitate adita & lucifuga: nõ ſis mihi mutuo conſpicuus. Ego adeo ſeruor. Tu an hẽas ad agrũ colẽdũ: an ipſe mutuarias operas cum uicinis tuis cãbias: neq; ſcio neq; laboro: At tu me ſcis eadẽ die tris æeæ manu miſiſſe: idq; mihi patronus tuꝰ inter cætera a te ſibi edita obiecit. q̃q̃ modico priꝰ dixerat: me uno ſeruo comite æeam ueniſſe: qđ qdẽ uelim mihi reſpõdeas q poturim ex uno tris manumittere: niſi & hoc magicũ ẽ. Tantã ne eſſe mẽtiẽdi cecitatẽ dicã: an conſuetudinẽ. Venit apuleius æeam cũ uno ſeruo dein pauculis uerbis ĩtergarritis: Apuleius æeæ una die tris manumiſit: ne illud qdẽ credibile fuiſſet: eũ tribꝫ ueniſſe: oẽs liberaſſe: qđ tñ ſi ita feciſſẽ: cur potius tris ſeruos inopiæ ſignũ putares q̃ tris libertos opulẽtie. Neſcis ꝓfecto neſcis Emiliãe phũm accuſare: q famulicii paucitatẽ obprobraris: quã ego gloriæ cauſa ementiri debuiſſẽ: qppe qui ſcirẽ: non modo philoſophos: quorũ me ſectatorẽ fero: uerũetiam imperatores populi romani paucitate ſeruoꝝ gloriatus. Ita ne tandem ne hæc quidẽ legere patroni tui. M. Antonium conſularem: ſolos octo ſeruos domi habuiſſe. Carbonem uero illum: qui rebus potius eſt: uno minus: at enim Manio Curio tot odoreis longe indito. Quippe qui ter triunphum una porta egit. Et igitur Manio Curio: duos ſolos in caſtris calones fuiſſe: at ille uir de ſabinis: deque ſamnibus: deq; pyrrho triumphator: pauciores ſeruos habuit. q̃ triumphos. M. autem Cato nihil opertuit ut alii de ſe prædicarent: ipſe in oratione ſcriptũ reliquit: cum in hiſpaniam conſul proficiſceretur: tris ſuos ſolos ex urbe duxiſſe: quoniam ad uillam publicam uenerat: parum uiſum qui uteretur: iuſſiſſe duos pueros ĩ foro de menſa emi: eos quinq; in hiſpaniam duxiſſe. Hic pudens ſi legiſſet ut mea opinio eſt: aut omnino huic maledicto ſuperſediſſet: aut in tribus ſeruis multitudinem comitum philoſophi. q̃ paucitatem reprehendere maluiſſet: Idem mihi etiam paupertatem obprobrauit. acceptum philoſopho crimen. & ultro profitendum. Enimuero paupertas olim philoſophiæ uernacula eſt. frugi. ſobria. paruo potens. emula laudis. aduerſum diuitias poſſeſſa. habitu ſecura. cultus ſimplex. conſilio beneſuada. neminem unquam ſuperbia inflauit: neminem impotentia deprauauit. neminem tyrannide efferauit. delitia uentris. & inguinum neque uult ullas. neque poteſt. Quippe hæc & alia flagitia diuitiarum alumni ſolent. Maxima quæque ſcelera ſi ex omni memoria hominum percenſeas. nullum in illis pauperem reperies. ubi cõtra hanc temere inter illuſtres uiros diuites comparent. ſed quæcumque in aliqua laude miramur. eum paupertas ab incunabilis nutricata eſt. Paupertas inquam priſca apud ſæcula oĩm ciuitatũ cõditrix. oĩm artiũ reptrix: oĩm peccatoꝝ ĩops. oĩs gloriæ munifica: cũctis laudibꝫ apud oẽs nationes pfũcta. eadẽ enĩ pauptas apd græcos ſ Ariſtide

iusta in Platione benigna in Epaminõda strẽnua in Socrate sapiẽs in Homero diserta. Hadẽ pauptas etiã populo romano impiũ a primordio fundauit. ꝓq; eo in hodiernũ dus imortalibꝫ simpulo & Catino fictili sacrificat. Quod si modo iudices de causa ista sederent. C. Fabritius. ÇN. Scipio. Manius Curius quoꝝ filiæ ob paupertatẽ de publico dotibus donatæ ad maritos ierunt portãtes gloriã domesticã pecuniã publicã. Si publicola regũ exactor & agrippa populi recõciliator quoꝝ funus obrenuis opes a populo romano collatis extãtibꝫ adornatũ est: si Attilius regulus cuiꝰ agelꝰ ob similem penuriã publica pecunia cultus est. si deniq; oẽs illæ ueteres ꝓsapiæ cõsulares & cẽsoriæ & triũphales breui usura lucis ad iudiciũ istud remisse audirẽt. auderes ne pauptatẽ phõ exprobrare apud tot cõsules paupes. An tibi Claudius maximꝰ idoneꝰ auditor uidetur ad irridẽdã pauptatẽ qđ ipse uberẽ & ꝓlixã rem familiarẽ fortitus est. Erras Emiliane. & lõge huius ai frustra es. si eũ ex fortunæ indulgẽtia. nõ ex phiæ censura metiris. Si uiꝝ tã austeræ sectæ tamq; diutinæ militiæ non putas amicitiorẽ esse coercitæ mediocritati q̃ delicatæ opulentiæ. Fortunã uelut tunicã magis cõcinnã q̃ longã ꝓbare. qppe ẽt ea si non gestetur & trahatur nihiloius q̃ lacinia perdẽs ipedit & præcipitat. Et enĩ oibꝫ ad uitæ munia utendis qcq; aptã moderationẽ supergraditur oneri potius q̃ usui exuberat. Igitur & ĩmodice diuitiæ uelut ingentia & enormia gubernacula facilius mergũt quã regũt quod hẽnt irritã copiã noxiam nimietatẽ qn ex ipsis opulẽtioribꝫ eos potissimũ uideo laudari q nullo strepitu modico cultu dissimulatis facultatibus agũt & diuitias magnas administrãt sine obstẽratione. sine supbia spẽ mediocritatis pauperꝝ similes quasi ẽt ditibꝫ ad argumẽtũ modestiæ queritur imago quæpiã & color pauptatis cur eius pudeat tenuioris q ca nõ simulata: sed uere fungimur. Possum qdẽ tibi & ipsius nomini controuersiã facere neminẽ nostrũ paupẽ eẽ q supuacanea nolit. possit necessaria quæ natura oppido pauca sũt. Nãq; is plurimũ habebit q minimũ desiderabit. Habebit enĩ quãtũ uolet: qui nolet minimũ. & iccirco diuitiæ nõ melius in undis & in fœnore q̃ in ipso hominis æstimantur aio. Qui si est auaritia egenus & ad oẽ lucꝝ inexplebilis nec montibꝫ auri saciabitur. sed semper aliquid ante parta uti augeat mẽdicabit. Quæ qdẽ uera cõfessio ẽ paupertatis omnis enim cupido acquirendi ex opinione inopiæ uenit. Nec refert quã magnũ sit quod tibi minus est. Non habuit tãtã rem familiarẽ philus q̃tam Lelius. Nec Lelius q̃tam Scipio. Nec Scipio q̃tam Crassius diues. At enim nec Crassꝰ diues quãtã uolebat. ita cũ oĩs superet a suamet auaritia supatus est. oibusq; potiꝰ diues uisus ẽ q̃ sibi. At contrahi phi quos cõmemoraui nõ ultra uolẽtes quã poterãt. sed cõgruẽtibꝫ desideriis. & facultatibus iure meritoq; diuites & beati fuerũt. Paup enĩ sis appetendi egestate diues nõ egendi satietate quippe qui inopia desiderio opulẽtia fastidio cernũtur. Igitur Emiliane si pauperẽ me habere uis prius auaꝝ esse doceas necesse ẽ. Quod si nihil i aio deest. de rebꝫ extraneis quãtũ desit nõ laboro quaꝝ neq; laꝰ copia neq; culpa in penuria cõstitit. Sed finge hæc aliter esse ac me ideo pauperem quia mihi fortuna diuitias inuidit. easq; ut ferme euenit aut tutor minuit aut inimicus eripuit. aut parer nõ reliquit hoccine hoi obprobari pauperiẽ qđ nulli ex aialibꝫ uitio datur. nõ aquilæ: nõ tauro: nõ leoni: equus si uirtutibus suis polleat. ut sit æquabilis uector & cursor pernix nemo ei penuriã pabuli exprobrat: Tu mihi uitio dabis nõ facti: uel dicti alicuius prauitatem: sed quod uiuo gracili lare quod paucioris habeo partiꝰ pasco: leuiꝰ uestio: minus obsono. Atq; ego contra quantulacũq; tibi hæc uidẽtur mul

tā ēt: & nimia arbitror: & cupio me ad pauciora coercere: tāto beatior futurus: quanto collectior. Nāq; aī ita ut corporis sanitas expedita: ibecillitas lacinioſa eſt: certūq; ſignū eſt īfirmitatis: pluribꝫ indigere: ꝓrſus ad uiuēdū: uelut ad natandū is melior q onere liberior: ſunt enī ſimiliter ēt in iſta uita humanæ tēpeſtates. leuia ſuſtērātui gra uia demerſui. Equidē didici ea re præcedere maxime deos hoibꝫ. quod nulla re ad uſū ſui indigeant. Igitur ex nobis cui q̄ minimis opus ſit. eū eſſe deo ſimiliorē. Proide gratū habitū. ad cōtumeliā dicētis remfamiliarem mihi perā & baculū fuiſſe qua utinā tā tus aī forē ut præter eā ſuppellectilē: nihil quicquā reqrerē: ſed eūdē ornatū digne geſtarē. quē Crates ultro diuitiis abiectis appetiuit. Crates inq̄ ſiquid credis Emiliane uir domi inter thebanos ꝓceres diues. & nobilis amore hui⁹ hītus quē mihi obiectas remfamiliarē largā & uberē populo donauit. multis ſeruis a ſeſe remotis ſolitatē dele git. arbores plurimas & frugiferas præ uno baculo ſpreuit. Villas ornatiſſimas una pula mutauit quē poſtea cōperta utilitate ēt carmine laudauit. flexis ad hæc homericis uerſibꝫ qbꝫ ille cretā iſulā nobilitat principiū dicā ne me hæc ad defenſionē putes cōfixiſſe. πτυῤῥητὸν πόλιόν τέ τι κέδον ἔμμορε πίειρόν τε. Ceruleo in medio quædā urbs eſt pula pōto pulchra & opima. Iā cætera ēt mirifica quæ ſi tu legiſſes magis mihi perā q̄ nuptias pudētillē iuidiſſes. Perā & baculū tu phūs exprobares: Igitur & eqtibꝫ faleras. & pedibꝫ clypeos & ſigniferis uexilla. & deniq; triūphātibus quadrigas albas & togā palmatā. Nō ſunt qdem iſta platonicæ ſectæ geſtamina. ſed cynicæ inſignia familiæ. ueꝝtū hæc Diogēi & antiſtheni pera & bacul⁹. qđ regibꝫ diadema. qđ īperatoribꝫ paludamētū. qđ pōtificibus galeꝝ. qđ lituū auguribus. Diogenes qdē Cynic⁹ cū Alexādro magno: de ueritate regni certabūdus baculo uice ſceptri gloriabatur. Ipſe deniq; Hercules iuictus quoniā hæc tibi ut quædā mēdicabula animiſordēt ipſe ī q̄ Hercules luſtrator orbis. purgator feraꝝ. gētiū domitor. is tū de⁹ cū terras pagraret. paulo prius q̄ ī cælū ob uirtutes aſcit⁹ ē neq; una pelle ueſtitior fuit. neq; uno baculo comitatior. Quod ſi hæc exēpla nihil putas. ac me nō ad cām agēdā. ueꝝ ad cenſū diſſerūdū uocaſti ne qd tu reꝝ meaꝝ neſcias. ſi tū neſcis ꝓfiteor mihi ac fratri meo relictū a patre ſeſtertia. xx. paulo ſec⁹ id qđ a me longa pegrinatione & diutinis ſtudiis & crebris liberalitatibꝫ modicæ iminutū. Nā & amicoꝝ pleriſq; opē tuli & magiſtris plurimis gratiā retuli quorūdā ēt filias dote auxi neq; enī dubitaſſem eqdē uel uniuerſū patrimoniū īpendere ut acqrerē mihi qđ maius eſt contēptu patrimonii. Tu uero Emiliane. & id gen⁹ hoīes uti tu es inculti & agreſtes tāti reuera eſtis quātū hētis. ut arbor infœcūda & infœlix quæ nullū fructū ex ſeſe gignit tāti eſt ī precio quanti lignū eius in trūco. At tū parce poſtea Emiliane pauptatē cuipiā obiectare qui nup uſq; agellū zatharēſē quē tibi unicū pater tuus reliquerat ſolus uno aſſello ad tempeſtiuū hymbrē triduo exarabas. Neq; enī diu eſt cū te crebræ mortis ꝓpinquoꝝ imeritis hæreditatibꝫ fulſerunt. Vnde tibi potius q̄ ob iſtā teterrimā facie cha ron nomē eſt. De patria mea uero qđ eā ſitā Numidiæ & Getuliæ in ipſo cōfinio meis ſcriptis oſtendi ſcis qbꝫ memet uerbis ꝓfeſſus ſum cū Lolliano Auito. el. præſētepublice differerē Seminumidam & Semigetulā nō uideo quid ſit in ea re pudendū haud minus q̄ Cyro maiori quod q̄enere mixto fuit Semimedus ac Semiperſa. Nō enim ꝓgnatus ſed ut moratus quiſq; ſit ſpectandum nec qua regione ſed qua ratione uitam uiuere inierit conſiderandum eſt: Oſitori & Cauponi merito eſt conceſſum olus & uinum ex nobilitate ſoli cōmendare uinum thaſium holus phliaſium. Quippe illa

Veſtitior

Semi-numida

Semi-getula

Semiperſa

Semi-medus

terra alumna multū ad meliorē saporē iuuerit & regio fœcūda: & cælū pluuium & uē
tus elemento: & sol apricus: & solū sucidū. Enīuero aīo hoīs extrīsecus ihospitali cor
pore īmigranti. quid ex īstis addi: uel minui ad uirtutem: uel malitiam potest: quan
do non in omnibus gentibus uaria ingenia prouenere: q̄q̄ uideātur quædā stultitia:
uel sollertia insigniores. V. Apud socordissimos scytas Anacharsis sapiens natus est.
ana- Apud athenienses Catos Melecides fatuus. Nec hæc eo dixi: quo me patriæ meæ pœ
charsis nīteret: & si adhuc syphacis oppidū essemus: quo tamen uicto: ad Masinissam regē
concessimus munere populi. Ac deinceps ueteranorum militum nouo conditu: splē
didissima colonia sumus: in qua colonia patrem habui loco principis duumuiralem
cunctis honoribus perfunctum: Cuius ego locum in ea rep. exinde ut participare cu
riam cœpi: nequaquā degener: pari spero honore & extimatione tueor. Cur ego illa
protuli: ut mihi tu Emiliane minus posthac succenseas: potiusq; ut ueniam īpertias:
si per negligentiam forte non elegi illo tuum atticum zarathe ut in eo nascerer: nonne
uos puditum est: hæc crimina tali uiro audiente: tam asseuerate obiectare: friuola &
inter repugnantia simul promere: & utraq; tamen reprehendere. At non contraria ac
cusatis: peram & baculum ob auctoritatem: & carmina & speculum ob hylaritem.
Vnum seruum: ut deparci: tris libertos ut profusi. Præterea eloquentiam græcam:
patriā barbaram: quin igitur tandem expergiscimini. At uos cogitatis apud Cladiū
maximum dicere: apud utrum seuerum: & totius prouīciæ negociis occupatum. qn
inquā uana hæc conuitia aufertis: quin ostenditis: quid insimulauistis: scelera īmunia
Flaccet & inconcessa maleficia: & artes nephandas. cur uestra oratio rebus flaccet: strepitu
uiget. Aggredior enim iam ad ipsum crimen magiæ: quā ingenti tumultu ad inuidiā
mei accensum frustrata expectatione omnium per nescio quas aniles fabulas defla
grauit. Ecquandone uidisti maxime flammam stipula exortam: claro crepitu: largo
fulgore: cito incremento: sed enim materia leui: caduco īcendio: nullis reliquiis: hem
tibi illa accusatio iurgiis inita. uerbis aucta argumētis defecta: nullis post sententiā
tuam reliquiis calumniæ permansuram. Quæ quidē omnis Emiliano fuit in isto uno
destinata me magum esse & ideo mihi libet quærere ab eruditissimis eius aduocatis
Mag9 quid sit magus. Nam si quod ego apud plurimos lego persarum lingua magus est.
qui nostra sacerdos quod tandem est crimē sacerdotem esse. & rite nosse atq; scire atq;
callere leges cerimoniarum fas sacrorum ius religionum. Si quidem magia. id est qđ
Plato interprætatur. cum cōmemorat quibus nam disciplinis querum regium adole
scentem persæ imbuant. Verba ipsa diuini uiri memini quæ tu mecum maxime reco
gnosce dicentia. Ὦ γὸ μᾶῤ μαγῳϊοᾶγ τᾶΛιΛᾶόκει τΝγξωροῦὸτγὸῦ τοῦωρὸμοξοῦ ᾶὸτι
Λᾶ τὸῦ τοδεῶγὸγᾶπᾶιᾶ: Audistis ne magiā q eā temere accusatis artē esse diis īmorta
libus acceptam colendi eos ac uenerandi pergnarā piam scilicet & diuini scientem. iā i
de a Zoroastre & Oromace auctoribus suis nobilem. Cælitum antistitā quippe quæ
Zāol- inter prima regalia docetur nec ulli temere inter Persas concessum est magū esse. haud
sis magis q̄ regnare. Idem Plato in alia sermocinatiōe de Zamolsi quodam thracii gene
ris. sed eiusdem artis uiro ita scriptum reliquit.

Quod si ita est cur mihi nosse non liceat uel zamolsi bona uerba uel zoroastri sacerdo
tia. Sin uero more uulgari eum isti proprie magum existimant qui communione lo
quendi cum diis immortalibus ad omnia quæ uelit incredibilia quadam ui cantami
num polleat oppido miror cur accusare non timuerint. quem posse tantum fatētur.

Neq; enim tam occulta & diuina potentia caueri pōt: itidem ut cætera. Sicariū qui in iudiciū uocat: comitatus uenit: qui uenenariū accusat: scrupulosius cibatur: qui furē arguit. sua custodit. Eniuero qui magū: qualē isti dicūt: in discrimen capitis deducit quibꝰ comitibꝰ: qbꝰ scrupulis: quibꝰ custodibꝰ perniciē cæcā & ieuitabilē phibeat. Nulli. s. & ideo id genus crimē nō est eius accusare. qui credit. Verū hæc ferme cōmuni quod dā errore īperitoꝝ phis obiectantur. ut partim eoꝝ qui corpoꝝ causas meras: & simplicis rimātur. irreligiosos putent: eoq; aiant deos abnuere. Vt Anaxagorā & Leucippū & Democritū & Epicurū. cæteroſq; rerum naturæ patronos. partim autē qui prudentiā mundi curiosius uestigant & impensius deos celebrant eos uero uulgo magos nominēt quasi facere etiam sciant. quæ sciant fieri. Vt olim fuere Epimenides & Orpheus: & Pythagoras. & Ostanes. ac dehinc similiter suspectata Empedocli. Cathormeæ Socrati Demoniō Platonis.

Gratulor igitur mihi. cum & ego tot & tantis uiris adnumeror. Cæterum quæ ab illis ad ostendendū crimē obiecta sūt. uana & inepta & simplicia uerear ne ideo tantum crimina putes q obiecta sūt. Cur inquid piscium quædā genera quæsisti. quasi id cognitionis gratia phō facere non liceat: qd' luxurioso gulæ causa liceret. Cur mulier libera tibi nupsit post annos. xiii. uiduitatis quasi non magis mirandū sit. quod tot annis non nupserit. Cur prius q̄ tibi nuberet. scripsit nescio quid in epistola quod sibi uidebatur quasi quis q̄ debeat causas alienæ sententiæ reddere. At enim maior natu non est iuuenem aspernata. igitur hoc ipsū argumentum est nihil opus magia fuisse ut nubere uellet mulier uiro uidua cælibi. maiori iuniori. Iam & illa similia habet quidem apuleius domi. quod secreto colit. quasi non id potius crimen sit quod colas non habere. Cecidit præsente apuleio puer quid enim si iuuenis. quid si etiam senex adsistēte me corruisset. uel morbo corporis impeditus uel lubrico soli prolapsus. Hiscine argumentis magiā pbatis. casu puerili. & matrimonio mulieris & obsonio piscīū. Possem equidē bono periculo. uel his dictis contentus perorare quoniam tamen mihi pro accusationis longitudine largitur: atq; supereſt. cedo si uidetur singula cosideremus. Atqui ego omnia obiecta seu uera. seu falsa sint non negabo. sed perinde atq; si facta sint fatebor. ut omnis ista multitudo q̄ plurima undique ad audiendum conuenit aperte intelligat. nihil in philosophos non modo uere dici. sed ne falso quidem posse confingi quod non ex innocentiæ fiducia q̄uis liceat negare tamen habeant potius defendere. Primum igitur argumenta eorum conuincam. ac refutabo nihil ea ad magiam pertinere deinde etsi maxime magus forē tamen ostendam neq; causam ullam. neq; occasionem fuisse ut me in aliquo maleficio experirentur. Ibi etiam de falso inuidia deque epulis mulieris perperam lectis & nequius interpretatis deque matrimonio meo ac pudentillæ disputabo. Idque a me susceptum officii gratia q̄ lucri causa docebo: Quod quidem matrimonium nostrum Emiliano huic immane quanto angori quantæq; inuidiæ fuerit. Inde omnis huiusce accusationis obeundæ ira & rabies & denique insania exorta est. Quæ si omnia palam & dilucide ostendero. tunc denique te claudi maxime & omnis qui adsunt contestabor puerum illum Sicinium pudentem priuignum meum cuius obtentu & uoluntate a patruo eius accusor nuperrime curæ meæ ereptum postq̄ frater eius Pontianus natu maior & moribus melior diem suum obiit. atque ita in me ac matrē suam nefarie efferatum non mea culpa desertis liberalibus studiis ac repudiata omni disciplina

scelestis accusationis huius rudimentis: patruo Emiliano potius q̃ fratri Pontiano similem futurꝫ. Nũc institui ꝓficiscar ad oĩa Emiliani huiusce deliramẽta orsus ab eo qđ ad suspicitionẽ magiæ quasi ualidissimũ in principio dici aĩaduertisti: nõnulla mepiscium genera ꝑ quosdã piscatores precio quæsisse. Vtrũ igitur horũ ad suspectandã
Phrygiones magiã ualet qꝫ ne piscatores mihi piscẽ quæsierunt. s. ergo phrygionibus: aut fabris: negocium istud dandũ fuisse, atqꝫ ita opera cuiuscꝫ artis permutanda si uellẽ calũnias uestras uitare: ut faber mihi piscẽ ut piscator mutuo lignũ dedolaret. An ex eo intelle xistis maleficio quæri pisciculos quod precio quærebantur. Credo si cũuiuio uellẽ gratis quæsissem. Quin igitur ẽt ex aliis pleriscꝫ me arguitis: nam sępenumero & uinum & holus & pomũ & panẽ precio mutaui. Eo pacto cupediariis oĩbꝰ famẽ decernis qs ab illis obsonare audebit. Si quidẽ statuitur: oĩa edulia que depenso parantur: nõ cœnæ: sed magiæ desiderari. Quod si nihil remanet suspicionis: neqꝫ in piscatoribꝰ mercede inuitatis: ad quod solent ad piscem capiundũ quos tamen nullos ad testimoniũ ꝓduxere. Quippe qui nulli fuerunt: neqꝫ in ipso precio rei uenalis. cuius tamen quãtitatem nullã taxauere. Ne si mediocre precium dixissent cõtemneretur: si plurimum non crederetur: si in his ut dico nulla suspicio est: respõdeat mihi Emilianus: quo proximo signo ad accusationem magiæ sit inductus. Pisces inquit quæris: nolo negare: sed oro te: qui pisces quærit magus est. Equidem non magis arbitror: quã si leporem quærerem: uel apros uel altilia. An soli pisces habent aliquid occultum aliis: sed magis cognitum. Hoc si sis: quid sit: magus es profecto: sin nescis confitearis necesse est id te accusare: quod nescis. Tã rudis uos esse omnium litterarum: omnium denique uulgi fabularum: ut ne fingere quidem possitis ista ueri similiter: quid enim competit ad amoris ardorem accendendum piscis brutus & frigidus: aut omnino res pelago qnæsita. nisi forte hoc uos ad mendacium induxerit quod Venus dicitur pelago exorta: audi sis tam non impudens q̃ multa nescius: qui de piscibus argumentum magiæ recepisti. At si Vergilium legisses: profecto scisses alia quæri ad hanc rem solere. Ille eni quãtũ scio enumerat uittas mollis & uerbenas pĩguis: & thura mascula: & licia discolora. pæterea lauꝫ fragilẽ. limũ durabilẽ. cærã liquabilẽ. Nec minus quæ iam in opere scripsit serio. Falcibus & messe ad lunam quæruntur ahenis pubentes herbæ nigri cũ lacte ueneni: Queritur & nascentis equi de frõte reuulsus. Et matri præreptes amor. At tu pisciũ insimulator: longe diuersa instrumẽta magis attribuis nõ frõtibꝰ teneris detergẽda. sed dorsis squalentibꝰ excidẽda nec fõdo reuellanda: sed ꝓfũdo extrahenda nec falcibꝰ medenda: sed hamis iuncanda postremo in maleficio ille uenenũ noĩat tu pulmẽtũ ille herbas & surculos tu squamas & ossa: ille pratũ decerpit: tu fluctum scrutaris. Memorassem tibi etiam Theocriti paria: & alia Homeri: & Orphei plurima & ex comœdiis: & tragœdiis græcis, & ex historiis multa repetissem: nisi te dudum animaduertissem græcam pudentillæ epistolam legere nequisse. Igitur unũ ẽt poetã latinũ attingã uersus ipsos quos agnoscẽt. qui Lesbiũ legere. V. Phileta omnia undiqꝫ eruũt. Antiphates illud q̃ritur. Trochiscilli ũgues. tẽiæ radiculæ herbæ surculi. Aureę illices bichordilę hinnientũ dulcedines. Hęc & alia q̃ fisse me potiꝰ q̃ pisces. lõge uerisimiliꝰ cõfinxisses. His eteni fortasse ꝑ famã puulgatã fides fuisset si tibi ulla
Bichordilę eruditio adfuisset. Enĩuero pisces: adq̃ remfaciat captꝰ nisi ad epulas coctꝰ: cęterum ad magiam nihil. q̃q̃ uideatur mihi adiutare dicam unde id coniectnm. Pythagoram plerique Zoroastri sectatorem similiterqꝫ magię peritum arbitrari tamẽ memo

rię prodiderunt cum aīaduertisset proxime metapontum in littore Italię suę. quam subsiciuam græciā fecerat. a quibusdā piscatoribus euerriculū trahi: fortunā iactus eius emisse. & precio dato: iussisse illico pisces eos: q capti tenebantur: solui retibus: & reddi pfundo. V. Quos scilicet eum de manibus emissurū nō fuisse: siquid in his utilead magiam cōperisset. Sed. n. uir egregie doctus: & ueterū æmulator meminerat Homerū poetā multiscium: uel potius cōctarum rerum adprime peritum. uim omnem medicaminum: non mari: sed terræ scripsisse: cum de quadam. Saga: ad hunc modum memorauit. C. Itemq; alibi carminum similiter. Cum tamē nunq; apud eū marino aliquo: & pisculento medicauit. nec Proteus faciē: nec Vlyxes scrobem. nec eolus follēs. nec Helena craterā: nec Circe poculū: nec Venus cingulū. V. At uos soli reperti estis ex oī memoria: q uī barbarū: & radicū: & surculorū: & lapillorū: quasi quadā colluuiōe naturæ: de sūmis mōtibus ī mare trasferatis: & penitus piscīū uentribus insuatis. C. Igit ut solebat ad magorū cerimonias aduocari Mercurius carminū uector: & illex aī Venꝰ: & Luna noctiū cōscia: & maniū potēs Triuia: uobis auctoribus post hac Neptunnus cū Salacia: & portunus cū oī choro Nereidū: ab æstibus fretoꝝ ad æstus amorū transferentur Dixi cur nō arbitrer qcq; negocii esse magis & piscibus. Nūc si uidetur: credamus Emiliano: solere pisces etiā ad magicas potestates adiuuare. Nū ergo ꝓpterea qcūq; piscē quærit: & ipse magus ē. Eo qdem pacto: & q myoparones quæsierit: pirata erit. & q uectem. pfossor. & qgladiū: sicarius. Nihil in rebus oībus tā innoxiū dices: quin id possit aliquid aliqua obesse. nec tā letū qd non possit ad tristitudinē itelligi. Nec tamē icirco omnia ad nequiorē suspitionē trahūtur: ut si thus & casiam & myrrhā: cæteroſq; id genus odores funeri tantū emptos arbitreris: cū & medicamēto parētur & sacrificio. Cæteꝝ eodē piscīū argumēto: ēt Menelai socios puta b magos fuisse. quos ait poeta præcipuꝰ fle xis humulis apud pharū insulam fame ꝓpulsos esse etiā mergos & delphinos & scyllas. Tu eodē referes etiā gulones omnis: q ipenso pisces precio a piscatoribus mercātur. ēt ipsos piscatores qui oium generꝫ piscis arte acquirūt. Cur ergo & tu q̄ris? nolo equidē. nec necessariū habeo tibi dicere. sed p te: si potes. ad hæc q̄ sisse me argue. ut si hellebor: uel cicutam: uel sucū papaueris emissem: itē alia eiusdē modi: quorū modera: us usus salutaris. sed cōmixtio uel quātitas noxia est: qs æquo aīo pateretur: si me per hoc ueneficii arcesseres: quod ex illis potest homo occidi? V. Videamus tamen q̄ fuerit piscīū genera tā necessaria ad habēdū: tāq; rara adreperiēdū: ut merito statuto premio q̄rerētur. Tria oīno nominauerāt. unū falsi duo mentiti: falsi: q; leporē marinū fuisse dixerūt: q alius oīno piscis fuit: quē mihi Thenus cōseruus noster: medicinæ nō ignarus: ut ex ipso audisti ultro attulit ad ispiciundū. nā qdē leporē nondū ēt iuenit. sed ꝓfiteror me quę rere & cætera. nō piscatorib9 mō. ueꝝ etiā amicis meis negocio dato: qcūq; minus cogniti generis piscis īciderit. ut eius mihi aut formā cōmemorēt. aut ipsum uiuū. si id neqerit. uel mortuū ostēdāt: q̄obrē id faciā. mox docebo. Mentiti autē sūt callidissimi accusatores mei ut sibi uidēt. cū me ad finē calūniæ cōfixerūt duas res marinas. ipudicis uocabulis q̄sisse. q̄s Tānonius ille cū utriusq; sexus genitalia itelligi uellet. sed eloq ꝓpīantiā. causidicus sūm9 neqret. multū ac diu hæsitatio. tandē uirile marinū. nescio q̄ circūlocutiōe male ac sordide nominauit. sed enī fœminal nullo pacto repiens mūditer dicere ad mea scripta cōfugit. qa & equodā meo libro legie. Interfœmineū tegat. & fœmoris obiectu. & palmę uelamēto. Hęc ēt

pro ſua grauitate uitio mihi uortebat: q; me nec ſordidiora dicere honeſte pigeret:

Fringultio

V. At ego illi cõtra iuſtius exprobrauerim: q; q eloquẽtiæ patrocinium uulgo ꝓfitea-tur: etiã honeſta dictu ſordide blatteret: ac ſæpe in rebus nequaq̃ difficilibus fringul-tiat: uel oio obmuteſcat: cædo. n. ſi ego de Veneris ſtatua nihil dixiſſem: neq; inter fœ-mineũ nominaſſem: q bus tandẽ uerbis accuſaſſes crimẽ illud tam ſtulticiæ q̃ linguæ tuæ cõgruẽs? an quicq̃ ſtultius: q̃ ex nominũ ꝓpinquitate uim ſimilẽ rei; coniectari? Et fortaſſe an præacute repperiſſe uobis uidebamini. At quæſiſſe me fingeretis ad ille-cebras magica: duo hæc marina: ueretillã: & urginal: diſce enĩ nomina rei; latina: q̃ ꝓpterea uarie nominaui: ut denuo inſtructus accuſes: memẽto tamẽ tã ridiculũ ar-gumentũ fore: deſiderata ad res uenereas marina obſcœna: q̃ ſi dicas marinũ pectinẽ cõmẽdo capillo quęſitũ: uel aucupandis uolãtibus piſcẽ accipitrẽ: aut uenãdis apris piſcẽ apriculũ: aut eliciendis mortuis. marina caluaria. Reſpondeo igit̃ ad hunc ue-ſtrũ locũ nõ minus inſulſe: q̃ abſurde cõmentũ: me haſce nugas marinas: & quiq̃lias littoralis neq; precio neq; gratis q̃ſiſſe. illud etiã præterea reſpondeo: neſciſſe uos q̃da me quæſitũ fingeretis. Hæc. n. friuola: q̃ nominaſtis: pleraq; i littoribus oibus cõge-ſtim & aceruatim iacẽt. & ſine ullius opa: quãlibet leuiter motis flucticulis ultro fo-ras euoluuntur. Quin ergo dicitis me eadẽ opa precio ĩpenſo ꝓ plurimos piſcatoris quæſiſſe de littore: cõchulã ſtriatã: teſtã hebetẽ: calculũ teretẽ: præterea cancros; fur-cas: echinorũ caliculos: lolliginum ligulas: poſtremo aſſulas: feſtucas: reſticulas: & oſtrea ꝓgami uermiculata: deniq; muſcũ: & algã: & cætera maris eiectamẽta: q̃ ubi-q; littoꝛ uentis expellunt: ſalo expuuntur: tẽpeſtate reciprocantur: trãquillo deſerũ tur. Neq;. n. minus iſtis q̃ cõmemorauit accommodari poſſunt: ſimiliter ex uocabu-lo ſuſpiciones. Poſſe dicitis ad res uenerias ſumpta de mari ſpuria & faſcina: ꝓ nomi-nũ ſimilitudinẽ: q minus poſſit ex eodẽ littore calculas ad ueſicã: teſta ad teſtamen-tũ. Cancer ad ulcera: alga ad quercerũ. V. Ne tu Claudi maxie nimis patiẽs uir es: & oppido ꝓxima humanitate q haſce eoꝛ argumẽtatiõis diu hercle ppeſſus ſis. eqdem cũ hæc ab illis. quaſi grauia & iuincibilia dicerẽtur. illoꝛ ſtulticiam redebã. tuam pa-tiẽtiam mirabar: Cæteꝛ quãobrẽ plurimos iã piſcis cognouerim quorũdam adhuc neſcius eẽ noli: diſcat Emilianus. quoniã uſq; adeo rebus meis curat. q̃q̃ ẽ iã præcipi-ti. & occidua ſenectute. ramẽ & ſi uidetur ſuſcipiat doctrinã ſeram plane. & poſt ui-nũ. legat ueterũ philoſophorũ monumẽta. tãdem ut itelligat nõ me primum hęc re-quiſiſſe. ſed iam pridem maiores meos Ariſtotelẽ dico. & Theophraſtũ. & Eudemũ. & Lyconẽ. cæteroſq; Platonis minores. qui plurimos libros de genitu animalium. de-que uictu. deque particulis. deque omni differentia reliquerunt. Bene quod apud te maxime cauſa agitur. qui pro tua eruditione legiſti profecto Ariſtotelis multiiuga uolumina. Præterea problemata innumera eiuſdem tum ex eadem ſecta cæterorum in quibus id genus uaria rractantur. quæ tanta cura conquiſita. ſi honeſtum & glorio-ſum fuit illis ſcribere cur turpe ſit nobis experiri. præſertim cum ordinatius & cohi-bilius. eadem græce & latine adnitar conſcribere. & in omnibus aut omiſſa acqui-rere. aut defecta ſuppl ere. V. Permittite. ſi opera eſt. quædam legi de magicis me-is: ut ſciat me Emilianus plura q̃ putat quærere. & ſedulo explorare. pro me tu li-brum ex græcis meis quos forte hic amici habuere. ſedulique naturalium quæſtio-num. atque eum maxime in quo plura de piſcium genere tractata ſunt. Interea dum hic quærit. ego exemplum rei competus dixero. Sophocles poeta Euripidi æmu-

Veretilla Virginal

Cõgeſtim Conchula ſtriata Eiectamenta

Sophocles

lus & superstes. uixit enī ad extremā senectam. V. Cū igitur accusaretur a filio suomet dementiæ: quasi iā ꝑ etatē desiperet protulisse dicitur colonameū suam peregregiam tragœdiarum. quā forte tum in eo tēpore cōscribebat. eā iudicibus legisse. nec quicq̄ amplius pro defensione sua addidisse nisi ut audacter dementiæ cōdemnarēt si carmina senis displicerēt. ibi ego comperio omnes iudices tanto poetæ adsurrexisse. miris laudibus eum tulisse ob argumenti sollertiam, & cothurnū fecundiæ. nec ita in tumultu omnis abfuisse: quin accusatorē potius demētiæ cōdēnarēt. Inuenisti tu libꝝ: Beasti. cedo enī experiamur: an & mihi possint ī iudicio litteræ meæ ꝑdesse. lege pauca in principio: deinde quædam de piscibus. At tu ītera dū legit causam sustine. Audisti maxime quorum pleraq̄ scilicet legeras apud antiquos philosophorum: & memento de solis piscibus: hæc uolumina a me cōscripta: qui eorū coitu ꝑgignantur: q ex limo coalescant: quotiens & quid anni cuiusq̄ eorū generis fœminæ subuentāt: mares suriant. Quibus mēbris & causis discrerit natura uiuiparos eorū & ouiparos: ita enim latine appello: quæ græci. V. Et ne pose animalium genita pergam: deide de differentia & uictu: & membris: & ætatibus: cæteriscq̄ plurimis scitu quidē necessariis. sed in iudicio alienis: pauca etiam de latinis scriptis meis: ad eandē peritiam pertinentibus: legi iubebo: in quibus animaduertes: cum in eis cognitu rara: tum nomine etiam romanis inusitata: & inhodiernū: quod sciā: ifecta. Ea tamē nomina labore meo & studio: ita de græcis prouenēr: ut tamē latina moneta percussa sint: uel dicāt nobis Emiliane patroni tui: ubi legerint latine: hæc pronunciata uocabula: de solis aquatilibus dicam: nec cætera animalia nisi ī cōmunibus differentes attingam. ausculta igiē quæ dicam. Iam me clamabis magica nomina ægyptio: uel babylonico ritu percensere: possum etiam pergere: sed non est opere in istis diem terrere. ut sit mihi tempus aggredi ad cætera: hæc interim quæ dixi pauca recita: latine a me enunciata.

Sub uento Surio

Vtrū igiē putas philosopho: nō secundū cynicā temeritatē rudi: & idocto: sed qui se Platonicæ scholæ meminerit: utrū ei putas turpe scire ista: an nescire: negligere: an curare: nosse quanta sit: etiā ī istis ꝓuidentiæ ratio: an de diis īmortalibus matri. & patri credere. Q. Ennius Hædeus phagitica: q̄ uersibus scripsit. innumerabilia piscīū genera enūerat: q̄ scilicet curiose cognorat: paucos uersus memini: eos dicā. Qib⁹ ut clypea præstat: mustela marina. Mures sunt æniaspera ostrea plurima abidi. Mus mitylene ē pectē carādrum: q̄ apud ūbracie finis. Brū dusiiq̄ sargus bonus ē hūc magnus si erit sume. Apriculū piscē sito primū eē tarēti. Surrenti ælopē: facemas glaucū apud cumas qd Scaꝝ præterii cerebꝝ Iouis pene supremi. Nestoris ad patriā hic capitur: magnusq̄ bonusq̄. Melanurū: turdū: merulāq̄ umbrāq̄ marinā. V. Polypus corcyræ: caluaria pinguia carne. purpura: marriculi: mures: dulces quoq̄ echini. Alios etiam multis uersibus decorauit: & ubi gentium quisque eorum inueniatur. ostendit q̄liter assus: aut iussulentus optime sapiat. nec tamen ab eruditis reprehenditur. ne ego reprehendar. qui res pauciss̄imis cognitas græce. & latine. propriis & elegantibus uocabulis conscribo? C. Cum hoc satis dixi. tum aliud accipe. quid enim tandem si medicinæ neque instudiosus: neque imperitus: quæ-

Sargꝰ

piam remedia ex piscibus quæro. ut sane sunt plurima: cũ in aliis oĩbus rebus eodẽ naturæ munere interspersa: atq; interseminata: tum etiã non nulla in piscib9 ad remedia nosse: & ea cõquirere. magi potius eẽ: q̃ medici: q̃ deniq; philosophi putas: q illis nõ ad quæstũ: sed ad suppetias usurus est. V. Veteres quidẽ medici etiam carmina remedia uulnerũ nominãt: ut omnis uetustatis certissimus auctor Homerus docet: q facit Vlyxi de uulnere sanguinẽ profluẽtem sisti cantamine. Nihil enĩ quod salutisferendæ gratia fit: erumnosum ẽ. C. At enĩ inquit piscem cui rei nisi male ꝓscidisti? quẽ tibi Thenus cõseruus attulit. Quasi uero nõ paulo prius dixerim me de pticulis omnium animaliũ: de situ earẽ: deq; numero: deq; cã cõscribere ac libros Aristotelis & explorare studio & augere: atq; admiror: qd unũ a me piscículum inspectum sciatis: cũ iam plurimos ubicũq; locorũ oblati sint: æque inspexerim: præsertim quod ego nihil clanculo: sed omnia in ꝓpatulo ago. V. At quis uel extrarius arbiter assistat: morehoc & instituto magistrorũ meorũ: qui aiũt: hominẽ libere & magnificum debere si queat: in primori fronte animũ gestare. hũc adeo piscículũ? quem uos Leporẽ marinum nominatis: plurimis qui aderant ostendi. C. Nec dũ etiã decerno: quid uocẽt: nisi quærã sane accuratius: quod nec apud ueteres philosophos proprietatẽ eius piscis reperio. q̃q̃ sit omniũ rarissima: & hercule memoranda. qppe solus ille quãtum sciã: cum sit cætera ex ossis. xii. numero ossa: ad similitudinẽ talorũ suillorum: in uẽtre eiꝰ cõnexa & cathenata sunt: quod Aristoteles si scisset: nũquã ꝓfecto omisisset scripto ꝓdere: qui aselli piscis solius omniũ i media aluo corculũ situm ꝓ maximo memorauit. Piscem inquit ꝓscidisti. Hoc quis ferat philosopho crimen esse. qd lanio uel coco non fuisset. Piscem proscidisti qd crudum id accusas: si cocto uentrem rusparet. Hepetia suffoderem: ita ut apud te puerulus ille Sicinus pudens suo met obsonio dixit: eam rem non putares accũrandam. V. At qui maius crimen est philosopho comesse pisces: q̃ inspicere. an ariolis licet iecinora rimari: philosopho contemplari nõ licebit: V. Qui se sciat omniũ animalium aruspicem: omnium deum sacerdotem. Hoc i me accusas: quod ego & maximus in Aristotele miramur: cuius nisi libros bibliothecis exegeris: & studiosorum manib9 extorseris: accusare me non potes. Sed de hoc pene plura q̃ debui: Nunc præterea uide q̃ ipsi sese reuincant. aiunt mulierem magicis artibus: marinis illecebris: a me petitam: eo in tempore: quo menõ negabunt in getuliæ mediterraneis montibus fuisse: ubi pisces per Deaculionis diluuia reperiantur. quod ego gratulor nescire istos: legisse me Theophrasti quoque & Nicandri. Cæterũ me etiam ueneficiis postularent: eum ut quidẽ hoc negociũ ex lectione & æmulatiõe aristotelis nactus sum. nõ nihil & Platone meo adhortante: q ait. eum qui ista uestiget.

V. Nunc quoniam pisces horum satis patuerunt: accipe aliud pari quidem stultitiæ: sed multo tamen uanius. & nequius excogitatu. scierunt & ipsi argumentum piscarium futile. & nihil futurum præterea nouitatem eius ridiculam. quis enim fando audiuit ad maleficia magica disquamari: & exdorsari piscis solere potius aliquid de rebus peruulgationibus. & iã creditis fingendũ esse: V. Igit ad præscriptũ opinionis & famæ cõfinxere puerẽ quẽpiã carmine cantatũ: remotis arbitris. secreto loco. arula & lucerna. & paucis ꝺsciis testibꝰ. ubi icãtat9 sit. corruisse postea nesciẽtẽ sui excitatũ: Nec ultra istis qdẽ ꝓgredi mẽdacio ausi. &. n. fabula ut ipleret. addẽdũ ẽt illud fuit: puerẽ eundẽ multa prẽsagio prędixisse: qppe hoc emolumẽtũ cãticis accipimus præ

Cantamen

Extrarius

Ruſparet

Diſq̃mari

Exdorſari

ſagium. & diuinationem: nec modo uulgi opinione: uerũ etiã doctorum uirorũ auctoritate hoc miraculũ de pueris cõfirmatur. Memini me apud Varronẽ philoſophũ uirũ accuratiſſime doctũ: atq; eruditũ cũ alia huiuſmodi tũ hoc etiam legere Trallibus de euentu Mithridatici belli magiga percontatione cõſultantibus puerũ in aqua ſimulachrũ Mercurii cõtẽplãtem: q̃ futura erãt. C. Ix. uerſibus eeciniſſe. M. Itẽq; Fabiũ cum quingentos denarios perdidiſſet: ad Nigidiũ conſultũ ueniſſe: ab eo pueros carmine inſtinctos ĩdicaſſe: ubi locorũ defoſſa eſſet crumena cũ parte coꝛ. C. Cæteri ut forẽt diſtributi: unũ etiam denariũ ex eo numero habere. M. Catonẽ philoſophũ: quẽ ſe a pediſſequo in ſtipe Apollinis accepiſſe: Cato cõfeſſus ẽ. Hæc & alia apud plerosq; de magiis & pueris lego equidem: ſed dubius ſententiæ ſum: dicã nẽ fieri poſſe: an negem: q̃q̃ Platoni credã: inter deos atq; homines: natura & loco medias quaſdã diuorũ poteſtates interſitas. eaſq; diuinationes cunctas: & magoꝝ miracula gubernare: quin & illud mecũ reputo poſſe animũ humanũ: & puerile præſertim ſimplicẽq; ſeu carminũ auocamẽto: ſiue odorũ delenimẽto ſoporari: & ad obliuionẽ præſentium externari. & pauliſq; remota corpis memoria: redigi ac redire ad naturã ſuam: q̃ eſt immortalis ſcilicet: & diuina: atq; ita ueluti quodam ſapore futura rerum præſagãr. Verum eniuero: ut iſta ſeſe habent ſi qua fides hiſce rebus ĩpercienda ẽ: debet ille neſcio: qui puer: puidus: quantum ego audio: & corpe decorus: atque integer deligi: & animo ſollers: & ore facũdus: ut in eo aut diuina poteſtas: quaſi bonis ædibus diuerſetur. Sitamẽ ea pueri in corpore includitur. aut ipſe animus expergitus: cito ad diuinationẽ ſuã redigatur. quæ ei prompte inſita: & nulla obliuione ſauitia. & hebes facile reſumatur. Nõ enĩ ex omni ligno ut pythagoras dicebat. debet Mercurius excudi. Quod ſi ita ẽ: nominare quis ille fuerit puer ſanus. incolumis: ingenioſus: decorus: quem ego carmine dignatus ſim initiare. M. Cæterũ Thallus quem nominaſtis: medico potius: q̃ mago indiget. Eſt enim miſer morbo comitiali ita infectus: ut ter aut quater die ſæpenumero: ſine ullis cantaminibus corruat: omniaq; mẽbra conflictionibus debilitet. facie ulceroſus: fronte & occipitio conquaſſatus. oculis hebes. naribus hiulcus. pedib9 caduc9. C. Maxius omniũ magus ẽ: quo præſente Thallus diu ſteterit. ita plerũque morbo ceu ſomno uergens inclinatur. M. Eum tamẽ uos carminibus meis ſubuerſum dixiſtis: quod forte me coram ſemel decidit. conſerui eius plerique adſunt. quos exhiberi denunciaſtis. Poſſunt dicere homines quid i Thallo diſpiciant. cur nemo audeat cum eo ex eodem catino cœnare. Eodem poculo bibere. & quid ego de ſeruis uos ipſi uidetis. negate Thallum multo prius q̃ ego Aeeam uenirẽ corruere eo morbo ſolitũ: medicis ſæpenumero oſtenſum. Negant hoc conſerui eius qui ſunt in miniſterio ueſtro? omniũ rerum cõuictum me fatebor. niſi de omnium cõſenſu. rus diu ablegatus ẽ in lõginquos agros. ne familiã cõtaminaret. Q d ita factum necab illis negari põt: Eo nec potuit hodie a nobis exhiberi. C. Nã ut omnis iſta accuſatio temeraria & repentina fuit. nudiuſtertius nobis Emilianus denunciauit. ut ſeruos numeros quindecim apud te exhiberemus. adſunt quatuordecim qui in oppido erãt. M. Thallus ſolus: rus ablegatus ut dixi quidẽ. fermead centeſimũ lapidem longe ex oculis: C. Thallus ſolus abeſt. ſed miſimus qui eũ curriculo aduehat. Interroga maxime quanttuordecim ſeruos. quos exhibemus. M. Thallus puer ubiſit. & q̃ ſalue agat. interroga ſeruos accurratorũ meorum. nõ negabunt turpiſſimum puerum corpore putri & morbido. cãducũ barbarum ruſticanũ. Bellũ uero puerum elegiſtis

Auocamẽtum Externari

quẽ quis ſacrificio adhibeat: cuius caput cõtingat: quẽ pulchro pallio amiciat: a quo
reſponſum ſperet: uellẽ Hercule adeſſet. tibi cum Emiliane permiſiſſem: ut teneres
ipſe: ut interrogares: iã in media quæſtiõe: hic ibidẽ pro tribunali oculos trucis in te i-
Spũa uertiſſet: faciẽ tuã ſpuma būdus cõſpuiſſet: manus cõtraxiſſet: caput ſuccuſſiſſet: po
būd9 ſtremo in ſinu tuo corruiſſet. V. Quattuordecĩ ſeruos quos poſtulaſti: exhibeo: cur
illis ad quæſtionẽ nihil uteris? unũ puerũ: atq; eum caducũ requiris: quẽ olim abeſſe
pariter mecũ ſcis? C. Quæ alia eſt euidentior calumnia. xiiii. ſerui petitu tuo adſunt:
eos diſſimulas: unus puerulus abeſt: eum iſimulas? V. Poſtremo qd uis. puta Thal-
lum adeſſe. uis ꝓbare eũ præſente me cõcidiſſe. ultro cõfiteor: carmine id factũ dicis
Hic puer neſcit: ego nõ factũ: reuinco: nũc caducũ eſſe puerũ: nec tu audebis negare.
C. Cur ergo carmini potius: q̃ morbo attribuat eius ruina. An euenire nõ potuit: ut
forte præſente me idem pateretur: quod ſæpe alias multis præſentib9. qd ſi magnum
putarẽ: caducũ deiicere: quid opus carmine fuit. V. Cũ icẽſus gagates lapis: ut apud
phyſicos lego: pulchre & facile hunc morbũ exploraret: Cuius odore etiã i uenaliciis
uulgo: ſanitatẽ: aut morbũ uenaliũ experiantur. C. Etiã orbis a figulo circunactus:
nõ difficile eiuſdẽ ualitudinis hominẽ uertigine ſui corrigit ita ſpectaculũ rotatõis ei9
animum ſauciũ debilitat: ac multo plus ad caducos conſternendos figulus ualet: q̃
magus. V. Tu fruſtra poſtulaſti: ut ſeruos exhiberem: ego nõ de nihilo poſtulo: ut no
mines: q nã teſtes huic piaculari ſacro adfuerit: cũ ego ruentem Thallũ impellerem:
unum omnino nominas puerulũ illũ Siciniũ pudentẽ: cuius me noĩe accuſas: is enĩ
affuiſſe ſe dicit. C. Cuius pueritia: & ſi nihil ad religionẽ ſuffragaretur: tamẽ accuſatio
fidem derogaret. V. Facilius fuit Emiliane: ac multo grauius: tete ut ipſum diceres in
terfuiſſe: & ex eo ſacro cæpiſſe dementiri potius: q̃ totũ negociũ: quaſi ludicrũ: pueris
Incan donares: puer cecidit: puer uidit: num etiã puer aliqs incãtauit. Hic ſatis ueteratorię
to Tannonius pudens: cũ hoc quoq; mendatiũ frigere: ac ꝓpe iam oĩum uultu: & mur
mure exploſum uideret: ut uel ſuſpiciones quorundã ſpe moraretur: ait pueros alios
producturũ: qui ſint æq; a me incantati: atq; ita ad aliam ſpeciũ argumenti trãſgreſ-
ſus eſt. Quod q̃q̃ diſſimulare potui. tamẽ ut oĩa. ita hoc quoq; ultro prouoco. cupio
enim produci eos pueros. quos ſpe libertatis audio cõfirmatos ad mentiendũ. ſed ni
hil amplius dico q̃ ut producãt. Poſtulo igitur & flagito Tannoni pudens ut expleas
quod es pollicitus. cedo pueros iſtos qbus cõfiditis. ꝓduc. nomina q ſint. mea aqua
licet ad hoc utare. dic inquã Tannoni. quid taces. qd cõtaris. qd expectas. q; ſi hic neſ
cit quid dixerit. aut nomina oblitus eſt? At tu Emiliane cede huc. dic quid aduocato
tuo mandaueris: exhibe pueros. quid expalluiſti. qd taces. Hoccine accuſare ẽ. Hoc
cine tantũ crimen deferre. An Claudium maximũ tantũ uirum ludibrio habere. me
calumnia inſectari. qd ſi forte patronus tuus uerbo ꝓlapſus ẽ. & nullos pueros ha-
bes quos ꝓducas ſaltẽ quattuordecim ſeruis. quos exibui ad aliquid utere. aut cur ſi
ſti poſtulabas. tantã familiã magiæ accuſans: de quindecĩ ſeruis denunciaſti. q; ſi de
ui accuſares. quot tandẽ ſeruos poſtulares. Sciũ tergo aliquid qndecĩ ſerui. & occul-
tum nõ eſt. & magicũ eſt. alteꝝ horũ fatearis neceſſe eſt. aut illicitum nõ fuiſſe in quo
tot cõſcios non timuerim. aut ſi illicitum fuit. ſcire tot conſcies non debuiſſe. magna
iſta quantum ego audio. res eſt legibus delegata: Iam inde antiquitus. xii. tabulis ꝓ-
Incre pter incredundas frugum illecebras iterdicta. Igitur & occulta non minus q̃ tetra &
dũd9 horribilis. plerũq; noctibus uigilata. & tenebris obſtruſa. & arbitris ſolitaria. & car-

minibus murmurata cui nō modo seruoꝝ: ueꝝ etiam liberoꝝ pauci adhibētur & tu quindecim seruos uis interfuisse nuptiæ ne illę fuerūt: an aliud celebratū officiū an cū uiuiū tempestiuū quidecim serui sacrum magicum participant quasi quindecim uiri sacris faciundis creati. Cui tamē rei tot numero adhibuisse si conscientiæ nimis multi sūt qndecim liberi homines populus est: totidē serui familia. totidē uincti ergastulum. An adiutorio multitudo eoꝝ necessaria fuit: qui diutie hostias lustralis tenerēt at nullas hostias nisi gallinas nominasti. An ut grana turis numerarent. an ut Thallū prosternerent. Mulierem ēt liberā perductā ad me domum dixistis. eiusdem Thalli ualitudinis. Quam ego pollicitus sim curaturū eam quoq; incantatā a me corriusse: ut uideo uos palæstritam non magum accusatum uenistis ita omni qui me accesserit interdicitis cecidisse. Negauit tamen quærente te Maxime Themison medicus a quo mulier ad inspiciendum perducta est. quicquam ultra passam: nisi quæsisse: ecquid illi aures obtinnirent & utra eorum mgis ubi responaderit dextram sibi aurē nimis inquietam confestim discessisse. Hic ego maxime quanquam sedulo impræsentiarū a laudibus tuis tempero ne ubi tibi ob causam istam uidear blāditus tamen sollertiā tuam in percontando nequeo quin laudem. Dudum enim cum agitarentur hæc & illi incatatam mulierem dicerent. medicus qui adfuerat abnueret: quæsisti tu nimis q̄ prudenter. quod mihi emolumentum fuerit incantandi. responderunt ut mulier ruere. Quid deinde mortua est inquis negarūt. Quid ergo dicitis q̄ apuleii commodū si ruisset. Ita enim pulchre ac perseueranter tertio quæsiuisti ut qui scires omnium factorum ratione diligentius examinandas. ac sæpius causas quæri facta concedi. eoq; etiam patronos litigatorum causidicos nominari. q̄ cur quæq; facta sint expediant. Cæterum negare factum facilis res est & nullo patrono idiget recte factū uel pperam docere id uero multo arduū & difficile est. Frustra igitur an factū sit q̄ritur q̄d nullā malā cām habuerit: ut fecerit: ita facti reus: apud bonū iudicē scrupulo q̄stionis liberatur: si nulla fuit ei rō peccādi. Nūc quoniā neq; incantatā: neq; prostratā mulierem ꝓbauerūt: & ego nō nego petitu medici a me ispectā: dicā tibi Maxime. cur illud de aurū tinnitu quæsierim: nō tam purgandi mei gratia in ea re quā tu iam preiudicasti neq; culpæ neq; crimini confinē: q̄ ut nequid auribus tuis & doctrinæ tuæ congruens reticuerim. Dicam igitur q̄ breuissime potuero: etenim admonendos es mihi: non docendus. Plato philosophus in illo præclarissimo. Timæo: cęlesti quadā facūdia uniuersum mundū molitus: postq̄ de nostri quoq; animi trinis potestatib9 sollertissime disseruit: & cur quæq; mēbra nobis diuina prouidentia fabricata sint: aptissime demonstrauit: causam morborum omniū trifariā pcenset. Primā causam primordiis corporis attribuit: Si ipse elemētoꝝ qualitates: humida & frigida: & his duæ aduersæ nō cōgruāt. id adeo euenit: cū quæpiā eaꝝ modo excessit: aut loco demigrauit. Sequens causam morborum inest in eorum uitio: quæ iam concreta ex simplicibus elementis: una tamen specie coaluerunt: ut est sanguinis species: & uisceris: & ossis: & medullæ porro illa quæ ex hisce singularibus mixta sunt. Tertio in corpore concremata uarii fellis. & turbidi spiritus: & pinguis humoris: nouissima ægritudinum incitamenta sunt. Quorum e numero præcipua sit materia morbi comitialis: de quo dicere exorsus sum. cum caro in humorē crassum: & spumidum inimico igni colique scit: & spiritum indidem parto ex candore compręssi aeris albida & tumida tabes fluit. Ea nam q̄ tabes: si foras corpris prospirauit: maiore dedecore: q̄ noxa diffundi

Obtinnirent

Prospirauit

tur: pectoris enim primorē cutim uitiligine insignit: & omnimodis maculationibus conuariat. sed cui hæc usu uenerit: nunquam postea comiciali morbo attentatur: ita ægritudinem animum grauissimam: leui turpidine corporis compescat. Enimuero si pernicios illa dulcedo intus cohibita: & bili atre sociata uenis omnibus furens pes uasit. deinde ad sūmum caput uiam molita dirum fluxum cerebro imiscuit. illico re galem partem animi debilitat: quæ ratione pollens: uerticem hominis uelut arcē: & regiam insedit eius quippe diuinas uias & sapientis meatus obruit & obturbat quod facit minore pernicie per soporē cū potu & cibo plenos: comitialis morbi prænuncia strangulatione modice angit. sed si usque adeo aucta est: ut etiam uigilantiū capiti of fundatur: tum uero repentino mentis nubilo obtorpescūt. & moribūdo corpore cessante aio cadunt eū nostri non modo maiorem & comicialem: uerum etiam diuinum morbū ita ut greci ἐφογοσον nuncuparunt: uidelicet qđ animi partē rationalē quę lō ge sāctissima est: eam uiolet. Agnoscis Maxime rationē Platonis quātū potui ꝓtem pore perspicue explicatā cui ego fidē arbitratus causā diuini morbi esse cū illa pestis in caput redūdauit. aut quanq̄ uideor de nihilo percontatus: an esset mulieri illi caput graue: ceruix torpens: tempore pulsata. auris sonora: & cæterum quod dextræ auris crebriores tinnitus fatebatur: signū erat morbi penitus adacti nam dextera corporis ualidiora sunt: eoque minus spei ad sanitatē reliquūt eū & ipsa ægritudini accūbunt Aristoteles adeo in problema- is scriptū reliquit: quibus ęque caducis a dextero mor bus occipiat eorum esse difficiliorē medelam. Longum est si uelim Theophrasti quo que sentētiā de eodem morbo recensere. Est enim etiam eius egregius liber de caduc cis: quibus tū in alio libro: quē de nō uidentibus aīalibus conscripsit. remedio esse ait exuuias stellionū: quas uelut senium more cæterum serpentium tempori bus statu tis exuant. sed nisi confestim eripias. maligno ne præsagio an naturali ad petentia illi co conuertuntur. & deuorant. Hæc iccirco commemoraui nobilium philosophorū disputata. simul & libros sedulo nominaui. nec ullum ex medicis: aut poetis uolui attingere: ut isti desinant mirari si philosophi suapte doctrina causas morborū & re media nouerunt: Igitur cum ad inspiciendum mulier ægra curationis gratia. ad me perducta sit: atq; hoc & medici confessione qui adduxit meam ratiocinationem recte factū esse conueniat aut constituāt magi: & malefici hominis esse morbis mederi. aut si hoc dicere non audent: fateantur se in puero & muliere caducis uanas & prorsus ca ducas calumnias intendisse. Immo enim si audire uerum uelis Emiliane. tu potiꝰ ca ducus. qui iam tot calumniis cecidisti: neq; enim grauius est corpore. quā corde colla bi pede potius. quā mente corruere. in cubiculo despui quā in ipso splendidissimo cœ tu detestari. At tu fortasse te putas sanum. quod non domi contineris. sed insaniam tuā quoquo te duxerit. sequeris. At qui si contedere uis furorē tuum cum Thalli furo re. inuenies per multum interesse. nisi q; Thallus sibi tu etiam aliis furis. Cæterum thallus oculos torquet tu ueritatem thallus manus contrahit: tu patronos. thallꝰ pa uimētis illiditur tu tribunalibꝰ. Postremo ille quicquid agit. i ægritudine facit: igno rans peccat. At tu miser prudens & sciens delinquis tanta uis morbi te instigat falsū pro uero insimulans infectum pro facto criminaris. quem innocentem liquido scis. tamen accusas ut nocentem. Quin etiam quod præterii. sūt quæ fatearis nescire & ea dem rursus quasi scias criminaris. Ais enim me habuisse quædam sudariolo iuoluta apud lares pontiani. Ea inuoluta quæ & cuius modi fuerint. nescisse te cōfiteris. neq;

Sudariola

præterea quēq̄ esse qui uiderit: tamē illa contendis instrumēta magiæ fuisse. Nemo tibi blandiatur Emiliane. Non est in accusādo uersutia. ac ne impudētia quidē: ne tu arbitreris quid igitur. Furor infœlix acerbi animi & misera insania crudæ senectutis. His enim pene uerbis, cum tam graui & pspicaci iudice egisti. Habuit Apuleius quæ piā linteola inuoluta apud lares pōtiani. Hæc quoniā ignoro quæ fuerint: iccirco magica fuisse contēdo. Crede igitur mihi quod dico quia id dico quod nescio. O pulchra argumenta: & aperte crimen reuincentia: hoc fuit quoniam quid fuerit ignoro. Solus repertus es Emiliane qui scias etiam illa quæ nescis tantum super omnes stulticiæ uectus es: quippe qui solertissimi & acerrimi phōq̄ fuerūt ne iis quidem confidendū esse aiunt quæ uidemus. At tu de illis quoq̄ affirmas. quæ neq̄ conspexisti unquam neq̄ audisti. Pontianus si uiueret: atq̄ eum interrogares quæ fuerint in illo inuolucro: ne scire se responderet libertus etiam ille qui clauis eius loci in hodiernū habet & a uobis stat nunquā se ait inspexisse: quanquā ipse aperiret. utpote promus librorq̄: qui illic erant conditi pene quotidie & clauderet sæpe nobiscum multo sæpius solus intraret linteum in mensa positum cerneret. sine ullo sigillo: sine uinculo. Quid ni enim magicæ res in eo occultabantur eo negligentius adseruabā. sed enim libere scrutandum & inspiciendum si liberet etiam auferendum temere exponebam alienæ custodiæ cōmēdabā: alieno arbitrio permittebā. Quid igitur in præsentiarq̄ uis tibi credi: quod ne pontianus quidē sciret qui in diuiduo contubernio mecū uixit: id te scire quē nunq̄ uiderim nisi pro tribunali. An quod libertus assiduus cui omnis facultas inspiciēdi fuit quod his libertus nō uiderit te: qui nunq̄ eo accesseris uidisse. Denq̄ ut quod nō uiderit id tale fuerit quale dicis. At qui stulte si hodie illud sudariolum tu increpisses: quid ex eo promeres ego magicum uideri tū de eo tecum decertarē: aut ego subiectū dicerem: aut remedio acceptum aut sacro traditum: aut somno imperatū. Mille alia sunt quibus possem more cōi & uulgatissima obseruationū consuetudine uere refutare. Nūc id postulas: ut quod deprehensū & detentū tū nihil ad me apud bonū iudicē læderet: id inani suspicione incertū & incognitū condēnet. Hāud sciā. an rursus ut soles dicas. Quid ergo illud fuit: quod linteo tectū apud lares potissimū deposuisti. ita ne est Emiliane: sic accusas ut oīa a reo percontere: nihil ipse adferas cognitū quāobrē piscis quæris cur ægram mulierem inspexisti quid in sudario habuisti, insutū: accusatum an interrogatū: uenisti: si accusatū: tu argue quæ dicis si interrogatum. noli præiudicare quid fuerit quod ideo te necesse est interrogare. quia nescis. Cæterq̄ hoc quidē pacto omnis homines rei constituentur: si ei qui nomen cuiuspiam detulerit nulla necessitas sit probādi. omnis contra facultas percontandi. quippe omnib9 sicut forte negocium magiæ facessitur. quicquid omnino egerint. obiicietur. uotum in alicuius statuæ femore assignasti. Igitur magus es: aut cur signasti. tacitas preces in templo deis allegasti. Igitur magus es: aut quid optasti. contra. nihil in templo præcatus es. Igitur magus es aut cur deos non rogasti. Similiter si posueris donum aliquod: si sacrificaueris: si uerbenam sumpseris. Dies me deficiet: si omnia uelim persequi: quorum rationem similiter calumniator flagitabit. præsertim quod conditum cunq̄ quod obsignatum. quod inclusum domi obseruatur. id omne eodem argumento magicū dicetur. aut e cella promptuaria in forum atq̄ in iudicium proferetur. Hæc quanta sint & ueiusmodi Maxime. quantusq̄ camp9 calumnus. hoc Emiliane tramite aperiatur quantiq̄ sudores innocentibus hoc uno sudariolo adferantur. possū eqdē pluribꝰ di-

Promus

ſputaure. ſed faciã quod inſtitui: & quod nõ neceſſe é: cõfitebor & interrogat⁹ ab emi
liano reſpondebo. Interrogas Emiliane quid in ſudario habuerim. At q̃q̃ oĩno poſitũ
illũ ſudariũ meũ in bibliotheca pontiani poſſim negare tũ maxime fuiſſe concedã: eũ
habeã dicere: nihil in eo fuiſſe quæ ſi dicã: neq; teſtimonio aliquo neq; argumẽto reuin
cãr: uemo enĩ qui attingerit. eſt unus libertus ut ait q uiderit: tũ inq̃ per me licet fue
Reptiſ rit repertiſſimum: ſic enim ſi uis arbitrare: ut olim Vlyxi ſocii theſauꝝ reppiſſe arbitra
ſimum ti ſũt: cũ utrẽ nentoſiſſimũ manticularentur. Vis dicã cuiuſmodi illas res in ſudario
Manti obuolutas: laribus Pontiani cõmendarim. Mox tibi geretur: ſacroꝝ pleraq; initia in
culare græcia pticipaui. Eoꝝ quædã ſigna & monumẽta tradita mihi a ſacerdotibus ſedulo
tur conſeruo. nihil inſolitũ. nihil cognitũ dico. uel unius liberi patris ſymmyſtæ qui ade
ſtis: ſcitis: quid domi conditũ cæletis & abſq; oĩbus prophanis tacite uenerẽmini. At
ego ut dixi multiiuga ſacra & plurimos ritus: uarias cerimonias: ſtudio ueri & officio
erga deos didici. Nũc hoc ad tempus cõpono. ſed abhinc ferme trienniũẽ: cũ primis
diebus: quibus aeeam uenerã puplice differens de Aeſculapii maieſtate: eadẽ iſta præ
me tuli: & quod ſacra noſſem percenſui: Ea diſputatio celebratiſſima ẽ uulgo legitur:
in oĩum manibus uerſatur non tam facundia mea q̃ mentione æſculapii religioſis acce
ſibus cõmendata. dicite aliqui: ſiq forte meminit: huius loci principiũ. Audis ne Ma
xime multos ſuggerentis. ĩmo etiã ecce liber offertur: recitari ipſa hæc iubebo quoniã
oſtendis humaniſſimo uultu: auditione te iſta nõ grauari. Etiam ne cuiq̃ mirũ uideri
poteſt: cui ſit ulla memoria religionis: hominẽ tot myſteriis deum conſcium. quædã
ſacrorum crepundia domi adſeruare. atq; ea lineo texto inuoluere quod puriſſimum
eſt rebus diuinis uelamentum quippe lana ſegniſſimi corporis excrementum pecori
detracta: iam ide Orphei & Pythagore ſitis prophanus ueſtitus ẽ: ſed enĩm mundiſſi
ma lini ſeges: inter optimas fruges terra exorta non modo indutui: & amictui ſanctiſ
ſimis ægiptiorum ſacerdotibus. ſed opertui quoq; inde rebus ſacris uſurpatur. Atq;
ego ſcio nonnullos: & cum primis Emilianum iſtum facetiæ ſibi habero: res diuinas
deridere: nam ut audio percenſentibus iis. qui iſtum nouere nulli deo ad hoc æui ſup
plicauit. nullum templum frequentauit: ſi fanum aliquod prætereat nephas habet:
adorandi gratia manum labris admouere. Iſtius uero nec diis rurationis. qui eum pa
ſcunt: ac ueſtiunt. ſegetis ullas. aut uitis. aut gregis primicias impartit nullum in uil
la eius delubrum ſitum. nullus locus aut lucus cõſecratus. Ec quid ego de luco & de
lubro loquor: negant uidiſſe ſe qui fuere: unũ ſaltẽ in finibus eius: aut lapidẽ unctum
aut ramũ coronatũ. Igitur agnomenta ei duo indita Charon ut iam dixi: ob oris & ai
Mẽo diritatẽ. Sed alterũ qd libentius audit: ob deoꝝ contẽtũ Mezentius. Qua propter fa
racula cile intelligo: haſce ei tot initioꝝ enumerationes nugas uideri. & forſã ne ob hãc diui
ni contumaciã nõ inducat in aĩum. ueꝝ eſſe qd dixi me ſanctiſſime tot ſacroꝝ ſigna.
& memoracula cuſtodire. Sed ego qd de me mezentius ſentiat. manũ non uorterim.
Cæteris aũt clariſſima uoce ꝓfiteor ſi qui forte adeſt eorũdẽ ſolemniũ mihi particeps
ſignũ dato & audiat licet quæ ego adſeruẽ. Nã equidẽ nullo unq̃ periculo cõpellar: q̃
reticenda accepi. hæc ad prophanos annũciare. Vt puto maxime ſatis uideor: cui uis:
uel iniquiſſimo aĩum expleſſe. Et quod ad ſudariũ ptineat omnẽ criminis maculã de
terſiſſe ac bono iam piculo ad teſtimoniũ illud Craſſi quod poſt iſta quaſi grauiſſimũ
legerunt a ſuſpicionibus Emiliani tranſcenſurus. Teſtimonium ex libello legi audi
ſti Gumiæ cuiuſd. & deſperati Lurconi. Iunii Craſſi me in eius domo nocturna ſa-

era cū appio Quintiāo amico meo factitasse: qui ibi mercede diuersabatur. Idque se ait Crassus. quanq̄ meo tēpore uel alexandriæ fuerit. tamen cæde & fumo: & auium plumis cōperisse. s. eum cum alexandriæ sympositia obiret. Est enim Crassus iste. qui nō inuitus de die in ganeas correpat. In illo cauponis nidore pinnas de penatibus suis aduectas aucupatū. fumū domus suæ agnouisse patrio culmine longe exortū: Quē si oculis uidit ultra Vlyxi uota & desideria. Hic quidem est oculatus. Vlyxes fumū terra sua mergentē cōpluribus annis elitore prospectans. frustra captauit. Crassus i paucis. quibus abfuit mensibus eundē fumū: sine labore in taberna uinaria sedens cō spexit. Sin uero naribus nidorem domesticū præsensit uincit idem sagacitate odoran di canes & Vlturios cui enim cani cui ulturio alexandrini cæli quicquam abusq; Aeē siū finibus oboleat. Est quidē Crassus iste sūmus Helluo: & oīs fumi non iperitus: sed ꝑfecto studio bibendi: quo solo censentur. facilius ad eū Alexandia uini aura q̄ fu mi pueniret. Intellexit hoc & ipse incredibile futurum. Nā dicitur ante horam diei se cundā: ieiunus adhuc & abstemius: testimoniū istud unedidisse. Igitur scripsit hæc se ad hūc modū cōperisse: postq̄ Alexandria reuenerit: domum suā rectā contendisse: ex qua iam Quintianus migrarat: ibi in uestibulo multas auium pinnas offendisse: præterea parietes fulgine deformatos quæsisse causas & seruo suo quem aere reliquerit eūq; sibi de meis & Quintiani nocturnis sacris indicasse. Quā uero subtiliter cōpositū & ueriſimiliter cōmentum: me si quid eius facere uellem non domi meæ potius factuq; fuisse: Quintianū istū qui mihi assistit: quem ego ꝑ amicicia quæ mihi cū eo ar tissima est: pro q̄ eius egregia eruditione & perfectissima eloquentia: honoris & lau dis gratia nomino. Hūc igitur Quintianū si quas auis cœna habuisset: qui pinnas cō uerteret: & foras abiiceret. Præterea fumi tantā ui fuisse ut pietes atros redderet. eāq; deformitatā: quoad habitauit passum in cubiculo suo Quitianū. Nihil dicis Emilia ne. Non est ueriſimile: nisi forte Crassus nō in cubiculū reuersus perrexit: sed suo mo re recta ad focū. Vnde autem seruus Crassi suspicatus est noctu potissimum parietes fumigatos an ex fumi colore: uidelicet fumus nocturnus nigrior est: eoq; diurno fu mo differt. Cur autē suspicax seruus: ac tam diligens passus dst Quintianum migra re: prius q̄ mundam domum redderet. Cur ille plumæ quasi plumbeæ tam diu usque ad aduentum Crassi manserunt: nōne simul & Crassus seruus suus: sed ipse hæc poti us de fuligine & pinnis mentitus est: dū nō pōt nec in testimonio dando discedere lō gius a culina. Cur autem testimonium ex libello legistis. Crassus ipse. Vbi gētium ē. An alexandriā tedio domus remeauit. An parietes suos detergit: an quod uerius est: ex crapula helluo attemptatur. Nam equidem hæc fabra tecum hesterna die animad uerti satis nobiliter in medio foro tibi Emiliane obructantem: quærea nomenclatori bus tuis Maxime quanquam est ille cauponibus: h̄ nomenclatoribus. notior tamen inquam interroga: an hic Iunium crassum aeensum uiderint: non negabunt. exhi beat nobis Emilianus iuuenem honestissimum cuius testimonio nititur. q̄d sit diei uides. dico crassum iam dudum ebrium stertere. aut secundo lauacro ad repotia cœ næ obeunde uinolentum sudorem in balneo desudare. Iste cum maxime præsens per libellum loquitur non quin adeo sit alienatus omni pudore. ut etiam sua oculis tuis si foret sine rubore ullo mentiretur. sed fortasse nec tantulum potuit ebrius sibi tem perare ut hanc horam sobriæ expectaret. aut potius Emilianus de consilio fecit ne eū sub tam seueris oculis tius cōstitueret. ne tu beluam illam uulsis maxillis. fœdo aspe

Helluo

Repotia

ctu de specie improbares: cũ animaduertisses caput iuuenis barba & capillo popula-
tum: madentis oculos: cilia turgentia: rictũ: saliuosa labia: uocem absonam: manuũ
tremorẽ: ructus. Nam patrimonium omne iam iam pridem abliguritũ: quicq̃ ei de
bonis paternis supererat: nisi una domus ad calumniam uenditandum: quam tamen
nunquam carus: q̃ in hoc testimonio locauit. Nam temulentum istud mendacium
tribus milibus nummis Emiliano huic uendidit: idque æræ nemini ignoratur. Om-
nes hoc antequam fieret cognouimus: & potui denunciatione impedire: nisi scirẽ men
dacium tam stultum potius Emiliano: qui frustra redimebat: q̃ mihi qui merito con-
temnebam: ob futurum uolui & Emilianum damno affici & Crassum testimonii sui
dedecore prostitui. Cæterum nudiustertius haud quanq̃ occulta res acta est in Rufi-
ni cuiusdam domo: de quo mox dicam: intercessoribus & deprecatoribus ipso Rufi-
no & Calpurniano. quod eo libentius Rufinus perfecit: quod erat certus ad uxorem
suam cuius stupra sciens dissimulat: non minimam partem premii ei9 Crassum rela
turum. Vidi te quoque maxime coitionem aduersum me & coniurationem eorum p
tua sapientia suspicatum. Simul libellus ille prolatus est: totam rem uultu aspernan
tem. Denique quanquam sunt soluta audacia & importuna impudentia prædíti: ta-
men testimonio crassi: cuius obloquisse fecem uidebant. nec ipsi ausi sunt perlegere nec
quicquam eo niti. Verum ego ista propterea commemorauí: non quo pinnarum for-
midines: & fuliginis maculam te præsertim iudice timerem. sed ut ne ipunitum cras-
so foret: quod Emiliano homini rustico fumum uendidit. Vnde etiam crimen ab illis
cum pudentillæ litteras legerent: de cuiusdam sigilli fabricatione prolatum est: quod
me aiunt ad magica maleficia occulta fabrica: ligno exquisitissimo comparasse. & cũ
sit celeti forma turpe & horribile: tamen impendio colore & græco uocabulo grẽcum
uerbum deest nuncupare. Nisi fallor: ordine eorum uestigia persequor: & sigillatí ap
prehendens omnem calumniæ textum retexo. Occulta fuisse fabricatio sigilli: quod
dicitis qui potest: cuius uos adeo atificem non ignorastis: ut ei uti præsto esset: denũ
ciaueritis. En adest Cornelius Saturninus artifex uir inter suos & arte laudat9: & mo
ribus comprobatus: qui tibi maxime paulo ante diligenter scisciranti: omnem ordi-
nem gestæ rei summa cum fide & ueritate percensuit. me cum apud eum multas geo-
metricas formas Gnosso uidissem: subtiliter & adfabre factas: inuitatum eius artifi-
cio: quædam mechanica ut mihi elaborasset petisse: simul & aliquod simulacrum cu
iuscunque uellet dei: cui ex more meo supplicassem: quacunque materia dummodo
lignea exculperet. Igitur primo buxeam tẽptasse. Interim dum ego ruri ago: sicinii
Põtianum priuignum meum: qui factum uolebat: impetratos hebeni loculos: a mu
liere honestissima Capitolina ad se attulisse. Ex illa potius materie rariore & durabi
liore uti faceret. adhortatum. Id munus cum primis gratum mihi fore. Sed ea se fecis
se: perinde ut loculi suppetebant. Ita minutatim ex tabellis compacta crassitudine
Mercuriolum mercuriolum expediri potuisse. Hæc ut dico omnia audisti. C. Præterea a filio capi-
toline probissimo adolescente: qui præsens est: scisciratante te eadem dicta sunt. Ponti
anum loculos petisse. Pontianum Saturnino artifici detulisse: etiam illud non nega-
tur: V. Pontianum a Saturnino perfectum sigillum recepisse: & postea dono mihi
dedisse. His oĩbꝰ palã atq; apte pbatis: qd oĩno supest. ĩ quo suspitio aliq̃ magiæ ddi
tescat. imo qd oĩno ẽ. quod uos manifesti mendacii nõ reuincat: occulte fabricatum
eẽ sigillum dixistis: quod Pontianus splẽdidissimus eques fieri curauit. quod Satur-

ninus uir grauis. & probe iter suos cognitus: in tabernula sua sedens: propalã excul-
pſit: quod ornatiſſima matrona munere ſuo adiuuit: qđ & futurũ & factũ multi cum
ſeruorũ: tũ amicorꝝ. qui ad me uẽtitabant ſcirẽt: lignũ a me toto oppido quęſitũ: nõ
piguit uos cõmentiri. quem quidẽ abfuiſſe meo tẽpore ſcitis: quem iuſſiſſe fieri quali
cunqꝫ materia probatũ eſt. Tertiũ mendaciũ ueſtrũ fuit. macilentã uel oĩo euiſcera
tam forma diri cadaueris fabricatã: prorſus horribilẽ & larualẽ. Quod ſi cõpertum
habebatis ante euidens ſignũ mãgiæ: cur mihi ut exhiberem: nõ denunciaſtis. An ut
poſſetis in rem abſcentẽ libere mentiri. Cuius tamẽ falſi facultas. opportunitate qua
dam meæ cõſuetudinis uobis adempta eſt. V. Nam morem mihi habeo quoquo eam
ſimulacrũ alicuius dei inter libellos cõditũ geſtare: eiqꝫ diebus feſtis: thure & mero &
aliquãdo uictimis ſupplicare. Dudũ ergo cum audirem ſceleſtum. per q̃ impudenti
mendacio dictitari: iuſſi curriculo iret aliquis: & ex hoſpitio meo mercuriolũ afferet
quem mihi Saturninus iſte ęęę fabricatus eſt: cedo tu cum uideant: teneant: conſide-
rent. Ecce uobis quẽ ſceleſtus ille ſceleſtũ nominabat. Auditis ne reclamationem om-
nium qui adſunt. Auditis ne mendacii ueſtri damnationẽ. Non uos tot calumniaꝝ Diſpu
tandẽ diſpudet. Hiccine eſt ſceleſtus. Hiccine eſt larua. Hoccine eſt qđ appellitaba- det.
tis dæmoniũ: magicũ ne iſtud. an ſolẽne & cõe ſimulacrũ eſt. Accipe quæſo Maxime
& cõtemplare bene: tam puris & tam ptis manibus tuis traditur res cõſecrata. Ecce ui-
de q̃ facies eius decora & ſuci plena ſit: q̃ hilaris dei uultus ut decenter utrinqꝫ lanugo
malis deſerpat: ut in capite criſpatus capillus ſub uno pilei umbraculo appareat: q̃ le
pide ſup tempora pares pinulæ emineant. q̃ aũt feſtiue circa humeros ueſtis ſubſtri-
cta ſit. Hũc qui ſceleſtũ audet dicere: profecto ille ſimulacra deorũ nulla uidet: aut
oĩa negligit. hũc deniqꝫ qui laruã putat: ipſe eſt laruatus. V. At tibi Emiliane pro iſto
mendacio: aut deus iſte ſuperũ & inferũ cõmeator: utrorũqꝫ deorũ malã gratiã: ſem- cõmea
perqꝫ obuias ſpecies mortuorꝝ. quicqd umbrarũ eſt uſquã: quicqd lemurũ: quicqd tor.
manium: quicqd laruarꝝ oculis tuis oggerat oĩa noctiũ occurſacula. oĩa buſtorꝝ formi Ogge
damina. oĩa ſepulchrorꝝ terriculamenta. a quibus tũ ævo & merito haud lõge abes. ro.
Cæterꝝ platonica familia: nihil nouimus niſi feſtũ & lætũ & ſolẽne & ſuperũ. & cæle Occur
ſte quin altitudinis ſtudio. ſecta iſta etiã cælo ipſo ſublimiora quæpiã ueſtigauit: & facula.
in extimo mundi tergo degit. Sit me uera dicere Maximus: qui Formi
legit in Phedro diligenter. Idem maximus optime intelligit: ut de nomine etiã uobis damĩa
reſpõdeam: quis nam ſit ille nona me primo. ſed a platone muncupatus βασιλεύς. Terri-
Quis nã ſit ille βασιλεὺς. totius rerũ naturę cã: & ratio. & origo initialis: ſummus culamẽta.
animi genitor. æternus animãtiũ ſoſpitator. aſſiduus mundi ſui opifex. ſed enim ſi-
ne opera opifex: ſine cura ſoſpitator: ſine propagatione genitor: neqꝫ loco neque tem
pore: nec ulla uice comprehenſus: eoque paucis cogitabilis: nemini effabilis. Ecce ul
tro augeo magię ſuſpitionem: nõ reſpõdeo tibi Emiliane quẽ colam: βασιλεὺς quin
ſi ipſe proconſul interroget. quid ſit deus meus: tacebo. De nomine ut impręſentia-
rũ ſatis dixi. qđ ſupeſt: nec ipſe ſũ neſci9 quoſdã circũſtãtiũ cupe audire. cur nõ argẽ-
to uel auro. ſed potiſſimũ ex ligno ſimulachrũ fieri uoluerim: idqꝫ eos arbitror. nõ tã
ignoſcẽdi q̃ cognoſcẽdi cã deſiderare. ut hoc ẽt ſcrupulo liberẽtur cũ uideãt oẽm ſuſ
picionẽ criminis abunde cõfutatã. Audi igitur cui cura cognoſcere eſt. ſed aĩo quan-
tum potes erecto. & attẽto: quaſi uerba ipſa platõis iã ſenis de nouiſſimo legũ libro
auditurus. V. Hoc eo phibet. ut delubra nemo audeat priuatim conſtitu

ere: cẽſet eteni ſatis ciuibus ad immolandas uictimas tẽpla publica. Deide ſubnectit ut oium aſſenſus declarauit. maximeq; q̃ in cõſilio eſtis: cõpetẽtiſſime uideor uſus Platone: ut uitæ magiſtro: ita cauſæ patrono cuius legibus obedientem me uidetis.

Apologiæ oratio ſecunda:

Vnc tẽpus eſt ad epiſtolas Pudẽtillæ præuerti: uel adeo totius rei ordinẽ paulo altius petere: ut oibus manifeſtiſſime pateat: me quem lucri cupiditate iuaſiſſe Pudentillæ domũ dictitant: ſi ullũ lucrũ cogitare fugere ſemp a domo iſta debuiſſe: qn & in ceteris cauſis minime ꝑſperũ matrimonium: & niſi ipſa mulier tot incõmoda uirtutibus ſuis repenſaret: inimicũ. Neq; enĩ ulla alia cauſa præter caſſam inuidiã reperiri põt: quæ iudicium iſtud mihi: & multa antea picula uitæ cõflauerit. Cæteꝙ cur Emilianus cõmoueretur: etſi uere me magũ cõſpexiſſet: qui nõ mõ ullo facto: ſed ne tantulo q̃dẽ dicto meo læſus ẽ: ut uideretur ſe merito ultum ire: neq; autem gloriæ cã me accuſat. ut. M. Antonius. Cn. Carbonẽ. C. Mutius. A. Alputium. P. Sulpitius. Cn. Norbanum: C. Furius. M. Aquiliũ. C. Curio. Q. Metellũ. Quippe homines eruditiſſimi iuuenes. laudis gratia primũ hoc rudimẽtũ forenſis opæ ſubibãt: ut aliquo iſigni iudicio ciuibus ſuis noſcerent: q mos ĩcipiẽtibus adoleſcentulis: ad illuſtrandũ ingenii floré apud antiquos cõceſſus diu exoleuit. qd' ſi nunc quoq; frequẽs eẽt: tamẽ ab hoc ꝑcul abfuiſſet. Nã neq; facundiæ oſtentatio rudi & indocto: neq; gloriæ cupido ruſtico & barbaro: neq; inceptio patrociniorum: capulari ſeni congruiſſet: niſi forte Emilianus ꝑ ſua ſeueritate exẽplum dedit: & ipſis maleficiis ifenſus: accuſatiõem iſtã: ꝑ morũ integritate ſuſcepit. Ac hoc ego Emiliano. nõ huic afro. ſed illi africano. & numantino & præterea cenſorio uix credidiſſem: ne huic frutici credam. nõ mõ odium peccatorũ: ſed ſaltẽ intellectũ ineſſe. Quid igitur ẽ. Cuius clare dilucet aliam rẽ inuidia nullam eẽ: quæ hũc & Herennĩũ Rufinũ ĩpulſarẽ huius de quo mox dicam: cæteroſque inimicos meos: ad nectendas magiæ calũnias prouocarit. Quĩque igit̃ res ſunt. quas me oportet diſputare. nã ſi ꝑbe memini quod ad Pudentillam attinet. hæc obiecere. Vna res eſt. qd nũq̃ eã uoluiſſe nubere poſt priorẽ maritũ. ſed meis carminibus coactã dixere. Altera res ẽ de epiſtolis eius. quam cõfeſſionem magiæ putant Deinde ſexageſimo anno ætatis. ad libidinem nupſiſſe. Quod in uilla ac non in oppido. tabulę nuptiales ſint conſignatę. tertio & quarto loco obiecere. Nouiſſima & eadẽ iuidioſiſſima criminatio de dote fuit. ibi omne uirus. totis uiribus adnixi effudere. ibi maxime angebantur. atque ita dixere me grandem dotem mox in principio coniunctionis noſtrę mulieri amanti. remotis arbitris in uilla extorſiſſe. Quę oĩa tam falſa. tã nihilitatã inania oſtẽdam. adeoque facile & ſine ulla controuerſia refutabo. ut mediuſfidius uerear maxime. qque in conſilio eſtis. ne demiſſum & ſubornatũ a me accuſatorem putetis. ut inuidiam meam reperta occaſione palam reſtinguerem. mihi credite: quod re ab ſe intelligetur. oppidoq; mihi laborandum eſt. ne tam friuolam accuſationem me potius callide excogitaſſe. q̃ illos ſtulte ſuſcepiſſe exiſtimetis. Nunc dum ordinem rei breuiter perſequor & efficio ut ipſe Emilianus recognoſcat. falſo ſe ad inuidiam meam inductum. & longe a uero aberraſſe. neceſſe habeat confiteri: quæſo ut

Repẽſare

Capularis senex

Oppidoq̃

adhuc feceritis: uel si quo magis etiam potestis: ipsum fontem & fundamētū mēdacii huiusce diligentissime cognoscatis. Aemilia pudentilla quæ nūc mihi uxor ē: ex quo dā Sicinio amico: q cū antea nupta fuerat: pontianū & Pudentem filios genuit: eosq; pupillos in potestate aui relictos paterni. nā superstite patre amicus decesserat. per annos fermæ quattuordecim memorabili pietate sedulo aluit. nō tamē libēter ī ipso ætatis suæ flore tam diu uidua. Sed puerorū auus: inuitam eā conciliare studebat alteri filio suo Sicinio claro: eoq; cæteros ꝓcos absterrebat. & præterea minabatur si extrario nupsisset: nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturū: quā contionē cū obstinate ꝓpositam uideret mulier sapiēs: & egregie pia: ne quid filiis suis eo noīe ī cōmodaret. facit qdē tabulas nuptiales: cū quo uidebatur cū Sicinio claro ueq; enim uero uanis frustrationibus nuptias eludit: eo ad dum puerorū auus fato cōcessit: relictis filiis eius hæredibus: ita ut pontianus q maior natu erat: fratri suo tutor esset: Eo scrupulo liberata: cū a principibus uiris in matrimoniū peteretur: decreuit sibi diutius in uiduitate non ꝓmanēdū. qppe ut solitudinis tediū ꝓpeti posset: tamē ęgritudinem corporis ferre nō poterat: mulier sancte pudica: tot annis uiduitatis sine culpa: sine fabula: assuetudine coniugis torpens: & diutino situ uiscerum sautia: uitiatis intimis uteri: sæpe ad extremū uitæ discrimen doloribus obortis examinabatur: medici cum obstetricibus consentiebāt: penuria matrimonii morbū quæsitum malum ī dies augeri: ægritudinē ingraueſcere: dū ętatis aliquid supsit: nuptiis ualitudinē medicandum. Consilium istud cū alii approbant. tum maxime Emilianus iste: q̄ paulo prius confidētissimo mēdacio adseuerabat: nunq̄ de nuptiis pudentillam cogitasse: prius q̄ foret magicis malefitiis a me coacta: me solū repertum: q uiduitatem eius uelut quandā uirginitatem carminibus & uenenis uiolarem. Sæpe audiui non de nihilo dici mendacem memorem oportere. at tibi Emiliane non uenit in mentem priusquā ego aeeam uenirem: te litteras etiā uti nuberet: scripsisse ad filium eius pontianū: q tū adultus Romæ agebat: Cedo tu epistolam: uel potius da ipsi: legat: sua sibi uoce: suisq; uerbis sese reuincat. Est ne hæc tua epistola? quid palluisti? nam erubescere tu qui dēnō potes: ē ne tua ista subscriptio? Recita q̄so clarius: ut oēs intelligāt q̄ tū lingua eius manu discrepet. q̄ tumq; minor illi sit mecū: q̄ secū dissentio. C. Scripsisti ne hæc Emiliane q̄ lecta sunt? nubere illam uelle: & debere: scio: sed quem eligat: nescio. recte tu qdē nesciebas. V. Pudentilla enī tibi cuius īfestā malignitatē ꝓbenorat: de ipsa re tantū: cæterū de petitore nihil fatebat. at tu dū eā putas etiā nūc claro fratri tuo denuptura: falsa spe īductus: filio quoq; eius pontiano: autor assentiēdi fuisti. V. Igit̄ si clarο nupsisset: hōi rusticano & decrepito seni: sponte eā diceres sine ulla magia iam oli nupturisse. C. Quoniā iuuenē talem qualem dicitis. elegit. coactā fecisse ais. cæteq; semper nuptias aspnatā. nescisti īprobe epistolā tuam de ista re teneri. nescisti te tuo met testimonio conuinctū iri. quā tamē epistolā pudētilla testē & īdicē tuæ uolūtatis ut q̄ te leuē & mutabilē nec minus mēdacē. & īpudētē sciret. maluit retinere. q̄ mittere. Cæterū ipsa de ea re pontiano filio suo Romā scripsit. ēt causas consilii sui plene allegauit. Dixit illa omnia de ualitudine. nihil præterea esse. cur amplius deberet obdurare: Hæreditatem auitā longa uiduitate. cū despectu salutis suæ quæsisse. eādē sūma industria auxisse. iā deum uoluntate. ipsum uxori. fratrē eius uirili togæ idoneos esse. Tandem aliquādo se quoq; paterētur solitudini suæ. & ęgritudini subuenire. Cęterum de pietate sua. & suptęmo iudicio nihil metuerēt. qualis uidua eis fuerit. talem

Denuptura

Nupturisse

nuptam futuram. recitari iubebo exēplū epistolæ huius ad filium misse. Satis puto existis cuiuis liquere posse Pudentillam non meis carminibus ab obstinata uiduitate compulsam. sed olim sua sponte a nubendo nō alienā: me fortasse præ cæteris maluisse. quæ electio tam grauis fœminæ: cur mihi crimini potius q̄ honori danda sit: nō reperio: non nihil tamen miror quod Emilianus & Rufinus id iudiciū mulieris ægre ferant: cum ii qui Pudentillam in matrimoniū petiuerunt: æquo aio patiantur me sibi prælatū. Quod quidē illa ut faceret filio suo potius q̄ animo obsecuta ē. Ita factum: nec Emilianus poterit negare. Nam Pontianus acceptis litteris matris: cōfestim Romā aduolauit. metuens ne si quē auaę uię nacta esset. oia ut sæpe fit: in mariti domū cōferret. ea sollicitudo non mediocriter animū angebat: omnes illi fratriq; diuitiarum spes in facultatibus matris sitæ erant. Auus modicū reliquerat: mater sestertium quadragies possidebat. Ex quo sane aliquantā pecuniam. nullis tabulis: sed ut æquū erat mera fide acceptam filiis debebat. Hunc ille timorem mussitabat: aduersari ꝓpalam nō audebat: ne uideretur diffidere: cū in hoc statu res esset inter precationem matris & metū filii. forte ne an fato ego aduenio pergēs Alexādriā: dixissem hercule. qd' utinā nunquam euenisset. ni me uxoris meæ respectus prohiberet. hyems anni erat. ego ex fatigatiōe itineris aduect9. apud Appios ueteres amicos meos. quos honoris & amoris gratia nomino. aliquā multis diebus decumbo. Eo uenit ad me Pontianus. nā fuerat mihi nō ita pridē ante multos annos Athenis per quosdam communis amicos cōciliatus. & arto postea contubernio intime iunctus: facit omnia circa honorem meū obseruantur. circa salutem sollicite: circa amorem callide. quippe etenī uidebatur sibi peridoneū maritū matri repperisse. Cui bono piculo totā domus fortunā concederet. Ac primo quidē uoluntatem meā uerbis inuersis periclitabundus. quoniā meam uiæ cupidum & cōuersum ab uxoria re uidebat: orat saltē paulisper manere. uelle secū ꝓficisci. hyemem alterā ꝓp Syrtis æstus. & bestias operiēdā. qd illā mihi infirmitas exemisset. multis etiam precibus me ab amicis meis appius affert. ut sese in domum matris suæ trāsferat: salubriorē mihi habitationē futuram. Præterea prospectu matris qui mihi gratissimus est liberius me ex ea fruiturū. Hæc oia adnixus impenso studio persuadet: & matrem suam suumq; fratrē puerum istum mihi cōmēdat. nonnihil a me in communioribus studiis adiuuātur. Augetur oppido familiaritas: interibi reualesco. Differo aliquid postulantibus amicis: publice omnes qui aderant. igenti celebritate basilicam qui locus auditorii erat: complentes. inter alia plæraq; cōgruentissima uoce insigniter acclamant: petētes ut remanerē: fieremq; ciuis æensium. Mox auditorio misso: pontianus eo principio me adort9: consensum publice uocis pro diuino auspicio interpretatur: aperitque consilium sibi esse: si ego non nolim: matrem suam cui plurimi inhient. mecum coniungere. quoniam mihi soli ait rerum omnium confidere sese & credere. ut id onus recipiam. quoniam non formosa pupilla. sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur. si hæc reputans. formæ aut diuitiorū gratia. me ad aliam conditionē reseruarem. neq; pro amico. neq; ꝓ philosopho facturū. Nimis multa oratio est. si uelim memorare. quæ ego cōtra responderī. Quam diu & quotiens inter nos uerbigeratum sit. quot & qualibus precibus me adgressus. haud prius omiserit. q̄ denique impetrarit. nō quin ego pudentillā. iam anno ꝓpeti assiduo conuictu probe spectassem. & uirtutem eius dotes explorassem. sed utpote pegrinationis cupiens impedimentū matrimonii aliquantisper recusaueram. mox tamen ta

Mussitabat

Cōcrederet Periclitabundus

Interibi Reualesco

Verbigeratum Perpetim

lẽ fœminã nihilo segnius uolui: q̃ si ultro appetissem. persuaserat idẽ põtianus matri suæ ut me aliis oibus mallet: & quã primũ hæc perficere incredibili studio auebat: uix ab eo tãtã morã ꝑeramus. dũ prius ipse uxorẽ duceret: frater eius uirilis togæ usum auspicaretur. tunc deinde ut nos cõiungeremur. utinã Hercule possem: quæ deinde dicenda sunt: sine maximo causæ dispẽdio trãsgredi: ne pontiano: cui errorẽ suũ deprecanti simpliciter ignoui: uidear nũc leuitatẽ exprobare. Cõfiteor eni qd̃ mihi obiectũ est: eũ post q̃ uxorẽ duxerit: a cõspecta fide desciuisse: ac de repente ai mutatũ: qd̃ antea nimio studio festinarat: pari pertinacia ꝓhibitũ isse. Deniq; matrimonium nostrum ne coalesceret: quiduis pati: quis facere: paratũ fuisse. quãuis oĩs illa: tum animi fœda mutatio. & suscepta cõtra matrẽ simultas nõ ipsi uitio uortẽda sit. sed socero eius eccilli. Herennia Rufino: q unũ neminem in terris uiliorẽ se: aut iprobiorem aut inq̃natiorẽ reliq̃. Perpaucis hominẽ q̃ modestissime potero: necessario demonstrabo. Nisi oĩo de eo reticuero: opam ꝑdiderit: q; negociũ istud mihi ex summis uiribus cõflauit. Hic est eni pueruli huius ĩstigator: hic accusationis autor: hic aduocatorũ conductor: hic testiũ exemptor: hic totius calumniæ fornacula. hic Emiliani huius fax & flagellum: idq; apud oĩs intemperatissime gloriat̃: me suo machinatu reum postulatum. Et sane habet ĩ istis qd̃ sibi plaudat. ẽ. n. litiũ oĩum depector omnium falsoru cõmẽtator: oĩum simulationũ architectus: oĩum malorũ seminariũ: necnon idẽ libidinũ. ganearũ q; locus: lustrũ lupanar. Iã ide ab ineunte æuo cũctis ꝓbris palã notus. olim ĩ pueritia: priusquã isto caluitio deformaretur: emasculatoribus suis ad oĩa infanda morigerus. Mox iniuuentute saltandis fabulis: exossis plane & eneruis. sed ut audio indocta & rudi mollitia. Negatur. n. qcq̃ histriõis habuisse præter ĩ pudicitiam. In hac etiã ætate q̃ nũc est q istũ deperdiunt: multi sunt: bonos auribus præfãdus ẽ: domus eius tota lenonia: tota familia cõtaminata: ipse ꝓpudiosus. uxor lupa. filii similes ꝓrsus diebus ac noctibus ludibrio iuuẽtutis. ianua calcibus ꝓpulsata. fenestræ cãticis circũstrepitæ: tricliniũ cõmessatoribus inquetũ cubiculũ adulteris peruiũ. neq; eni ulli ad introeũdũ mœtus ẽ. nisi q preciũ marito nõ attulit. Ita ei lecti sui cõtumelia uectigalis ẽ. olim sollers suo: nũc cõiugis corpore. uulgo meret. cũ ipso pleriq; nec mẽtior cũ ipso inquã de uxoris noctibus paciscũtur. Iã illa inter uirũ & uxorẽ nota collusio: q amplã stipẽ mulieri detulerũt: nemo eos obseruat. Suo arbitratu ascẽdũt. q amores uenere signo dato ꝑ adulteris deprehendũtur. & q̃si ad discendũ uenerint: nõ prius abeunt q̃ aliqd scripserit. Quid. n. faciat hõ miser: ampluscula fortuna deuolutus. quã cũ fraude patris ex inopinato inuenerat. pater ei⁹ plurimis creditoribus defœneratus: maluit retinere pecuniã q̃ pudorẽ. nã eũ undiq; uersum tabulis flagitaretur: & quasi insanus ab hoibus obuiis teneretur. lex inquit negat posse dissoluere. annulos aureos & oĩa insignia dignitatis abiicit. Cum creditoribus depaciscitur. pleraq; tamẽ rei familiaris in nomẽ uxoris callidissima fraude confert. ipse egens: nudus. & ignominia sua tectus reliq̃t Rufino huic. nõ mẽtior. sestertiũ. xxx. deuorandũ. tãtũ enim ad eũ de bonis matris liberũ uenit. præter qd̃ ei uxor sua quottidianis dotibus q̃siuit. Quæ tũ omnia in paucis annis ita hic degulator studiose in uẽtrem condidit. & omnimodis cohircinationibus dilapidauit̃. ut crederes metuere. ne quid habere ex fraude paterna diceretur. homo iustus & merus dedit operam. quod male partũ erat. ut male periret. nec q̃cq̃ ei relictũ est ex largiore fortuna. præter ambitionẽ miseram & ꝓfundam gulam. Cæteq; uxoriam ꝓpe modũ uetula.

Fornacula

Depector

Emasculator

Exossis

Deperdiunt

Amplusculа

Defœnerat⁹

Cohircinationibus

Inuita mentū & effœta: totā domū cōtū melius abnuit. Filia autē p aduleſcentulos ditioros inuita- mēto matris ſuæ: neq; cq̄ circūlata: qbuſdā ēt ꝓcis ad expiundū ꝓmiſſa: niſi i facilita tē Pōtiani icidiſſet: fortaſſe an adhuc uidua: ante q̄ nupta: domi ſediſſet. Pontianus ei multū qdē dehortātib⁹ nobis nuptiaꝝ titulū falſum & imaginariū donauit: nō neſ- cius eā paulo ante q̄ duceret: a quodā hōeſtiſſimo iuuene: cui prius pacta fuerat. poſt ſacietatē derelictā. Venit igit̄ ad eū noua nupta. ſecura. & intrepida pudore diſpolia to. flore exoleto. flāmeo obſoleto uirgo rurſū poſt recens repudiū. nomē potius affe rens puellæ. q̄ integritatē. uectabatur octophoro. uidiſtis ꝓfecto q affuiſtis q̄ impro ba iuuenum circūſpectatrix. q̄ imodica fui oſtentatrix. Quis nō diſciplinam matris

Purpu riſſat⁹ Ternū tium Extra- rius

agnouit: cū in puella uideret imedicatū os & purpuriſſatas genas. & illices oculos. dos erat a creditore oīs ad ternūtiū pridie ſumpta. & qdem grādior. q̄ domus exhau ſta. & plena liberis poſtulabat. Sed enī iſte ut ē rei modicus. ſpei imodicus pari aua- ricia & egeſtate. totū pudentillæ quadragies præſumptione caſſo deuorarat. coq; me amoliendū ratus. quo facilius pontiani facilitatem. pudentillæ ſolitudinē circūueni ret. infit generū ſuum obiugare. q; matrem ſuam mihi deſponderat. ſuadet quam pri mū ex tanto piculo dum licet pedē referat. Res matris ipſe potius habeat. q̄ hoi ex-

Obfre natus

trario ſciens trāſmittat. ni ita faciat. iniicit ſcrupulū amāti aduleſcentulos. ueterator minatur ſe filiā abducturū. Quid multis. iuuenē ſimplicē præterea nouæ nuptæ ille cebris obfrenatū. ſuo arbitratu de uia deflectit. It ille ad matrē uerboꝝ Rufini geru-

Accen ſiſſe

l⁹. ſed neq cq̄ tēptata ei⁹ grauitate. ultro ipſe leuitatis & icōſtantiæ increpit⁹. reportat ad ſoceꝝ haud mollia. Matri ſuæ præter ingeniū placidiſſimū & imobile irā quoq; ſua

Aq̄rio

expoſtulatiōe accēſiſſe. nō mediocre ptinaciæ aduuuētū. Reſpōdiſſe eā denīq; nō clā ſe eē Rufini exoratione ſecū expoſtulari. eo uel magis ſibi auxilium mariti. aduerſum eius deſperatam auaritiam comparandum hiſce auditis. exarcebatus aquariolus iſte uxoris ſuæ ita ira extimuit ita exarſit furore ut in fœminam ſanctiſſimam & pudiciſ- ſimam præſente filio eius digna cubiculo ſuo diceret. A matricem eam me magum & ueneficum clamitaret multis audientibus. quos ſi uoles nominabo ſe mihi ſua manu mortem allaturum. Vix hercule poſſum ire moderari ingens īdignatio animo obo- ritur tu ne effœminatiſſime tua manu cuiquam uiro mortem minitaris. At qua tādē manu. Philomenæ an medeæ an Clitennęſtræ qua tamen conſultas tanta mollicia ai tanta formido ferri eſt ſine cludine ſaltas. Sed ne longius ab ordine digrediar. Puden tilla poſtq̄ filium uidet preter opinionem contra ſuam eſſe ſentētiā deprauatum. rus profecta ſcripſit ad eum obiurgandi gratia illas famoſiſſimas litteras. quibus ut iſti aiebant confeſſa eſt ſeſe mea magia in amorem inductam dementare quas tamen litte ras tabulario pontiani præſente & contra ſcribente Emiliano nudiuſtertius tuo iuſſu maxime teſtato deſcripſimus in quibus omnia cōtra drædicationem iſtorum pro me reperiuntur q̄q̄ etſi diſtrictius magum me dixiſſet poſſet uideri excuſabunda. ſe filio

Excu- ſabun da Epiſto lium

uium meam q̄ uoluntatem ſuam cauſari maluiſſe. an ſola phœdra falſum epiſtolium de amore commentata eſt. An non omnib⁹ mulieribus hæc arsuſitata eſt ut cum ali quid eiuſmodi uelle ceperunt malint coacte uideri. q; ſi aio etiam ita putauit me ma- gum eſſe iccirco ne magus habear quia hoc ſcripſit pudentilla. uos tot argumētis. tot teſtibus. tanta oratione magum me non ꝓbatis illa uno uerbo ꝓbaret. Et quanto tā dem grauius habendum eſt. quod in iudicio ſubſcribitur quam quod in epiſtola ſcri bitur. Quin tu meiſmet factis nō alienis uerbis reuincis. V. Cæterū eadem uia multi

rei cuiuſuis maleficii poſtulabuntur: ſi ratum futurum eſt: quod quiſq; ſepiſtola ſua uel amore uel odio cuiuſpiam ſcripſerit. Magum te ſcripſit pudentilla: igitur magus es. Quid ſi conſulem me ſcripſiſſet: conſul eſſem: quid enim ſi pictorem. ſi medicum quid deniq; ſi innocentem: nũ aliquod hoꝛ putares iccirco q; illa dixiſſet mihil ſcilicet: At qui piniuriũ eſt: ei fidem in peioribus habere: cui in melioribꝰ nõ haberes poſſe litteras eius ad pernicieẽ nõ poſſe ad ſalutẽ. Sed inquieti aĩ fuit: efflictim te amabat concedo interim. nun tamen omnes qui amantur: magi ſunt. ſi hoc forte qui amat ſcripſerit. Cedonunc quod pudentilla me in eo tempore non amabat. ſiquidem id foris ſcripſit. quod palã erat mihi obfuturũ. Poſtremo q̃d uis ſanã an inſanã fuiſſe dũ ſcriberet. ſanam dices. Nihil ergo erat magicis artibus paſſa. Inſanam reſpondebis: Neſciit ergo quid ſcripſerit eoq; ei fides nõ habenda eſt. ĩmo ẽt ſi fuiſſet inſana: inſanã ſe eſſe neſciſſet. Nã ut abſurde facit qui tacere ſe dicit: quod ibidem dicendo tacere ſeſe nõ tacet & ipſa ꝓfeſſione quod ꝓfitetur infirmat: ita uel magis hoc repugnat: Ego iſanio quod uerum non eſt: niſi ſciens dicit. porro ſanus eſt qui ſcit quid ſit inſania. qppe inſania ſcire ſe non poteſt. nõ magis q̃ cæcitas ſe uidere. Igitur pudẽtilla cõpos mẽtis ſe non putabat. poſſũ ſi uelim pluribus. Sed mitto dialecticam. ipſas litteras longe aliud clamantis: & quaſi dedita opera ad iudicium iſtud præparatas. & accommodatas recitabo. Accipe tu: & lege. Vſq; dum ego inter loquar ſubſtine puliſper quæ ſequuntur. nã & diuerticulũ rei uẽtum eſt. Adhuc enim maxime q̃tũ equidẽ aĩaduerti: nuſq; mulier magiam nominauit. ſed ordinem repetiuit eundẽ quem ego paulo prius longa uiduitate: de remedio ualitudinis: de uoluntate nubendi: de meis laudibus q̃s expontiano cognouerat: de ſuaſu ipſius ut mihi potiſſimum nuberet. Hæc uſq; adhuc lecta ſunt. ſupereſt ea pars epiſtolæ: quæ ſimiliter pro me ſcripta: in me metipſũ uertit cornua: ad expellẽdũ a me crimen magiæ: ſedulo omiſſa: mẽorabili laude Ruffini uice mutauit. & ultro contrariam mihi opinionem quorundã æenſiũ: quaſi mago quæſiuit. Multa fando maxime audiſti: & plura legendo didiciſti: non pauca experiendo cõperiſti. Sed enim uerſutiã tã inſidioſã tam admirabili ſcelere conflatam: negabis te unq̃ cognouiſſe quis palamedes: quis Siſiphas. quis deniq; Euribates aut phirimondas talem excogitaſſet. Omnes iſti quos nominaui. & ſi q̃ præterea fuerũt dolo memorãdi: ſi cum hac una Ruffini fallacia cõtendãtur. machi prorſus & bocho nes uidebũtur. Omirũ cõmẽtum. o ſubtilitas digna carcere. & robore. q̃s credat effici potuiſſe. ut quæ defenſio fuerat eadem manẽtibꝰ eiſdẽ litteris ĩ accuſatiõẽ trãſuerteretur. Eſt Hercule ĩcredibile. ſed hoc incredibile. q̃ ſit factũ ꝓbabo. Obiurgatio erat matris ad filium q̃ me talẽ uirũ. qualẽ ſibi prædicaſſet. nunc de Ruffini ſententia magum dictaret. Verba ipſa ad hunc modum ſe habebant.

Efflictum

Diuerticulũ

Bocho nes.

Illatenus

Hæc ipſa uerba Rufinus. quę greçe interpoſuit ſola excerpta & ab ordine ſuo ſeiugata quaſi cõfeſſionem mulieris circunferẽs & põtianũ per forum ductas uulgo oſtendebat ipſas mulieris litteras: illatenus qua dixi legendas præbebat cætera ſupra & infra ſcripta occultabat. Turpiora eẽ q̃ ut oſtẽderẽtur: dictitabat. Satis eſſe confeſſionem mulieris de magia cognoſci. Quid quæris. ueriſimile oĩbꝰ uiſũ. Quę purgandi mei gratia ſcripta erant eadẽ mihi ĩmanẽ inuidiã apud imperitos conſciuere. Turbabat ipurus hic in medio foro bacchabundus. epiſtolam ſæpe aperiens ꝓquiritabat. Apuleius magus dicit ipſa quæ ſentit & patitur q̃d uultis amplius. Nemo erat qui pro me ferret. ac ſi reſponderet. Totam ſodes epiſtolam ce-

do. Sine oĩa iſpiciam pricipio ad finem plegã. multa ſunt. quæ ſola prolata. calumniæ poſſint uideri obnoxia. cuiauis oratio inſimulari põt. ſi ea q̃ e prioribus nexa ſunt principio ſui defraudentur. ſi quædã ex ordine ſcriptorꝝ ad libidinẽ ſupprimantur. ſi quæ ſimulationis cã dicta ſũt. adſeuerantis ꝓnũciatione: q̃ exprobrantis legantur. Hęc & id genus ea q̃ merito tũc dici potuerint. ipſe ordo epiſtolæ oſtẽdat. At tu Emilianę recognoſce an & hæc mecũ teſtato deſcripſerit. Oro te maxie ſi litteræ ita ut partim uocales dicũtur ẽt ꝓpriã uocẽ uſurparent. ſi uerba ita ut poetæ aiunt pinnis apta uulgo uolarent nonne cũ primũ epiſtolã iſtã Rufinus mala fide excerperet pauca legeret multa & meliora ſciens reticeret nõne tunc cæteræ litteræ ſceleſte ſe detineri ꝓclamaſſent uerba ſuppreſſa de Rufini manibus foras euolaſſet. Totũ forũ tumultu cõpleſſent ſi quoq; a Pudentilla miſſas. Sibi ẽt q̃ dicerent mandata improbo ac nefario hoi per alienas litteras falſũ facere tẽptanti ne auſcultarent. Sibi potius audirent Apuleiũ magiæ nõ accuſatũ a Pudentilla ſed accuſante Rufino abſolutũ. Quæ omnia etſi tum dicta non ſunt: tũ nunc cũ magis ꝓſunt: luce illuſtrius apparent. Patent artes tuæ Rufine: fraudes hiant: detectũ mendaciũ eſt ueritas olim interuerſa: nunc ſe effert. & uelut alto barathro calumnias emergit. Ad litteras pudentillæ prouocaſtis. Litteris uinco: quarꝝ ſi uultis extremã quoq; clauſulã audire non inuidebo. Dic tu quibus uerbis epiſtolam finierit mulier obcantata: uecors: amens amãs. Etiam ne amplius reclamat uobis pudentilla: & ſanitatem ſuam a ueſtris calumniis quodam præconio uindicat. Nubendi autem ſeu rationem ſeu neceſſitatem fato aſcribit a quo multum magia remota eſt uel potius omnino ſublata. Quæ enim relinquitur uis cãtaminibus & ueneficiis ſi fatum rei cuiuſque ueluti uiolentiſſimus torrens neque retineri poteſt: neque impelli. V. Igitur hac ſententia ſua pudentilla non modo me magũ ſed omnino eſſe magiam negauit. Bene quod uos feſtinatio iudicii anteuortit nequid in iſtis litteris ex ocio nouaretis. Tuum hoc maxime tuæque prouidentiæ beneficium eſt quod a principio intellectas calumnia ne corroborarẽtur tempore. præcipitaſti & nulla impartita mora ſubneruaſti. Finge nunc aliquid matrem filio ſecretis litteris de amore uti aſſolet: confeſſam: hoccine uerum fuit Rufine: hoc non dico pium: ſed ſaltem humanum promulgari eas litteras & potiſſimum filii præconio publicari. Sed ſum ego inſcius qui poſtulo ut alienum pudorem conſerues. qui tuum perdideris. Cur autem præterita conqueror cum non ſint minus acerba præſentia. Huc uſque a uobis miſerum iſtum puerum deprauatum ut matris ſuæ epiſtolas quas putat amatorias pro tribunali proconſuli recitet. apud uirum ſanctiſſimum. cl. Maximum: an te has imperatoris pii ſtatuas filius matris ſuæ pudenda exprobret ſtupra: & amores obiectet. Quis tã ẽ mitis: qn exacerbeſcat. Tu ne ultro parentis tuæ aium ĩ iſtis ſeruitãs oculos obſeruas: ſuſpiritus numeras: adfectiões exploras. tabulas ĩtercipis. amorẽ reuincis. Tu neq̃ ĩ cubiculo agat pquiris: ne mater tua nõ dico amatrix: ſed neoio fœia eſt: ne tu in ea cogitas niſi unã parẽtis religionẽ. O ĩfœlix uterꝝ tuũ pudentilla o ſterilitas liberis potior o infauſti decẽ menſes. o ingrati. xiiii. ãni uiduitatis. uipera audio: exeſo matris utero in lucẽ ꝓſerpit: atq; ita parricidio gignitur. At enĩ tibi afilio iã adulto acerbiores morſꝰ uiuenti & uidẽti: offeruntur ſilentiũ tuũ laniatur: pudor tuꝰ carpitur pectꝰ tuũ foditur uiſcera ĩtima ꝓtrahuntur. Haſcine gratias bonus filius matri reſpondes: ob datã uitã: ob acquiſitã hæreditatem: ob. xiiii. annoꝝ longas alimonias. Hiſcine te patruꝰ diſciplinis erudiuit: ut ſi cõpertũ habeas: filios tibi.

Obcãtata

Suſpiritus

similes futuros: nō audeas ducere uxorē. Est ille poetæ uersus nō ignotus. Odi puerum praecoci sapientia. sed enī malicia præconi puerę. Quis nō auersetur: atq; oderit: cū uideat uelut monstrū quoddā primus robustos scelere q̄ tēpore ante nocentem q̄ potentē: uiridi pueritia cana malicia: uel potius hoc magis noxiū: q; cū uenia pernicios⁹ est: & nōdū pene iā iniuriæ sufficit: iniuriæ dico imo enī sceleri aduersū parentē nefando īmani īpetibili. Athenienses quidē pp cōe ius humanitatis ex captiuis epistolis philippi macedonis hostis sui unā epistolā: cū singulæ plublice legerentur recitari phibuerunt: quæ erat ad uxorē olympiadē conscripta: hosti potius pepercerunt: ne maritale secretū diuulgarent præferendū rati fas cōe pprie ultioni. Tales hostes ad uersus hostē. Tu qualis filius matris epistolas de amore ut ais scriptas. ī isto cœtu legis in quo si aliquē poetā lasciuiorē iubereris legere: pfecto nō auderes pudore tuī aliquo impedire: imo enim nūq; matris tuæ litteras attigisses si ullas alias litteras attigisses: ad quā ausus es tuā ipsius epistolā legendā dare quā nimis irreuerenter: nimis cōtumelioſe: & turpiter de matre tua scriptā cum adhuc in eius sinu alerere: miseras clāculo ad pontianū. s. ne semel peccasses: actā bonū tuū factū obtuto capesseret. Misser non intelligis iccirco patruū tuū hoc fieri passū: quo se oībo purgaret: si ex litteris tuis noscęretur: te ēt pri⁹ q̄ ad eū cōmigrasses: ēt cū matri blādirere. tuī iā tū uulpionē & ipiū fuisse. Cæteꝝ neq; in aium inducere. tam stultū Emilianū eē ut arbitretur mihi lras pueri & eiusdē accusatoris mei obfuturas. Fuit & illa cōmenticia epistola: neq; mea manu scripta: neq; ueri simili ter cōficta: qua uideri uolebant blanditiis a me mulierē sollicitatā. Cur ergo blandirer si magiæ cōfidebā: qua aūt uia ad istos puenit epistola: ad pudentillā. s. p aliquē fidelē missa ut in re tali actitari solet: cur præterea tam uitiosis uerbis: tam barbaro sermone ego cōscriberē: quē iidē dicunt nequaquā græcæ linguæ īpitū. Cur aūt tā absurdis: tanq; tabernariis blandiciis subagitarē: quem iidē aiūt uersibo amatoriis satis scite lasciuire. Sic est pfecto cuiuis palā ē. Hic q epistolā Pudentillæ græcatiorē legere nō poterat: hāc ut suā facili⁹ legit: & apti⁹ commē dauit. Sed iā de epistolis satis dictū hēbo: si hoc unū addidero: pudētillā q̄ scripserat dissimulamēti cā & deridiculi post hasce lras euocasse ad se filios: & nuꝝ cū his ferme duobo mēsibo cōuersatā dicat hic pi⁹ filius q̄d in eo tpe secus agentē uel loquētē matrē suā pp isaniā uiderit. neget eā rationibo uulliconū: & opilionū: & eq̄sitionū: solertissima subscripsisse. neget fratrē suū pōtianū grauiter ab ea monitū ut sibi ab īsidiis Rufini caueret. Neget uere obiurgatū q̄d lras quas ad eū miserat uulgo circūtulisset nec tū bona fide legisset. Neget post ista quæ dixi: matrē suā mihi apud uillā iam pridē cōdicto loco nupsisse. Quippe ita placuerat in suburbana uilla poti⁹ ut cōiūgaremur. ne ciues denuo ad sportulas cōuolarent. cū aut pridē pudentilla de suo qnquaginta milia nummū in populū expūxisset ea die: qua pōtianus uxorē duxit & hic pueril⁹ toga est inuolutus. Præterea ut cōuiuiis multis ac molestiis supersederem⁹: quę fermę ex more nouis maritis obeunda sunt. Habes Emiliane causā totā: cur tabulæ nuptiales inter me ac pudentilla. nō in oppido sint. sed in uilla suburbana cōsignatæ. ne qnq̄ginta milia nūmū denuo pfundēda essent. nec tecū aut apud te cœnādū esset. Estne cā idonea. Miror tī q̄d tu a uilla tantopere abhorreas q plerūq; rure uersere. Lex quidē Iulia de maritandis ordinibus nunq̄. s. ad hunc modū interdicit. Vxorē in uilla ne ducito. Immo si uerę uelis. uxor ad prolē multo auspicatius in uilla q̄ in oppido ducitur. In solo uberi: q̄ in loco sterili. In agri cespite: q̄ in fori silice. Mater futura in

Impetibilis

Græcatior

Dissimulamentū

Villicones

ipso materno. si nubat in segete. adulta super fœcundam glebam? uel enim sub ulmo marita cubet in ipso gremio terræ. matres inter soboles herbarũ: & propagines uitium. & arborũ germina. ibi & ille celleberrimus in comœdiis uersus de proximo cõgruit:

Romanorũ ẽt maioribus quintiis & serranis & multis aliis similibus. non modo uxores uerum etiam cõsulatus. & dictaturæ in agris offerebantur. Cohibebã me in tam prolixo loco ne tibi gratum faciam si uillam laudauero. De ætate uero Pudentillæ. de qua post ista satis confidenter mentitus es ut etiam. lx: annos natam diceres nupsisse. de ea paucis tibi respondebo. Nam in re tam perspicua non opus est pluribus disputare. Pater eius tam sibi filiam more cæterorũ professus est tabulæ eius partim tabulario publico pars domo adseruantur. Quæ tibi ob os obiiciũtur. porrige Emiliano tabulas istas lignũ consideret: signa quæ ipressa sunt recognoscat: consules legat annos cõputet, quos. lx mulieri assignabat probet quinq; & quinquaginta: lustro mẽtitus est: parum hoc est liberalius agam. V. Nam & ipse pudentillæ multos annos largitus est. V. Redonabo igitur uicissim: C. Decem annos mezentius cum ulyxe errauit quinquaginta saltem annorum mulierem ostendat. Quid multis: ut cum quadruplatore agam bis duplũ quinquennium faciam. xx. annos semel detraham. Iube maxime consules computari: nisi fallor inuenies nunc pudentillæ haud multo amplius. xl. annorum ætatis ire.

Quadruplator

O falsum audax & nimiũ o mendacium. xx. annorũ exilio puniendũ: dimidio tanta Emilianæ mentiri falsa audeas sesqualtera? Si. xxx. annos pro decem dixisses: posses uideri pro cõputationis gestu errasse quos circulare debueris digitos: aperuisse. Cum uero. xl. quæ facilius cæteris porrecta palma significãtur: ea. xl. tu dimidio auges nõ potes digitorum gestu errasse: nisi forte. xxx. annorũ pudentillã ratus: binos cuiusq; anni consules numerasti. V. Missa hæc facio: uenio nunc ad ipsum stirpẽ accusationis: ad ipsam causam maleficii respondeat Emilianus & Rufinus ob quod emolumentũ & si maxime magus forem: pudentillam carminibus & uenenis ad matrimoniũ pellexissem. Atq; ego scio plerosq; reos alicuius facinoris postulatos si fuisse quæpiã causæ probarentur: hoc uno se tamen abunde defendisse. Vitam suam procul ab huiusmodi sceleribus abhorrere: nec id sibi obesse debere: q; uideantur quædã fuisse ad maleficium perpetrandum inuitamenta: non enim omnia quæ fieri potuerint pro factis habenda. Rerum uices uarias euenire: certum indicem cuiusq; animum esse: qui semper eodem ingenio ad uirtutem uel ad maliciam moratus: firmum argumentum est accipiendi criminis aut respondendi. Hæc ego q̃q̃ possim merito dicere: tamen uobis condono. Nec satis mihi duco si me omnium quæ insimulastis abũde purgaui: si nullã q̃ passus sum: uel exiguam suspicionem magiæ consistere. reputate uobiscum quãta fiducia innocentiæ meæ: quantoq; despectu uestri agam. si una causa uel minima fuerit inuenta: cur ego debuerim pudentillæ nuptias ob aliquod meum commodũ appetere si qualibet modicum emolumentum probaueritis. Ego ille sim Carinondas: uel Damigeron: uel Hismoses: uel Ioannes. uel Apollonius. uel ipse Dardanus: uel quicunq; alius post Zoroastren & Hostanen inter magos celebratus est. Vide q̃lo maxime quem tumultum suscitarint quoniam ego paucos magorum nominatim percensui. Quid faciam tam rudibus tam barbaris doceam Rufinum. Hæc & multo plura alia nomina in bibliothecis publicis apud clarissimos scriptores me legisse. An disputem longe aliud esse noticiam nominum. aliud artis eius de habere communio-

nem: nec debere doctrinæ instrumentum & eruditionis memoriam pro confessione criminis haberi. An quod multo præstabilius est tua doctrina Claudi maxime tuaq; perfecta eruditione fretus. contemnam stultis & impolitis ad hæc respondere? V. Ita potius faciam quid illi existiment nacci non putabo. quod institui pergam disputare nullam mihi causam fuisse pudentillam ueneficiis ad nuptias prolectandi formā mulieris & ætatem ipsi ultro improbauerunt. idq; mihi uitio dederunt talem uxorem cā auaritiæ concupisse atq; adeo primo dotem in congressu grandem & uberem rapuisse. Ad hæc maxime longa oratione fatigare te non est consilium. nihil uerbis opus est cum multo disertius ipsæ tabulæ loquātur. In qbꝰ oīa cōtra q̄ isti ex sua rapacitate de me quoq; coiectauerūt facta īpresentiaꝝ & puisa īposteꝝ deprehendes. iam primum mulieris locupletissimę modicā dotē neque eā datā. sed tantūmō ꝓmissā ꝓter hęc ea conditione factam coniectionē si nullis exme susceptis liberis uita demigrasset: ut dos oīs apud filios eius pontianū & pudentē maneret. Sin uero uno una ue superstite diē suum obisset: uti tum diuidua pars dotis posteriori filio reliqua prioribus cederet. Hæc ut dico tabulis ipsis docebo. Fors fuerit ut ne sic quidē credat Emilianus sola. ccc. milia nummū scripta eorūq; repetitionē filiis pudentillæ pacto datā: capiens ipse tu manibꝰ tuis tabulas istas. da īpulsori tuo Rufino legat: Pudeat illū tumidi ai fui: & ambitiosæ mendacitatis q̄ppe ipse egēs nudus. cccc. milibꝰ nūmū a creditore acceptis filiā dotauit pudētilla locuples fœīa. ccc. milibꝰ dotis fuit cōtenta: & maritū hēt & multis sæpe & ingētibus dotibꝰ spretis inani noīe tantulæ dotis cōtentū. Cæterū præter uxorē suā nihil cōputantē oēm suppellectilē cūctasq; diuitias in concordia cōiugis: & multo amore ponentē. Quāq; qs oīm uel exigue reꝝ peritus culpare auderet: si mulier uidua & mediocri forma at non ætate mediocri: nubere uolēs: longa dote & molli conditione inuitasset iuuenē: neq; corpe neq; aīo neq; fortuna pœnitendū. Virgo formosa & si sit oppido pauptī abunde dotata est: affert q̄ppe ad maritū nouū aī indolē pulchritudinis gratiā: floris rudimētū. V. Ipsa uirginitatis cōmendatio iurē inerito q; oībꝰ maritis acceptissima est. Nā q̄dcūq; aliud in dotē acceperis: potes cū libuit ne sis beneficio obstrictꝰ: oē ut acceperas: retribuere prædiis cædere: sola uirginitas cū semel accepta est reddi nequitur. Sola apud maritū ex rebus dotalibus remanet. Vidua autē qualis nuptiis uenit: talis diuortio digreditur nihil affert impossibile: sed uenit iā ab alio præflorata: certe tibi ad q̄ uelis minime docilis nō minꝰ suspectās nouā domū: q̄ ipsa iā ob unū diuortiū suspectāda: siue illa morte amisit maritū ut scæui oīs mulier & infausti cōtugii: minime appetenda: seu repudio digressa ē: utrā uis habeat culpa mulier quæ aut tam intolerabilis fuit: ut repudiaretur: aut tā isolēs ut repudiaret. Ob hæc & alia uiduæ dote aucta procos sollicitant q̄d pudētilla quoque in alio marito fecisset: si phūm spernentē dotis nō repperisset. Age uero si auaritiæ cā mulierē cōcupissem q̄d mihi utilius ad possidendā domū eius fuit: q̄ simultatē inter matrē & filios serere: Alienare ab eius aīo liberoꝝ caritatē. quo liberius & arctiꝰ desulatā muliere solus possiderē. Fuit ne hoc prædonis: q̄d esse uos fingitis. Ego uero qetis & cōcordiæ & pietatis autor cōciliator: fauissor nō mō noua odia nō serui. sed uetera quoq; funditus extirpaui. Suasi uxori meæ: cuius ut isti aiūt iam uniuersas opes transuorarā: suasi īquā ac deniq; persuasi: ut filiis pecuniā suā reposcētibꝰ. de quo supra dixerā. ut eā pecuniā sine mora redderet in prædiis: uili æstimatis: & q̄to ipsi uolebāt. Præterea ex re familiari sua fructuosissimos agros: & grandē domum: opulēte

Preflorata

Transuorarā

ornatam: magnãq; uim tritici & ordei & uini & olei: cęterorũq; fructuũ. seruos quo-
que haud minus quadringentis pecora amplius neque pauca: neque abiecti precii do
narẽt ut eos & ex ea quam tribuisset parte: securos haberet & ad cętera hęreditatis bo
na spe inuitaret. Hęc ego ab inuita pudentilla patietur enim me uti res fuit ita dicere:
egre exauditus ingentibus precibus inuitæ & iratæ extorsi. Matrem filiis recõciliaui.
Priuignos meos primo hoc uitrici beneficio grandi pecunia auxi. Cognitum hoc est
tota ciuitate. Rufinum omnes execrati me laudibus tulere. Venerat ad nos prius. q̃
istam donationẽ mater perficeret ut cum dissimili isto fratre suo pontianus ante pe-
des nostros aduolutus ueniam & obliuionem preteritorum omnium postularet flẽs
& manus nostras osculabundus ac dicens pœnitere quod Rufino & similib9 auscul
tari. Petit postea suppliciter uti se Lollião quoque auito. C. V. purgem cui haud pri
dem tyrocinio profectionis suæ fuerat a me cõmendatus quippe cõpererat ante pau
cos dies omnia me ut acta erant: ad eum perscripsisse. Id quoque a me impetrat. Ita
que accæptis litteris Carthaginẽ pergit, ubi iã prope exacto consulatus sui munere.
Lollianus auitus te maxime opperiebat. V. His epistolis meis lect s, pro sua eximia
humanitate: gratulatus Pontiano quod cito errorem suum correxisset rescripsit mihi
per eum. Quas litteras dii boni. Qua doctrina. Quo lepore. Qua uerborum amœ
nitate simul & iucunditate: prorsus ut uir bonus dicendi peritus. Scio te maxime li-
benter eius litteras auditurum. Et quidem si perlegam mea uoce pronunciabo. Cedo
tu auiti epistolas ut quæ semper ornamento mihi fuerunt. sint nunc etiam saluti. At
tu licebit aquam sinas fluere. Nãque optimi uiri litteras ter & quater ab eo quãtouis
temporis dispendio lectitarem. Non sum nescius debuisse me post istas auiti litteras
perorare. Quem enim laudatorem locupletiorem: quem testem uitæ meæ sanctiorẽ
producam. Quem denique aduocatum facundiorem. Multos in uita mea Romani
nominis disertos uiros sedulo cognoui. sed sum æque neminem admiratus. V. Nemo
est hodie: quantum mea opinio fert: alicuius in æloquentia laudis ac spei: quinauitus
esse longe malit si cum eo se remota inuidia uelit conferre. quippe omnes fandi uirtu-
tes pene diuersæ in illo uiro congruunt. Quancunq; orationem struxerit auitus. ita il
la erit undiq; Cato grauitatem requirat: neq; Lelius lenitatem neq; Gracchus impetũ
nec Cæsar calorem nec Hortensius distributionem nec Caluus argutias nec parsimo
niam Salustius: nec opulentiam Cicero. Prorsus in qua ne omnis persequar: si auitũ
audias: neque additum quicq̃ uelis: neq; detractum: neq; autem aliquid commutatũ
Video maxime q̃ benigne audias quæ in amico tuo auito recognoscis. Tua me comi-
tas ut uel pauca dicerem de eo: inuitauit. At non usqueadeo tuæ beniuolentiæ indul-
gebo ut mihi permittam iam prope modum fesso: in causa prorsus ad finem inclina-
ta de egregiis uirtutibus eius nunc demum incipere. Quin potius eas integris uirib9
& tempori libero seruem. Nunc etiam mihi quod ægre fero a commemoratione tan-
ti uiri ad pestes istas oratio reuoluenda est. Audes ne te ergo Emiliane cum auito con
ferre. Quem ne ille bonum uirum ait cuius animi disputationem tam plene suis litte
ris collaudat: eũ tu magię maleficii criminis insectabere. An iuasisse me domũ pudẽti
læ & cõpilare bõa ei9 tu magis dolere dẽs q̃ doluisset Põtian9: q mihi ob paucos dies
uro. s. istictu: ortas simulates ẽt absẽti apd auitũ satisfecit: q mihi apud tatũ uirum

gratias egit. puta me acta apud Auitum: non litteras ipsius legisse: quid posses uel quas quis in isto negocio accusare. pontianus ipse qđa matre donatum acceperat: meo numeri acceptum ferebat. pontianus meuictricum sibi cõtigisse itimis affectionibus letabatur. qđ utinam incolumis Carthagine reuertisset. uel quoniã sic ei fuerat fato decretum utinam tu Ruffine sũmũ ei⁹ iudiciũ nõ impedisses. quas mihi aut corã: aut denique intestamento gratias egisset. Litteras tamẽ quas ad me Carthaginẽ uel iam aduenies ex itinere præmisit. quas adhuc ualidus. quas iam eger. plenas honoris plenas amoris. quæso maxime. paulisper recitari sinas ut sciat frater ei⁹. accusator meus. q̃ i omnibus mineruæ curriculum cum fratre optimæ memorie uiro currat audisti ne uocabula quæ mihi pontianus frater tuus tribuerat. me parentẽ suũ. me dominum. me magistrum tum sepe alias: tum i extremo tẽpore uite uocãs. possem tuas quoq; paris epistolas ꝓmere. si uel exiguã morã tanti putarẽ potius testamentum illud recens tui fratris. quã q̃ iperfectum tamen ꝓferri cuperem in quo mei officiosissime & honestissime meminit. qđ tamẽ testamentũ Rufinus neq; cõparari: neq; perfici passus: ẽt pudore perditæ hæreditatis. q̃ paucorũ mensium: quibus socer pontiani fuit: magno quidem precio noctiũ computarat. V. Præterea nescio quos chaldæos consuluerat: quo lucro filiam collocaret. Qui ut audio. utinã illud nõ ueræ respõdissent: primũ eius maritũ in paucis mensibus moriturũ. Cætera enim de hęreditate ut assolẽt: ad cõsulentis uotũ cõfixerunt. uerũ ut dii uoluere quasi ceca bestia. incassũ hiauit. Pontianus eni filiã ruffini male compertã. nõ mõ hæredẽ non reliquit: sed ne honesto quidem legato impartiuit. quippe qui eiad ignominiã lintea ascribi ducentorum fere denariorũ iussit: ut intelligeretur iratus potius externasse eã q̃ oblitus præterisse. Scripsit aũt hęredes tam hoc testameto q̃ priore: qđ lectũ est: matrẽ cũ fratre cui ut uides admodũ puero tandẽ illã filiæ suę machinã Rufin⁹ admonet. Ac mulierẽ alioqui multo natu maiorẽ nuperrime uxorẽ fratris: misero puero obiicit & obsternit. At illæ puellæ meretricis blandimẽtis: & lenonis patris illectamentis captus & possessus: exinde ut frater eius aiam edidit relicta matre: & ad patruum cõmigrauit: quo facilius remotis nobis cœpta perficerentur. Fauet enim rufino Emilianus: & ꝓuentum cupit. Ehem recte uos ammonẽtis. ẽt suã spẽ bonus patruus temperat i isto ac fouet qui sciat intestati pueri legitimũ magis q̃ iustũ hęredẽ futurũ nollem hercule hoc a me profectũ: nõ fuit meę moderatiõis tacitas oĩum suspiciones palã abrũpere: male uos qui suggessistis. Planequidẽ si puerũ uelis: multi mirantur Emiliãe tam repentinã circũ puerũ istũ tuã pietatẽ. postquã frater eius pontianus est mortuus. cum antea tam ignotus illi fueris: ut sępe ne in occursu quidẽ filiũ fratris tui de facie agnosceres. at nũc adeo nulla re aduersaris: ut per hæc suspitiõibus fidẽ facias. inuestem a nobis accepisti. V. Vesticipem illico reddidisti: cum a nobis regeretur. ad magistros ibat. C. At ab iis nunc magna fugela in Ganeum fugit. Amicos serios aspernatur cum adolescentulis postremissimis inter scorta & pocula puer hoc æui in conuiuium agitat. Ipse domi tuę rector: ipsæ familiæ dominus: ipse magister in conuiuio: in ludo quoque gladiatorio frequens uisitur: nomina gladiatorum & pugnas & uulnera. plane quidem ut puer honeste ab ipso lanista docetur. V. Loquitur nũq̃ nisi punice. & si qd adhuc a mẽ greçissat. latẽ. n. neq; uult neq; põt. audisti maxie pauloaũ ꝓhnefas priuignũ meũ frem põtiãi diserti iuuẽis uix singulas syllabas frigultiẽtẽ cũ

Externasse.

Obsternit Illectamẽtum.

Inuestis.

Vesticeps: Frigesla.

Greçisso Fringultiẽtem.

ab eo quæreres donasset ne illis mater quæ ego dicebã. me adiuuante donata. Testor igitur te Claudi Maxime. uosq; qui in cõsilio estis uosq; etiam qui tribunali me cum adsistitis: hęc damna & dedecora mox eius patruo huic. & candidato illi socero adsignanda meq; post hac nil boni cõsulturæ: qđ talis priuignus curæ meæ iugum cer uice excusserit neq; postea p eo matri eiꝰ supplicaturæ. Nã qđ penissime oblitꝰ sũ nu perrime cũ testamentum pudẽtilla post mortẽ põtiani filii sui. in mala ualitudie scri penissi me. pserit diu sum aduersus illã renisus. ne hunc ob toto ĩsignes cõtumelias. ob toto iniu rias exhęredaret. Elogiũ grauissimũ iã totum mediusfidius perscriptum: ut abole Elogi um ret: impensis precibus orau. postremo ni impetrarẽ: diuersuq; me ab ea cõminatꝰ sũ mihi hãc uenią tribueret. malum filium beneficio uinceret. me inuidia oi liberaret nec priꝰ destiti. q̃ ita fecit. Doleo me hunc sit scrupulum Emiliano dempsisse: tã iopina tã semitã ĩdicasse. specta quæso Maxĩe. ut hisce auditis subito obstupuerit. ut ocu los ad terras demiserit: enim lõge secius ratꝰ fuerat nec immerito. mulierẽ filii contu meliis infectã. meis officiis deuictã sciebat de me quoq; fuit qđ timeret. Quis enim uel æque ut ego spernẽs hęreditatis tũ uindicari de tã inofficioso priuigno recusasset. Hæc præcipue sollicitudo eos ad accusationẽ mei stimulauit. hęreditatẽ oẽm mihi relictã. falso ex sua auaricia cõiectauere. soluo uos in pręteritum isto metu. Náque aĩum meũ neq; hęreditatis. neq; ultiõis occasio potuit loco demouere. pugnaui cum irata mẽe p priuigno malo uitricus: ueluti pĩ pro optimo filio aduersus nouercam. nec satis fuit. ni bone uxoris plyxã liberalitatẽ circa me nimio plus ęquo coercerẽ. Cedo tu testamentum miã inimico filio a mẽe factum me quẽ isti prędonem dicerent. uerba singula cũ precibꝰ præeunte. Rumpi tabulas istas iube Maxime. inuenes filiũ hęredẽ: mihi uero tenue nescio qd honoris gĩa legatũ: ne si qd ei humanitꝰ attigisset: nomẽ maritꝰ in uxoris tabulis nõ haberẽ. Capeista: ut matris tuæ testamentũ: Ve re hoc qdẽ inofficiosũ. Quid ni in quo obsequentissimũ maritum exhęredauit: inimi cissimũ filiũ scripsit hæredẽ ímo enimuero nõ filiũ: sed Emiliani spes: & Rufini nu ptias. sed temulentũ illud collegium. parasitos tuos. Accipe inquã filioq; optime: & positis paulisper epistolis amatoriis: matris lege potius testamentũ: siqd quasi insa na scripsit: hic reperies: & qdẽ mox a principio. Sicinius pudens filius meus mihi hæ res esto. Fateor qui hoc legerit: Insanum putabit. Hiccine filius hæres: qui te ĩ ipso fratris sui funere aduocata perditissimorum iuuenum manu uoluit excludere e do mo: quam ipsa donaueras: qui te sibi a fratre cohæredem relictum: grauiter & acerbe tulit qui confestim tecum tuo luctu & mœrore deseruit. & ad rufinum & Emilianum de sinu tuo aufugit. qui ibi plurimas postea contumelias dixit corã. & adiuuante pa truo fecit. qui nomen tuum pro tribunalibus uentilauit qui pudorem tuum tuismet litteris conatus est publice dedecorare qui maritum tuum quem elegeras: quem ut ip se obiiciebat: efflictim amabas: capitis accusauit. Aperi quæso bone puer: aperi te Efflictim. stamentum facilius insaniam matris sic probabis. Quid abnuis. Quid recusas. post quam sollicitudinem de hæreditate materna reppulisti. At ego hasce tabulas Maxĩe hic ibidem pro pedibus tuis adiicio. Testorq; me deinceps ĩcuriosius habiturum: qd Pudentilla testamento suo scribat: Ipse iam ut libet: matrem suam de cætero exoret: Mihi ut ultra eo deprecer: locum non reliquit. Ipse iam ut sui potens ac uir acerbissi mas litteras mĩi dictet. ita eiꝰ deliniat q potuit porare. potuit exorare. Mihi iã dudũ Diui. satis ẽ si nõ mõ crimina obiecta plenissime dilui ueꝝ ẽt radicem huius iudicii: id est hæ

reditatis quæsitę inuidiam funditus sustuli: Illud etiã ne qd oium prætream priusq̃ peroro. falso obiectu reuincam. Dixistis me magia de pecũia mulieris pulcherrimũ prædium meo noie emisse: dico exiguũ hæredioli sexagita milib9 nummum id quo que nõ me: sed Pudentillã suo noie emisse. ¶. Pudẽtillę nomẽ ĩ tabulis eẽ. Pudẽtillę noie p eo agello tributum dependi prẽsens ẽ quæstor publicus cui depẽsum ẽ. Cor uinus celer uir ornat9. Adest ẽt tutor autor mulieris. uir grauissim9 & sanctissimus oi cum honore mihi nominãdus. Cassius Lõgin9. Quære Maxĩe cui9 emptionis au tor fuerit quãtulo precio mulier locuples agellum suum præstinarit Testimonium Cassii Lõgini tutoris & Coruini clementis qd recitatũ ẽ. Est ne ita ut dixi uspiã ĩ hac emptiõe nomẽ meum ascriptum est. ¶. Num ipsum hæredioli precium inuidiosum ẽ Num uel hoc saltem in me collatũ. Quid ẽt est Emiliane qd nõ te iudice refutaue rim: qd preciũ magiæ meæ reperisti. Cur ego pudẽtillę aium ueneficiis flecterem. qd ex ea cõmodũ caperẽ: uti dotẽ mihi modicã poti9 q̃ amplã diceret. O prẽclara car mina: an ut eã dotẽ filiis suis magis restipularetur: q̃ penes me sineret: Quid addi hãc magiã põt an uti rẽ familiarẽ suã meo adhortatu plẽrãq̃ filiis cõdonasset quæ ni hil illis ante me maritũ fuerat largita. mihi qcquã impartiret. O graue ueneficiũ dicã an ingratũ beneficiũ. an ut testamẽto qd irato filio scribebat: filiũ potius: cui offensa erat. quã me cui deuicta hęredẽ relinquæret. Hoc qdẽ multis carminib9 difficile im petrauit. Putate uos cãm nõ apud Claudiũ Maximũ agere uirũ æquũ & iustĩciæ per tinacẽ: sed aliũ aliquẽ paruũ & sæuũ iudicẽ substituite: accusationũ fautorẽ. cupidũ cõdemnãdi. date ei qd sequatur: ministrate. uel tantulũ uerisimilem occasionẽ secũ dũ uos pnũciandi. Saltẽ fingite aliqd: remiscimini: qd respõdeatis: quos ita rogarit: & quoniã oẽm conatũ necessẽ quæpiã cã præcedat. Respõdete q Apuleiũ dicitis ani mũ pudẽtillę magicis illectamẽtis adhortũ qd ex ea petierit. Cur fecerit formã ei9 uo luerat. negatis diuitias saltẽ cõcupierat: negant tabulę dotis: negant tabulę donatio nis: negant tabulæ testamẽti: in qb9 nõ mõ nõ cupide appetisse. uerũ ẽt dure repulis se. liberalitatẽ suæ uxoris ostẽditur. Quę igitur alia cã est. Quid obmutuistis. qd ta cetis. Vbi illud libelli uestri atrox prĩcipiũ noie priuigni mei formatũ. Hunc ego do mine Maxĩe reum apud te facere ĩstitui. quin igitur addis reũ magistrũ. reũ uitricũ: reum deprecatorẽ. sed qd deĩde: plurimorũ maleficiorũ: & manifestissimorũ. Credo unum de plurimis. Credo dubium: uel saltẽ obscurũ de manifestissimis. ¶. Cæterũ ad hęc quæ obiecistis ĩ numera: binis uerbis respõdeã. Dẽtes splẽdidas: ignosce mundici is. specula ĩspicis: debet philosophus. Versus facis: licet fieri. Pisces exploras: Ari stoteles docet. ¶. Lignum cõsecras. plato suadet. Vxorẽ ducis: leges iubent. prior na tu is est: solet fieri. ¶. Lucrum sectatus es dotis. dotalem accipe: donationem recor dãre: testamentum lege. Quæ si omnia affatim recudi. si calumnias omnes refutaui: si in oibus non mõ criminib9: uerũ ẽt maledictis pcul a culpa philosophiæ tut9 sum si philosophię honorẽ. q mihi salute mea antiquorẽ nusquã minui: ĩmo cõtra ubiq̃ si cum septem pœnis eũ tenui: si hæc ut dico. ita sunt: possum securius tuam existimati onẽ reuereri: quam potestatẽ uereri: q̃ minus graue & uerecundum mihi arbitror: a proconsule damnari. q̃ si a tam bono. tamq̃ emendato uiro improber dixi.

prẽstinare: restipulari Illectamentũ

¶. Finis Lucii Apuleii Apologiæ.

Lutii Apulei madaurensis philophi platonici. De deo socratis Liber.

Vi me uoluistis dicere ex tẽpore. accipite rudimentũ: post experimentũ. Quippe, put mea opinio ẽ bono periculo periculum faciam post q̃ re, pbata meditata: sum dicturus incognita. Nec enim metuo. ne in friuolis displiceam: qui in grauioribus placui. Sed ne omnifariam noueritis, & in isto ut ait Lucilius schedico & incõdito. Experimini an idẽ sim repentinus: qui præparatur. Si qui tũ úestrũ nondum subitaria ista nostra cognoscitis quæ scilicet audietis: pari labore quo scribimus. uenia ꝓpensiore qua legimus. Sic enim ferme assolet apud prudentes uiros esse in operibus. iudicatio resecatior: in rebus subitariis uenia ꝓlixior. Scripta enim pẽsiculatis & examinatis. Repẽtinã aũt noscitis simul & ignoscitis: nec iniuria: Illa enim quæ scripta legimus & tacentib9 nobis talia erũt: qualia illata sunt: Hæc uero ĩ præsentiarũ: & quasi nobiscũ patienda sunt alia erũt qualia uos illa fuendo feceritis. Quãto enim exinde oratiõi modificabor tanto a uobis ĩ maius tolletur. Vos eni aduerto libenter audire. peride ĩ manu uestra situ est. uela nostra sum mare & iã ĩmittere: ne pendula & flaccida ue restricta & caperata sint. At ego quod Aristippus dixit experiar. Aristippus ille cyreniacæ sectæ repertor quodq; malebat ipse. Socratis discipulus. Bũquidã tyrãnus rogauit. Quid illi philosophiæ studium tam impẽsũ tamq; diutinũ profuisset. Aristippus respõdit: ut cũ omnibus inquit hominib9 secure & intrepide fabularer. Verbo subito sumpta sententia ẽ quia de repentino oborta est quasi uelit in materia lapides temerario iniectu poni necesse est. Neq; iniecto intrinsecus pondere: neq; inclinato profunde situ: neq; cohibẽtibus ad regulam lineis. Quippe qui structũ oratiõis huius egomet nõ e monte mõ lapide e directo cæsũ afferã: ꝓbe omnifariã complanatũ leniter ad extremas oras ad unguẽ coæquatũ. sed quẽ operi ac cõmodẽ: uel inæqualitate aspera: uel lenitate lubrica: uel angulis eminula. uel rotundo uolubilia: sine regulę correctiõe. & mensure parilitate & perpendiculi sollertia. Nulla enim res põt esse cadẽ festinata simul & examinata nec esse quicq̃ oium: quod habeat & laudem diligentiæ suæ simul: & gratiam celeritatis. præbui me quorundam uoluntati: qui oppido uoluerunt quæ a me desiderabantur: ut dicerem ex tẽpore. Et est Hercule formido: ne id mihi euenerit: quod coruo suo euenisse esopus fabulatur. Id erit: nedum laudem hac nouã captare apparo: illã quam ante peperi cogar amittere: sed de apologo quęritis. non pigebit aliquid fabulari. Coruus & Vulpes unam offulam simul uiderant: eamq; raptam festinabant pari studio: impari celeritate: Vulpes cursu: Coruus uolatu. Igitur ales bestia præuenit: & secundo flatu: passis alis: utrunq; prælabitur & iam anticipat: atque ita præda simul & uictoria lætus. sublime euectus: in quadam proxima quercu. in summo ex cacumine tutus sedit. Eoque tamen Vulpes quo alipedem nequibat consequi. dolum iecit. namque eãdem arborem successit. & subsistens. cum superne uictorem preda ouantem uideret. laudare astu adorta est: Ne ego insita. quę cum alite Apollinis frustra certauerim. quippe cum pridem tam concinum est neque oppido paruum. neque nimis grande. sed quantum satis ad usum decoremque. pluma mollis. caput argutum. rostrum ualidum: Iam ipse oculis perspicax.

Subitaria Pensiculatis

Caperata

Cõplanatum Eminula

unguibus tenax. nam de colore quid dicam. enimuero cum duo colores præstabiles forēt piceus & niueus. quibus inter se nox cū die differunt. utrunq; colorē Appollo suis alitibus condonauit. candidum olori. nigrum coruo. Quod utinā sicuti cygno cantū indulsit. ita huic quoq; uocē tribuisset: ne tā pulchra ales: quæ ex oīa uitio longe præcellit uidu ata. delitiæ facundi dei muta uiueret & elinguis. V. Id uero ut Coruus audit hoc solū sibi præ cęteris deesse. dū uult clarissime clangere. ut ne ad hoc saltē olori concederet. oblitus offulæ: quā mordicus retinebat. toto rictu hiauit: atque ita quod uolatu pepererat. cantu amisit. Enimuero Vulpes qđ cursu amiserat. astu recuperauit. C. Eandē istā fabulā in pauca cogamus. quātū pōt fieri cohibiliter. Coruus ut ut se uocalē præberet. qđ solū deesse tantæ eius formę Vulpes simulauerat. crocitare adortus. prędā quā ore gestabat. in seductricē cōpetuit. V. Nā dūdū scio qđ hęc significari flagitetis. u obis latine. ut neutra pars uestrū nec q greçe nec q latine petebatis dictiōis hujus expertes abiretis V. Qua propter si ita uidetur satis oratio nostra atticissauerit Tēpus ē in latiū demigrare de greçia Nam & questionis huius ferme media tenemus: & quāntū mea opinio ē: pars ista posterior per illa greça quæ anteuertit: nec argumētis sit effectior: nec sententiis rarior. nec exēplis paupior: nec oratione defectior. Plato omnē naturā rex: quæ ad animalia iure pertineat. trifariā diuisit. C. Censuitq; sūmos deos. sū mū. mediū. & infimū. V. Facintelligas nō modo loci disclusione: uerū etiam naturę dignitate: quæ & ipsa neq; uno neq; gemino modo: sed pluribus cernitur. C. Orditi tū manifestius fuit a loci dispositione. Nā perinde ut maiestas postulabat: diis immortalibus cælū dicauit quos quidē deos celites partim uisu usurpamus: alios intellectu uestigamus. Ac uisu quidē cernimus. Vos o clarissima mundi lumina: labentē cælo quę ducitis annum. Nec mō ista precipua solē dei opificē. lunāq; solis æmula: noctis decus: seu corniculata: seu diuidua: seu pertumida: seu plena sit: uaria igniū face: quāto lōgius ea cessat a sole: tanto longius collustrata: pari incremēto itineris: & luminis: mensem suis actibus. ac de paribus dispendiis extimās. seu illa proprio seu perpeti candore: ut Chaldęi arbitrātur: parte luminis cōpos: parte altera cassa: fulgoris pro circumuersione oris. oris discoloris. multiuaga: pollēs: speciē sui uariat. seu tota proprii candoris expers. A lienę lucis indiga. denso corpore seu leui. ceu quōdā speculo radiis solis obsistit. & aduersi usurpat: ut uerbis utar Lucretii. Notā iactat de corpore lucē. Vtraq; ex aiaq; uera sētētia ē. Nec hæc portea uideo sū neq; de sole: neq; de luna. quisq; Græcus: aut Barbarus facile cōiectauerit deos eē. nec mō istos ut dixi: uerū ēt & stellas: quæ uulgo ab imperitis nuncupantur. quæ tū in deflexo: & certo. & stato cursu meatus lōge ordinatissimos diuinis uicibus æternos efficiūt. V. Varia qppe curriculi uicissitudine affimulāt p situ & flexu: & obstituto circuloq;: quos pbe callet: q signoq; ortus & obitꝰ cōperit in corū uisibiliū deorū numero. C. Cætera quoq; sidera. qui cū platone sentis locato arcturū. Gemios Leonē alioſq; itidē radiantis deos qbꝰ cæli chorū comptū. & coronatū suda tēpestate uisimus pictis noctibus seuera gratia: toruo decore: suspicientes in hoc perfectissimo mundi: ut ait Ennius clypeo. miris fulgoribus uariata celamina. Est aliud genus deorum: quod natura uisibus nostris denegauit. V. Necnon tamen intellectueos mirabundi contemplamur. facie mentis acrius contemplantes quorum in numero sunt illi duodecim numero: situ nominum in duos uersus ab Ennio coarctati. C. Iuno Vesta Minerua Ceres Diana. V. Venus Mars Mercurius Iouis

Cohibiliter

Seductrix.

Atticissauerit.

Defectior.

disclusio.

Corniculata

neptunnus: uulcanus: Apollo. Cęteriq; id genus: quorũ nomina quidem sunt nostris auribus iam diu cognita. Possumus uero animis coniectare. per uarias utilitates in uita agenda animaduersos in iis rebus. quibus eorum singuli curant. Cęterũ prophanę philosophię turba imperitorum. uana sanctitudinis priua uerę rationis. inops religionis: impos ueritatis. scrupulosissimo cultu. insolentissimo spiritu: deos negligit. pars in contemptum tumida. Hos namq; cunctos deos. in sublimi ęteris uertice locatos ab humana contagione procul discretos plurimi. sed non rite uenerantur. omnes sed inscie metuunt. pauci sed impie diffitentur. V. Quos deos plato existimat ueros. incorporales. animales. neque sine ullo. neque exordio. sed prorsus ac retro æuiternos. corporis contagione sua quidem natura remotos ingenio ad summam beatitudinẽ pro recto nullus extranei boni participatione sed ex bono & ad omnia competentia prono nutu facili simplici libero & absoluto quorum parentem qui omnium rerum dominator atque autor est solum ab omnibus nexibus patiendi ali quid gerendi ue nulla uice ad alicuius rei mutua obstrictum. Cur ergo nunc dicere exordiar cum plato cœlesti facundia prędituſ æquiperabilia diis immortalibus differens frequentissime prędicet. Hunc solum maiestatis incredibili quadam nimietate & ineffabili non posse penuria sermonis humani quauis oratione uel modice comprehendi uix sapientibus uiris cum se uigore animi quantum licuit a corpore se mouerint intellectum huius dei id quoque interdum uelut in arctissimis tenebris rapacissimo coruscamine lumen candidum intermicare. V. Missũ igitur hunc locũ faciã in quo non mihi quidem tantum. sed ne platoni quidem meo ualuerunt ulla uerba: pro amplitudine rei supperere. I. Quid igitur faciam in rebus mediocritatem meam & quidem longe superantibus: receptui canam: tandemq; orationem de cęlo in terrã deuocabo. in qua præcipuum animal homines sumus: quanq; plærique se incuria disciplinæ: ita omnibus erroribus deprauarunt. ac piacularibus sceleribus præbuerunt: & prope exesa mansuetudine generis sui immane efferarunt: ut possit uideri nullum animal in terris homine postremius. V. Sed nunc non de errorum disputatione differamus. Igitur homines ratione plaudentes. oratione pollentes: immortalibus animis moribundus membris: & leuibus & anxiis mentibus: brutis & obnoxiis corporibus: dissimillimis moribus: & similibus erroribus. peruicaci audacia: pertinaci spe. cassо labore fortuna caduca singulatim mortales cuncti tamen uniuerso genere perpetui uicissim sufficienda prole mutabiles uolucri tempore tarda sapientia: cita morte: querula uita terras incolunt. V. Habetis interim bina animalia: deos ab hominibus plurimum differẽtes loci sublimitate uitæ perpetuitate: naturæ perfectione: nullo inter se propinquo communicatu: cum & habitacula summa ab infimis tãta intercapedine fastigii dispescant: & uiuacitas illic æterna. & indefecta sit. Hic caduca & subsiciua: ingenia illa ad beatitudinem sublimata sint: hæc ad miserias infimata. Quid igitur nullo ne connexu hæc natura se iunxit. sed in diuinam & humanam partem seiugatam esse & interruptam. & ueluti debilem passa est. Nam ut idem plato ait. Nullus deus miscetur hominib9 sed hoc præcipuum eorum sublimitatis specimen est quod nulla contractione nostra contaminatur. V. Pars eorum tamen obtutu hebeti uisuntur. ut sidera. de quorum adhuc & magnitudie. & coloribus homines ambigunt. Cælo autem soli intellecta: neq; prompto noscuntur. Quod quidem mirari super his immortalibus nequaquam congruerit. cum alioquin & inter homines

Sanctitudo.

Aeuiternos Extrarium.

Coruscamẽ

Dispesco.

qui fortunæ munere opulentia elatus: & usq; ad regni mutabilem suggestum & pen
dulum tribunal euectus est raro aditus: & longe remotis arbitriis in q busdã dignita
tis suæ penetralibus degens: Parit enim conuersatio contẽptũ: raritas conciliat ipsa
rebus admitionem. Quid igitur orator obiecerit aliquis: primo istam cælestem qdẽ
sed pene inhumanam tuam sniam missam faciam: si omnino hoĩes a diis imortalibus
procul repelluntur. Atq; ita in hæc terræ tartara relegantur ut omnis sit illis aduersus
cælestis deos cõio denegata ne quisq; eos e cælitũ numero uelut pastor uel equisio. uel Bubse
bus equa: seu balantum: uel hinnientium: uel mugientium greges interuisat: qui fero qua
cibus moderetur: morbidis medeatur: egenis opituletur. Nullus inquit deus huma-
nis rebus interuenit. Cui igitur preces allegabo. Cui uota nuncupabo. Cui uictima
cedam. Quem miseris auxiliatorem qué fautorem bonis: quẽ aduersatorẽ malis cũ
uita ciebo? Quem deniq; quod frequentissimũ est: iureiurando uti potero inter Tro-
ianos stirpe cognatos & fortasse inter gentes prælio cognitas. At enĩ inter nuculos re-
cens cognitos. Si nemo huic capiti crediderit. Quis pro te deus fidem dicet. An ut fe-
rocissimo Mezentio: dextra & telum quod missile libro apagesis tam cruentos deos
dexteram cædibus fessam: telumq; sanguine rubiginosum: utrunq; idoneum non ẽ p
quod adiures: utue p ista iurent: cũ sit summi deoy hic honor, prius. Nam & iusiu-
randũ dicitur ut ait Ennius. Quid igitur iurabo: per Iouẽ lapidẽ: Romano uetustis
simo ritu. Atqui si platonis uera snia est. uunq; se deum cũ hoĩe cũicare: facilio me au-
dierit lapis q Iuppiter. non. Respondebit enim plato pro sua snia mea uoce. Nõ usq;
adeo seiunctos & alienatos a nobis deos prædico ut ne uota quidẽ ura arbitrer perue
nire. Neq; enim illos sacris rey humanay: sed a contrectatione sola remoui. Cæterũ
sunt qdã diuinæ mediæ potestates: inter sũmũ æthera & infimas terras: in isto interfi Demo
tæaeris spatio: p quas & desideria nra: & merita ad deos cõmeant: hos græco noĩe dæ- nes
mones nuncupãt: inter mortales cælicolasq; uectores hinc præcũ inde donoy qui ul- Salu-
tro citroq; portant: hinc petitiones: inde suppetias ceu quidã utrinq; intepretes & sa- tigeri
lutigeri: p hos eosdẽ ut Plato in symposio autumat: cuncta denunciata: & magorũ
uaria miracula. oẽsq; præsagioy species reguntur: Eorum quippe de numero prædi-
ti curant singuli eoy puide: ut est cuiq; tributa puincia uel sõnis cõfirmandis: uel ex
tis phvsiculandis: uel præpetibo gubernandis: uel oscinibus erudiendis: uel uatibus
inspirandis: uel fulminibo iaculandis: uel nubibus coruscandis: cæteriscq; adeo: per q
futura dinoscimus: quæ cuncta cælestium uoluntate: & numine: & auctoritate: sed
dæmonũ obsequio & opera atq; cura: ut annibali somnia orbitatem oculi cõmoneãt
Flaminio auspicia periculum cladis prædicent. Accio Nauio miraculum cotis adiici
antatq; ut nonnulla regni futuri signa præcurrant ut Tarquinius Prisco aquila obũ-
bretur ab apice. Seruius Tullius flamma colluminetur a capite. Postremo cuncta
ariolum præsagia: fulgurum bidentalia carmina Sibyllarum quæ omnia ut dixi. me
diæ qpiã potestates inter homines ac deos obeũt. Neq; enim pro maiestate deum cæ
lestium fuerit ut eorum quisq; uel annibali somnium pingat. uel Flaminio hostiam
corrodat. uel accio Nauio cotificet. uel Sibyllæ fatiloquia uersificet uel Tarquinio ue
lit apicem reddere. Seruio uero inflãmare uerticẽ. nec exurere. non est operæ diis su-
peris ad hæc descẽdere. Medioy ista sortitio est qui in aeris plagis terræ conterminis.
nec minus confinibus cælo perinde uersantur ut in quacũq; parte naturę propria sint

animalia: & in ęthere uolantia. & in terra gradienti. Nã cũ quattuor sint elementa no
tissima. ueluti quadrifariam natura magnis partibus distermina. sintq; ppria aialia
terraꝝ & flãmaꝝ. si qdẽ aristoteles autor ẽ. in fornacibus flagrãtibꝫ q̃dã ppria aialia
pinnulis apta uolitare: totũq; euũ suũ ĩ igni diuersari: cũ eo exoriri: cũq; eo extingui.
Præterea cũ tot uaga sidera: ut prius dictũ ẽ: sursũ in æthere: hoc est in ipso liquidissi
mo ignis ardore cõpareãt. cur hoc solũ ex quattuor clemẽtũ aeris: qd tanto spacio in
tersitũ est cassũ ab oĩbꝫ: desertũq; a cultoribꝫ suis natura pateretur: qn in eo quoq; ae
re aialia gignerẽtur: ut in igni flãmida in unda fluxa in terra glebuléta. Nã qd quidã
Glebu lenta aues aeri attribuat falsũ sẽtire meritissimo dixeris. qppe q̃ aues nulla eaꝝ ultra olym
pi uerticẽ sublimatur. Qui cũ excellẽtissimꝰ oĩm phibeatur: tũ altitud nẽ ppẽdicu
lo si metiare ut geometræ autumãt: stadia altitudo fastigii nõ æqparat. cũ sit aeris au
gmẽtũ ĩmẽsũ usq; ad stima lunæ fœlicẽq;. porro ætheris sursũ uersꝰ exordiũ ẽ. Quid
igr tãta uis aeris q̃ ab hũilibꝫ lunæ anfractibꝫ usq; ad sũmũ olympi uerticẽ ĩteriacet.
Quid tũ uacabit ne aialibꝫ suis atq; erit ista naturæ ps mortua ac debilis. Immo enĩ
si sedulo aduertas ipse quoq; aues ꝑ terrestre aial nõ aeriũ rectiꝰ phibeãtur. sp enĩ il
lis uictꝰ oĩs ĩ terra. ibidẽ pabulũ ibidẽ cubile. tantũq; aera ꝓximũ terræ uolãdo trãs
uerberãt. Cæteꝝ cũ illis fessa sunt remigia pẽnaꝝ. terra ceu portus ẽ. Q d si mãifestũ
flagitat ratio debere ꝓpria ẽt aialia in aere ĩtelligi: supest ut q̃ tãdẽ & cuiusmõi ea sint
dissertamꝰ. Igitur terrena nequaq̃ deuergũt enĩ pondere: sed nec flãmea ne sursũ uersꝰ
calore rapiantur. Temperanda ergo nobis pro loci medietate media natura ut ex re
gionis ingenio sit & in cultoribꝫ eius ingeniũ. Cedo igitur mẽte formemus & gigna
Ꝑeiú gata mus oĩno id genus corpus. Tertia quædã aialia quæ neque sint tã bruta q̃ terrea: neq;
tã leuia q̃ æterea. sed quodãmõ utrinq; seiugata: Vel ut enim utriq; cõmixta sint: siue
amolita: seu modificata utriusq; rei ꝑticipatione. sed facilius ex utroq; q̃ ex neutro in
telligẽtur. V. Habeant igitur hæc dæmonũ corpora modicũ ponderis ne ad supna in
cedant. aliqd leuitatis ne ad inferna pręcipitentur. Q d ne uobis uidear poetico ritu
incredibilia confingere dabo primũ exẽplũ huius libratæ medietatis neque enim pro
cul ab hac corporis suptilitate nubes cõcretas uidemus: quæ si usque adeo leues fo
rent ut ea quæ oĩno carent pondere nunq̃ infra iuga ut sæpenumero aĩa duertimꝰ gra
uate caput editi montis ceu qbusdã curuis torquibus coronarẽt. Porro si suapte na
tura tam spissæ ac graues forent ut nulla illas uetustioris leuitatis admixtio subleua
ret. ꝓfecto nõ secus q̃ plũbi globus uel lapis suapte ui caducæ terris illiderẽtur. Nũc
enĩ uero pendulæ & mobiles huc & illuc uice nauiũ in aeris pelago uẽtis gubernantur
paululũ ĩmutantes ꝓximitate & longinqtate: Quippe si aliquo humore fœcunde
sunt ueluti ad flctũ edendũ deorsum degrassantur. Atq; omnino humectiores humi
lius meãt: aquilonis agmine tractu segniores. Sudis uero sublimior cursus: & cũ la
narum uellęribus similes aguntur cauo agmine uolatu perniciore. Nonne audis: qd
super tonitruum Lucretius facundissime disserat: Principio tonitru quatiuntur cęru
la cęli. Propterea quia concurrunt sublime uolantes. hetheriq; nubes contra pugnan
tibus uentis. Nec fit enim sonitus cęli de parte serena. Verum ubicunque magis den
so sũt agmine nubes. Tam magis hinc magno fremitus fuit murmure sępe. Quod si
nubes sublime uolitant omnisquæ & exortus. & terminus & retro defluxus earum i
terras est quid tandem futura censes dęmonum corpora: quę sunt cõcręta multo mi-

tuis: & tantos ſubtiliora: Nō enim ſunt ex hac fœculenta nubecula tumida caligine conglobata ſicut nubium tenus eſt: ſed ex illo puriſſimo aeris liquido & ſereno elemento cohalita: eaque nemini hominum temere uiſibilia niſi diuinitus ſpeciem ſui offerant. quod nulla in illis terrena ſolidítas locum luminis occupauerit: qui noſtris oculis poſſit obſiſtere qua ſoliditate noſtra offenſa acies īmoretur: ſed filia corpora poſſident rara & ſplendida & tenuia uſq; adeo ut radios oīs noſtri tuoris & raritate tranſmittant & ſplendore reuerberent & ſubtilitate fruſtrentur: Hinc illa homerica Minerua q̄ mediis cœtibus Graium cohibendū Achilli interuenit: uerſum græcū ſi paulíſper operiamini latine enunciabo.

atq; adeo hic ſit impræſentiarū. Minerua igitur ut dixi. Achilli moderando iuſſu Iunonis aduenit. Soli perſpicua. aſt alioq; nemo tuetur. Hinc & illa uirgiliana matrōa quæ in mediis milibus auxiliabunda fratri conuerſatur miſcetq; uiris nec cernitur ulli protinuſq; plautinus miles ſuper clipeo ſuo gloriatur: præſtringens oculorum aciem hoſtibus. Ac ne cunctos longius perſequar. Ex hoc ferme dæmonum numero poetæ ſolēt haud pcul a ueritate cēſores cauſæ & amatores quorūdā hoīum deos fingere: & tueri illos. Interdū aduerſari & affligere. Igitur & miſereri & indignari & angi & lætari oēmq; hūani aī faciē pati ac ſimili motu cordis & ſalo mētis ad oēs cogitationū æſtus fluctuare. Quæ oēs turbellæ tempeſtateſq; pcul a deoq; cæleſtiū tranqlita te exulant. Cūcti enī cælites ſp eodē ſtatu mentis æterne æquabilitate potiūtur. Quę nūq̄ illis nec ad dolorē nec ad uoluptatē finibꝫ ſuis pellitur. nec enī mēs illa a ſua ppetua ſecta ad quēpiā ſubitū habitū demouetur nec alterius ui. Nā nihil eſt deo potēti? nec ſuapte ſpōte nā nihil ē deo pfectius. Porro aūt qd pōt uideri īpfectius fuiſſe q̄ is q̄ a priore ſtatu: ad aliū rectiorē ſtatū migrarit: cum præſertim nemo ſpōte capeſſat nouā: niſi quē pœnituit prioq;. Nō enim pōt ſubſeq; illa mutatio ſine præcedētiū īfirmatione. Quapropter debet deus nullam ppetim: uel operis: uel amoris tēporalē pfunctionē & iccirco nec indignatione: nec ira contingi: nullo angore cōtrahi: nulla alacritate geſtire: ſed ab oībꝫ paſſionibus animi liber: nec dolere unq̄. nec aliq̄ lætari: nec aliqd repētinū uelle uel nolle. Sed & hæc cuncta ut hoc genus cætera dæmonum mediocritati cōgruunt. Sunt enim inter homines ac deos ut loco regionis ita ingenio mētis interſiti hēntes cōem cum ſuperis immortalitatē: cum inferis paſſionē. Nā pinde ut nos pati poſſunt omnia animoq; placamēta uel incitamēta ut in ira incitentur & in miſericordia flectantur: & donis inuitentur & præcibꝫ leniantur & cōtumeliis exaſperantur: & honoribus mulceātur aliiſq; omnibus ad ſimilē nobis modum uarientur. Quippe: ut finē cōprehendā: dæmones ſunt genere animalia: ingenio rationabilia: animo paſſiua corpore aeria tēpore æterna. Ex his quinq; q̄ cōmemoraui tria a principio eadē nobiſcum: q̄rtum pprium poſtremum cōe cū diis immortalibus hēnt. ſed differunt ab his paſſione. Quæ ppterea paſſiua nō abſurde ut arbitror nominaui: qa ſunt iiſdem qbus nos pturbationibus obnoxii. Vnde & religionum diuerſis obſeruationibus & ſacroq; uariis ſuppliciis fides impartienda eſt. Etſi nō nulli ſunt ex hoc diuoq; numero: qui nocturnis uel diurnis pmptis uel occultis lætioribus uel triſtioribus hoſtiis uel cerimoniis uel ritibus gaudent: uti ægyptia minerua ferme plangoribus: græca plærunq; choreis: barbara autē ſtrepitu cymbaliſtaq; & tympaniſtaq; & choraulaq;. Itidem pro regionibus in ſacris differunt longe uarietate pōpaq; agmina

Auxiliabunda

ministrorꝫ silentia: sacerdotum officia: sacrificātium obseqa. Item deorꝫ effigies: ut eximiæ tẽplorꝫ religiões: hostiarꝫ cruores & colores. Quę oia pro cuiusque more solé nia & rata sũt ut plerũqꝫ sõniis & uaticinatiõibꝰ & oraculis cõperimus sæpenũero in dignata numina siqd in sacris socordia uel superbia negligatur cuiꝰ generis mihi exé pla affatim suppetunt. sed adeo frequentia & celebrata sunt: ut nemo ea cõmemora re adortus sit: quin multo plura omiserit: q̃ recensuerit. Iccirco residebo ipræsentiarũ in his rebꝰ oratione occupare. Quod si nõ apud oẽs certã fidẽ: at certe penes cunctos notitiã ꝓmiscuã possidet: hæc potius præstiterit latine dissertare: uarias species diui norꝫ numinũ a phĩs phiberi: quo liquidius: & plenius de præsagio Socratis. deqꝫ eius numine cognoscatis. Nam quodã significatu & aĩus humanus ẽt nunc in corpe situs

Dęmõ

dæmõ nũcupatur: dii ne hunc ardorẽ mentibꝰ addũt. Euriale: an sua cuiqꝫ deus fit di ra Cupido? Igitur & bona cupido aĩ deus bunus est. Vũ nõnulli arbitrãtur ut iã priꝰ dictũ est. Eudæmonas dici beatos quorꝫ dæmõ bonus id est aĩus uirtute pfectus est:

Eudæ mones

quẽ nostra lingua ut ego interpretor haud sciã: an bono: certe q̃dẽ meo piculo pote

Geniꝰ

ris geniũ uocarĩ: quoniã is deus q est aĩus sui cuiusqꝫ. quanq̃ sit imortalis tũ quodam mõ cũ hoie gignitur ut eæ preces qbꝰ geniũ præcamur ad cõiũctionẽ nostrã: nec de sunt qui uideãtur mihi obtestari. corpus atqꝫ aĩum duobꝰ nominibus cõprehẽdẽtes: quorꝫ cõio & copulatio sumus: & secũdo signatu species dæmonũ sit aĩus hũanꝰ exu tus & liber stipẽdiis uitæ corpe suo abiuratis hunc uetere latina lingua repio lemurẽ

Larfa miliaris

dictatũ. Fx hisce ergo lemuribꝰ. qui posteriorꝫ suorꝫ curã fortitu. pacato & qeto nu mine domũ possidet. lar dicitur familiaris. Qui uero pp aduersa uitæ merita: nullis bonis sedibꝰ interrauagatione: ceu quodã exilio punitur: inane terriculamẽtũ bonis hoibꝰ: cæterꝫ noxiũ malis: hunc pleriqꝫ laruã phibent cũ uero incertũ est: q̃ cuiqꝫ eorꝫ sortitio euenerit: utrũqꝫ lar sit: an larua: nomĩe manẽdeũ nũcupãt: & honoris gratia dei uocabulũ additũ est. Quippe cũ eos deos appellent qui ex eorꝫ nũero iuste ac pru denter uitæ curriculo gubernato: ꝓnomine postea ab hoibꝰ prædĩti: fanis & cerimo niis uulgo admittũtur: ut in Boetia Amphiaraus: in Africa Mopsus. in Aegypto osi ris alius alibi gentiũ Aesculapius ubiqꝫ. Verꝫ hæc oĩs distributio eorꝫ dæmonũ fuit: q̃ quõdã in corporis numero fuere. Sunt aũt nõ posteriores præstãtiore longe digni tate. Genus aliud augustius aio dęmonũ q sp a corporis cõpedibus & nexibus liberi

Sõnus Amor

ꝓcurãtur certis precatibꝰ. Quorꝫ e numero sõnus atqꝫ amor diuersa inter se uim pos sident. Amor uigilandi sõnus soporandi. Ex hac ergo sublimiore dęmonũ copia: pla to autumat singulis hoibꝰ in uita agẽda testes & custodes singulos additos q nemini cõ picui: sp adsint oĩum nõ mõ actorꝫ testes uerꝫ ẽt cogitatorꝫ. Ac ubi uita edita reme andũ est: eundẽ illũ: q̃ nobis ꝓditus fuit raptare ilico & trahere: ueluti custodiã suã ad iudiciũ: atqꝫ illic in cã dicenda assistere si qua cõmẽtiatur redarguere. siqua uera di cat. asseuerare ꝓfꝰ illius testimonio ferri sniam. Proinde nos oẽs q hanc Platonis di uinã sniam me interprete auscultatis: ita aĩos nostros ad q̃cũqꝫ uel agenda meditãda formate ut sciatis. nihil oĩno pręistis custodibꝰ. nec intra aĩum. nec foris esse secreti. qui oĩa curiose ille participet. oĩa uisat. oĩa intelligat. & in illis penitissimis mẽtibꝰ ui ce consciẽtię diuersetur. Hic quẽ dico ꝓrsus custos singularis pręfectus domesticus speculator indiuiduꝰ arbiter inseperabilis testis malorꝫ improbator. bonorꝫ pbator si rite aĩaduertatur. sedulo cognoscatur religiose colatur. ita ut a Socrate iustitia. &i

Quid religiose.

ñōcentia cultus est: in rebus incertis ꝓspectator: dubiis prædmonitor, periculosis uitator: egenis opitulator qui tibi quæat: tū somniis: tū signis: tū ēt fortasse corā cū usꝰ postulat mala auerte: bona ꝓsperare humilia sublimare: nutātia fulcire: obscura clarare: sidera aduersa corrigere. Igitur nimiꝝ si Socrates uir apprime ꝓfectus. & Apollinis quoq; testimōio sapiens: hūc deū suum cognouit & coluit ac ꝓpterea eiꝰ custos ꝓpe dicā par contubernio & prædmonenda prædmonuit. Sicubi tū interfectus sapientiæ officiis: nō consilio: sed præsagio indigebat ut ubi dubitatione claudicaret: ibi diuinatione cōsisteret. Multa sūt enī de quibus ēt sapientes uiri ad ariolos: & oracula cuesitēt. Ac nō apud Homerꝝ ut in quadā ingenti specula clarius cernis: hæc duo distributa: seorsus diuinationis: seorsꝰ sapientiæ officia. Nā cum duo collumina totiꝰ exercitus dissidēt. Agamenon regno pollēs: & achilles bello potēs: desideraturq; uir facundia laudatus: & peritia uitæ moratus: q atride superbiā: Pellidæ ferociā compescat. exēplis moneat: oratione permulceat. Quis igitur tali in tpe est ad dicēdū exhortatus. Nempe Pilius orator: eloquio comis. experimentis cautus senecta uenerabilis: cui oēs sciebant corpus annis abire. aīum prudētia uigere: uerba dulcedine affluere. Itidē: cum rebus creperis & afflictis spectatores deligendi sunt qui nocte intempesta castra hostium penetrēt. Nōne Vlyxes cū Diomede delegūtur: ueluti consilium & auxiliū: mens. & manus. aīus & gladius. Eniuero in Aulide desidentibus obsessis ac retro uentis abnuentibꝰ. difficultas belli & facultas itineris. & tranqllitas maris. & clementia uentoꝝ ꝑ fibraꝝ notas & alitum uias. & serpentiū escas exploratu sunt tacent nempe muta duo illa sapientiæ græciæ summa cacumina. Ithacensis & Pilioꝰ. Calchas aūt longe præstabilis ariolus simul alites. & altaria & arborē cōtēplatus ē actutum sua diuinatione & tempestates flexit & classem deduxit & decennium prædixit: Nō secus ēt in Troiano exercitu: cum diuinatione res indigent tacet ille sapiens. Senatus. nec audet aliqd ꝓnūciaro. uel Hector. uel Iābo. uel Bicias. sed oēs silentio auscultāt aut ingrata a ūguria Helenæ. aut nō credita uaticinia Cassādræ. Ad eūdē modū Socrates quoq;. sicubi locoꝝ alienæ sapientiæ cōsulatio īgruerat ibi sui dæmonis prę sagio regebatur. Veꝝ eius monitis sedulo obediebat eoq; erat de suo longe acceptior. ꝙ autem incepta Socrati quæpiā dæmonꝰ ille ferme prohibitū ibat nūq; quod ad monendū ratio prædicta est. Eniuero Socrates utpote uir apprime ꝓfectus ex sese ad oia congruēta sibi officia ꝓmptus nullo adhortatore unq; indigebat. At uero ꝓhibitore nōnūq;. si qbꝰ forte conatibus eius piculū suberat ut monitus præcaueret ac omitteret cœpta impræsentiaꝝ quæ tutius uel postea capesceret. uel alia uia adoriretur. In huiuscemodi rebꝰ dūtaxat uocē quāpiā diuinitus exortam dicebat audire. Ira enim ē apud Platonē. ne quisq; arbitretur omnia cum uulgo loquentiū captasse. Quippe ēt semotis arbitriis una cū Phedro extra pomeriū sub quodā arboris opaco umbraculo signum illud ad ad nunciū sensit: ne prius trāscenderet illius amnis modicum fluentum q; increpitum inclinatum amore retinendū placasset: cū præterea si omnia obseruitaret. aliquando eoꝝ nōnulla ēt opinamenta habere. ut uidemus pleroscq; qui non suapte corde. sed alterius uerbo reguntur q ex angiportu reptātes cōsilia ex alienis uocibus colligunt. & uti ita dixerim non animo. sed auribus cogitant. Verū enimuero ut ista sunt. certe qui omnium ariolorꝝ uoces audiunt: Sæpenumero auribꝰ suis usurpant uocē de qua nihil cōtentur. quā sciunt ex ore humāo ꝓfectam. At enim socrates

Clarare

Collumina

Obseruitaret

Opinamenta

non uocem sibi: sed uocē dixit quāpiam diuinitus oblatā quo additamento ꝓfecto i telligas non usitatā uocē nec humanā significari. Quæ si foret frustra quæpiā cur nō potius aut uox aut certe cuiuspiā uox diceretur: ut ait illa Terentiana meretrix audire uocem uisa sum modo militis. Quid uero uocem quāpiam dicat audiuisse aut nescit unde exorta sit aut in ipsa aliqd addubitat. Aut eam quiddā insolitū demonstrat habuisse: ita Socrates eam q̄dē sibi ac diuinitus edita tempestiue accedebat. Q̄d equidē arbitror non modo auribꝰ: ueꝝ eū ēt oculis signū dæmonis sui usurpasse. Nā frequē tius nō uocē: sed signū diuinū sibi oblatū præ se ferebat. Id signū poterat ipsius spēs habuisse quā solus Socrates cerneret ita ut Homericus Achilles Mineruā. Credo plærosq; uestrū hoc q̄d modo dixi contantius credere & impendio mirari formā dæmonis Socrati usitatam. At enim pygthagoricos mirari oppidū solitos si quis se denegare unq̄ uidisse dæmonē. ut reor idoneus autor est Aristoteles. Quod si cuiuis potest euenire facultas contēplandi diuinā effigiem. cur non apprime potuerit socrati: quem cuiuis amplissimo numini sapientiæ dignitas coæquarat. Nihil est enim deo similius & gratius: q̄ uir aīo perfecte bonus qui tam hoīb⁹ cæteris antecellit q̄ ipse a dis īmortalib⁹ distat. Quin potius nos quoq; socratis exēplo & cōmemoratione erigimur: Ac nos secūdū ipsum studio phiæ pari similiū numinū canētes ꝓinittimus de quo q̄dē nescio qua ratiōe disrapimur: & nihil æq; miror q̄ cū oēs & cupiāt optime & sciant quantū uiuax aīus colendus sit: tū aīum suū nō colant. At si quis uelit acriter cernere. oculi curandi sunt quibus cernitur. Itidem si pugillare: uultus uel brachia uelanda sunt: q̄bus pugillatur. similiter in omnibus cæteris mēbris sua cuiq; cura ꝓ studio est. Quod cū oēs facile respiciant: nequeo satis mecum reputare. Et peride: ut res est: admirari. cur non etiam aīum suum ratione excolant. Quandoquidē ratio uiuendi omnibus æque necessaria est: nō ratio pingendi nec ratio psallendi: quas quisque bonus uir sine ulla animi uituperatione: sine turpitudine: sine labe contemserit. Nescio. ut Hismenias tibiis canere ut apelles pingere ut Lysippus fingere. sed nō pudet me nō esse significū: & idē ut cæteris artibus ne oēs prosequar licet tibi nescire: nec pudeat. Enimuero dic sodes. nescio bene uiuere: ut socrates: ut plato: ut pythagoras uixerunt. nec pudet me nescire bene uiuere. Nūq̄ hoc dicere audebis. Sed cū primis mirandū est quod ea quæ minime uideri uolunt nescire. discere tū negligunt & eiusdē artis disciplinā simul & ignorantiā decurritant. Igitur si quotidiana eoꝝ: dispongas inuenies rationibus multa prodige profusa: & in semet uel in sui dico dæmonis cultū qui cultus nihil aliud q̄ phiæ sacramētū est plane quidem uillas opipare extruunt: & domos ditissime exornant: & familias numerosissime cōparant: sed in istis oīb⁹ ita affluentia rerum nihil est indignum præterquam ipse dominus ædium: nec iniuria cumulata enim habent quæ sedulo percolunt. ipsi autem horridi: indocti: incultique circueunt. Igitur illas ædificatiorum species in quæ patrimonia sua profuderūt amœnissimas & extructissimas deprehendas. aulas ęmolas urbium conditas. domos uice templorum exornatas familias numerosissimas & calamistratas: opiparam supellectilem: omnia affluentia: omniā ornata: pręter ipsum dominum: qui solus Tātali uice ī suis diuitiis inops egens paup nō q̄dem fluētum ullum fugitiuum captat: & falacis unde sitim. sed uerę beatitudinis & in sincerę uitę & prudētię fortunatissimę esurit & sitit. q̄ppe nō itelligit homines ęque spectari solere ut equos mercamur neq; eni

Calamistratas

in emendis eqs faleras cõsideramus & baltei polimia inspicimus & ornatissimæ cerui cis diuitias cõtemplãtur si ex argento. & auro. & gemmis monilia uanæ gazę dependent si plena artis ornamenta capiti & collo circũiacent si frẽa celata si ephippia fucata singula armata sint. sed istis omnibus exuuiis amolitis equũ ipsũ nudũ & solum corpus eius & animũ cõtuemur ut sit ad speciem honestus ad cursurã uegetus & ad uecturã ualidus. Iamprimum in corpore si sit argutum caput breuis aluus. obesaque terga luxurietque thoris animosum pectus honestis. præterea si duplex agitur p lumbos spina. Volo enim non modo perniciter uerum etiã moliter peruehat. Similiter ergo & in hominibus contemplãdis noli illa aliena æstimare sed ipsum hominẽ penitus considera. Ipsum ut meum socratem pauperem specta. aliena autem uoco: quæ parentes pepererunt & quæ fortuna largita est quorum nihil laudibus Socratis mei admisceo nullã generositatem nullam prosapiam. nullos longos natales nullas inuidiosas diuitias. Hæc enim cuncta ut dixi aliena sunt. Satę prothomõ gloria ẽ q talis fuit ut eius nepotem non puderet. Igitur omnia similiter aliena numeres licebit generosus ẽ parentes laudas diues ẽ uon credo fortunę nec magis ista demiror ualid9 est ægritudine fatigabitur pernix est. Abibit ĩ senectutem formosus est expecta paulisper & nõ erit. at enim bonis artibus doctus & apprime est eruditus & quantũ licet homini sapiens & boni consultus tandẽ aliquãdo ipsum uirum laudas. Hoc enĩ nec a patre hæreditarium est nec casu pendulum nec a suffragio aminiculũ nec a corpore caducũ nec ab ætate mutabile. Hæc omnia meus socrates habuit & omnĩo cætera habere contempsit. Quin ergo & tu qui te ad studiũ sapientiæ ingeris aliquando caues ut nihil alienum in laudibus tuis audias: sed ut qui te uolet nobilitare. æque laudet ut accius Vlixem laudauit in philotheta suo in eius Tragœdiæ principio. Inclyte parua prædite prima nomine celebri claroq; potẽs pectore achiuis elassibus autor. grauis dardanis gẽtibus ultor. Laertiadæ nouissime patrẽ memorat. Cęterũ oẽs laudes ei9 uiri audisti. nihil mihi nec Laertes nec anticlia: nec arctissimus uendicat. Hęc enĩ tota ut uides laudis huius ꝓpria Vlyxi possessio est. Nec aliud te ĩ eodem Vlixe Homerus docet qui semp ei comitẽ uoluit esse prudentiã quã poetico ritu Mineruã nuncupauit. Igitur hac eadẽ comite oĩa horrẽda subiit oĩa aduersa superauit. Quippe ea adiutrice Cyclopis specus introiit. sed egressus est. Solis boues uidit & abstinuit. ad inferos demeauit & ascendit eadẽ sapientia comite. Scyllã præternauigauit nec abreptus ẽ. Charybdi cõspectus est. nec retentus est. Circe poculum bibit: nec mutatus ẽ ad Lothophagos accessit nec remansit. sirenes audiit: nec accessit.

Cutsura

Plato

V. Lucii apũlei madaurensis philosophi platonici De dogmate Platonis Liber

Latoni habitudo corporis cognomentum dedit. Nanque aristoteles prius nominatus: ariston ei fuisse pater dictus est. Cæterum perictione glauci filia mater fuit. & de utroque nobilitas satis clara. Nam aristõ pater p Codrũ ab ipso Neptũno originẽ duxit. ab solone sapientissimo q legũ atticarũ fũdator fuit matern9 deriuatus ẽ anguis. sũt q platonẽ angustiore cõceptu ꝓsatũ dicũt. Cũ qdẽ apollinis figuratio pictiõe se miscuisset. Mẽse ẽt q apd atticos Thargiliõ dr: nat9 die q apd Delõ Latõa ferẽ apollinẽ Dianãq; pepisse. pridie socratẽ genitũ accepim9 som

P

nium etiam ſocratis circunferunt. Nã uidiſſe ſibi uiſũ eẽ cygni pullum ex alatꝰ qd
in academia cupidini conſecratum ẽ uolaſſe et in eius gremio reſediſſe. et poſtea olo-
rem illum pennis cęlũ periſſe canore muſico euditus hominum deorũque mulcente
Cum hoc ergo Socrates in cõuentum hominum referret. Ariſton Platonẽ puerum
oblaturus Socrati magiſtro cõmodũ proſequebatur quẽ ubi aſpexit ille ingeniumq
intimum de exteriori conſpicatus ẽ facie: Hic ille erat amici inqt de academia cupidi-
nis cygnus. Talis igitur ac de talibus plato non ſolũ heroũ uirtutibus præſtitit ueꝝ
ẽt æquiperauit diuum poteſtatibus: Nam ſpeuſippus domeſticis inſtructus docu-
mentis pueri eius in ære partiendo ingenium et admirandę uerecũdiæ indolẽ laudat
et pubeſcentis primicias labore atque amore ſtudẽdi imbutas refert et in uiro harũ in
crementa uirtutum et ceteraꝝ cõueniſſe teſtatur. Ex iiſdem genitoribus Glauco: et
Adimanthus ei fratres fuerunt. Doctorem habuit in prima litteratura Dionyſium
At in palæſtra Ariſtonẽ agris oriundũ tantoſque progreſſus exercitatio contulit ei
ut pythia Læhmia de lucta certauerit: picturę nõ aſpernatꝰ arte. Tragœdis & dithy-
rambis ſe utilẽ finxit: iãq carminũ cõfidẽtia elatus certatorẽ ſe ꝓfiteri cupiebat niſi ſo
crates humilitatẽ cupidinis ex eius mentibus expuliſſet & antea qdẽ Heracliti ſecta
fuerat imbutus. Veꝝ cũ ſe ſocrati dediſſet: nõ ſolũ ingenio atq doctrina cæteros ſo-
craticos uicit: ueꝝ ẽt labore & elegãtia illuſtrauit. Sapientiã ab eo ſibi traditã labore
quoq aſſererenitus eſt: & elegãtia. per quã uenuſtate & maieſtate uerboꝝ plurimũ
adhibuit dignitatis. Sed poſtea q̃ ſocrates hoies reliquit. quæſiuit unde ꝓficeret. &
ad pythagorę diſciplinã ſe cõtulit: quã. & ſi rõe diligenti. & magnifica inſtructã uide
bat: reꝝ tamẽ cõtinentiã & caſtitatẽ magis cupiebat imitari & qd pythagoreorũ inge
nium adiutũ aliis diſciplinis ſentiebat ad Theodoꝝ Cyrenas ut geometriã diſceret. ẽ
ꝓfectus & aſtrologiã aduſque Aegyptũ iuit petitũ. ut inde ꝓphetarũ ẽt ritus addi-
ſceret: & ad Italiã iteꝝ uenit & pythagoreos Euritatũ Tarentinũ & ſeniorẽ Archytã
ſectatũ atque ad Indos & Magos intẽdiſſet animũ niſi eũ bella tũc uetuiſſent Aſiati-
ca: qua ꝓpter inuenta parmẽidis: ac Zenonis ſtudioſius executus ita oĩbus quæ ad-
mirationi ſunt ſingula. ſuos libros expleuit ut primꝰ tripartitã philoſophiã copula-
ret ſibique inuicẽ neceſſarias partes neque pugnare inter ſe tãtũ mõ. ſed ẽt mutuis ad
iuuare auxiliis oſtẽderit. Nã q̃uis de diuerſis officinis hæc ei eſſent philoſophiæ mẽ-
bra ſuſcepta naturalis ab heraclitis: intellectualis a pytagoreis: rõnalis atque mora-
lis ipſo ſocratis fonte. unũ tũ ex oĩbus & quaſi ꝓprii partus corpus effecit: & cum pri
cipes harũ familiarũ ĩpolitas ſententias: & incõptas auditoribꝰ tradidiſſent: eas hic
cum oratione limando tum ad orationis auguſtę honeſtiſſimã ſpeciẽ deducendo p-
fectas atque ẽt admirabiles fecit. Multi auditorũ eius utriuſque ſexus in philoſophia
floruerunt patrimonium in hortulo qui Academię iunctus fuit & in duobus mini-
ſtris & in patera qua diis ſupplicabat reliquit auri tantum quantum puer nobilitatis
inſige in auricula geſtauit. Cæterum tres eius ad Siciliam aduentus: mali quidam
carpũt: diuerſis opinionis differentes. ¶ Sed ille primo hiſtoriæ gratia ut naturam
ætnæ. & incendia concaui montis intelligeret. ¶ Secundo petitu Dionyſii: ut
ſyracuſanis aſiſteret: eſt profectus. & ut municipales leges eius prouinciæ diſce-
ret. Tertiꝰ eiꝰ aduẽtꝰ fugientẽ Dionẽ ipetrata a Diony. uẽia: patriæ ſuæ reddidit.
Quæ ãt cõſulta: q̃ dogmata græce licet dici ad utilitatẽ hoium ,uiuẽdiq et ĩtelligẽdi

& loquendi rationem extulerit. hinc ordiemur. nam quoniam tres ptes philosophiæ cõgruere inter se: primus obtinuit. nos quoque separatim dicemus de singulis. a naturali philosophia facientes exordium. V. Initia reꝝ esse tria arbitrarur Plato deum et materiam. rerũque formas. quas ideas idem uocat. inabsolutas. informes nulla specie. uel qualitatis significatiõe distinctas. Sed hæc de deo sentit qd sit incorporeus. Is unus ait aperimetros genitor reꝝque omnium extortor beatus et beatificus optim9 nihil indigens ipse cõferens cuncta quem quidem celestem pronuntiant indictum in nominabilem. et ut ait ipse ἀῤῥητον ἄκρᾳ τῳ μαθοντον. cuius naturã inuenire difficile est si inuenta sit: in multos eã enunciari nõ posse. Platõis hæc uerba sunt. θεον εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον. idest deum qdem inuẽnisse haud facile est. intellexisse ãt impossibile. Materiã uero improcreabilem: incorruptãque cõmemorat: nõ ignẽ. neq; aquã. nec aliud de principiis absolutis elemẽtis eẽ. sed ex oĩb9 primã figuraꝝ capacem. factioniq; subiectã. adhuc rudẽ & figuratiõis qualitate uiduatam. Deus artifex conformat uniuersa. Infinitã uero iccirco: qd ei sit interminata magnitudo. Nã qd infinitũ est: indistinctũ magnitudinis habet fidenm. atq; iõ cũ uiuata sit fine: ifinibilis recte uideri põt: sed neq; corporeã: neq; sane incorporeã esse cõcedit. Ideo ãt nõ putat corpus q; oẽ corpus specie qualicũq; nõ carcat. sine corpore uero esse nõ põt dicere. qà nihil icorporale corpus exhibeat sed ui & rõe sibi eã uideri corporeã atque iõ nec actu solo. neque tamẽ sola opinione cognitiõis itelligi. Nãque corpea p̃ter insignẽ euidentiã sui. simili iudicio cognosci. Sed quæ substãtiã nõ habẽt corporeã. cogitationib9 ea uideri: unde adulterata opiniõe: ambiguã hui9 materiæ intelligi qualitatẽ. Ideas uero. idest formas oĩum simplices. & æternas esse: nec corporales tamen. Esse ãt ex iis: quæ deus sumpserit: exẽpla reꝝ: quæ sunt erũt ue. nec posse amplius. q̃ singulaꝝ speciẽꝝ singulas imagines in exẽplaribus inueniri. gignẽtiũque oĩum adinstar ceræ. formas & significatiões ex illa exẽploꝝ figuratiõe signari τὰς οἰδίας: quas essentias dicim9. duas esse ait. per quas cũcta gignãtur. & mũdusque ipse: quarũ una cogitatiõe sola cõcipitur: altera sensib9 subiici põt. sed illa quæ mẽtis oculis cõprehenditur. semp & eodẽ mõ. & sui par. ac sui similis iuenitur: ut quæ uere sit. Eteni altera opinione sensibili. & irrationabili: estimãda est. quã nasci: & iterire ait. & sic superior uere esse memoratur. Hãc uere nõ eẽ: possumus d cere. V. Et primæ qdẽ substãtiæ. uel essentię primũ deũ eẽ. & mẽtem formasque reꝝ. & animã. secũdæ substãtiæ: omnia quę informantur. queque gignũtur. & quę ab substãtiæ supioris exẽplo originẽ ducũt. quę mutari. & cõuerti possunt: labẽtia. & ad instar fluminũ ꝓfuga adhuc illa. quadã dixi intelligẽdi subst̃tia. quoniã cõstãti nititur robore & quę de ea disputantur rõe stabili. & fide plena sunt. At huius quę ueluti umbra. & imago eẽ superioris rõnes quoque. & uerba. quæ de ea disputãtur. inconstãti sunt disciplina. Initium omniũ corporꝝ materiã eẽ memorauit. Hãc & signari impressiõe formaꝝ. Hinc prima elemẽta sunt simplicia esse progenita: ignẽ. & aquã. terram & aera. quæ si elementa: simplicia esse debent. neque ad instar syllabarum nexu mutuo copulari quę istis euenit quaꝝ substãtia multitudo ptãte comitiõe cõficitur q̃ cũ ordinata pmixtaq; essent ab illo edificatore mundi deo ad ordinem numeris & mensuris in ambitum deducta sunt. Hæc e plurimis elementis ad unũ redacta esse & ignem quidem. & aera: & aquã habere principiũ ex trigono quæ fit anguli recti nõ paribꝰ angulis: & prioris

Infinibilis

Ideæ

Essentia

quidē formæ tres ſpēs exiſtere: pyramidem: & octangulā: & uigeſies angulā. ſphęrā nō paribus terrā uero: directis quidē angulis: trigōis & paribꝰ eſſe. & prioris qdem formæ tres ſpecies exiſtere. pyramidem octangulā: & uiginti angulā. ſphęrā & pyramidem figurā ignem in ſe habere. octangulā uero aeris. angulatā uigies ſphęrā aquę dicatā eſſe. Eſſeqpedū uero trigonū efficere ex ſe ſe quadratū. Quadratū uero cubū quæ terrę ſit ppria. quapropter mobilē pyramidis formā igni dedit: qđ eiꝰ celeritas agitatiōi uideatur eſſe cōſimilis. Secundæ uelocitatis octangula ſphęra eſt. Hanc aeri detulit. q leuitate & pnicitate poſt ignem ſecundus eſſet. Vigeſialis ſphæra eſt loco tertio. huiꝰ forma fluida & uolubilis: & aquæ ſimilior eſt uiſa. Reſtat teſſerarum figura quæ cum ſit īmobilis. terræ cōſtātiā. nō abſurde ſortita eſt. Et alia initia iueniri forſitan poſſe: aut quæ deo nota ſūt: uel ei q ſit diis amicꝰ. Sic de primis elemētis ignis & aqua: cæteriſq; & illa cōſtare particulatim aīaliū: & inanimantiū corpa: mundūq; omnē ex oī aqua. totoq; igni: & aeris uniuerſitate: cunctaque terra eſſe factū. & nō ſolum nullā horꝝ partē extra orbē relinq: ſed nihil qdē eiꝰ & extrinſecus iueniri. Hæc ātiuicem ex ſe apta & cōnexa eſſe. Iccircoque in igne atque in terra & aqua & aere eſſe ſitus. & ſicut ignis aeris cognatiōe cōiungitur: ita hūor affinitati terrenæ iungatur. hic unum eſſe mundum. & in eo oīa. nec relictum eſſe locum. neque elementa ſupeſſe: ex qbꝰ alteriꝰ mundi corpꝰ poſſit eſſe. Ad hæc attributa eſt ei ppetua iuuentus. & iuio lata ualitudo. Eoque nihil præterea extrinſecus eſt relictum: qđ corrumpere poſſet eiꝰ ingenium. & ſi ſupeſſet: nō eum lederet: cum ita apud ſe ex oī pte cōpoſitꝰ atque ordinatꝰ foret: ut aduerſantia & cōtraria naturæ diſciplinæque eiꝰ officere nō poſſent iccirco āt pfectiſſimo & pulcherrimo mundo inſtar pulchrę & pfectæ ſphæræ a fabricatore deo quæſitum eſt: ut ſit nihil īdigens: ſed opiens oīa: coercenſque cōtinua: pulcher & admirabilis: ſuique ſimilis: ſibique reſpōdens. Hīcilli & ſeptem motus locorum habeātur: pgreſſus & retroceſſus. dexterioris ac ſiniſtri. ſurſum & deorſum nitentium & quæ in gyrum circuitumque torquentur. Hæc una mundo relicta eſt ſapientiæ & prudentiæ ppria ut rōnabiliter uolueretur. Et hunc qdem mundum nunc ſine initio eſſe dicit. alias originē habere natumque eſſe. Nullum āt eius exordium atque initium eſſe ideoque ſemp fuerit. natiuum uero uideri qđ ex his totius naturā & ſubſtātia cōſtet. quæ naſcendi ſortitę ſunt qualitatem. Hic & tāgitur: & uī: ſenſibuſque corpis eſt obuius. ſed qđ ei naſcendi cām deus pręſtitit: iō īmortalis eſt ſemp futurus. Aiam uero animātium oīum: nō corpeā eſſe nec ſane piturā. cum corpe fuerit abſoluta. oīque gignentium eſſe ſeniorem atque iō & intempare: & agere ea quoꝝ curā fuerit diligentiāque ſecuta. ipſāque ſemp: & p ſe moueri: agitatricem alioꝝ: quę natura ſui īmota ſunt atque pigra. Sed illā cæleſtem animā: fontē animaꝝ oīum optimā: & ſapiētiſſimā uirtutē eſſe genitricē: ſubſeruire fabricatori deo. & præſto eſſe ad oīa inuēta ēius annuntiat. Vęꝝ ſubſtātiā mēntis eius numeris. & mōis cōfici: cōgeminatis: ac multiplicatis augmētis incrementiſque p ſe. & extrinſecus ptis: & hinc fieri: ut muſicę mundus & canore moueatur. naturaſque reꝝ binas eſſe: & eaꝝ alterā eſſe que ueniat in mentem: quam quidem Δοξαστήν ideſt opinabilem appellat ille. & quæ uideri oculis: & attingi manu poſſit: alteram cogitabilem. et intelligibilem

Octā gula

Vigin tiāgula

Vigeſi alis

Detur enim uenia nouitāti uerborum: rerum obſcuritatibus ſeruienti: et ſuperiorem quidem partem mutabilem eſſe. ac facilem contuenti. Hāc autem quę mē

tis acie uidetur. & penetrabili cogitatiõe percipitur: atq; cõspicitur. incorruptã. ĩmutabilẽ. cõstantẽ. eandẽque & semp esse. Hinc & duplicẽ rationẽ. interpretationẽque dicit: nãque illa uisibilis. fortuita: & muta. perseuerãti suspitiõe colligitur. At hæc intelligibilis. uera perenni. & cõstanti rõne ꝓbatur eẽ tẽpus uero æui esse imaginẽ: siqdem temp9 mouetur. & pennitas fixa & imota est natura: & ire in cã tẽpus & in eius magnitudinẽ finiri: ac dissolui posse si quãdo hoc decreuerit fabricator mũdi deus. Eiusdẽ tpis spaciis mensuras mundanę cõuersiõis intelligi. Solis quippe & lunæ globũ hoc facere Cæteraſque stellas. quas recte erronias & uagas dicimus: nostræ enim super earũ cursib9 opiniões. disputatiõesque possunt in errorem intellectũ inducere Cęterũ ille reg; ordinator ita reuersiões earũ. ortus. obitus recessus. moras: progressusque cõstituit. ut ne modico quidem errori locus esset. Dies quippe cum noctibus mensiũ spatia cõplere. menses uicissim annorũ orbes inuoluũt. nec pri9 q̃ signa hæc in lucem ardere ceperũt. iniri potuerũt temporum numeri: perituraq; esse obseruationem computatiõis huius. si hic olim chorus antiquus steterit. nãq; ut mensuræ. & reuersionis temporum noscerentur. circuitusque mundi uideretur. solis intensa sũt lumina uicissim. ut quies desiderata prouenire animãtibus opacitas ẽ inuenta noctis mensesq; effici: cũ luna circuli sui cõpleto curriculo ad eũdẽ locũ reuertatur. Anni uero spacia cõcludi cũ sol quadrinas tẽpoꝝ cõtingerit uices. & ad idẽ signũ fuerit inuectus: horũ enumeratio in se reuertẽtiũ & a se proficiscentiũ intellectu cogitationis inuenit. Esse aũt stellarũ nihilhominus cęteros ambitus legitimis curriculis perpetuo seruatis: quos uix hominũ solertia cõpræhendit. Vnde fit ut & magnus ille uocitatus annus: facile noscatur cuius tẽpus ĩplebitur cum uagantium stellarũ cõmitatus ad eũdẽ pũenerit finem nouũq; sibi exordiũ. & itinera per uias mundi repauerit. globorũ uero cælestiũ inter se nexorũ p uices mutuas oĩum supremũ esse eũ: qui in errabili meatu censetur eius amplexu cæteros coerceri & eẽ aplanes primũ ordinẽ. secundũ Saturno datũ. Ioui tertiũ. Martẽ quartũ tenere. Quintũ Mercurio dari. Sextũ Veneris esse. Septimũ Solis itineribus incedi. Octauũ metiri Lunã. Exinde elementis omnia ac principiis occupari. ignẽ aũt aliis superiorẽ eẽ. mox aeris locũ. hinc aquæ p xim̃um: & tunc globũ terrę ĩ medio situm æqualẽ loco ac figura: ĩmobilẽ stare. Hos astroꝝ ignes sphæris affixos perpetuis. atq; indefessis cursibus labi & hos aĩales deos dicit eẽ. Sphæraq; uero ingeniũ ex igne coalitũ & fabricatũ. Iã ipsa aniãtium genera in tres spẽs diuiduntur. quaꝝ una ẽ ex natura ignis eiusmodi. qualẽ solẽ & lunã uidem9: cęteraſq; sideꝝ stellas alteꝝ ex aeria qualitate hanc eẽ dęmonũ dicit tertium ex aqua terraque coalescere. & mortale genus corpoꝝ ex eo diuidi. terrenũ atque terrestre. sic enim Χοικᾶ censuit noĩanda terrenumque eẽ arborũ: cęterarũque frugum quæ humi fixę. uitã trahũt: terrestria uero quę alit ac substinet tellus. Deorũ trinas nuncupat species: quoꝝ ẽ unus summ9: primus & solus ille ultramundan9 ĩcorporeus: quẽ prem & architectum hui9 diui orbis supi9 ostẽdim9 aliud gen9 ẽ quale astra hẽnt. cæteraque numina quos cælicolas uocam9. tertium hẽnt quos medioximos romãi ueteres appellãt: qđ ex sui rõe & loco & ptãte diis sũmis sunt mĩores: hoĩum natura ꝓfecto maiores. Sed o ĩa q̃ naturaliter & ppea recte ferũtur: puidẽtię custodia gubernãtur. nec ulli9 mali cã deo poterit ascribi. Quare hæc coĩa ad fati sortẽ arbitrãtur eẽ referẽda: Ita. n. definit puidẽtiã eẽ diuinã sentẽtiam cõseruatricem prosperitatis

Medioximi

eius: cuius causa tale suscipit officium: diuinam legem esse fatum: per quod ineuitabiles cogitationes dei: atque incepta complentur: unde siquid prouidentia agitur. id agitur: etiam fato: & quod fato terminatur. prouidentia debet susceptū uideri & primâm quidem prouidentiam esse summi: exuperantissimique deorum omnium qui non solum deos cælicolas ordinauit quos ad tutelam: & decus: per omnia mundi membra dispersit: sed natura etiã mortales deos. qui præstarent sapientia cęteris terrenis animantibus. ad æuitatem temporis edidit. fundatisque legibus reliquarum dispositionum. ad tutelam rerum: quas quottidie fieri necesse est. diis cæteris tradidit. unde susceptam prouidentiam dii. secundę prouidentiæ. ita grauiter retinent. ut omnia etiam. quę a cęlestibus mortalibus exhibentur. immutabilem ordinationis paternæ statum teneant. Dæmones uero quos genios & lares possumus nuncupare ministros deorum arbitrantur: custodesq; hominum. & interpretes: si quid a diis uelint nec sane omnia referenda ad uim fati putat. Sed esse aliquid in nobis: & i fortuna nõ nihil: fortunæ improuidos casus ignorari a nobis fatetur. Instabile enim quidam: & incurrens intercedere ea solere quæ consilio fuerunt: & meditatione suscepta quæ non patiatur: meditata ad finem uenire: & tunc quidem. cum impedimentum illud utiliter prouenit: res illa fœlicitas dicitur. Omnium uero terrenorum nihil homine præstantius prouidentia dedit. Quare iidem homines bene pronunciarunt esse animã corporis dominam. Atenim cum tres partes animi dicat esse. Rationabilem id est mentis optimam portionem: hanc ait capitis arcem tenere. Irascentiam uero: procul a ratione ad domicilium cordis deductam esse: obsequi eam & respondere in loco sapientię. Cupidinem atque appetitus postremam portionem: infernas ab dominis sedes obtinere. ut popinas quasdam & latrinarum latebras. diuersoria nequitię atque luxurię. Relegatam uero iccirco longius a sapientia hãc partem uideri: ne importuna uicinitas & rationem constitutam desuper cunctorum saluti: in ipsa cognationum uicinitate perturbaret: totum uero hominem in capite uultuque esse: Namque prudentiam: sensusque omnes. non alias q̃ illa parte corporis contineri: cætera enim membra ancilari: & obseruire: cibos & alia subministrare: uectare: ut in sublime possit. ut dominum atque rectorem prudentiaque eius a periculis uendicare. Sed machinamenta quibus ad sentiendas: diiudicandasque qualitates: sensus instructi sunt ibidem erga regiam capitis constituta. in conspectu rationis. ut intelligendi atque prosentiendi ueritas adiuuetur. Sensus uero ipsi ac ea quæ sunt sensibilia. apte composita: naturę intelligentiam cognatam tenent ac oculorum acies perlucidas esse: eas quadam luce uisionis illustres: noscendi litteras officiũ tenere. Auditionem uero aereæ naturæ participem. aereis nunciis percipere sonores. Iam gustus commendatos: tactum etiam terrenum atque corporeum solidiora. quæcunque contingi offendique possunt sentire: eorum etiam quę corrupta imitantur: seperanda uis intelligenda est In media namque regiõe oris nares natura cõstituit: quaꝝ Symphonia odor cũ spiritu cõmeat. cõuersiões: aut mutatiões odorat9 cãs dare. easq; de corruptis. uel adustis uel madescẽtib9. uel madefactis sentire. cũ qdẽ ea quærũtur uapore. & fumo exhalãtur. odor i his iudiciũ sensusq; succedũt. Nã si restẽt iteger: & aer puri9 nũq̃ ci9 modi auras ificiũt. & sensus q̃dẽ ipsi nobis cões sunt cũ cæteris animãtib9. Atenim hois solertia eiusdẽ mõi beneficio diuino istructior. aptiorq; qd audit9 ille ẽ uisusq; præstantior oculis nãq; metitus ẽ cœlũ siderũ circuit9. & astroꝝ obit9 atq; ort9 cũ significan

Dęmones Genii Lares

tibus ſpacia comprehendit ex quo pulcherrimus & uberrimus fons ille phīæ profluxit. auditu uero quid hoī magnificentius potuit euenire: per quem prudentiam ſapiē tiāq; diſceret: numeroſq; orationis metiretur ac modos faceret: fieretq; totus ipſe modulatus ac muſicus. lingua & dentiū uallū: & ipſius oſcuii uenuſtas acceſſit: q̄d q̄dē aliis aīantibꝫ ad explēdā uictus neceſſitatē inferendaſq; uentri copias cōparatū ē: ſed hoīs promptuariū potius rectæ rationis: & ſuauiſſime datum eſt: ut quæ prudentia corde conceperit ea ſenſa promat oratio. ſed totius corporis habitus & figura mēbrorū alia conditione ſunt optima alia longe peiora. Inferiora regūtur optimatū præſtātia & ipſa miniſteriū ſuggerūt uictuale pedes deniq; humotenus capiti obediunt: ac ſuperciliorū ſepes præmuniunt oculos ne deſuper proruat. q̄d teneras uiſiones molleſq; turbet. Pulmones loco: ac ſui genere cordi plurimū conſulunt: cum exardeſcit ira: trepidanſq; celerioribus motibus uertex cordis ipſius madens ſanguine: pulmonis excipitur mollitia. ſicti. frigore. Splenē uero iecori non fruſtra eſſe finitium: ut ei⁹ redundantia pticipatis hauſtibus reuelet abſtergatq; ea: quæ ſordiū fuerint. purūq; ac ſincer̄ præſtet q̄d maxime fibris eſt cōmodū. Ventrē gyris inteſtinor̄ circūplexū & nexibus īpeditū eſſe neceſculenta & poculēta ſeſe penetrarent: ſed ut retenta pauliſper utilitatem ſui: & ſenſū aīantibꝫ exhiberent neq; exauſtis & labentibꝫ iis quæ inferuntur mometis oībus appetendi cibi neceſſitas imineret. & ad hæc unum occupari nobis dies: noctleſq; eſſet neceſſe. Viſceribus oſſa ſunt tecta eadem reuincta ſunt neruis & tamen ea quæ ſunt īternuntia ſentiendi ſic ſunt operta uiſceribus ne craſſitudine ſenſus hebetentur: illa etiā quæ in iuncturis & copulis nexa ſunt. ad celeritatē facilius ſe mouendam haud multis impedita ſunt uiſceribus. Deniq; ipſius capitis uerticem ſpecta contectum tenui cute: capilliſq; hirſutū uidebis aduerſum utim frigoris & caloris. Quid decibatu ipſo loquar quē itinera ex utero manentia: fibris iecoris adiū cta diſpertiunt in cruoris ſimilitudinem uerſum ut eū ex eo loco per oēs artus natura ſollers deriuari faciat. ſed e regione cordis uenar̄ meatus oriuntur per pulmonis ſpiracula uiuacitatē tranſferentes. quā de corde ſuſceperunt: & rurſus ex illo loco diuiſe per membra in totū hoiem iuuant ſpiritum. Hinc ille anhelandi uices hauſte: redditeq; alterno modo: ne mutuis impediātur occurſibꝫ. Venar̄ diuerſe ſunt qualitates: quas ad procurandum e regione ſeruitiū per medullas renū cōmeare: & ſuſcipi igniū loco certum eſt & rurſū uenar̄ genitale ſeminum humanitatis exire. Atcū toti⁹ corporis dicat eē ſubſtantias: primā uult uideri ex igne: & aqua: & cæteris elementis aliā ex conſimilibus partibus uiſcer̄. oſſiculor̄ cruoris & cæteror̄ tum eām de diſcrepātibus diuerſiſq; membris: ideſt capite: utero: & articulis diſparibus: unde ſubſtantia quæ de ſimplicibus conſtat elementis: ſi id q̄d ex neceſſitate uictus extrinſec⁹ arrogatur. quō congruit generi ſingulor̄ qualitatem corporis temperiemq; cuſtodit: & illis quæ de cōſimilibꝫ robur: his quæ inter ſe diſparia ſupradixim⁹ pulchritudinē nutrit & ſimul equalitas iſta. ſicci: humidi: feruentis. ac frigidi: ſanitatē. uires. ſpeciēq; largitur. ſicut illa intemperans atq; īmoderata permixtio ſingulis uniuerſiſq; uitiatis. aliis celeri exitio corripitur. Tripartitam aīam eſſe dicit. primā eius rationabilē eſſe partē aliam excandeſcentiā uel irritabilē tertiam appetitū eandēq; cupiditatē poſſumus dicere. ſed tūc aīanti ſanitatem adeſſe uires. & pulchritudinem cū ratio totā regit parentq; inferiores duæ partes concordeſq; inter ſe iracundia. & uoluptas. nihil appetūt

nihil mouent. quod inutile esse dixerit ratio. eiusmõi ad equalitatẽ partibꝫ aiæ tempe
raris corpus nulla perturbatione frangitur. alioquin inuehit ægritudinẽ inualentiãq;
& fœditatẽ: cum incõpositæ & inæquales inter se erunt: cũ irascentiã & cõsiliũ subege
rit: sibiq; subiecerit cupiditas aut cũ dominã illã reginãq; rationem licet obsequente
& placata cupidine ira flagrantior uicerit. Sed ægritudinẽ mentis stulticiam dicit eẽ:
eãq; in partes duas diuidit quarꝫ unam imperitiã nominat alteram insaniã uocat: &
ĩperitiæ morbũ ex gloriosa iactatione cõtingere cũ eoꝝ quoꝝ ignarus est aliquis scié
tiã mẽtitur. Furorẽ uero pessima consuetudine & libidinosa uita solere euenire hancq;
insaniã nominari quã uitriosa qualitas corporis ꝓdidit cum ea quæ sunt rationi para
ta in ipso uertice importunis auxiliis coartantur: Ac enim tunc hoĩem esse perfectũ:
cũ aia & corpus æqualiter copulantur: & inter se cõueniũt. sibiq; respondẽt: ut firmi-
ras mentis prævalentibus corporis uiribus nõ sit inferior. Corpus uero tũc natiuis i-
crementis augetur: cum ualitudinis portio ꝓcurata salubriter modum necessarii ui
ctus nescit excedere nec ualitudo obteritur magnitudine externoꝝ laboꝝ nec pabuli
sarcinæ ĩmoderatius inuicti uel nõ ut oportet digesti distributiq; per corpus tunc eni
artus ac membra uigoris debiti modũ: & uires retinent. cũ id qd infertur ad totiꝰ cor
poris conseruationem ueluti sigillatim exæquatũ cũctis partibus diuiditur. Veꝝ eni
uero cũ id minime fit tunc sequi exitium corporis.

V. De philosophia Liber.

Moralis philosophia caput est Faustine filiitur scias: quibus ad beatam ui
tam peruenirí rationibus possit. Veꝝ ad beatitudinem ante alia bonorũ
fine contingenti ut ostendam: quæ de hoc Plato senserit. Bonorũ igitur
alia eximia ac prima per se dicebat esse per præceptionem cætera fieri bo
na existimabat. Prima bona esse deum sũmũ mentemque illã quã πάγγοιγ idem uo
cat. Secundum ea illas quæ ex priorum fonte profluerent esse: animi uirtutes pruden
tiam: iusticiam pudicitiam: fortitudinem: Sed his omnibus præstare prudentiam
secundam numero ac potestate continentiam posuit. has iusticiam sequi. fortitudinẽ
quartam esse. Differentiam hanc bonorum esse constituit. partim diuina per se & pri
ma: simplicia dici bona. alia hominum nec eadem omnia existimari diuina quippe et
se atque simplicia uirtutes animi. Minora autem bona eaque quorũdã esse q̃ cũ cor-
poris cõmodis cõgruunt. ut illa q̃ nominamꝰ externa: sapientibꝫ: & cũ ratiõe ac mo-
do uiuẽtibꝫ sunt sane bona: stolidis. & eoꝝ usũ ignorãtibꝫ oportet esse mala. Bonum
primũ est ueꝝ: & diuinũ illud optimũ: & amabile: & concupiscendũ: cuius pulchri-
tudinẽ rationabiles appetunt mentes natura duce: instructæ eãdem eius ardore: &q
nõ oẽs adipisci q̃unt. Qui neque primi boni adipiscendi facultatẽ possunt habere: ad
id feruntur: qd horũm ẽ. Secũdũ: nec cõe multis nec quidẽ oĩbꝫ similiter bonũ. Nãq
appetitus. & ad aliquid cupido aut uero bono incitatur. aut eo quod uideatur bonũ.
unde natura duce cognatio quædam est cum bonis ei animæ portioni quæ rationi cõ-
sentit. Accidens autem bonum esse putatur: quod corpori. rebusque uenientibus
extrinsecus copulatur & aliquando quidem qui natura imbutus est. ad sequendum
bonum non modo sibimet intimatum putat sed omnibus etiam hominibus nec pari
aut simili modo ueꝝ ẽt unũquẽq; acceptũ esse: dehinc proximis & mox cæteris: q fa-
miliari usu: uel noticia iungũtur. hominẽ ab stirpe ipsa. neque absolute bonum: nec

malum nasci. sed ad utrunq; procliue ingeniū esse habere q dē semina quędā utrarū q rerum cum nascendi origine copulata: quæ educationis disciplina. in partē alterā debeant emicare. V. Doctoresq; puerorq; nihil antiquius curare oportet: q̄ ut amatores uirtutū: uel inter se moribus: & institutis eos ad id prorsus ibibere ut regere & regi discant magistra iustitia. Quare præter cætera induci ad hoc cæteros oportere: ut sciāt quæ sequenda fugiēdaq; sint: honesta esse: ac turpia. illa uoluptatis hæc laudis: hactenus dedecoris ac turpitudinis: honesta eademq; quæ sunt bona: cōfidēter optare nos oportere. Tria genera ingeniorq; ab eo sunt comprehensa: quorq; præstans egregiū appellat unū. alterq; deterrimum pessimūq; tertiū q; ex utroq; medio temperatū: mediū nūcupauit. Mediocritatis huius uult esse participem puerq; docilem & uirq; progrediē tē ad modestiā: eundēq; cōmodū ac uenustū. Eiusmodi enī medietates inter uirtutes & uitia intercidere dicebat. Tertium quiddam ex quo alia laudanda. alia culpanda essent. Inter scientiā ualidam: alterā falsam peruicaci uanitate iactatā. Inter pudiciciā libidinosamq; uitam & abstinentiam intēperantiāq; posuit: fortitudini ac timori medios pudorē & ignauiā fecit. Horq; quoq; quos mediocres uul uideri: neq; sinceras eē uirtutes nec uitia tī mera. & intemperata. sed hinc atq; inde permixta esse. Malitiam uero deterrimi & oibus uitiis imbuti hois dicebat esse. quod accidere dicebat: cū optima & rationabilis ꝓportio & quæ etiam imperare cæteris debet: seruit aliis. Illæ uero uitiorq; doctrices iracūdia & libido. ratione sub iugo missa dominantur. eandem malitiam de diuersis constare abundātia inopiamq;. nec solum ea ī qualitatis uitio claudicare arbitratur. sed etiam incumbere dissimilitudinē. Neq; enim posset cum bonitate cōgruere: quæ semetipsa tot modis discrepet & non solum disparilitatem: red ēt concinnitatem præ se gerat. Qua propter tres partes animæ tribus dicit uitiis urgeri prudentiam indocilitas impugnat quæ non abolitionē infert scientiæ. sed contraria ē disciplinæ discendæ: Huius duas ab eo species accepimus imperitiam & fatuitatem quarq; imperitia sapientiæ & fatuitas prudētię inueniuntur inimicæ. Iracundiā: audaciā: eius comitatū sequuntur indignatis & incōmobilitas dicta græce ἀνεκτησία. ita enim dixerim: quæ non extinguit incitamenta iraq;. sed ea stupore deficit immobili. Cupiditatibus luxuriam applicat. idest appetitus uoluptatem & desiderium: ad fruendum potiendumq; haustus inexplebiles. Ex hac manat auaritia: atq; lasciuia. quarū altera liberalitatē coerciat: altera immoderatius fundendo patrimonii ꝓdigat facultates. Sed uirtutes Plato habitum esse dicit. constantem etiam eum faciūt: cui fuerint fideliter intimate: non tantummodo uerbis. sed factis & etiam secum & cum cæteris. Hoc uero procliuius: si ratio in regni sui solio constituta sit appetitus & iracundias semper domitas & in frenis habet. Ipseq; ita obediunt ut trāquillo ministerio fūgantur. Vnimodam uero esse uirtutem quod bonum suapte natura adminiculo non indiget. perfectum autem cum sit: solitudine debet esse contentum: nec solum qualitas. uerum etiam similitudo cum uirtutis ingenio coniungitur. Ita enim secū ex omni parte congruit. ut ex se apta sit sibique respondeat. Hinc etiam medietates easdem quę uirtutes ac sūmitates uocat. Nec solum quod careant redūdantia & egestate: sed quod in meditullio quodam uitiorq; sitę sunt: Fortitudo quippe circū sistitur hinc audacia: inde timiditate. audacia quidē cōfidētiæ fit abundantia. metus uero uitiū defi cientis audaciæ. Virtutum perfectę q̄dā sunt īperfect alię. & īperfectę sunt: quæ

Doctri ecs

Incom mobi litas

in omnibus beneficio ſolo nāturę ꝓueniunt uel quæ ſolis diſciplinis tradūtur: & magis rōne diſcuntur. Eas igitur quæ ex oībꝫ his conſtant dicimus eſſe perfectas. Imperfectas uirtutes ſemet comitari negat: eas uero quæ perfectæ ſunt indiuiduas ſibi: & inter ſe cōnexas eſſe: ideo maxime arbitratur qđ ei cui ſit egregiū īgeniū ſi accedat induſtria uſus & diſciplina quā dux reꝫ ratio fundauerit: nihil reliquetur. qđ nō uirtus ad miniſtret. Omnes uirtutes cū aię partibꝫ diuiſit: & illā uirtutē quæ ratione ſit nexa & uideri diuinaꝫ humanarūq; reꝫ prudentiā dixit: atq; ſapientiā quaꝫ ſapientiā: diſciplinā uult diuinis ſedes eſſe uires animæ neruoſq; ad ea implenda quæ nobis ſeuerius agenda legū īponuntur īperio. Tertia pars mentis eſt cupidinū: & deſideriorꝫ cui neceſſario abſtinentia comes eſt: quā uult eſſe ſeruatricē cōuenientiæ eorꝫ quæ natura recta paruaq; ſūt. In hoīe ad placētiā: ac mediocritatē libido reflectitur actuſq; uoluptarios ratiōe huius dicit ac modeſtia coerceri. Per has tres aiæ partes iuſtitiā æqualiter diuidentes q̄ cauſā eſſe dicit ut unaquæq; potiorā rōne ac modo ad fugiendū munus obediat. Hanc ille heros iuſticiā modo nominat: nūc uniuerſæ uirtutis nuncupatiōe completitur: & item fidelitatis uocabulo nuncupatur. ſed cū ei a quo poſſidetur. eſt utilis: beniuolentia eſt: at cū foras ſpectat: & eſt fida ſpeculatrix utilitatis alienæ iuſticia nominatur. Eſt & illa iuſticia quæ quartū uulgata diuiſiōe uirtutū locū poſſidet: q̄ cū religioſitate copulantur: quaꝫ religioſitas deū honori: ac ſuppliciis diuinæ rei mācipata eſt. illa uero hominū ſocietatis & concordiæ remediū atq; medicina eſt. Duabꝫ aūt æqualibꝫ de cauſis utilitatē hoīum iuſticia regit: quarū eſt prima minorꝫ obſeruantia & diuiſionū ęqualitas: & eorꝫ que pacta ſunt ſymbole ad hec ponderū menſurarū que cuſtos & cōmunicatio opum publicarum. Secunda finalis eſt. & ueniens ex equitate partitio: ut ſingulis in agros dominatus cogruens deferatur ac ſcrutetur bonus optimis potior minor non bonis: Ad hec bonus quiſque natura & induſtria in honoribus & officiis prefatur. Peſſimi ciues luce careant dignitatis: ſed ille iuſtus in differēdo honore ac ſeruando modus eſt ei: qui eſt ſuffragator bonorꝫ. & malorum ſubiugator ut ſemper in ciuitate emineant: que ſunt omnibus profutura iaceant & ſubiecta ſint eum ſuis actoribus uitia. V. Hinc rethorice due ſunt apud eum partes: quarū una eſt diſciplina contemplatrix bonorum iuſti tenax. apta & conueniens cum ſecta eius qui pollicitus uult uideri. alia uero adulandi ſcientia eſt captatrix ueriſimiliū uſq; nulla ratione collectus. Hanc rem diffiniuit Plato quā ciuilis articuli umbrā. ideſt imaginem nominauit. Ciuilitatem: quā polliticen uocat. ita uult à nobis intelligi ut eſſe ex uirtutū numero ſentiamus. nec ſolū agentē atq; in ipſis adminiſtrationibꝫ Veꝫ ſpectari ab ea uniuerſa atque diſcerni. nec ſolū ꝓuidentiā prodeſſe ciuilibus rebꝫ. ſed oēm ſenſū eius atque ꝓpoſitū fortunatū. & beatū ſtatū facere ciuitatis. Hec eadem utilitatem anime ꝓcurat duobꝫ modis: altera nāque legalis eſt iuridicialis altera. ſed prior conſimilis eſt exercitationi p quā pulchritudo aię & robur acq̄ritur ſicut exercitatione ualitudo corporis: gratiaque continetur. Iuridicialis illa medicine pars eſt. Nā morbis aię medetur ſicut illa corporis has diſciplinas uocat: plurimūque earum curationem cōmodatis afferre ꝓfitet nr. Haꝫ imitatrices eſſe coquinariā & unguentariā. ſed atrē ſophiſticā, ꝓfeſſionēq; iuris blādā: & aſſentationū illecebris turpes ꝓfi

tentibus. inutiles cũctis quoꝝ ſophiſticã coquie cõiungit. Nã ut illa medicĩæ pfeſſio ne intetdũ opinionẽ iprudentiũ captat: quaſi ea quæ agit cũ morboꝝ medela conue niant: ſic ſophiſtice imitata iuridicialẽ ſtatũ dat opinionẽ ſtultis quaſi iuſticię ſtudeat quã iniquitati fauere conſtat unguentariã uero pfeſſores iuris imitantur. Nã ſicut illa remedio uult eſſe: per quod ſpecies corporibꝫ ac ualitudo ſeruentur: non modo uti litatem corpoꝝ minuit. ſed robur ẽt uireſq; frangit & iteꝝ colorẽ ad deſidiã ſãguinis mutat. ſic hæc in ſcientiã mutata iuris: ſimulat qdẽ uirtutẽ ſe aĩs augere eneruato qđ in illis natiuæ fuerit induſtriæ uirtutes eas doceri & ſtuderi poſſe arbitratur quæ ad ra tionabilẽ aĩam ptinẽt. ideſt ſapientiã & prudẽtiã & illas q̃ uitioſis partibus pro reme dio reſiſtunt. ideſt fortitudinẽ & continẽtiã rationabiles qdẽ eſſe. : Supiores uirtutes pro diſciplinis haberi. Cæteras ſi pfectæ ſunt uirtutes appellat. ſi ſemipfectæ ſunt: nõ illas diſciplinas uocãdas eſſe cenſet. ſed nõ in totũ exiſtimat diſciplinis alienas: Iuſti cia uero qđ trinis aĩæ regionibꝫ ſparſa ſit artẽ uiuendi ac diſciplinã putat. & nũc doci lẽ eẽ nũc uſu & expientia puenire. Bonoꝝ aũt qdã ſui gratia aſſerit appetenda ut bea titudinẽ: ut bonũ gaudiũ. Alia nõ ſui gratia ut medicinã. Alia ſui & alterius ut puidẽ tiã cæteraſq; uirtutes q̃s & ſui cã expetim9 ut praſtãtes p ſe & honeſtas: & alteri9 ideſt beatitudinis q̃ ẽ uirtutũ exoptatiſſim9 fruct9. Hoc pacto ẽt mala q̃dã ſui cã fugien da ſũt alia cæteroꝝ: plæraq; & ſui & alioꝝ ut ſtulticia & huiuſmõi uitia q̃ & ſui cã ui tanda ſũt & eoꝝ q̃ accidere ex iis põſit id eſt miſeriæ atq; infœlicitates. Eoꝝ q̃ appeten da ſunt q̃dã abſolutæ bõa dicimus q̃ ſp atq; oĩbꝫ: cũ aſſunt inuehunt cõmoda. ut uir tutes quaꝝ beatitudinitas fructus ẽ. Alia qbuſdã nec cũctis uel ppetuo bõa ut uires: ualitudo diuitiæ & q̃cũq; corporis. ac fortunæ ſũt. Pari pacto. & eoꝝ q̃ declinãda ſũt q̃dã oibꝫ ac ſp uideri mala quoniã nocẽt atq; obſũt ut ſũt uitia & infortunia quædam aliis: nec ea ſp nocere ut ægritudinẽ egeſtantẽ & ſimilia. Sed uirtutẽ liberã & in nobis ſitam & nobis uoluntate appetenda: peccat a uero eſſe non minus libera: & in nobis ſita nõ tũ ea ſuſcipi uoluntate. Nãq; ille uirtutis ſpectator: cũ eam penitus intellexit bonam eſſe & benignitate præſtare: eam affectabit profecto & eã ſectãdam exiſtima bit ſui cauſa. Ac item ille qui ſenſerit uitia nõ ſolũ turpitudinem exiſtimationi inuehe re: ſed nocere alio pacto fraudiq; eſſe quis põt ſponte ad eaꝝ conſortiũ ſe ingerere. ſed ſi ad hiuſmodi mala pergit. ac ſibi uſum eoꝝ utilẽ credit deceptus errore: & imagine boni ſollicitatus qdẽ ſciens uero ad mala præcipitatur diſcrepes qdẽ a cõi ſnĩa ſi nõ q dẽ ignores quid inter pauperiem ac diuitias interſit & cũ hæc in procliui ſita ſint: nec pauperies honeſtatem uel turpitudinẽ diuitiæ allaturæ ſint. Si egeſtatem rerũ uictui neceſſariaꝝ copiis præferas ineptire uidearis: & adhuc illud abſurdius: ſi quis ſanita tẽ corpis ſpernat eli gens morbos. Sed illud poſtremæ dementiæ eſt cũ quis pulchri tudinẽ uirtutis oculis aĩæ uiderit: utilitatẽq; uſu & rõne pſpexerit nõ ignar9. q̃tũ dede coris atq; incõmodi adipiſcatur ex pticipatiõe uitioꝝ: tũ addictũ ſe uelit uitiis. Cor poꝝ ſanitatẽ: uires indolentiã: cæteraq; eiuſmodi bona extraria. Item diuitias: & cę tera quæ fortunæ commoda dicimus ea nõ ſimpliciter bona nuncupanda eſſe. Nam ſi quis ea poſſidens. uſu ſe abdicet. ea ſibi inutilia erunt. ſi quis autẽ eoꝝ uſum cõuer terit ad malas artes ea illi ẽt noxia uidebuntur unde colligitur bona hæc ſimpliciter dici nõ oportere: nec ẽt ea q̃ ſũt morboſa ut pauperiẽ cęteraq; exiſtimari mala opor tet. Nã q tẽuis eſt. ſi modificetur nullã noxã ex eo ſẽtiet. ẽt qui recte paupie ſua uti

tur. nõ ſolũ nihil capiet icõmodi: uerũ ad tolerãda cætera melior atq; præſtãtior erit. Si igr nec hẽre pauperiẽ neq; eã rõne regere contrariũ eſt. pauptas malũ nõ eſt. Voluptatẽ uero neq; bonũ eſſe abſolute neq; ſimpliciter malũ. ſed eã quæ ſit hõeſta nec pudendis rebꝰ. ſed glorioſis actibꝰ ueniat nõ eſſe fugienda. Illã uero quã aſpernatur natura ipſa turpi delectatione quæſitã uitari oportere cenſebat. Solitudinẽ & laborem ſi naturales eſſent & ab ipſa uirtute deſcenderẽt. & eſſent ꝓ aliqua præclara adminiſtratiõe ſuſceptæ appetibiles dicebat eſſe. Sed deteſtabileſq; eſſe. Ex his quæ in nobis ſũt primũ bonũ atq; laudabile eſt uirtus bonũ ſtudẽti. Ideo honeſtũ appellari optet ſolũ qppe qđ honeſtũ eſt bonũ dicim9 & malũ turpe & merito qđ turpe ẽ bonũ nõ põt dici. Amiciciã ait ſociã eãq; cõſenſu cõſiſtere reciprocãq; eſſe ac dilectionis uicẽ reddere qñ reclamat æq̃liter. hoc amiciciæ cõmodo ꝓuenit cũ amicus eũ quẽ diligit ꝑiter ac ſe cupit ꝓſperis rebꝰ potiri. æq̃litas iſta nõ aliter ꝓuenit niſi ſimilitudo i utroq; ꝑilitate caritateq; cõueniat. pes enĩ ꝑibꝰ irreſolubili nexu iungũtur ita diſcrepantes & inter ſe diſiũcti ſũt nec alioꝝ amici. Inimicitiaꝝ ãt uitia gignũtur ex maliuolẽtia ꝓ moꝝ diſſimilitudinẽ & diſtãtiã uitæ & ſectas atq; ĩgẽia cõtraria. Alia ẽt amicitię genera dicitẽ quaꝝ ps uoluptatis gignitur cã ps neceſſitatis. Neceſſitudinis & liberoꝝ amor naturę cõgru9 eſt. Ali9 abhorrens ab hũanitatis clemẽtia q uulgo amor dr. & eſt appetit9 ardens cui9 iſtinctu ꝓ libidinem capti amatore corpoꝝ i eo qđ uiderint totum hoiem putãt. Eiuſmõi calãitates aiaꝝ amicitias idẽ appellari uetat. quæ nec mutuæ ſũt. nec reciprocari queãt ut ament quæ redamãtur nec cõſtãtia illis aſſit: & diuturnitas deſit. amoreſque eiuſmodi ſacietate ac pœnitentia terminentur: Plato tres amores hoc genere dinumerat: quod ſit unus diuinus cum incorrupta mente & uirtutis ratione conueniens non pœnitendus alter degeris animi & corruptiſſimæ uoluptatis. tertius ex utroque permixtus mediocris ingenii & cupidinis modice. ut igitur ille amor deterrimus ac inhumaniſſimus atque turpis non ex terum natura. ſed ægritudine corporali morboque colligitur. ſic ille diuinus deorũ munere beneficioque conceſſus aſpirante cæleſti cupidine in animos hominum credatur uenire. Eſt amoris tertia ſpecies quam diximus mediam diuini atque terreni proximitate collectus nexuque & cõſortio ꝑili copulatus & ut rationi ꝓpinquus eſt diuinus ille. ita terrenus ille turpitudini iũctus eſt uoluptatis. Culpabiliũ ãt utroꝝ q̃ttuor formæ ſũt: quaꝝ pria honoripetarũ eſt ſequẽs abſtemiorum tertia popularis. tyrãnicæ dũationis ultima. Quappetunit primũ illud mentꝭ uitiũ cũ uigor rationis elanguerit ſupiorq; robuſtior fuerit: aiæ portio in qua ira dñatur oligarchia dr: ea ſic naſcitur cũ ꝓ peſſimũ paſtũ ei9 partis animæ quæ ex cupiditatib9 cõſtat nõ ſolũ rationabilis & iraſcentiæ loca poſſidentur: ſed etiam eius quę nõ neceſſarias cupidines acuunt. Hũc talem Plato lucri cupidinẽ atq; accipitrẽ pecuniæ noĩauit q̃litas popularis exiſtit: cũ idulgẽtia cupidies laboratæ nõ ſolũ iuſtis deſideriis exardeſcũt: ſed his æque obuiæ: atq; occurlantes & illã cõſiliariã: & illam alterã rationabilẽ aiam cõditionib9 ſuis pręſſerũt. Tyrãnidis ex luxurioſa & plæna libidinis uita quę ex diuerſis & illicitis uoluptatibꝰ cõflata: mente tota dũatur qs itaq; ut peſſimũ eum: nõ ſolũ turpẽ: & dãnoſũ & cõtẽptorẽ deorũ & ĩmoderatã & inhumanã atq; ĩſociabilem uitam ait uiuere. ſed nec cum proximis ſe cũue cõgruere atq; ideo non modo a cęteris uerum etiam a ſe diſcrepare: nec aliis tantum. ſed ſibi inimicum eſſe & iccirco hunc talem neq; bonis nec omnino cuiquã: nec

ſibiqđē amicū eſſe: ſed illū peſſimū uideri qđ nulla malignitatis ſuplatio poſſit expe
dire. Hūc talē nunq̄ in agendis reb9 expedire ſe poſſe. nō ſolū propter inſcitiā: ſed q̄
ipſe ēt ſibimet ſit ignot9: & qđ perfecta malitia ſeditionē mentib9 pariat impediens i
cepta eius atq; meditata cōſilia nec pmittēs qcq̄ cor̄ q̄ uolet: qua ꝓpter peſſimo deter
rimoq;. nō ea tantū uitia quæ ſecūdū naturā ſūt pariūt execrabilitatē: ut eſt de alienis
incōmodis gaudiū ſed ēt quæ natura reſpuit. uoluptatē dico: aeq; ægritudinē. deſide
riū amorē m. ſericordiā metū pudorē iracūdiā. Iccirco āt hoc euenit. q; īmoderatū i
geniū: in quęcuq; ꝓruerit: modū nō habet atque iō ſemp ei: aut deeſt aliqd: aut redun
dat. Hīc eiuſmōi hoīs amor oī tenore corrupt9: q; nō ſolū effrenatis cupiditatib9: & i
explicabili ſiti haurire auet oīa genera uoluptatis: ſed ēt q; formæ iudicio: irrationabi
li errore diſtrahitur: gnorās uerā pulchritudinē & corpis effetā. & eneruē. & fluxā cu
tē deamās. Nec ſaltē coloratos ſole: aut exercitatiōe ſolidatos. & opacos umbra uel
molles deſidia. ſed cura nimia modulatos artus magnifacit. Nō ſpōte graſſari malici
am multis modis cōſtat. Nāque iniuriā inordinatā paſſionē. & ęgritudinē mentis eē
ait: unde liqdo arbitratur hoies nō ſpōte ferri qs. n. tantū mali uoluntate ſuſciperet:
ut in optima mentis ſuæ parte ſcelus & flagitiū ſciens ueheret. Cū ergo poſſeſſio ma
liab imprudētibus capitur: uſū eius & actiōes oportet ab ignorātib9 ſuſtineri iccirco
que id pei9 eſt q̄ noceri. etenim in his rebus nocetur: quæ ſunt uiliores corpis ſcilicet
quæ uel imminui poſſūt: uel fraudibus interire. illæſis potioribus quæ ad ipſam atti
nent animā ſed eis nocere lōge pei9 eſſe. ex quo intelligi pōt q; animis bonis eo uitio p
nities infertur. pluſq̄ illi nocet. qui aliū cupit perditū. q̄ illi nocet aduerſum quē talia
machinatur. & cū noceri alteri maloꝝ oīum noxiū ſit: multo grauius eſt: ſi qui nocet
habeat impune. grauiuſq; & acerbus eſt omni ſupplicio ſi noxio impūitas differatur.
hominū interim animaduerſiōe plectatur. Sed grauius q̄ acerbiſſimoꝝ morboꝝ ca
rere medicina medentes fallere: nec uiri. nec ſecari eas partes: quaꝝ dolore incolumi
tati reſiduaꝝ partiū cōſulatur. Quare ut optimi medici cōclamatis deſperatiſq; cor
poribꝫ nō adibent medentes manus: ne nihil ꝓfutura rō doloribꝫ ſpacia ꝓmulget ita
eos quoꝝ animæ uitiis imbute ſunt: nec curari queūt medicina ſapiētię emori preſtat
Nā cui nec ex natura. nec ex induſtria rectæ uiuendi ſtudiū cōciliari pōt uita exiſtima
te populo eſſe pellendū uel ſi cupido uitæ eum teneat optere ſapientibꝫ tradi: quorū
arte quadā ad rectiora flectātur. Et ē ſane meli9 talē regi. nec ipſū in alios habere ptā
tem nec dominari ſed ſeruire ipſum alioꝝ adiici poteſtati parendi poti9 q̄ iubendi of
ficia ſortitum. uirum peſſimum non ſolum deteriorem eſſe dicebat q; diſtrahatur ſē
per additione uitiorum: & ſi deſiderium æſtibus differtur. qui quanto plurimum cu
pidior ſit tanto ſibimet egentior & propterea aliis uideri poteſt. Sperata quippe atq;
exoptata uix pauca & cum maxima erumna proueniunt. Hiſque fiagrantiores cupi
dines floreſque ſuccedunt nec futuris tantum modo angitur malis. uerum etiam prę
teritis tranſactiſque torquetur quos omnes morte ſola ab eiuſmodi malis deduci poſ
ſe māifeſtū ē. Sed apprie bonos etiā ſine mediocritate deterrios: paucos admodū ra
rioreſq; ēt ut ipſe ait īmutabiles eē q; nec plāe optimi nec oppido deterrimi ſint. ſed q̄
ſi medie morigerati. ſed neq; ſupioꝝs obtiēt recta oīa neq; iferiores i oibꝫ labi pfecte ſa
piētē eē nō poſſe dīc pla. niſi ceteris īgēio preſtet artib9 & prudētię pti9 abſolutis atq;
a puero iā ibut9 factis cōgruentibꝫ & dictis aſſuetus purgata & effecta ai uoluptate

Quib ſapiēnib.

ciectis ex aio hic abstinẽtia atq; patiẽtia atq; doctrinis ex eorũ sciẽtia eloquentiaque uenientib9 eũ q p hęc ꝓfect9 fidẽti & securo gradu uirtutis uia gradererur. ademptũ solidã uiuẽdi rõem repente fieri pfectũ hoc est repẽte preteriti futuriq; æui ultimas partes attingere. & esse quodãmod in tpa lætum: post hęc ut his excluſis insertisque & imissis oib9 quæ ad beatã uitã fuerũt: nõ ex aliis pẽdere nec ab aliis deferri sibi posse: sed in sua manu eẽ sapiẽs recte putat: quare nec in secundis reb9 affertur: nec cõtrahitur in aduersis: cũ se ornamentis suis ita instructũ sciat: ut ab iis nulla ui segregetur. Hũc talẽ nõ solũ inferre: sed nec referre qdẽ oportet iniuriã. Nõ. n. eã cõtumelia putat: quã patientiã firmiter tolleret. Qua qdẽ natutę lege in aio ei9 sculptũ sit: q; nihil hoꝝ possi nocere sapiẽti quę opinantur cæteri mala eẽ. Eqdẽ sapientẽ illũ: cõscientia sua fretũ: secuꝝ & cõfidentẽ in oi uita dici futuꝝ q; & oia accidẽtia reputet: & ad meliores rõnes trahat: & q; nihil morose uel difficulter excipiat: si hique pſua serit ptinere res suas ad imortales deos. Idẽ ille diẽ mortis suę ꝓpici9 nec iuit9 expectat q; de aiæ imortalitate cõfidat. Nã uinculis liberata corpeis sapiẽtis aia remigrat ad deos. & ꝓ merito uitæ purius castius ue trasactæ hoc ipso deoꝝ se cõditiõi cõciliat. Eundẽ sapiẽtẽ optimũ noiat ac bonũ ac prudẽtẽ recte arbitratur: cui9 sane cõsilia cũ factis rectissimis cõgruunt. & cui principia ꝓfecta sunt a iusti rõe. Ad hæc & sapientẽ & fortissimũ dicit eẽ eum q uigore mentis ad oia pcipienda sit paratus. Inde est q; fortitudine neruos ai ipsasque ceruices ait ut ignauiã ai aiæ ait imbecillitati eẽ finitimã diuitẽ hũc solum qdẽ recte putat: qppe cũ thesauris oibus preciosiores solus uideatur posidere uirtutes qa ẽt solus sapiẽs: opes põt in usib9 necessariis regere. uideri ditissim9 debet. Nã cæteri q̃is sint oppib9 affluentes: tñ q; uel usum eaꝝ nesciãt. uel diducãt eas ad pessimas ptes. inopes uidentur. Egestatem nãque nõ abstinentia pecuniæ. sed præsentia immoderataꝝ cupidinum gignit. Philosophum optet si nihil indigẽs erit & oi fortunæ cõtumax & supior iis quæ hoies acerba toleratu arbitrãtur nihil sic agere: q̃ ut semp studeat animã corpis cõsortio separe & iõ existimãdã philosophiã esse mortis affectum cõsuetudinẽque moriendi. Bonos oẽs inter se optet amicos esse: & si sint minus noti: & ptãte ipsa qua mores eoꝝ sectæque cõueniunt amici sunt habendi paria qppe a simil ib9 nõ abhorrent. unde inter solos bonos fidẽ amicitiæ esse cõstat. Sapientia amatorẽ bõi adolescentẽ facit. sed eũ q; ꝓbitate ingenii sit ad artes bonas prõptior. Nec deformitas corpis talem poterit abigere apetitũ. nã cum ipsa aia cõplacita ẽ: hõ tot9 adamatur: sed cum corpe expetitur ps ei9 deterior est cordidure. igitur putãdum ẽ eum q; sit ignarus bonoꝝ: cupidum quoque eiusmõi reb9 esse. His. n. solus bonus desideriis accenditur. q; bonum illud oculis ai uidet hoc est esse sapientem. Istud quoque quoniã q; est ignarus: osor quoque nec amicus uirtutum sit necesse est. Nec frustra hic talis amator est turpium uoluptatum. Sapiẽs nõ mõ merę uoluptatis qdẽ alicuius gr̃a ueniet ad agendum. nisi præsto fuerint honesta emolumenta uirtutis. Hunc eundem cum huiusmõi uoluptate optet uitã uiuere honestã: & admirabilẽ plenãq; laudis & gloriæ. nqe haꝝ mõ reꝝ cã cæteris omnibus præferri uerum etiã iucunditate & securitate solum & semp frui nec angef clarissimis orbat9 affectibus uel q; ex se oia sũt apta q̃ ad beatitudinẽ pgũt uel q; decreto & lege rectæ rõis iter dicitur eiusmõi afflictatio. Sed neque obitus cã lamentatiões. suscipi oportet: si scimus illũ neque aliquid mali passum. ac si fuerit bonæ uoluntatis etiã melioribus ag-

gregatur. neque enim alieni gratia ut qui in se reponit oia: Igitur sapiens nō erit tri-
stis. Sapientię finis est ut dei meritis sapiens ꝓuehatur. Hācq; futurā eius operā. ut
æmulatiōe uitæ ad deorū actus accedat. Verū hoc ei poterit ꝓuenire: si uirū perfecte
iustū: piū: prudentē se præbeat: undę nō solum in ꝓspectandi cogitatione. uerum
etiā agendi opera sequi eum cōuenit quæ diis atq; hominibus sunt ꝓbata. Quippe
cū sumus deorū cuncta hæc nō solū cogitationū rōne consideret. Sed prima: media.
& ultima obeat: compertaq; intimæ prouidentiæ ordinationis uniuersitate & cōstan
tia regat. Verū enimuero illud omnibus beatū uideri cui & bona suppetūt & quē
admodū carere uitiis debeat callet. Vna quidē beatitudo ē cum ingenii nostri presen
tia tutamur: quæ perficimus. alia cū ad perfectionē uitæ nihil deesse atq; ipsa sumus
contēplatione contēti. Vtrarū q; aūt fœlicitatū origo. & ex uirtute manat: & ad orna
mentum quidē genialis loci est uel uirtutis: nullis extrinsecus eorū quæ bona dici-
mus: adminiculis indigere. Ad usum āt uitę cōmunis corporis cura. & eorū quę ex-
trinsecus ueniunt. præsidiis op9 est. ita tamē ut hęc eadē fiāt uirtute meliora. eiusq; suf
fragio beatitudinis cōmodis copulētur. sine qua hæc in bonis minime sunt habenda
Nec frustra est: q; sola uirtus fortunatissimos pōt facere cum absq; hac ex aliis prospe
ris nō possit fœlicitas inueniri. Sapientē quippe pedissequum & imitatorem dei dici-
mus. & sequi arbitramur deū. idest. τὸν θεὸν non solū aūt oportet: dum uitā colit:
digna discere. nec ea agera: quæ eorū maiestati displiceant. uerū & tūc cum corpus re
linquit qd nō faciet iuuto deo. Nam & si in eius manu est mortis facultas: q̄is sciat se
terrenis relictis consecuturū esse meliora nisi perpetiendum istud lex diuina decreue-
rit: accersire tamē cum mortē non debere & si anteactæ uitę ornamenta cohonestant.
Honestiorē tamē esse. & secundi rumoris oportet. cum securus de posteritatis suæ ui
ta: ad immortalitatem animā ire permittit. eoque. q; pie uixerit percipit fortunatorū
habitaturā locū in deorū choreis. Semideūque permixtā. De ciuitatū uero constitu-
tione de obseruatiōe regēdaq; rerum publicaq;. Ita iubet Plato: iā principio ciuitatis
diffiniuit formā adhunc modum. ciuitatē esse cōiunctionē hoīum plurimorū: in q;
bus sunt regentes alii citeriores coniuncti inter se concordia. & inuicem sibi opem. at
que auxilium deferentes. iisdem legibus: rectis tamen: officia sua temperantes:
unamque ciuitatem iisdem mœnibus illam futuram: & eadem uelle. & nolle incola-
rum mentem assueuerunt. Quare suadendum fundatorib9 req; publicaq;. ut usque
ad id locorū plebes suas ab eodem eidem rectori noti esse possint. nec sibimet incogni
ti sic enim fiet ut oēs una mēte sint æquūque sibi factū uelint magnā sane ciuitatē non
habitantium multitudīe: eorū quæ magis uirib9 uti oportet. Vires enim. nō corpo-
ris. nec pecunię collectas: dominatiōe multoq; estimādas putat. cū uecordia īpoten-
tiaque: sed cum decreto cōi uirtutib9 oib9 ornati uiri. incolę: & oēs fundatī legib9 ob
sequuntur cæteras uero. quę nō adhūc modū forent constitutę: non arbitrabatur sa-
nas ciuitates. Eas demum fundatas ratione dicebat esse quæ ordinatæ ad instar aīaq;
forent ut pars optima quæ sapientia prudentiaque præcellit imperaret multitudini:
& ut illa totius habe curam corporis ita prudentiæ delectus tueatur uniuersæ com
moda ciuitatis. Fortitudo etiam pars uirtutis secunda ut ui sua appetentiam casti-
gat & reprimit: ita in ciuitate uigilet: excubitorum loco quidem militet iuuen-
tus: pro utilitate cunctorum: sed īquietos & īdomitos ac propterea pessimos ciues

refrenet. cõtineat: ac si necesse sit: frangat potioris cum cõsilii disciplina. Illã uero deteriorũ tertiã partẽ plæbi & agricolis parẽ dicit. quã existimat moderatis utilitatib9 sustinendã. V. At enim rempublicã negat posse cõsistere: nisi is qui imperat habeat sapientiæ studiũ: aut is ad imperandũ eligatur quem esse inter oẽs sapientissimũ cõstet & huiuscemõi moribus cunctos ciues imbuendos esse dicit ut iis in quoꝝ tutelã atq; fidem republica ulla credatur: auri atque argẽti habendi cupido nulla sit: Nec specie cõi priuatas opes appetant nec huiusmõi hospitia succedant ut cęteris ianua nõ reclusa cibos uictumque ita sibi curẽt: ut acceptã mercedẽ ab his quos protegunt cõibus epulis insumãt. Matrimonia qui nõ priuatim maritãda esse: sed fieri cõmunia disponentibus ipsis eiusmodi nuptias publicæ ciuitatis sapientibus & magistratibus: & sorte quadã ei negocio præditis idque præcipue curantib9 ne dispares sui uel inter se dissimiles copulentur. His aduertitur utilis necessariaque cõfusio: ut permixta nutrimenta pueroꝝ ignotoꝝ ad hæc agnitiõis parentibus afferat difficultatẽ ut dum suos liberos nesciunt oẽs quos uiderint eius ętatis suos credãt & ueluti cõmuniũ liberorum oẽs oium sint parentes hæc ipsorum cõnubioꝝ quæritur tẽpestiua cõiunctio: euius futurã stabilẽ fidem credit si cum harmonia musicæ dieꝝ cõsonent numeri. & q de talibus nuptiis erunt orti studiis congruẽtibus imbuentur & optimis disciplinis: cõi præceptorũ magisterio docebuntur nõ uirile tantũ imbdo: uerũ ẽt fœmiarũ quas uult Plato oibus partib9 quæ ꝓprie uiroꝝ putantur: cõiungendas esse bellicis etiam. qppe cum utrisque natura una sit candẽ esse uirutẽ. Eiusdẽ ciuitatẽ nullis extrinsecꝰ latis legibus indigere. regia qppe prudẽtia & eiusmodi institutis ac moribꝰ: quib9 dictum est fundata: cęteras leges nõ reqrat. Et hãc qdẽ ut figmentũ aliquod ueritatis exemplicã ꝑ se cõpositã uult eẽ rempublicã. Sed & alia optima qdẽ: & satis iusta: & ipsa qdẽ specie & ditis cã ciuitatis fabricata: nõ ut supior sine cuidẽti. Sed iã cum aliq substantia in hac nõ suo noie: & de statu: de cõmodo ciuitatis reqrens originis ei9 principia & fundamenta disponit. sed eo tẽdit quẽadmodũ ciuilis gubernator eiusmodi locum cõuentusque multitudinum nactus iuxta naturã prẽsentium reꝝ. & cõuenarum debeat facere ciuitatẽ: plenã bonaꝝ legũ. & moꝝ bonoꝝ. In hac equidẽ easdem pueroꝝ nutricationes easdẽ uult eẽ artium disciplinas: sed in cõnubiis & partub9 ac

Nutri eationes

domib9 desciscit a priorib9 obseruatiõe reipublicæ matrimonia priuata: & singularia faciẽs ꝑ quoque ipsoꝝ. Et si i cõtrahẽdo matrimonio cõsulere uolũtatem suã debeãt uniuersæ tamẽ ciuitatis principib9 ut cõis cõmodi cãm decernit spectãda eẽ. Quare & duces inferiores nuptias nõ recusent: & locupletũ cõsortium inopes cõsequãtur & si uires opum cõgruunt: ingenia tamẽ diuersa miscenda esse. ut iracundo tranqlla iũgatur & sedato hoi incitatior mulier applicetur. ut talibus obseruationẽ remediis: soboles natura discrepante cõfecta: mox prouentu meliore coalescat: & ita cõpositarum domorum opibus ciuitas augeatur. Domos uero & possessiones habeant priuatas. ut quæunt singuli: quæ quidem nec immensum augeri per auaritiam: nec prodigi per luxuriam: aut deseri per negligentiam sint. legesque ciuitati huic promulgari iubet. & legũ moderatorẽ. cũ aliqd tale concipiet: ad cõtemplandas uirtutes hortatur. Hi tales cõplectẽtur ꝓxios: honores custodiẽt itẽpãtiã arcebũt iniuriã refrenabũt prudẽtię ornamẽtis cęterisq; honores maxios deferẽtes. Nec temere multitudo conuolet ad eiusmõi rerũ publicarũ statꝰ nisi q optimis legib9 & egregii institutis fu

erint educati: moderati erga cæteros: inter se congruentes? Quattuor culpabilium ciuium genera sunt. unum eorum qui sunt honore pręcipui alterum paucorum: pe-nes quos reg̃ ẽ ptās. Tertiũ oĩum. Vltimũ dominationis tyrannicæ & primũ qdem fit cũ prudentiores uiri p magistratus seditiosos ciuitate pelluntur deferturq; ad illos potestas qui sunt manu tantummõ strennui. nec ii qui blādiore cõsilio agere res pos-sint adipiscuntur iam iã imperii facultatẽ sed qui turbidi uiolẽtiq; sunt paucog̃ uero status obtinetur cũ inopes criminosi multi simul paucog̃ diuitũ potẽtiæ subiacẽtes dederint se atq; permiserint. omnemq; regendi ptātem: nec mores boni sed opulẽtia fuerit consecuta. Popularis ãt facto roboratur. cum inops multitudo obtinuerit ad-uersus diuitum facultates lexq; iussu populi fuerit promulgata ut ex equo liceat om nibus honores capessere. Ad hæc tyrānis illa singulare dominationis caput tunc ori-tur cũ ciuis qui leges cõtumacia sua ruperit. simili legũ coniuratione adoptatus impe rium inuaserit cõstituens deiceps ut oĩs ciuiũ multitudo desideriis eius & cupiditati-bus parens obsequium suũ tali fine moderetur.

V. Lutii apulei madaurensis philosophi platonici cosmographia siue de mundo ad Faustinum liber incipit.

Onsiderāti mihi & diligentius intuẽti. & sæpe alias Faustine mihi uirtutis indagatrix. expultrixque uitiorũ diuinarũ particeps rerũ philosophia uidebatur & nunc maxime cũ naturæ interpretatio-nem & remotarũ ab oculis reg̃ inuestigationẽ sibi uendicet. Nã cũ cæteri magnitudine rei territi eiusmodi laborẽ arduum & profũ dum existimarent. Sola philosophia suum nõ despexit ingenium nec indignam se existimauit: cui diuinarũ & humanarg̃ rerum di-sceptatio deferatur. sed cõdiscere ac docere tam bonas res. & eiusmodi opera cũ inge-nuitate pfessionis suæ crædidit & congrue istiusmodi curã talibus studiis & morib9 nã cũ mundi penetralia hoies adire nõ possent. ut e terreno domicilio illas regiones in spicerent: philosophiã ducẽ nacti sunt eiusque imbuti inuentis. animo peregrinari au si sunt per cæli plagas his itineribus quæ exploratione acuminis sui. puia sapiẽtię so-lis cogitationibus uideant. ut cum ipsius interualli conditione a mundi uicinia natu ra nos secretos esse uoluisset īmensitati tamen eius uolucrique curriculo cogitationũ nostrarũ nos pernicitas intimaret facillimeque ea de quibus origo eius est aĩa diuinis oculis suis aspexit & agnouit aliis ẽt eius sciẽtiã tradidit. ueluti pphetæ qdã qui dum deog̃ maiestati cõplexi sunt effantur cęteris quæ diuino beneficio soli uident. Quare & eos qui nobis unius ingẽia qualitatesque describunt. aut mœnia urbis aut alicuius amnis fluenta. aut amœnitates & magnitudines montiũ alia multa descripta ab ali-is plærique studiose legũt. Nyse iuga & penetralia Cirrhi. & olympi sacra. & osse ar-dua. & alia huiuscemõi. sola dũtaxat. & singula extollũt quorũ miseret me cum tãto pere nec magnis & oppido paucis inexplebili admiratione capiuntur. Hæc illis eue-nire adeo nõ est admirabile. cũ nihil maius suspexerint. neque ad aliquid intẽderint. qd maiore diligẽtia cõtẽplandũ esset. Cæterũ si terrarũ orbẽ oẽmque mũdũ cõtẽ-plari piteraliq̃do potuisset min9 exiguas ei9 & singulas partes. dignas laudib9 credi disset. qb9 eẽt uniuersitas cõprehẽsa. Quare nos Aristotelẽ prudẽtissimũ & doctis-simũ phõg̃. & theophrastũ autorẽ secuti: q̃tũ possum9 cogitatiõe cõtigere. dicemus

de omni hac cæleſti ratione: naturas & officia complexi: & cur: & quemadmodũ mo
ueantur: explicabimur. V Mundus omnis: ſocietate cæli & terræ conſtat: & eorum na
turis: quæ utriuſq; ſunt: uel ſic. mundus eſt ornata ordinatio dei munere: deorum re
cta cuſtodia: cuius cardinem: ſic enim dixerim: centrum: robuſtum: & incontigibilẽ
genitrix atque altrix animantium omnium habet tellus: ſupernis omnibus ut uideri
poteſt aeris liquiditate: ad modum tegminis ſeptis & opertis: ultra deorum domus
eſt quod uocamus cælum: quod quidem diuinis corporibus honuſtũ uidemus: igni
bus pulcherrimis: & perlucidis ſolis & lunæ: & reliquorũ ſiderum: cum quibus ferẽ
per orbem: dierum noctiumque curriculis agens ſtellarum choros intimo lapſu ſinẽ
nulla æui defectione factura. Sed cum omne cælum ita reuoluatur ut ſphæra. ipſum
tamen radicibus oportet teneri. quas diuina machinatio uerticibus affixit. ut in tor
nando artifex ſolet forcipe materiam ſolam reciproco uolumine rotundare. Eos po
los dicimus: a quibus uelut a cardinibus directio quędam profecta: axis eſt ductus:
diuiſor & diſcriminator mundi orbem terræ in medietate conſtituens. V Verum hi
uertices quos ĩmobiles diximus: ita ſunt. ut ſupra caput alter appareat ex parte bo
reæ: qui ſeptentrionalis uocantur. Alter antarcticus humo tegitur: humidis & au
ſtrinis uaporibus mollis: ſed cælum ipſum ſtellæq; omniſq; ſidera compago æther
uocatur: non ut quidam putant: q; igneus ſit & intenſus: ſed q; curſibus rapidis ſem
per rotetur. elementum uero unum ex quattuor quę nota ſunt cunctis. Sed longe ali
ud: numero quintum: ordine primum: genere diuinum: & inuiolabile. V Iam aſtrorũ
innumerabilis multitudo partim labitur eum orbis in erranti regione: quem circulo
rum ambit ſigni fer: obliqua cõpleſione circundatus & ſignis duodecim illuminato
partim errantibus ſtellis. quæ neque priorum motus habent: nec ſane inter ſe ſimilẽ
& æqualem: ſed affixe diuerſis globis inordinate ut ſic dixerim ordinem ſeruant: aliæ
quæ ultra ſunt aliæ citra ſtellæ: quę propter naturam eiuſmodi: nullis creduntur er
roribus uagę & infinitos numero greges ducunt. & ſimplex æteris dorſum alma &
crata amœnitate lucis coronãt. C Septem uero deorum nominibus illuſtres totidẽ
orbibus affixæ ſunt: & gradatim ſibimet ſuperlatę: ut ſuperior inferiore ſit maior: ac
uiciſſim mutuis adhæſionibus nexæ complexu illius quæ inerrabilis dicitur continẽ
tur. V Hic Phenonis globus quem appellamus Saturnum. poſt quem phetonis ſe
cundus eſt quem Iouem dicimus: & loco tertio pyroentis quem multi Herculis. plu
res Martis ſtellam uocant. C Hanc ſequitur Stilbon cui quidam Apollinis cęteri
Mercurii nomen dederunt. Quintus phoſphorus iunonia immo Veneris ſtella cen
ſetur Deinde Solis eſt orbis. & ultima omnium Luna: altitudinis æthereæ principia
diſcriminãs: quę diuinas & immortales uiuacitates ignium paſceus. ordinatis ac ſem
per æqualibus inuectionibus ſoluitur atque reparatur. poſt eam uero pars eſt: quæ
ſancti ætheris finibus coercetur cuius menſu appenſuque diſtincta eſt natura immu
tabilis regio. & mortalis ac iam pene terrena: cuius primę ſũt partes tenuiores & ua
poratę. quippe cum finitimis ætheris attingantur ardoribus quantum maximis par
ua: & quantum rapidis poſſunt pigriora contingi. V Sed ex ea parte qua curriculis ſi
nitimi inuritur ſolis eiaculari atque emicare flammæ quędam oſtendere ſe oculis no
ſtris uidentur: quas græci Cometas & Docidas & Bothynos appellánt. quaſque labi
& fluere frequenter uidemus: lucere faciliuſque reſtingui. C Exinde inferioris aeris

qualitas turbidior infunditur cui permixtus est glacialis rigor. sed supior uicinia claritatis & propinqui caloris afflatu nitescit. ac sincerior interdū luce uescitur. Huius sæpe mutabilis couertitur species cum sit natura uariabilis in nubes cogitur. & reciprocis flabris aperitur: & hymbribus uehementibus rumpitur. niuibꝫ ēt & glacie inhorrescit: & præcipiti grandine desuper uerberatur turbine: flatibus typhoniique cōflictu sit procellosa. Sed telis fulminum & missilium cælestium iaculis ignescit. Aeri terra cōiungitur eaq; in se suscipit maria. sed frequentatur animantibus. sed fontium peremnitate recreatur. Hæc fluminū frigidos lapsus: nunc exterioribus terris uehit. modo ꝓfundo in maria confundit. eadem infiniti coloris flores altitudine montium camporūq; æqualitate nemoꝝ opacitate uariatur sinuosis inflexa littoribꝰ distincta insulis uillulis urbibusq; collucēs quas sapiens genus homo cōibus usibꝰ fabricauit. Nec sum nescius: plærosque huius operis autores terraꝝ orbē ita diuisisse partem eiꝰ insulas esse. partē uero cōtinētē uocari. nescii oēs hanc terrenā imensitatem Athlātici maris ambitu coerceri. Insulāque hanc unā esse cum insulis suis oibꝰ. nā similes huic alias & alias minores circunfundit oceanus quæ tamen merito uidentur ignotæ cū ne hanc quidē cuius cultores sumus oēs peragrare possimus. Nam sicut hæ insulæ interfluuntur quæ sunt in nostro mari: ita ille uniuerso salo fretis latioribus ambiūtur. Elementoꝝ inter se mutui nexus arctis affinitatibus implicantur: & quinque coniuges copulæ his ordinatę uicibus attinentur ut adhereant etiā grauioribꝰ leuiora: aquā in se habet tellus: & aqua ut alii putant uehit terrā: aer ex aqua gignitur: ignis ex aeris condensitate cōflatur. æther uicissim igneque illi īmortalis dei uiuacitate flāmantur. Huius diuini ignis origine incensi per totius mundi cōuexa illustribus facibus igescūt supna. Quapp dii superas sedes habent infima cæteroꝝ aiantiū terrena possidēt & erumpunt & scatent flumina fontes & maria: quæ meatus & lacunas: & origines habent in gremio terræ. Nebula constat: aut exortu nubeculæ: aut ex eius reliquiis: ē aūt exhalatio uaporata humore uiduata aere crassior nube subtilior cui serēitas abolitionem infert. Nec aliud est serenitas. q̄ aer purgatus caligine & perspicue sincerus. Ros uero nocturnus humor est quem serenitas tenuiter spergit. Glaciē dicimus hūorem: sereno frigore concretū. Huic est pruina consimilis si mollicies roris matutinis frigoribus incanuit. Ergo aer actus in nubem nubilium denset: & ea crassitudo aquarum fœtu grauidatur. hymber exprimitur cum inter se urgentur nubium densitates totq; diuersitatibus pluuiæ cadunt: quot modis aer nubiū conditionibus cogitur. Raritas enim nubium stillicidia dispergit. V. Quæ concretę uehementius effundunt agmina largiora: & eas aquas quas hymbres uocamus: a quibus hoc differunt nimbi: q; pluuia iugis est. Nimbus autem quanto repentinior est. tanto uehementior: & quanto improuisior & præcipitatior est. tanto breuiore casu restingitur. Niues autē colligi iactatione densaꝝ nubium constat. nam prius q̄ in aquam defluant. fractę ac dicisse spumas agitationibꝰ suis faciūt: & mox gelatꝰ humor rigore frigoris inhorrescit: hæc uictis nubibꝰ crebrior ad terrā uenit. Nunc noīa exequemur regionesque uētoꝝ euros oriens: boreas septentrio: occidens zephyros: austros medius dies mittit: Turbo enim dicitur. qui repentinis flabris ꝓsilit: atque uniuersa perturbat. Vortex ille est: uel uti dicitur pinea: cū torquetur humus arida: & ab infimo erigitur ad summū. Anaphysemata græci uocant eos spiritus qui de fundo uel hiatibus terrę explosi

ad ſuperna maris ſolent deuenire hi cum maiore ui torti ſunt. fit procella: & a græcis præſter nomen accepit. Sed cū tormentū illud ire pergit denſaſq; & tumidas nubes præfagit coactaſq; collidit. fit ſonitus & intonat cælum nō ſecus: ac ſi cōmotū uentis mare cū ingenti fragore undas littoribus illidat. Nūc de nubiū præſagiis referā: quā do illa pfecta nubecula patefecerit cælū igneſcunt penetrales ſpiritus emicatq; lux clara hoc dicitur coruſcare & ordine quidē prius tonare oportet poſtea coruſcare. q̄ppe ut ignis fertur ad ſaxa attrita obtutus uelocius illuſtriora cōtingit auditus dū ad aures uenit. ſeriore ſenſu cōcipitur ita ut prius coruſcare cælū creditur & mox tonare tū quia ignes pnicitate ſui coruſcāt es. dicto citius noſtræ uiſioni occurrunt: ſonus uero uerberati aeris ſerius indicio ſentitur. Flāma uero illa quā nubiū conflictus excuſſit: ſi robuſtiore fuerit incendio impetu deuehitur in terras & fulminis habet nomen atq; formidinem habet. Præſteras uero nominamus cū flāmaq; in illis minus fuerit. ſed ſi ignitum nō fuerit fulmē typhon uocatur: Sceptos generale oibus quæ de nubibus cadūt nomen eſt. Irin uulgo arquū eſſe aiunt qū imago ſolis uel lunæ humidā & cauam nubē dēſāq; ad inſtar ſpeculi colorat & medietatē orbis eius ſecat. Rhabdos autem generis eiuſdem ad uirgæ rigorem p longū colorata nubecula dicitur. Alyſis eſt carthena quedā luminis clarioris per ſolis ambitū in ſe reuertens. Selas autem græci uocāt incēſi aeris lucē. Horæ plæraq; iaculari credas alia alibi alia ſtare. Iaculatio igitur tunc fieri putatur cū meatu aquæ impulſæ generatus ignis celeritatē ſui curſūq; rapidæ feſtinationis oſtendit. Statiua lux eſt quā ſterigmon illi uocāt ſine curſu iugi. ſed plyxa lux ſtellæq; fluor ignituſq; liquor quicūq; latius panditur cometes uocatur. Sed plærūq; luces iſtæ repentino orte ſtatim occidūt. Sed nō aquaræ tantū mō telluſi ſe hēt fontes ueræ ſpiritu & igni fœcūda eſt. nā qdā ſub terra occulti ſunt ſpūs & flātes incendia itidē ſuſpirant. Illi ēt ignes q terræ ſecretariis continētur prætereūtes aquas uaporant & pdūt. lōginqtate eni flāmæ tepediore. aquas reddūt uicinia feruentiores Appoſito incendio aquæ utuntur ut flegetōtis amnis quē poetæ ſciūt in fabulas inferoræ. Sæpe accidit ut ſtatim ſpūs p terræ cōcauas ptes errantes continerēt ſolida terrarū. ſæpius ut ſpūs creſcente uiolētia & inſinuantes ſe telluris anguſtiis nec inueniētes exitū terrā mouerent. His paſſionibus cōtingit ut quedā terræ expirent halitus. aliæ uomant ſaxa nōnullæ ēt ſunt quæ fontes pariunt inſolitibus locis, peregrinoræ flumi nū ſaltātes uias. Iſti ſūt motus qbo ſolū quatitur: palmatiæ uero appellantur quorū pauitatione illā q̄ trepidāt ſine inclinatiōis piculo nutāt cū directi tū rigoris ſtatū retineant. Micetias uocatur tetri odoris inquietudo terrena. Audiūtur mugitus interioribo gēitibo expreſſis: cū ſpūs inualidus ad terrā mouendā p aperta telluris inuentis itineribus fertur. His talibo marina ſūt paria cū fluctuū cōcurrentiū mole. nūc poreſſibo littora nūc recurſibo cin? cæſi quatiūtur. ſentitur ēt cæli mariſq; cognatio: cū mēſtruis curſibo lunę decremēta & acceſſus fretoræ atq; ęſtuū deprehenduntur. Vegeni uero: ut quatenus poſſum de uniuerſitate qd ſentio breuiter abſoluā. Elementoræ iter ſe tanta diſcordia eſt: aeris maris atq; terrę ut admirari minus deceat: ſi illis icōmoda ſoleant atq; ſecunda cōtingere particulatim qdē rebus ortus atq; obitus afferētes uniuerſitatem uero fine atque initio uindicantes & quibuſdam mirum uideri ſolet. q̄ cū ex diuerſis atque inter ſe pugnantibus elementis mundi natura cōflata ſit: aridis atq; fluxis: glacialibus & ignitis tanto rerum diuortio nundum ſit eius mortalitas diſſo-

luta quibus illud simile satisfaciet. cum in urbe ex diuersis & contrariis corporata reꝝ inequalium multitudo concordat. Sunt enim pariter diuites & egētes adolescēs ætas permixta senioribus: ignaui cū fortibus pessimi cum optimis congregati aut profecto fateantur hanc esse ciuilis rationis admirandū temperantiam cū quidem de pluribus una sit facta: & similis sui tota & cum mēbra dissimilia sint receptrixq; sit naturarum ad diuersa tendentium & fortunaꝝ per uarios fines exituſq; pergentiū & contrariorꝝ per se natura flectitur & ex dissonis fit unus idemq; consensus: sic mas & fœmia secum iunguntur ac diuersis utriusq; sexus ex dissimilibus simile aīal facit. Artesque ipse naturā imitantes ex imperibo paria faciunt. pictura ex discordibo pigmentoꝝ coloribus: atris albis: luteis & puniceis: confusione modica tēperatis imagines his quæ imitatur: similes facit. Ipsaque musica quæ de longis & breuibus acutis & grauioribo sonis constat: tā diuersis & dissonis uocibus harmoniā consonam reddit. Grammaticoꝝ artes unde quæso: cū ex diuersis collectæ sint litteris ex quibo aliæ sint insonæ: aliæ semisonantes: tū mutuis se auxiliis adiuuantes syllabas pariunt & de syllabis uoces. Sic totius mundi: sua instantia initioꝝ inter se impares conuentꝰ parinō discordante consensu natura ueluti musicam temperauit. Nanque liquidis arida & glatiali bus flammida uelocibus pigra directis obliqua confudit unumque & omnibus & ex uno omnia iuxta Heraclitum constituit. Principiorum igitur consensus sibi concordiam peperit. Perseuerantiam uero amicitiæ inter se elementis dedit: specierum ipsarum patritio. & dum in nullo alia ab alia uincitur mō uel potestate ęqualis quippe diuersitas grauissimoꝝ & leuissimoꝝ feruentiū & frigidoꝝ docente rōne naturæ diuersis licet rebo æqualitatē deferre concordiam. oīa parentis mundi amœnitatē æternitatēque repperisse. Quid enī mūdo præstātius. Lauda quā putes speciē porcio a te laudabitur mundi admirate quā uoles tēperantiam ordinationē. figurā. hic & per hunc illud quodcūque est. inuenitur esse laudandum: Nam quid oro te ornatū atque ordinatum uideri pōt qđ nō ab ipsius exemplo imitatura sit ratio. Vnde cosmos gręce nomen accepit. Euntibus sole atque luna cæteraque luce siderea per easdem uias custodi tis temporꝝ uicibo: nec ullius temporis interiectione confusus digeruntur tēpora: & rursus incipiunt. Atque pulchrę & fœcundę horæ procreantur. nunc æstiuos uapores resoluentes nunc pruinas hyemis circunferentes dieꝝ etiam noctium que curriculis ordiuntur menses: texū tannos: anni seriem conficiunt sæculoꝝ. Et qđē hic mundus magnitudine īmensus cursibus rapidus splendore perlucidus ualenti habitudie pubertate iuuenili. Hic aīalium natantium atque terrestrium pennigerorum cunctorum que distinxit genera: in species seperauit. fixitque leges uiuendi atque moriendi. ex hoc aīantia uitalis spūs ducū tillis statutis cursibus tēpoꝝ euentus. q admirationi esse solēt: est uel inter sese serenæ: hybernæque cōfligūt micant hymbres: ignes rumpuntur & rursus placatis oībo amœna lætitia mundi referatur uideas & uiridantibꝰ comis cæsariatam esse terram & scatebris fontium manantem. & aquarum agmina concipientē: pariente atque educantē: nec occasibus fatigari: nec secundis excussam erūpentibus sp tam pigris q̄ mouentibus fœcibus aquaꝝ: sæpe alluuionibus mersā flāmpaꝝ er ptes uoracitate consumptam quæ tū cum regio aliter uideantur esse pestifera: ad oēm salutaria sunt: & ad redintegrationē eius ualent. & cum mouetur: profecto spirat illos spiritus: quibus clausis & effugia quęrentibus mouebatur. Hym-

bribus ẽt madefacta: nõ solum ad educãdos fœtus suos opimatur: uerꝝ etiã pestifera contagione proluitur. flabris aũt spirantiũ auraꝝ grauiores & minus puri aeris spũs differuntur atq; purgantur. tepores frigus glaciale mitificãt: & brumalis austros fauonius ac terræ terrestriũq; uiscerꝝ uenas remittit. & ps gignentiũ: alia adolescentiũ: cætera occidentiũ uices sustinent. & sors nascentiũ: obitoꝝ loco pullulant. & occidẽtiũ numerus nascẽtibus locum pandit. Restat qđ caput est sermonis huius ut super mũdi rectore uerba faciamus. Indigẽs quippe orationis huius uidebatur de mundo reputantes ut etsi minus curiose at quomodo possemus disseremus. De rectore qp̃pe oĩm non ut ait ille: silere melius est: sed uel parũ dicere: uetus opinio est atq; in cogitationes oĩm hoĩum pœnitus incidit deum esse: originis non habere auctorẽ deúq; esse salutem & pseuerantiã eaꝝ quas effecerit reꝝ. Neq; ulla res est tam præstantibus uiribus quæ uiduata dei auxilio sui natura contenta sit. Hanc opinionem uates secuti profiteri ausi sunt: oĩa Ione plẽna cuius præsentiam non iam cogitatio sola: sed oculi & aures & sensibilis substantia cõpræhendit. ad hæc composita est potestati dei conueniens oratio. Sospitator quidem ille genitor est omnium: qui ad complendũ mundum nati factiq; sunt non tamen ut corporei laboris officio orbem istum manib9 suis instruxerit: sed qui quadam infatigabili prouidentia: & procul posita cuncta contigit & maximis interuallis disiũcta circumplectitur. nec ambigitur eum præstantem atq; sublimem sedem tenere: & poetaꝝ laudibus nomen eius consulum ac regum nũcupationibus prædicari & in arduis arcibus habere solium consecratum. Denique piores quoq; de potestate eius amplius trahere corpora cælestia illa: q̃to finitima sũt ei: tanto amplius de deo cape multo minus quæ ab illis sunt secunda: & ad hæc usque terrena. pro interualloꝝ modo indulgentiam dei ad nos usq; beneficiaq; peruenire. Sed cũ credamus deũ per oĩa permeare & ad nos & ultra potestatem sui nominis tendere. q̃tũ abest uel imminet tantũ existimandũ est eum amplius minus ue rebus utilitatis dare. Quoniam tamen rectius & honestius sic arbitrari summã illã potestatẽ sacratã cæli penetralibus: & illis q longissime seperantur una & eadẽ rõne per se: & p alios opẽ salutis afferre: neq; penetrantẽ atq; adeũtẽ specialiter singula: nec indecore attrectantẽ cõinus cũcta talis qppe hũilitas deiecti & minus sublimis officii: nec cũ hoĩe quidẽ cõuenit: qui fit paululũ cõscientiæ cælsioris militiæ principes: & curiæ proceres & urbiũ ac domoꝝ rectores dico nunq̃ cõmissuros esse ut id suis manibus factũ uelint: qđ sit curæ leuioris nihil enim possunt equius facere diioꝝ imperia: ministeria seruuloꝝ exẽplo ut ĩtelligi possit. C ãbyses. & Xerses: & Darius, potẽtiss mi reges fuerũt: hoꝝ præpotẽtia q̃ ex opib9 collegerãt lenociniũ uitæ effecerat cælsioris: cũ eorũ alter apud Susã & Ecbatanas ut in fano quodã sacratus nulli temere notitiam moris sui pãderet: sed circũseptus admirabili regia: cuius tecta fulgerent eboris niue: argenti luce: flãmis ex auro: uel electri claritate. Lamina uero alia præ aliis erãt. Interiores fores: exteriores ianuæ iminebãt portæq; ferrate & muri adamãtina firmitate antefo res uiri fortes stipatoresq; regaliũ latex tutela perui gili: custodiã p uices sortiũ sustinebãt erãt inter eos & diuisa officia: in cõitatu regio armigeri qdã. At extrinsec9 singuli custodes locoꝝ erãt. & ianitores: & atriẽses. sed inter eos aures egię & ĩpatoris ocuIi qdã homines uocabãtur p quæ officioꝝ genera rex illæ ab hominib9 de9 esse credebatur cũ omnia quæcũq; ibi gererẽtur. ille prædictoꝝ delatiõe discebat. Dispẽsato

res pecuniæ. q̄stores uectigaliū: tribunos ærarios hēbat: alios & alios præfecerat cæteris urbibus aliꝰ uenatibꝫ agēdis ꝓuinciā nacti: ps dōibꝫ & mūeribꝫ præfecti putabātur & cæteri ꝑpetuis magnisq; curis obſeruatiōe ſingulaꝝ reꝝ appoſiti erāt: Duces ac ſatrape ubiq; diſpoſiti & ꝑmixta locis oibꝫ mācipia regalia ex eo nūero erāt & curſores diurni atq; nocturni exploratores. & ꝑ uices incēſæ faces ex omnibꝫ regni ſublimibꝫ locis in uno die ꝑatori ſignificabāt qđ erat cito op9. Igitur regnū illud ita cōpōi oportet cū mundi aula ut inter ſe cōpentur ſūm9 atq; exupantiſſmus diuū: & hō ignau9 & peſſimꝫ. qđ ſi cui uiro uel qlibet regi indecoꝝ ē ꝑſemetipſū ꝓcurare oīa & ꝑ ſe facere multo magis deo incōueniēs erit. Quare ſic putādū ē eū maxime maieſtatē retinere ſi ipſe in alto reſideat loco. eas āt poteſtates p oēs mūdi ꝑtes orbiſq; diſpenſet q̄ ſint pes ſolē ac lunā cūctūq; cœlū. Hoꝝ eni cura ſalutē terrenoꝝ oīm gubernat: nec multis ei op9 ē: nec ꝑticeps hoīm cōuerſatione: qbꝫ ꝑꝑ ignauiā appoſitū ē pluribꝫ in digere at nō eiuſmōi cōpendio machinatores fabricaꝝ aſtutia uni9 cōuerſionis multa & uaria ꝑiter adminiſtrāt ēt illi q in ligneolis hoīm figuris geſtus mouēt q̄ filū mēbriq; agitari ſolet: traxerint: torquebitur ceruix: nutabit caput. oculi uibrabunt. manꝰ ad miniſteriū prēſto erūt nec muēuſte tot9 uidebitur uiuere. haud ſecus ēt cæleſtis ptās cū initiū ſciētia & ſalutifera opa mouerit ab uno ad ſecūdū & deinceps ad tertiū & uſq; ad ſupremū: attactu cōtinuo uim ſuæ maieſtatis inſinuat. aliꝺ alio cōmouetur motuſq; unꝰ alteri mouēdi ſe originē tradit. Mūdo eqdē cōſentiūt. nō una ſed diuerſa uia & plerūq; cōtraria. Sed prima remiſſiore admodū data ſimpliciq; inchoato prīcipio. impulſibꝫ mutuis ut ſupradictū ē mouētur qdē oīa: ſed ita ut ſi q̄s ſpherā aut quadratū & cylindrū: & alias figuras in ꝓcliue ſimul iaciat: deferētur qdē oīa. ſed nō eodē genere mouebūtur nec illud diſſimile exēplū uideri oportet: ſi quis ꝑiter pateſacto gremio aīaliū multitudinē ſimul abire patiatur uolucrū natāliū: atq; terreſtriū emiſſo ad ſuū locū q̄q; duce natura ꝓperabūt ps aquā repetēs illa inter agros legibꝫ & inſtitutis ſuis naturali lege aggregabuntur ibunt p aeris uias præpetes. quibus hæc natura largita eſt ſic natura uiuendi eſt cōſtituta. Nam cū omne cælū ſimplici circūactu uoluantur nocte dieq; diſtinctū diuerſis menſuraꝝ æqualitatibꝫ ſeperatum q̄is una ſphera omnia concluſerit: incrementis tamen globi ſui deciſione neque lumina menſtrua luna ſignificat & cæli ſpatium ſol annua reuerſione colluſtrat. eiuſque comites amœnus lucifer & cōmunis cyllenius ſtella. etenim prioribus mauortium ſidus circulis in biennio confecit ſpatiꝫ Iouisa clarum fulgenſque ſexies eadem multiplicatis curſibus ſuis tempora quæ Saturnus ſublimior. xxx. ſpatiis annorum cirūerrat. Verum inter hæc una mundi conuerſio orbis & unus concentus: atque unus ſtellarum chorus: ex diuerſis occaſibus ortibuſque hoc ornamento: & ut moniſe rectiſſimę græca lingua ſignificat. At enim ut in choreis: & cum dux carminis hymno præcinit conſentium uulgus uirorum & fœminarum mixtis grauibus & acutis clamoribꝫ unā harmoniam reſonant: ſic diuina mens mundanas uarietates. ad inſtar unius concentionis reuelat. Nam cælum confixit ut uaporatis & radiantibus ſtellis inerranti curſu feratur & reciprocis itineribus aſtra conſurgant. Sol quidem contuens ortu ſuo diem pandit occaſu noctem reducit: condituſque uel relatus per plagas mundi. quatuor temporum uices mutat. His oppoſiti ſunt torrentium curſus & humores undarum emiſſiones q̄ ſyluarum. frugalis maturitas fœtus animalium educatiōes atq;

obitus singulorꝝ. Cũ igitur rex oim: & pater quẽ tãtũmõ mẽtis oculis nrãe cogitationes uidẽt machinã oẽm iugiter p circuitũ suis legibus terminatã clarã sideribe relucẽtẽ: spẽsq; inumeras mõ ppalã sæpe cõfectas ab uno ut supradixi principio agitari iubet simile istd esse bellicis rebꝫ hic liceat arbitrari. V. Nam cum tuba bellicum cecinit: milites clangore incensi: alius accingitur gladio: alius clypeum capit. ille lorica se induit hic galea caput. ille crura ocreis inuoluit: ille æquũ tẽpat frenis & loris iuga: les ad concordiã copulat: & ptinus unusquisq; cõperens capessit officiũ: milites executione adornant ordines principes curant equites ordinibꝫ præsũt. cæteri negocia q̃ nacti sũt agitãt cũ interea unius ducis ĩperio cũctis exercitus pet. quẽ rex præfecerit. penes quẽ est sũma regẽ. Non aliter diuinaꝝ & humanaꝝ rerꝝ status regitur q̃ uno moderamine cõtenta oĩa pensũ sui operis agnoscũt curaq; oĩs occulta: uis nullis ocuIis obuia nisi quibus mens suæ lucis aciẽ intẽdit. Nec tũ hoc uel illi ad moliendũ: uel nobis ad intelligendũ obest. De inferiore licet imagine capiam9 exẽpla. aĩa in hoĩe nõ uidetur: & tũ fateãtur, oẽs necesse est huius opa oĩa quæ p hoĩem præclara fiũt puenire neq; aĩæ ipsius qualitatẽ ac figurã oculis occurrere. Sed momentis ab ea gestoꝝ intelligi qualis & quãta sit. Oẽ qppe humanæ uitæ præsidiũ ingenio eius est paratũ cule9 agroꝝ ususq; frugum artificum sollertia: prouentus artium cõmoditas uitæ humanæ. Quid de legibus dicã: qua ui faciente inuentæq; sunt: quid de ciuilibus institutis ac moribus qui nunc populoꝝ accitis conuentibus frequentantur asperitate bellorũ & pacata mitigantur quiete. Nisi forte iniustus rexꝝ æstimator potest esse qui hæc ea dem de deo negetq; uideat esse uiribus exuperantissimũ augustissimum. inmmortalis æui genitorẽ. Vnde nihil mirꝝ est si mortales oculi non capiũt aspectũ eius q̃ diuinoꝝ operꝝ ui sit perspicuus atque manifestus. Huius locũ quærim9 q neq; infimus ẽ cũ rerꝝ cõtagionibus neq; in aere turbido uerꝝ in mundano fastigio quẽ græci τοῦρον ῥᾶγον. idest cælũ recte uocant: ut q sit altitudinis finis: & idẽ ea ratõe eũ noĩant quẽ ab oĩ fuscitate ac pturbatone uident liberꝝ. neq; enim cãligĩnẽ nubiũ recipit uel pruinas: & niues sustinet: nec pulsatur uentis nec hymbribus ceditur. Hæc ni de olympo q ẽ cælsitudinis sũmæ poeta his uerbis cecinit: ἰεvὸ Ἀἐλλᾶχοῦ ῥᾶγον ἔυρῦῶ ἔρεɪ ϱερεῖ κἀι γεφελῆνόɪ: i. fors Iouis aula poli enubis superæthere facta est. Hanc opinionem cõis mos & hoĩum obseruationes secute: affirmãt: superira esse deo tradita. nãq; habitus orantium sic est ut manibus extensis in cælum precemur. Romanus etiam poeta sic sensit. Aspice licet sublime tuens: quem inuocant omnes Iouem. unde illa q̃ uidentur: sunt quæ omnibus præstantia. Easdem sublimitas regionum tenent astra cælestia & mundi lumina ac merito: licet illis ordine perpetuo frui: nec diuersis ea inspaciis temporibusue obseruantissimam legem suorum aliquando itinerum metiuntur: terrena omnia mutationes & conuersiones postremo interitus habẽt. Postremo quod est in triremi gubernator in curru rector: præcentor in choris. dux in urbe. dux in exercitu: hoc est in mundo deus: nisi quod cęteris erumnosum: & multiplex: & curarum inumerabiliũ uidetur esse: hoc ipsum. alicuius officii principem fieri. C. Deo uero nec tristis: nec onerosa est imperii sui cura. V. Nanque nobis circunfert: & regit cunctas formas natura: quas diuersis regionibus commouens: ut est lex ciuitatis semel ꝓmulgata ppetuis obseruationũ rõnibꝫ fixa. ipsa q̃dẽ imutabilis ac ei9 arbitrio parẽs mẽtes agitãtur nutuq; ei9 & dĩiatõe flectũtur & scitis ei9 magistrat9 tribunalia principia: milites: frequẽtabũt: recuperatores iudiciis præsidebunt. Videasq; illã ci

uitatē pariter ſpirantē odorib9: & graue olētib9 cēis. & reſonātem hymnis. & carminibus: & canticis: eādem ēt lamentis: & ploratib9 eiulentem: & ad hūc modū res agi in mundo eſtimem9: lex illa. uel gens. ad ęqtatis renorem reducenda ſit nulla īdiges correctiōe mutabili. Quippe ſicut mūdi uniuerſitas regitur dū ſpeculatur ad oīa rector eius atq; immutabiliter incūbit: ſpargiturq; uis illa ſeminib9 incluſa: p naturas cium: ſpecieſq;: & genera digeſta: ſic faciles uiciū lapſus: & palmaꝝ ardua. pſicorum robur. leuitas mali: gignitur. ſic & quę infœlicia. propter infœcūditatem uocamus tamen utilia ſunt alio pacto Platani ut ait poeta: umbras potātib9 miniſtrantes. Et cū ſit unus. pluribꝰ noīb9 cietur propter ſpecieꝝ multitudinē. quarū diuerſitate fit multiformis & a iuuādis ſuis Iuppiter dicitur quē zena græci. qđ uitæ noſtræ autor ſit. rectiſſime appellāt: fulgurator. & tonitrualis. & fulminator: & itē dicitur ſerenator. & plures eum frugiferꝝ uocāt. multi urbis cuſtodem. alii hoſpitalem. amicaleq;. & omniū officiorū nominib9 appellātes & multo plura eiuſmodi apud aruſpices. & Romanos ueteres iuenies. Orpheus uero hāc effari ptātem uolēs his de eo uerbis canit:

Ζεὺς πρῶτος γένετο. Ζεὺς ὕστατος ἀρχικέραυνος.
Ζεὺς κεφαλή. Ζεὺς μέσα. Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.
Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Ζεὺς ἄρρην γένετο. Ζεὺς ἄμβροτος ἐμπλόκαμος νύμφη.
Ζεὺς πνοιὴ πάντων. Ζεὺς ἀκάματος τοῦ πυρὸς ὁρμή.
Ζεὺς ποντοῦ ῥίζα. Ζεὺς ἥλιος. ἠδὲ σελήνη.
Ζεὺς βασιλεὺς. Ζεὺς ἄρχος ἁπάντων ἀρχικέραυνος.
πάντας γὰρ κρύψας αὖθις φάος ἐς πολὺ γήσεις.
ἐξ ἱερῆς κραδίης ἀγερώχετο μερμήρεα ῥέζων.

Iuppiter oipotens eſt prius. & ultim9 idem. Iuppiter eſt caput. & mediū iouis omnia mun9. Iuppiter eſt fundamen humi. ac ſtillantis olympi. Iuppiter & mas eſt. & neſcia fœmina mortis Spiritus eſt cunctis: ualidi uis iuppiter ignis:
Et pelagi radix: ſol. luna eſt iuppiter ipſe.
Omnipotens rex eſt. rei omnis iuppiter ortus.
Nam ſimul occuluit: rurſum extulit omnia leto.
Corde ſuo e ſacro. conſultor lumine. rebus.

Factū qđ græci εἱμαρμένην: tractu quodā iuicē cāꝝ ſe cōtinētiū. uolūt dici decretū idē pepromenē dicūt: q; oīa i hoc ſtatu reꝝ definita ſint: nec ſit i hoc mūdo aliqđ itermināti. idē fatū mœrā uocāt: qđ ex ptib9 cōſtet hic emiomō. qđ unicuiq; attributio ſua ſit aſcripta. ac pacti eadē reꝝ ieffigabilis neceſſitas ultiōis. ſed tria fata ſūt. numerus cū rōe tpis faciēs. ſi ptātē eaꝝ ad eiuſdē ſimilitudinē tpis referas. Nā qđ i fuſo pfectū ē pręteriti tpis hēt ſpēm: & qđ torquet i digitis: momēti præſētis idicat ſpacia. & qđ nōdū colo tractū ē. ſubactūq; cura digitoꝝ. id futuri & cōſequētis ſęculi poſterio ra uī oſtēdere. Hęc illis cōditio ex noīum eorūdē pprietate cōtigit ut ſit atropos pręteriti tpis fatū. Lecheſis a fine cognomiata qđ ēt illis q futura ſūt finē ſuū de9 dederit Cloto præſentis temporis habet curam ut ipſis actionibus ſuadeat ne cura ſollers rebus omnibus deſit deum uero ire per omnes terras non fruſtra arbitrabitur qui audiet platonis hæc uerba Deus namque inquit ſicut & uera cōtinet ratio prīcipia fines & media rerum omnium penetrat atque illuſtrando curſu uolucri ſuperfertur.

Eandem d eum ultrix necessitas semper. & ubique comitatur eorum qui a sacra lege discesserint. uindex futura quam ille facit mitificam. qui statim a tenero & ipsis incunabulis intellexit & timuit eique se tutum dedit atque permisit.

Hermetis trimegisti dialogus Lutii apulei madaurensis philosophi platonici in latinum conuersio:

a Asclepius iste pro sole mihi est deus Deus te nobis o Asclepi. ut diuino sermoni interesses: adduxit. eiq; tali: q merito omniū antea a nobis factorum: uel nobis diuino munere īspiratorum: uideatur esse religiosa pietate diuinior: quē si intelligens uideris: eris omniū bonoꝝ tota mente plenissimus. Sed cum multa sint bona: & non unum in quo sunt omnia alterum enim alterius cōsēaneum esse dinoscitur omnia unius esse: aut unum esse omnia. Ita enim unum alteri connexū. ut separi alterum ab utroque nō possit. Sed de futuro sermōe hoc diligenti intentiōe cognosces. Tu uero o Asclepi procede paululum. atq; nobis qui interfit: etiōca. Quo ingresso. Asclepius etiam Ammonē interesse suggessit. Trimegist9 ait nulla inuidia Ammonē prohibet a nobis etenim ad eius nomen multa meminim9 a nobis esse scriptā: sicut & ad amantissimum & bonū filium multa de physica. & exeticha q̄plurima tractatum hunc āt tuo ascribā nomini præter Ammonē uero nullū uoca alterum ne tantæ rei religiosissimus sermo multorum interuentu uenientiū præsentiaq; uioletur tractatū āt tota numinis maiestate plenissimū irreligiosæ mentis est multoꝝ conscientiæ publicare: Ammonē ētaditū igresso sanctoq; illo quattuor uirorum religione & diuino dei cōpleto præsētia. cōpetēti uenerabiliter, silētio ex ore Hermes animis singulorū mētibusq; pendētib9. diuinus Cupido sic exorsus ē dicere.

TRIMEGISTVS.

O Asclepi oīs humana imortalis est aīa: sed nō uniformiter cūctę: sed aliæ alio more. uel tēpore.

ASCLEPIVS.

Nō enim o Trimegiste oīs unius qualitatis ē aīa.

TRIME.

O Asclepi. ut celeriter de uera rationis cōtinentia didicisti.

Non enim hoc dixi. oīa, unū eē & unū oīa: ut quæ in creatore sūt

oīa anteq̄ creasset oīa nec immerito ipse dictus ē oīa: cuius mēbra sunt oīa huius itaq; qui est unus oīa uel ipse ē creator oīum in hac tota disputatione curato meminisse de cælo cuncta descēdunt in terrā & in aquā & in aera. Ignis solum: q̄ sursum uersum fertur uiuificat. q̄d deorsū ei deseruiens. at uero quicquid de alto descendit generans est quod sursum uersus emanat nutriens. terra sola in seipsam consistens omnium ē receptrix. omniumque generum: queaccipit restitutrix. Hoc ergo totum sicut meministi. quod est omnium uel omnia anima & mundus: a natura comprehensa agitantur: ita omnium multiformi imaginum æqualitate uariata: ne infinitæ qualitatū ex interuallo species esse noscātur. adunatæ tamen ad hoc ut totum unum & ex uno omnia esse uideantur. Totus itaque quibus formatus est mundus: elementa sunt quattuor. ignis aqua: terra: aer: mundus: unus. anima una: deus unus. Nunc mihi adesto totus quantum uales. quantum calles astutia: diuinitatis etenim ratio diuina sensus intentione noscenda: torrenti simillima est fluuio e summo in pronum præcipiti rapacitate currenti. quo efficitur ut intentionem nostram non solum audientium uerum etiam ttactantium ipsorum celeri uelocitate prætereat. Cælum ergo sensibilis Deus administrator est omnium corporum, quorum augmēta detimētaq

sol & luna sortiti sunt. Cæli uero & ipsius animę & omnium quæ in mũdo sunt ipse gubernator ẽ qui est oĩum effector de⁹a supradictis. n. oĩbus quorum gubernator est omnium frequentatio fertur influens p mundũ & per animam omnium generum & specierum omnium: perque rerum naturam. Mundus autẽ præparatus ẽ a deo receptaculũ omniformium specierum. V. Naturam autem per species imaginans: mundum per quattuor elementa ad cælum usq; adduxit. cuncta dei uilibus placitura'om nia autẽ desuper pendentia in species diuiduntur: hoc qđ dicturus sũ genere. Genera req; oĩum suas species sequũtur: ut sit ita soliditas genus: species generis particula genus ergo deoq;. dæmonũq; genus æque & hoĩum: similiter uolucrũ & oĩum quæ in se mundus habet sui similes mũdi species generat. genus est & aliud aĩal genus sine aĩa quidem nec carens tamẽ sẽsib⁹ unde beneficiis gauder. & aduersis minuitur atque uiatur oĩum dico quæ in terra radicũ stirpiũq; incolumitate uiuiscunt: quaq; species p totam terrã sparsæ sunt. Ipsũ cęlũ plenũ est deo. Supradicta aũt genera inhabitãt usq; ad loca specierũ: quaq; omniũ rerũ imortales sunt species. Speciesenim generis ẽ pars ut hõ humanitatis: quã necesse est sequi qualitatẽ sui generis. Vnde efficitur ut q̃ uis omnia genera sint imortalia species tamẽ nõ oẽs immortales sunt. Diuinitatis enĩ genus & ipsum & species immortales sunt. Reliquorũ genera quoq; æternitas est genus. quãuis per species occidat nascendi tamẽ fœcũditate seruatur ideoq; species mortales sunt. ut hõ mortalis: mortalis humanitas Omnibus tamen generibus omnium generum species miscẽtur quædam quæ antefactę sunt quædam quæ de his factæ sũt Hęc autẽ quę fiunt. aut a diis: aut a dæmonibus: aut ab hominibus omnes similimę generibus suis species. Corpora enim impossibile ẽ conformari sine nutu diuino: species figurari. sine adiutorio dæmonũ animalia instituĩ & coli sine hominibus non possunt. V. Quicunq; igitur dæmonũ a genere suo defluentes in speciẽ fortuito coniucti sunt alicuius speciei generis diuini proximitate: & cõsortio diis similes habẽtur. Quorum uero dæmonũ species qualitatẽ sui generis pseuerant hi amantes hominum rationem dęmones nuncupantur. Similis est & hominum aut eo amplior multiformis enim uariaq; humani generi species & ipsa a prædicto desuper aduenĩens consortio omnium aliarum specierum multas: & prope omnium per necessitatem cõiunctiones facit proter quod: & prope deos accedit qui se mente qua diis iunctus est: diuina religiõe diis iunxerit & dæmões q iis iũctis ẽ. Humãi uero q medietate sui generis cõtenti sunt & reliquę oĩum species iis similes erunt: quorum se generis specieb⁹ adiũxerunt. Propter hoc o Aselepi magũ miraculũ ẽ hõ aĩal adorãdũ & honorãdũ. V. Hoc. enim in naturã dei trãsit qa ipse sit deus. hoc dęmonũ genus nouit utpote qui cum iisdẽ ortũ se eẽ cognoscat. Hoc humanæ naturæ partẽ in seipso despicit alterius partis diuinitate cõfisus. O hoĩum q̃ta est natura. temperata fœlicius ac diis cognata diuinitate coniunctus partem sui qua terrenus est despicit cætera omnia quibus se necessarium esse cælesti dispositione cognoscit: nexu secum caritatis astringit sicque suspicit cælum sic ergo fœliciore loco medietatis ẽ posit⁹ ut que infra se sunt diligat ipse a superioribus diligatur elementis uelocitate miscetur acumine mentis in maris profunda descendit. omnia illi lucent: non cælum uidetur altissimum. quasi enim e proximo sagacitate animi intuetur. V. Intentionem aĩ eius caligo aeris nõ cõfũdit: nõ dẽsitas eius operã eius impẽdit. nõ aquæ altitudo pfũda despectũ ei⁹ obtũdit oĩa idem

Viui-
scunt

Demo
nes

ẽ & ubiq; idẽ est. Horũ oium generũ quæ sunt animalia desup deorsũ radices pueniẽ
spirit9 tes hẽnt aialia de imo i supna una radice siluescũt. Quędã duplicibꝫ alũtur elemẽtis
plena q̃dã ãt simplicib9: aliméta ãt sũt bina aiæ & corpis e qbꝫ aialia cõstat. aia mũdi iqeta
sunt sp agitatiõe nutritur corpora ex aqua & terra inferioris mundi alimentis augescunt.
oia Spiritus quoque plena sunt oia. pmixtus cunctis cuncta uiuificat: sensu adito ad ho
minis intelligẽtiã quę qnta pars sola hoi cõcessa est exęthere. Sed de aialibus cunctis
humanos tantũ sensus ad diuinæ rõnis intelligentiam exornat: erigit atque sustolit.
Sed quoniã de sensu cõmoneor, paulopost & huiꝰ rõem uobis exponã. Est. n. sanctis
sima & magna & nõ minor q̃ ea quæ est diuinitatis ipsius. Sed nũc uobis expediã quę
cæperã. Dicebã. n. in ipso initio rerꝫ de cõiunctiõe deorꝫ quõ hoies soli eorũ dignatio
ne pfruuntur. Quicũque etenim hoium tantũ fœlicitatis adepti sunt ut illũ intelligẽ
tiæ diuinũ pciperent sensum: q̃ sensus ẽ diuinior in solo deo & in humana intelligen
tia. ¶ ASCLEPIVS. Nõ. n. oium hoium o Trimegiste uniformis est sensus.
¶ TRIMEGISTVS. Nõ oẽs o Asclepi intelligentiã uerã adepti sunt sed ima
ginẽ temerario impetu: nulla uera rõe inspecta sequentes decipiũtur quæ in mẽtibus
maliciã parit. & transformat optimũ aial in naturã feræ moresque bestiarꝫ. De sensu
ãt & de oibꝰ sensualibꝰ quãdo & de spiritu tunc totã uobis præstabo rõem. Solum
enim aial hõ duplex est: & eius una ps simplex est quæ ut græci aiunt οὐσιῶδες. aut
quã uocamus diuinæ similitudinis formã. Est ãt quadruplex. qđ

græci nos mũ
dana dicimus: ex quo factũ est corpꝰ quo circũtegitur illud qđ in hoie diuinũ eẽ iam
diximus in quo mẽtis diuinitas recta sola cũ cognatis suis idest mentis puræ sensibus
secũ ipsa cõquiescat: tãq̃ muro corpis septa. ¶ ASCLEPIVS. Quid ergo opor
tuit. o Trimegiste hominẽ in mũdo cõstitui. & nõ in ea parte qua deus est: eũ in sũma
beatitudine degere. ¶ TRIMEGISTVS. Recte queris o Asclepi. & nos enim
rogamus deũ: ut tribuat nobis facultatẽ reddẽdæ rõis istius. cũ. n. omnia uoluntate
Deus eius dependeãt tũ illa uel maxime quæ de tota sũmitate tractantur quã rõnem præsẽ
ti disputatiõe cõquirimus. Audi ergo Asclepi. Dominus & omniũ cõformator. quẽ
recte deũ dicimus: quẽa se secundũ fecerit qui uideri & sentiri possit eũdẽ secundũ sẽ
sibilẽ ita dixerim: nõ iõ q̃d ipse sentiat. de hoc. n. an ipse sentiat: an nõ alio dicemus tẽ
pore. sed eo q̃d uidentium sensus incurrit: quoniã ergo hunc fecit ex se primum & a se
secundum. uisusque ẽ ei pulcher. utpote q̃ sit omniũ bonitate plenissimus amauit eũ
ut diuinitatis suę partẽ: ergo ut tantus: & tam bonus cẽt uoluit alium. qui illum quẽ
ex se fecerat. intueri potuisset simulque & rõnis imitatorẽ. & diligentiæ fecit hominẽ
Inte/ Voluntas etenim dei ipsa summa ẽ pfectio. utpote cum uoluisse & pfeciſſe uno eodẽ
gumẽ que tẽporis puncto compleat. ¶ Quum itaque οὐσιῶδες animaduerteret deus non
tum posse omnium rerꝫ eẽ diligẽtẽ nisi eũ mundano integumẽto cõtegeret. texit eum cor
porea domo talesque oẽs esse præcepit ex utraque natura in unum cõfundens misceſ
que quãtum satis eẽ debuisset. Itaque hominẽ cõformauit ex aĩ & corpis id est ex æter
na & mortali natura. ut aial ita cõfirmatũ utrique origini suæ satisfacere possit: & mi
rari: atque orare cęlestia & æterna incolere atque gubernare terrena. ¶ Modo autem
dico mortalia nõ aquam & terrã q̃ duo de q̃ttuor elemẽtis subiecit natura hoibꝰ sed
ea q̃ ab hoibus aut in his: aut de his fiunt: ut ipsius terrę cultus: pascua. ædificatio:

portus nauigatiões cõmunicatões commodationes alternæq; ẽ humanitatis firmissimus nexus & pars mũdi. quæ est aqua & terra: quæ pars terrena mundi artiũ disciplinarũq; cognitiõe: atque usu seruatur: sine q̃bus mundũ deus noluit eẽ pfectũ: placitũ.n. dei necessitas seqtur uolũtatẽ cõmitatur effectus. Neq; n. credibile est deo displicituruẽ qđ placuit: cum & futuruẽ id: & placiturũ multo ante sciuerit. Sed o Asclepi aiaduerto ut celeri mẽtis cupiditate festines audire qũo hõ cæli: uel quæ in eo sũt dilectũ possit habere uel cultum. Audi itaq; o Asclepi: dilectus dei cæli: cũ his quę in sunt oĩbus una est obsequioq; frequẽtatio: hãc aliud aial nõ cõfecit nec diuinorũ. nec aialiũ nisi solus hõ: hoĩum.n. admirationibus adoratiõibus: laudibus obsequiis cælũ cælestesq; delectãtur nec immerito in hoĩum cœtũ musarũ chorus ẽ a sũma diuinitate demissus scilicet ne terrenus mundus uideretur incultior: si moduloq; dulcedine caruisset: sed potius ut in usitatis hoium cantilenis cõcelebraretur & laudibus nec in terris harmoniæ suauitas defuisset. aliq.n. ipsiq; paucissimi pura mẽte prædiți: sorti ti sunt cæli suspiciẽdi uenerabiliorẽ curã: qcunq; ãt ex duplici naturę suæ cõfusiõe interiorẽ intelligẽtiã mole corporis rescederũt curãdis elemẽtis: hisq; inferioribus sũt præpositi. Aial ergo hõ nõ quidẽ est minor quod ex parte mortalis sit: Sed ex eo forreaptius efficatiusq; cõpositus ad certã rõnem mortalitate auctus eẽ uideatur scilicet quoniã utrunq; ubi ex utraque materia subsistere non potuisset: ex utraque format⁹ est. ut & terrenum & diuinũ posset habere dilectũ. Rationẽ uero tractatus istius Asclepi: non solũ sagaci intentione: uerũ etiã cupio te aĩ uiuacitate percipere. Est enim ratio plurimis incredibilis integra ãt & uera percipienda sanctioribus mentibꝰ itaque hinc exordiar. Aeternitatis dominus deus secundus est mundus homo est tertius effector mundi deus & eoq; quę insunt oium simul cuncta gubernando cũ ipso hoĩe gubernato re cõposita qđ ẽ totum suscipiẽs. Hõ ideſt curã proprie efficit diligentiæ suę ut sicut & ipse mundus uterq; ornamento sibi ut ex hac hominis diuina cõpositiõe mundus græce rectius κοσμος dictus uideatur. Is nouit se: nouit & mundũ ut meminerit qd partib⁹ cõueniat suis quæ sibi utenda qb⁹ sibi inseruiendũ sit recognoscat. Laudes gratesq; maximas agens deo eius imaginẽ uenerãs non ignarus: sed ẽt secundũ esse imaginẽ dei cuius sunt imagines duæ: mundus scilicet & hõ. unde efficitur ut quoniã est ipsius una compago. parteque ex aĩa & sensu & spiritu atq; rõe diuinus est uelut ex elementis superioribus ascendere posse uideatur ĩ cælum parte uero mundana quę constat ex igne & aqua & aere: mortalis resistat ĩ terrã ut naturæ suæ omnia mundana uidua desertaque dimittat sic enim humanitas ex parte diuina & ex parte mortalis ẽ effectain corpora cõsistens. Est ãt mensura eius utriusque ideſt hoĩs ante oẽs religio quã sequitur bonitas: ea demum tunc uidetur eẽ perfecta si etiam cupiditatum omnium alienarum rerum sit despectus uirtute munita. Sunt enim ab oĩbus diuinæ cogitationis partibus aliẽa oĩa quęcũque terrẽa corporali cupiditate possidẽtur: & merito possessionũ noĩe nuncupantur quoniã nõ nata sunt nobiscũ sed postea a nobis possideri cœperunt. Omnia ergo huiusmodi ab homine aliena sunt etiã corpus: ut & ea quæ appetimus & illud ex quo appetentię nobis est uitium despiciamus. Vt enim meum animum rationis ducit intentio hõ hacten⁹ eẽ debuit ut cõtemplatiõe diuinitatis ptẽ q̃bi iũcta mortalis ẽ. mũdi iterioris necessitate seruãdi despiciat atq; cõtemnat. Nã ut hõ ex utraque pte possit eẽ plenissim⁹ q̃ternis eũ utriusque

partis elementis aïa duerte esse formatũ. manib9 & pedibus utrisq; binis: aliisq; corporis mẽbris quibus inferiori id est terreno mundo deseruiat. Illis uero partibus quatuor sensus animi memoriæ. atque prouidentiæ. quarũ ratione cũcta diuina norit atque suspiciat. Vnde efficitur ut rerũ diuersitates qualitates effect9. quãtitates suspitio sa indagine hõ sectetur. Retardatus uero graui & nimio corporis uitio has naturæ rerum cãs quæ sũt ppriæ ꝓuidere nõ põt. Hũc ergo sic effectum cõformatũque & tali ministerio obsequioque præpositũ a sũmo deo eumque cõpetenter mundo mũdũ seruando. deum pie colendo digne & cõpetenter in utroque dei uoluntati partẽ talẽ quo munere credis esse munerandũ. Siquidẽ cum dei opa sit mundus: eiusque pulcritudinẽ qui diligẽtia seruat atque auget operãque suã cum dei uoluntate cõiungit cum speciem quam ille intentione diuina formauit adminiculo sui corporis diuino operecuraque cõponit: nisi eo quo parentes nostri munerati sunt quo ẽt nos quoque munerari si fuerit diuinæ pietati cõplacitũ optamus piissimis uotis. ut emeritas atque exutas mundana custodia nexibus mortalibus absolutos nec superioris partis id est diuinæ puros sanctosque restituat. ASCLEPIVS. Iuste & uere dicis o Trimegiste. Hæc est enim merces pie sub deo diligenter cum mundo uiuentibus: secus enim impieque qui uixerint. & reditus denegatur in cælum. & constituitur incorporalia alia indiga sancto aïo & fœdaẽ cõmigratio ut iste rõnis sermo ꝓcessit. o Trimegiste futuræ æternitatis spe aïæ in humana uita periclitantur. Sed aliis incredibile: aliis fabulosum: aliis forsitan uideatur eẽ deridendum. Res. n. dulcis est in hac corporali uita qui capitur de possessionibus fructus quare animã obtorto ut aiunt detinet collo: ut in parte sui quæ mortalis est inhæreat: nec sinit pacem diuinitatis agnoscere. inuidens immortalitati malignitas. Ego enim tibi quasi prędiuinans dixero. nullum post nos habiturum delectum simplicem: qui est philosophiæ. quę sola est in cognoscenda diuinitate frequens obtutus & sancta religio: multi eteni eam multifaria ratiõe cõfundunt. Quo ergo multi incõprehensibilẽ philosophiam afficiunt: aut quemadmodũ multifaria ratione confundunt. TRIMEGISTVS. O Asclepi hoc modo in uarias disciplinas: nec cõprehensibiles: eam callida cõmentatione miscentes. Arithmeticã. Musicã. Geometriã. Purã autẽ philosophiã: eãque tantũ diuia religione pendẽtem. tantũ intẽdere in reliquas oportebit: ut apocatastasis astrorũ stationes præfinitas cursũque cõmutatiõis numeris cõstare miretur. Terræ uero dimẽsiones qualitates quantitates. maris ꝓfũda. & ignis uim & horũ oĩum effect9 naturã cognoscẽs miretur: adoret. atque collaudet artẽ diuinãque mentẽ. Musice uero nosce nihil aliud ẽ nisi cũctarũ rerũ ordinẽ scire quæque rõ diuia sortita ẽ. Ordo. n. rerũ singularũq; in unũ oĩum artifici rõe collat9 cõcentũ quẽdã melo diuio dulcissonũ uerissimũque conficiet: ASCLEPIVS: Quid ergo hoies post nos. erũt. TRIMEGISTVS. Sophistarũ calliditate decepti a uera pura sanctaque philosophia auertẽtur. simplici. n. mẽte & aïa diuinitatẽ colere: eiusque facta uenerari. agere ẽt dei uolũtati gratias quæ ẽ bõitatis sola plenissima. hęc ẽ nulla aĩ ꝓportuna curiositate uiolata philosophia & de his sit hucusque tractatũ. De spiritu uero & de his similib9 hic sumatur exordiũ. Fuit De9 & hyle: quẽ græce credim9 mũdũ: & mũdo cõmittabatur spirit9. sed nõ similiter ut deo: nec deus sunt hęc de quibus mundus est. iccirco nõ erant quando natã nõ erant: sed in eo iam tunc erant unde nasci habuerunt. Non enim ea sola non nata

De spiritu.

dicuntur: quæ necdum nata sunt. sed ea quæ carent fœcunditate generandi. ita ut ex eis nihil nasci potest. Quæcūq; ergo sunt: quibus inest natura generandi: generabilia sunt. de quibus nasci potest: tametsi ea se nata sint. Neque enim dubitatur ex his: quæ ex se nata sunt facile nasci posse. de quibus cūcta nascūtur. V. Deus ergo sempiternus. Deus æternus: nec nasci potest. nec potuit: hic est: hic fuit semp: hic erit. Hæc ergo est: quæ ex se tota est natura dei. H. Hyle autem uel mūdi natura: & spiritus quā uis nata uideantur a principio. tamen ex se nascendi procreādiq; uim possident atque naturam fœcunditatis: Etenim initiū in qualitate naturæ est. quæ conceptus & partꝰ in se possidet uim atq; materiā: Hæc itaq; sine alieno conceptu est sola generabilis. At uero quæ uim solā concipiendi habeant ex alterius connexione naturæ. ita discernenda sunt: ut hic locus mundi cum his quæ in se sunt uideatur esse non natus. qui utique in se uim totius naturæ habet. locum autē dico: in quo sunt omnia. Neq; enī hæc omnia oīa esse potuissent. si locus deesset qui oīa sustinere potuisset. omnibus enī rebus quæ fuerunt præcauendum est loco nec qualitates enī nec quātitates: nec positiones: nec effectus dignosci potuissent eaꝝ rerꝝ quæ nusq̄ sunt. Sic ergo & mūdus q̄is natus non sit: in se tamen oīum naturam habet: utpote qui oībꝫ iis ad concipiendum sinus præstat fœcundissimos: hoc ergo est totum qualitatis: materieque creabilis est: tametsi creata non est. sicut enim in natura materiæ. qualitas fœcunda est: sic & malignitatis eadem est æque fœcunda. V. Nec ego dixi o Asclepi: & Amon: quod a multis dicitur non poterat Deus incidere atq; auertere a rerꝝ natura maliciam qbus respondendū nihil omnino est. Vnde tamen causa: & id prosequar quod cœperam: & rationem reddam. dicunt enim ipsi omnifariam deum mundū a malicia liberasse: Ita enim in mundo est ut quasi membrum ipsius uideatur esse. his enim rebus quibꝰ cæteris antestamus animalibus: soli possumus maliciæ fraudes dolos uitiaq; uitare. Ea enim qui anteq̄ iis implicitus est ex aspectu uitaritis homo est diuina intelligentia prudentiaq; munitus. C. Fundamentū enim est disciplinæ in summa bonitate consistens. Spiritu autem ministrantur omnia & uegetantur in mundo & quasi organum uel machina summi dei uoluntati subiectus est. V. Itaq; hactenus intelligatur a nobis mēte sola itelligibilis: sūmꝰ: q dicitur deus rector: gubernatorq; sensibilis deiꝰ qui in se complectitur omnem locum: omnem rerū substantiam: totamq; gignentiū creantiūque materiā. & oē quicquid est q̄tūcunque est: spiritu uero agitatur. seu gubernatur omnis in mundo species unaquæq; secūdū naturā suā a deo distributā sibi: Hyle aūt uel mundus omniū est receptaculū oīumq; agitatio atq; frequētatio. quorū deus gubernator dispensans oībꝫ rebus humanis q̄tū unicuique necessarium est. Spiritus autem implet omnia cūiuscunque naturæ qualitas est. Est enim caua mundi rotūditas in modū sphęræ. Ipsa sibi qualitatis. uel formæ suę causa. īuisibilis tota: Quippe cū quencūque in ea summū subter despiciendi causa delegeris locum. ex eo in imo quid sit uidere non possis. propter quod multis locis instrat qualitatemque habere creditur per formas enim sola specierum. quarum imaginibus uidetur insculpta quasi uisibilis creditur cum depicta monstratur. C. Re autem uera est sibi ipsi inuisibilis semper ex quo eius unum uel pars locus est in sphęra grece ὁρᾶσθαι dicitur. Siquidem ēi ὰειγ grece uidere dicitur quo uisu primum sphęræ careāt. unde & ἀειδῆ dicuntur species quod sint inuisiblis formę ab eo itaque quod uisu priuantur. grece

ades: ab eo quod in imo ſpheræ ſunt latine inferi nũcupantur. Hæc ergo principia & antiquiora: & quaſi initia: uel capita omniũ quæ ſunt in his: aut per hæc: aut de his.

V. ASCLEPIVS. Omnia ergo ipſa ut dicis o Trimegiſte mundana: ut ita dixerim ſpecieq; oĩum quæ inſunt in unumlcuiuſq; ſicuti eſt tota ſubſtantia. C. TRIMEGISTVS. Mundus itaq; nutrit corpora. ſpiritus: aĩas: ſenſus autem quo dono cæleſti ſola fœlix ſit humanitas: alit mentem. Neq; enim oẽs. ſed pauci quoq; ita mens eſt ut tanti beneficii capax eſſe poſſit. V. Vt enim ſole mundus. ita mens humana iſto lumine clareſcit: & eo amplius. Nam ſol quicquid illuminat aliquando terræ & lunæ interiectu interueniente nocte eius priuatur lumine. ſenſus autem cum ſemel fuerit aĩq; cõmixtus humana fit una ex bene coaleſcente commixtione. materia ita ut nunquam eiuſmodi mentes caliginis impediantur erroribus. unde iuſte: ſenſus deoq; aĩas eſſe dixerunt. Ergo nec eorum dico omnium: ſed magnorum quorũcũq; & principaliũ:

V. ASCLEPIVS. Quos dicis req; capita uel initia primordiorum o Trimegiſte

C. TRIMEGISTVS. Magna tibi pando: & diuina nudo myſteria. cuius rei initium facio ex optato fauore cæleſti. Deorum genera mula ſunt: eorumque omniũ pars intelligibilis dicitur non ideo quod putentur non ſubiacere ſenſibus noſtris magis enim ſentimus eos q̃ quos uiſibiles nũcupamus. ſicut diſputatio perdocebit ſublimis enim ratio eoque diuinior ultra hominum mentes: intentioneſque conſiſtens: ſi nunc attentiore aurium obſequio uerba loquentium acceperit: tranſuolabit & trãſfluet: aut magis refluet: ſuique fontis liquoribus miſcebit ſe. ſunt ergo omnium ſpecierum principes dii hos ſequuntur dii: quoq; eſt princeps: ἡνοθία: hi ſenſibiles utriuſq; originis ſuæ conſimiles. qui per ſenſibilẽ naturam conficiunt: omnia altera per alteq;. unuſquiſq; opus ſuũ illuminãs cæli: uel quicquid eſt quod eo nomine cõprehenditur ἡνοθία eſt Iuppiter. per cælum enim iuppiter omnibus præbet uitam. ſolis οὐσία eſt lumen. Bonum enim luminis per orbem ſolis nobis infunditur. xxxvi: quorum uocabulum eſt Horoſcopii. in eodem loco ſemper defixorum ſiderum hoq; uſiarches uel princeps eſt. quem Pantomorphon uel Omniformem uocant: qui diuerſis ſpeciebus diuerſas formas facit ſeptem ſpheræ: quæ uocantur.

habent. ideſt ſui principes: quam fortunam dicunt.

& hemarmenem. quibus imitantur omnia lege naturæ ſtabilitate firmiſſima & ſempiterna agitatione uariata. Aer uero organum eſt uel machina oĩm per quam omnia fiunt eſt autem uſiarches: huius ſecundus mortalibus & his ſimilia. His ergo ita ſe habentibus ab imo ad ſummũ ſe mouentibus. Sic igitur connexa ſunt omnia pertinentia ad ſe naturaliter: ut mortalibus mortalia: ſenſibiliaq; ſenſibilib⁹ annexa ſint. Summa uero gubernationis ſummo illi domino paret: ut nõ multa aut potius unum ex uno etenim cuncta pendentia ex eoq; potius defluentia cum diſtantia uidentur creduntur eſſe plurima diuiſim adunata uero unum uel duo unde fiunt omnia. & a quo fiũt: ideſt de materia de qua fiunt & ex eius uoluntate cuius nutu efficiuntur alia.

V. ASCLEPIVS: Hæc iterum ratio quæ eſt o Trimegiſte: V. TRIMEGISTVS: Talis o Aſclepi Deus etenim uel pater uel dominus omnium uel quocũque nomine ab omnib⁹ ſanctius: & religioſius nũcupetur: quod inter nos intellect⁹ noſtri cauſa debet eſſe ſacrata: tanti eius numinis comtemplatione nulla ex iis nominibus cum definite nuncupamus. ſi enim uox hæc eſt ex aere percuſſo ſpiritu: ſonus:

declarans oẽm hoīs uoluntatẽ uel ſenſũ quẽ forte ex ſenſibus mente perceperit. cuius nominis tota ſubſtantia paucis cõpoſita ſyllabis definita: atq; circũſcripta eſt: ut eẽt hoīe neceſſariũ uocis: auriũq; cõmertiũ ſimiliter ẽt & ſpirit9 & aeris & oīm in his & p hæc: aut cũ his nomẽ eſt totũ dei. Non enim ſpero totius maieſtatis effectorẽ oīmq; reꝝ patrẽ uel dũm uno poſſe q̃uis e multis cõpoſito nomine nuncupari. Hunc uero uno nomine. uel potius oī noīe ſiquidẽ ſit unus: & oīa ut ſit neceſſe aut oīa eẽ eius nomine: aut ipſũ oīm noībꝰ nuncupari. Hic ergo ſolus ut oīa utriuſq; ſexus fœcũditate pleniſſimus: ſp uoluntatis ſuæ prægnans parit qcq̃d uoluerit ꝓcreare. Voluntas ei9 eſt bonitas oīs hæc eadẽ bonitas oīm reꝝ eſt: ex diuinitate ei9 natura nata. ut ſint oīa ſicut ſunt: & fuerũt & futuris oībꝰ dehinc natura ex ſe naſcendi ſufficiat. Hæc ergo rõ o Aſclepi: ſibi ſit reddita. quare & quomõ fiãt oīa utriuſq; ſexus. ¶ ASCLEPIVS Ergo deum dicis o Trimegiſte. ¶ TRIMEGISTVS. Non ſolum deũ o Aſclepi ſed aīalia oīa & inaīalia impoſſibile enim eſt aliquid eoꝝ quæ ſunt infœcundum eẽ fœcunditate enim dempta ex omnibus. quę ſunt impoſſibile erit ſemper eſſe quæ ſunt. Ego enim naturã & ſenſũ: & mũdũ dico in ſe cõtinere naturã: & nata omnia conſeruare ꝓcreatione enim uterq; plenus eſt ſexus & eiuſ utriuſq; cõnexio: aut quod eſt uerius unitas incõprehenſibilis eſt quoniam ſiue Cupidinem ſiue Venerẽ: ſiue utrunque poteris recte nuncupare. Hoc ergo uerius uero mente præcepto quod ex omni illo loco totius naturæ deo hæc ſit inæternũ cũctis ꝓcreandi iuuentũ: tributũq; miniſteriũ cui ſũma caritas lætitia. hilaritas: & cupiditas amorq; diuinus inatus eſt. & dicendum foret quanta ſit eius miniſterii uis atq; neceſſitas niſi ex ſui cõtẽplatione unicuiq; ex intimo ſenſu nota eſſe potuiſſet ¶ Si enim illud extremũ tẽporis quo ex cerebro ad ritũ ꝑuenimus ut utraq; fũdat natura ꝓgeniẽ aīaduertis ut altera alteri9 auide rapiat ſemen interiuſq; recondat: deniq; eo tempore ex connexione cõi: uirtutẽ mariũ ẽt fœminæ adipiſcũtur & mares fœmineo corpore lateſcũt. Effectus itaque huius tã blandi neceſſariiq; myſterii in occulto perpetratur ne uulgo irridentibus imperitis utriuſque naturæ diuinitatis ex cõmixtione ſex9 cogatur erubeſcere multo magis ẽt ſi uiſibus irreligioſoꝝ hominũ ſubiiciat' ſũt aũt nõ multi aut admodũ pauci: ita ut nũquã rari ẽt in mũdo poſſint religioſi. Vnde cõtingit in multis remanere maliciã defectu prudentiæ ſciẽtiæque reꝝ oīm q̃ ſũt: ex nõ intellectu enim religionis diuinæ qua cõſtituta ſunt omnia cõtẽptus medelaque naſcitur uitioꝝ toti9 mũdi ꝑſeuerãte aũt impietia atque inſcitia uitia omnia conualeſcunt & uulnerant animã inſanabilẽ uiciiſque infecta: iiſdem atque uitiata quaſi uenenis tumeſcit. niſi eoꝝ quoꝝ animaꝝ diſciplinaꝝ & intellectus & ſũma curatio eſt. Si ergo ſolis & paucis hoc proderit dignũ eſt hũc ꝑſequi atque expedire tractatũ. Quare. ſ. ſoli hominibꝰ intelligẽtiã & diſciplinã ſuã diuinitas ſit impartiri dignata audi itaque. Deus pater & dũs cũ poſt deos homines efficeret expte corruptiore mundi & ex diuina pari lance cõponderans contingit uitia mundi corporibꝰ cõmixta remanere. & alia ꝓp cibos uictũque: quẽ neceſſario hẽm9 cũ omnibꝰ animalibꝰ cõem qbꝰ de rebꝰ neceſſe eſt cupiditatũ deſideria & reliqua mẽtis uitia animis humanis incidere. Diis uero utpote exparte mundiſſima naturæ effectis & nullis indigentibꝰ rõnis diſciplinęque adminiculis q̃uis immortalitas & uni9 ſemper ætatis uigor ipſe ſit prudentia & diſciplina tum ꝓp rationis unitatem pro ratione & intellectu ne ab his eſſent alieni ordinem neceſſitatis lege conſcriptum æterna

lege constituit: hoiem ex aialibꝫ cūctis de sola ratione disciplinaq; cognoscens: p quę uitia corpoꝝ hoies auertere: atq; abalienare potuissent: ipsos ad intentionem spē q̄ immortalitatis prætēdēs: deniq; & bonū hoiem: q posset īmortalis esse ex utraq; natura cōposuit diuina atq; mortali: & sic cōpositū p uoluntatē dei: hoiem cōstitutū est esse meliorē diis: qui sunt ex sola immortali natura formati & olim mortaliū pp qđ homo diis cognatione cōiunctus: ipsos religione & sancta mente ueneratur: diuque pio affectu humana oia respiciūt atq; custodiūt. sed de hominibꝫ paucis istud dictū est pia mente prædictis de uitiosis uero nihil dicendū est. ne sactissimus sermo eoꝝ cōtemptione uioletur: & quoniā de cognatione & cōsortio hominū deorūq; sermo nobis inditur: ptātem hominis o Asclepi uimque cognosce: dūs & pater uel qđ est sūmū deus ut effector est deoꝝ cælestiū: ita homo effector est deoꝝ qui in templis sunt humana pximitate cōtenti: & nō solū illuminātur ueꝝ etiā illuminant: nec solum ad deum p ficit: uerumetiam cōfirmat deus. Miraris o Asclepian nunquid diffidis ut multi: hominē iudico: qui tantā fœlicitatē cōsecutus. V. TRIME. Nec immerito miraculo enim dignus est: qui maximus est oium deoꝝ. Genus enim omnium confusione manifestū est: de mundissima pte naturæ ꝓpagatū signaq; eoꝝ sola p omnibꝫ ēē quasi capita: species uero deoꝝ quas cōformat humanitas ex natura utraque conformata est: ex diuina quæ est prior multoque diuinior & ex ea quæ intra homines est. id est ex materia qua fuerunt ꝓcreatæ uel fabricatæ & nō solū capitibꝫ solis: sed mēbris omnibꝫ totoque corpore cōfigurantur. Ita hūanitas sp uicina naturæ & origini suæ imitatione pseuerat ut sicut deꝰ ac dūs ut sui similes ēēnt: deos fecit æternos: ita hūanitas deos suos ex sui uultꝰ similitudinē figuraret. V. ASCLE: Statuas dicis o Trimegiste. V. TRIME. Statuas o Asclepi: uides ne quatenus tuipse diffidas. statuas aiatas sensu & spū plenas tanta & talia facientes statuas futuroꝝ præscias easque forte uates oēs sōniis multisque aliis rebꝫ prædicētes ibecillitates hoibꝫ facientes: easque curantes tristiciāque pro meritis. an ignoras o asclepi q̄ ægyptus imago sit cæli: aut qđ est uerius translatio & descensio oīm: quæ gubernantur: atque exercentur in cælo: et si dicēdū est: uerius terra nr̄a totius mundi est tēplū & tū quoniā prę scire cuncta prudētes decet: istud nos ignorare fas nō est futuroꝝ tēpꝰ est cū appareat ægyptios incassū pia mente diuinitatē sedula religione seruasse & omnis eoꝝ sancta ueneratio in irritū casura frustrabitur: e terris enim ad cælum est recursura diuinitas: liquetur ægyptus terraque quæ fuit diuinitatis sedes religione uiduata: numinum præsentia destituetur alienigenis enim regionē istā terramque cōplentibus non solū neglectus religionum. sed quod est durius quasi de legibus a religione pietate cultuque diuino statuetur proscripta plena prohibitio erit tunc terra ista sāctissima sedes delubrorum atque templorum sepulchrorum etiam mortuorumque pleniissima. O ægyptæ ægyptę religionū tuaꝝ sole superūt fabulæ & æque īcredibiles posteris suis solaque supererunt uerba lapidibus inscisa tua pia facta narrantibus & inhabitabit ægyptum Syrus aut Indus: aut aliquis talis. Diuinitas enim repetet cælum deserti: homines toti morientur atque ita ægyptus deo & homine uiduata deseretur. V. Te uero appello sanctissimum flumen tibique futura prædico torrenti sanguine plenus ad ripas usque erumpes undeque diuæ non solum proluentur sanguine. sed totæ rū-

pentur: & uiuis multo maior erit numerus sepultorꝝ. supstes uero q erit lingua sola cognoscetur ægyptiis: actibus uero uidebitur alienis. Quid flos o asclepi: & his amplius: multoque deterius ipsa ægyptus suadebitur: imbueturq; maioribꝫ malis quæ sancta quõdã & diuinitatis amãtissima. deorꝝ interra religiõis suæ merito. sola seductio sanctitatis & ipietatis magistra erit: maximæ crudelitatis exẽplũ: & tũc tœdiohoium adiuuãdus uidebitur mũdus: neq; adorãdus. hoc totum bonum quo melinec est nec fuit nec erit qđ uideri possit piclitabitur eritq; tœdiũ oibꝫ: ac p hoc cõtẽnetur: nec diligetur totus hic mũdus. Dei opus imutabile gloriosa constructio. bonũ multiformi imaginũ uarietate cõpositũ machina uolũtatis dei in suo ope sine inuidia suffragantis oim in unũ quæ uenerari. laudari. amari deniq; a uidentibꝫ possunt: multiformis adunata congestio. Nã & tenebræ præponẽtur lumini. & mors uita melior iudicabitur: nemo suspiciet cælũ religiosus p insano. irreligiosus putabitur prudẽs furiosus fortis. p bono habebitur pessimus. aĩa eni & oia circũ eã. quibus aut mortalis nata est: aut imortalitatẽ se consecuturã esse præsumit secũdũ qđ uobis exposui. nõ solũ riſ9 sed ẽt putabitur uanitas. Sed mihi credite ẽt piculũ capitale cõstituetur ĩ eũ q se mentis religioni dederit: noua cõstituentur iura: lex noua. nihil sanctũ nihil religiosũ: nec cælo: nec cælestibꝫ dignũ audietur aut mente credetur. fit deorꝝ ab hoib9 secessio dolenda soli nocẽtes angeli remanẽt: q hũanitati cõmixti ad oĩa audaciæ mala miseros manu infecta cõpellent ad bella: in rapinas: in fraudes: & in oĩa q̃ sunt aĩa rũ naturæ cõtraria tũc nec terra constabit nec nauigabitur mare: nec cælũ astrorꝝ cursibꝫ: nec siderꝝ cursus cõstabit i cælũ. ois uox diuina necessaria taciturnitate mutescet fructus terræ corrũpentur nec fœcũda erit tellus & aer ipse mœsto corpe langueſcet. Hæc & talis senectus ueniet mũdi irreligio: & inordinatio: & irrationabilitas bonorũ hoĩum: cũ hæc cũcta contingerint o asclepi. tunc ille dñs & pater. Deus primipotens & unus gubernator mũdi intuẽs in mores factaq; uolunraria uolũtate sua: quẽ dei benignitas. uitiis resistẽs & corruptele oim errãtẽ reuocãs malignitatẽ oẽm uel alluuione diluens: uel igne cõsumens uel morbis pestilentibus ubiq; per diuersa loca dispersis finiẽs: ad antiquã faciẽ mũdũ reuocabit ut & mũdus ipse adorandus uideatur & mirandus & tanti operis effector. & restitutor deus ab oibꝫ q tunc erunt: frequentibꝫ laudũ præconiis benedictionibusq; cælebretur. Hac enim mundi genitura cũctarꝝ reformatis rerꝝ bonarꝝ & naturæ ipsius sanctissima & religiosissima restitutio pacto tẽporis cursu: quæ est. & fuit sine initio. sẽpiterna uoluntas etenim dei caret initio q̃ adẽ est & ubiq; ẽ sẽpiterna. V. ASCLE. Dei eni natura cõsiliũ est uoluntatis o Trimegiste. C. TRIME. O Asclepi uolũtas consilio nascitur. & ipsum uelle est ex uoluntate. neq; enim ĩpense aliqd uult. q̃ est oim plenissimus & ea q̃ uult. habet. uult aũt oĩa bona. & habet oĩa q̃ uult. hic autẽ ẽ deus eius boni imago. mũdus. V. ASCLE. Bonus o Trimegiste. C. TRIME. Bonus o asclepi. ut ego te docebo: Sicuti enim deus omnibꝫ speciebꝫ uel generibꝫ. q̃ in mũdo sunt distributor dispensatorq; est bonorꝝ id est sensus animæ & uitę: sic & mundus præstitor est & tributor oim q̃ mortalibꝫ uidẽtur bõa id ẽ alternatiõis ptiũ tẽporaliũ fructuũ natiuitatis. augmẽtorꝝ & maturitatis & horꝝ similiũ ac p hoc de supra uertice sũmi cæli cõsistens ubiq; est oĩaq; circunspicit. sic est enim ultra cælum locus sine stellis ab oibꝫ rebꝫ corpulentis alienus dispensator qui est inter cęlum & terram locum obtinet quem louẽ

uocam9 terræ uero & mari dominatur Iuppiter. Plutonius & hic nutritorem animan
tium mortalium & fructiferarum horum omnium uiribus fructus arbusta & terra
uegetãtur. aliorum uero uires & effectus per omnia quæ sunt distribuuntur. Distri-
buentur uero qui terræ dominentur: & collocabuntur in ciuitate in summo initio egy
pti: quæ a pre solis occidẽtis cõdetur ad quã terra mariq; festinabit oẽ mortale genus.
V. ASC. Mõtĩ hoc tpe ubi ille sũto Trimegi. TRI. Collocati sũt i maxia ciuitate
simõte Libyco: & hæc eousque narrata sint V. De imortali uero & mortali. mõ differẽ
dũẽ: multos. n. spes timorque mortis ueræ rationis ignaros excruciat. Mors igitur
efficitur dissolutione corporis labore defessi: & numeri completi: quo corporis mem
bra in unam machinam aduersus uitales aptantur. C. Moritur enim corpus quan-
do corporis uitalia ferre posse destitit. hoc ergo est mors corporis dissolutio: & corpo
ralis sensus interitus de quo sollicitudo superuacua est. Sed alia necessaria quam aut
ignorantia: aut incredulitas contemnit humana. Audi ergo o asclepi. V. Cum fuerit
animæ a corpore facta discessio tunc abitrium examenque meriti eius transiliet in sũ-
mi demonis potestatem isque eam cum piam iustamque prouiderit: in sui competen
tibus locis manere permittet. Si autem delictorum illita maculis uitiisque oblitam
uiderit: desuper ad ima deturbans procellis turbinibusque aeris: ignis: & aquæ: sæpe
discordantibus tradet: atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diuersa sẽ
per æternis pœnis agitata raptabitur ut in hoc obsit animæ æternitas quod sit imor-
talis sententia æterno iudicio subiugata. Ergo ne his implicemur uerendũ tantũdẽ ca
uendumque esse cognosce. Incredibiles enim post delicta cogentur credere: non uer-
bis. sed exemplis. nec minis: sed ipsa passione pœnarum. V. ASCLEPIVS. Nõ
ergo Trimegiste hominum delicta sola humana lege puniuntur. C. TRIMEGI-
STVS. Primo enim o asclepi terrena omnia quæ sunt mortalia sunt. nunc om-
nia etiam quæ sunt rationi corporali uiuentia & a uiuendo eadem corporali lege defi
cientia ea omnia pro uitæ meritis aut delictis pœnis obnoxia. tanto post mortem se-
uioribus subiiciuntur: quanto multa forsitan fuerunt celata dum uiueret. prescia eni
rerum omniũ diuinitate reddẽtur perinde ut sint pro delictorum qualitatibus pœnę
V. ASCLEPIVS. Qui sunt digni maioribus pœnis o Trimegiste: V. TRI-
MEGISTVS. Qui damnati humanis legibus uitam uiolenter amittũt: ut nõ
naturæ aiam debitã. sed pœnã p meritis redidisse uideãtur cõtra iusto hoi in dei reli-
gione & in sũma pietate præsidium est: deus enim tales ab omnib9 tutatur malis pa-
ter enim omnium & dominus qui solus est omnia omnibus se libenter ostendit.
Non ubi sit loco nec qualis sit qualitate nec quantus quantitate: sed hominem sola
intelligentia mentis illuminans qui discussis ab animo errorum tenebris & ueritatis
claritate præcepta toto se sensu intelligentiæ diuinæ commiscet cuius amore a parte
naturæ qua mortalis est liberatus immortalitatis futuræ concipit fiduciam. Hoc er-
go inter bonos malosque distabit. Vnusquisque enim pietate religione prudẽtia: cul
tu: & ueneratione dei: clarescit: quasi oculis uera ratione perspecta: & fiducia credu
litatis suæ in tantum inter homines præstans quantum sol cæteris astris lumine suo
antestat. ipse enĩ sol nõ tã magnitudine nũinis: q̃ diuinitate & scitate cæteras stellas il
lũinat secm enĩ deũ hũc crede o asclepi cætera gubernãtẽ olaq; mũdana illũinãtẽ aia
lia siue aiantia siue inaiantia. Si enim aial mundus uiuens semper & fuit & est & erit:

nihil in mundo mortale est uiuētis etenim uniꝰ cuiusq; partis quæ ē in ipso mundo sicuti in uno eodēque animali sp uiuente nullus est mortalitatis locus. Ergo uitę æternitatisque deus ipse eē debet plenissimus: si sp eū uiuere necesse est. ¶ Sol enim sicut mundus sempiternus sic & ipse semper gubernator uitaliū uel totius uiuacitatis eorum frequentator & dispēsator est. Deus ergo uiuentium uel uitaliū quę sunt in mundo sempiternus gubernator est ipse dispēsator æternus semel āt dispensauit æterna lege cūctis uitalibꝰ uitā pręstās hoc more quo dicā. In ipsa enim uiuacitate ęternitatis mundus agitatur & ipsa uitali ęternitate locus est mundi propter qd non corrumpetur aliqādo sempiternitate uiuendi circunuallatus & quasi cōstrictus ipse mundus. Est igitur dispensator uitæ omnibꝰ quæ in se sunt & est locus omniū quæ sub sole gubernatur cuiꝰ mundi cōmotio ex duplici cōstat effectu. Viuificatur enim ipse extrinsecus ab æternitate uiuificatque ea: quę intra se sunt differens numeris & tēporibꝰ statutis atq; infixis cuncta p solis effectū stellarūque discursum oīa tēporalia rōne diuina q; lege conscripta terrenū aūt tēpus. aeris qualitate ęstuūque frigorisq; uarietate dignoscitur cæleste uero recursionibus siderū ad eadē loca tēporali cōuersione recurrētium & mundus est receptaculum temporis cuius cursu & agitatione uegetatur tempus autem ordine seruatur ordo & tēpus innouatione omnium rerum quę in mundo sunt per alternationem faciunt. Cunctis ergo ita se habentibus nihil stabile: nihil fixum nihil īmobilium nec nascentium nec cælestium nec terrenorum. ¶ Solus enim deus & merito solus in se & a se & circum se totus est plenus atque perfectꝰ isque sua firma stabilitas est nec alicuius impulsu nec loco moueri potest cum in eo sint omnia & in omnibus ipse est solus nisi aliquis audeat dicere sui commotionem in æternitate eē sed magis & ipsa immobilis æternitas īquam omnium temporꝫ agitatio sumit exordium. Deus igitur stabilis fuit semperque est & cum eo similiter æternitas constitit. Mundum non natum quem recte sensibilem dicimus intra se habens. ¶ Huius dei imago hic mundus effectus est æternitatis imitator. Habet autem tempus stabilitatis suæ uim atque naturam quāuis semper agitetur ea ipsa in se reuertendi necessitate: itaque quāuis sit æternitatas. stabilis immobilis atque fixe tamen quoniā mobilitate temporis in æternitatem semper reuocatur agitatio ipsius enim magnitudinis immobilis lex est. Hoc ergo quod est tale qd nō subiicitur sensibꝰ infinitū incōprehensibile ēi estimabile nec substineri nec ferri nec indagari pōt. Vnde. n. & quo & ubi aut qūo aut q̄le sit icertū ē. Fertur. n. in sūma stabilitate & i ipso stabilitas sua seu deus seu eternitas seu uterq; seu alter in altero seu uterque in utroque sint pp qd æternitas sine definitiōe ētpalis. Tēpus āt qd definitur pōt uel numero uel alternatione uel per alteriꝰ ābitudinē ē dies ęternū eē. Vtrūq; ergo īfinitū ē utrūque uī æternū: stabilitas. n. utpote defixa quo sustinere q̄ agitabilia sūt possit beneficio īfirmitatis merito obtiet pricipatū. Oium. n. q̄ sūt primordiū deꝰ ē & ęternitas mūdꝰ āt qd sit mobilis nō hēt pricipatū prę ē it. n. mobilitas stabilitatē suā i lege agitatōis sēpiternę hadēdo īmobilē firmitatē. Dis ergo sensꝰ diuinitatis īmobilis ē ipse i stabilitate sua se cōmouet. Scūs & icorruptꝰ & sēpiternꝰ ē & siqd melioꝰ pōt nūcupari dei sūmi i ipsa uolūtate assistens æternitas plenissimus omnium sensibilium & totus disciplinæ consistens: ut ita dixerim cum deo. ¶ Sensus uero receptaculum est omnium sensibilium & specierum & disciplinarum. ¶ Humanꝰ uero ex memoriæ tenacitate qd memor sit ąs

gesserit rerũ. usque ad humanũ tamẽ animal sensus diuinitatis descendendo puenit. Deus enim sensum summũ diuinũq; cunctis cõfundi noluit: ne erubesceret cõmixtio ne aliorum animantium. Intelligentia enim sensus humani: qualis aut quanta sit: to ta est im memor præteritoꝝ. per eã enim memoriæ tenacitatẽ gubernator effectus est terræ. V. Intellectus aũt naturæ qualitate & sensus mundi ex oĩbus quæ in mundo sẽ sibilia sunt poterit peruideri ęternitas quæ est ex sensibili mundo sensus datus: quali tasq; dignoscitur at intellectus qualitatis: qualitasq; sensus sũmi dei sola ueritas est: cuius ueritatis in mundo ne quidẽ extrema linea umbra dignoscitur. Vbi sunt mẽda cia: ubi genituræ: ubi errores uidentur. Vides ergo o Asclepi in quibus constituti: q tractemus: aut quę audeamus attingere. V. Tibi deus sũmæ gratias ago. qui me uidẽ de diuinitatis tuæ illumĩnasti luminæ. & uos o Cati & Asclepi & Ammon intra secre ta pectoris diuina mysteria silentio tacete & taciturnitate seruate. C Hoc enim diffe runt intellectus a sensu. q intellectus noster ad qualitatẽ sensus mundi intelligendã & dignoscẽdã mentis præuenit intentionẽ. Intellectus aũt mundi peruenit ad æter nitatẽ & deos noscendos: qui supra se sunt: & sic contingit hominib9 ut quasi per ca liginẽ quæ in cælo sunt. uideamus quantũ possibile est per cõditionẽ sensus humani hęc aũt intẽtio angustissima est peruidendis tantis bonis. Latissima uero cum uiderit fœlicitate cõscientiæ. V. De inani uero quodq; magnum uidetur esse q plurimis sic sen tio inane nec eẽ aliquid nec esse potuisse. nec futurũ unq: oĩa enim mundi sunt mem bra plenissima: ut ipse mundus plenus sit atq; perfectus corporibo qualitate forma que diuersis speciẽ suã habentib9 & magnitudinẽ quoꝝ unum est alio maius aut alio minus & ualitudine & tenuitate diuersa. Nã & quædã coꝝ ualidiora uidentur. & ma iora minora ãt & tenuiora aut uix aut oĩo uideri non possunt quas solũ eẽ attrectatio ne cognoscimus unde cõtingit multis credere hic nõ esse corpora sed inanes locos. qd̃ est impossibile ut hic æther sensibilis mundus qui dicitur plenissimus sit corporũ & aĩaliũ naturę suæ & qualitati cõuenientium quorum facies non omnes uidemus: sed quasdã ultra modũ grãdes quasdã breuissimas: aut propter spacii interiecti lõgitudi nẽ aut qd̃ acie sumus obtusi. tales nobis eẽ uideãtur: aut oĩo propter nimiã breuitatẽ a multis nõ eẽ credãtur. Dico nunc dæmones quos credo cõmorari nobiscũ & heroas quos inter aeris puriss̃imã partem supra nos & terrã ubi nec nebulis loc9 nec ex signo rũ aliquoꝝ agitatione cõmotio ꝓpter qd̃ o Aschlepi inane nihil esse dixeris nisi cuius rei inane sit hoc quod dicis inane prædixeris ut inane ab igne & ab aqua & ab his simi libus quãuis breue sit uel magnũ qd̃ inane uidetur spiritu tamen & aere uacuũ eẽ nõ possit. V. Similiter uero de loco dicendũ qd̃ uocabulum intellectu caret. Locus enim ex eo cuius est quid sit apparet. principali etenim noĩe dempto significatio mutatur. Quare aquæ locus ignis locus aut his similium recte dicimus sicut enim inane eẽ ali quid ĩpossibile est sic & locus solus quid sit dignosci non põt. Nã si posueris locũ si ne eo cui9 eẽ ianis uidebitur loc9 quẽ ĩ mũdo eẽ nõ credo qd̃ si ĩane nihil ẽ nec p se qd̃ sit loc9 appet nisi ei aut lõgitudies aut latitudies addideris ut corpib9 hoĩum signa. his uero sic se habẽtibo o asclepi & uos q adestis scitote ĩtelligibilẽ mũdũ & deũ q mẽtis solo obtuitu dignoscit eẽ ĩcopalẽ nec ei9 naturę misceri posse aliqd̃ corpale id est qd̃ possit q̃litate q̃titate numeriscq; dignosci ĩ ipso. n. nihil tale oĩstit. hic ergo mũd9 q di citur sensibilis receptaculũ oĩum sensibilium speciẽꝝ q̃litatum uel corpoꝝ quę om-

nia sine dubio uegetari nō possunt. Oia enim deus & ab eo oīa. & eius uolūtatis omnia: qđ totū est bonū: decens īmutabile & prudens: & ipsi soli sensibile atq; intelligibile: & sine hoc nec fuit aliquid: nec ē: nec erit. omnia. n. ab eo & in ipso. & per ipsum & multiformes qualitates: & magnę quantitates & oēm mensurā excedentes magnitudines. & oiformes species: quas si intellexeris o Asclepi grās acturas es deo. si totum aia duertes uera ratione perdisces mundū ipsum sensibilē. & quæ in eo sunt omnia a superiore illo mundo. quasi ex uestimēto eius cōtecta. V. Vnū quodque enim genus animaliū o Asclepi cuiuscunq; uel immortalis uel rōnalis siue sit anima siue anima sit, put cuiusq; est genus. sic singula secundū generis imagines habēt & q̄is unū quodque animalis genus oēm sui generis possideat formā in eadē tamē sui forma singula dissimilia sunt. species enim quæ diuina est incorporalis ē. & quicqd mēte cōprehenditur. Cū itaque hæc duo ex quib9 constat forma & corporalia & īcorporalia sint impossibile ē unamquamque formā alteri simillimā nasci horaq; & climatū distantibus punctus. sed immutatur totiens quot hora momenta habet circuli circūcurrentis in quo est ille omniformis quē diximus deus. Spēs ergo per inane ex se totiens patiens imagines tanta tāque diuersas q̄ta habet cōuersio mūdi mōēta q mūdus i cōuersione mutatur species uero. nec mutatur nec cōuertitur: sic generum singulorum formæ sunt permanētes in eadem forma sua dissimiles. V. ASCLEPIVS. Et mūdus speciem mutat o Trimegiste. C. TRIMEGISTVS. Vides ergo o Asclepi tibi omnia: quasi dormienti ēē narrata. V. Quid est enim mundus aut ex quibus. constat nisi ex omnibus natis. Ergo uis dicere de cęlo: terra: & elementis. C. Nāque alia magis frequenter mutantur in species: cęlum humescens uel arescēs uel frigescēs uel clarescēs uel sordescens in una cæli specie hæ sunt quæ spē alternātur species terra uero suæ speciei multas immutationes semper habet & cum parturit fruges: & cum eadem partu nutriat suo. tum reddit omnium fructuum uarias diuersasque qualitates & quantitates ac stationes. & cursus ad omnes arborum florum baccharum qualitates odores sapores species. Ignis etiam facit conuersiōes plurimas atque diuersas solis enim & lunę omniformes imagīes. sunt autem quasi speculorum nostrorum similes imaginum similitudines emulo splendore reddentium C. Sed iam de talibus sint satis dicta talia. V. Iterum ad hominē rationemque redamus. ex quo diuino dono homo animal dictum est ratiōale minus autem mirāda de homine dicta: sed omniū mirabiliū uincit admirationem quod homo potuit inuenire naturā eamque efficere: quoniam ergo proaui nostri multum errabant contra rationem deorum increduli: & non aia duertentes ad cultū religionēque diuinā inuenerunt artē qua deos efficerēt cui inuente adiū xerunt uirtutem de mundi natura conuenientem eamque miscentes & quoniam animas facere non poterant euocantes animas dęmonum uel angelorū eas indiderunt imaginibus suis diuinisque mysteriis per quas sola idola & benefaciē di & malefaciēdi uires hīe potuissēt. Aus9. n. tuus o asclepi medicinæ prim9 inuētor cui templum consecratum est in monte Libyę circa littus crocodillorum in quo eius iacet mūdanus hō ideſt corp9. Reliquus. n. uel pot9 totus sicut homo totus ī sensu uitę melior remeauit i cęlū oīa ēt nūc adiumēta hoīb9 pręstās. Hermes cui9 noī aui mihi nomē ē si cognomē patriæ ꝓsistēs oēs mortales undiq; uēiētes ad iuuat atq; ꝓseruat. V. Vī ꝓtingit ab ægyptiis hæc scā aīalia nūcupari & p singulas ciuitates coli eoꝝ

alias quoꝝ sunt consecratæ uiuentes ita ut eoꝝ legib⁹ incolātur: & eorū noibus nuncupentur. per hanc cām o Asclepi q̄ aliis quæ collenda uidētur atq; uenerāda apud alios habetur ac proprer bellis se lacessere ægyptioꝝ ciuitatis solent. ASCLEPIVS. Et hoꝝ Trimegiste deoꝝ qui terreni habentur cuiusmodi est qualitas. TRIMEGISTVS. Constat o Asclepi de lapidibus & de aromatibus uim diuinitatis naturalem habentibus ī se & propter hanc cām sacrificiis frequētibus oblectantur hymnis & laudib⁹ dulcissimis sonis in modū cælestis harmoniæ concinētibus ut istud qd est cælesti usu & frequentatiōe illectū īdola possit letū humanitas patiens longa durare per tpa sic deoꝝ actor ē hō & ne putasses fortuitos effectus eē terrenorum deorū o Asclepi: dii cælestes inhabitant sūma cælestia unusq; q̄ per ordinē quē accepit complens atq; custodiens. Hi uero nostri sigillatim quędā curātes quędā sortib⁹ & diuinatione præcedentes his pro mō subuenientes. humanis quasi amica cognatiōe cōciliantur. ASCLEPIVS. Quā ergo partē rōnis εἱμαρμένην uel facta incolunt. Trimegiste si cælestes dii dominantur terreni incolunt singula quā εἱμαρμένην nuncupamus. TRIMEGISTVS. O Asclepi ea est necessitas omniū quæ geruntur semp sibi catenatis nexibus iuncta. Hæc itaq; ē aut affectrix rerū aut summus deus: aut ab ipso deo qui secundus effectus est deus ut omniū cælestiū terrenarū q̄ rerū firmata diuinis legibus disciplina. Hæc itaque εἱμαρμένη & necessitas ambe sibi inuicē in diuido cōnexę sunt glutino. quaꝝ prior εἱμαρμένη rerū omniū parit initia. Necessitas uero cogit ad effectum quæ ex illis primordiis dependet. Has ordo cōsequitur idest cōtextus & distinctio tpis rerū pficiendarū. Nihil est enim sine ordinis compositione. In omnib⁹ istis mundus iste pfectus est. ipse enim mundus origine gestatur uel totus cōstat ex ordie. Hęc ergo tria: εἱμαρμένη idest fatum necessitas ordo uel maxime dei nutu sunt effecta: qui mundū gubernat sua lege & ratiōe diuina. Ab his ergo oē uelle & nolle diuinitus auersum est totū: nec ira etenim commouētur nec flectuntur gratia: sed seruiunt necessitati rōnis æternæ quæ æternitas inauersabilis immobilis insolubilis ē. Prima ergo εἱμαρμένη est quæ uelut iacto semine futurorum oīum suscipit prolē. sequitur necessitas qua ad effectū coguntur oīa. Tertius ordo textū seruans eaꝝ reꝝ quas εἱμαρμένη necessitasq; disponit. Hęc ergo æternitas quæ nec cæpit eē nec desinet: quæ fixa īmutabili lege currendi sempiterna cōmotōe seruatur oriturq; & occidit alterna sæpe per membra ita ut uarietatis temporibus īsdē quibus occiderat membris oriatur sic enim & rotunditatis uolubilis ratio ut ita sint sibi coartata cuncta ut quid sit uolubilitatis initium ignores cum omnia se semper & præcedere & sequi uideantur, Euentus autem uel sors ī sunt omnibus permixta mundanis. Dictum est nobis de singulis ut humanitas potuit ut uoluit permisitq; diuinitas. Restat hoc solum nobis ut benedicentes deum oranteſque ad curam corporis redeamus. satis enī de diuinis rebus tractantes mentem uelut animi pabulis saturauimus. De adyto uero egressi cum deum orare cæpissent in austrum respicientes erant sole etenim occidente cum quis deum orare uoluerit illuc debet respicere sicut & sole oriente in eum qui subsolanus dicitur. Iam ergo dicentibus præcationem Asclepius, ait. submissa uoce oranti suggeramus patri: quod iusserit: ut thure addito: & pinguētis præcē dicamus deo quē Trimegistus audiēs. atq; cōmotus ait. melius omnia reo Asclepi. hoc. n. sacrilegiis simile ē cū deū roges thus atque cætera in-

cẽdere. Nihil enim deest ei: qui ipse est oĩa. Sed nos ãgentes gratias adoremus. Hæc enim sunt incessiões dei cũ aguntur grates a mortalibus: Gratias tibi agimus sũme & exuperãtissime: tua enim gratia tantũ sumus cognitiõis tuę lumẽ cõsecuti: nomẽ sãctũ: & honorãdũ nomẽ unũ. quo solus deus est benedicẽdus religiõe paterna: quoniam oĩbus paternã pietatẽ & religionẽ & amorẽ & quæcunq; ẽ dulcior efficacia prębe re dignaris. & donas nos sensu. rõe intelligẽtia: sensu: ut te cognoscamus rõe ut te suspicionibus ĩdagemus intelligẽtia ut te cognitiõe cognoscẽtes gaudeamus ac numine saluati tuo gaudeamus qđ nobis te ostẽderis totũ gaudeamus qđ nos incorporibus sitos & æternitate fueris cõsecrare dignatus. Hæc est enim sola humana gratulatío cognitio maiestatis tuæ cognouimus te. & lumẽ maximũ solo intellectu sensibili intellexim⁹ te: o uite uera uia. o natorũ oĩum fœcũda generatio: cognouim⁹ te totius naturæ tuæ plenissime cognouimus te æterna pseueratio. in oĩ enim ista oratiõe adorantes bonũ bonitatis tuę. hoc tantũ deprecamur: ut nos uelis seruare pseuerãtes in amore cognitiõis tuæ & nũq; ab hoc genere uitę separari. Hoc optantes cõuertimus nos ad puram & sine animalibus cœnam.

Cum te intelligã sapientissime atque optime patrũ. tũ Aristotelis acutissimi doctrinã: cæteroq; que prisco⁹q; philosopho⁹q; magnifacere: tũ uero diui Platonis sapiẽtiã purgatissimã in primis admirari sæpe diuque mecum cogitaui suorũ que documẽto⁹q; aliqd in latinũ uertere. & qđ tibi gratũ fore existimarẽ tuo potissimũ nomini dedicare. Itaque cũ libellos meos nup euoluerẽ; Alcinoi opusculũ quoddam reperi in quo sub cõpẽdiaria miraque breuitate opinio atque singula documenta platonis attinguntur. Feci igitur ut potui hoc latinum. Tua qdẽ fretus humanitate beniuolẽtiaque. quã sp erga me ostẽdisti. Quod siqd in eo aut mendosũ aut nõ bene posi tũ reperies tuo recto certoque iudicio corrigeres. Neque sane curaui in cunctis singulisque uerbis ut facillime uidebis antiquos imitari: sed illis poti⁹ usus sũ uocabulis in pleriſque locis quæ his nostris tẽpori b⁹ in scholis philosophoq; frequẽtãtur. putaui enim ad hũc modũ orationẽ fore clariorẽ præsertim cũ poptime sciã tuę tãtę sapientię res magis curę eẽ q̃ uerba. Legas igitur uelim hunc libellum sapientissime patrum Quod si tibi tanto uiro tanta doctrina totque uirtutibus donato celitus atque illustrato meus hic transferendi labor dignus uidebitur ad eiusmodi cętera me deincep s ĩmaxime alliciens atque incitabis. V. Vale.

V. Alcinoi disciplinarũ platonis Epitoma ĩdest breuiariũ ĩcipit:

C. Episcopi Tropien. ad Nicolaum Cunensem cardinalem conuersio.

Væ sint ꝓpriissima platonis documenta quę ue doctrina ꝑ breuiter hinc ordinare. Philosophia est affectio sapientie quæ soluit ac reducit ad intelligibilia. Conuertitque nos ad ea que sunt secundum ueritatem. V. Sapientia autem est scientia humanarum diuinarum que rerum cognitio. Philosophus est qui a philosophia ita denominatur ut a musica musicus: Hinc enim oportet imprimis affectũ esse erga eas presertim disciplinas. quæ cõuertere atque trahere eũ possunt ad cognitionem intelligibilis substantiæ quæ neque fluxa neque caduca est. deide q̃ ardentissime se hẽre erga ueritatem neq; ullo pacto mẽdacio adherere. preterea & nã qdẽ ad modũ honestũ eẽ. ac secũ dũ ptẽ aĩæ q̃ passiua ẽ naturaliter remissum

q

quippe qui erga eos: quæ sunt: disciplinā affectus est. atq; ad eā suū uertit aīum. Illecebras oīo spernit uoluptatū. Opus est ēt eū & sententia eē liberum: qui philosopus est futurus. Nā pusillanimitas illi aīæ q̄ maxime aduersatur: quę diuina humanaq; debeat cōtēplari. Itē erga iusticiā affici. Erga ueritatē: liberalitatē. & tēperantiā. Facilitatē deniq; disciplię: sibi uēdicare: atq; memoriā. siqdē res huiscemodi philosophiā pficiunt. Cæteræ igenia quæ dignæ sint educata. Vendicaruntq; sibi rectā discdlinā: pfectā assequuntur uirtutē. Quæ uero negligenter se habent ergo hæc. quæ dicta sūt & male pereunt. & pessimi uadūt. ¶ Hæc aūt inter uirtutes plato noīare cōsueuit: tē perātiam. scilicet fortitudinē. & iustitiā. Duplicē esse uitā contemplatiuā: & practicā. Principatum tenere cōtemplatiuā. quæ cognitiōi ueritatis uacet. practicā uero rebus agendis operā dare: quæ a rōe præcipiuntur. Itaque uenerādā imprimis esse uitā cōtemplatiuam deinde practicā necessariā qd ātē ita se hēat: deinceps manifestum erit. Est igitur contemplatio actus mentis. intelligibilia intelligentis. Operatio ātē animę rōnalis actus p corpus cōfectus. Aīa igitur cōtemplans res diuinas: atque rei diuinę intellectiōes: tum bene pati dicitur: quæ qdē passio prudentia nuncupātur. qđ mīme aliud esse uidetur q̄ rei diuinę assimilari. quā ob rē res eximia est. ac ueneranda. cū acquisibilis sit. nobisque ꝓpriſſima. nec ullo mō ꝓhibita: sed penes nos iacet atque cā nobis est ꝓpositi finis. At operatio. & quæ aguntur p corpus ꝓhiberi possunt: atque in rebus agendis eorum eget præsidio. quæ speculantur in uita cōtemplatiua. & meditantur mores hoīum. ¶ Vir nāque studiosus ad res publicas accedet. cum eas uiderit: a qbusdā male gubernari putās res claras fore: aut militare: aut iudicaī aut legatū ire & q̄ in rebꝰ agēdis splēdide sūt: atq; excellentes: ut leges īstituere rēpublicā reformare. Iuuenes instruere: qbꝰ in rebus ne unā q̄ qdē philosophus. a cōtemplatiōe desistit sed sp eā maiorē in modū nutrit. atque ꝓuiribꝰ auget. ac tāq; ex cōsequenti ad res gerendas accedit. Studiū qppe philosophi: ut platoni placet. tribus in rebus esse uidetur. In eos; scilicet quæ sunt speculatiōe. atque notitia. Itē in rebꝰ gerendis. quæ bona sunt. Itē in ipsa rōnis speculatiōe. Quæ ī noticia rerū uersatur speculatiua ē. Quæ in rebus gerendis practica nominatur. Tertia uero quæ uersatur erga rōnem: dialectica uocatur. Hæc ātē diuiditur in diuisiuā: diffinitiuā. inductiuā & syllogisticā. quæ qdē itē in demōstratiuā quæ circa necessariū uersatur syllogismū: & in ꝓbabilē: quæ īopinione fundatur & in rhetoricā enthimema. s. qui impfectus uocatur syllogismus. itēque in sophismate: quæ pars qdem licet apud philosophum nō sit principalis necessaria tamē habetur. qđ practice qdē partis aut de moribꝰ aut de re familiari aut de ciuili. de ciuitatisque salute speculatur. Horū qđ primū est morale uocatur. Alterū domesticum. postremum ciuile. Speculatiuę uero partis: qđ circa immobiles primasque cās: atque res diuinas theologicū nūcupatur. qđ circa stellaꝝ fluxū ac circuitum statumque habetur: atque hui9 mūdi cōstitutiōem uocatur naturale: qđ in geometria reliqsque disciplinis uersatur mathematicū noīatur. itaque hac diuisiōe & philosophiæ speciei; ptitiōe præmissa. De speculatiōe dialectica primo dicendum ē ut platoni placet. & in primis de re iudiciali cum aliud sit qđ iudicat & aliud qđ iudicatur denique ꝓ ab his pficitur. iudicium noīamus ꝓprie tamen qdā iudicium ubi res iudicatur. nominaret. sed cōmunius qđ iudicat. hoc ātē est duplex. unum a quo iudicatur. quod iudicatum est alterum per quod quorum. id quidem mens est. ¶ Alterum uero per

quod organum naturale potest iudicare principaliter quidē res ueras sed consequenter falsas q̄d pfecto nil aliud ē q̄ naturalis ratio. Verū ut enucleatius id exprimamus iudex quippe phūs diceretur a quo res ipse decernūtur. Iudex item est & ipsa ratio p q̄ ueritas iudicatur quod instrumentū diximus esse. Ratio autē duplex est una quidē ī cōprehensibilis atq; imutabilis altera secundū rez̄ notitiā infallibilis: quarū prima deo quidē possibilis. sed hoibus minime. Altera uero quā & hoies assequi possūt: ēt duplex est una circa intelligibilia. altera circa sensibilia: quaz̄ e prima scientia & scientifica ratio habetur: ex secunda uero quæ circa sensibilia uersatur & opinio est & opinatiua. Itaq; ea quidē pars quæ scientifica est stabilitatis quiddā firmitatisq; habet cū de solidis atq; firmis pricipiis fiat. At suasiua opinabilisq; circa uerisimile uersatur cū de nihil pmanentiū habeat principia igitur scientiæ & opinionis quæ circa intelligibilia sensibiliaq; uersantur. sunt & intellectio: & sensus. Sensus ergo est passio aiæ p corpus enūciatiua uirtutis principaliter passiue. quando aūt in aia per organa sensuū secundū sensum impressio fit. quod quidem sensus est. deinde per multu tempus cum ipsa indelebilis fiat ac permanens & firma: firmitas ipsa mēoria nuncupatur. Opinio autem est complexio memoriæ & sensus. Nam cū aliquod primū sentibile incidim9 a quo sensus in nobis fiat: deinde si in idē sensibile incidam9: præsuppositā memoriā cōponimus huic sensui. secūdo accepto: & in ipsis dicimus: hic Socrates est: equus: ignis & cætera eiusmodi & hæc uocatur opinio: cū cōponamus præsuppositā memoriā ei sensui q nuper fiat quæ quidē cū inuicē consentiunt fit opinio uera cū uero dissentiūt. falsa. Siquis enim socratis memoriā hēret obuiāq; fieret Platoni: quē Socratem ob similitudinē putaret: hic quidē sensus a Platone acceptus tāq̄ a Socrate: si cū memoria socratis iungantur falsa fit opinio. Illud autem in quo memoria & sens9 fit Plato ceream similat impressioni: quæ aūt ex sensu & memoria opinata sunt aia mente reformans in ipsa respicit tanq̄ in ea a quibus facta sunt rē huiusce modi imaginē uocat: Plato: qūq; ēt phantasiā. Mente aūt esse inquit aium apud se ratiocinatē: oratiōnē autē fluentē ab eo per os causatū sonitū. Intellectio aūt est actus intellectus ad prīmas intelligentias cōtēplandas quæ duplex esse uidetur. Vna anteq̄ aius hoc in corpore fieret cum ipse intelligentias cōtēplabatur. Altera post q̄ huic corpori aduenīret quaz̄ illa quidem quæ anteq̄ aia in corpore fieret intellectio uocabitur quæ uero i corpore fit & tum intellectio uocabitur nunc naturalis intelligentia dicta est quæ intellectio quædā est: in aia adiacens qūi igitur dicimus intellectionē principiū esse scientifice rationis non eam quæ nunc dicta est dicimus. sed quæ tunc qūi sine corpore aia erat quæ ut diximus: tunc quidem intellectio uocabatur nunc uero naturalis intelligentia. Vocatur autem ab ipso naturalis intelligentia scientia simplex & euolatus. aiæ inter eum etiam & memoriā: Itaq; ex his simplicibus scientia scientifica naturalisq; rō constituitur quę natura constat: iccirco cum sit scientifica ratio & opinatiua sitque intellectio & sensatio sint etiam quę iis subiiciātur necesse utputa quę intelligenda sunt atq; sentienda atq; intelligendo rez̄ quędā prima consistunt ut ea quę appellantur Ideæ quędam uero secunda in materia sunt species a materia separata. Erit igitur duplex intellectio quędam primorum altera secundorum. Itemq; sensibilium quędam prima sunt ut qualitates color & albedo quedam secundum accidens: utputa album coloratum. Prēterea quod compactum est ut ignis & mel sic deniq; ille sensus primorum

eſt qui primus dictus eſt. Alter uero ſecundorum ſecudus: quæ igitur primæ habentur intelligentiæ intellectus diſcernũt. Neq; id fit ſine ſcientifica ratione. ſed cõprehẽſione quadã & ſine diſcurſu. Secunda ſcientifica ratio non eſt ſine intellectione. Prima uero ſenſibilia & ſecũda ſenſus diiudicat non tamen ſine ratione opinatiuã congeriem uero ratio opinatiua: neq; tũ ſine ſenſu. Intelligibilis deniq; mundus primũ intelligibile eſt: ſenſibilis uero quid aggregatũ quẽ quidẽ intelligibilem mundũ intellectio iudicat. ratione ſcilicet qđ eſt nõ ſine ratione. Senſibilem uero ratio opinatiua: & id quidem non ſine ſenſu. Cũ autẽ & ſpeculatio ſit & operatio nõ eodem modo recta ratio diiudicat. quæ ſubiiciuntur ſpeculationi operationique. ſed quod uerum eſt perſpicit in ſpeculãdo & qđ econtrario ſe habet. In agẽdo uero qđ familiare. qđq; alicnũ pficiendũ ſit. Nã cũ cognitionem habeamus naturalẽ boni honeſtiq; utamurq; ratione atque ad naturales cognitiones id referamus tanq; ad menſurã quãdã determinatã diiudicamus. ſiue ſic hæc huiuſmõi ſe habẽt: ſiue altero modo. Ars elementũque dialectice. q̃ maxime excellit primũ in conſiderãda ſubſtãtia uniuſcuiuſque rei: deinde & accidentibus. Conſiderat aũt quid unũqđque ſit: aut a ſuperiori deuidendo ac definiendo: aut ab inferiori reſoluendo. Accidentia uero & quæ in ſubſtantiis ſũt: aut ex rebus contentis p inductionẽ aut ex cõtinentibus p ſyllogiſmũ quaſi catalogos eſſet. Dialecticæ ptes una qdem diuiſiua eſt altera definitiua. altera reſolutiua. Itemque inductiua & ſyllogiſtica. Diuiſio quidem eſt particio generis quæ fit in ſpecies: & totũ in partes. ut quando aiam diuidimus in partẽ rõnalẽ & paſſiuam. Itemque paſſiuam in iraſcibilẽ & concupiſcibilem. atque diuiſio uocis in ſignificata. & quando unũ idẽque nomen ad plures contrahitur res. Diuiſio uero accidentium in ſubiecta. ut quando dicimus bonoꝝ aut corporis aut aiæ aut externoꝝ ſunt quæ autem ſubiectoꝝ ſũt in accidentia diuidũtur ut q̃ dicimus qđã boni qnidã mali quidam medii ſunt: Itaque in primis neceſſe eſt diuiſione generis in ſpecies uti: ut unũqđq; qd ſit ſecdm ſubſtantiã cognoſcatur qđ quidẽ ſine definitione minime fieri põt. V. Oritur aũt definitio ex diuiſione ad hunc modũ illius rei: quæ definitioni eſt ſubiicienda primum eius genus capiendũ eſt ut hominis aial: deinde diuidendũ ſecundũ adhærentes differentias quæ ad ſpecies uſque deſcendant ut rationale & irrationale. ac mortale & immortale quapropter ſi adherentes differentiæ generi componantur hominis definitio conſtituitur. Reſolutionis aũt ſpecies ſunt tres ſiquidẽ: a ſenſibilib9 ad prima intelligibilia eſt aſcenſus & per ꝓbabilia ad indemonſtrabiles & imedietas ꝓpoſitiones & ẽ aſcenſus a ſuppoſitione ad principia quæ non ſubiiciuntur. Primus quidem talis eſt: ut ſi a bono quod eſt circa corpus tranſcendimus ad illud bonum quod in animo cõſiſtit ab hoc uero ad id quod eſt ſtudioꝝ. dei de ab hoc ad illud quod eſt legibus: poſtremo ad illud quod eſt in legibus poſtremo ad illud plurimum pelagus boni denique ita nos permittemus quouſque id quod extremum eſt bonum inueniamus. Secunda uero ſpecies reſolutionis ad hunc modum ſit. Id quod quæritur oportet ſupponi ac ſpeculari: quæ ſint eius priora: & demonſtrare: quæ ſunt aſcendentia priora a poſterioribus quouſque deuentum ſit ad id: quod primum & firmum eſt a quo incipientes modo compoſitiuo deſcendemus ut ſiquis quærat an immortalis animus ſit ſupponens idipſum quærat an ſemper mobile ſit per ſe mobile: quo etiam demõſtrato perſpiciat an per ſe mobile id principium ſit motus deinde ſi principium an inge-

nitum. quod tanq̃ confitendum esse ponunt. ingenitum atq; incorruptibile cum sit: ab eo igitur: quod manifestū est incipiens compono hanc demonstrationē: principiū ingenitum: & incorruptibile est principium motus est per se mobile quod per se mouetur est aīa incorruptibilis igitur & ingenita atq; imortalis est aīa. Resolutio autem per suppositionē talis est: quærat aliquis quicq̃ idipsum supponit deinde ad suppositionem perspicit quid sequatur postea ad rationē reddendam. Si suppositiõe indiget aliam supponat suppositionē & quærat: an quod prius fuit suppositū rursus ad aliã sequitur suppositionem atq; id quousq; ad quoddam principium in suppositum: deueniat: faciat. Inductio autem est ois methodus. quæ fit per orationem. uel a simili i simile transiens uel a singularibus ad uniuersalia. Vtilissima autē inductio est ad naturales sensus commouendos. Orationis uero: quam ꝓpositionem uocam⁹ duæ sũt species. Vna affirmationis. Affirmatio quidem talis est. Socrates ambulat. Negatio uero: Socrates non ambulat: Negationis aut affirmationis quædã uniuersalis est: q̃dam particularis. Affirmatio particularis talis est. quædam uoluptas est bonũ. Negatio uero quædam uoluptas non est bonum. Vniuersalium autem affirmatiua quidem oẽ turpe malũ est. Negatiua uero nullum turpe bonũ. Propositionũ q̃dã cathegorice q̃dam hypothetice. Cathegorice simplices sũt ut oẽ iustũ bonũ est. Hypothetice autem sunt quæ sequentiam autem pugnantiã significant: Plato autem syllogismoq; tractatu utitur & arguendo: & demonstrando redarguendo quidẽ falsa per inquisitionem. Vera quoq; demonstrando per doctrinam quandam. Syllogismus aũt est oratio in qua quibusdam positis alterum quiddam iacentiũ p ea quæ posita sũt ex necessitate ꝓuenit. Syllogismorum quidam cathegorici: quidam hypothetici: quidã ex his mixti sunt. Cathegorici quoq; premisse & conclusiones simplices sunt propositiones. Hypothetici qui ex hypotheticis propositionibus. Mixti uero q hæc duo cõprehendunt. Vtitur autem hic uir demonstratiuis in narratiuis. dialogis. opinatiuis uero & ad sophistas & adolescentes obiurgatiuis autem ad eos qui proprie obiurgatores dicti sunt ut ad Eutidemum fere. & Hippiam. Cathegoricarũ tres figuras posuit: Primam in qua communis terminus & subiicitur & prædicatur. Alteram i qua cõis terminus prædicatur de duobꝰ. Tertiã in q̃ cõis terminus subiicitur i utraq;. Terminos autẽ dico partes propositionũ ut in hac homo est animal: homo & animal terminos nuncupamus. ac per primam figuram. V. Plato sæpenumero interrogat: suasque ducit per secundam & tertiam rationes per primam sic. in Alcibiade: quæ iusta honesta quæ honesta: bona. iusta igitur bona. Per secundam uero ut apud Permenidem: sic quod non habet partes neque rectum est neque obliquum. quod particeps ẽ figuræ aut rectum est: aut obliquum quod igitur non habet partes omnino expers ẽ figuræ. V. Per tertiam sic in eodem libro. Id quod particeps est figuræ: quale ẽ. quod particeps est figuræ terminatur quod igitur quale: terminatur. C. Per hypotheticos autem syllogismos in pluribus eius libris reperiemus interrogationes ab eo factas. præsertim in parmenide huiusmodi inuenimus sermones. Si unum non habet partes: neque initium: neque medium: neque finẽ habet V. Si neque initium neque mediũ neque finem habet: neque terminum habet: si non habet terminum: neque particeps figuræ est: si igitur unum non habet partes neque figuram habet. C. Per alteram uero hypotheticam figuram: quam plurimi tertiam uocant: ubi cõis terminus ambas se-

quitur extremitates sic interrogat. Si unum nō habet partes. neq; rectum est neq; tor
tuosum: si particeps est figuræ: aut rectū est aut obliquū ergo si partē non habet neq;
figuram habet per tertiam etiam figuram secundum quosdam uero secūdam in qua
communis terminus subiicitur in utraque in Phedone sic. Cum potentia accipiam9
scientiam paritatis. & non obliuiscimur: scimus si uero oblíti sumus reminiscitur:
V. Mixtarum autem recordamur probationum quidem ex consequentia sic. Si unū
totum est. & hoc quidem terminatum principium medium & finem habens. id & fi-
guræ non est expers quod autem præcedit igitur desinens est. C. Argumentorum ue-
ro q̄ sūt ex consequentia ad hunc modum differentias cōtēplamur. Itaq; siquis diligē
ter discernat: animæ potentias hominumque differentias: & orationum genera: quæ
& illi animæ aptandæ sunt: ac persensit ante a quibus orationibus quisq; & a quolibet
potest persuaderi ipse si ad usum accipiat aptam opportunitatem pfectus rhetor ha-
bendus est. atq; sua rethorica scientia benedicendi potest nuncupari. V. Disciplinam
quoque sophismatum apud Platonem quidem in Euthydemo reperiremus scriptā:
si diligenter in eo libro: quod ibi mandatum litteris est peruestigemus. quædam qui-
dem sophismata habentur in uoce quædam uero habentur in rebus & horum deinde
solutiones. Nempe decem quoque prædicamenta in permenide subiecit & in cæteris
præsertim in Cratylo totus etimologiæ: locus expositus est miræ subtilitatis atque
aptissimi ingenii fuit uir ipse ad negotium definiendi diuidendique: quæ res præsertí
omnes dialecticas dilucidat uiris. quæ uero in Cratylo habentur hæc in summa sunt
quæritur nanque illic utrum natura nomina sint. an positione placet autem sibi rectā
nominum rationem esse positione non simpliciter tamen: nec casu quodam. sed ut po
sitio ipsa: rerum naturam omnino consequatur. Nam neque aliud recta ratio nomi-
nis est: q̄ positio: naturæ rerum consona. Nulla enim quamuis positio nominis ad re
ctum aliquid exprimendum apta sufficiensque est neque natura ipsa primaque uocis
expressio: sed quod ex utroque constituitur. ut sit cuiusque nominis secundum quod
positum est aliquid proprium naturæ rei. Haud enim siquando nomina casu ponerē
tur. quicq̄ recti significarent: uelut si hoc nomen equus: homini poneremus: & enim
ipsum dicere in rebus agendis. quædam denique actio est ut nequaq̄ is rectæ dicat:
si quicquid ad buccam uenerit dicat: sed siquis ita loquatur: ut ipsæ res ex se sūt aptæ
natæ. Cum autem pars dicendi sit nomina facere ut & pars orationis nomen est rectę
& non rectæ nomina facere nequaquam casu quodam fiunt. sed potius secundum na
turalem nominis proprietatem ad rem ipsam. At ille profecto foret optimus nomi-
num inuentor qui per nomen naturam rei significandam daret. Si quidē nil aliud no
men est q̄ quoddam rei instrumentum: non ut casu contingit. sed quadam inuicem
natura: cum per ipsum res doceamus inuicem percipiamusque eas. Nomen nanque
est quasi magister quidam atque instrumentum per quod omnes rerum substantias
distinguimus: ut textura subteminis: & cætera huiusmodi. apud dialecticos. id qui-
dem principium est ut rectæ nominibus utantur ut enim apud textorem subtemen
utendum est. cur uir ipse sciat: quid ad opus perficiendum sibi aptum: commodum
que sit: & sic dialecticus nomine ab impositore posito: utitur secundum aptitudinē
& modum quendam & enim ut a fabro lignario faciendus est clauus: sed a guberna-
tore bene utendus: ita & impositor nominis caute: atque diligenter sua utatur posi-

tione. Haud aliter q̃ si Dialecticus qui naturam ſubiectarum reꝝ nõ ignorat præſẽs eſſet. & de dialecticis quidẽ hactenus. Deinceps uero de ſpeculatiuis dicendũ eſt diſciplinis: quas i tres partes Plato diuiſit. Theologicã. ſ. Phyſicã ac Mathematicã. Theologicæ finis eſt primaꝝ cauſaꝝ principaliũ altiſſimarũq; cognitio: Naturalis autem eſt diſcere quid ſit natura uniuerſi. quale uel quod aĩal ſit homo: & quẽ locum in mundo teneat: & an deo reꝝ uniuerſaꝝ curæ ſit cæteriſq; diis qui ſub eo ſuo ordine habentur quis etiam reſpectus hominum ſit ad deos. Mathematicus uero planiciem triplicemque naturalem diſtantiam contemplatur & de motu circulatiſ. cemque quo pacto ſe habeant. Ponatur quoque & mathematica ſpeculatio in capitulis. Plato hanc exercuit ad ingenium acuendum excitat enim animum ac diligentem perſpicacemque reddit. Numerus aũt qui pars ẽ mathematicæ diſciplinæ. haud parum habet proprietatis ad animum ducens ad cognitionẽ primi entis & ſubſtantiæ: atq; ad oẽm errorẽ fugandum & in ſciẽtia horꝝ ſenſibilium. Ad exercenda quoq; bella ob mirum ordinem ſuum aptiſſimus eſt. Sed quid de geometria dicẽndũ q̃tũ ad cognitionem boni conferat: quis enim in negociis exercendis non utitur Geometria: quæ eum circa rem generatam aut corruptam non uerſetur: ſemper ad id aſcẽdit quod uere eſt. Eſt enim utiliſſima geometria ipſa cũ poſt ſecundũ augumentum conſequens per ſeſe ſpeculatio tertium habet augumentum: utilis autem eſt tanq̃ diſciplinarum quarta & ipſa aſtrologia cuius contemplatione aſtrorum rationẽ & totius cæli perſpicimus ac nouimus noctis: & diei. menſium: & annorum fabricatorem: quibꝰ denique diſciplinis imbuti quaſi ſcalis quiſdam quæ ad rectam ac propriam uiam tendant omnium rerum creatorem perquirimus. Muſicæ quoq; operam dabimus ut ad illa eadem auditum alliciamus trahamuſq;. Nã ut oculoꝝ acies ad aſtronomiam: ſic auditus ad numerum ſe habet ſonorum. Atque aſtronomiæ uacantes a uiſibilibꝰ ad inuiſibilem illam intelligibilẽq; ſubſtantiam contemplandam ducimur. Ita & uocẽ auribus ſonoram percipientes a rebus quæ auditu percipiuntur: ad ea: quæ mente cõtemplanda ſunt eodem modo tranſimus. At ſi aliter ac dictum eſt: hiſce utimur diſciplinis: inutilis ac ſuperuacanea: nulliuſq; rationis digna noſtra ſpeculatio erit. Si q̃dem in primis opus eſt: ab hiſce uiſibilibus. audibilibuſq; rebus ad ea tranſire: quæ ſola animi cognitione decernũtur. Nam & ad diſciplinarum perceptionẽ haud ſecꝰ animaduertere debemus: q̃ ad eorum quæ ſunt: ſpeculationem qui enim cupiunt id aſſequi: quod eſt: & geometriam Arithmeticamq; dumtaxat ſequuntur circa illud quod eſt ſomniant: ac præter illud minime perſpicere quicq̃ poſſunt: principioꝝ omnium & quæ ex principiis componuntur ignari uerũtamẽ ut prædiximus utiliſſime ſunt: unde Plato: non ſcientias: ſed diſciplinas eas uocauit dialectica tamẽ diſciplina a geometricis ſuppoſitionibus ad prima: & principalia & inſuppoſita: oſtendere apta eſt: quã obrem. Dialecticam quidem ſcientiam nuncupauit. diſciplinas uero: nõ opinionem: cum clariores ſenſibilibus ſint neque ſcientias: cum intelligibilibus ſint obſcuriores. ſed opinionem corporum eſſe ſciẽtiam primorum intelligentiam diſciplinaꝝ inquit. Ponit autem & fidem & coniecturam fidem eſſe ſenſibilium coniecturã imaginum & ſpecierum. Cum autem dialectica omnium diſciplinarum fortiſſima ſit & quaſi erga firma: diu naq; uerſetur iccirco omnibus diſciplinis ſuperior conſtituit tanquam arx quædam ſit: & conſeruatio reliquarum præterea cõſequenter de princi-

piis ac theologicis speculationibus dicendum. Ordiemur nanque a primis suprę-
misq; a quibus descendentes. dicemus de mundi primum deinde hoium generatione
atq; natura. Materiam Plato impressum quoddā ac uniuersū receptaculū nutri-
cēq; nominat: matrem regionem subiectū: atq; palpabile quiddam cū insensibilitate
atq; uero legitima cogitatione susceptiuum. Talē autem habere proprietatem ut om
nē recipiat generationē rationem nutricis retinens: & eas ferendo: & recipiēdo omnes
species: deformis per se est. & sine ulla specie: & qualitate contrita uero: ac taliter im-
pressa ut ab his figurata formataq; nullā propriā figuram aut qualitatem habeat. nā
nihil ad uarias impressiones formasq; benæ atque apte paratum esse potest. nisi quali
tatū specierūque sit expers quas ipsum receptuꝝ est. Videmus aūt qui ex oleo unguē
ta conficiunt odorabilia: eo ipso fœtido uti. quique ex cęra aut luto imagines formāt
molles in primis eiusmodi materias: ac pro uiribus inf.guratas reddunt. Cōuenit au
tem oino susceptibili materiæ. si uarias formas sit susceptura: nulli eoꝝ subesset": na-
turæ. sed nulla sine qualitate ad species suscipiendas ac sine specie esse. Verūtamen cū
talis sit: neque res corporea est: neque incorporea: ut es potentia statuam esse dicim9
quia suscepta forma iam statua confecta est. sed principalem rationem materia reci-
pit. Rursus & alia principia amplexus est: quod est. s. idearū & patris & causæ om-
niū dei. Vniuersaliter autē quicquid fit: secundum intentionē ad aliquid fieri debet
tanq; si a quodam quicquid fieret: ut a me imago mea ut exemplar ꝓponatur neces-
est. Alioquin extra exemplar unusquisque artificum esset qui in se prorsus exemplar
continet: cuius formam materiæ apponit. Finiunt autem ideam exemplar externum
eorum quæ sunt secundum naturam. Neque Platoni placet pluribus artificum esse
ideas utputa scuti aut Lyræ. Neque eorum quæ sunt præter naturam: utputa febris
& bilis. neque singularium ut Socratis & Platonis neque minutissimaꝝ reꝝ ut situs
& festuce. neque ad aliquid: ut maioris excellentis. Sunt enim ideæ intelligentiæ æter
ni dei & res perfectæ: quod autem sint Ideæ sic probari potest. Siue enim deus sit mēs
siue intelligentia quædam sunt intellectiones. & hæ quidem æternæ atque immutabi
les. Sint autem hoc ē sunt ideæ. etenim si materia secūdum suam rationem sine men-
sura est. ab altero quodam & immateriali suas mensuras assequi debet. quod quidem
præcedit excellitque deficit ergo ipsa. Si autem hoc est sunt ideæ. mensuræ quædam
immateriales existentes. Item si mundus non est talis ex casu. non solum ex quodam
factus est. sed etiam a quodam: nec solum hoc. sed ad quiddam. Id uero ad quod
factū est. qd nā aliud ē. q̄ idea quare sūt igitur ideæ. Verūtū & si itellectus a uera opi
niōe differt. & itelligibile differt ab opiabili: qđqđē si ē. & itelligibilia aliēa sūt ab opi
nabilibꝫ. Iccirco & prīa itelligibilia sūt sicut & prima sēsibilia si āt hoc sunt igitur ideę
Itaq; si itellect9 a uera opiniōe differt: igitur sūt ideę deiceps āt đ tertio prīcipio sermo
faciēd9 ē qđ Plato putat min9 oportere neq; de eo dicēdū. Narrem9 tū de ipso scđm
hūc modū si āt hæc itelligibilia. nec sensibilia sūt: nec pticipātia sēsibiliū: sed priorū
quorūdā itelligibiliū sūt prīa intelligibilia simplicia sicut & prīa sensibilia præcedēs
āt est igitur & sequēs hoies qppe tanq; passione sens9 affecti repletiq; ut præligerēt
intelligere itelligibile hēret sensibile in phātasia & magnitudinis sup itelligūt & figu
rā itelligibilia pure nō itelligūt dii āt remotę a sensibilibꝫ pure & imixte quoniā aia: in
tellect9 melior ē itellectu uero q ī potētia ē is q scđm actū oia intelligit & simul & sp
hoc autem melior est qui est eius causa ille scilicet qui sublimior his extat. Is est enim

deus prima causa: quæ semper intellectu agit. cum toto cælo agit tamẽ i illud ipse im
mobilis manens: ut sol oculoꝝ aciẽ: si quando quisquã in eũ intueatur. Vtq; appeti-
bile mouet appetitũ. immobile permanens ita & ipse intellectus una cum toto cælo
mouet itellectũ. Cũ aũt primus intellectus optimus sit opus est enim: ut illi opti-
mo intellectus subiiciatur: eum nihil melius ipso sit. Seipsum igitur suaq; itelligibi-
lia itelligit semp. & ipse eius actus habetur idea. At uero prim9 deus ęternus est: ieſſæ
bilis: p se perfectus id est semp perfectus omni mõ perfectus id ẽ ex oĩ rpe perfectus:
diuinitas substãtialitas ueritas cõmẽsuratio. bonũ haud quãq; tãquã diuidẽs hæc di-
xi sed tãquã secũdũ oĩa uni9 rei itellecte. & bonũ qdẽ ẽ q oĩa in sua potentia operaſ
uniuersi boni existẽs cã honestũ cũ & naturæ ipse sit complementũ & mensura ueri-
tas qa uniuersæ ueritatis ipsæ principiũ est. sicut est sol toti9 luminis pater ãt est cum
omnium causa sit cũ q; cælestẽ ornet intellectum aiamq; mundi. & apud semetipsum
& apud eius intellectiones. Nã secundũ eius uolũtatẽ oĩa replet animã ipsius mũdi
excitãs & in ipsum reflectitur intellectus. cum sit eius causa: qui a patre ornatus hoc
in mundo uniuersam simul naturã ornat. Ineffabilis ãt est. ac solo intellectu comprę
hensibilis. ut prędiximus quoniã neq; genus est neq; differentia. At uero nihil penit9
sibi accidit nõ malũ haud enim dictu fas est. nõ bonum secundũ participationẽ enim
cuiusdã rei ipse & maxime bonitatis est. neq; differentia. non enim id est secundũ sen
tentiam, neq; quale. haud. n. qualificatũ est neq; effectũ ẽ a q̃litate. neque enim sine q̃-
litate cum nõ priuetur essentia qualitatis. cũ ipsum eẽ aduẽiat ipsi qualitati. neq; pars
alicuius ẽ neque ut totũ habẽs quasdã partes. neque ut idẽ cũ aliquo est aut alterum
nihil denique sibi accidit secundũ q; põt ab aliis separi. neque mouet neque mouetur.
Erit igitur prima eius intellectio secũdũ hoꝝ semotionẽ ut & signũ intelleximus se-
cundũ remotionẽ a sensibili superficiem primum intelligẽtes ide lineã postremo pũ
ctum. Secunda ãt intellectio ei9 est secundũ analogiã ut habet sol quodammodo p-
priã rõnem ad aspectũ & ad ea quæ uidentur cum ipse aspect9 nõ sit. sed qbusdã uisũ
præbet qbusdã ut uideantur eandẽ habet intellectus rationẽ & ad eam quæ est in ani
ma intellectionem & ad ea quæ intelliguntur: q̃ppe cum nõ sit intellectio. ei præbet
ad intelligendũ atq; intelligibilibus ut intelligãt illã quæ in seipsa est illuminãs ueri-
tatem. Tertia uero intellectio huiuscemodi est prospiciens enĩ quidã honestũ qđ in
corporib9 est. deinde trãscendat ad eius decorẽ. tum qđ in studiis ẽ & legibus. postea
ad plurimum pelagus honesti post qđ intelligit ipsum bonum & rem amandã & de
siderandã quasi lumẽ quoddã apparẽs atq; irradiãs & sic allectã atque tractam sursũ
animã eo autẽ bono deum simul ituetur propter honoris excellẽtiã & sine magnitu-
dine primum quoddã eius pars enim & id de quo prius est. huius cuius pars etenim
superficies prius est quã corp9 & linea pri9 quã superficies. quippe qui partes non ha
bet ĩmobilis ẽ secundum locum & alterationẽ. Nã si alteratur uel a se uel ab altero.
Si ab altero illud erit eo forti9. Sinaurẽ a se uel ideteri9 alterabitur uel ĩ meli9 utrũq;
deniq; absurdũ. Ex qbus oĩb9 inducitur ipsum icorporeũ eẽ qđ ex his quoque de-
monstrabitur. Si enim deus corpus est ex materia & forma utique esset: cum omne
corpus ex binario quodam sit ex materia scilicet & ea quæ cum ipsa est forma quæ qui
dem ideis similis est & earum particeps. Nefandum autem atque absurdum pro
fecto est. deum ex materia esse & forma cum neque simplex esset: neque principalis.

quapropter icorporeus erit deus. Si corpus is esset ex aliqua foret materia. aut ignis denique esset: aut aqua. aut terra: aut aer: aut qddā ex his: At & hoꝝ unūquodq; habud principale est. Preterea si ex materia esset posterius materia foret: quibus inconuenientibus datis: concedendum est: ipsum incorporeū esse. Nāq; si corpus ē genit9 erit & corruptibilis: atq; trāsmutabilis. quæ omnia in eo absurda sunt. Etenim qualitates ad hūc modū in corpe esse demonstratur. Omne corpus subiectum est: qualitas aūt nō est subiectum sed accidens: non igitur corpus qualitas ē. Itē qualitas qualitati cōtrarium sed corp9 corpi minime: corp9 quoque a corpore inquantū corpus: nihil differt: q̄litati aūt differt minime corpe. Non igitur qualitates sunt corpora. Optime dictum est q̄ materia dicta est sine qualitate. qualitatē imaterialē eē: si aūt qualitas imaterialis icorporea utique qualitas ē. Atsi qualitates corporea sunt duo tria que corpora eodem in loco erunt quod quidē absurdissimū est. Si igitur qualitates in corpore sunt. & eorum creator incorporeus est. Itē qualificantia nequaq̄ alia sūt: quā icorpea. Nā corpa passibilia fluxaque sunt. & nō sp secundū eadē & eodē mō se habē tia neque manētia neque firma quę qdē in qbus uidentur: qddā agere multo cū admento inueniuntur patientia. Itaque quemadmodum quiddam est passibile simpliciter ita adhuc dandum ē simpliciter agens quod ꝓfecto nō aliud quā incorporeū iuenimus. Hæc de theologicis pricipiis dicta sint. Et deinceps ad naturalē locum trāseamus principium hinc sumētes. Cum. n. sensibilium secundum naturam. singulariumque oportet eē ideas. Exēplaria quædā determinata: quoꝝ & scientiæ fiant. & definitiones. Nā præter oēs homines intelligere quendam hominē opus ē & præter oēs equos equum: & præter animalia animal ingenitum: atque incorruptum: & quē admodum ex uno sigillo complures fiunt impressiones: sic ex uno homine miles mīlia imaginum quarum Idea causa est principium quoque essendi uniuscuiusque taliū ut ipsa est apparatus quidā necessarius & maxime decorus: ut cum mundus ab illo fabricatore: deo factus ē in quādā ideā mundi ꝓspexit: quæ mundi exēplar ē ac si sculptus ab ea sit: cui assimulatus ē q denique deus secundū mirabilissimā ꝓuidentiā suā & iudiciū: suaque bonitate. uenit ad mundum ꝓficiendum. Ex tota igitur materiā cōfecit ipsum: quę inordiate: deformiterque mouebatur ante cæli generationē ex sua ordinatione eā recipiēs ad optimum iduxit ordinē. Cōdecentib9 numeris atque figuris eius partes formauit ut discerni dilucide possit quo mō nūc se habeāt ignis & terra ad aerē & aquā: uestigia qdem nup habētia ac receptaculū uirtutis elementoꝝ quæ antea sine mensura rōeque & materiā mouebāt & ab ea ipsa mouebātur. Ex quolibet n. toto q̄tuor elemētoꝝ generauit: & ex igne toto & terra & aqua & aere nullam partem cuiusuis neque potētiā prætermittens intellexit: primum qdem id quod efficitur oportere corpeū esse ac oio palpabile uisibileq; sine igne autem & terra nō pōt aliq̄d uisibile esse aut palpabile. Itaque secundum conuenientem rationem ex terra igneque illum fecit. Cæterum quia aliquo egebant uinculo ad regimen amborum ut manerēt diuinum illud analogiæ uinculum in medio posuit quo ligarentur & seruarentur. Planus quidem non fuit mundus nam illi una medietas defuisset: sed sphęricus cū ad ordinem complendum duarum medietatum indigeret. Circo in medio ignis & terræ aer constitutus est & aqua secundum analogiæ modum: ut sicut se habet ignis ad aerē: ita sē hēat & aer ad aquā: & aqua ad terrā: & ecōuerso. Nihil uero foris

reliquit & unigenitum mundū fecit & secūdum numerum uni ideæ assimilatum. pre terea neque ægrotantem eum fecit neque senescentem neque ita: ut aliquid accidere il li posset. quod intentū ꝓpositūq; auferret ex oī parte sufficientē. ac nihilo extrīsecus omnino egentem ei circumposuit figuram pulcherrimam capacissimāq; figurarum ad motum que aptissimam. Cumque neque uisus indigeret neque auditus neque ali- us prorsus huiusmodi alicuius non illi præbuit administrationem talia instrumēta. Prętermissis autem cæteris motibus solum ei tradidit circularem qui proprius est in tellectus. & prudentiæ. Duo autem sunt ex quibus constitutus est mundus corpus scilicet & anima. quorum primum uisibile corruptibileque est. Altetum inuisibile & impalpabile: quorumque potentia constitutioque ad alterutrum & iter se magno pere differunt. Corpus nāque eius ex igne terra aqua & aere factum est. Hæc enim quattuor opifex ipse mundi accipiens nondum ordinem habentia elementorum py ramide. cubo octangula figura atque uiginti angula figurauit: ac in omnibus duode cim angula. At secundum quod materia pyramidis accepit figuram. Ignis effectus est figura maxime diuisibilis cum sit anguliſque paucioribus constituta ac rarissima secundum autem ꝙ figuram octangulam accepit qualitatem aeris sumpsit. secundū uero ꝙ figuram uiginti angulam sumpsit qualitatem aquæ habuit. Cubi uero figurā terręq; tradidit cum solidissima stabilissimaq; sit. Figuram autem duodecim angulā: ad uniuersum accomodauit. Harum autem principalior omnium natura plano- rum est quæ plana autem sunt solida præcedunt. Plane uero nature tamquam duo progenitores duo sunt trianguli: qui optimi sunt orthogonii. Scalenus & isosceles. Scalenus unum quidem angulū habet rectum. Alterum uero angulum duplum. ad tertiū suū āgulū q igit Scalen9 triāgul9 pyrrāidis & octaedri & icosideri elemētū fit. pyrrāidē qdē ex q̄ttuor æq laterib9 triāgulis cōstituēte ī sex triāgulos scalēos q̄ dicta sunt uno quoque diuiso. Octaedro āt ex octo similiter diuisorum unumquodq; ī sex scalenos. Icosidero autem ex uiginti. Alter autem scilicet Isosceles cum conueniunt quadrangulū constituunt ex quibus sex quadrangulus cubus constituitur. Dode- caedro uero ad uniuersum deus usus ē quoniā & in cælo duodecim signa speculamur in Zodiaco circulo quorū singula in partes triginta diuidūtur. Eodē mō in dodecae- dro ex qnquangulis duodecim existēte diuisis in qnq; triangulos ut singulū ex sexan gulis sit constitutum. In toto dodecaedro trecentiquadraginta inueniūtur triāguli. & tot ī zodiaco existūt partes qb9 igitur adeo īformata materia primū qdē suis uesti gijs iordinate mouebatur deide diuinis parētia præceptis iuicē oīa aptata sūt analo- gia. Nō manēt āt hęc discreta secundū locū sine intermissiōe āt & terrę & materię mo tū prębēt quoniā mūdi circūfluxu cōpellūtur atq; cōcretis iuicē quæ tenuissima re- manēt ferūtur ī ampliorē locū qua qdē igitur decausa nullū uacuū relictū ē qd corpo re desertū sit. Discordia āt q adhuc pmanet tonitruū cāt. Ab his: n. reb9 materia mo uetur & hæres ab illa. Corpa qdē p potētias q̄ ī aio sūt ei9 doctrinā cōficiūt nā cū eoꝝ quę sunt unum quodque animus noster iudicet omnium rerum sibi constituit princi pia. Itaq; semper unum quodq; accidentiū secūdū affinitatē quādā ac ꝓpinqtarē spe culantes cōcordiā operib9 est substantiā eius substituamus. Cū igitur ītelligar q̄dā eē itellectualē substantiā indiuisibilē q; atq; aliā circa corpora diuisibilē subiecit cōstē dēs: q; utraq; substātia pōt adhærere itellectui. Respiciēs āt & similitudinē & diuersi

tatem: quæ sunt in rebus intelligẽdis ex omnibus his collectis cõformauit animũ. Aut enim simile simili cognoscitur ut pythagoricis placet. Aut dissimile dissimili: ut Heraclito physico. Cũ uero dicat genitũ esse mundũ: non sic illud audiendum ẽ: ut aliquando tempus fuerit quo non esset mundus. sed quia semper in generatiõe. ac eius substantiæ principalẽ ostendit quandam esse causam atque animam quidem mũ di quæ semper est nequaquã deus facit: sed perornat eamq; excitat. & ad se cõuertit & suum intellectum. Ac exprofunda quasi quadam ebrietate aut somno: ut ad eius in telligibilia prospiciens respiciat species & formas eius intelligibilia concupiscat itaq; dilucidũ est quod mundus animal sit & intelligibile quippe cum summus ille artifex deus eum optimum facere uellet. consequenter animatum atque intellectualem ipsũ fecit nam quod animatum est melius est non animato totum melius non toto & intel lectuale non intellectuali cum intellectus fortasse sine anima nequeat subsistere. Anima uero extensa cum sit a medio ad extremitates usque contingit ipsam corpus mundi circum circa ubique continere implereque ut in toto mundo ipsa extendatur colligatq; eum atque contineat & quę extrinseca sunt in inferioribus coartentur: nam q̃ extra sunt: abscissa manserũt quæ uero intus in septem circulos diuisa sunt ab initio distributa secundum dupla ac tripla interualla quæ quidem circunducitur: & ipsa i mobili sphærę proxima est. quæ uero mouetur altero mouetur. Motus enim cęli q; omnia continet nullo errore uagatur. sed unus est & ordinatus. Qui uero interiorum uarius est. & a primo alienus est ortu & occasu qua decausa & error quidam uocatur Fertur autem quod extra mouetur uersus dextram ab ortu in occasum quod uero intra est econuerso in sinistram ab occasu ad ortum mundo aduersans. Fecit autẽ deus & stellas & astra. & horum quædam sine errore. q̃ plurima numero ad ornatum cæli & noctis: quæ uero sunt ad generationem numeri & temporis rerumque proba tionem septem sunt. Etenim tempus temporisque iteruallum mundi motus fecit q̃si imaginem quandam sæculi. Stellarum uero inerrantes nec illis similes sunt uirtu te. Siquidem & sol omnium dominatur. omnes illuminat omnesque ostendit. Lu nam uero ordine secundam ob suam uirtutem speculamur. Aliorum autem plane tarum analogice secundum portionem quilibet propriam habet uirtutem. Luna quidem mensis mensuram facit: orbem suum circumagens. quo in tempore solẽ comprehendit: Sol uero in anno circumiens quidem orbem Zodiacum. complet tempora anni. Cæterorumque singuli propriis per se reuolutionibus utũtur quæ non ab omnibus contemplari queunt: sed ab iis duntaxat q disciplinis dediti sunt. Ex omnibus uero reuolutionibus perfectus numerus: ac tempus determinatur cum ad idem punctum planetæ omnes conuenerint atque hunc recipiãt ordiem ut a sphę ra non errantium linea intellecta respiciat in terram perpendiculariter eorum centra in ipsa speculemur. Septem igitur globis qui in sphæra non errante sunt septem corporea deus uisibilia condidit ingentis substantiæ ac in altero circulo errante alias aptans sphæras: Lunam quidem ipsam primo circulo imposuit. Solem in secun do luciferum uero & stellam sacram quæ Mercurii nuncupatur hæc in æqua soliscele ritate suum trãsigit orbem ab eo tamen remota. Supra cæteros omnes sed illis tamen tardiorem secundum propriam sphęram sub sphæra non errantium: stellam posuit quam quidam Saturni nuncuparunt quæ uero a tarditate secunda ẽ post hãc

Iouis stella est denominata: sub qua stella est martis. Octaua uero quę superior est hos septem orbes ambit. Omnes autem hi intelligibilia sunt animalia: sunt dii & sphę ricæ figuræ. Sūt ãt & alii dæmões quos q spiã uocaret senios deos i singulis elemẽtis. Illi qdẽ iuisibiles sunt in æthere scilicet & igne i aere & aqua ut nulla quidẽ mũdi pars aiæ sit expers cũ nullũ principiũ naturæ sit animali melius his subordinata sũt oĩa q sublimia sunt & terrestria. V. Deus quidẽ ipse uniuersi conditor ẽ & deoꝝ & demonum qd' quidẽ uniuersũ solutionẽ interritũ q nõ hẽt. Cæteroꝝ uero rerũ illius filii duces sunt secundũ eiꝰ præceptu. & secundũ mutatiões agentes quicquid agãt: a quibꝰ sortilegia uisa somnia oracula: & quicquid denicq uaticinii a morralibus machinãtur. Terra in medio oĩum sita ẽ suo ordine coarta infta polũ p totũ custos diei ac noctis deorum antiquissima infra cælũ & post aiam mundi quę abundanter cibũ nobis præbet. C. Astrũ quoddã & ipsa ẽ quæ in medio iacet ac manet eã continentiũ ether ãt ab extremo diuisus in sphærã inerrantiũ & errantium post quas & sphęra aeris est cuius in medio terra sita est cum suo ipsius humore. C. Cum aũt illi hec ornamẽta cuncta fecisset. V. Tria animãtiũ genera deerãt quę futura mortalia eẽnt. V. Volatile scilicet a quatile: & pedestre. V. Filius suis diis præcepit horũ faciẽdoꝝ negocium ne forte si ab eo plasmarentur imortalia fierẽt. C. Nã hi a prima materia q sdã partiũ mutuo capientes ad determinata tpa tãquã in rursus redituri mortalia animãtia cõdiderunt. Cũ uero de humano genere tãquã maxime diis finitimo patri oĩum rursus curæ fuit una cum suis natis diis in terram misit huius generis aĩas oĩum plasmator numero astris æquales oiscq iniiciẽs incõstitutum quoddã astrum tãquã in uehiculum. V. Posuitq eis more legislatoris fatales leges ne cã ipse foret qd' passiones a corpore mortales nascerentur. C. Primo quidẽ sensus adhibitꝰ ẽ deinde uoluptas: & dolor & timor & ira quibus dominaretur quidẽ sed nullo mõ cogerẽt quę iusticiã ergo sequentur uiuẽt ac in cõstitutũ astrum descendẽt. V. Quæ uero iniusticiã mulieris uitã in secunda generatione uiuẽt nõ cessãtes ãt qd extremum est in naturã bestiarum atq finis laborum erit ut uincãt quę sibi inata sunt ac in proprium deueniãt habitum: dii denicq hoiem principaliter formarunt ex terra igne aere & aqua particulas quasdã mutuo sumentes restituendas. C. Cõposuerunt singula corpa suo ope inuisibilibꝰ uinculis infuse animę dominum capiti alligarunt cui quasi cãpum quẽdã cerebrum subiecerunt. Circa os uultumque instrumẽta sensuum posuerunt quæ dignum ꝓficerent ministerium. Cerebrum ãt ex inuertibilibꝰ leuibusq triãgulis ex qbꝰ elementa cõfecta sunt cõposuerũt ad generationẽ seminis futuræ. Os uero ex terra medulla que cõmixta quæ aqua igne que intincta sit. V. Nerui uero ex osse carneque: caro ãt q si cõfecta ex salso ac ideoque Circumposuerunt quidẽ cerebro ossa. Osslibꝰ uero ad uinculũ eorum neruos ut per neruos annecterẽtur articuli & facilius flectereotur ac per carnem operimentum esset his quoddam quę tum albatum nigra plasmata est ad bonum corporis usum quibusquidem & maiora uiscera contexta sunt & uenter & interiora circa eum reuoluta abore autem arteria & fauces illa quidem in stomachum. ipse uero in pulmonem ẽ dunt. coquũtur autem cibi in uentre & spiritu caloreque præciduntur & molifican-tur. & ita per totum corpus recepti mutantur in proprias substantias. Duæ autẽ uenæ prenes transeũt q mõ otrario caput ꝓplicãt sibi iuicẽ occurrẽtes ex quo loco deide ipluimas diuidũt. Itaq cũ dii hoiem fecissẽt illiusq aiam corpe iduissent. ei dom-

nantē ipſius principatū ſecundū rationē in capite formarunt ubi ſunt medullę: ner-
uorūq; principia. & ſecundū ſuaſiones amentiæ ubi & ſenſus circūdant q principa-
tū in capite muniunt quo in loco potēt a eſt rōnatiua & iudicatiua & ſpeculatiua. Paſ
ſibilitatē qdē aię inferius poſuerunt. Iracūdiā qdē circa cor. Cōcupiſcētiā uero circa
iecur. & loca quæ ſunt prope umbilicum: de qb⁹ poſtea dicetur. Apud faciem uero
oculos firmarunt q lucē afferāt ſed in ipſis recluſerunt uim ignis illuminatiuā lenem
ac denſam. quā fratrē ſororē ne putauerūt quotidiani luminis. Hęc igitur uis p to-
tos oculos præſertim circa eoꝝ mediū diſpoſita ē quæ puriſſima pfectiſſimaq; ē quæ
cū re externa cōformata: ut ſimilis ſimili ſenſū uiſus præbet: Vnde nocte lumine ab-
ſente. aut pxio aere obtenebrato nō amplius producitur a nobis radioꝝ fluxus: quę
uero intus continetur lenefacit & pfundit motus q ſunt in nobis ac effectū ſomni idu
cit: apud quod palpebræ clauduntur. Itaque profunda quiete facta: ſomni ici-
dunt in illis q breuia ſomnia habēt. Suſceptis aūt qbuſdā motibus frequētia fiunt i
nobis phantaſmata. fiunt circa nos ac cōſtituuntur phantaſiæ ductæ ſecundū pceri-
tatē: ut & uiſio & ſomniū. hæc āt ſequuntur imaginationes quæ per ſpecula fiunt. &
cæterorū quęcunq; diaphana: leuiaq; ſunt nec aliter pficiuntur q̄ ſecundū refractionē
ut ſi ſpecula cōuexitatē: aut cōcauitatē aut lōgitudinē habeāt differētes cauſātur phā
taſiæ. cū ecōtra repellāt uerſus alteras partes ac labantur qdē a cōuexitate. ſed concur
rāt in cōcauitatē. Sic enim in qbuſdā quidē & cōtrariis ſiniſtrū & dextrū uidetur. In
qbuſdā ſcilicet æqualitatē. In quibuſdā aūt inferiora in ſupiora & econuerſo coīcidūt
Auditus āt factus eſt ad cognitionē uocis. Incipit a motu q circa caput ē: finit apud
ſedem principantis. Vox uero ē ad cerebrum. & ſanguinē ſed delata uſq; ad aīam per
euſſā. Acuta quę celeriter mouetur grauis quæ tarde magna qdē quæ multa ē ſed par
ua quæ pauca hāc uero ſeqtur uariū uis quæ in ſenſu odoratoꝝ cōſtat. Odoratus āt
eſt paſſio deſcendens a uenis quæ ſunt in naribus uſq; ad loca umbilico propinqua.
Species huius ſenſus nō ſunt moſatæ exceptis duabo & hę quidē generaliſſimæ. odor
.ſ. & fœtor quę denominationē habēt doloris & uoluptatis. Oēm odoratū aere con-
ſtat eſſe craſſiorē: ſed aqua ſubtiliorē. Nos uero in qb⁹ gen⁹ odoris dicitur quoniam
eoꝝ eſt: quæ nunq̄ mutationem recipiunt perfectā ſed cum aere & aqua habent com
munitatem: hæc āt eē & ſecundū fumū & caliginē q cum iuicē uiciſſitudinem habeāt
ſenſus pficitur odoratus. Guſtus quidē ex diuerſiſſimis cibis cum ſit regulā q̄dā po-
ſuerunt ei dii ab ipſa uſque ad cor uenas extendentes ad futura expimenta & iudicia
ſapoꝝ hæc āt collata & diſcreta ſecūdū accidētia ſapoꝝ diuidunt in his differentias:
Sunt autem ſapoꝝ differentiæ ſeptem dulcis acut⁹ mordax auſterus ſalſus acerbus:
amarus. ſed dulcis cæteris oībus cōtrariis habetur difundit āt ppriā humiditatem:
quæ apud linguā eſt. Reliquorum uero ſapoꝝ q pturbāt lacerāt q̄ acutos uocāt q ca
lefaciunt ac ſurſum tendūt mordaces. Qui ualide mundant ac liquefaciunt amaros:
q paulatim mundāt ac purgāt ſalſos uocāt qui uero afferāt indicentque dolores: ſint
que aſperiores acerbi ſunt. Qui uero minus id cogant: auſteri. Vis āt tactus a diis
fabricata eſt receptiua frigoris & caloris molliumque reꝝ atque durioꝝ. leuium &
aſperarum. Vtque in his differentias indicemus: conuenientia quidem dicimus quæ
tactum recipiunt. Contraria uero quę non ſunt ſimilia. Id autem contingit circa fun-
damenta horum corporum. Quæ quidem habent maiora corpora firma ac ſtabilia

sunt. Quæ uero procedũt in paruo subtilia & mollita: & quæ de facili mutentur cõsistunt. Asperũ autẽ est qđ nõ lene: sed duꝛ est. Lene ãt qđ cum densitate politum est. Passiones qdem caloris & frigoris cum inuicem quã maxime aduersentur & cõtrariis cãis cõstant. Nã id qđ partes diuidit. acutie quadã ac celeritate calidũ ꝓficit affectum Frig dum uero qđ suo introitu uberius est cum minora ac parua qdem expellant: q̃ uim afferãt ut intrent in eoꝝ sedẽ. Motus enim quidam ac tremor tunc conficitur. & hæc passio in corporibus tremor est: V. Graue uero & leue ꝑ sursum qdem & deorsum minime diuidenda sunt cum horum nihil aut sursum aut deorsum sit. quippe cum totum cęlum sphæricę sit figuræ: & accuratissime perpolitum secundum superficiem exteriorem haud digne q̃squã supra aut infra leuia aut grauia nominaret. Sed illud quidem esse grauem quod difficulter in locum naturam trahitur. Leue aũt qđ facillime. Pręterea graue qdem qđ ex pluribus est compositum partibus. Leue autẽ quod ex paucissimis. Respiramus autem hoc modo circunfunditur qdem nobis exterius: aer multus qui per os per nares cæteroscꝫ corporis poros: qui rõne cõprehenduntur intrat q calefactus ad exteriora rursus ad cognatum festinat. Vtrꝫ pars aliq̃ eius exit externum circumpellit contra ille rursus aerem internum & sic sine intermissione is circulus cum conficiatur spiratio & respiratio constituitur. Aegrotationum uero causæ complures sunt. Primum quidem elementorum aut defectus aut superabundãtia ac transmutatio ad aliena loca. Sin autem conuersa homogenorum generatio: ut si ex carne sanguis fiat. Sanguis autem bilis aut pituita. Nam per hęc oia nil aliud fit q̃ cõsũptio. Pituita qdẽ cõsũptio ẽ nouę carnis. Sudor ãt & lachryma est q̃si termin9 qdã pituitæ. Pituita extra qdẽ si relinq̃tur maculas & uitiligies generat. Int9 uero si atræ bili cõmiscetur quẽ sacꝫ morbũ uocãt iducit: V. Acutũ ãt & salsum phlegma sũt ægrotationũ causa quæ in fluxu sũt. Oia uero: quæ a colera inflãmãtur a cholera id patiuntur. Innumeras enim passiones cholera & phlegma conficiunt. Febris quidem continua fit: cum ignis superabundet. Quottidiana uero: cum aer. Tertiana cum aqua. Quartana uero cum terra. Deinceps autem de anima dicerem. hinc exordium sumemus q̃us uideamur reiterare. Animam enim immortalem humanã a supremo deo accepimus ut ipsi demonstrabimus. C. Dii genera immortalia cum condidissent duas apposuerunt partes mortales: & ne plenæ forent mortalibus nugis diuinum quiddam & immortale in eorum corporibus collocarũt quasi in arce dominans atque regnans caput eis in habitaculum tribuentes demonstrarunt: quod figuram instar uniuersi continet. Aliud autem ad ministerium corpus subiecerunt illud tanq̃ uehiculum adhibentes cuius mortalibꝰ partibus habitaculum: aliud singulis tribuerunt. Irascibilem quidem partem constituerunt in corde. Concupiscibilem in loco qui est inter umbilicum & renes eam illic uincientes tanq̃ asilum quoddam: atque siluestrem beluam pulmones autem cordis causa fabricarunt sine sanguine: molles ac quibusdam foraminibus porisque instar spõgiæ affectos: ut cor eleuatum ira inflammatumque aliquid habeat refrigerii. Iecur & ad excitandam: & ad mitigandam animæ concupiscentiam dulcedinem: ac densitatem habet præsertim ad uaticinium somniorum patefaciendum. V. Nam in eo propter lenitatem spissitudinem & lucidi tatem. ea uis apparet quæ ex animo fertur: Splen uero est iecinoris gratia quo eũ purget splendidum que reddat corruptiones quæ ex quibusdam ægritudinibus in iecino

re fiunt: in eum recipiuntur. C. Quod autem anima partita est secundum potentiã & secundum rationem: partes eius quæ propriis locis distribuũtur: hoc in loco addiscemus. V. Primum quidem illa altera natura. quæ natura sunt separata. C. Natura autem separantur passibile & rationale: quorum hoc circa itelligibilia: illud circa doloris uoluptatisq; affectiones uersatur. Versatur præsertim apud animalia passibilitas. Itaq; cum alia sint natura passibilitas. & rationabilitas ut locis separentur: cõgruum fuit. Si quidem pugnare secum inuicem reperiuntur: cum nihil sit: quod per seipsum contra se pugnare queat. Neque contrariorum aliqua inuicem circa se secundũ idem tempus constitui possunt. Intelligitur enim in Mœdea ira rationi pugnans. Illud igitur ediſco inquit quæ agere debeo mala. Ira autem meis cosiliis melior est. Deinde Laio autem Chrysippum rapiens libido cogitationi repugnat. Dicit enim sic: aia res quippe diuina hominibus mala est: quãdo quispiam bonum uideat quo minime utatur. Item quod alterum sit rationabilitas a passibilitate patet. cum aliud diligẽtiæ adhibeatur rationabilitati scilicet per disciplinam: hunc modum plato demonstrat eẽ immortalem. V. Anima cui quidem aduenit: huic affert uitam quasi id cognatum sibi existat. aliud passibilitati per exercitum consuetudinis. Animam autem ad quod uero alicui affert uitam incapax est mortis: cum res eiusmodi immortalis sit. C. Sin autem anima immortalis est: perire non potest: cum incorporea & immortalis secũdũ essentiã ac intellectualis & uniformis sit substãtia. Igitur icõposita: irresolubilis i partibilisq;. Corpus aũt omnino contrarium sensibile uisibile partibile compositum multiforme. Etenim anima ad rem sensibilem per corpus affecta obtenebratur. & pturbatur & q̃si ebria efficitur. Ad itelligibile uero ipsa p se affecta & pmãet & q̃escit Illi ergo circa quod pertubatur minime similis est. Assimilatur denique magis intelligibili. Intelligibile uero impartibile est natura: & incorruptibile. Anima nanque natura dominatur. quod uero princeps e natura diuinitati assimilatur. Itaque aĩa diuinitati. similis incorruptibilis est & perire non potest. Quæ uero sunt immediate contraria neque per se. sed secundum accidens nata sunt inuicem fieri contraria. Contrariũ autem est id quod homines uiuere uocant mori ut mors est discretio animæ a corpore sic & uita coniunctio animæ cum corpore ante corpus scilicet existentis. si quidem & fierit post mortẽ & fuit ante: q̃ in corpus aduenire. eam æternam esse: q̃ maxime credendum est: haud enim intelligi potest eam aliquando corrumpi. Si disciplinæ quidem reminiscentiæ sunt: immortalis denique anima est. quod autem disciplinæ reminiscentiæ sint: ad hunc modum inducitur. Haud enim aliter disciplinæ substarent q̃ secundum eorum reminiscentiam quæ diu cognitæ sũt. Nam si a particularib9 uniuersalia cognoscimus quomodo particularia quæso pertransibimus cum infinita sint aut quomodo in paucis opinio nos falleret: ut idutique solum animal esse iudicemus quod respiratione utatur. Aut quomodo igitur principales erunt animi concessiões: Reminiscentia igitur intelligimus a prauis phantasiis: quibusdamque particularibus incidentibus eorum reminiscentes quæ iam diu acta sunt quorum obliuionem assumpto corpore susce pimus. Item anima neque proprio uitio neque alio quodam neque simpliciter a quouis alio corrumpitur. Cum autem ita se habeat incorruptibilis ergo est: quod quidem per se mobile est principaliter semper mobile est. quod uero huiuscemodi imortale. p se mobilis aũt aia qd uero per se mobile principium est om

nis motus & generationis. Principiū autē innatū est & perire nō potest. Quamobrē: si omniū anima talis sit: & humana ipsa cū ambæ unius mixtionis participent per se mobilē autē inquit aīam cognatā habere uitam semp̄q; per se agētem quod autem aię imortales existant: secundū uiq; hunc affirmaret quispiam. Si uero de irrationabilibus quispiā dubitaret. credendū enim irrationabiles aīas & nuda phantasia receptas ac neque cogitatione neq; iudicio utentes neq; speculationibus horūq; aggregatione: neq; uniuersalibus perceptionibus non itellectuales oio esse. neq; eiusdem substātiæ esse: cum intellectu rationabiliq; natura: sed mortales esse atque corruptibiles q; autē aiæ sint imortales ratione conclusum est. quia ipse corporibus decernuntur milibus plasmatis naturis ac multa permutare corpora & humana & non humana uel humeros expectantes uel deoq; uoluntatē uel pp luxuriā uel pp corporis amorē. Habent aūt quodā modo proprietatē inuicem corpus & aīa ut ignis & bitumen. qđ aūt deorū est & ipsa aīa possidet scilicet iudicatiuū qđ & cognitiuū quispiā uocaret: & appetitum quidē quā partē cupiditatem possumus nuncupare & excandescentiā: aut iram quæ potentiæ cū in aīs hoium sint post corpus acceptū quasi mutationem recipiunt ut excandescētia in desideriū: & appetitus in irā. De fato autē quæ huic uiro placēt. talia sūt. Oīa enim inqt in fato esse nō tū oīa fato agi. quippe cū fatū legis ordinē cōtineat nō eiusmodi dicit. quoniā id quidē hæc faciet id aūt hæc operabitur. In infinitū enī hoc pgredetur cū infinita sint quæ facta sunt infinita essent quæ eisdē acciderēt quo niā laudes auferentur a nobis & uituperationes & qcquid eiusmodi est. At cū aīa recipiat talē uitā operetur q; aliqua unde & aliqua sequentur. Sine dūo igitur esset aīa: & nō necesse in ipsa effectū esset egisse quidē aliquid aut nō. Id qđ ordine sequitur secundū fatū cōplebitur ut hoc Paris rapiet Helenā ea posito illud sequetur. Pugnabunt p̄ pter Helenā græci. Sic enim apollo laio prędixit. Si enim cōcipies filiū q genitus erit te interficiet. Itaq; in oraculo cōtinetur quidē & Laius & eum generare filiū. Fatū uero fuit qđ secutū est. Natura aūt possibilis in mediū quodāmō cecidit & ueri & falsi. Id aūt cum natura in nobis tanquā infinitū deuehatur nobis eligentibus illud fit hoc erit uerū aut falsū: eius uero potētia distulit hæc qđ secundū habitū & actū dicitur qđ uero potentia est aptitudinē quādā significat ad quoddam qđ nondū habeat habitū: ut puer potentia grāmaticus tibicen: & faber lignarius dicitur. Erit aūt eo tpe in habitu aut horū singulorū aut duorū cū addiscat: & acqrat quēdā aut quosdā ex eorū habitibus secundū actum aut cum operatur ab eo habitu quem acquisiuit. fieri autem potest nihil horū esse futurum. Infinite autē dicendum est quod in nobis secundum uertibulum qđdā ad utrūq; capitur aut uerificandum aut non. Deinceps autem tangenda sunt capita eorum quæ apud hunc uirū de moribus tractantur. Itaq; honoratissimū maximūq; bonorū quod ne inuentu quidem facillimū putauit: neq; securū inuentoribus ut ad omnes id proferatur ualde profecto paucis cognitum. tradidit tamen de bono prælegentibus audiendum. Bonum quidem nostrum si quis diligenter eius tractatus inspiciat posuit in scientia: speculationeque summi boni: quod & deum & mentem primam quispiām nominaret. Si qdē ea quæ apud homines quomodocūq; bona putantur: hanc denominationem receperunt quomodocunque participent illius primi: ac uetustissimi: quæ modo dulcia: calidaque sunt. secundum participationem primorū denominationem habent. Sola autem quæ in nobis sunt ueniuntq;

in eius similitudinis comprehensionem mens scilicet & ratio. Itaq; hoc nostrum bonum honestum esse inquit ac dignum diuinum amabile modestum fœliciterq; uocatum. Cætera uero quæ a plurimis dicuntur bona ut ualitudo & pulchritudo: robur diuitiæ & his similia: nihil horum esse pœnitus bonum: nisi eorꝫ usus cũ uirtute sit cõiunctus. Nã cũ ab ea hæc seperantur ordinẽ dũtaxat materiæ retinent: illis ad malum effectũ qui eis praue utuntur: bene ergo interdũ ipsa mortalia nominauit bona. Fœlicitatẽ aũt haud in bonis putauit esse hoibus: sed in diuinis: & beatis q̃obrem, magnis ac mirandis rebus refertas esse aias uere philosophantiũ affirmauit. Cõuiuas eẽ diis inter eos uersari contemplariq; campum ueritatis quare dum hic uiuerent in eius sciẽtia uersaꝫ atque eam in ingenti ueneratõe habuerunt a qua quasi lumen quoddã purgauerunt ac redegerunt ad uitam deperditum & obcecatum ut saluetur melius cum & possit milia lumina appetere ois denique naturæ rei rationalis. Similes enĩ insipientes esse hominibus in subterraneis cauernis collocatis qui ne lumen quidem unq̃ splẽdidum respiciunt caliginosas quasdam umbras corporum quæ apud nos sũt putãtes eaꝫ reꝫ quæ sũt apertam recipere cognitionem. Nam cũ ex tenebroso quodã ascẽsu ad purum lumen hos accedere contingat: tum ratione ductu contemnunt quęque prius apparebãt tanq̃ magnopere ab eis decepti. Sic aũt iis euenit. qui ab huius uitæ tenebris ad diuina quædam & secundũ ueritatem honesta migrant ea quidẽ contemnunt: quæ prius sibi fuerant admirationi haꝫ deniq; rerum: quæ huius speculationis sunt: appetitũ illi ualidiorem habebunt: quibus uis dicendi consona reperietur hoc dumtaxat inquit bonum esse honestũ ac integram uirtutem ad fœlicitatem: quod quidem bonum honestumque in primi supræmique scientia sit. Sed cætera secundũ participationem per omnes tractatus demõstrauit in primo legum sic. Duplicia autem sunt bona humana quidem ac diuina & quæ hæc sequuntur. Sin autem quicq̃ separatũ existat sitque primæ substantiæ expers ac id ab insipientibus bonum nuncupetur hoc qdẽ inqt habẽti maius esse malũ. Itẽ in Euthydemo. Quoniã autem uirtutes p se eligendas: ut sequitur accipiendum cum ipse solus putaret honestum esse bonum: qđ deniq; pluribus in locis apud ipsũ demonstratũ est: & præsertim in toto de repu. Illud. s. q eam scientiam assequitur de qua prædictũ est fortissimũ fœlicissimũq; foræ nõ qdẽ pp honores: quos ipse cũ talis sit aut pria: recipiat. Veꝫ & si id oẽs lateat hoiss si cõuitia: si uitupia. si exilia. si dẽiq; mortes ɔtigat. Qui uero sine hac sciẽtia oia q̃ putãtur bõa assẽq̃tur utputa diuitiis ãplũ regnũ corpis ualitudinẽ robur pulchritudinẽ que nihil magis eẽ fœlicẽ qbꝺ oibꝺ minie assecutũ finẽ attigit se. s. deo quoad fieri põt assimilari q, qdẽ elegãter ac uarie tractat. Nã qũ similẽ deo hoiem diẽ prudẽtẽ eũ iustũ sanctũq; uult eẽ uult ut ĩ Theeteto. Iccirco tẽtare op9 ẽ hic atq; illinc fugere q̃maxĩe fuga uero similitudo dei ẽ quoad fieri põt. similis uero deo ẽ q iust9 scũs prudẽsq; efficitur. Interdũ uero dũtaxat si iust9 ẽ ut ẽt in ultio reipu. Siqdẽ a diis nẽo unq̃ negligitur q, p uiribus conatur iust9 fieri magnifaciat uirtutẽ & quoad fieri põt deo assimiletur. In phedone ãt similẽ quẽpiã deo dicit fieri si modest9 sit simul atq; iust9. Sic quodãmõ btõs eẽ ĩqt ac fœliciss̃imos ac ẽt optimũ locũ adeptos q suo ioffõ & popularẽ & publicã uirtutẽ exerceãt q̃ qdẽ modestiã iustitiãq; uocãt. Interdũ qppe deo finẽ assimilari dicit. Interdum autẽ sequi: ut si quãdo dicatur. Deus qdẽ sicut antiq̃ rõ principiũ & finis est & quæ hęc sequũtur. Interdum autem utraq; : quæ deũ uero sequitur

& assimilatur anima est. & quæ sunt d einceps etenim uoluntatis principium bonum est. Hoc autem ex deo dicitur. sequitur igitur principium. Finis est utique deo assimilari: deo scilicet superceleſti aut per Iouem supraceleſti qui uirtutem nō habet potior hic est hac unde recte siquis dicat infœlicitatem quidem demonis esse maliciam. Fœlicitatem uero bonam demonis habitudinem. Desideremus igitur deo similes fieri.

Vtamur condecenti natura consuetudine: ductu sensuq; secundū legem quodq; propriissimum est ratione doctrina diuinorumque uerborum traditione ut plurimis q; dem humanarum rerum omissis: quæ ad mentem attinent semper rebus uacemus. Hæc imprimis purgamenta medæleque sunt eius demonis. qui in nobis. Si maiores disciplinæ addiscendæ sunt illæ forent quæ per musicam arithmeticā astronomiā geometriam que cura simul adhibita ut corpus per gymnasticam exerceamus quæ & ad bellum & ad pacem corpora bene apta dispositaq; reddit. R e autem diuina uirtuteq; operante hæc dispositio aiæ est perfecta atq; optima quæ formosum aptum ac firmum hoiem reddat. in dicendo in agendo per se & apud alios in eius specie. Sūt aūt rationales partes quæ irrationabilibus utputa fortitudo & modestia. Iræ quidē fortitudo obsistit. Appetitui uero modestia. Quippe cū alterū rationabile alterū irascibile sit horum igitur differens est singulorum pfectio. Rationalis quidem partis prudētia perfectio est: Irascibilis fortitudo. Appetitiue modestiā. Prudentia q dē scientia ē bonorum malorumq; atq; neutrorum. Modestia uero est ordo quidam circa desideria & appetitus & persuasionem eorum ad eam partem quæ est pincipalis hæc autem utique est rationalis cum autem dicimus ordinem quendam persuasionemque modestiam tale quiddam ostendimus quod uis quædam sit secundum quam ordinate fideliterque appetitus se habeat erga partem natura principātem scilicet rationalem. Fortitudo autem est salus quædam opinionis legalis & grauis & non grauis: hoc est uis salutifera opinionis legalis. Iustitia est concordia quædam horum inuicem: uis secundum quam consentiunt. & concordant inter se tres animi partes & circa singulas propria fit atq; aduenit secundum dignitatē ut quędā pœnitus perfectio sit trium uirtutum prudentiæ: fortitudinis: modestiæ. Principante q dem ratione. Reliquæ uero aiæ partes secundū suā ꝓprietatem a ratione. suisq; suasionibus contrahūtur uīputandū est uirtutes oēs inuicē conseq; atq; congruere. Nā fortitudo cū sit opinionis legalis conseruatrix recte quoq; rationis est conseruatrix. Opinio enī legalis est ratio quędam recta. Ratio autē recta a prudentia fit: & enim prudentia cū fortitudine cōstans est. Scientia enim est bonorum. Nemo autem potest bonum ꝓspicere formidine obtenebratus ac passionibus quę formidinē cōsequuntur. Similiter neq; si luxurię quisq̄ affectus sit prudens fieri pōt. Deniq; uniuersaliter siquis preter rationem quicq̄ agit a ruditate & imprudentia cęteriscq; passionibus superatur. Idipsū pati inquit Plato. Quare aut luxuriosus aut timidus quisq̄ prudens esse nequit. separandę igitur sunt uirtutes inuicem perfectę dicuntur enī alter uirtutes ut sunt ingenia & processus ad uirtutē equoce secundū similitudinē quā habent ad perfectas. Itaq; ad hūc modū: & quosdā milites fortes uocamus atq; interdū quosdā dicimus insipientes esse fortes tū uerba de imperfectis uirtutibus facientes. perfectę igitur uirtutes dilucidum est ꝙ neque remittūtur neque intenduntur uitia tamen & intentionem recipiunt & remissoenim. Nam alter altero insipientior est atque iniustior uerum uitia inuicem non cō

sequuntur. Sunt enim aliquæ inter se cõtrariæ quæ penes eũdem minime esse possũt. Ita. n. se hẽt audacia ad timiditatẽ & ꝓdigalitas ad auaritiã. Neniq; fieri minime põt: ita affectũ eẽ & corruptũ quẽq; hoiem q; uniuersis uitiis subiiciatur qũqdẽ neq; põt: ꝓ ullũ oĩa in se hr̃e uitia. Interdũ aũt recipienda ẽ dispositio media q̃ neq; praua sit neq; studiosa neq; q̃ enĩ oẽs hoies aut studiosi sũt aut praui. Nã q ad dignitatẽ ꝓcedũt sũt eiusmõi. haud eni facile q̃primũ a uitio ad uirtutẽ trãsĩrẽdũt cũ sit hoꝝ extremorũ plurimũ interualli atq; cõtrarietatis. Virtutum ãt q̃dã principãtes sũt q̃dã sequẽtes. principãtes q̃ in pte sũt rõnali a qbꝫ & reliq̃ recipiũt pfectionẽ. Sequẽtes uero q̃ sũt i affectu. Ipse. n. scdm rõnẽ honesta agũt nõ ꝓ se. haud eni hẽnt. sed scdm eũ q traditus ẽ & cõsuetudine atq; exercitatione cõfectę sũt. Cũq; neq; sciẽtia neq; ars in alia pte aĩæ cõstet nisi sola in rõnali. Virtutes q dẽ q̃ circa affectus sũt minime sũt sub disciplina cũ neq; artes sint neq; sciæ neq; ꝓpriã q dẽ hẽant speculatiõẽ. prudẽtia q dẽ cũ scia sit uni cuiq; q̃ ꝓpria sũt tribuit ut & gubernator q̃dã nautis præcipit ab iplis minime uisa tñ adhibent ei fidẽ. Eadẽ ãt rõẽ & de militibꝫ & de ipatore cũ uero uitia & intẽdantur & remittãtur neq; peccata q dẽ pia sũt. sed q̃dã maiora q̃dã minora q̃ ẽt ea sequũtur a le gislatoribꝫ lata cũ q̃dã magis q̃dã minꝰ puniãtur. Cũ eni uirtutes excelsæ sũtq; sint qa pfecte rectoq; assimilãtur scdm aliũ modũ medie eẽnt cũ circa oẽs ꝑspiciãtur aut circa plurimas. Apud singulas ex utraq; pte duo sũt uitia aut ꝓ excessũ aut ꝓ defectũ ut in largitate q dẽ ꝑspicitur in una pte auaritia in altera ꝓdigalitas. Fit ãt & i affectibꝫ ut in tẽperantia scdm q cõueniẽtiã exceduntur aut deficiunt. Nã si qs non irasceretur uidens parẽtes iniuriis cõuitusq; affectos ipassibilis haberetur. qui uero in oĩbꝰ & cõtingẽtibꝫ nõ æque passibilis. sed oino ex cõtrario. Rursus eodẽ mõ defunctis parẽtibꝰ q dolet q dẽ passibilis est. Qui uero adeo dolore afficitur ut corrũpatur & sup passibilis imodestæque passibilis. Qui uero dolore affectus est & id æq̃ fert: est eque passibilis. Quippe q oĩa timet q̃uis æq̃liter timidus ẽ q uero nihil timet audax. Formatis aũt est qui æque se habet erga audaciam & timorem & de cæteris quoque idem est sermo. Quoniã igitur æquitas quidem in affectibus optima est nil aliud quidem est æquitas q̃ mediocritas quædam inter excessus atque defectus. Iccirco huiusmodi uirtutes per medium tendunt quia in affectibus nobis præbent ut mediũ teneamus. Cũ autem & siquid aliud in nobis est quod sine domino sit talis est uirtus: neque bonum aliquod laudandum esset si aut a natura aut a diuina quadam sorte progrederetur ac esset per se sponteque uirtus constaret secundum impetum quendem: aut secundum ardens permanẽsque ingenium ad hoc sequeretur si motus sua quidem sponte consta ret q uitium uoluntarium esset quis enim quæso in optima sui honoratissimaq; parte id habere uellet aut eligeret. quod maximum est malorum. Siquis aũt est qui ad uitium tendat: primum quidem nõ ut ad uitium tendit: sed tanq̃ ad bonum. Si ergo ad uitium quisq̃ accedit eiusmodi homo pœnitus decipitur tanq̃ ꝓ minus malũ: magis depellat: ad hoc in uoluntarie deueniet. Fieri deniq; nullo modo põt: ut id quisq̃ uolẽs ad malum accedat nem spe boni neq; timore maioris mali quæ igitur qui cum paruus perperam agit: inuoluntaria sunt. Iniuria enim inuoluntaria cum sit lõge magis iniuriam inferre inuoluntarium est. Multo maius malum id est iniuria quicquid agere: quam eam in se habere quiescentem: quippe cum iniuriæ non uoluntariæ fiant iniusti differentia quadã sunt puniendi cum multo enim inter se distẽt dãna q̃ afferun

tur. Inuolũtariũ q illud in stulticia. pturbatioeq iaceat: cũcta denique eiusmõi. & rõne medicatioeque: & ciuilib9 moribꝰ sũt cõpriméda. Amicitia ãt quę præcipua. & ꝑpria ẽ: haud aliter se habet: q̃ quæ secũdũ reciprocã beniuolẽtiã cõstat: hęc uero ꝑmanet: dũ ex æqualitate quadã uterq uult: & erga ꝓximũ: & erga semetipsũ bene agere q̃ qdẽ æqualitas minime seruari põt nisi sit inter eos mox similitudo. Nã simile simili amicũ fit: pręsertim si modus seruetur: quæ uero sine mõ sũt neque iter se inuicem neque mẽsura aliq̃ coaptari põt. Sũt ãt & aliæ quædã quę amicitiæ uidẽtur neque utique sub uirtute sũt tanq̃ ab ea sepate qppe quæ naturalis erga filios ẽ. & quę necessario iter se inuicẽ & quæ ciuilis & quæ denique a cõsuetudie quadãfit nã hę ꝑ beniuolẽtiã reciprocã nequaq̃ habẽt. Spẽs ãt amicitiæ tres sũt. Una ciuilis: ac studiosi aĩ. Altera praua. atque iproba. Tertia media: quæ. s. medio mõ disposita ẽ. Itaque ut tres sũt habit9 aĩæ. rõnalis aialis. un9 bon9. alter malus. Terti9 medius: sic tres sũt amicitiæ spẽs: inter se differẽtes praua. s. corpis ẽ: a uoluptate sepata: quæ bestialis habetur. Ciuilis uero nude aĩæ gratia in qua ꝑspicitur ad uirtutẽ aptitudo quædã. Media quæ sũt utriusque pulchritudinẽ appetit corpis. s. & aĩ. Si qs igitur est amãdus: cũ neque prauus. neque ciuilis sit: ipse medius qdã est. Quapropter amor qui corpora cõficit ac procreat. dæmon quidã magis fatendus ẽ q̃ deus. nequaquã. n. terreno corpe nat9 est qui diuina hominibꝰ tribuit: aut econuerso. In tres igitur spẽs cũ amicitia cõmuniter distribuatur ut prædictũ ẽ bõi rõ honestique oẽm depellit. fugatque perturbationem. Vnde q dartificiale ẽ in rõnali parte aĩæ cõsistit. Speculatiões ãt ẽt sũt ad eũ cognoscendũ q amãdus: q acqrendus. & quo uti amico qspiã debeat. Iudicat ãt ipsũ ex illius ꝓposito atque ipetu si feruenter: si generose: si denique apte ad bonũ mouerur. sibi autem uendicat amicitiã qui eã acquisiturus est: delitiis uacãs nõ puerilia laudãs uere prohibẽs potius atque ostendẽs q d nõ ita uiuendũ sit: ut impræsentiarum se habet. Ea denique psuadẽs per quæ exercitator erit perfectus. Finis tamẽ eis est: ꝑ amato fore amicos. Tãtũ ãt mali iniusticia est ut magis iniuriã facere quã pati fugiendũ sit nã illud puersi hois ẽ alterꝰ ægroti: morbꝰ qdã. Turpe tamẽ utrinque. Vexꝰ iniuriã inferre tãto deteri9 ẽ quãto ꝓfecto turpi9. Cõfert ãt faciẽti iniuriã iniuriæ subiici ut ægrotãti corp9 medico curandũ præbere. Quis nãque pœna quædã medela ẽ peccati aĩæ. Cũq uirtutũ cõplures p affect9 uersentur de affectu dicẽdũ quale aut qd sit Estigit affect9 motus aĩæ sinæ rõe ut in malo aut ut in bono. Dictũ qppe est motus sine rõe quoniã nõ sũt iudicia affectus neque opiniões. sed irrationabiliũ animæ partiũ motus. Siqdem in pte aĩæ passibili nostræ opatiões cõstant. In nobis denique nolentibꝰ ac resistentibꝰ interdũ ẽt cognoscentibꝰ sępe fiunt quã q̃ neq dolore affecta: quæ coincidũt neq iucũda neq terrenda sint nihilominus ab ipsis ducimur: neque si hæc paciamur quamuis iudiciis eadem sint. Hæc enim cor temnẽtes abiicimus siue decenter siue indecẽter aut in bono aut in malo. quoniã secũdũ indifferẽtes rei spẽm nõ mouet affectus. Nã oĩa cõstãt sub specie bõi aut mali. Si enim bonum adesse intelligimus delectamur. si futuꝝ cõcupiscimus & econtra malum. si adesse quidẽ illd intelligimus dolore afficimur. Futuꝝ uero metuim9. Sunt aũt passiões simplices & elemẽtales duæ: uoluptas & dolor. Cæterę uero ex his fiũt. haud enim cum his computanda sunt appetitus & timor: quasi principales simplicesq sint. siqdẽ q timet nõ pœnitus priuatur uoluptate. Neq siquis desperatione aliqua per tempus afficiatur: circa remotionem: aut leuationem mali abundat tamen dolore: molestę ferendo: &

hac de causa dolori copulatur. Appetens quippe in expectatione manens assequendi boni delectatur neque tamen omnimodam fiduciam habens: neque spem firmā dolet. molesteque fert. Itaque appetitus & metus. cum res non sint principales: concedendum est. neque aliarum q̄uis perturbationum. simplicem: ut scilicet desideriū: & emulationem. & cæteras eiusmodi: cum in his perlucide inspiciatur: aut uoluptas aut dolor tanquam ex his mixte. Affectuum autem: alii quidem: syluestres sunt: alii domestici: quicunque insunt secundum naturam homini necessarii: & proprii sic autem se habent: quousque & æque moderati sunt. His uero cum accedat immodestia: immoderati habētur. huiusmodi autem sunt uoluptas. dolor: ira. misericordia. pudor: delectari enim proprium est. in iis. quæ sunt secundum naturam. Dolore autē in contrariis. Iracundia ad uindictam de inimicis sumendam. ulciscendamque necessaria ē. Misericordia autem est proprū humanitatis. Pudor denique aptus est ad turpitudinem euitandam. Syluestres perturbationes sunt. quæ præter naturam habentur. ac peruersitate quadam paruaque consuetudine constāt: ut sunt. risus: gaudium de malo. immanitas. quæ aut intensa remissaque. aut quomodocunque se habeant. peccata esse constat. nullam recipientia æquitatē de uoluptate autem doloreque inqt Plato. has perturbationes. quodammodo naturæ notas a principio ferri. dolore molestiaque aduenientibus. pr̄eter naturam mouemur. Voluptate uero in iis quæ secundum naturam consti tuimur. Putat autem constitutionem secūdum naturam: medium quoddam esse inter molestiam. & uoluptatem: neque in altero illorum idem ē in quo & plus temporis sumus. Docet etiam plures esse species uoluptatum. alias scilicet corporis. alias animæ. Præterea uoluptatum: quasdam ex contrariis permisceri. quasdam puras esse atque integras. quasdam rememoratiuas. quasdam cum spe detentas: & quasdam turpes quæcunque luxu aliquo fiunt atque iniusticia: quasdā deniq; medias quæ quodāmō boni q̄ddā participant utputa leticiā i bonis ac eas uoluptates quæ de uirtutibus habentur. cūq; plures uoluptates reprobarę sint nō est q̄rendum an simpliciter uoluptas quæat iter bona cōnumerari. tenuis. n. uī ac sua q̄ dē natura minime digna cū neque pricipale q̄quā hēat neque substātiale sed etiā cū cōtrario simul constet cōmiscentur nāque iter se uoluptates & dolor q̄d nequaquam cōtigeret: si alter̄ simplex bonū alter̄ malum esset. Rer̄ āt publicar̄ iqt quasdā subiectas eē ptes de q̄bꝰ i li. de repu. tractauit ubi primā exptē bellli descripsit alterā ardentē atque bellatricē q̄bꝰ pquirēs sique potiores eēnt & quo & pacto cōstarēt deniq; istar fere diuisiōis aiæ ptitꝰ ē. In tres. s. rēpubli. diuisit ptes i municipes adiutores & magistratꝰ. Magistratui ꝺsiliū & regimē tradit: municipibꝰ primū locū siꝺ op9 est ad pugnandū q ad ptem irascibilē sūt ponēdi q̄si una cū quadā societate rōnali decerent. Cæteris adiutoribꝰ artes & cæteras opatiōes. Principes uero uult philosophos eē primi supremique boni cōtēplatores. Sic. n. adhūc modū gubernarent. Nā nisi philosophi regnent nū q̄ malis uacabūt res humanæ uel q reges decernūtur. diuina quadā sorte philosophentur. Optīe q̄ppe & oī cū iusticia ea tempestate traherent ciuitates ad suas ut decet legęs exercendas. Quapropter in primis suadet ut his & principes plebis & cōmilitōes pareāt pugnentque ante eos cū cæteri facile ad eos sequendos suadeātur. Quīque igitur īqt esse respublicas. Aristocraciā. s. quādo optimates dominantur. Imocraciā cū pricipātes uenerentur: Tertiam democraciam: Quartā olygarchiam postremam denique tyrannidem cæteris deteriorem. Subscribit au-

tem ex materia & alias respublicas. quarꝝ illa ē. de qua in libro de legibus tractauit & quæ ex correctione in epistolis ad ægrotātes ciuitates: quę sunt in legibus iā. & locū separatum habent. & hoīes & oī ætate selectos. quare secundū eorꝝ naturæ. locorūqꝫ differentias. ꝓpria disciplina. exercitio armisqꝫ indigere. Itaque q maritimas oras colunt. nauib9 belloque nauali uti. q uero mediterranei habētur: armētur ad pedestrē pugnā. Vsusque armorꝝ mōtanis leuiorꝝ sit. sed illis grauiorū q in uallib9 uersātur. Liberi uero eorꝝ ad usum equestrē exerceātur. Verꝝ in eiusmōi ciuitate nequaquā mulieres eē cōes instituit. Est igitur ciuilis uirtus & theoricā & practicā. & inprimis appetitiua ad bonā optimāque ciuitatē cōficiēdā: quę cōsensum habēt ciuiū: & cōcordiamque pręcipiat. ac illas partes subiectas habeat. bellicā scilicet militarē & legalē. Cōsiderat āt respublica & cætera infinita: & illud pręsertim: utrꝝ bellādū sit an non. Qualis āt philosophus sit. iā prędictū ē. Differt ab eo sophista hac in re. Mō qdē ip so qđ mercedē iuuenū recipiat. Q đ poti9 existimari uelit quā eē honestus & bonus Materia uero. quoniā philosophus circa ea: quæ sp: & p se: ac eodē mō se habent: ipse uersatur. Sophista āt circa id: qđ nō ē: exercetur: secedēs in locū: ubi ad tenebras q̄sdā difficulter pspici pōt. Nā illi. qđ ē. nō opponitur qđ nō ē. cū hoc insubstātiale. & nō intelligibile. nec ullā denique substātiā habeat. qđ si qs dicere aut intelligere conatur cū in semetipso pugnet. uacilabit. Est āt qđ nō ē. secundū q̄ auditur: nō nuda negatio ei9: qđ ē. sed cū declaratiōe quadā ad alterꝝ. Cui qdē & primo qđ ē. accidit: ut nusi. & hæc reciperēt: qđ nō ē. nō possent. a cæteris separi. Nūc uero quotcūque sūt ea q̄ sunt. tot sunt: ea quæ nō sunt. Nā nō quoddā qđ ē. nō ē: qđ ē. Hæc denique sufficiāt ad introductionē dixisse. ad doctrinā ꝑcipiēdā Platōis: quorꝝ fortasse quædā cū ordine dicta sunt: quędā sine ordie. atquė dispersę. Ab iis tamē quæ diximus speculantes & perquirentes cætera Platonis præcepta. consequi possunt.

FINIS

Lucii Apuleii Platonici Madaurensis philosophi metamorphoseos liber. ac nōnulla alia opuscula eiusdē. necnon epitoma Alcinoi in disciplinarum Platonis desinūt.

Impræsa Venetiis per Philippum pinzium Mātuanum Anno domini. M. cccc. lxxxiii. pridie Kalendas maias Imperāte Augustino Barbadico Serenissimo Venetorum principe.

Laus deo Amen.

a

L. Apulei tuli: operulas patefiunt. Et

patur: sed ut exhiberi atque es a primis

e

stilis: cuncti tius uiæ finis illa fortunas

d

sumus: maritis est: opibus feci: ut bestia

e

dam coercendos ctis intempestæ dum. nam præter

f

misit lanceam ra temporis ouiculis: conuersus

g

est audi denique tio intrepidum tissime fuerat

h

ad iudicum puer tius munificentiam sed medullitus

i

tam præclarum partim nodosis animi: mecum

k

callidus & amica nisi æris precium si ita est inquit

l

gico demutet: ta: etiam & Neque enim

m

minibus murmu. præterea quenquam cra cum Appio

n

rei cuiusuis similes futuros nem: nec debere

o

qui fortunæ nus: & tantos nocentia cultus

p

tibus spacia malum nasci: tentibus: inutiles

q

qualitas turbidior luta quibus res pecuniæ

r

dicuntur: quæ declarans omnem pentur. & uiuis

s

quod organum nitum: quod tione. Haud

t

sunt. Quæ nis motus & assimilatur


colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6